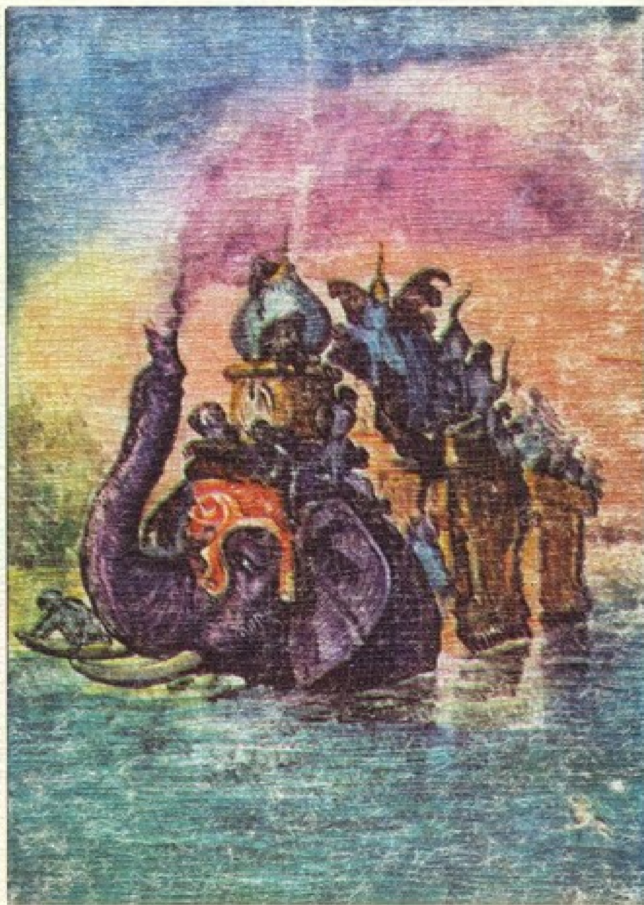
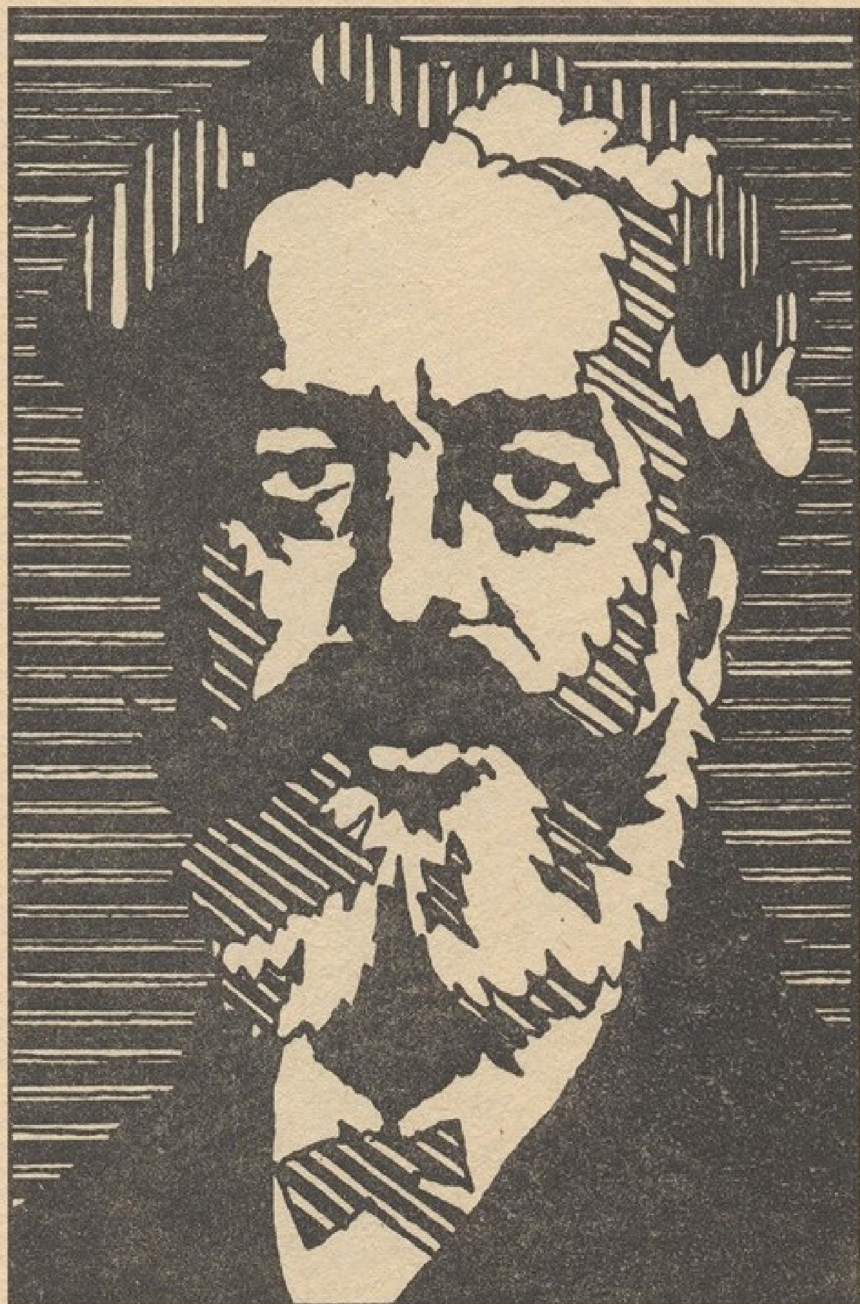
Jules Verne

Casa cu aburi

EDITURA ION CREANGĂ

Jules Verne

Jules Verne
Casa cu aburi

Prezentarea grafică: VAL MUNTEANU

CĂLĂTORIE PRIN INDIA SEPTENTRIONALĂ
ÎN ROMÂNEŞTE DE VALERIU MIHĂILĂ

JULES VERNE
La maison a vapeur Editions Hetzel Paris

EDITURA ION CREANGĂ — BUCUREŞTI, l979

PARTEA ÎNTÂI

Capitolul I

S-A PUS UN PREMIU PE CAPUL UNUI OM

Se oferă un premiu de 2 000 de lire sterline persoanei care-l va preda viu sau mort, pe unul dintre conducătorii răscoalei şipailor[1]*, a cărui prezenţă a fost semnalată în guvernământul*[2] *Bombay, nababul*[3] *Dandu-Pant, care este mai bine cunoscut populaţiei sub numele de...*

Acesta este scurtul comunicat pe care locuitorii din Aurangabad îl puteau citi în seara zilei de 6 martie l867.

Ultimul nume — un nume detestat de unii şi admirat în ascuns de alţii — lipsea din înştiinţarea care fusese de curând afişată pe zidul împrejmuitor al unui bungalow năruit, aflat pe malul râului Dudna.

Numele lipsea, întrucât colţul de jos al afişului unde era tipărit cu litere groase fusese smuls de mâna unui fachir pe care nimeni nu-l putuse zări pe malul apei, atunci pustiu. Odată cu acel nume, dispăruse şi numele guvernatorului general al guvernământului Bombay, care semna înştiinţarea alături de viceregele Indiilor.

Ce scop urmărise oare fachirul? Sfâşiind afişul, spera el oare că răzvrătitul de la l857 poate scăpa de urmările sentinţei pronunţate împotriva persoanei sale?

Ar fi fost o adevărată nebunie din partea lui.

Într-adevăr, alte afişe, răspândite din belşug, se lăfăiau pe zidurile caselor, palatelor, moscheilor şi hotelurilor din

---

[1] Vezi nota de la pag. 26.

[2] În original: Presidence; denumirea uneia dintre cele trei subîmparţiri administrative ale Indiei coloniale britanice, conduse de câte un guvernator, avîndu-şi capitalele la Calcutta, Bombay si Madras. (n.t.)

[3] Titlu purtat odinioară de marii ofiţeri ai curţii sultanilor timurizi şi de guvernatorii de provincii, de obicei foarte bogaţi. (n.t.)

Aurangabad. În plus, un crainic străbătea străzile oraşului citind cu glas tare hotărârea guvernatorului. Chiar şi locuitorii celor mai mărunte târguşoare din ţinut ştiau de pe acum că o adevărată avere era făgăduită aceluia care îl va preda autorităţilor pe Dandu-Pant. Numele său, zadarnic smuls de pe afiş, avea să străbată în mai puţin de douăsprezece ore întreg cuprinsul guvernământului. Dacă ştirile erau exacte, dacă nababul întradevăr îşi căutase scăparea prin părţile acestea ale Hindustanului, fără doar şi poate că avea să cadă cât de curând în mâinile unor oameni foarte interesaţi să-l captureze.

Cărui simţământ îi dăduse, aşadar, ascultare fachirul atunci când se apucase să rupă în bucăţi un comunicat tipărit în mai multe mii de exemplare?

Fără îndoială unui simţământ de mânie, ba poate şi vreunui gând plin de dispreţ. Oricum, după ce ridicase din umeri, el s-a înfundat în cartierul cel mai populat şi mai sărăcăcios al oraşului.

Se numeşte Dekkan porţiunea aceea întinsă a peninsulei indiene, cuprinsă între munţii Ghaţii occidentali şi Ghaţii golfului Bengal. Este numele care se dă în general părţii meridionale a Indiei, situată dincoace de fluviul Gange. Dekkanul, care în limba sanscrită înseamnă *sud,* cuprinde un număr oarecare de ţinuturi aflate în guvernămintele Bombay şi Madras. Unul dintre cele mai de vază este ţinutul Aurangabad, al cărui oraş de reşedinţă a fost odinioară însăşi capitala întregului Dekkan.

În secolul al XVII-lea, celebrul împărat mogul[1] Aurangzeb şi-a transportat curtea în acest oraş, care era cunoscut în primele timpuri ale istoriei Hindustanului sub numele de Kirkhi. El număra pe atunci o sută de mii de locuitori. Sub dominaţia englezilor, care îl administrează în numele Nizamului[2] de Hyderabad, nu are mai mult de cincizeci de mii. Cu toate acestea este unul dintre oraşele cele mai sănătoase din întreaga peninsulă, cruţat până acum de înspăimântătoarea holeră asiatică şi pe care nu-l bântuie niciodată epidemiile de friguri, atât de primejdioase în India.

---

[1] Dinastia Marilor Moguli a fost întemeiată de Babur Zahireddin (l483—l530), descendent al lui Timur-Lenk, în urma victoriei de la Panipat (2l.IV.l526) asupra lui Ibrahim Lodi, sultan de Delhi. Imperiul Marilor Moguli a dăinuit practic pînă în l76l, formal pînă la l857. (n.t.)

[2] Titlul de *Nizam ul mulk* (Ordonator al Imperiului), conferit în l7l7 de către împăratul mogul guvernatorului turcoman al regalului Hyderabad, a fost păstrat de urmaţii acestuia si în timpul dominaţiei britanice. (n.t.)

Aurangabadul a păstrat falnice vestigii din vechea sa splendoare. Palatul Marelui Mogul, înălţat pe malul drept al Dudnei, mausoleul sultanei favorite a lui Shah Jahan, părintele lui Aurangzeb, moscheea copiată după elegantul Taj Mahal[1] din Agra, care îşi înalţă cele patru minarete în jurul unor cupole graţios rotunjite, ca şi alte monumente, clădite artistic şi bogat împodobite, atestă puterea şi măreţia celui mai ilustru dintre cuceritorii Hindustanului.

Cu toate că faţă de acea epocă îndepărtată populaţia Aurangabadului se redusese foarte mult, aşa cum am mai spus, un om se mai putea ascunde încă uşor în mijlocul unor tipuri umane atât de diferite. Adevărat ori fals, fachirul, amestecat prin acea mulţime, nu bătea la ochi câtuşi de puţin. Semenii săi mişună prin India. Împreună cu *sayezii,* alcătuiesc o breaslă de cerşetori religioşi care cer de pomană umblând pe jos sau călare şi ştiu s-o pretindă atunci când nu li se dă de bună voie. Ei nu dispreţuiesc nici rolul de martiri voluntari şi se bucură de mare trecere în rândurile claselor de jos ale poporului hindus.

---

[1] Mausoleu monumental al marilor moguli, în oraşul Agra. (n.t.)

Era un om înalt de statură...

Fachirul despre care vorbim era un om înalt de statură, având peste cinci picioare şi nouă degete englezeşti[1]. Să tot fi avut ceva peste patruzeci de ani — un an, doi, cel mult. Figura lui amintea de frumosul tip *maharat,* mai cu seamă prin strălucirea ochilor săi negri cu privirea veşnic trează; dar ai fi regăsit cu mare greutate trăsăturile atât de fine ale rasei sale sub miile de ciupituri de vărsat care îi ciuruiau obrajii. Omul acesta, aflat încă în plină vigoare, părea mlădios şi zdravăn. Ca semn particular, la mâna stângă îi lipsea un deget. Cu părul vopsit în roşu, umbla pe jumătate gol, fără încălţări în picioare, cu un turban pe cap, îmbrăcat doar cu o cămaşă proastă de lână vărgată, strânsă la brâu cu o cingătoare. Pe piept îi apăreau, zugrăvite în culori vii, emblemele celor două principii — conservator şi distrugător — ale mitologiei hinduse, capul de leu al celei de a patra încarnări a lui Vişnu[2] şi cei trei ochi şi tridentul simbolic al cumplitului Siva[3].

Între timp, o tulburare adevărată şi lesne de înţeles agita străzile Aurangabadului, mai cu seamă acelea în care se înghesuia populaţia cosmopolită a mahalalelor sărace. Ea forfotea acolo, primprejurul maghernițelor care-i serveau drept locuinţe. Bărbaţi, femei, copii, bătrâni, europeni sau localnici, soldaţi din regimentele regale britanice sau din regimentele băştinaşe, cerşetori de toate soiurile intrau în vorbă unul cu altul, tăiftsuiau, gesticulau, comentau comunicatul, cântăreau sorţii de a câştiga uriaşul premiu făgăduit de guvern. Spiritele n-ar fi fost mai aţâţate înaintea unei roţi de loterie, unde lozul cel mare ar fi fost de două mii de lire sterline. Se mai poate chiar adăuga că, de data aceasta, orişicine ar fi putut trage biletul câştigător: acest bilet era însuşi capul lui Dandu-Pant. Nu-i mai puţin adevărat că trebuia să fii destul de norocos ca să-l întâlneşti pe nabab şi destul de îndrăzneţ ca să pui mâna pe el.

Fachirul — neîndoielnic singurul dintre toţi cei de faţă care nu era aţâţat de nădejdea câştigării premiului — se strecura printre grupuri, se oprea uneori, trăgând cu urechea la ceea ce se vorbeşte, ca un om care-ar putea să scoată din asta un folos anume. Însă, dacă nu se amesteca defel în vorbele unora şi

---

[1] Peste l m şi 75 cm. (n.t.)

[2] Zeitate făcând parte din trinitatea hinduistă, reprezentând forţa care conservă Universul şi viaţa, şi care se incarnează în cursul fiecărui aşa-zis «ciclu cosmic». (n.t.)

[3] Altă zeitate a trinităţii hinduiste (trimurti), alături de Vişnu şi de Brahma, întruchipînd totodată forţa distrugătoare a naturii şi veşnica ei forţă creatoare. (n.t.)

altora şi dacă gura îi rămânea pecetluită, văzul şi auzul nu-i stăteau de pomană.

— Două mii de lire ca să-l descoperi pe nabab! striga unul, înălţându-şi spre cer mâinile lacome de câştig.

— Nu ca să-l descoperi, răspundea altul, ci ca să-l prinzi, ceea ce este cu totul altceva!

— Într-adevăr, nu-i el omul care să se lase prins, fără să se apere cu curaj!

— Dar nu se zicea mai deunăzi că a murit de friguri prin junglele Nepalului?

— Nimic din toate astea nu-i adevărat! Vicleanul Dandu-Pant a vrut să se creadă că-i mort, ca să poată trăi mai în siguranţă!

— Ba chiar se zvonea că a fost îngropat în mijlocul taberei lui de la graniţă!

— O falsă înmormântare, ca să tragă lumea pe sfoară!

Când a auzit susţinându-se acest din urmă fapt într-un mod care nu îngăduia nici cea mai mică îndoială, fachirul nici n-a clipit. I s-a încreţit totuşi fruntea atunci când un hindus — unul dintre cei mai aţâţaţi din grupul în care se vârâse — a dat următoarele amănunte, nişte amănunte prea precise spre a nu fi fost şi adevărate:

— Un lucru este sigur, spunea hindusul şi anume acela că, în l859, nababul se retrăsese împreună cu fratele său Balao Rao şi cu fostul rajah din Gonda, Debi-Bux-Singh, într-o tabără la poalele unuia din munţii Nepalului. Acolo, fiind urmăriţi îndeaproape de trupele engleze, cei trei s-au hotărât să treacă peste graniţa indo-chineză. Însă, înainte de a trece frontiera, nababul şi cei doi însoţitori ai săi, ca să se poată răspândi şi mai bine zvonul morţii lor, s-au apucat să-şi facă singuri funeraliile; atâta doar că nu şi-au înmormântat decât câte un deget de la mâna stângă, pe care şi-l tăiaseră în timpul ceremoniei.

— Şi dumneata de unde ştii toate astea? l-a întrebat unul dintre ascultători pe hindusul care vorbea cu atâta siguranţă.

— Am fost de faţă la funeralii, a răspuns hindusul. Soldaţii lui Dandu-Pant mă făcuseră prizonier şi n-am putut să fug decât după şase luni.

În timp ce hindusul vorbea într-un mod atât de categoric, fachirul nu-l slăbea din ochi. O flacără îi strălucea în priviri. Îşi ascunsese prevăzător mâna mutilată sub zdreanţa de lână care-i acoperea pieptul. Asculta şi tăcea mâlc, însă buzele îi fremătau, dezvelindu-i dinţii ascuţiţi.

— Aşadar, îl cunoşti pe nabab ? l-a întrebat cineva pe fostul prizonier al lui Dandu-Pant.

— Da, a răspuns hindusul.

— Şi l-ai recunoaşte fără şovăire dacă întâmplarea te-ar pune faţă-n faţă cu el?

— La fel de bine ca şi cum m-aş recunoaşte pe mine însumi.

— Atunci ai ceva sorţi de câştig în privinţa premiului de două mii de lire! a spus unul dintre interlocutori, care se vedea bine că-şi ascunde cu greu pizma.

— Poate... a răspuns hindusul, dacă o fi adevărat că nababul a avut nesocotinţa să se aventureze până în guvernământul Bombay, lucru care mie mi se pare de-a dreptul de necrezut!

— Şi ce-ar fi venit el să facă aici ?

— Neîndoielnic să încerce să provoace o nouă răzmeriţă, a spus unul dintre oamenii din grup, dacă nu printre şipai, barem în rândul populaţiilor de la şes, de prin centrul provinciei.

— Întrucât guvernul afirmă că prezenţa lui a fost semnalată în ţinut, a reluat unul dintre interlocutori — care făcea parte din acea categorie de oameni care gândesc că autorităţile nu se pot înşela niciodată — înseamnă că guvernul este bine informat în această privinţă.

— Aşa o fi, a răspuns hindusul. Deie Brahma ca Dandu-Pant să se ivească în calea mea şi m-am îmbogăţit!

Fachirul s-a dat câţiva paşi îndărăt, dar nu l-a scăpat din ochi pe fostul prizonier al nababului.

Se lăsase noaptea, era întuneric beznă şi cu toate acestea animaţia de pe străzile Aurangabadului nu scădea câtuşi de puţin. Scornelile pe seama nababului ajunseseră acum şi mai numeroase. Aici se spunea că fusese văzut chiar în oraş, dincolo că şi apucase să ajungă departe. Se mai afirma că o ştafetă, trimisă în nordul provinciei, venea să-i aducă guvernatorului ştirea arestării lui Dandu-Pant. La ora nouă seara, oamenii cei mai bine informaţi susţineau că el fusese întemniţat în închisoarea oraşului laolaltă cu câţiva *thugi* care vegetau acolo de mai bine de treizeci de ani şi că avea să fie spânzurat mâine în zori fără alte formalităţi, întocmai ca şi Tantia-Topi, fostul lui tovarăş de revoltă, atârnat în ştreang în piaţa din Sipri. Însă, pe la ora zece, a apărut o altă veste contradictorie: s-a răspândit zvonul că prizonierul izbutise să evadeze aproape numaidecât, ceea ce le mai dădu ceva speranţe acelora pe care îi îmbia atât de mult premiul de două mii de lire sterline.

În realitate, toate aceste pălăvrăgeli erau false. Cei mai bine informaţi nu ştiau mai multe decât aceia care erau mai puţin sau de-a dreptul prost informaţi. Capul nababului preţuia mai departe cât premiul oferit, căci nu fusese încă prins.

Totuşi hindusul, prin faptul că-l cunoştea personal pe Dandu-Pant, era în stare mai mult decât oricare altul să câştige premiul. Puţini oameni şi mai cu seamă puţini locuitori ai guvernământului Bombay avuseseră prilejul să-l întâlnească pe conducătorul marii insurecţii. Dacă, după cum se spunea, el trecuse din nou graniţa indo-chineză, dacă vreo pricină anume — planuri de insurecţie sau altele — l-ar fi îndemnat să părăsească locul de negăsit al refugiului său, a cărui taină era încă necunoscută poliţiei anglo-indiene, numai ţinuturile Dekkanului mai puteau să-i asigure cale liberă şi o oarecare siguranţă.

Se vede că guvernatorul aflase de apariţia lui în acea provincie şi că, de îndată, se pusese un preţ pe capul lui.

Se cuvine să observăm totuşi că la Aurangabad oamenii din clasele înalte, magistraţii, ofiţerii, funcţionarii se cam îndoiau de adevărul informaţiilor culese de către guvernator. Prea se mai răspândise de atâtea ori zvonul că Dandu-Pant, cel cu neputinţă de a fi prins, fusese văzut, ba chiar şi arestat! Atât de multe ştiri false circulaseră pe seama lui, încât luase naştere un soi de legendă asupra însuşirii nababului de a se afla în mai multe locuri deodată şi a îndemânării sale de a dejuca planurile celor mai destoinici agenţi de poliţie; dar în rândurile mulţimii nu se îndoia nimeni că ştirea n-ar fi fost adevărată.

Printre cei mai puţin neîncrezători se afla, fireşte, fostul prizonier al nababului. Acest nenorocit de hindus, amăgit de momeala premiului, nu mai visa decât s-o pornească în căutarea lui şi socotea că succesul îi este ca şi asigurat. Planul său era foarte simplu. Îşi băgase în cap ca, încă de a doua zi, să-şi ofere serviciile guvernatorului; apoi, după ce urma să afle exact ceea ce se ştie despre Dandu-Pant, adică pe ce se bizuiau informaţiile cuprinse în înştiinţare, avea de gând să se ducă la locul unde fusese semnalat nababul.

Pe la orele unsprezece noaptea, după ce ascultase atâtea felurite vorbe, care tot amestecându-i-se în minte îi întăreau hotărârea de a-şi urma planul, hindusul s-a gândit în sfârşit să se ducă să se odihnească şi el puţin. Nu avea drept locuinţă decât o barcă legată la unul dintre malurile râului Dudna şi s-a îndreptat în acea direcţie, visător, cu ochii pe jumătate închişi.

Fără să fi avut el habar, fachirul nu-l scăpase din ochi; se ţinea mereu îndărătul lui, făcând în aşa fel încât să nu-i atragă atenţia. Şi nu-l urmărea decât din umbră.

Către marginea acelui cartier foarte populat al Aurangabadului, străzile erau la această oră mai puţin animate. Strada principală se sfârşea în mijlocul unor terenuri virane, mărginite de unul dintre malurile Dudnei. Ele alcătuiau parcă un soi de pustietate la capătul oraşului. Câţiva trecători

întârziaţi îl mai străbăteau încă, dar în grabă, şi intrau din nou în zonele mai frecventate. În curând s-a auzit zgomotul ultimilor paşi, însă hindusul nici n-a băgat de seamă că numai el singur mai merge de-a lungul malului.

Fachirul îl urmărea mai departe şi alegea părţile cele mai întunecate ale terenului, fie la adăpostul copacilor, fie aproape atingând zidurile mohorâte ale locuinţelor năruite, risipite ici şi colo.

Nu degeaba umbla el cu atâta băgare de seamă. Tocmai răsărise luna şi arunca palide luciri în atmosferă. Hindusul ar fi putut deci să vadă că era spionat, ba chiar urmărit îndeaproape. Ar fi fost însă cu neputinţă ca urechea lui să prindă zvonul paşilor fachirului. Acela, în picioarele goale, mai curând luneca decât mergea. Nici cel mai mic zgomot nu-i dădea de gol umbletul.

În felul acesta s-au scurs cinci minute. Hindusul se întorcea — am putea spune, fără voia lui — spre barca mizerabilă în care avea obiceiul să-şi petreacă nopţile. Direcţia pe care o urma nu se putea explica altfel. Mergea ca un om obişnuit să umble în fiecare seară prin aceste pustietăţi; era pe de-a-ntregul cufundat în tot felul de gânduri legate de demersul pe care socotea să-l facă a doua zi pe lângă guvernator. Speranţa că are să se poată răzbuna pe nabab, care nu se purtase deloc blând cu prizonierii săi, adăugată poftei nesăţioase de a câştiga premiul făgăduit, făceau din el un om orb şi surd totodată.

Aşa se face că n-avea câtuşi de puţin cunoştinţă de primejdia care-l pândea datorită cuvintelor sale nechibzuite.

Hindusul nu l-a auzit pe fachir apropiindu-se pe nesimţite de el.

Însă, pe neaşteptate, un om s-a năpustit asupra lui ca un tigru, ţinând un fulger în mână. Era o rază de lună care sclipea pe lama unui pumnal malaez.

Trupul hindusului, izbit în piept, a căzut greoi la pământ.

Însă, cu toate că lovitura fusese dată de o mână sigură, nefericitul încă nu murise. De pe buze, odată cu un şuvoi de sânge, i s-au desprins câteva cuvinte articulate numai pe jumătate.

Ucigaşul s-a aplecat spre pământ, şi-a înşfăcat victima, a ridicat-o spre el şi ţinându-şi faţa în dreptul razelor lunii, a întrebat-o:

— Mă recunoşti?

— El este, a şoptit hindusul.

Şi temutul nume al fachirului urma să-i fie cuvântul de pe urmă, dacă o sufocare bruscă nu l-ar fi făcut să-şi dea sufletul.

O clipă mai târziu, trupul hindusului dispărea în curentul Dudnei, care n-avea să-l mai dea niciodată la iveală.

Fachirul a aşteptat până când s-a potolit clipocitul apei. Atunci, întorcându-se pe acelaşi drum, a străbătut iarăşi terenurile virane, apoi cartierele ale căror străzi începuseră să se golească de lume şi, cu paşi zoriţi, s-a îndreptat către una dintre porţile oraşului.

Însă această poartă fusese închisă chiar în clipa în care ajungea în faţa ei. Câţiva soldaţi din armata regală ocupaseră postul care păzea intrarea. Fachirul nu mai putea să părăsească Aurangabadul, aşa cum avusese de gând.

«Trebuie totuşi să ies de aici şi chiar în noaptea asta... altminteri n-am să mai ies niciodată», a şoptit el.

A făcut deci calea întoarsă, a urmat traseul rondului de noapte pe dinăuntrul zidurilor şi, două sute de paşi mai departe, s-a căţărat pe taluz, în aşa fel încât să ajungă pe coama meterezului.

Muchea de sus a zidului domina în exterior, la vreo cincizeci de picioare, nivelul şanţului, săpat între escarpă şi contraescarpă. Era un zid perpendicular, lipsit de armături ieşite în afară şi de asperităţi în stare să ofere vreun punct de sprijin. Părea absolut cu neputinţă ca un om să se poată lăsa să alunece pe suprafaţa lui. O frânghie i-ar fi îngăduit fără îndoială să încerce să coboare, însă brâul care încingea mijlocul fachirului nu măsura decât vreo câteva picioare şi nu i-ar fi dat voie să ajungă până la baza taluzului.

Fachirul a stat o clipă locului, s-a uitat de jur împrejur şi s-a gândit cam ce ar avea de făcut.

Lângă creasta meterezului se rotunjeau câteva bolţi întunecate de verdeaţă, formate de frunzişul arborilor înalţi care înconjoară Aurangabadul ca un cadru vegetal. Din aceste bolţi se înălţau ramuri lungi, mlădioase şi rezistente, de care s-ar fi putut probabil folosi spre a ajunge — nu fără mari primejdii însă — în fundul şanţului.

Fachirul, de îndată ce i-a venit ideea, n-a mai stat mult pe gânduri. A pătruns pe sub una dintre acele bolţi şi a reapărut curând în afara zidului, suspendat de o ramură lungă, care se îndoia puţin câte puţin sub greutatea corpului său.

După ce ramura s-a curbat îndeajuns spre a atinge muchea de sus a zidului, fachirul s-a lăsat să alunece încet, de parcă ar fi ţinut în mâini o frânghie cu noduri. A izbutit astfel să coboare până la jumătatea escarpei; însă mai avea de străbătut încă vreo treizeci de picioare până la pământ, unde trebuia să ajungă neapărat ca să poată fugi.

Se bălăbănea deci acolo, atârnat de capătul crengii, căutând cu vârfurile picioarelor vreo crăpătură cât de mică, în stare să-i dea un punct de sprijin.

Deodată, mai multe fulgere au brăzdat întunericul nopţii. Au răsunat împuşcături. Fugarul fusese zărit de soldaţii de gardă. Ei trăseseră asupra lui, dar fără să-l atingă. Cu toate acestea, un glonte a izbit ramura de care era atârnat fachirul la două degete deasupra capului său, şi i-a făcut o crestătură.

După douăzeci de secunde creanga s-a rupt şi fachirul a căzut în şanţ... Oricare altul ar fi murit dintr-asta; el era însă viu şi nevătămat.

Pentru fugarul nostru n-a mai fost decât o joacă de copil să urce taluzul contraescarpei, în mijlocul unei ploi de gloanţe care iarăşi nu l-au atins, şi să dispară în noapte.

Două mile mai departe, el trecea pe lângă cantonamentul trupelor engleze, încartiruite în afara Aurangabadului.

A mai făcut vreo două sute de paşi şi s-a oprit; s-a întors apoi şi şi-a îndreptat mâna mutilată spre oraş, în timp ce din gură îi ieşeau următoarele cuvinte:

«Nenorocire acelora care vor cădea iarăşi în puterea lui Dandu-Pant. Englezilor, n-aţi isprăvit voi cu Nana Sahib!»

Nana Sahib! Acest nume de războinic, cel mai temut dintre acelea cărora răscoala de la 1857 le făcuse faimă, nababul venea încă odată să-l arunce ca pe o supremă sfidare cuceritorilor Indiei.

Capitolul II

COLONELUL MUNRO

— Ei bine, dragul meu Maucler, m-a întrebat inginerul Banks, nu ne spui nimic despre călătoria dumitale? S-ar putea zice că nici n-ai părăsit încă Parisul! Cum ţi se pare India?

— India? am răspuns eu. Păi, ca să pot vorbi cu oarecare temei, era nevoie ca măcar s-o fi putut vedea.

— Bine, a reluat inginerul, n-ai traversat dumneata peninsula de la Bombay la Calcutta şi orb să fi fost...

— Nu sunt eu orb, dragul meu Banks, însă în cursul traversării acesteia eram orbit...

— Orbit?

— Da. Orbit de fum, de vapori, de praf şi, mai mult decât atât, de iuţeala transportului. N-aş vrea să vorbesc de rău căile ferate, întrucât dumneata eşti de meserie constructor de drumuri de fier, dragul meu Banks, dar să te zăvorăşti în compartimentul unui vagon, neavând drept câmp vizual decât

geamul unei portiere, să mergi zi şi noapte cu o viteză medie de zece mile pe oră, când trecând peste viaducte, în tovărăşia acvilelor şi a vulturilor bărboşi, când prin tuneluri, întovărăşit de şoareci de pădure sau de şobolani, să nu te opreşti decât în gări care seamănă toate leit, să nu vezi — trecând pe lângă oraşe — decât exteriorul zidurilor sau vârfurile minaretelor, să-ţi petreci tot timpul în acest vacarm neîncetat de mugete de locomotivă, şuierături de cazan de aburi, scrâşnet de şine şi vaier de frâne, asta înseamnă oare să călătoreşti?

— Bine zis! a strigat căpitanul Hod. Răspundeţi la toate acestea, dacă puteţi, domnule Banks. Dumneavoastră ce credeţi, domnule colonel?

Colonelul căruia i se adresase acum căpitanul Hod a înclinat puţin capul şi s-a mulţumit să spună:

— Aş fi curios să ştiu ce răspuns va fi în stare să-i dea Banks domnului Maucler, oaspetele nostru.

— Nu mă simt câtuşi de puţin în încurcătură, a exclamat inginerul, şi mărturisesc că Maucler are dreptate în toate privinţele.

— Atunci, a strigat căpitanul Hod, dacă aşa stau lucrurile, pentru ce mai construiţi dumneavoastră căi ferate?

— Spre a vă îngădui, căpitane, să ajungeţi în şaizeci de ore de la Calcutta la Bombay atunci când sunteţi grăbit.

— Eu nu sunt niciodată grăbit!

— Ei bine, atunci luaţi-o pe Great Trunk Road[1], a răspuns inginerul. Luaţi-o, domnule Hod, şi mergeţi pe jos!

— Tocmai asta şi am de gând să fac!

— Când?

— Atunci când domnul colonel se va învoi să mă urmeze într-o drăgălaşă promenadă de vreo opt-nouă sute de mile de-a curmezişul peninsulei.

Colonelul s-a mulţumit să zâmbească şi a căzut din nou într-una din acele lungi reverii din care cei mai buni prieteni ai săi, printre alţii inginerul Banks şi căpitanul Hod, izbuteau să-l scoată cu atâta trudă.

Sosisem în India de o lună de zile şi întrucât luasem trenul companiei Great Indian Peninsular care leagă Bombayul de Calcutta, trecând prin Allahabad, nu ştiam absolut nimic despre peninsula indiană.

Însă intenţia mea era să străbat mai întâi partea sa septentrională, dincolo de fluviul Gange, să vizitez marile oraşe, să studiez principalele monumente şi să dedic acestei explorări tot timpul trebuincios pentru ca ea să fie completă.

---

[1] Marea magistrală (engl.). (n.t.)

Îl cunoscusem pe inginerul Banks la Paris. De câţiva ani încoace ne lega o prietenie pe care o intimitate mai strânsă nu putea decât s-o sporească. Îi făgăduisem să vin să-l văd la Calcutta de îndată ce avea să devină iar liber după ce isprăvea porţiunea de cale ferată dintre Sind Punjab şi Delhi, cu construcţia căreia fusese însărcinat. Or, lucrările tocmai fuseseră terminate. Banks avea dreptul la un concediu de odihnă de mai multe luni şi eu venisem să-i cer să se odihnească ostenindu-se să străbată India. Se înţelege de la sine că el a acceptat propunerea mea cu entuziasm! Astfel încât urma s-o pornim peste câteva săptămâni, de îndată ce anotimpul avea să devină prielnic.

După sosirea mea la Calcutta, în luna martie a anului l867, Banks îmi făcuse cunoştinţă cu unul dintre vitejii săi camarazi, căpitanul Hod; apoi, el mă prezentase prietenului său, colonelul Munro, la care venisem acum împreună ca să ne petrecem seara.

Colonelul, pe atunci în vârstă de patruzeci şi şapte de ani, locuia într-o casă ceva mai izolată din cartierul european şi, prin urmare, departe de forfota ce caracterizează acest oraş comercial şi acest oraş negru[1] care, în realitate, alcătuiesc laolaltă capitala Indiei. Cartierul european a fost denumit uneori *Oraşul palatelor* şi, într-adevăr, palatele nu lipsesc câtuşi de puţin, dacă totuşi asemenea denumire se potriveşte cu nişte locuinţe care n-au luat de la palate decât porticurile, coloanele şi terasele. Calcutta este locul de întâlnire al tuturor stilurilor arhitectonice pe care gustul englezesc le pune în general la contribuţie în toate oraşele sale din cele două Lumi.

În ceea ce priveşte locuinţa colonelului, aceasta era bungalowul în toată simplitatea sa — o clădire înălţată pe o fundaţie de cărămidă, formată numai din parter şi învelită de un acoperiş în formă de piramidă. O verandă, sau geamlâc, susţinută de coloane uşoare, înconjura toată casa. Pe laturi, bucătăriile, magaziile şi alte acareturi alcătuiau două aripi. Totul se afla în mijlocul unei grădini cu copaci frumoşi, înconjurată de un zid scund.

Casa colonelului arăta ca aceea a unui om care trăieşte în belşug. Avea numeroşi servitori, după cum este obiceiul în familiile anglo-indiene din peninsulă. Mobilier, obiecte, amenajări interioare şi exterioare, totul era, bineînţeles, orânduit cu severitate. Se simţea însă că lipsise o mână de femeie atunci când fuseseră făcute toate aceste amenajări.

---

[1] Denumirea se datoreşte faptului că englezii colonialişti îi numeau pe hinduşi «niggers» — negri. (n.t.)

Cât despre dirijarea personalului său de serviciu şi conducerea întregii case, colonelul se lăsa cu totul în grija unuia dintre foşiii săi tovarăşi de arme, un scoţian, un conductor din armata regală, sergentul Mac Neil, împreună cu care îşi făcuse toate campaniile din India, unul din acei oameni cu inima de aur care parcă bate în pieptul lor numai pentru aceia cărora li s-au devotat.

Mac Neil era un bărbat în vârstă de patruzeci şi cinci de ani, viguros, bine clădit, purtând barbă ca orişice scoţian de la munte. Prin întreaga lui atitudine, prin fizionomie, ca şi prin costumul său tradiţional, el rămăsese un *highlander*[1] cu trup şi suflet, cu toate că părăsise serviciul militar în acelaşi timp cu colonelul Munro. Amândoi se pensionaseră încă din l860. Însă, în loc să se întoarcă în *glen*[2]-urile ţării lor, în mijlocul vechilor clanuri strămoşeşti, amândoi rămăseseră în India şi trăiau la Calcutta într-un soi de singurătate şi de retragere pe care se cere să le explicăm numaidecât.

Înainte de a mă prezenta colonelului Munro, Banks nu-mi făcuse decât o singură recomandare:

«Să nu faci nici cea mai mică aluzie la răscoala şipailor şi, mai cu seamă, să nu pronunţi niciodată numele lui Nana Sahib!»

Colonelul Edward Munro făcea parte dintr-o veche familie scoţiană; străbunii săi se remarcaseră în istoria Regatului Unit. Număra printre strămoşi pe acel sir Hector Munro care comandase armata din Bengal în l760. Tocmai el înăbuşise o răscoală pe care, peste un secol, şipaii aveau s-o reînceapă pe seama lor. Maiorul Munro reprimase revolta cu o necruţătoare energie: într-o singură zi nu şovăise să ordone legarea la gura tunurilor a douăzeci şi şapte de rebeli — supliciu înspăimântător, reînnoit adesea în cursul insurecţiei din l857, al cărui groaznic inventator fusese poate însuşi bunicul colonelului.

În timpul răscoalei şipailor, colonelul Munro comanda regimentul 93 scoţian de infanterie din armata regală britanică. A făcut aproape toată campania sub ordinele lui sir James Outram, unul dintre eroii acestui război. Împreună cu el, colonelul Munro a luptat deci la Kanpur; tot astfel, a luat parte la a doua campanie a lui Colin Campbell în India, ca şi la asediul oraşului Lucknow, şi nu l-a părăsit pe acest ilustru soldat decât atunci când Outram fusese numit, la Calcutta, membru al Consiliului Indiei.

---

[1] În limba engleză în original — muntean. (n.t.)

[2] În limba engleză în original — vâlcea. (n.t.)

În anul l858, colonelul sir Edward Munro era cavaler în rang de comandant al ordinului Steaua Indiei «The Star of India (K.C.S.I.)». Fusese făcut baronet şi soţia sa ar fi purtat titlul de lady Munro[1] dacă, la 27 iunie l857, nefericita n-ar fi pierit la Kanpur, în timpul masacrului făptuit, după cum se spunea, din porunca lui Nana Sahib.

Lady Munro — prietenii colonelului n-o numeau niciodată altfel — fusese adorată de soţul ei. Nu avea decât douăzeci şi şapte de ani atunci când a dispărut. împreună cu celelalte două sute de victime ale cumplitelor evenimente. *Mistress* Orr şi *Miss* Jackson, salvate ca prin minune după cucerirea oraşului Lucknow, supravieţuiseră soţului şi tatălui lor. Lady Munro, în schimb, n-a mai putut fi redată soţului ei. Rămăşiţele sale, amestecate cu acelea ale numeroaselor victime în puţul din Kanpur, n-au putut fi regăsite şi înmormântate creştineşte.

Desperat, sir Edward Munro n-a mai fost stăpânit de atunci decât de o idee, una singură, aceea de a-l regăsi pe Nana Sahib pe care guvernul englez îl pusese pretutindeni sub urmărire şi de a-şi potoli dorinţa de răzbunare. El s-a pensionat spre a putea acţiona mai nestingherit. Sergentul Mac Neil l-a urmat pas cu pas, peste tot pe unde a umblat şi în toate încercările întreprinse. Aceşti doi bărbaţi, însufleţiţi de acelaşi gând şi având acelaşi ţel, s-au avântat pe toate pistele, au scos la iveală toate urmele, însă nu s-au dovedit mai norocoşi decât poliţia anglo-indiană. Nana Sahib a scăpat de urmărirea lor. După trei ani de strădanii zadarnice, colonelul şi sergentul au fost nevoiţi să-şi întrerupă vremelnic cercetările. Dealtfel, pe atunci, zvonul morţii lui Nana Sahib se răspândise în întreaga Indie şi, de astă dată, părea într-atâta de adevărat, încât nu mai existau temeiuri de a-l pune la îndoială.

Sir Edward Munro şi Mac Neil s-au întors deci la Calcutta, unde s-au stabilit în bungalowul acesta izolat. Aici, nemaicitind cărţi sau ziare care i-ar fi putut reaminti de sângeroasele vremuri ale insurecţiei şi nemaipărăsindu-şi niciodată locuinţa, colonelul trăia ca un om a cărui viaţă este lipsită de orice ţel. Totuşi, amintirea soţiei sale îi rămânea veşnic vie. S-ar fi părut că trecerea timpului nu are nici o înrâurire asupra lui şi că nu-i poate alina mâhnirea.

Se cuvine să adăugăm că ştirea reapariţiei lui Nana Sahib în guvernământul Bombay — ştire care se răspândise de câteva

[1] O femeie fără titlu de nobleţe, care se căsătoreşte cu un baronet sau cavaler, poartă titlul de *lady*, pus înaintea numelui de familie al soţului. Însă denumirea de *lady* nu poate să preceadă numele ei de botez, căci această titulatură este rezervată numai fiicelor de pairi. (n.a.)

zile încoace — părea că încă nu ajunsese la urechile colonelului. Şi acest lucru era o adevărată fericire, căci altminteri el ar fi părăsit de îndată bungalowul.

Iată ce mi-a împărtăşit Banks înainte de a mă prezenta în această locuinţă din care bucuria fusese izgonită pentru totdeauna. Iată de ce trebuia evitată cea mai mică aluzie la răscoala şipailor şi la conducătorul ei, Nana Sahib.

Numai doi prieteni erau nelipsiţi din casa colonelului: inginerul Banks şi căpitanul Hod.

După cum am spus, Banks tocmai isprăvise lucrările cu care fusese însărcinat de către societatea de căi ferate Great Indian Peninsular. Era un bărbat de patruzeci şi cinci de ani, aflat în toată vigoarea vârstei. El trebuia să ia parte activă la construirea lui *Madras railway*[1], menit să lege Marea Arabiei cu golful Bengal; după cât se pare, însă, lucrările nu puteau începe mai curând de un an de zile. Aşadar, el se odihnea la Calcutta, ocupându-se în răstimp cu diferite proiecte de construcţii mecanice, întrucât avea o minte activă şi fecundă, aflată neîncetat în căutarea unei noi invenţii. În afara îndeletnicirilor sale, el îşi consacra tot restul timpului liber colonelului, de care îl lega o prietenie veche de douăzeci de ani. Astfel, mai toate serile şi le petrecea pe veranda bungalowului, în tovărăşia lui sir Edward Munro şi a căpitanului Hod, care tocmai obţinuse un concediu de zece luni.

Hod aparţinea escadronului I de carabinieri şi luase parte la campania din 1857—1858, mai întâi sub comanda lui sir Colin Campbell în Aud şi Rohilkhande, apoi sub ordinele lui sir H. Rose în India centrală, campanie care s-a încheiat cu cucerirea oraşului Gwalior.

Căpitanul Hod, crescut la şcoala aspră a Indiei, unul dintre cei mai distinşi membri ai clubului din Madras, cu părul şi barba de un blond-roşcat, nu avea mai mult de treizeci de ani. Cu toate că făcea parte din armata regală, l-ai fi putut lua drept ofiţer al armatei native[2], într-atâta se «indianizase» în timpul şederii sale în peninsulă. N-ar fi semănat mai mult a hindus nici dacă s-ar fi născut prin partea locului. Fapt este că India i se părea a fi un pământ al făgăduinţei, singurul ţinut în care un bărbat poate şi trebuie să trăiască. Într-adevăr, el găsea aici mijloacele de a-şi satisface toate plăcerile. Fire de ostaş, prilejurile de a se lupta se reînnoiau neîncetat. Vânător desăvârşit, nu se găsea el în ţara în care natura pare să fi strâns laolaltă toate fiarele sălbatice ale creaţiei şi tot vânatul

---

[1] În limba engleză în original — cale ferată. (n.t.)

[2] Trupe alcătuite din rândurile populaţiilor localnice, în slujba Companiei Indiilor, ulterior a Imperiului britanic. (n.t.)

cu blană şi cu pene din cele două Lumi? Alpinist cutezător, n-avea oare la îndemână impunătorul lanţ muntos al Tibetului, care numără cele mai semeţe piscuri de pe glob? Călător plin de îndrăzneală, cine îl împiedica să pună piciorul acolo unde nu mai călcase nimeni înaintea lui, în acele regiuni inaccesibile de la graniţa himalayană? Amator pătimaş de hipism, îi lipseau cumva în India terenurile de curse, acele hipodromuri care valorau în ochii săi la fel de mult ca şi cele de la Marche şi Epsom? Chiar şi în această privinţă Banks şi el se aflau într-o desăvârşită dezbinare. Inginerul, în calitatea sa de «mecanic» pur-sânge, prea puţin se sinchisea de isprăvile hipice ale cailor Gladiator şi Fiica aerului.

Într-o zi, când căpitanul Hod îl tot hărţuia cu astfel de lucruri, Banks i-a răspuns că, după părerea lui, cursele n-ar fi într-adevăr interesante decât cu o singură condiţie.

— Şi care anume? l-a întrebat Hod.

— Dacă ar fi bine stabilit, i-a răspuns Banks cu toată seriozitatea, ca ultimul sosit dintre jochei să fie împuşcat pe loc la potou.

— Ar fi o idee, a replicat foarte serios Hod.

Şi el ar fi fost într-adevăr omul în stare să înfrunte personal un asemenea risc!

Problema a fost din nou pusă pe tapet.

Aceştia erau cei doi convivi, nelipsiţi din bungalowul lui sir Edward Munro. Colonelului îi făcea plăcere să-i audă discutând despre tot felul de lucruri şi veşnicele lor dispute îi aduceau uneori un soi de surâs pe buze.

O dorinţă comună a celor doi oameni de treabă era aceea de a-l atrage pe colonel în vreo călătorie care să-l abată de la gândurile triste. În mai multe rânduri îi propuseseră să plece în nordul peninsulei, să meargă să-şi petreacă acolo câteva luni prin împrejurimile acelor aşa-numite *sanitarium,* unde societatea anglo-indiană bogată se refugiază cu plăcere în anotimpul marilor călduri. Colonelul îl refuzase însă întotdeauna.

Noi mai încercasem şi până atunci să ghicim ce gândeşte colonelul în privinţa călătoriei pe care socoteam s-o facem. În acea seară, problema a fost din nou pusă pe tapet. L-am auzit pe căpitanul Hod spunând, nici mai mult nici mai puţin, decât că vrea să facă pe jos o excursie lungă prin nordul Indiei. Dacă lui Banks nu-i plăceau caii, în schimb lui Hod nu-i plăceau căile ferate. Erau amândoi la egalitate de puncte.

Calea de mijloc ar fi fost fără îndoială să fi călătorit fie cu carele, fie cu palanchinele, după pofta inimii şi la ce ore am fi dorit, lucru destul de uşor de îndeplinit pe şoselele bine trasate şi atât de bine întreţinute ale Hindustanului.

— Nici să nu-mi pomeniţi măcar de carele voastre cu boi şi nici de zebuşii voştri cocoşaţi! a strigat Banks. Fără noi aţi fi rămas tot la aceste vehicule primitive, pe care nu le mai voia nimeni în Europa încă de acum cinci sute de ani!

— Ei, Banks, a ripostat căpitanul Hod, dar astea fac mai multe parale decât vagoanele voastre capitonate şi locomotivele voastre Crampton! Boi mari, albi, care merg perfect de bine la galop şi care sunt schimbaţi la staţiile de poştă din două în două leghe...

— Şi care trag un soi de tartane pe patru roate, unde eşti zgâlţâit mai tare decât pescarii în bărcile lor pe o mare dezlănţuită!

— Tartane mai treacă-meargă, Banks, a răspuns căpitanul Hod, însă n-avem noi care cu doi, trei sau patru cai ce s-ar putea lua la întrecere în iuţeală cu «cortegiile» voastre, vrednice într-adevăr să poarte acest nume funebru? Aş prefera simplul palanchin...

— Palanchinele voastre, căpitane Hod, adevărate coşciuge, lungi de şase picioare şi late de patru, în care stai lungit întocmai ca un cadavru!

— Fie, Banks, însă fără zdruncinături, fără zgâlţâituri; poţi să citeşti, poţi să scrii şi poţi să dormi în tihnă, fără a mai fi trezit la fiecare staţie de poştă! Cu un palanchin purtat de

patru sau şase *gamali*[1] bengalezi poţi face chiar patru mile şi jumătate[2] pe oră şi barem nu eşti în primejdie — ca în expresurile voastre necruţătoare — să ajungi înainte de a fi pornit... în cazul când ajungi la destinaţie!

— Fără îndoială, am spus eu atunci, cel mai bine ar fi să-ţi poţi căra casa cu tine!

— Melcule! a strigat Banks.

— Prietene, i-am răspuns, un melc care să-şi poată părăsi cochilia şi să intre din nou în ea când pofteşte poate că n-ar fi câtuşi de puţin de plâns. Să călătoreşti în casa ta, o casă rulantă, acesta va fi probabil ultimul cuvânt al progresului în materie de călătorii!

— Poate că da, a intervenit atunci colonelul Munro; să te deplasezi rămânând în mijlocul *home*-ului tău, transportând cu tine întreaga locuinţă şi toate amintirile din care este ea alcătuită, să-ţi schimbi treptat orizontul, să-ţi modifici punctele de vedere, atmosfera, climatul fără a-ţi schimba în vreun fel propria viaţă... da... poate că da!

— S-a isprăvit cu bungalowurile hărăzite călătorilor, a răspuns căpitanul Hod, acolo unde confortul lasă întotdeauna de dorit şi în care nu poţi şedea fără o autorizaţie eliberată de administraţia locală!

— Gata cu hanurile dezgustătoare, în care eşti de-a dreptul jupuit în toate modurile, atât moral cât şi fizic! am observat eu, nu fără oarecare dreptate.

— Căruţa saltimbancilor, a strigat căpitanul Hod, însă o căruţă modernizată. Ce vis! Să te opreşti când vrei, s-o porneşti iarăşi la drum când ai chef, să mergi la pas dacă-ţi place hoinăreala, să pleci în galop de îndată ce ai dori-o, să duci cu tine nu numai dormitorul, ci şi salonul, sufrageria, fumoarul şi, mai cu seamă, bucătăria şi bucătarul, iată progresul, prietene Banks! Iată ceva de o sută de ori superior căilor ferate! Mai îndrăzneşte să mă contrazici, inginer afurisit ce eşti, îndrăzneşte!

— Hei, hei, prietene Hod, a răspuns Banks, aş fi cu totul şi cu totul de părerea dumitale dacă...

— Dacă ? a întrebat căpitanul Hod dând din cap.

— Dacă, în zborul dumitale spre progres, nu te-ai fi oprit pe neaşteptate la mijlocul drumului.

— Există deci şi altceva mai bun de făcut ?

— Judecă şi dumneata. Găseşti casa rulantă mult superioară vagonului, chiar şi vagonului-salon, până şi

[1] Nume dat purtătorilor de palanchine în India. (n.a.)

[2] Aproximativ 8 kilometri. (n.a.)

sleeping-car[3] -ului de *railway.* Ai dreptate, căpitane, şi asta dacă ai timp de pierdut, dacă faci o călătorie de plăcere şi nu una de afaceri. Cred că suntem cu toţii de acord în această privinţă?

— Cu toţii, am răspuns eu.

Colonelul Munro a înclinat din cap în semn de încuviinţare.

— Aşadar, ne-am înţeles, a reluat Banks. Bine. Merg mai departe. V-aţi adresat, să zicem, unui carosier care este totodată şi arhitect şi el v-a construit casa rulantă. Iat-o deci, bine alcătuită, bine împărţită, răspunzând pretenţiilor unui iubitor al confortului. Nu este nici prea înaltă, ceea ce îi va îngădui să nu se răstoarne, nu este nici prea lată, aşa încât poate trece pe tot felul de drumuri; are suspensiile ingenios întocmite spre a avea mersul uşor şi lin. Perfect, perfect! Să presupunem că ea a fost fabricată pentru prietenul nostru, domnul colonel. El ne-a oferit şi nouă găzduire. Vom merge, dacă doriţi, să vizităm ţinuturile septentrionale ale Indiei — ca melcii, dar ca nişte melci care n-au coada ţintuită inseparabil de cochilie. Totul este gata. N-am uitat să luăm nimic... nici măcar bucătarul şi bucătăria atât de scumpe inimii căpitanului. Ziua plecării a sosit, s-o pornim la drum! *All right!* însă de cine va fi trasă casa dumitale rulantă, preabunul meu prieten?

— De cine? a strigat căpitanul Hod. Păi, de catâri, măgari, cai, boi...

— Cu duzinile? a întrebat Banks.

— De elefanţi, a ripostat căpitanul Hod, de elefanţi! Iată într-adevăr ceva care va fi totodată falnic şi impunător. O casă trasă de un atelaj de elefanţi bine dresaţi, cu o înfăţişare mândră, rupând-o la fugă, galopând întocmai ca şoimanii cei mai frumoşi din lume!

— Ar fi minunat, domnule căpitan!

— Un echipaj de rajah în campanie, domnule inginer!

— Da, dar... \

— Dar, ce? Mai este încă un «dar»? a strigat căpitanul Hod.

— Da, şi încă unul mare de tot!

— Ah, şi inginerii ăştia! Nu sunt buni decât să vadă greutăţi în îndeplinirea orişicărui lucru!

— Şi să le învingă, atunci când ele pot fi învinse, i-a răspuns Banks.

— Ei, bine, învinge-le!

— Le înving eu, şi iată cum. Dragul meu Munro, dintre toate «motoarele» astea de care a vorbit căpitanul, unul merge, altul târăşte, celălalt trage, dar nu-i chip ca vreunul să nu

[3] În limba engleză în original — vagon de dormit. (n.t.)

obosească; ăsta-i îndărătnic, ăla se încăpăţânează, dar toate mănâncă. Or, de îndată ce pajiştile ajung cât de cât să lipsească, întrucât nu poţi trage după tine cinci sute de acri de păşune, atelajul se opreşte istovit, cade, moare de foame, casa rulantă nu mai merge pe roate şi rămâne la fel de nemişcată ca şi bungalowul în care discutăm noi acum. Urmează, aşadar, că sus-zisa casă nu va fi cu adevărat practică decât în ziua în care va fi o casă cu aburi.

— Care va alerga pe şine! a strigat căpitanul, ridicând din umeri.

— Ba nu, pe roate, i-a răspuns inginerul, şi trasă de un soi de locomotivă rutieră perfecţionată.

— Bravo, a strigat căpitanul, bravo! Din moment ce casa dumitale nu va mai aluneca pe un *railway* şi se va putea îndrepta încotro o pofti, fără a urma imperioasa dumitale linie de fier, merg şi eu.

— Însă, i-am atras eu atenţia lui Banks, dacă măgarii, catârii, caii, boii şi elefanţii mănâncă, o maşină mănâncă şi ea şi, în lipsa combustibilului, se va opri în drum.

— Un cal-vapor, mi-a răspuns Banks, dezvoltă aceeaşi forţă ca şi trei sau patru cai în carne şi oase şi această forţă poate fi sporită şi mai mult. Un cal-vapor nici nu oboseşte, nici nu se îmbolnăveşte vreodată. Pe orice vreme, la toate latitudinile, pe soare, pe ploaie sau pe zăpadă, el merge mereu şi nu se istoveşte niciodată. Nici măcar nu are a se înfricoşa de atacul fiarelor sălbatice, nici de muşcătura şerpilor, nici de înţepăturile tăunilor şi ale altor insecte de temut. N-are nevoie nici de bâta boarului, nici de biciul vizitiului. Nu este silit să se odihnească, se lipseşte de somn. Calul-vapor ieşit din mâna omului este, dat fiind scopul în care a fost creat cât şi faptul că nu se aşteaptă ca într-o bună zi să fie pus în frigare, superior tuturor animalelor de tracţiune pe care Providenţa le-a pus la dispoziţia umanităţii. Un strop de ulei sau de grăsime, un pic de cărbune sau de lemn, asta-i tot ce consumă. Or, ştiţi, prieteni, că pădurile nu lipsesc în peninsula indiană şi că lemnele se află la îndemâna orişicui!

— Bine zis! a strigat căpitanul Hod. Ura pentru calul-vapor! Văd de pe acum casa rulantă a inginerului Banks trasă pe şoselele Indiei, pătrunzând în jungle, înfundându-se prin păduri, aventurându-se până lângă bârlogul leilor, tigrilor, urşilor, panterelor, gheparzilor, şi noi, la adăpostul pereţilor săi, oferindu-ne hecatombe de fiare sălbatice, care să umple de ciudă pe toţi vânătorii alde Nemrod, Anderson, Gerard, Pertuiset, Chassaing din lume! Ah, Banks, îmi lasă gura apă şi mă faci să-mi pară tare rău că nu m-am născut peste vreo cincizeci de ani de-acum înainte!

— Şi pentru care motiv, domnule căpitan ?

— Pentru că, peste cincizeci de ani, visul dumitale va fi împlinit şi trăsura cu vapori va fi făcută.

— Dar ea este făcută, a răspuns cu simplitate inginerul.

— Este făcută? Şi este făcută de dumneata, poate?

— Da, de mine şi, la drept vorbind, nu m-aş teme, în privinţa ei, decât de un singur lucru: să nu-ţi depăşească visurile...

— La drum, Banks, la drum! a strigat căpitanul Hod, sărind în picioare de parcă ar fi fost lovit de o descărcare electrică. Era gata de plecare.

Inginerul l-a potolit printr-un gest; apoi, cu o voce mai gravă şi adresându-se lui sir Edward Munro a spus:

— Edward, dacă-ţi pun o casă rulantă la dispoziţie şi dacă peste o lună de zile, atunci când vremea are să fie favorabilă, vin şi-ţi zic: «Iată-ţi camera care se va deplasa şi va merge oriunde vei voi să te duci, iată-ţi prietenii — Maucler, căpitanul Hod şi cu mine — care nu-ţi cerem altceva decât să te însoţim într-o excursie prin nordul Indiei», ai să-mi răspunzi tu: «Să pornim, Banks, să pornim şi fie ca Dumnezeul călătorilor să ne apere»?

— Da, prieteni, a răspuns colonelul după o clipă de gândire. Banks, îţi pun la dispoziţie toţi banii trebuincioşi, ţine-te numai de făgăduială! Adu-ne această ideală casă cu aburi care să depăşească visurile lui Hod, şi vom traversa împreună întreaga Indie!

— Ura, ura, ura! a strigat căpitanul Hod, şi nenorocire fiarelor sălbatice de la frontierele Nepalului!

În aceeaşi clipă, sergentul Mac Neil, atras de uralele căpitanului Hod, s-a ivit în pragul încăperii.

— Mac Neil, i-a spus colonelul Munro, plecăm peste o lună de zile în nordul Indiei. Mergi cu noi în călătorie?

— Neapărat, domnule colonel, de vreme ce mergeţi şi dumneavoastră! a răspuns sergentul Mac Neil.

Capitolul III

RĂSCOALA ŞIPAILOR[1]

Câteva cuvinte vă vor face cunoscute, în mod sumar, ceea ce era India în perioada la care se referă această povestire şi, îndeosebi, ce a însemnat acea formidabilă insurecţie a şipailor, ale cărei principale evenimente se cuvine să le relatăm aici.

Pe la l600, sub domnia Elisabetei, pe acest Pământ Sfânt al lui Aryavarta, în mijlocul unei populaţii de două sute de milioane de locuitori dintre care o sută douăsprezece milioane aparţineau religiei hinduse, a fost fondată prea-onorabila Companie a Indiilor, cunoscută sub porecla foarte englezească de «Old John Company».

---

[1] În romanul de faţă, Jules Verne foloseşte datele răscoalei şipailor fără a se constitui într-un istoric riguros al ei, imaginând doar o acţiune posibilă în cadrul evenimentelor respective.

Izbucnită spontan la sfârşitul lunii ianuarie l857 în regiunea Calcuttei şi limitată mai mult la zona văii mijlocii a Gangelui, răscoala şipailor (trupe indigene aflate în solda Companiei Indiilor Orientale) a zguduit puternic stăpânirea britanică în subcontinentul indian.

Printre multiplele cauze care au declanşat rebeliunea militară, la care s-au raliat curând pături largi ale populaţiei, fără deosebire de religie si castă, s-au numărat măsurile brutale de înăsprire a exploatării hinduşilor şi musulmanilor de către colonialişti, care vedeau în India o simplă piaţă de desfacere a mărfurilor britanice si o sursă de materii prime, politica anexionistă promovată de guvernatorul general al Indiei, din acea vreme, lordul Dalhousie — prin ocuparea unor noi teritorii si deposedarea feudalilor locali, care moşteneau, prin înfiere, bunurile rajahilor fără urmaşi pe linie bărbătească, precum si punerea pe drumuri a ostaşilor din gărzile acestora — învrăjbirea populaţiei, menţinută în mizerie si ignoranţă, pe criterii rasiale, religioase si de castă, aplicarea unor legiuiri care nu ţineau cont de tradiţiile locale, exproprieri, forţate şi prost plătite, de terenuri pentru construirea de căi ferate şi canale de irigaţie, o fiscalitate excesivă.

Lipsită de o viziune politică si militară de ansamblu, de o conducere unitară, având ca element unificator doar ura împotriva exploatării britanice, răscoala a fost înăbuşită cu o cruzime extremă.

La început era o simplă «asociaţie de negustori, făcând trafic cu Indiile orientale», în fruntea căreia a fost numit ducele de Cumberland.

La acea epocă, puterea portugheză, care fusese mare în Indii, începuse să scadă. Astfel încât englezii, folosindu-se de această situaţie, au încercat o primă tentativă de administraţie politică şi militară în guvernământul Bengalului, a cărui capitală, Calcutta, avea să devină centrul noii ocârmuiri. Mai întâi, regimentul 39 al armatei regale, expediat din Anglia, a venit să ocupe provincia. De aici şi deviza, pe care o mai poartă încă pe drapel: *Primus in Indiis.*

Totuşi, aproape în acelaşi timp, fusese fondată o companie franceză, pusă sub patronajul lui Colbert. Ea urmărea acelaşi ţel cu acela pe care compania de negustori din Londra şi-l fixase drept obiectiv. Din această rivalitate aveau să se işte conflicte de interese. Au urmat lupte îndelungate, cu izbânzi şi înfrângeri, în care s-au ilustrat un Dupleix, un Labourdonnais, un Lally-Tollendal.

Până la urmă, francezii, zdrobiţi numericeşte, au fost siliţi să abandoneze pentru totdeauna Karnataka, acea porţiune a peninsulei care cuprinde o parte din ţărmul său răsăritean.

Lordul Clive, scutit de concurenţi, nemaitemându-se de nimic rău nici din partea Portugaliei, nici din partea Franţei, a trecut atunci la consolidarea cuceririi Bengalului, al cărui guvernator general a gost numit lordul Hastings. A urmat un şir de reforme, înfăptuite de o administraţie abilă şi perseverentă. Însă, începând din ziua aceea, Compania Indiilor, atât de puternică şi către care se îndreptau toate preocupările, a fost lovită direct în interesele sale cele mai vii. Câţiva ani mai târziu, în l784, Pitt a mai adus şi alte modificări zapisului ei străvechi. Sceptrul său a trebuit să treacă în mâinile consilierilor Coroanei. Iată şi rezultatele noii stări de lucruri: în l8l3, Compania avea să piardă monopolul comerţului cu Indiile, iar în l833, monopolul comerţului cu China.

Cu toate acestea, dacă Anglia nu mai avea de luptat împotriva asociaţiilor străine în peninsulă, ea a avut de susţinut războaie grele fie cu foştii proprietari ai pământurilor, fie cu ultimii cuceritori asiatici ai bogatului domeniu.

În l828, englezii erau stăpâni — direct sau indirect — pe o parte însemnată a teritoriului; cu lordul William Bentinck a început o nouă fază administrativă.

Odată cu transformarea în trupe regulate a forţelor militare din India, din armata aceasta au făcut parte două contingente foarte deosebite, contingentul european şi contingentul nativ sau indigen. Primul alcătuia armata regală, compusă din regimente de cavalerie, batalioane de infanterie şi din

batalioane de infanterie europeană aflate în serviciul Companiei Indiilor; cel de al doilea forma armata nativă, cuprinzând batalioane de infanterie şi batalioane de cavalerie, tot trupe regulate însă indigene, comandate de ofiţeri englezi. La acestea trebuie să mai adăugăm artileria, al cărei personal, aparţinând Companiei, era european, cu excepţia doar a câtorva baterii.

Care erau efectivele acestor unităţi, denumite în armata regală regimente sau batalioane, indiferent de numărul militarilor? În ce priveşte infanteria, câte o mie o sută de oameni de fiecare batalion în guvernământul Bengal şi câte opt până la nouă sute în guvernămintele Bombay şi Madras; pentru cavalerie, câte şase sute de săbii de fiecare regiment din ambele armate.

Într-un cuvânt, în anul l857, după cum a stabilit cu o extremă precizie domnul de Valbezen în ale sale *Noi studii asupra englezilor şi a Indiei,* o lucrare foarte remarcată, se puteau «evalua la două sute de mii de oameni trupele native şi la patruzeci şi cinci de mii de oameni trupele europene, totalul forţelor din cele trei guvernăminte».

Or, şipaii, formând un corp de armată regulat pe care îl comandau ofiţeri englezi, aveau tendinţa de a scutura jugul aspru al disciplinei europene, pe care li-l impuneau cuceritorii. Încă din l806, poate chiar din imboldul fiului lui Tippo Sahib, garnizoana armatei indigene din Madras, cantonată la Vellore, ucisese pe ostaşii din avanposturile regimentului 69 al armatei regale, incendiase cazărmile, împuşcase pe ofiţeri şi pe membrii familiilor lor. Care fusese cauza acelei rebeliuni — cel puţin cauza ei aparentă? O pretinsă problemă legată de mustăţi, de pieptănătură şi de cercei. De fapt, era vorba de ura celor invadaţi, împotriva invadatorilor.

Această primă răscoală a fost grabnic înăbuşită de forţele regale cantonate la Ascot.

Un motiv de acelaşi gen — şi de asemenea un pretext — avea să provoace, la începuturile sale, şi prima mişcare insurecţională de la l857 — mişcare cu mult mai de temut şi care ar fi nimicit puterea engleză în India dacă trupele native din guvernămintele Madras şi Bombay ar fi luat şi ele parte.

La începutul insurecţiei, lordul Canning se afla în fruntea administraţiei, în calitate de guvernator general. Se prea poate ca acel om de stat să se fi înşelat asupra răsunetului mişcării. Încă înainte cu câţiva ani, steaua Regatului Unit pălise în mod vizibil pe cerul hindus. În l842, retragerea de la Kabul venise să scadă prestigiul cuceritorilor europeni. În anumite împrejurări, purtarea armatei engleze în timpul războiului Crimeii nu fusese nici ea la înălţimea reputaţiei sale militare. De aceea, a sosit

clipa în care şipaii, bine informaţi în privinţa celor ce se petreceau pe malurile Mării Negre, s-au gândit că o revoltă a trupelor indigene ar avea, poate, sorţi de izbândă. Dealtminteri, nu era nevoie decât de o scânteie spre a înflăcăra spiritele bine pregătite, pe care barzii, brahmanii şi mulvii le aţâţau cu predicile şi cânturile lor.

Ocazia s-a ivit în cursul anului 1857, când contingentul armatei regale a fost intrucâtva redus, datorită unor complicaţii externe.

La începutul acelui an, Nana Sahib, cunoscut şi sub numele de nababul Dandu-Pant, care-şi avea reşedinţa în apropiere de Kanpur, a mers la Delhi şi apoi la Lucknow, în scopul neîndoielnic de a provoca răscoala, pregătită de multă vreme.

Într-adevăr, la scurt timp după plecarea lui Nana Sahib, a şi început mişcarea insurecţională.

Guvernul englez introdusese în armata nativă folosirea carabinei Enfield, care necesită întrebuinţarea unor cartuşe unse cu grăsime. Într-o zi s-a răspândit zvonul că grăsimea este fie seu de vită, fie untură de porc, după cum cartuşele aveau să fie folosite de soldaţii hinduşi sau musulmani din armata indigenă.

Or, într-o ţară în care populaţia renunţă să se folosească până şi de săpun, întrucât grăsimea unui animal sfânt sau spurcat ar putea să intre în alcătuirea lui, întrebuinţarea cartuşelor unse cu această substanţă — cartuşe care urmau să fie rupte cu dinţii — avea să fie primită cu mare greutate. În urma reclamaţiilor, guvernul a cedat în parte; însă în zadar a modificat el mânuirea carabinei şi a dat asigurări că grăsimile de care fusese vorba nu mai erau folosite la fabricarea cartuşelor, el n-a izbutit să liniştească şi să convingă pe nimeni din rândul armatei şipailor.

La 24 februarie, la Berampore, regimentul 34 a refuzat cartuşele. Pe la mijlocul lunii martie, un adjutant este ucis şi, după executarea făptaşilor, regimentul dizolvat avea să răspândească în ţinuturile învecinate cei mai activi fermenţi ai răscoalei.

La începutul insurecţiei, la Lahore, marele judecător Montgomery şi brigadierul Corbett izbutiseră să dezarmeze, fără vărsare de sânge, sub ameninţarea a douăsprezece piese de artilerie cu fitilurile aprinse, regimentele 8, 16, 26 şi 49 din armata nativă. La Multan, regimentele indigene 62 şi 29 fuseseră şi ele silite să depună armele, fără a putea măcar să încerce să opună o rezistenţă mai serioasă. Tot astfel, la Peshawar, regimentele 24, 27 şi 51 au fost dezarmate de către brigadierul S. Colton şi colonelul Nicholson, în clipa în care revolta era pe cale să izbucnească. Însă, o parte din ofiţerii

regimentului 5l fugind în munţi, pe capetele lor s-au pus premii şi în curând acestea au şi fost aduse, toate.

Era numai începutul represaliilor.

O coloană de asalt, comandată de colonelul Nicholson, a fost aruncată atunci asupra unui regiment nativ care mărşăluia spre Delhi. Revoltaţii au fost repede ajunşi din urmă, înfrânţi, dispersaţi şi o sută douăzeci de prizonieri au fost readuşi la Peshawar. Toţi fără deosebire au fost condamnaţi la moarte; însă numai unul din trei urma să fie executat. Zece tunuri au fost înşirate pe câmpul de manevre, câte un prizonier legat la fiecare din gurile lor şi, de cinci ori cele zece tunuri au scuipat foc, acoperind câmpia cu rămăşiţe informe, în mijlocul unei atmosfere mirosind îngrozitor a carne arsă.

După domnul de Valbezen, cei executaţi au pierit aproape toţi cu acea eroică nepăsare pe care indienii ştiu atât de bine s-o păstreze în faţa morţii. «Domnule căpitan, i-a spus unuia dintre ofiţerii care conduceau execuţia, un şipai frumos de douăzeci de ani, mângâind cu nepăsare instrumentul morţii, domnule căpitan, nu-i nevoie să mă legaţi, n-am deloc poftă să fug».

Aşa s-a petrecut această primă şi îngrozitoare execuţie, care avea să fie urmată de atâtea altele.

Iată dealtfel ordinul de zi pe care, la aceeaşi dată, la Lahore, brigadierul Chamberlaine l-a adus la cunoştinţa trupelor native după executarea a doi şipai din regimentul 55:

«Aţi văzut cum au fost legaţi de vii la gura tunurilor şi făcuţi bucăţi doi dintre camarazii voştri; aceasta va fi pedeapsa tuturor trădătorilor. Conştiinţa voastră vă va spune la ce chinuri vor fi ei supuşi pe lumea cealaltă. Cei doi soldaţi au fost daţi morţii cu ajutorul tunului şi nu prin spânzurare, pentru că am vrut să-i scutesc de atingerea călăului şi să vă dovedesc astfel că guvernul, chiar şi în aceste zile de criză, nu vrea să facă nimic care să aducă o cât de mică lezare prejudecăţilor voastre religioase şi de castă».

La 30 iulie, două sute treizeci şi şapte de prizonieri au căzut pe rând în faţa plutonului de execuţie şi alţi cincizeci n-au scăpat de ultimul supliciu decât spre a muri de foame şi sufocare în închisoarea în care fuseseră duşi din nou.

La 28 august, din cei opt sute şaptezeci de şipai care fugeau din Lahore, şase sute cincizeci şi nouă erau măcelăriţi fără milă de către soldaţii armatei regale.

La 23 septembrie, după cucerirea oraşului Delhi, trei prinţi din familia regală — moştenitorul prezumtiv şi cei doi veri ai lui — se predau necondiţionat generalului Hodson, care i-a purtat cu o escortă de numai cinci oameni în mijlocul unei mulţimi ameninţătoare de cinci mii de hinduşi. Şi, cu toate acestea, la jumătatea drumului, Hodson a oprit carul care-i ducea pe

prizonieri, a urcat lângă ei, le-a ordonat să-şi dezvelească piepturile şi i-a ucis pe tustrei cu focuri de revolver. «Această execuţie sângeroasă făptuită de mâna unui ofiţer englez, spune domnul de Valbezen, avea să stârnească în Punjab cea mai înaltă admiraţie».

După cucerirea oraşului Delhi, trei mii de prizonieri piereau ucişi cu tunul sau prin spânzurătoare şi, împreună cu ei, douăzeci şi nouă de membri ai familiei regale. Ce-i drept, asediul oraşului Delhi îi costase pe asediatori două mii o sută cincizeci şi unu de europeni şi o mie şase sute optzeci şi şase de nativi.

La Allahabad — groaznice măceluri umane, nu numai printre şipai, ci şi în rândul populaţiei umile, care luase parte, în mod aproape inconştient, la prădăciune.

În Lucknow, la l6 noiembrie, două mii de şipai executaţi prin împuşcare, la Sikander Bagh, au acoperit cu cadavrele lor un spaţiu de o sută douăzeci de metri pătraţi.

La Kanpur, după masacru, colonelul Neil i-a silit pe condamnaţi, înainte de a-i trimite la spânzurătoare, să lingă şi să cureţe cu limba, proporţional cu poziţia de castă, fiecare pată de sânge rămasă în casa în care pieriseră victimele. Pentru aceşti hinduşi însemna că moartea era precedată de dezonoare.

În timpul expediţiei din India centrală, execuţiile prizonierilor au continuat fără încetare şi, sub focul salvelor de muschetă, «ziduri de carne omenească se prăbuşeau la pământ».

La 9 martie l858, la atacul Casei galbene, din cursul celui de al doilea asediu al oraşului Lucknow, după o înspăimântătoare decimare a şipailor, pare lucru sigur că unul dintre aceşti nenorociţi a fost fript de viu, chiar sub ochii ofiţerilor englezi.

În ziua de ll martie, cincizeci de trupuri de şipai umpleau şanţurile palatului *begumei*[1] din Lucknow, fără ca măcar un singur rănit să fi fost cruţat de către soldaţii care nu se mai puteau înfrâna.

În sfârşit, în douăsprezece zile de luptă, trei mii de nativi piereau de ştreang sau de glonte, şi, printre ei, trei sute optzeci de fugari îngrămădiţi pe insula lui Hidaspe, care se refugiaseră tocmai în Kashmir.

Pe scurt, fără a ţine seama de numărul şipailor care şi-au găsit moartea cu arma în mână, în timpul acestei represiuni nemiloase — represiune care nu îngăduia luarea de prizonieri — numai în campania din Punjab găsim nu mai puţin de şase sute douăzeci şi opt de indigeni împuşcaţi sau legaţi la gura tunurilor din ordinul autorităţilor militare, o mie trei sute

---

[1] Titlu în Hindustan, echivalând cu «prinţesă». (n.t.)

şaptezeci din ordinul autorităţilor civile, trei sute optzeci şi şase spânzuraţi din ordinul ambelor autorităţi.

Făcând totalul, la începutul anului l859, se aprecia la peste o sută douăzeci de mii numărul ofiţerilor şi soldaţilor nativi care au pierit şi la mai bine de două sute de mii cel al indigenilor civili care au plătit cu viaţa participarea, adesea îndoielnică, la insurecţie. Îngrozitoare represalii împotriva cărora — şi poate nu fără temei — domnul Gladstone a protestat cu energie în parlamentul englez.

Era important, pentru povestirea care urmează, să stabilim, de o parte şi de cealaltă, bilanţul acestui pomelnic al morţilor. El trebuia întocmit, pentru a-l face pe cititor să înţeleagă ce ură de nestins mai rămăsese atât în inima celor învinşi, însetaţi de răzbunare, cât şi în aceea a învingătorilor care, după zece ani, erau încă îndoliaţi după victimele de la Kanpur şi Lucknow.

Cât priveşte aspectele pur militare ale întregii campanii purtate împotriva rebelilor, ele cuprind următoarele expediţii, care vor fi citate pe scurt:

A fost mai întâi prima campanie din Punjab, care a costat viaţa lui sir John Laurence.

A venit apoi asediul oraşului Delhi, această capitală a insurecţiei, întărită cu mii de fugari şi în care Mohamed Shah Bahadur a fost proclamat împărat al Hindustanului. «Sfârşiţi odată cu Delhi!», ordonase în mod imperios guvernatorul general într-o ultimă telegramă adresată comandantului-şef şi asediul, început în noaptea de l3 iunie, avea să se termine la l9 septembrie, după ce costase viaţa generalilor sir Harry Barnard şi John Nicholson.

În acelaşi timp, după ce Nana Sahib pusese să fie proclamat *peishwah*[1] şi încoronat în cetatea Bilhur, generalul Havelock îşi executa marşul asupra oraşului Kanpur. El a intrat aici la l7 iulie, prea târziu însă spre a mai putea împiedica săvârşirea ultimului masacru şi a-l captura pe Nana Sahib, care a izbutit să fugă împreună cu cinci mii de oameni şi patruzeci de piese de artilerie.

Odată oraşul cucerit, Havelock întreprindea o primă campanie în regatul Aud şi, la 28 iulie, el trecea Gangele cu o mie şapte sute de oameni şi numai zece tunuri, îndreptându-se spre Lucknow.

Au intrat atunci în scenă sir Colin Campbell şi generalul maior sir James Outram. Asediul oraşului Lucknow avea să

---

[1] Sau *peishva* — preşedinte al Uniunii mah(a)rate, titlu devenit ereditar; funcţia de *peishwah* a dispărut după dezastrul de la Panipat (l4.l.l76l), când armata lui Ahmed-şah a ucis 200 000 mah(a)raţi. (n.t.)

dureze optzeci şi şapte de zile şi să coste viaţa lui sir Henri Lawrence şi a generalului Havelock. Apoi, Colin Campbell, după ce fusese silit să se retragă spre Kanpur, pe care a pus definitiv stăpânire, se pregătea pentru o a doua campanie.

Între timp, alte trupe eliberau Mohir, unul dintre oraşele Indiei centrale, şi porneau într-o expediţie de-a curmezişul Malwei, care avea să restabilească autoritatea engleză asupra acestui regat.

La începutul anului 1858, Campbell şi Outram începeau o a doua campanie în Aud, cu patru divizii de infanterie comandate de generalii-maiori sir James Outram şi sir Edward Lugar şi de brigadierii Walpole şi Franks. Cavaleria se afla sub ordinele lui sir Hope Grant, armele speciale sub comanda lui Wilson şi a lui Robert Napier. Erau vreo douăzeci şi cinci de mii de luptători, la care maharajahul Nepalului avea să adauge douăsprezece mii de *gurkha.* Însă armata răsculată a *begumei* număra nu mai puţin de o sută douăzeci de mii de oameni, iar oraşul Lucknow şapte până la opt sute de mii de locuitori. Primul atac s-a dat la 6 martie. În ziua de 16, după o serie de lupte în cursul cărora au căzut căpitanul de vas sir William Peel şi maiorul Hodson, englezii se aflau în stăpânirea acelei părţi a oraşului situată pe malurile râului Gumti. În ciuda acestor avantaje, *beguma* şi fiul ei mai rezistau în palatul Musa-Bagh în extremitatea de nord-vest a localităţii, iar Mulvi, conducătorul musulman al răscoalei, refugiat în chiar centrul oraşului Lucknow, refuza să se predea. La 19 martie, un atac al lui Outram şi la 21 ale aceleiaşi luni o luptă norocoasă le-au confirmat în sfârşit englezilor deplina stăpânire a acestui meterez de temut al insurecţiei şipailor.

În cursul lunii aprilie, revolta intra în ultima sa fază. A fost organizată o expediţie în Rohilkhande, unde îşi găsiseră adăpost un mare număr de insurgenţi fugari. Bareilly, capitala regatului, a fost primul obiectiv al conducătorilor armatei regale. Începuturile n-au fost deloc fericite. Brigadierul Adrien Hope a fost ucis. Dar, spre sfârşitul lunii, sosea Campbell, recucerea Shahjahanpur, apoi, la 5 mai, atacând Bareilly, a copleşit oraşul cu un torent de foc şi l-a cucerit, fără să-i fi putut împiedica însă pe rebeli să-l evacueze.

În acelaşi timp, în India centrală, începeau campaniile lui sir Hugh Rose. Acest general, în primele zile ale lunii ianuarie 1858, mărşăluia spre Sanghar, de-a curmezişul regatului Bhopal, îi elibera garnizoana la 3 februarie, cucerea fortul Guratoka zece zile mai târziu, forţa defileurile lanţului muntos Vindhya prin trecătoarea Maudanpore, trecea peste râul Betwa, sosea înaintea oraşului Jhansi, apărat de unsprezece mii

de răsculaţi sub ordinele cumplitei *rani*[1], îl împresura cu trupe la 22 martie pe o căldură toridă, trimitea două mii de ostaşi din armata asediatoare ca să taie calea celor douăzeci de mii de oameni din contingentul din Gwalior aduşi de către vestitul Tantia-Topi, îl respingea pe acest conducător, dădea asaltul la 2 aprilie, spărgea zidul împrejmuitor, cucerea citadela din care *rani* izbutea să scape cu fuga, relua operaţiunile împotriva fortului Calpi în care *rani* şi Tantia-Topi hotărâseră să lupte până la moarte, punea stăpânire pe el la 22 mai, după un asalt îndârjit, continua campania în urmărirea *rani*-ei şi a însoţitorului său care intraseră în grabă în Gwalior, îşi concentra aici, la l6 iunie, cele două brigăzi cărora li se adăugau întăriri trimise de brigadierul Napier, îi zdrobea pe răsculaţi la Morar, supunea oraşul de garnizoană la l8 iunie şi se întorcea la Bombay după o campanie triumfală.

Rani a murit exact înaintea oraşului Gwalior, într-o ciocnire de avanposturi. Această regină de temut, întru totul devotată nababului, cea mai credincioasă tovarăşă a sa în timpul insurecţiei, a fost ucisă chiar de mâna lui sir Edward Munro. Nana Sahib deasupra cadavrului lady-ei Munro la Kanpur, colonelul deasupra cadavrului *rani-ei* la Gwalior, iată doi bărbaţi prin care se poate rezuma răscoala şi represiunea, doi duşmani a căror ură ar fi avut urmări îngrozitoare dacă ei s-ar fi întâlnit vreodată faţă în faţă!

Din clipa aceasta putem socoti insurecţia ca şi înfrântă, în afară, poate, de câteva părţi din regatul Aud. Campbell intră deci din nou în campanie la 2 noiembrie, pune stăpânire pe ultimele poziţii ale revoltaţilor şi sileşte pe câţiva şefi însemnaţi să se supună. Totuşi, unul dintre ei, Beni Madho, n-a fost prins. În luna decembrie se aude că s-a refugiat într-un district limitrof cu Nepalul. Se afirmă că Nana Sahib, fratele său Balao Rao şi *beguma* din Aud se află împreună cu el. Mai târziu, în ultimele zile ale anului, circulă zvonul că s-au dus cu toţii să caute adăpost pe râul Rapti, la limita dintre regatele Nepal şi Aud. Campbell îi urmăreşte îndeaproape, însă ei trec graniţa. Abia în primele zile ale lunii februarie l859, o brigadă engleză, din care făcea parte un regiment aflat sub ordinele colonelului Munro, i-a putut urmări până în Nepal. Beni Madho este ucis, iar *beguma* din Aud şi fiul ei sunt făcuţi prizonieri, însă primesc încuviinţarea să locuiască în capitala Nepalului. În ce-i priveşte pe Nana Sahib şi pe Balao Rao, multă vreme s-a crezut despre ei că muriseră. Dar nu era aşa.

Oricum ar fi stat lucrurile, însă, formidabila insurecţie fusese zdrobită. Tantia-Topi, predat de către locotenentul său Man-

[1] Soţie de rajah. (n.t.)

Singh şi condamnat la moarte, fusese executat, la l5 aprilie, ia Sipri. Acest rebel, «această figură cu adevărat remarcabilă a marii drame a insurecţiei indiene, spune domnul de Valbezen, şi care a dat dovada unui geniu politic plin de calcul şi de îndrăzneală», a murit pe eşafod.

Şi totuşi, sfârşitul revoltei şipailor, care putea să-i facă pe englezi să piardă India dacă ea s-ar fi întins în toată peninsula şi mai cu seamă dacă mişcarea ar fi căpătat un caracter naţional, avea să provoace căderea onorabilei Companii a Indiilor.

Într-adevăr, Curtea Directorilor fusese ameninţată cu decăderea din drepturi de către lordul Palmerston, încă de la sfârşitul anului l857.

La l noiembrie l858, o proclamaţie publicată în douăzeci de limbi anunţa că Maiestatea Sa Victoria Beatrix, regină a Angliei, dobândea şi sceptrul Indiei; câţiva ani mai târziu ea avea să fie încoronată ca împărăteasă a Indiilor.

Aceasta a fost opera lordului Stanley. Principalele dispoziţii ale noului guvern erau următoarele: titlul de guvernator înlocuit cu acela de viceregе, un Secretar de Stat şi cincisprezece membri alcătuind guvernul central, membrii Consiliului Indiei recrutaţi din afara administraţiei indiene, guvernatorii guvernămintelor Madras şi Bombay numiţi direct de către regină, membrii serviciilor administraţiei indiene şi comandanţii-şefi ai armatei aleşi de către Secretarul de Stat.

În ceea ce priveşte forţele militare, armata regală numără cu şaptesprezece mii de oameni mai mult decât înaintea revoltei şipailor, adică cincizeci şi două de regimente de infanterie, nouă regimente de puşcaşi şi o artilerie considerabilă, cinci sute de săbii pentru un regiment de cavalerie şi şapte sute de baionete pentru un regiment de infanterie.

Armata nativă este compusă din o sută treizeci şi şapte regimente de infanterie şi patruzeci de regimente de cavalerie; însă artileria sa, aproape fără excepţie, este alcătuită din militari europeni.

Iată starea peninsulei, din punct de vedere administrativ şi militar, şi efectivul forţelor care apără un teritoriu de patru sute de mii de mile pătrate.

«Englezii, spune pe drept cuvânt domnul Grandidier, au avut fericirea să găsească în această mare şi strălucită ţară un popor blând, indemânatic, civilizat şi obişnuit de multă vreme cu jugul tuturor stăpânilor. Însă ei trebuie să ia seama bine, căci blândeţea îşi are şi ea limitele sale, iar jugul să nu fie zdrobitor, căci altminteri, într-o bună zi, capetele plecate se ridică şi-l sfărâmă».

Capitolul IV

ÎN FUNDUL PEŞTERILOR ELLOREI

Din păcate, acesta era adevărul adevărat: prinţul maharat Dandu-Pant, fiul adoptiv al lui Baji-Rao, *peishwah* de Poona, adică, pe scurt, Nana Sahib — care în vremea aceea era poate singurul supravieţuitor din rândul conducătorilor răscoalei şipailor — reuşise să-şi părăsească ascunzătorile inaccesibile din Nepal. Viteaz, îndrăzneţ, deprins să înfrunte primejdiile pe loc, priceput să dejoace orice urmărire, atoateştiutor în arta de a-şi încurca propriile urme, nemaipomenit de viclean, el se aventurase până în provinciile Dekkanului, sub imboldul veşnic viu al unor uri pe care îngrozitoarele represalii ale insurecţiei de la l857 izbutiseră numai să i-o înzecească. Da, Nana Sahib le juruise stăpânitorilor Indiei o ură de moarte.

El era moştenitorul lui Baji-Rao, şi, atunci când *peishwah*-ul a murit în l85l, Compania a refuzat să-i mai plătească pensia de opt *laci de rupii*[1], la care avea dreptul. Iată una dintre cauzele acestei uri, care avea să atingă cele mai mari excese.

Dar ce mai spera Nana Sahib? În urmă cu opt ani de zile, revolta şipailor fusese complet zdrobită. Guvernul englez înlocuise puţin câte puţin onorabila Companie a Indiilor şi conducea peninsula cu o autoritate cu mult mai mare decât

[1] Două milioane de franci. (n.a.)

Asociaţia negustorilor. De pe urma rebeliunii nu mai rămăsese nimeni, nici măcar în rândurile armatei native, în întregime reorganizată pe baze noi. Năzuia oare Nana Sahib să aţâţe o mişcare naţională în rândul claselor de jos din Hindustan? Planurile sale ar fi ajuns să fie bine cunoscute în scurtă vreme. În orice caz, acum ştia sigur că prezenţa lui în provincia Aurangabad fusese semnalată, că guvernatorul general îl vestise pe viceregele de la Calcutta, că pe capul lui se pusese un premiu. Lucru sigur era că fusese silit să fugă în cea mai mare grabă şi că avea nevoie să se ascundă într-un adăpost într-atâta de bine tăinuit, încât să poată scăpa de urmărirea agenţilor poliţiei anglo-indiene.

Nana Sahib n-a pierdut nici o clipă în cursul nopţii de 6 spre 7 martie. El cunoştea ţinutul foarte bine. S-a hotărât dar să ajungă la Ellora, aflată la douăzeci şi cinci de mile de Aurangabad, spre a-l regăsi pe unul dintre oamenii săi.

Noaptea era întunecoasă. Falsul fachir, după ce s-a asigurat că nu-l urmăreşte nimeni, s-a îndreptat către acel mausoleu înălţat la oarecare distanţă de oraş în cinstea mahomedanului Shah-Sufi, un sfânt ale cărui moaşte se bucură de faima unor tămăduiri miraculoase, însă, la ora aceea, toată lumea — preoţi şi pelerini — dormea în mausoleu şi Nana Sahib a putut trece fără a fi tulburat de vreo întrebare indiscretă.

Totuşi, la patru leghe mai spre nord, bezna nu era atât de adâncă încât să poată ascunde privirilor silueta uriaşă a acelui bloc de granit ce poartă în spinare fortul de neînfrânt de la Daulutabad şi se ridică în mijlocul unei câmpii până la înălţimea de două sute patruzeci de picioare. Zărind-o, nababul şi-a adus aminte că unul dintre împăraţii Dekkanului, strămoş de-al lui, voise să-şi aşeze capitala în întinsa cetate situată odinioară la baza fortului. Şi, într-adevăr, ar fi fost o poziţie de necucerit, foarte potrivită să devină centrul unei mişcări insurecţionale în această parte a Indiei. Însă Nana Sahib n-a aruncat decât o singură privire încărcată de ură către fortăreaţa aflată acum în mâinile duşmanilor săi si şi-a întors capul de la ea.

De îndată ce a lăsat câmpia în urmă, a avut de străbătut un teren mai accidentat. Pământul vălurit vestea apropierea munţilor. Nana Sahib, aflat încă în plină vigoare trupească, nu şi-a încetinit mersul nici când avea de urcat costişe mai povârnite. Voia să facă douăzeci şi cinci de mile în cursul aceleiaşi nopţi, adică să străbată distanţa care desparte Ellora de Aurangabad. Odată ajuns acolo, nădăjduia să se poată odihni în deplină siguranţă. Aşa încât nu s-a oprit din drum nici în caravanseraiul deschis oricărui trecător, pe care l-a întâlnit în cale, nici în bungalowul pe jumătate năruit aflat în mijlocul

părţii mai izolate a muntelui şi în care ar fi putut dormi o oră, două.

Înainte de răsăritul soarelui, fugarul dădea ocol satului Rauzah unde se află un monument funerar foarte simplu, al celui mai mare dintre împăraţii moguli, Aurangzeb. Ajunsese în sfârşit la vestitul grup de săpături care au căpătat denumirea Ellorei, un sătuc învecinat cu ele.

Colina, în măruntaiele căreia au fost scobite cele vreo treizeci de peşteri, are forma unei semilune. Monumentele acestui grup sunt alcătuite din patru temple, douăzeci şi patru de mânăstiri budiste şi câteva grote mai puţin însemnate. Cariera de bazalt a fost mult exploatată de mâna omului. Atâta doară că pietrele n-au fost scoase de către arhitecţii hinduşi spre a fi construite capodoperele risipite ici şi colo pe uriaşa suprafaţă a peninsulei. Nu, pietrele acelea n-au fost înlăturate decât pentru a face loc unor goluri în masivul muntos şi aceste goluri s-au prefăcut în *chaitya*[1] şi *vihara*[2], după menirea fiecăruia dintre ele.

Cel mai extraordinar dintre templele Ellorei este acela închinat Kailasei. Închipuiţi-vă un bloc de piatră înalt de o sută douăzeci de picioare, având o circumferinţă de şase sute de picioare. Cu o îndrăzneală de necrezut, blocul acesta a fost tăiat de jur împrejur chiar în stâncă şi izolat în mijlocul unei curţi lungi de trei sute şaizeci de picioare şi late de o sută optzeci şi şase, curte pe care unealta a cucerit-o pe seama carierei de bazalt. Apoi, blocul fiind astfel eliberat, arhitecţii l-au cioplit, întocmai cum un sculptor de statui taie o bucată de fildeş. Pe dinafară ei au scobit coloane, cărora le-au meşterit vârfuri piramidale, au rotunjit cupole, au economisit stânca de care era nevoie pentru a obţine ieşindul basoreliefurilor, în care elefanţi mai mari decât cei adevăraţi par a susţine întregul edificiu; în interior, ei au scobit o sală întinsă, înconjurată de capele şi a cărei boltă se sprijină pe coloane desprinse din masa totală de stâncă. În sfârşit, din monolitul acesta ei au întocmit un templu, care n-a fost «clădit» în adevăratul înţeles al cuvântului, un templu unic în lume, vrednic să stea alături de cele mai minunate edificii ale Indiei şi care poate fi comparat, fără a fi câtuşi de puţin în pierdere, cu hipogeele[3] Egiptului antic.

---

[1] Aşezământ sacru budist: templu, monument, tumulus, mormânt. (n.t.)

[2] Mânăstire budistă. (n.t.)

[3] Construcţii subterane (în antichitate), alcătuite din mai multe încăperi şi destinate a servi drept momânt. (n.t.)

Timpul şi-a şi pus pecetea pe acest templu, lăsat acum aproape în părăsire. În câteva părţi are unele stricăciuni. Basoreliefurile sale se macină, întocmai ca şi pereţii masivului din care au fost scoase. N-are încă decât o mie de ani de existenţă, însă, ceea ce nu reprezintă decât prima vârstă pentru operele naturii, pentru operele omeneşti înseamnă bătrâneţe în toată puterea cuvântului. Câteva crevaşe adânci se şi formaseră în partea din stânga a temeliei, şi tocmai printr-una din aceste deschizături, ascunsă pe jumătate de crupa unui elefant de sprijin, s-a strecurat Nana Sahib, despre care nimeni n-ar fi putut bănui că a şi ajuns la Ellora.

Crăpătura se deschidea înăuntru într-un culoar îngust şi întunecos care străbătea temelia de-a curmezişul, înfundându-se sub *cella* templului. Aici era scobită în stâncă un soi de criptă, sau mai curând o cisternă, atunci uscată, care slujea drept bazin colector pentru apa de ploaie.

Îndată ce Nana Sahib a pătruns în culoar, el a scos un anumit şuierat, căruia i-a răspuns un fluierat asemănător şi care nu era câtuşi de puţin efectul ecoului. Prin întuneric a licărit o luminiţă.

Numaidecât şi-a făcut apariţia un hindus ţinând un felinar în mână.

— Fără lumină! a spus Nana Sahib.

— Tu eşti, Dandu-Pant? l-a întrebat hindusul care, pe dată, a şi stins felinarul.

— Eu, frate!

— Oare...?

— Mai întâi să mănânc ceva, a răspuns Nana Sahib, stăm de vorbă după aceea. Însă n-am nevoie să şi văd, nici atunci când vorbesc, nici atunci când mănânc. Ia-mă de mână şi călăuzeşte-mă.

Hindusul l-a prins de mână, l-a dus în fundul criptei strâmte şi l-a ajutat să se întindă pe un maldăr de ierburi uscate, pe care abia îl părăsise. Şuieratul fachirului îl trezise tocmai din somn.

Omul, foarte deprins să se mişte în voie prin încăperea aceea mică şi întunecoasă, a găsit degrabă niscai provizii: pâine, un soi de pate de *murghi,* pregătit din carnea puilor acestor păsări, foarte numeroase în India, şi o tigvă în care se găsea o jumătate de pintă[1] din băutura aceea arzătoare, cunoscută sub numele de *arak* şi obţinută prin distilarea sucului de cocotier.

Nana Sahib a mâncat şi a băut fără să scoată o vorbă. Era mort de foame şi de oboseală. Întreaga-i viaţă i se concentra în

[1] Unitate de măsură engleză pentru capacitate, de aprox. 0,56 l. (n.t.)

luminile ochilor, care licăreau în întuneric ca pupilele unui tigru.

Hindusul stătea nemişcat, aşteptând ca nababul să se hotărască să vorbească.

Acest om era Balao Rao, fratele lui Nana Sahib.

Balao Rao, cu un an mai mare decât Dandu-Pant, semăna cu el atât de tare, încât ai fi putut să-i confunzi. Şi din punct de vedere moral se asemăna întru totul lui Nana Sahib. Aceeaşi ură faţă de englezi, aceeaşi abilitate în alcătuirea planurilor, aceeaşi îndârjire în ducerea lor la îndeplinire, încât ai fi zis că acelaşi suflet sălăşluieşte în două trupuri. În timpul întregii insurecţii, cei doi fraţi fuseseră nedespărţiţi unul de celălalt. După înfrângere, îşi aflaseră adăpost în aceeaşi tabără de la frontiera cu Nepalul. Şi acum, uniţi prin acelaşi gând de a relua lupta, se regăseau amândoi gata să acţioneze.

După ce Nana Sahib şi-a recăpătat forţele înghiţind mâncarea pe nerăsuflate, a rămas câtăva vreme cu capul în palme. Balao Rao a crezut că vrea să se refacă dormind câteva ore şi a păstrat mai departe tăcere.

Însă Dandu-Pant, înălţând capul, l-a apucat de mână pe fratele său şi, cu o voce înăbuşită, i-a spus:

— Prezenţa mea a fost semnalată în guvernământul Bombay. Guvernatorul a pus un premiu pe capul meu! Au fost făgăduite două mii de lire sterline aceluia care-l va preda pe Nana Sahib!

— Dandu-Pant, a strigat Balao Rao, capul tău preţuieşte mai mult! Suma abia dacă ar ajunge pentru capul meu şi, în mai puţin de trei luni de zile, ar fi ei prea fericiţi să le aibă pe amândouă pentru douăzeci de mii de lire!

— Da, a răspuns Nana Sahib, peste trei luni, la 23 iunie, este aniversarea acelei bătălii de la Plassey[1], dată începând de la care, atunci când s-ar fi împlinit o sută de ani, în l857, trebuia să vedem sfârşitul stăpânirii engleze şi eliberarea Indiei! Profeţii noştri prorociseră acest lucru! Barzii noştri îl cântaseră! Frate, peste trei luni se vor fi scurs o sută şi nouă ani, iar India este încă strivită sub călcâiul invadatorilor!

— Dandu-Pant, a răspuns Balao Rao, ceea ce nu ne-a izbutit în l857 poate şi trebuie să reuşească după zece ani!

— Fie ca Brahma să ne călăuzească, a şoptit Nana Sahib, şi atunci, moarte pentru moarte! Nenorocire şefilor armatei regale care n-au căzut sub loviturile şipailor noştri! Lawrence a murit, Barnard a murit, Hope a murit, Hobson a murit,

[1] La 23.Vl.l757, armata engleză condusă de Robert Clive înfrânge trupele nababului de Bengal, Siraj-ud-daula, pătrunzând în Bengal a cărui cucerire o încheie în l764. (n.t.)

Havelock a murit! Însă unii dintre ei au rămas în viaţă: Campbell şi Rose mai trăiesc, iar printre ei, acela pe care îl urăsc mai mult decât pe orişicine, colonelul Munro, acest urmaş al călăului care a pus cel dintâi să fie legaţi hinduşii la gura tunurilor, omul care mi-a ucis cu mâna lui soţia, pe *rani* de Jhansi! Numai să-mi cadă el în mână şi are să vadă dacă am uitat grozăviile, măcelurile de la Sikander Bagh, omorurile din palatul *begumei,* cele de la Bareilly, de la Jhansi şi Morar, din insula lui Hidaspe şi de la Delhi! Are să vadă el dacă am uitat că s-a jurat să mă ucidă, după cum şi eu am jurat să-l ucid!

— N-a ieşit din armată? a întrebat Balao Rao.

— Oh, a răspuns Nana Sahib, la prima răzmeriţă are să intre din nou! Numai că, dacă răscoala nu izbuteşte, am să mă duc să-l înjunghii în bungalowul lui din Calcutta!

— Fie, şi acum?

— Acum trebuie să continuăm opera începută. De astă dată, mişcarea va fi naţională. Numai să se răscoale hinduşii din oraşe şi de la sate, şi numaidecât şipaii au să li se alăture. Am străbătut centrul şi partea de nord a Dekkanului. Pretutindeni am regăsit oameni gata să se răzvrătească. Nu-i oras sau târguşor în care să nu avem căpetenii gata să acţioneze. Brahmanii vor împinge poporul la revoltă. De astă dată, religia are să-i antreneze şi pe cei din sectele lui Shiva şi a lui Vişnu. La timpul potrivit, când se va da semnalul convenit, se vor răscula milioane de hinduşi şi armata regală va fi nimicită!

— Şi Dandu-Pant ? a întrebat Balao Rao strângând mâna fratelui său.

— Dandu-Pant, a răspuns Nana Sahib, n-are să mai fie doar *peishwah*-ul încoronat în fortăreaţa din Bilhur! El va fi atunci suveranul pământului sfânt al Indiilor!

Zicând acestea, Nana Sahib, cu braţele încrucişate, a rămas tăcut şi cu privirea în gol, ca toţi aceia care nu mai iau în seamă prezentul sau trecutul, ci numai viitorul.

Balao Rao se ferea să-i tulbure gândurile. Îi făcea plăcere să lase sufletul acesta sălbatic să se aprindă din propriile sale elemente şi, la nevoie, el era acolo spre a aţâţa tot focul ce mocnea într-însul. Nana Sahib n-ar fi putut avea un complice mai strâns legat de persoana lui, un sfetnic mai înflăcărat, gata oricând să-l împingă spre ţel. S-ar fi spus, pe drept cuvânt, că Balao Rao era un al doilea el-însuşi.

După câteva minute de tăcere, Nana Sahib a înălţat capul, revenind la situaţia prezentă.

— Unde ne sunt tovarăşii de luptă? a întrebat el.

— În peşterile de la Ajanta, acolo unde ne-am învoit să ne aştepte, a răspuns Balao Rao.

— Şi caii noştri?

— I-am lăsat la o bătaie de puşcă de aici, pe drumul dintre Ellora şi Boregami.

— Kalagani îi păzeşte?

— El însuşi, frate. Sunt bine păziţi, s-au întremat, sunt odihniţi şi nu ne aşteaptă decât pe noi ca s-o pornim.

— Atunci, hai să plecăm, a răspuns Nana Sahib. Trebuie să fim la Ajanta înainte de revărsatul zorilor.

— Şi de acolo, a întrebat Balao Rao, unde ne vom duce? Fuga ta zorită nu ţi-a dat planurile peste cap?

— Nu, a răspuns Nana Sahib. Vom merge în munţii Satpura, unde cunosc toate trecătorile şi unde puţin îmi pasă de urmărirea poliţiei engleze. Dealtfel, acolo ne vom afla în ţinuturile bilhilor şi ale gunzilor, care au rămas credincioşi cauzei noastre. Acolo voi putea aştepta clipa prielnică, în mijlocul acelei regiuni muntoase Vindhya, în care fermentul răscoalei este totdeauna gata să dospească!

— La drum! a rostit Balao Rao. Ah, au făgăduit două mii de lire aceluia care va pune mâna pe tine! Dar nu-i de ajuns să pui premiu pe capul unui om, trebuie să-l şi poţi avea!

— Nu-l vor avea ei! a răspuns Nana Sahib. Să nu mai pierdem nici o clipă, frate, vino!

Balao Rao a pornit cu paşi siguri pe coridorul îngust care începea din încăperea aceea întunecoasă, săpată sub podelele templului. Când a ajuns la spărtura pe care o ascundea crupa elefantului de piatră, a privit prin întuneric la dreapta şi la stânga, şi băgând de seamă că nu era nici ţipenie de om prin împrejurimi, s-a aventurat să iasă afară. Apoi, pentru mai multă siguranţă, a făcut vreo douăzeci de paşi pe aleea care se întindea în continuarea axei templului: şi intrucât nu întâlnise nimic suspect, a scos o şuierătură, arâtându-i astfel lui Nana Sahib că drumul este liber.

După câteva clipe, cei doi fraţi părăseau această vale artificială, lungă de o jumătate de leghe, găurită toată de galerii, bolţi şi excavaţii, în unele locuri suprapuse până la o mare înălţime. S-au ferit să treacă prin apropierea acelui mausoleu mahomedan care foloseşte drept bungalow atât pelerinilor, cât şi curioşilor de toate naţionalităţile, atraşi de minunăţiile Ellorei; în sfârşit, după ce au dat ocol satului Rauzah, au ajuns la drumul care leagă Boregami de Ajanta.

Distanţa pe care o aveau de străbătut, de la Ellora la Ajanta, era de cincizeci de mile (cam optzeci de kilometri); însă Nana Sahib nu mai era acum fugarul care plecase pe jos din Aurangabad şi fusese lipsit de mijloace de transport. Întocmai cum îi spusese Balao Rao, îl aşteptau în cale trei cai păziţi de hindusul Kalagani, servitorul credincios al lui Nana Sahib. Caii

fuseseră ascunşi într-o pădure deasă, la o milă depărtare de sat. Unul îi era menit lui Nana Sahib, altul lui Balao Rao, cel de al treilea lui Kalagani, şi în puţină vreme galopau tustrei în direcţia Ajantei. Nimeni, dealtfel, nu s-ar fi mirat să vadă un fachir umblând călare. Într-adevăr, o mare parte dintre aceşti cerşetori cereau de pomană cocoţaţi pe spinarea calului.

Pe deasupra, drumul era puţin umblat în acea perioadă a anului, mai neprielnică pelerinajului la locurile sfinte. Nana Sahib şi cei doi însoţitori ai săi mergeau iute, fără teama că ar fi putut cineva să-i stânjenească sau să-i facă să întârzie. Nu se opreau decât atâta timp cât era nevoie ca animalele să mai răsufle, şi, în cursul scurtelor popasuri, mâncau din merindele cărate de Kalagani la oblâncul şeii. S-au ferit aşadar de părţile cele mai frecventate ale provinciei, ocolind bungalowurile şi satele, printre altele şi târguşorul Roja, îngrămădire tristă de case negre pe care vremea le-a afumat ca pe sumbrele locuinţe din Cornwall, ca şi Pulmary, un mic târg pierdut printre plantaţiile unui ţinut căzut în sălbăticie.

Terenul era neted ca-n palmă. În toate direcţiile se întindeau câmpuri de iarbă-neagră, brăzdate de masive desişuri de junglă. Însă ţinutul devenea mai accidentat în împrejurimile Ajantei.

Superbele grote ce poartă numele acestei localităţi, care se pot lua la întrecere cu minunatele peşteri de la Ellora şi care, luate laolaltă, sunt poate chiar mai frumoase decât ele, ocupau partea de jos a unei mici văi, aflată cam la o jumătate de milă de oraş.

Nana Sahib putea deci să se lipsească de a mai trece prin Ajanta, unde comunicatul guvernatorului va fi fost fără doar şi poate afişat. Prin urmare, n-avea nici o teamă că l-ar fi putut recunoaşte cineva.

Aşa încât, la cincisprezece ore după ce părăsiseră Ellora, el şi cei doi însoţitori ai săi se înfundau într-o trecătoare strâmtă care ducea la vestita vale, ale cărei temple, douăzeci şi şapte la număr, tăiate chiar în masivul stâncos, se apleacă deasupra unor abisuri ameţitoare.

Noaptea era minunată, cerul senin scânteia plin de stele, dar luna nu răsărise încă. Arbori înalţi — baniani, unii dintre acei *bar* care se numără printre giganţii florei indiene — se profilau întunecaţi pe fondul înstelat al bolţii cereşti. Nici cea mai mică adiere nu trecea prin văzduh, nici o frunză nu se clintea, nu se auzea nici cel mai mic zgomot, decât cel mult şoapta înăbuşită a unui torent ce curgea la câteva sute de picioare mai departe, în fundul văgăunii. Însă şoapta aceasta a tot crescut şi a devenit un adevărat muget, în clipa în care caii au ajuns la cascada râului Satkhund, care cade de la o înălţime de cincizeci

de stânjeni, sfâşiindu-şi şuvoaiele de ieşindurile stâncilor de cuarţ şi de bazalt. Stropii pulverizaţi se învârtejeau în trecătoare şi s-ar fi vrâstat în cele şapte culori ale curcubeului dacă luna ar fi luminat orizontul frumoasei nopţi de primăvară.

Nana Sahib, Balao Rao şi Kalagani ajunseseră la capătul drumului lor. În acest loc, la o cotitură pe care o făcea pe neaşteptate trecătoarea, apărea valea aceea îmbogăţită de capodoperele arhitecturii budiste. Acolo, pe zidurile templelor, împodobite din belşug cu coloane, cu rozete, cu arabescuri, cu verande, populate de figuri uriaşe de animale cu forme fantastice, găurite de celulele întunecate în care odinioară locuiau preoţii, paznici ai sfintelor lăcaşuri, artistul mai poate încă admira câteva fresce despre care ai spune că parcă ieri au fost pictate şi care reprezintă ceremonii regale, procesiuni religioase, bătălii, în care figurează toate animalele de epocă, întocmai aşa cum erau ele în această splendidă ţară a Indiei, în vremurile de început ale erei creştine.

Nana Sahib ştia toate tainele acestor misterioase hipogee. În mai multe rânduri, el şi tovarăşii săi, urmăriţi îndeaproape de trupele regale, şi-au găsit aici adăpost în zilele de restrişte ale insurecţiei. El cunoştea cu de-amănuntul toate galeriile subpământene care le legau între ele, tunelurile cele mai strâmte săpate în masivul de cuarţ, hrubele şerpuite care se încrucişau în toate direcţiile, miile de ramificaţii ale acelui labirint a cărui încâlceală ar fi scos din sărite şi pe cei mai răbdători dintre oameni. Aici el nu se putea rătăci, chiar şi atunci când adâncimile lor nu erau luminate de făclii.

Nana Sahib, purtându-se în mijlocul beznei ca un om sigur pe ceea ce are de făcut, a mers drept către una dintre excavaţiile cele mai puţin însemnate din tot grupul. Deschizătura îi era astupată de o perdea deasă de arbuşti şi de o îngrămădire de pietroaie care păreau aruncate acolo de o surpare din vechime, între mărăcinişul pământului şi plantele crescute pe stâncă.

A fost de ajuns ca nababul să zgârie peretele cu unghia, ca să-şi facă simţită prezenţa la gura excavaţiei.

Îndată şi-au făcut apariţia printre ramuri capetele a doi-trei hinduşi, pe urmă a altor zece, a altor douăzeci şi în curând trupurile lor, strecurându-se şerpeşte printre pietre, au alcătuit un grup de vreo patruzeci de oameni bine înarmaţi.

«La drum», a spus Nana Sahib.

Şi fără a cere vreo explicaţie, fără să ştie încotro are să-i ducă, tovarăşii aceştia credincioşi ai nababului l-au urmat, gata să se lase ucişi la un singur semn al lui. Umblau pe jos, însă picioarele lor puteau să se întreacă în iuţeală cu acelea ale cailor.

Mica trupă s-a înfundat în trecătoarea care ducea de-a lungul prăpastiei, urcând iar spre nord, şi a dat ocol coamei muntelui. O oră mai târziu, ea ajunsese la drumul Kandeishului, care merge să se piardă printre trecătorile munţilor Satpura.

În zorii zilei, grupul a trecut de ramificaţia pe care o aruncă *railway*-ul Bombay-Allahabad peste Nagpore, ca şi de calea ferată principală care duce spre nord-est.

Chiar în acea clipă, trenul de Calcutta trecea cu toată viteza, azvârlindu-şi aburii alburii spre minunaţii baniani de pe şosea şi şuierul către fiarele înspăimântate din junglă.

Nababul îşi oprise calul şi, cu mâna întinsă spre trenul care alerga, a strigat cât îl ţineau puterile:

«Du-te şi spune-i viceregelui Indiei că Nana Sahib trăieşte şi că acest *railway,* operă blestemată a mâinilor lor, el îl va îneca în sângele invadatorilor!»

Capitolul V

URIAŞUL DE OŢEL

Nu cunosc uluire mai mare decât aceea pe care o arătau fără tăgadă trecătorii opriţi de-a lungul şoselei Calcutta-Chandernagor — bărbaţi, femei şi copii, atât hinduşi cât şi englezi — în dimineaţa zilei de 6 mai. Cinstit vorbind, un adânc simţământ de uimire era şi firesc.

Într-adevăr, la răsăritul soarelui, dintr-un cartier periferic al capitalei Indiei, printre două şiruri dese de curioşi, ieşea un echipaj straniu — dacă totuşi acest nume se potriveşte cu ciudatul aparat care urca pe malul braţului Hoogly.

În frunte şi drept unic motor al convoiului, un elefant gigantic, înalt de douăzeci de picioare, lung de treizeci şi lat pe măsură, înainta calm şi misterios. Trompa lui era pe jumătate încovoiată, ca un uriaş corn al abundenţei, cu vârful în sus. Colţii, auriţi în întregime, se înălţau de sub falca sa enormă, aidoma unor seceri ameninţătoare. Pe trupu-i de un verde întunecat şi ciudat împestriţat atârna desfăşurată o draperie în culori ţipătoare, înfrumuseţată cu filigrane de argint şi de aur, mărginită de franjuri cu ciucurii mari şi răsuciţi. Purta pe spate un soi de turelă foarte împodobită, încununată de o cupolă rotunjită în stil indian şi ai cărei pereţi erau prevăzuţi cu geamuri groase tăiate în formă de lentilă, asemănătoare cu hublourile unei cabine de navă.

Ceea ce trăgea după sine acest elefant era un tren alcătuit din două vagoane uriaşe, sau mai degrabă două case adevărate, un fel de bungalowuri rulante, montate fiecare pe câte patru roţi, având sculptate pe laturi butuci, spiţe şi obezi. Roţile propriu-zise, cărora nu li se vedea decât partea de jos, se învârteau în nişte tamburi, care ascundeau pe jumătate temeliile acelor enorme aparate de locomoţie. O pasarelă articulată, în stare să facă faţă toanelor oricăror cotituri, lega vehiculul din faţă cu cel din spate.

Cum de era în stare un singur elefant să tragă după sine cele două construcţii masive, fără să vădească nici un fel de sforţare? Uimitorul animal făcea totuşi un asemenea lucru! Picioarele lui late se ridicau şi coborau automat, cu o regularitate întru totul mecanică, şi treceau numaidecât de la pas la trap, fără ca vocea sau mâna vreunui *mahout* să se facă auzită sau văzută.

Iată ceea ce trebuia să-i minuneze pe curioşi, câtă vreme stăteau la oarecare distanţă. Însă, dacă se apropiau de colos, descopereau ceva care făcea ca uimirea să li se transforme în admiraţie.

Într-adevăr, auzul era izbit în primul rând de un soi de muget cadenţat, foarte asemănător strigătului specific al acestor giganţi ai faunei indiene. În plus, la mici intervale de timp, o trâmbă mare de vapori scăpa din trompa înălţată spre cer.

Şi, cu toate acestea, era un elefant! Pielea lui zgrunţuroasă, de un verde negricios, acoperea, fără nici o îndoială, scheletul puternic cu care natura l-a dăruit pe regele pahidermelor! În ochii săi sclipea strălucirea vieţii! Membrele sale erau înzestrate cu darul mişcării!

Da! Atâta doar că, dacă vreunui curios i s-ar fi întâmplat să pună mâna pe uriaşul animal, îndată şi-ar fi explicat totul. Nu era altceva decât o minunată înşelătorie, o imitaţie uluitoare, având aproape toate aparenţele vieţii.

Într-adevăr, elefantul nostru era făcut din tablă de oţel şi o întreaga locomotivă rutieră era ascunsă între coastele lui.

Cât priveşte trenul, acea *Steam House*[1], ca să folosim denumirea cea mai potrivită, era însăşi locuinţa rulantă făgăduită de inginer.

Primul vagon, sau mai degrabă prima casă, slujea drept locuinţă colonelului Munro, căpitanului Hod, lui Banks şi mie.

Cea de a doua găzduia pe sergentul Mac Neil şi pe oamenii care formau personalul de serviciu al expediţiei.

---

[1] De la cuvintele steam — abur şi house — casă (engl.): Casa cu aburi. (n.t.)

Banks îşi ţinuse făgăduiala, colonelul Munro şi-o ţinuse şi el; iată de ce, în dimineaţa zilei de 6 mai, o pornisem în acest echipaj extraordinar spre a vizita regiunile septentrionale ale peninsulei indiene.

Dar la ce bun un elefant artificial? Pentru ce o asemenea fantezie, în contradicţie cu spiritul atât de practic al englezilor? Nu-i trecuse prin cap nimănui până atunci să dea unei locomotive, sortită să circule fie pe macadamul şoselelor, fie pe şinele căilor ferate, forma unui patruped oarecare.

Sunt nevoit să mărturisesc că, atunci când ni s-a îngăduit prima dată să vedem această uimitoare maşinărie, am rămas cu toţii înmărmuriţi. Asupra lui Banks cădeau ca o ploaie deasă întrebările «de ce?» şi «cum?» Locomotiva asta rutieră fusese construită după planurile şi sub conducerea lui. Cine oare putuse să-i dea ideea ciudată de-a o ascunde între pereţii de oţel ai elefantului mecanic?

— Prieteni, s-a mărginit să ne întrebe în mod foarte serios Banks, îl cunoaşteţi pe rajahul Bhutanului?

— Îl cunosc eu, i-a răspuns căpitanul Hod, sau mai curând îl cunoşteam, căci a murit acum trei luni.

— Ei bine, înainte de-a muri, a reluat inginerul, rajahul Bhutanului nu numai că era viu, ba chiar şi trăia altfel decât oricare altul, îi plăcea fastul, de orice fel ar fi fost. Nu se lipsea de nimic — adică de nimic din ceea ce-i trecuse măcar o dată prin cap. Îşi tocea creierii născocind imposibilul şi, dacă n-ar fi fost fără fund, punga i s-ar fi golit, tot încercând să-l înfăptuiască în fel şi chip. Era bogat ca nababii de odinioară. În casele lui de bani se găseau din belşug *lacii* de rupii. Dacă-şi dădea vreodată osteneala să facă ceva, era vorba numai cum să-şi cheltuiască bogăţia într-un mod mai puţin banal decât fraţii săi întru milioane. Aşa se face că, într-o bună zi, i-a venit o idee care, în curând, a început să-l frământe până într-atâta încât nu-l mai lăsa să doarmă, o idee de care ar fi fost mândru până şi regele Solomon şi pe care acela ar fi înfăptuit-o cu siguranţă dacă ar fi cunoscut forţa aburilor: voia să călătorească într-un mod cu totul nou şi să aibă un echipaj cum n-ar fi putut nimeni să viseze vreodată. Mă cunoştea, a pus să fiu chemat la curtea lui şi mi-a desenat el-însuşi planul mijlocului său de locomoţie. Ah, prieteni, dacă vă închipuiţi că am izbucnit în râs la auzul propunerii rajahului, vă înşelaţi! Am înţeles perfect de bine că această idee măreaţă trebuia, fireşte, să ia naştere în creierul unui suveran hindus şi n-am mai avut decât o singură dorinţă — aceea de a o înfăptui cât mai curând, în condiţii care să ne poată mulţumi, atât pe poeticul meu client, cât şi pe mine însumi. Un inginer serios n-are în fiecare zi ocazia să facă un lucru fantastic şi să adauge un animal

plăsmuit după capul lui faunei *Apocalipsului* sau creaţiilor din *O mie şi una de nopţi.* Într-un cuvânt, fantezia rajahului era realizabilă. Ştiţi bine tot ce poate face, ar putea face şi va face mecanica. Aşadar, m-am pus pe lucru şi, în acest înveliş de tablă de oţel, care închipuie un elefant, am izbutit să închid cazanul, mecanismul şi tenderul unei locomotive rutiere, cu toate accesoriile sale. Trompa articulată, care — la nevoie — poate să urce şi să coboare, mi-a slujit drept coş; un excentric mi-a îngăduit să leg picioarele animalului meu de roţile aparatului; i-am întocmit ochii ca pe nişte lentile de far, aşa încât să proiectez două şuvoaie de lumină electrică, şi elefantul artificial a fost gata. Însă creaţia mea nu s-a ivit de la sine. Am avut de înfruntat multe greutăţi, care nu s-au rezolvat de prima dată. Motorul acesta — o jucărie uriaşă, dacă vreţi — m-a costat destule nopţi de nesomn, astfel încât rajahul nostru, care nu mai putea de nerăbdare şi-şi petrecea mai tot timpul care-i rămăsese de trăit în atelierele mele, a murit înainte ca ultima lovitură de ciocan a ajustorului să-i îngăduie elefantului s-o ia razna prin câmpii. Nefericitul n-a mai avut timp să-şi probeze casa rulantă! însă moştenitorii săi, fiind mai puţin bizari decât dânsul, priveau la acest aparat cu groază şi superstiţie, socotindu-l ca fiind opera unui nebun. Nimic nu li s-a părut atunci mai grabnic de făcut decât să se descotorosească de el pe un preţ de nimic şi, pe legea mea, l-am răscumpărat pe socoteala colonelului. Ştiţi acum, prieteni, în ce fel şi de ce numai noi pe lume — şi garantez pentru asta! — avem la dispoziţie un elefant cu vapori având o forţă de optzeci de cai, ca să nu spun de optzeci de elefanţi, a trei sute kilogram-forţă-metri!

— Bravo, Banks, bravo! a strigat căpitanul Hod. Un maistru-inginer care e pe deasupra şi un artist, un poet al fierului şi al oţelului, este o făptură întru totul deosebită!

— După ce a murit rajahul, a urmat Banks, şi după ce i-am răscumpărat echipajul, n-am mai avut curajul să-mi distrug elefantul şi să redau locomotivei forma ei obişnuită!

— Şi foarte bine ai făcut! ai replicat căpitanul. Elefantul nostru este superb, superb! Şi ce impresie o să facem noi cu acest animal gigantic, atunci când ne va plimba prin câmpiile şi junglele Hindustanului! Este o adevărată idee de rajah! Ei bine, ne vom folosi de această idee, nu-i aşa, domnule colonel?

Pe faţa colonelului Munro a trecut umbra unui zâmbet. Însemna că el este întru totul de acord cu cele spuse de căpitan. Ne-am hotărât deci să facem călătoria şi iată cum un elefant de oţel, un animal unic în felul lui, un Leviatan[1]

---

[1] Ortografiat şi Leviathan: monstru marin fabulos, devenit simbol al colosalului şi al monstruosului. (n.t.)

artificial, a fost constrâns să tragă după sine locuinţa rulantă a patru englezi, în loc să plimbe cu toată pompa pe unul dintre cei mai bogaţi rajahi ai peninsulei indiene.

Cum este deci întocmită această locomotivă rutieră căreia Banks îi adusese cu iscusinţă toate perfecţionările ştiinţei moderne? Iată:

Între cele patru roţi se întinde ansamblul maşinăriei — cilindri, biele, sertăraşe, pompă de alimentare, excentrice — totul acoperit de corpul cazanului. Acest cazan tubular, fără retur de flacără, pune la dispoziţie o suprafaţă de încălzire de şaizeci de metri pătraţi. El este aşezat în întregime în partea dinainte a trupului animalului de tablă, a cărei parte dinapoi înveleşte tenderul, menit să transporte apa şi combustibilul. Cazanul şi tenderul, amândouă montate pe acelaşi *truck*[1], sunt despărţite printr-un interval, lăsat liber, în care poate să lucreze fochistul.

Mecanicul stă în turelă, construită în aşa fel încât să reziste la gloanţe şi în care, în cazul unui atac serios, s-ar putea adăposti toată lumea. În faţa mecanicului se află supapele de siguranţă şi manometrul care arată presiunea aburului; el are la îndemână regulatorul de presiune şi bara de avans a sertăraşelor, care-i folosesc — primul la reglarea introducerii vaporilor, a doua la menevrarea sertăraşelor şi prin urmare la producerea mersului înainte sau înapoi al aparatului. Din această turelă, prin geamuri tăiate în formă de lentilă, fixate *ad hoc* în ambrazuri înguste, el poate observa drumul care i se desfăşoară în faţa ochilor şi o pedală îi îngăduie ca, modificând unghiul roţilor din faţă, să poată urma toate curbele, oricât de bruşte ar fi.

Arcuri din cel mai bun oţel, fixate pe osii, susţin cazanul şi tenderul în aşa fel încât să amortizeze zguduiturile produse din cauza inegalităţilor terenului. Cât priveşte roţile, de o trăinicie rezistând la orişice încercare, ele au obezile vrâstate cu şănţuleţe ca să poată «muşca» pământul, ceea ce le împiedică să patineze.

După cum ne-a spus Banks, forţa nominală a maşinii este de optzeci de cai, însă pot să se obţină şi o sută cincizeci, fără teama de a se produce o explozie. Această maşină, combinată după principiile «sistemului Field»,este înzestrată cu dublu cilindru, cu detentă variabilă. O cutie închisă ermetic acoperă întregul mecanism, astfel încât să-l ferească de praful drumurilor, care ar strica repede organele maşinii. Extrema sa perfecţionare constă mai cu seamă în faptul că ea consumă

---

[1] În limba engleză în original — vagon de marfă deschis, platformă. (n.t.)

puţin şi produce mult. Într-adevăr, niciodată consumul mediu, comparat cu efectul produs, n-a fost chibzuit mai bine, fie că încălzirea se face cu cărbuni, fie că se face cu lemne, întrucât pe grătarul focarului poate să ardă orice fel de combustibil. În ceea ce priveşte viteza normală a acestei locomotive rutiere, inginerul o socoteşte la douăzeci şi cinci de kilometri pe oră, însă, pe un teren favorabil, ea ar putea atinge patruzeci. După cum am spus, roţile n-au cum să patineze, nu numai prin aceea că obezile «muşcă» pământul, ci şi datorită faptului că suspensia aparatului, cu arcuri de primă calitate, este perfect stabilă şi repartizează în mod egal greutatea pe care zdruncinăturile tind s-o facă inegală. în plus, aceste roţi pot fi comandate cu uşurinţă prin frâne cu aer comprimat, producându-se fie o strângere progresivă, fie calarea lor instantanee, ceea ce duce la oprirea aproape bruscă a locomotivei.

Cât despre uşurinţa cu care această maşină urcă pantele, ea este de-a dreptul remarcabilă. Într-adevăr, Banks a obţinut rezultate dintre cele mai fericite, ţinând seama de greutatea şi de puterea de propulsie exercitată asupra fiecărui piston al locomotivei sale. Astfel, ea poate străbate cu uşurinţă pante de zece-doisprezece centimetri la metru, ceea ce este într-adevăr considerabil.

Dealtfel, şoselele, pe care le-au construit englezii în India şi a căror reţea cuprinde o desfăşurare de mai multe mii de mile, sunt minunate. Ca să nu pomenim decât despre Great Trunk Road, care traversează peninsula şi se întinde pe o distanţă neîntreruptă de o mie două sute de mile, adică pe aproape două mii de kilometri.

Şi acum să vorbim despre această *Steam House,* pe care elefantul o trăgea după el.

Banks răscumpărase de la moştenitorii nababului, în contul colonelului Munro, nu numai locomotiva rutieră, ci şi trenul pe care îl remorca ea. Să nu ne mirăm dacă rajahul Bhutanului pusese să fie construit după închipuirea lui şi în stil hindus. L-am numit mai înainte un bungalow rulant; el merită acest nume şi, într-adevăr, cele două vagoane care-l compun sunt pur şi simplu o minune a arhitecturii indiene.

Imaginaţi-vă două clădiri în chip de pagode fără minarete, cu acoperişurile lor cu coama dublă, rotunjite ca nişte bolţi pântecoase, cu consolele ferestrelor susţinute de pilaştri sculptaţi, cu ornamentaţiile alcătuite din decupaje multicolore din lemn preţios, cu contururile lor care desenează graţios curbe elegante şi cu verande bogat rânduite, atât în faţa cât şi în spatele ambelor locuinţe. Da! Două pagode pe care le-ai fi crezut desprinse de pe colina sfântă de la Sonnaghur şi care,

legate una de alta şi aflate la remorca acestui elefant de oţel, aveau să străbată marile şosele ale peninsulei!

Şi un lucru pe care se cuvine să-l adăugăm, căci completează cum trebuie acest prodigios aparat de locomoţie, este faptul că el poate pluti.

Într-adevăr, partea de jos a trupului elefantului, care cuprinde cazanul şi maşina, alcătuieşte un soi de bărci din tablă uşoară, cărora fericita aşezare a unor cutii cu aer le asigură plutirea. Dacă se iveşte un curs de apă, elefantul se aruncă în el, trenul îl urmează şi picioarele animalului, mânate de biele, trag după sine întreaga Casă cu aburi. Avantaj de nepreţuit în ţinuturile acestea întinse ale Indiei, unde fluviile se găsesc din abundenţă şi podurile abia urmează a fi construite.

Aşa arăta, deci, trenul...

Aşa arăta, deci, trenul, unic în felul lui, şi întocmai aşa şi-l dorise capriciosul rajah al Bhutanului.

Însă, dacă Banks respectase fantezia care dădea motorului forma unui elefant şi vagoanelor înfăţişarea de pagode, el crezuse că-i de datoria lui să amenajeze interiorul după gustul englezesc şi făcându-l pe potriva unei călătorii de lungă durată. Izbutise foarte bine.

După cum am mai spus, *Steam House* se compunea din două vagoane care, înăuntru, nu măsurau mai puţin de şase metri lăţime. Ele depăşeau prin urmare osiile roţilor, care nu aveau decât cinci metri. Fiind suspendate pe arcuri foarte lungi şi extrem de flexibile, zdruncinăturile se simţeau tot atât de puţin ca şi cele mai slabe zguduituri pe o cale ferată bine întocmită.

Primul vagon avea o lungime de cincisprezece metri. În faţă, veranda sa elegantă, susţinută de pilaştri uşori, adăpostea un balcon lat, în care puteau sta în voie vreo zece persoane. Două ferestre şi o uşă dădeau spre salon, luminat în plus de alte două ferestre laterale. Salonul, mobilat cu o masă şi o bibliotecă, înzestrat cu divane moi pe toată lăţimea lui, era decorat artistic şi tapetat cu stofe bogate. Parchetul era acoperit cu un covor gros de Smirna. *Tatti*-uri, un soi de paravane din vetiver[1], aşezate dinaintea ferestrelor, stropite neîncetat cu apă parfumată, menţineau o răcoare plăcută, atât în salon, cât şi în cabinele care ne foloseau drept camere de locuit. Din tavan atârna o *punka*[2] pe care o curea de transmisie o mişca automat în timpul mersului trenului sau braţul unui servitor o punea în mişcare în timpul opririlor. Nu era oare nevoie să ne ferim — prin toate mijloacele posibile — de excesele temperaturii care, în anumite luni ale anului, depăşeşte patruzeci şi cinci de grade centigrade la umbră?

De cealaltă parte a salonului, o a doua uşă din lemn preţios, faţă în faţă cu uşa verandei, dădea în sufrageria luminată nu numai de ferestrele de pe lături, ci şi de plafonul din sticlă mată. În jurul mesei, care ocupa mijlocul încăperii, puteau lua loc opt convivi. Noi nu eram decât patru, ceea ce înseamnă că urma să ne simţim la largul nostru. Sufrageria era mobilată cu bufete şi vitrine, încărcate cu tot belşugul de argintărie, sticlărie şi porţelanuri pe care-l pretinde confortul englezesc. Se înţelege de la sine că toate obiectele fragile, prinse pe jumătate în lăcaşuri speciale aşa cum se face la bordul navelor, se aflau la adăpost de orice zguduitură chiar şi pe cele mai

---

[1] Plantă aromată (Andropogon zizamoides). (n.t.)

[2] Ortografiat şi punkah sau panka: un soi de ecran de pânză sau de evantai mare, montat pe un cadru. (n.t.)

proaste drumuri, dacă vreodată trenul nostru ar fi fost silit s-o apuce pe acolo.

Uşa de la capătul sufrageriei se deschidea într-un culoar care ducea la balconul din spate, acoperit şi el de o a doua verandă. De-a lungul acestui coridor erau înşirate patru camere, luminate lateral, care cuprindeau fiecare un pat, o masă de toaletă, un dulap, un divan şi erau rânduite la fel cu cabinele de pe cele mai luxoase pacheboturi transatlantice. Prima dintre aceste camere, pe partea stângă, avea să fie ocupată de colonelul Munro, iar pe dreapta era aceea a inginerului Banks. Camera căpitanului urma, pe dreapta, aceleia a inginerului, iar a mea, pe stânga, aceleia a colonelului Munro.

Al doilea vagon, lung de doisprezece metri, avea, ca şi cel dintâi, un balcon cu verandă care dădea spre o bucătărie spaţioasă, mărginită pe laturi de două cămări şi înzestrată cu tot materialul trebuincios. Bucătăria era în legătură cu un culoar care se lăţea în mijloc în formă de patrulater, alcătuind o a doua sufragerie pentru personalul expediţiei, luminată de un spirai din plafon. În cele patru colţuri ale sufrageriei erau prevăzute patru cabine, ocupate de sergentul Mac Neil, de mecanic, de fochist şi de ordonanţa colonelului Munro. Urmau în spate alte două cabine, una menită bucătarului, iar cealaltă ordonanţei căpitanului Hod, apoi alte încăperi slujind de armurărie, de gheţărie, de cameră de bagaje etc., care dădeau spre balconul cu verandă din spate.

După cum se vede, Banks rânduise în chip inteligent şi confortabil cele două locuinţe rulante ce alcătuiau *Steam House.* Ele puteau fi încălzite iarna cu ajutorul unui calorifer al cărui aer cald, furnizat de maşină, circula prin încăperi, fără a mai pune la socoteală cele două şemineuri mici, instalate în salon şi sufragerie. Eram deci în măsură să înfruntăm străşnicia sezonului rece, chiar şi pe primele povârnişuri ale munţilor Tibetului.

Se înţelege de la sine că problema atât de însemnată a proviziilor nu fusese nici ea dată uitării, astfel încât duceam cu noi conserve din care să putem hrăni timp de un an de zile întregul personal al expediţiei. Ceea ce aveam noi mai din belşug erau cutiile de conserve de carne din cele mai bune mărci, în special carne de vită fiartă sau înăbuşită, şi de pate de *murghi* sau pui de găină, care se consumă în cantităţi considerabile în peninsula indiană.

N-aveau să ne lipsească nici laptele pentru micul dejun, care precede dejunul serios, şi nici zeama de carne pentru *tiffin,* care precede masa de seară, mulţumită noilor preparate care-ţi îngăduie să le transporţi la mare distanţă în stare concentrată.

După ce a fost supus evaporării aşa încât să capete o consistenţă păstoasă, laptele este pus în cutii închise ermetic care cuprind patru sute cincizeci de grame şi din care se pot obţine trei litri de lichid, dacă se adaugă o cantitate de cinci ori mai mare de apă. În aceste condiţii, el are aceeaşi compoziţie cu laptele normal şi de bună calitate. Acelaşi rezultat se obţine şi cu fiertura de carne, care, după ce a fost conservată prin mijloace asemănătoare şi prefăcută în tablete, dă prin dizolvare nişte ciorbe nemaipomenite.

În ceea ce priveşte gheaţa, atât de folositoare la aceste latitudini călduroase, ea era uşor de obţinut, în câteva clipe, cu ajutorul acelor aparate Carre, ce produc scăderea temperaturii prin evaporarea amoniacului lichefiat. Una dintre încăperile din spate era amenajată ca gheţărie şi, fie prin evaporarea amoniacului, fie prin volatilizarea eterului metilic, roadele vânătorilor noastre puteau să fie păstrate la nesfârşit, mulţumită aplicării unor procedee datorate unui francez şi anume compatriotului meu Ch. Tellier. Veţi cădea de acord că aceasta era o posibilitate preţioasă, care ne putea pune la dispoziţie, în orice împrejurare, alimente de cea mai bună calitate.

Cât despre băuturi, pivniţa ne era bine aprovizionată. Vinuri franţuzeşti, diferite sortimente de bere, rachiuri, arak ocupau locuri speciale şi se găseau în cantităţi suficiente pentru primele nevoi.

Dealtfel, va trebui să băgăm de seamă ca itinerarul nostru să nu ne îndepărteze niciodată prea mult de provinciile locuite ale peninsulei. India nu este o pustietate, departe de aşa ceva şi, cu condiţia să nu faci economie de rupii, este foarte uşor să-ţi faci rost de tot ce ai nevoie, ba chiar şi de lucruri de prisos. Poate că numai dacă am ierna în regiunile septentrionale de la poalele munţilor Himalaya, am fi nevoiţi să ne mărginim la proviziile noastre. Chiar şi în acest caz am putea face faţă cu uşurinţă tuturor pretenţiilor unei existenţe confortabile. Spiritul practic al prietenului nostru Banks prevăzuse totul şi ne puteam bizui pe el în ceea ce priveşte grija de a ne reînnoi proviziile pe drum.

Pe scurt, iată care este itinerarul acestei călătorii — itinerar care a fost stabilit numai în principiu — lăsând la o parte cele câteva modificări pe care unele împrejurări neprevăzute ar fi putut să i le aducă:

Plecarea din Calcutta, urmând valea Gangelui până la Allahabad, urcând apoi de-a curmezişul regatului Aud, astfel încât să ajungem la primele povârnişuri ale Tibetului, să facem tabără timp de câteva luni, când într-un loc, când într-altul,

pentru a-i da căpitanului Hod toate înlesnirile spre a-şi putea organiza vânătorile, apoi să coborâm până la Bombay.

Însemna să străbatem aproape nouă sute de leghe. Însă călătoream împreună cu casa şi cu întregul nostru personal de serviciu. În aceste condiţii, cine n-ar fi fost de acord să facă de mai multe ori înconjurul lumii?

Capitolul VI

PRIMELE ETAPE

La 6 mai am părăsit în zori hotelul *Spencer,* unul dintre cele mai bune din Calcutta, unde locuisem încă de la sosirea mea în capitala Indiei. Acest mare oraş nu mai avea acum nici un fel de taine pentru mine. Făcusem plimbări de dimineaţă, pe jos, în timpul primelor ore ale zilei; plimbări de seară, cu trăsura, pe Strand, până la esplanada fortului William, printre splendidele echipaje ale europenilor, care treceau destul de dispreţuitori pe lângă nu mai puţin splendidele trăsuri ale graşilor *baboo*[1] indigeni; excursii de-a lungul acelor curioase străzi comerciale care poartă pe drept cuvânt denumirea de bazaruri; vizite la câmpurile de incinerare a morţilor, de pe malurile Gangelui, la grădinile botanice ale naturalistului Hooker, la «doamna Kali», îngrozitoarea femeie cu patru braţe, această sălbatică zeiţă a morţii care se ascunde într-un mic templu aflat într-unul din cartierele periferice. Contemplasem palatul viceregelui care se înalţă chiar în faţa hotelului *Spencer;* admirasem curioasele palate de pe Chow-ringhi Road ca şi Town-Hall-ul închinat memoriei marilor oameni ai epocii noastre; studiasem în amănunt interesanta moschee de la Hoogly; mersesem prin portul plin de cele mai frumoase bastimente comerciale ale marinei engleze; îmi luasem, în sfârşit, bun rămas de la arghila[2] adjutanţi sau filozofi — păsările acestea au doar atâtea denumiri! — care sunt însărcinaţi să cureţe străzile şi să menţină oraşul într-o perfectă stare de salubritate; făcusem toate astea şi nu-mi mai rămânea decât să plec.

Aşadar, în dimineaţa aceea, un *palki-ghari,* un soi de trăsură proastă cu doi cai şi patru roate — nevrednică să figureze

---

[1] Funcţionar indian cunoscător al limbii engleze sau indian cu studii făcute în şcoli engleze. (n.t.)

[2] Pasăre înrudită cu barza (Leptotilus crumeniferus), mai cunoscută sub denumirea marabu. (n.t.)

printre produsele confortabile ale caroseriei engleze — a venit să mă ia din Piaţa guvernului şi m-a lăsat curând în poarta bungalowului colonelului Munro.

La o sută de paşi în afara cartierului ne aştepta trenul. Nu ne mai rămânea altceva de făcut decât să ne mutăm în el — acesta este cuvântul nimerit.

Se înţelege de la sine că bagajele noastre fuseseră depuse dinainte, în compartimentul lor special. Dealtfel, nu duceam cu noi decât strictul necesar. Doar în privinţa armelor căpitanul Hod găsise de cuviinţă că este indispensabil să luăm nu mai puţin de patru carabine Enfield cu gloanţe explozive, patru puşti de vânătoare, alte două puşti speciale pentru vânătoarea de raţe sălbatice, fără să mai punem la socoteală un anumit număr de puşti şi de revolvere, cu care să putem înarma la nevoie pe toată lumea. Echipamentul menţionat ameninţa mai mult fiarele sălbatice decât simplul vânat comestibil, dar nu l-am putut convinge în această privinţă pe Nemrodul expediţiei.

Dealtminteri, căpitanul Hod era încântat! Plăcerea de a-l smulge pe colonel din singurătatea reculegerii sale, bucuria de a o porni spre provinciile septentrionale ale Indiei, într-un echipaj fără pereche pe lume, perspectiva unor exerciţii peste măsură de vânătoreşti şi a unor excursii prin părţile Himalayei, toate acestea însufleţindu-l şi surescitându-l se manifestau prin interminabile interjecţii şi strângeri de mână care-ţi frângeau oasele.

Ora plecării bătuse. Cazanul se afla sub presiune, maşinăria era gata să funcţioneze. Mecanicul stătea la locul lui, cu mâna pe regulatorul de presiune. În sfârşit, s-a auzit şuieratul reglementar.

«La drum! a strigat căpitanul Hod fluturându-şi pălăria. La drum, Gigantule de Oţel!»

Denumirea, pe care i-o dăduse entuziastul nostru prieten, minunatul motor al trenului nostru o merita cu prisosinţă, aşa încât Gigant de Oţel i-a rămas numele.

Şi acum câteva cuvinte despre personalul de serviciu al expediţiei, care ocupa cea de a doua casă rulantă:

Mecanicul Storr, un englez, fost salariat al Companiei Great Southern of India pe care o părăsise abia de câteva luni. Banks, care îl cunoştea şi-l ştia foarte capabil, îl făcuse să intre în slujba colonelului Munro. Era un bărbat de patruzeci de ani, muncitor destoinic, foarte priceput în meseria sa şi care avea să ne aducă mari servicii.

Fochistul se numea Kaluth. Făcea parte din acea categorie de hinduşi, foarte căutaţi de companiile de căi ferate, care pot suporta fără urmări neplăcute căldura tropicală a Indiilor, dublată de căldura cazanului. Tot astfel se întâmplă şi cu arabii

cărora companiile de transporturi maritime le încredinţează serviciul din sala maşinilor pe durata traversării Mării Roşii. Aceşti oameni de ispravă se mărginesc cel mult să se încingă acolo unde europenii s-ar face friptură în câteva clipe. Şi alegerea lui s-a dovedit foarte nimerită.

Ordonanţa colonelului Munro era un hindus în vârstă de treizeci şi cinci de aţii, din neamul gurkha, şi care se numea Gumi. Făcuse parte din acel regiment care, pentru a da dovadă de disciplină, încuviinţase întrebuinţarea noilor muniţii a căror folosire a dat prima ocazie sau cel puţin a servit de pretext revoltei şipailor. Mic de stat, sprinten, bine făcut, de un devotament în stare să reziste oricărei încercări, el mai purta încă uniforma neagră a brigăzii de *rifles*[1], la care ţinea ca şi la propria-i piele.

Sergentul Mac Neil şi Gumi îi erau credincioşi cu trup şi suflet colonelului Munro.

După ce se bătuseră alături de el în toate războaiele din India şi-l ajutaseră în zadarnicele încercări de a-l regăsi pe Nana Sahib, ei îl urmaseră după retragerea lui din armată şi n-aveau să-l mai părăsească nicicând.

Dacă Gumi era ordonanţa colonelului, Fox — un englez pursânge, foarte vesel şi foarte comunicativ — era ordonanţa căpitanului Hod şi un vânător la fel de înrăit ca şi el. Acest băiat cumsecade nu şi-ar fi schimbat situaţia socială cu alta, oricare ar fi fost aceea. Viclenia lui era vrednică de numele pe care-l purta — Fox: vulpoi — însă un vulpoi care se găsea la al treizeci şi şaptelea tigru doborât — cu trei mai puţin decât căpitanul lui. Dealtfel, avea de gând să nu se oprească aici.

Pentru a completa lista personalului expediţiei, trebuie să-l mai pomenesc pe bucătarul nostru negru, care domnea asupra părţii din faţă a celei de a doua case, între cele două cămări. Francez de obârşie, după ce fripsese şi gătise sub toate latitudinile, domnul Parazard, căci acesta îi era numele, îşi închipuia că îndeplineşte nu o meserie oarecare, ci o funcţie de mare însemnătate. Într-adevăr, el oficia ca un pontif atunci când mâna i se plimba de la un cuptor la altul şi distribuia cu precizia unui chimist piperul, sarea şi alte condimente care dădeau gust savantelor sale preparate. Pe scurt, întrucât domnul Parazard era iscusit şi curat, i se ierta cu dragă inimă această vanitate culinară.

Aşadar, sir Edward Munro, Banks, căpitanul Hod şi cu mine pe de o parte, Mac Neil, Storr, Kaluth, Gumi, Fox şi domnul Parazard pe de altă parte — în total zece persoane — iată membrii expediţiei pe care îi ducea spre nordul peninsulei

---

[1] În limba engleză în original – carabinieri. (n.t.)

Gigantul de Oţel în trenul lui alcătuit din două case rulante. Să nu-i uităm însă nici pe cei doi câini, Phann şi Black, de ale căror calităţi căpitanul era cum nu se poate mai mulţumit în timp ce umbla după vânat.

Bengalul este, poate, dacă nu cel mai interesant, cel puţin cel mai bogat dintre guvernămintele Hindustanului. Fără îndoială că sub acest nume nu se înţelege doar ţara propriu-zisă a rajahilor, care ocupă în special centrul vastului regat; însă provincia se întinde pe un teritoriu foarte populat, care poate fi socotit drept adevărata ţară a hinduşilor. Ea se mărgineşte spre nord cu fruntariile de nestrăbătut ale Himalayei, şi itinerarul nostru avea să ne îngăduie să o traversăm în diagonală.

După cum am discutat în legătură cu primele etape, am căzut cu toţii de acord asupra următorului proiect: să urcăm câteva leghe pe lângă Hoogly — unul dintre braţele Gangelui, care udă Calcutta — să lăsăm pe dreapta oraşul francez Chandernagor, să urmăm linia de cale ferată până la Burdwan, apoi s-o apucăm pieziş prin ţinutul Behar, astfer încât să regăsim fluviul Gange la Benares.

— Prieteni, ne spusese colonelul Munro, las pe seama voastră, întru totul, direcţia în care vom călători... Hotărâţi fără mine. Tot ce o să faceţi va fi bine făcut.

— Scumpul meu Munro, i-a răspuns Banks, se cuvine totuşi să-ţi dai şi tu părerea...

— Nu, Banks, a reluat colonelul, mă las cu totul în voia ta şi n-am într-adevăr nici un fel de preferinţă pentru o provincie sau alta. Am totuşi o singură întrebare de pus: după ce veţi fi ajuns la Benares, ce direcţie aveţi de gând să urmaţi?

— Direcţia nord! a strigat impetuos căpitanul Hod. Pe drumul care urcă drept către primele povârnişuri ale Himalayei, de-a curmezişul regatului Aud.

— Ei bine, prieteni, în acel moment... a spus colonelul Munro, poate că am să vă întreb de... însă vom vorbi despre asta la timpul potrivit. Până atunci umblaţi după cum găsiţi cu cale.

Răspunsul lui sir Edward Munro m-a cam mirat. Oare ce-i trecea prin minte? Nu încuviinţase să ia parte la această călătorie decât cu gândul că întâmplarea avea să-l slujească poate mai bine decât propria-i voinţă? Îşi spunea el oare, că, dacă Nana Sahib nu murise, va izbuti poate să-l găsească în nordul Indiei? Îi rămăsese o cât de mică speranţă de a se mai putea răzbuna? În ceea ce mă priveşte, aveam parcă o presimţire că un gând ascuns îl călăuzea pe colonelul Munro şi mi se părea că sergentul Mac Neil cunoştea taina stăpânului său.

În timpul primelor ore ale dimineţii luasem loc în salonul acelei *Steam House.* Uşa şi cele două ferestre dinspre verandă erau deschise, iar *punka,* mişcând aerul, făcea ca temperatura să fie mai uşor de suportat.

Gigantul de Oţel era ţinut la pas de regulatorul lui Storr. Pentru moment o singură leghe pe oră era tot ce-i cereau călătorii, dornici să vadă ţinutul pe care-l străbăteau.

La ieşirea din cartierele mărginaşe ale Calcuttei, fusesem urmăriţi de un oarecare număr de europeni, pe care echipajul nostru îi minuna, şi de o mulţime de hinduşi, care îl priveau cu un soi de admiraţie amestecată cu teamă. Mulţimea aceasta începuse acum să se mai rărească, dar nu scăpasem încă de uimirea trecătorilor, care nu-şi precupeţeau deloc strigătele de admiraţie: *wah! wah!* Se înţelege de la sine că toate aceste interjecţii erau rostite nu atât pentru cele două vagoane superbe, cât pentru elefantul gigantic care le trăgea după el, scuipând trâmbe mari de aburi.

La ora zece a fost pusă masa în sufragerie şi, cu siguranţă mai puţin zguduiţi decât am fi fost într-un compartiment de vagon-salon de clasa I, am făcut onorurile dejunului pregătit de domnul Parazard.

Traseul pe care îl urma atunci trenul nostru mergea de-a lungul malului stâng al lui Hoogly, cel mai apusean dintre numeroasele braţe ale Gangelui care, laolaltă, alcătuiesc reţeaua foarte încâlcită a deltei Sanderbandului. Toată partea aceasta a teritoriului este de formaţie aluvionară.

— Tot ceea ce vezi dumneata aici, prietene Maucler, mi-a spus Banks, este o cucerire a fluviului sfânt asupra golfului, nu mai puţin sfânt, al Bengalului. Chestiune de timp. Poate că nu-i parcelă din pământul Sanderbandului care să nu fi venit de la graniţele Himalayei, transportată de curentul Gangelui. Fluviul a măcinat puţin câte puţin muntele spre a alcătui solul acestei provincii, în care şi-a pregătit o albie...

— Pe care şi-o părăseşte des trecând în alta! a adăugat căpitanul Hod. Ah, Gangele ăsta este un capricios, un lunatic! Clădeşti un oraş pe malurile lui şi, după câteva veacuri, oraşul se află în mijlocul unei câmpii, cheiurile lui sunt uscate, căci fluviul şi-a schimbat direcţia şi locul de vărsare! Aşa s-a întâmplat cu Rajmahal, tot astfel cu Gaur, amândouă scăldate odinioară de infidelul curs de apă, care acum mor de sete în mijlocul orezăriilor uscate din câmpie!

— Ei bine, i-am întrebat eu, atunci nu ne-am putea teme ca şi Calcutta să aibă aceeaşi soartă?

— Cine ştie?

— Bine, dar n-am ajuns până acolo! a replicat Banks. Este numai o problemă de diguri! Dacă va fi nevoie, inginerii vor şti

să stăpânească revărsările acestui Gange! Are să fie pus în cămaşă de forţă!

— Din fericire pentru dumneata, dragul meu Banks, hinduşii nu te aud vorbind astfel despre fluviul lor sfânt! Nu ţi-ar ierta-o, să ştii!

— Într-adevăr, mi-a răspuns Banks, Gangele este unul dintre fiii lui Dumnezeu, dacă nu-i Dumnezeu însuşi, şi nimic din ceea ce face el nu-i văzut cu ochi răi de hinduşi.

— Nici măcar frigurile, holera şi ciuma, pe care el le întreţine în stare endemică!, a strigat căpitanul Hod. Ce-i drept, tigrii şi crocodilii care mişună în Sanderband n-o duc chiar atât de rău. Ba, dimpotrivă! Ai spune într-adevăr că aerul infectat le este pe plac acestor animale, întocmai ca şi aerul curat dintr-un *sanitarium* anglo-indienilor, pe timpul sezonului călduros. Ah, fiarele astea carnivore! Fox! făcu Hod întorcându-se spre ordonanţa lui care tocmai strângea masa.

— Da, domnule căpitan, i-a răspuns Fox.

— Nu-i aşa că tu ţi l-ai ucis pe al treizeci şi şaptelea ?

— Da, domnule căpitan, la două mile de Port Canning, i-a răspuns Fox. Era într-o seară...

— De ajuns, Fox! a reluat căpitanul Hod, dând pe gât un pahar mare cu grog, ştiu povestea cu cel de al treizeci şi şaptelea. M-ar interesa mai mult istoria celui de al treizeci şi optulea!

— Al treizeci şi optulea n-a fost încă ucis, domnule căpitan!

— Ai să-l ucizi, Fox, tot aşa cum am să-l ucid şi eu pe al patruzeci şi unulea!

După cum vedeţi, în convorbirile căpitanului Hod cu ordonanţa lui, cuvântul «tigru» nu era pronunţat niciodată. Ar fi fost şi inutil. Cei doi vânători se înţelegeau perfect.

Pe măsură ce înaintam, braţul Hoogly, care este lat de aproape un kilometru în faţa Calcuttei, îşi îngusta, totuşi, puţin câte puţin, albia, în amonte de acest oraş, malurile care-i cuprind cursul sunt destul de joase. Aici, prea adesea, năvălesc cicloane nemaipomenite care împrăştie nenorocire asupra întregii provincii. Cartiere întregi rase de pe faţa pământului, sute de case strivite unele de altele, plantaţii uriaşe devastate, mii de cadavre presărate în oraşe şi la ţară, iată ce distrugeri lasă după ele aceste irezistibile fenomene atmosferice, printre care ciclonul din anul 1864, de exemplu, a fost unul dintre cele mai îngrozitoare.

După cum se ştie, climatul Indiei cunoaşte trei sezoane: sezonul ploios, sezonul rece, sezonul cald. Ultimul este cel mai scurt, dar este şi cel mai greu de îndurat. Îndeosebi, martie, aprilie şi mai sunt lunile cele mai de temut. Dintre toate, luna mai este cea mai călduroasă. În mai, a înfrunta soarele în

timpul anumitor ore ale zilei înseamnă a-ţi primejdui, viaţa — cel puţin pentru europeni. Destul de des, într-adevăr, chiar şi la umbră, coloana termometrului urcă până la o sută şase grade Fahrenheit (cam 41° centigrade).

«Oamenii, spune domnul de Valbezen, suflă atunci ca nişte cai cu tignafes şi, în vremea războiului de represiune, ofiţerii şi soldaţii erau siliţi să-şi toarne apă pe cap, ca să prevină congestiile cerebrale».

Totuşi, mulţumită faptului că *Steam House* mergea, că stratul de aer era mişcat de bătăile *punkăi,* că atmosfera era umedă datorită paravanelor de vetiver stropite des, noi nu sufeream prea mult de căldură. Dealtfel, sezonul ploilor, care durează din luna iunie şi până în luna octombrie, nu era departe şi ne puteam teme că el avea să fie şi mai neplăcut decât sezonul cald. La urma urmelor, în condiţiile în care avea loc călătoria noastră, nu putea să ni se întâmple nimic grav.

Pe la unu după-amiază, după o plimbare foarte plăcută făcută la pas şi fără a ieşi din casă, am ajuns la Chandernagor.

Mai vizitasem colţul acesta de teritoriu — singurul care i-a mai rămas Franţei din tot guvernământul Bengal. Oraşul, adăpostit de drapelul francez şi care n-are dreptul să întreţină mai mult de cincisprezece soldaţi pentru garda sa, fost rival al Calcuttei pe vremea luptelor din secolul al XVIII-lea, a decăzut astăzi tare mult, fiind lipsit de industrie, lipsit de comerţ, cu bazarurile părăsite şi cu fortul pustiu. Chandernagorul poate că şi-ar fi mai recăpătat ceva din vitalitate dacă linia de *railway* spre Allahabad l-ar fi străbătut sau dacă măcar i-ar fi trecut pe sub ziduri; însă, faţă de pretenţiile guvernului francez, compania engleză a fost nevoită să schimbe direcţia căii ferate astfel încât să ocolească teritoriul nostru, iar oraşul a pierdut astfel singura ocazie de a-şi mai recăpăta o oarecare importanţă comercială.

Trenul n-a intrat, aşadar, în Chandernagor. El s-a oprit pe şosea la trei mile depărtare de oraş, la marginea unei păduri de latanieri. Când ne-am organizat tabăra, ai fi spus că în locul acela se întemeiază un mic sat. Satul era însă mobil şi a doua zi, la 7 mai, el îşi relua marşul întrerupt, după o noapte liniştită, petrecută în cabinele noastre confortabile.

În timpul primei opriri, Banks a pus să fie reînnoită rezerva de combustibil. Cu toate că maşina consumase puţin, el ţinea ca tenderul să fie totdeauna complet încărcat, adică să avem apă şi lemne sau cărbune cu care să putem merge neîntrerupt timp de şaizeci de ore.

Căpitanul Hod şi credinciosul său Fox aplicau ei înşişi această regulă şi focarul lor interior — vreau să spun stomacul lor, care oferea o mare suprafaţă de încălzire — era aprovizionat

întotdeauna cu acel combustibil azotat, indispensabil bunei şi îndelungatei funcţionări a maşinăriei omeneşti.

De astă dată, etapa avea să fie mai lungă. Urma să călătorim două zile, să ne odihnim două nopţi, aşa încât să ajungem la Burdwan şi să vizităm oraşul la 9 mai.

La ora şase dimineaţa, Storr a dat semnalul printr-un şuierat ascuţit, a golit cilindrii şi Gigantul de Oţel a pornit cu o iuţeală ceva mai mare decât în ajun.

Timp de câteva ore, am mers pe lângă calea ferată care, trecând prin Burdwan, se alătură la Rajmahal văii Gangelui, pe care o urmează apoi până dincolo de Benares. Trenul de Calcutta a trecut pe lângă noi în mare viteză. Părea să ne sfideze prin exclamaţiile pline de admiraţie ale călătorilor. N-am răspuns provocării lor. Puteau ei mult şi bine să meargă mai repede ca noi, însă mai confortabil, nu!

Ţinutul pe care l-am străbătut în aceste două zile era numai şes şi, de aceea, destul de plictisitor. Ici şi colo se mai legănau câţiva cocotieri mlădioşi, dar ultimii dintre ei au rămas în urmă dincolo de Burdwan. Acei arbori, făcând parte din marea familie a palmierilor, sunt prietenii ţărmurilor; le place deci să afle câteva molecule de aer marin în atmosfera pe care o respiră. Astfel încât, în afara unei zone destul de înguste care se învecinează cu litoralul, nu-i mai poţi întâlni şi ar fi de prisos să-i cauţi în India centrală. Însă flora din interior este la fel de interesantă şi de felurită.

La drept vorbind, de fiecare parte a şoselei nu se afla decât o uriaşă tablă de şah alcătuită din orezarii, care se întindeau cât vedeai cu ochii. Pământul era împărţit în patrulatere, îndiguite ca salinele maritime sau crescătoriile de stridii de la ţărmul mării. Dar predomina culoarea verde şi recolta se anunţa bogată în acest teritoriu cald şi umed, unde aburii erau semnul unei rodnicii uluitoare.

În seara următoare, la ora stabilită, cu o punctualitate pe care ar fi pizmuit-o până şi un expres, maşina scotea ultima trâmbă de vapori şi se oprea la porţile Burdwanului.

Din punct de vedere administrativ, oraşul este capitala unui district englez, însă districtul este stăpânit ca proprietate particulară de un maharajah, care nu plăteşte guvernului un impozit mai mic de zece milioane. Oraşul este alcătuit în mare parte din case scunde, despărţite prin frumoase alei mărginite de cocotieri şi de arbori de arec. Aleile erau de ajuns de late spre a îngădui trenului nostru să treacă pe ele.

Am mers deci să poposim într-un loc fermecător, plin de umbră şi de răcoare. În seara aceea, capitala maharajahului număra un cartier în plus. Era cătunul nostru portativ, satul nostru de numai două case şi pe care noi nu l-am fi dat pe

întreg cartierul în care se înalţă splendidul palat al suveranului din Burdwan, construit în stil arhitectonic anglo-indian.

Vă închipuiţi că elefantul nostru a produs aceeaşi impresie ca peste tot, adică un fel de groază plină de admiraţie tuturor acestor bengalezi care dădeau buzna de pretutindeni, cu capul descoperit, cu părul tăiat a la Titus[1] şi purtând drept veşminte, bărbaţii o bucată de pânză în jurul coapselor, iar femeile un *sari* alb care le învăluia din cap până-n picioare.

— Nu-mi este teamă decât de un singur lucru, a spus căpitanul Hod. Nu cumva maharajahul să vrea să cumpere Gigantul de Oţel şi să ne ofere o sumă atât de mare de bani, încât să fim siliţi să-l vindem Alteţei Sale!

— Niciodată! a strigat Banks. Am să-i fabric alt elefant atunci când va voi, şi atât de puternic încât va putea să-i care întreaga capitală de la un capăt al Statelor sale la celălalt! Dar pe al nostru nu-l vom vinde cu nici un preţ, nu-i aşa, Munro?

— Cu nici un preţ! i-a răspuns colonelul, având tonul unui om pe care nici măcar un milion nu l-ar putea ademeni.

Dealtfel, nici vorbă n-a fost de cumpărarea colosului nostru. Maharajahul era plecat din Burdwan. Am primit o singură vizită, aceea a *kamdarului* său, un soi de secretar personal, care a venit să privească mai de aproape echipajul. După aceea, acest personaj ne-a invitat — ceea ce am primit cu plăcere — să explorăm grădinile palatului, în care erau plantate cele mai frumoase exemplare ale vegetaţiei tropicale, stropite cu apă de izvor strânsă în iazuri sau formând pârâiaşe, să vizităm parcul împodobit cu chioşcuri clădite fantezist şi care încântau privirea, aşternut cu pajişti înverzite, plin de cerbi şi căprioare, de cerbi lopătari şi de elefanţi — reprezentanţi ai animalelor domestice — şi de tigri, de lei, pantere şi urşi, reprezentanţi ai faunei sălbatice, găzduiţi într-o menajerie de toată frumuseţea.

— Să ţii tigrii în cuşti ca pe nişte păsări, domnule căpitan! a strigat Fox. Ţi-e mai mare mila, zău aşa!

— Da, Fox, i-a răspuns căpitanul. Dacă le-ai cere părerea, aceste cinstite fiare ar prefera să hoinărească libere prin junglă... chiar şi în bătaia unei carabine cu gloanţe explozive!

— Ah, cât de bine înţeleg eu asta, domnule căpitan! făcu ordonanţa, lăsând să-i scape un oftat.

A doua zi, la 10 mai, am părăsit Burdwanul. Bine aprovizionat, *Steam House* a trecut peste calea ferată pe un pasaj de nivel şi

---

[1] Frizură ca a împăratului roman Titus Flavius Vespasianus (79-81 e.n.), cu părul ceva mai lung decât în stilul «cicero», ondulat şi pieptănat în faţă. (n.t.)

s-a îndreptat spre Ramghur, oraş aflat la vreo şaptezeci şi cinci de leghe de Calcutta.

Ce-i drept, itinerarul acesta lăsa în dreapta însemnatul oraş Murchedabad, care nu are nimic neobişnuit, nici în partea sa indiană, nici în cea engleză; Monghir, un soi de Birmingham al Hindustanului, cocoţat pe un promontoriu care domină cursul fluviului sfânt; Patna, capitala acelui regat al Beharului pe care noi aveam să-l traversăm în diagonală — centru important al negoţului cu opiu — şi care este pe cale să dispară sub invazia plantelor agăţătoare ce se găsesc aici din belşug. Însă noi aveam ceva mai bun de făcut: să urmăm o direcţie mai spre sud, la două grade latitudine sub valea Gangelui.

În timpul acestei părţi a călătoriei, Gigantul de Oţel a fost îmboldit ceva mai tare şi a ţinut-o la trap uşor, ceea ce ne-a îngăduit să preţuim şi mai mult excelentele însuşiri ale caselor noastre suspendate. Dealtminteri, şoseaua era bună şi potrivită pentru asemenea încercare. Se prea poate că fiarele carnivore se speriau la trecerea giganticului elefant care scuipa aburi şi fum! În orice caz, spre marea mirare a căpitanului Hod, n-am văzut nici un tigru prin junglele din aceste ţinuturi. De fapt, el avea de gând să-şi împlinească pornirile vânătoreşti prin regiunile septentrionale ale Indiei şi nu în provinciile Bengalului, astfel încât deocamdată nici prin cap nu-i trecea să se plângă.

La 15 mai, ne găseam în apropiere de Ramghur, la vreo cincizeci de leghe de Burdwan. Viteza medie nu fusese mai mare de cincisprezece leghe în douăsprezece ore.

După trei zile, pe data de 18 mai, *Steam House* se oprea cu o sută de kilometri mai departe, în apropierea orăşelului Chittra.

În această primă parte a călătoriei nu avusese loc nici un incident. Zilele erau călduroase, însă cât de plăcut era să-ţi faci siesta la adăpostul verandelor! Ne petreceam aici orele cele mai dogoritoare ale zilei într-un desfătător *farniente.*

La căderea serii, Storr şi Kaluth, supravegheaţi de Banks, se apucau să curăţe cazanul şi să controleze maşinăria.

În acest timp, căpitanul Hod şi cu mine, însoţiţi de Fox, de Gumi şi de cei doi câini prepelicari, mergeam la vânătoare în împrejurimile taberei. Nu găseam încă altceva decât vânat mic, cu blană sau cu pene; dacă însă căpitanul îl dispreţuia ca vânător, nu-l dispreţuia şi ca amator de mâncăruri bune ce era şi a doua zi, spre marea lui mulţumire, ca şi spre marea satisfacţie a domnului Parazard, lista de bucate cuprindea la prânz câteva feluri savuroase, care ne economiseau conservele.

Uneori Gumi şi Fox rămâneau spre a îndeplini funcţia de tăietori de lemne şi de sacagii. Nu era nevoie să ne aprovizionăm iar tenderul pentru ziua următoare? Aşa încât

Banks alegea, pe cât posibil, locurile de oprire pe malurile unui râuleţ, la marginea unei păduri. Această aprovizionare obligatorie se îndeplinea sub conducerea inginerului, care nu trecea cu vederea nici cel mai mic amănunt.

Apoi, când totul era gata, ne aprindeam ţigările de foi — nişte *cherout* de Manilla — şi fumam, stând de vorbă despre această ţară pe care Hod şi Banks o cunoşteau temeinic. Cât despre căpitan, el, care dispreţuia vulgara ţigară de foi, trăgea în plămânii săi viguroşi, printr-o ţeavă lungă de douăzeci de picioare, fumul înmiresmat al unei *hukka,* umplută cu grijă de mâna ordonanţei sale.

Dorinţa noastră cea mai vie ar fi fost ca şi colonelul Munro să ne urmeze în cursul acestor excursii rapide prin împrejurimile taberei. În mod invariabil noi îi făceam propunerea înainte de a pleca şi tot în mod invariabil el o refuza şi rămânea împreună cu sergentul Mac Neil. Amândoi porneau atunci să facă vreo sută de paşi în susul şi în josul şoselei. Vorbeau puţin, dar păreau că se înţeleg şi n-aveau deloc nevoie să schimbe câteva cuvinte spre a face schimb de gânduri. Erau, şi unul şi celălalt, cu totul cufundaţi în amintirile acelea dureroase pe care nimic nu le mai putea şterge din memorie. Ba, cine ştie dacă amintirile lor nu se însufleţeau iar, pe măsură ce sir Edward Munro şi sergentul se apropiau de teatrul tristelor evenimente!

Neîndoielnic că numai o idee fixă, pe care nu aveam s-o aflăm decât mai târziu, şi nu simpla dorinţă de a nu se despărţi de noi îl îndemnase pe colonelul Munro să se alăture acestei expediţii prin nordul Indiei. Trebuie să vă spun că Banks şi căpitanul Hod împărtăşeau modul meu de a vedea lucrurile. Astfel încât, tustrei ne întrebam, nu fără oarecare nelinişte pentru viitor, dacă elefantul acesta de oţel, alergând prin câmpiile peninsulei, nu purta cu el o adevărată dramă.

Capitolul VII

PELERINII DE LA RÂUL PHALGU

Beharul alcătuia odinioară imperiul Magadha. Era un soi de teritoriu sfânt pe vremea budiştilor şi mai este încă acoperit de temple şi de mânăstiri. Însă de multe veacuri, brahmanii au urmat preoţilor lui Buddha. Au pus mâna pe acele *vihara,* le exploatează şi trăiesc din veniturile cultului; ei fac concurenţă apelor sfinte ale Gangelui, pelerinajelor la Benares,

ceremoniilor lui Jaggernaut; în sfârşit, se poate spune că întreg ţinutul le aparţine.

Bogată ţară, cu uriaşele sale orezării, verzi ca smaraldul, şi întinsele plantaţii de mac, cu numeroasele ei târguşoare năpădite de verdeaţă, umbrite de palmieri, de manghieri, de curmali, de palmieri taras, peste care natura a aruncat, ca pe un năvod, o reţea încâlcită de liane. Şoselele pe care trece *Steam House* formează umbrare stufoase, cărora pământul umed le păstrează răcoarea. Înaintăm, cu harta în faţă, fără a ne teme vreo clipă că ne vom rătăci. Răgetul elefantului nostru se contopeşte cu asurzitorul concert al neamului păsăresc şi cu ţipetele stridente ale triburilor de maimuţe. Fumul lui se încolăceşte în volute groase în jurul curmalilor de plantaţie, a bananierilor, ale căror fructe aurii se detaşează ca nişte stele printre norii uşori. La trecerea lui se înalţă în văzduh în stoluri mari acele gingaşe păsări de orez, al căror penaj alb se confundă cu spiralele albe ale vaporilor. Ici şi colo, pâlcuri de smochini, boschete de grepfruit, răzoare de *dahl,* un soi de mazăre arborescentă pe care o susţine o tijă lungă de un metru, se detaşează viguros şi servesc drept contrast pentru a pune în valoare peisajele din planul doi.

Dar ce zăpuşeală! Abia dacă mai trece un pic de aer umed printre rogojinile de vetiver de la ferestre! Acele *hot winds,* vânturile fierbinţi care s-au încărcat de căldură mângâind suprafaţa lungilor şesuri din vest, acoperă câmpia cu răsuflarea lor arzătoare. Este timpul să vină musonul lunii iunie spre a schimba presiunea atmosferică. Nimeni n-ar putea îndura atingerile acestui soare de foc, fără a fi ameninţat de o sufocare mortală.

Aşa încât, câmpia e pustie. Chiar şi raioţii, deprinşi cu şuvoaiele acelea de raze arzând ca para, nu puteau să-şi lucreze culturile agricole. Numai drumul umbros era practicabil şi doar cu condiţia să-l străbaţi adăpostit în bungalowul nostru rulant. Fochistul Kaluth ar fi trebuit să fie, să nu spun din platină, căci platina s-ar fi topit şi ea, ci din carbon pur, ca să nu intre în fuziune în faţa grătarului arzător al cazanului. Ba nu, viteazul hindus rezistă! Tot umblând pe căile ferate ale Indiei centrale pe platforma locomotivelor, şi-a făurit parcă o a doua natură, refractară!

Îîn ziua de 19 mai, termometrul atârnat de peretele sufrageriei a marcat o sută şase grade Fahrenheit (44,11° centigrade). În seara aceea, nu ne-am mai putut face igienica plimbare *kawakana.* Cuvântul înseamnă exact «a mânca aer», adică, după sufocările produse de o zi tropicală, mergi să respiri un pic din aerul călduţ şi curat al serii. Acum, însă, atmosfera încinsă ne-ar fi devorat ea pe noi.

— Domnule Maucler, mi-a spus sergentul Mac Neil, asta îmi aduce aminte de ultimele zile ale lui martie, în timpul cărora sir Hugh Rose, având numai o baterie de două piese de artilerie, încerca să facă o breşă în incinta de la Jhansi. Trecusem râul Betwa de şaisprezece zile şi de şaisprezece zile în şir nu mai scosesem frâiele cailor. Ne băteam între nişte ziduri enorme de granit, de-ai fi zis că ne aflăm între pereţii de cărămidă ai unui furnal înalt. Printre rândurile noastre treceau *chitsi* care cărau apă cu burdufurile şi, în timp ce noi trăgeam, ei ne-o turnau în cap, altminteri am fi căzut ca fulgeraţi. Uite! Îmi amintesc ca acum! Eram la capătul puterilor. Simţeam cum îmi explodează capul. Aş fi căzut... Colonelul Munro mă vede şi, smulgând burduful din mâinile unui *chitsi,* îl deşartă peste mine... şi era ultimul de care sacagiii mai izbutiseră să facă rost!... Asta nu se uită niciodată, înţelegeţi! O picătură de sânge pentru fiecare picătură de apă! Chiar şi când îmi voi fi vărsat tot sângele pentru colonel şi încă i-aş mai rămâne dator!

— Sergent Mac Neil, l-am întrebat eu, nu găseşti că, de când am pornit la drum, colonelul Munro pare mai preocupat ca de obicei? S-ar spune că fiecare zi...

— Da, domnule, mi-a răspuns Mac Neil, care m-a întrerupt destul de aprig, dar este foarte firesc! Domnul colonel se apropie de Lucknow, de Kanpur, acolo unde Nana Sahib a pus să fie ucisă... Ah, nu pot vorbi despre asta fără să mi se suie sângele la cap! Poate c-ar fi fost mai bine să fi schimbat itinerarul călătoriei şi să nu mai fi trecut prin provinciile pe care le-a bântuit răscoala! Suntem încă prea aproape de evenimentele acelea pentru ca amintirea lor să se fi şters!

— Dar de ce să nu schimbăm drumul ? făcui eu. Dacă dumneata vrei, Mac Neil, am să vorbesc cu Banks, cu căpitanul Hod...

— Este prea târziu, mi-a răspuns sergentul. Dealtfel, am motive să cred că domnul colonel doreşte să revadă, poate pentru ultima oară, teatrul acestui război groaznic, că vrea să meargă acolo unde lady Munro şi-a aflat moartea, şi ce moarte!

— Dacă aşa crezi dumneata, Mac Neil, i-am spus eu atunci, ar fi mai bine să-l lăsăm pe colonelul Munro să facă tot ce crede de cuviinţă şi să nu ne schimbăm câtuşi de puţin planurile. Adesea găsim o mângâiere şi parcă o alinare a durerii dacă mergem să plângem pe mormântul celor dragi...

— Pe mormânt, da! a strigat Mac Neil. Dar puţul acela din Kanpur, în care au fost aruncate claie peste grămadă atâtea victime, înseamnă oare un mormânt? Se găseşte acolo vreun monument funerar care să ni le reamintească pe cele din cimitirele noastre din Scoţia, pe care le întreţin mâini pioase, printre flori, la umbra unor arbori frumoşi, purtând înscris pe

ele un nume, unul singur, al celui care nu mai este? Ah, domnule, mă tem ca durerea colonelului meu să nu fie înspăimântătoare! Însă, vă repet, acum este prea târziu ca să-l mai întoarcem din drum. Cine ştie dacă n-ar refuza să ne mai urmeze? Da, să lăsăm ca lucrurile să meargă de la sine şi fie ca bunul Dumnezeu să ne călăuzească!

De bună seamă că, vorbind astfel, Mac Neil ştia la ce să se aştepte în privinţa planurilor lui sir Edward Munro. Îmi spunea el oare totul? Nu cumva tocmai planul de a revedea Kanpur îl determinase pe colonel să părăsească oraşul Calcutta? Oricum ar fi stat însă lucrurile, acum parcă îl atrăgea un magnet către locul unde se petrecuse deznodământul acelei drame! Trebuia să-l lăsăm să facă tot ce vrea!

Mi-a trecut atunci prin minte să-l întreb pe sergent dacă, în ceea ce-l priveşte, a renunţat la orice gând de răzbunare şi, într-un cuvânt, dacă-l credea mort pe Nana Sahib.

— Nu, mi-a răspuns limpede Mac Neil. Cu toate că n-am nici un indiciu pe care să-mi pot întemeia părerea, eu nu cred că Nana Sahib e mort. Nu! Şi totuşi, nu ştiu nimic, n-am aflat nimic!... Mă simt mânat parcă de un instinct!... Să dea Domnul ca presimţirile să nu mă înşele, şi într-o bună zi...

Sergentul n-a mai isprăvit ce avea de spus... Gestul lui arăta limpede ceea ce gura nu vrusese să rostească! Servitorul era la unison cu stăpânul lui!

Atunci când le-am adus la cunoştinţă lui Banks şi căpitanului sensul acestei convorbiri, amândoi au fost de acord că itinerarul nu trebuia şi nu putea să mai fie modificat. Dealtfel, nu fusese niciodată vorba să trecem prin Kanpur ci, după ce vom fi trecut Gangele la Benares, urma să urcăm drept spre nord, străbătând partea răsăriteană a regatelor Aud şi Rohilkhande. Orice ar fi crezut Mac Neil, nu este deloc sigur că sir Edward Munro ar fi vrut să revadă oraşele Lucknow şi Kanpur, care i-ar fi trezit atâtea groaznice amintiri; dar, în sfârşit, dacă ar fi dorit-o, noi nu l-am fi împiedicat s-o facă.

Cât despre Nana Sahib, faima lui era atât de mare, încât, dacă anunţul care-i semnala reapariţia în guvernământul Bombay spusese adevărul, ar fi trebuit să auzim despre el. Însă, la plecarea noastră din Calcutta, nu se mai vorbea de nabab şi informaţiile culese pe drum dădeau de presupus că autorităţile fuseseră induse în eroare.

În orice caz, dacă prin absurd ar fi fost ceva adevărat la mijloc şi colonelul Munro ar fi avut un plan ascuns, ar fi părut lucru de mirare să nu i-l fi destăinuit lui Banks, prietenul său cel mai intim, mai curând decât sergentului Mac Neil. Însă acest lucru se datora fără îndoială, după cum spunea Banks, faptului că el făcuse totul spre a-l împiedica pe colonel să se

arunce în căutări periculoase şi zadarnice, în timp ce sergentul se vede treaba că-l încuraja!

La l9 mai către prânz, trecusem de târguşorul Chittra. *Steam House* se găsea acum la patru sute cincizeci de kilometri de punctul de plecare.

A doua zi, la 20 mai, la căderea nopţii, Gigantul de Oţel ajungea, după o zi toridă, în apropiere de Gaya. Ne-am oprit pe malul unui râu sfânt, Phalgu, binecunoscut pelerinilor. Cele două case au fost instalate pe un taluz frumos umbrit de doi arbori falnici, la vreo două mile de oraş.

Aveam de gând să petrecem în acest loc treizeci şi şase de ore, adică două nopţi şi o zi, întrucât împrejurimile erau vrednice a fi vizitate, după cum am arătat mai sus.

A doua zi pe la patru dimineaţa, ca să scăpăm de căldurile amiezei, Banks, căpitanul Hod şi cu mine, după ce ne-am luat rămas bun de la colonelul Munro, ne-am îndreptat spre Gaya.

Se afirmă că o sută cincizeci de mii de credincioşi năvălesc anual către acest centru plin de aşezăminte brahmanice. Într-adevăr, în împrejurimile oraşului, drumurile erau năpădite de un număr foarte mare de bărbaţi, femei, bătrâni şi copii. Tot puhoiul acela de lume umbla în procesiune prin câmpie, după ce înfruntase cu curaj ostenelile unui lung pelerinaj, spre a-şi îndeplini îndatoririle religioase.

Banks mai vizitase teritoriul acesta al Beharului, pe vremea când făcea studii pentru construirea unui drum de fier care nici acum nu se află încă în curs de executare. Aşadar, cunoştea bine ţinutul şi n-am fi putut avea o călăuză mai bună decât el. Dealtfel, îl şi silise pe căpitanul Hod să-şi lase în tabără uneltele de vânătoare. Prin urmare, n-aveam nici o teamă că Nemrodul nostru ne-ar fi părăsit pe drum.

Cu puţin înainte de-a ajunge în oraş, căruia pe drept cuvânt i se poate da numele de Cetate sfântă, Banks ne-a făcut să ne oprim înaintea unui arbore sacru, în jurul căruia pelerini de toate vârstele şi de amândouă sexele stăteau în poziţia adoraţiei.

Arborele era un *pipai,* cu un trunchi uriaş; însă deşi mai toate ramurile îi căzuseră de bătrâneţe, el nu putea să numere mai mult de două-trei sute de ani de existenţă. Acest lucru avea să-l stabilească domnul Louis Rousselet cu doi ani mai târziu, în cursul interesantei sale călătorii prin India rajahilor.

,,Arborele Boddhi" acesta era numele religios al ultimului reprezentant al generaţiei de pipali sacri care au umbrit locul pe durata unui şir lung de secole, şi dintre care primul a fost plantat cu cinci sute de ani înaintea erei noastre. Probabil însă că, pentru fanaticii prosternaţi la poalele lui, era chiar copacul pe care însuşi Buddha l-a sfinţit aici. Acum el se înalţă deasupra

unei terase căzute în ruină, foarte aproape de un templu din cărămidă, a cărui obârşie este, cu siguranţă, foarte veche.

Prezenţa a trei europeni în mijlocul acestor mii de hinduşi n-a fost privită cu ochi prea buni. Nu ni s-a spus totuşi nimic, dar n-am izbutit să ajungem până la terasă şi nici să pătrundem între ruinele templului. Dealtfel, locul era plin de pelerini şi ar fi fost greu să ne croim drum printre ei.

— Dacă s-ar fi găsit pe aici vreun brahman, ne-a spus Banks, vizita noastră ar fi fost mai completă şi poate că am fi izbutit să vedem edificiul până în ultimul colţişor.

— Cum, l-am întrebat eu, un preot să fie mai puţin sever decât credincioşii săi?

— Dragul meu Maucler, mi-a răspuns Banks, nu se află severitate care să reziste în faţa câtorva rupii. La urma urmelor, trebuie să trăiască şi brahmanii!

— Nu văd câtuşi de puţin necesitatea, a răspuns căpitanul Hod, care greşea neîmpărtăşind toleranţa pe care o acordă compatrioţii săi hinduşilor, moravurilor şi prejudecăţilor lor, obiceiurilor şi obiectelor lor de veneraţie.

Pentru moment, toată India nu era pentru el decât o nesfârşită «rezervaţie de vânătoare» şi, în mod incontestabil, dădea întâietate ferocelor carnivore din junglă, populaţiei din oraşe şi de la ţară.

După şederea cuvenită la poalele arborelui sacru, Banks ne-a condus pe şosea în direcţia localităţii Gaya. Pe măsură ce ne apropiam de oraşul sfânt, mulţimea pelerinilor creştea. În curând, în mijlocul unui luminiş de verdeaţă, ne-a apărut dinainte Gaya, pe culmea unei stânci pe care ea o încununează cu pitoreştile-i construcţii.

Ceea ce atrage mai cu seamă atenţia turiştilor în acel loc este templul lui Vişnu, o construcţie modernă, întrucât a fost reclădit, cu numai câţiva ani în urmă, de regina din Holcar. Marea curiozitate a templului sunt urmele lăsate de Vişnu în persoană, atunci când a binevoit să coboare pe pământ spre a se lupta cu demonul Maya. Rezultatul luptei dintre un zeu şi un diavol nu putea rămâne multă vreme îndoielnic. Demonul a pierit şi, un bloc de piatră, vizibil în însăşi incinta lui Vişnu-Pad, mărturiseşte, prin urmele de picioare adânc întipărite ale adversarului său, că diavolul a avut de furcă zdravăn.

Spun «un bloc de piatră vizibil» şi mă grăbesc să adaug «vizibil numai pentru hinduşi». Într-adevăr, nici unui european nu i s-a îngăduit să contemple aceste vestigii divine. Se prea poate că, pentru a le distinge în piatra miraculoasă, este nevoie de o credinţă puternică, aşa cum nu se mai întâlneşte la credincioşii de prin părţile Occidentului. De astă dată, oricum, feanks s-a ostenit de pomană să-şi ofere rupiile. Nici un preot n-

a vrut să accepte ceea ce ar fi însemnat preţul unui sacrilegiu. Dacă suma nu va fi fost la înălţimea unei conştiinţe de brahman, este un lucru asupra căruia n-aş îndrăzni să hotărăsc eu. Fapt este că n-am putut pătrunde în templu şi n-am aflat nici până acum care este «măsura» piciorului acestui tânăr blând şi frumos de culoare azurie, înveşmântat ca un rege din vremile de demult, celebru prin cele zece încarnări ale sale, care reprezintă principiul conservator opus lui Siva, cumplitul simbol al principiului distrugător, şi pe care *vaishnava,* adoratorii lui Vişnu, îl recunosc drept primul dintre cele trei sute treizeci de milioane de zei care populează mitologia lor eminamente politeistă.

Însă nu aveam motive să regretăm nici excursia în oraşul sfânt, nici vizita la Vişnu-Pad. Ar fi cu neputinţă să zugrăvesc mulţimea de temple, succesiunea curţilor, îngrămădeala de *vihara* pe care a trebuit să le ocolim sau să le străbatem ca să ajungem până la el. Însuşi Theseu, cu firul Ariadnei în mână, s-ar fi pierdut în acel labirint! Am coborât deci de pe stânca Gayei.

Căpitanul Hod era furios. Vrusese să-i tragă o mamă de bătaie brahmanului care nu ne îngăduise să intrăm la Vişnu-Pad.

«Te-ai gândit bine, Hod? l-a întrebat Banks, potolindu-l. Nu ştii oare că hinduşii îşi privesc preoţii, pe brahmani, nu numai ca pe nişte fiinţe cu sânge ilustru, ci şi ca pe nişte fiinţe de origine superioară ?»

Atunci când am ajuns la acea parte a râului Phalgu ce scaldă stânca oraşului Gaya, sub ochii noştri a început să se desfăşoare larg uimitoarea îngrămădeală a pelerinilor. Se înghionteau acolo într-un talmeş-balmeş nemaipomenit bărbaţi şi femei, bătrâni şi copii, orăşeni şi săteni, *baboo* bogaţi şi *raioţi* din cea mai infimă categorie, *vaişia* — negustori şi agricultori, *kşatria* — mândrii războinici ai ţării, *sudra* — bieţi meşteşugari de diferite secte religioase, *paria* — oameni care se află în afara legii şi care spurcă obiectele pe care le privesc, într-un cuvânt toate clasele şi toate castele din India, rajuptul viguros împingând cu cotul pe bengalezul firav, oamenii din Punjab opuşi mahomedanilor din Sindia. Unii veniţi în palanchine, alţii în care trase de boi mari cu cocoaşă. Primii se odihnesc lungiţi lângă cămilele lor, ale căror capete viperine stau culcate pe pământ; ceilalţi au făcut drumul pe jos. Şi sosesc mereu, din toate părţile peninsulei. Aici se înalţă corturi, acolo vezi căruţe pe două roate cu caii deshămaţi, dincolo se află risipite colibe din crengi, care slujesc drept locuinţe provizorii pentru toată lumea.

— Ce îmbulzeală! făcu căpitanul Hod.

— La apusul soarelui, apele râului Phalgu n-au să fie prea plăcute la gust! observă Banks.

— Şi de ce, mă rog? l-am întrebat eu.

— Pentru că apele râului sunt sfinte şi toată lumea asta suspectă are să se scalde în ele, la fel cum fac «gangiştii» în apele Gangelui.

— Acolo ne aflăm deci în aval? a strigat căpitanul Hod întinzând mâna în direcţia în care se găsea tabăra noastră.

— Nu, domnule căpitan, linişteşte-te, i-a răspuns inginerul, ne aflăm în amonte.

— Perfect, Banks, nu trebuie să ne adăpăm Gigantul de Oţel la izvorul ăsta necurat!

În acest timp, noi treceam prin mijlocul miilor de hinduşi îngrămădiţi într-un spaţiu destul de restrâns.

Auzul îţi era izbit din capul locului de un zgomot strident de lanţuri şi de clopoţei. Erau cerşetorii care făceau apel la mila publică.

Mişunau acolo exemplare diferite din tagma cerşetorilor, atât de răspândită în întreaga peninsulă indiană. Cea mai mare parte dintre ei făceau paradă de răni prefăcute, aidoma lui Clopin-Trouillefou[1] din evul mediu, insă, dacă cerşetorii de profesie sunt în mare parte falşi infirmi, nu tot astfel se întâmplă şi cu fanaticii. Într-adevăr, ar fi fost şi greu să împingi convingerea omenească mai departe.

Erau de faţă fachiri, *gusaini,* aproape goi, acoperiţi cu cenuşă; unul avea braţul anchilozat de o tensiune prelungită, altul, palma străpunsă de unghiile propriilor sale degete.

Unii îşi impuseseră canonul de a măsura cu trupul lor întregul drum pe care-l urmaseră de la plecare. Se întindeau pe pământ, se ridicau, se lungeau iarăşi; umblaseră în acest fel sute de leghe, de parcă ar fi slujit drept lanţ de arpentaj. Mă grăbeam să trec mai departe, când Banks m-a oprit deodată, zicându-mi: «Ora rugăciunii!»

În clipa aceea, în mijlocul mulţimii a apărut un brahman. El a ridicat mâna dreaptă şi a întins-o către soare, care fusese până atunci ascuns de masivul de stâncă pe care era clădită Gaya.

Semnalul a fost dat de prima rază aruncată de astrul radios. Mulţimea de oameni aproape despuiaţi a intrat în apele sfinte. Au avut loc atunci simple cufundări, ca în vremurile de demult ale botezului; însă trebuie să vă spun că ele n-au întârziat să se transforme în adevărate partide de înot, al căror caracter religios era greu de priceput. Habar n-am dacă iniţiaţii, recitându-şi *stoca* sau versetele, pe care la un preţ dinainte

---

[1] Traducerea sensului argotic: Şchiopul-înfricoşat-de-moarte. (n.t.)

stabilit li le dictau preoţii, aveau de gând să-şi spele mai mult trupul decât sufletul. Adevărul este că, după ce luau apă în căuşul palmei şi stropeau spre cele patru puncte cardinale, îşi aruncau câteva picături în obraz, la fel cu cei care merg la scaldă în mare şi se distrează cu primele valuri de pe plajă. Dealtfel, trebuie să adaug că nu uitau să-şi smulgă cel puţin câte un fir de păr pentru fiecare păcat pe care-l făptuiseră. Cum de nu se găseau aici cei care ar merita să iasă pleşuvi din apele râului Phalgu!

Şi într-atât de neînfrânate erau zbânţuielile balneare ale acestor credincioşi, când tulburând apa prin plonjoane neaşteptate, când bătând-o cu călcâiele ca nişte înotători emeriţi, încât aligatorii înspăimântaţi fugeau pe malul celălalt. De acolo priveau cu ochii lor verzi-albăstrui aţintiţi asupra acestei mulţimi zgomotoase care le cotropea domeniul, rămânând înşiruiţi şi făcând să răsune aerul cu clămpănitul fălcilor lor nemaipomenite. Dealtfel, pelerinii nu se sinchiseau de ei mai mult ca decât de nişte şopârle nevătămătoare.

Era timpul să-i lăsăm pe aceşti ciudaţi credincioşi să ajungă în starea de a putea intra în *Kailasa,* care este paradisul lui Brahma. Am urcat deci de-a lungul râului Phalgu, ca să ajungem înapoi în tabără.

Dejunul ne-a strâns pe toţi în jurul mesei, iar restul zilei, care a fost peste măsură de călduroasă, a trecut fără incidente. Spre seară, căpitanul Hod a mers să cutreiere câmpia de primprejur şi s-a întors cu niscai vânat mărunt. În acest timp, Storr, Kaluth şi Gumi refăceau proviziile de apă şi de combustibil şi încărcau cazanul. Era, într-adevăr, vorba s-o pornim în zori de zi.

La ora nouă seara, intrasem cu toţii în camerele noastre. Avea să urmeze o noapte foarte liniştită, însă destul de întunecoasă. Norii groşi ascundeau stelele şi făceau ca atmosfera să fie încărcată. Chiar şi după apusul soarelui, zăpuşeala rămăsese la fel de mare.

Mi-a venit destul de greu să adorm, într-atât de înăbuşitoare era căldura. Prin fereastră, pe care o lăsasem deschisă, nu pătrundea decât aer fierbinte, care mi se părea foarte nepotrivit pentru funcţionarea normală a plămânilor.

Se făcuse miezul nopţii şi eu nu-mi găsisem o clipă de odihnă. Eram totuşi foarte hotărât să dorm trei-patru ore înainte de plecare, dar zadarnic încercam eu să-i poruncesc somnului să vină. Nu izbuteam să adorm. Voinţa mea nu era în stare să facă nimic, ba dimpotrivă.

Să tot fi fost ora unu noaptea, când mi s-a părut că aud un murmur surd care se răspândea de-a lungul malurilor râului Phalgu.

Am crezut mai întâi că, sub influenţa atmosferei foarte încărcate cu electricitate, începea să se ridice dinspre apus vreun vânt vestitor de furtună. Ar fi fost el fierbinte, fără îndoială, dar ar fi mişcat în sfârşit straturile de aer şi l-ar fi făcut, poate, mai respirabil.

Mă înşelasem însă. Ramurile arborilor care adăposteau tabăra erau cu totul nemişcate.

Mi-am scos capul afară pe fereastră şi am stat să ascult. Murmurul îndepărtat s-a auzit din nou, dar, de văzut, n-am văzut nimic. Râul Phalgu era întunecat şi nu tremura pe întinderea lui nici cea mai mică licărire de lumină pe care ar fi dat-o orice mişcare a suprafeţei sale. Aşadar, zgomotul nu venea nici din apă, nici din aer.

Cu toate acestea, n-am auzit nimic suspect. M-am culcat deci la loc şi, cuprins de oboseală, am început să picotesc. La anumite intervale de timp mai ajungea până la mine câte o pală din murmurul acela inexplicabil, dar, până la urmă, am adormit adânc.

Două ore mai târziu, în clipa când primele luciri ale zorilor începeau să se strecoare prin întuneric, am fost trezit deodată din somn.

Cineva îl striga pe inginer:

— Domnule Banks!

— Ce doreşti? . * '

. .

— Veniţi, vă rog, încoace.

Am recunoscut vocile lui Banks şi a mecanicului, care intrase pe culoar.

M-am sculat îndată şi am părăsit cabina. Banks şi Storr se şi aflau pe veranda din faţă. Colonelul Munro mi-o luase înainte şi căpitanul Hod a venit în curând după noi.

— Ce se întâmplă? a întrebat inginerul.

— Uitaţi-vă şi dumneavoastră, domnule, i-a răspuns Storr. Lumina slabă a zorilor ne îngăduia să observăm malurile râului

Phalgu şi o parte din şoseaua care se desfăşura înainte pe mai multe mile. Ne-a cuprins o mare uimire când am văzut mai multe sute de hinduşi, culcaţi grupuri-grupuri, umplând pajiştile şi drumul.

— Ăştia sunt pelerinii noştri de ieri, a spus căpitanul Hod.

— Şi ce fac aici? am întrebat eu.

— Fără îndoială, aşteaptă răsăritul soarelui, ca să se arunce în apele sfinte!

— Nu, a răspuns Banks. Ce, n-ar putea să-şi facă abluţiunile chiar în Gaya? Dacă au venit aici, înseamnă că...

— Înseamnă că Gigantul nostru de Oţel şi-a produs efectul obişnuit! a strigat căpitanul Hod. Au aflat că se găseşte în

apropiere un elefant gigantic, un colos cum n-au mai văzut nicicând, şi au venit să-l admire!

— Numai de s-ar mărgini să-l admire! a răspuns inginerul clătinând din cap.

— Atunci, de ce anume te temi, Banks? l-a întrebat colonelul.

— Ei, mă tem... ca nu cumva oamenii ăştia fanatizaţi să nu ne bareze trecerea şi să nu ne stânjenească mersul înainte!

— În orice caz, fii, te rog, prevăzător! Cu asemenea credincioşi nici o precauţie nu-i prea mică.

— Într-adevăr, a răspuns Banks. Apoi, strigându-l pe fochist:

— Kaluth, l-a întrebat el, focurile sunt pregătite?

— Da, domnule.

— Ei bine, aprinde-le.

— Da, aprinde-le, Kaluth! a strigat căpitanul Hod. Încălzeşte bine, Kaluth, şi elefantul nostru să scuipe în faţa tuturor acestor pelerini răsuflarea lui de fum şi de vapori!

Era ora trei şi jumătate noaptea. Nu mai aveam nevoie decât de cel mult o jumătate de oră pentru ca maşina să se afle sub presiune. Focurile au fost aprinse de îndată, lemnele trosneau în focar şi un fum negru se înălţa din uriaşa trompă a elefantului, al cărei capăt se pierdea printre ramurile arborilor falnici din jur.

În clipa aceea, câteva grupuri de hinduşi s-au apropiat unele de altele. Toată mulţimea aceea a început să se pună în mişcare. Pelerinii s-au strâns şi mai aproape de trenul nostru. Îi vedeai pe cei din primele rânduri cum înălţau braţele în aer, le întindeau spre elefant, se înclinau, îngenuncheau, se prosternau cu capul în ţărână. De bună seamă că aceasta însemna o adoraţie împinsă până la cel mai înalt grad.

Ne aflam deci acolo pe verandă, colonelul Munro, căpitanul Hod şi cu mine, destul de îngrijoraţi, căci nu ştiam până unde va merge frenezia mulţimii. A venit şi Mac Neil lângă noi şi privea în tăcere. Cât despre Banks, el se dusese să ia loc împreună cu Storr în turela ce-o purta în spate uriaşul animal şi de unde putea să-l manevreze după plac.

La ora patru se şi auzea duduitul cazanului. Hinduşii luau probabil acest duduit răsunător drept mormăitul supărat al unui elefant de ordin supranatural. În clipa aceea, manometrul arăta o presiune de cinci atmosfere şi Storr lăsă aburii să iasă prin supape, ca şi cum giganticul pahiderm ar fi transpirat prin toţi porii.

— Ne aflăm sub presiune, Munro! a strigat Banks.

— Dă-i drumul, Banks, i-a răspuns colonelul, însă mergi cu băgare de seamă şi vezi să nu strivim pe nimeni!

Aproape se luminase de ziuă. Şoseaua care trece de-a lungul râului Phalgu era ocupată de mulţimea de credincioşi, prea puţin hotărâţi să ne facă loc să trecem. În aceste condiţii, nu era defel uşor să mergem înainte fără a strivi pe careva.

Banks a dat semnalul de plecare prin două sau trei şuierături, cărora hinduşii le-au răspuns cu urlete frenetice.

«Daţi-vă la o parte! Daţi-vă la o parte!» a strigat inginerul şi i-a spus mecanicului să deschidă puţin regulatorul de presiune.

S-a auzit mugetul vaporilor care au dat iureş în cilindri. Maşina s-a urnit din loc pe distanţa unei jumătăţi de învârtitură de roată. Un şuvoi gros de fum alb a ieşit din trompă.

Mulţimea se îndepărtase o clipă. Regulatorul de presiune a fost deschis atunci pe jumătate. Răgetul Gigantului de Oţel s-a auzit mai puternic şi trenul nostru s-a pus în mişcare printre rândurile strânse ale hinduşilor care, după cât se părea, n-aveau de gând să-i facă loc.

— Banks, ia seama! am strigat eu deodată.

Aplecându-mă în afara verandei, tocmai văzusem vreo doisprezece dintre aceşti fanatici aruncându-se pe şosea, vrând fără doar şi poate să se lase striviţi sub roţile uriaşei maşini.

— Atenţie! Atenţie! Daţi-vă înapoi! spunea colonelul Munro, făcându-le semn să se ridice.

— Imbecilii! striga la rândul său căpitanul Hod. Ei iau aparatul nostru drept carul lui Jaggernaut! Vor să se lase zdrobiţi de picioarele elefantului sfânt!

La un semn al lui Banks, mecanicul a oprit admisia vaporilor. Pelerinii, lungiţi de-a curmezişul drumului, păreau hotărâţi să nu se ridice cu nici un chip. În jurul lor, mulţimea fanatizată striga şi-i încuraja prin gesturi. Maşina se oprise. Banks se afla într-o mare încurcătură şi nu mai ştia ce să facă.

Deodată, i-a venit o idee.

— Bine, o să vedem noi! făcu el.

A deschis numaidecât robinetul oalelor de condensare ale cilindrilor şi şuvoaie puternice de vapori au ţâşnit la nivelul solului, în timp ce văzduhul răsuna de şuierături stridente.

— Ura, ura, ura! a strigat căpitanul Hod. Şfichiuieşte-i, prietene Banks, şfichiuieşte-i!

Mijlocul se dovedea bun. Fanaticii, atinşi de şuvoaiele de aburi fierbinţi, s-au ridicat scoţând strigăte de oameni opăriţi. Să se lase striviţi, da, înţelegeau; să se lase arşi de vii, nici gând!

Mulţimea a dat îndărăt şi drumul a devenit iar liber. Regulatorul a fost atunci deschis cu totul, roţile au muşcat adânc pământul.

— Înainte, înainte! a strigat căpitanul Hod, bătând din palme şi râzând din toată inima.

Şi, cu un mers mai rapid, Gigantul de Oţel, luând-o drept înainte pe şosea, a dispărut în curând din faţa mulţimii uluite, întocmai ca un animal fantastic învăluit într-un nor de aburi.

Capitolul VIII

CÂTEVA ORE LA BENARES

Steam House avea acum în faţă şoseaua liberă, acea şosea care, trecând prin Sasseram, avea să ne conducă pe malul drept al Gangelui, până în faţa oraşului Benares.

Cam la o milă dincolo de tabără, maşina şi-a încetinit mersul, făcând adică vreo două leghe şi jumătate pe oră. Intenţia lui Banks era să poposim în aceeaşi seară la douăzeci şi cinci de leghe de Gaya şi să ne petrecem liniştiţi noaptea în împrejurimile micului oraş Sasseram.

În general, şoselele din India evită pe cât posibil cursurile de apă unde ar fi nevoie de poduri, care sunt destul de greu de înălţat pe aceste terenuri născute din formaţiuni aluvionare. Altminteri, ar fi nevoie ca ele să fie construite prin multe părţi, peste tot pe unde nu este cu putinţă să împiedici un râu sau un fluviu să bareze drumul. Ce-i drept, acolo se află bacul, acel aparat străvechi şi rudimentar, care cu siguranţă că n-ar fi fost în stare să transporte şi trenul nostru. Numai că, din fericire, ne puteam lipsi de el.

Tocmai în timpul acestei zile a fost nevoie să străbatem un curs de apă important, Sone. Râul acela, alimentat mai sus de Rhotas de afluenţii săi Coput şi Coyle, merge să-şi verse apele în Gange între Arrah şi Dinapore.

Nimic mai simplu decât trecerea apei. Elefantul s-a transformat, fireşte, în motor marin. El a coborât malul pe o pantă blânda, a intrat în râu, s-a menţinut la suprafaţă şi, bătând apa cu picioarele sale, întocmai ca paletele unei roate hidraulice, a tras încetişor trenul care plutea în urma lui.

Căpitanul Hod nu-şi mai găsea locul de bucurie.

— O casă rulantă, striga el, o casă care este totodată vagon şi navă cu aburi! Nu-i mai lipsesc decât aripile spre a se transforma în aparat zburător şi a cuceri spaţiul!

— Se va face şi asta într-o bună zi, prietene Hod, i-a răspuns plin de seriozitate inginerul.

— Ştiu prea bine, prietene Banks, a spus la fel de serios căpitanul. Totul se va face! Ceea ce nu se va face, însă, va fi să

ni se redea existenţa peste două sute de ani, ca să vedem minunile acelea! Viaţa nu este veselă în fiecare zi şi, cu toate acestea, aş încuviinţa bucuros să trăiesc zece secole — din pură curiozitate!

Seara, la douăsprezece ore depărtare de Gaya, după ce trecusem peste măreţul pod tubular care poartă *railway*-ul la optzeci de picioare deasupra apelor Sonei, ne-am aşezat tabăra în apropiere de Sasseram. Nu era vorba decât să ne petrecem o noapte în acel loc, spre a ne reface rezerva de lemne şi de apă, şi s-o pornim iar în zorii zilei.

Toate punctele programului au fost executate întocmai şi a doua zi, în dimineaţa de 22 mai, înaintea orelor fierbinţi pe care ni le menea soarele arzător de la amiază, ne şi reluasem drumul.

Ţinutul pe care-l străbăteam era mereu acelaşi, adică foarte bogat, cu pământul foarte bine lucrat. Aşa apărea el în apropierea minunatei văi a Gangelui. N-am să vă vorbesc despre numeroasele sate pierdute în mijlocul uriaşelor orezării, printre pâlcurile de palmieri *taras* cu frunzişul lor des în chip de boltă, sub umbrarul manghierilor şi a altor arbori având o înfăţişare minunată. Dealtfel, nici nu ne opream din drum. Dacă uneori calea ne era tăiată de vreun car pe două roţi, tras încet de boi *zebu,* două sau trei şuierături îl făceau să se tragă la o parte şi trenul nostru trecea nestingherit, spre marea uimire a *raiofilor***.**

În timpul zilei, am avut fermecătoarea plăcere să văd numeroase câmpuri cultivate cu trandafiri. Într-adevăr, nu ne îndepărtasem mult de Ghazipore, centru însemnat al producţiei de apă de Colonia sau, mai curând, de esenţă obţinută din florile de trandafir.

L-am întrebat pe Banks dacă poate să-mi dea câteva lămuriri asupra acestui produs atât de căutat, care părea să fie ultimul cuvânt al artei în materie de parfumerie.

— Iată nişte cifre, dragă prietene, mi-a răspuns Banks, iar ele îţi vor arăta cât de costisitoare este fabricaţia. Mai intâi, patruzeci de livre[1] de trandafiri sunt supuse unui fel de distilare lentă la foc mic şi totul dă vreo treizeci de livre de apă de roze. Apa aceasta este aruncată peste un nou pachet de patruzeci de livre de flori, care sunt distilate până în clipa când amestecul se reduce la douăzeci de livre. Amestecul este lăsat timp de douăsprezece ore în aerul răcoros al nopţii, iar a doua zi, la suprafaţa lui ce se găseşte? O uncie[2] de ulei plăcut mirositor. Aşadar, din optzeci de livre de trandafiri — cantitate în care se

---

[1] Livră sau pfund (în engl. libra, pound — măsura de greutate egală cu 453.59 g. (n.t.)

spune că intră nu mai puţin de două sute de mii de flori — nu s-a scos până la urmă decât o uncie de lichid. Este un adevărat masacru! Aşa încât, nu trebuie să ne mire că, până şi în ţara unde este produsă, esenţa de roze costă patruzeci de rupii, adică o sută de franci uncia.

Ehei, făcu căpitanul Hod, dacă pentru a fabrica o uncie de rachiu ar fi nevoie de optzeci de livre de struguri, straşnic preţ ar mai avea grogul!

În timpul aceleiaşi zile am mai avut de trecut şi peste Karamnaca, alt afluent al Gangelui. Hinduşii fac din acest râu nevinovat un soi de Stix[1], pe care nu-i deloc plăcut să pluteşti. Malurile sale nu sunt mai puţin blestemate decât malurile Iordanului sau ale Mării Moarte. Cadavrele care îi sunt încredinţate, el le poartă de-a dreptul în infernul brahmanic. Nu discut asemenea credinţe, însă, cât priveşte afirmaţia că apa din acest râu diabolic ar fi neplăcută la gust şi nesănătoasă pentru stomac, protestez. Ea este excelentă.

Seara, după ce străbătusem un ţinut prea puţin accidentat, printre uriaşe câmpuri cu maci şi o nesfârşită tablă de şah de orezării, am poposit pe malul drept al Gangelui, în faţa străvechiului Ierusalim al hinduşilor, oraşul sfânt Benares.

— Facem o haltă de douăzeci şi patru de ore, a spus Banks.

— La ce distanţă ne aflăm acum de Calcutta? l-am întrebat eu pe inginer.

— La vreo trei sute cincizeci de mile, mi-a răspuns el, şi trebuie să mărturiseşti, dragă prietene, că nu ne-am dat seama nici de lungimea drumului, nici de oboselile călătoriei!

Gangele! Iată un fluviu al cărui nume evocă legendele cele mai poetice, şi nu vi se pare că toată India se rezumă în el? Mai există oare pe lume vreo vale care să se poată compara cu aceea care, pentru a-şi îndruma superbul curs, se desfăşoară pe un spaţiu de cinci sute de leghe numărând nu mai puţin de o sută de milioane de locuitori? Mai există vreun loc de pe glob unde să se fi îngrămădit mai multe minunăţii de la apariţia raselor asiatice încoace? Oare ce-ar fi scris Victor Hugo despre Gange, el care a cântat atât de măreţ Dunărea? Da! Poţi să vorbeşti cu glas tare atunci când ai

...hulă ca şi marea,
Când pe glob şerpuitoarea
Albie-ţi rostogoleşti,
Din apus spre răsărit!

---

[2] Uncie (engl. *ounce*, presc. *oz*) — măsură de greutate egală cu 28.35 g. (n.t.)

[1] (În mitologia greacă) Unul dintre cele cinci fluvii ale infernului. (n.t.)

Însă şi Gangele îşi are hula lui, cicloanele sale, mai îngrozitoare decât uraganele fluviului european! Şi albia lui se desfăşoară şerpuitoare prin ţinuturile cele mai poetice de pe lume! Şi el curge de la apus spre răsărit! Numai că nu-şi trage izvoarele dintr-un masiv de coline mediocre! El se rostogoleşte de pe cel mai înalt lanţ din munţii Tibetului, şi soarbe toţi afluenţii întâlniţi în drum. El coboară din Himalaya!

A doua zi, la 23 mai, la răsăritul soarelui, marea întindere de ape scânteia în faţa ochilor noştri. Pe nisipul alb, câteva grupuri de aligatori foarte mari păreau să soarbă primele raze ale zilei. Stăteau nemişcaţi, întorşi către astrul radios, de parcă ar fi fost cei mai credincioşi sectanţi ai lui Brahma. Însă câteva cadavre ce treceau plutind la vale i-au smuls din adoraţie. S-a spus că acestea, târâte de curentul apei, ar pluti pe spate dacă sunt trupuri de bărbaţi şi cu faţa în jos dacă sunt leşuri de femei. Am putut constata că observaţia nu este adevărată. O clipă mai târziu, monştrii s-au aruncat asupra pradei — pe care dealtfel le-o procură zilnic cursurile de apă ale peninsulei — şi au târât-o în adâncurile fluviului.

Calea ferată dinspre Calcutta, înainte de a se bifurca la Allahabad spre a ajunge la Delhi în nord-est şi la Bombay în sud-vest, urmează neîntrerupt malul drept al Gangelui, însă mergând în linie dreaptă şi economisind astfel cotiturile. Din gara Mogul-Serai — faţă de care nu ne găseam mai departe de câteva mile — se desprinde o ramificaţie mică, servind Benaresul după ce traversează fluviul şi care, urmând valea râului Gumti merge până la Jaunpur, pe un parcurs de vreo şaizeci de kilometri.

Oraşul Benares se află deci pe malul stâng. Dar nu în acest loc aveam să trecem noi Gangele, ci numai la Allahabad. Gigantul de Oţel a rămas deci în tabăra pe care o alesesem în seara din ajun — 22 mai. La mal erau amarate gondole gata să ne ducă până în oraşul sfânt, pe care doream să-l vizitez mai cu de-amănuntul.

Colonelul Munro n-avea nimic de aflat şi nimic de văzut în oraşele acestea, pe care le vizitase atât de des. Şi totuşi, în acea zi, în prima clipă a vrut să meargă împreună cu noi; însă, după ce s-a mai gândit, s-a hotărât să facă o excursie pe malurile fluviului, însoţit de sergentul Mac Neil. Într-adevăr, au părăsit amândoi *Steam House* înaintea noastră. Cât despre căpitanul Hod, care făcuse parte altădată din garnizoana Benares, dorea să se ducă să-şi vadă câţiva camarazi. Astfel încât, Banks şi cu mine — inginerul vrusese să-mi servească drept călăuză — am fost singurii pe care un simţământ de curiozitate avea să ne mâne spre oraş.

După cum v-am spus, căpitanul Hod făcuse parte din garnizoana Benares, însă trebuie să ştiţi că trupele armatei regale nu-şi au de obicei reşedinţa în oraşele hinduse. Cazărmile lor se află în mijlocul «cantonamentelor», care, de fapt, ajung să fie adevărate oraşe englezeşti. Aşa se întâmplă la Allahabad, la fel la Benares, tot astfel şi în alte puncte ale teritoriului, în care nu se grupează doar soldaţii, ci se adună de preferinţă şi funcţionarii, negustorii şi rentierii. Fiecare dintre aceste oraşe mari este deci dublu: unul cu tot confortul Europei moderne, celălalt păstrând datinile ţării şi obiceiurile hinduse cu toată culoarea lor locală.

Oraşul englezesc anexat Benaresului este Secrole, interesant de vizitat pentru bungalowurile, bulevardele şi bisericile sale creştine. Tot acolo se găsesc şi principalele hoteluri pe care le caută turiştii. Secrole este unul dintre acele oraşe «de gata», pe care fabricanţii din Regatul Unit le-ar putea expedia în lăzi şi care să fie montate pe loc. Deci, nimic deosebit de văzut. Astfel că Banks şi cu mine, după ce ne-am îmbarcat într-o gondolă, am traversat oblic Gangele, în aşa fel încât să avem mai întâi o vedere de ansamblu asupra acelui minunat amfiteatru pe care îl descrie Benaresul deasupra unui taluz înalt.

«Benaresul, mi-a spus Banks, este prin excelenţă oraşul sfânt al Indiei. Este Mecca hindusă şi oricui ar trăi aici, fie măcar şi numai douăzeci şi patru de ore, îi este asigurată o parte din fericirea veşnică. Se înţelege aşadar ce afluenţă de pelerini poate provoca o asemenea credinţă şi ce număr de locuitori poate să aibă un oraş căruia Brahma i-a menit privilegii de asemenea însemnătate».

Se crede că Benaresul ar avea o existenţă de peste treizeci de veacuri. El ar fi fost întemeiat deci cam în epoca în care avea să dispară Troia. După ce a exercitat totdeauna o mare influenţă — nu politică, ci spirituală — asupra Hindustanului, el a fost, până în secolul al nouălea al erei noastre, centrul cel mai autorizat al religiei budiste.

Atunci s-a înfăptuit o revoluţie religioasă. Brahmanismul a distrus vechiul cult. Benaresul a devenit capitala brahmanilor, centrul de atracţie al credincioşilor, şi se afirmă că îl vizitează anual trei sute de mii de pelerini.

Autorităţile din metropolă i-au lăsat rajahului conducerea oraşului sfânt. Acest prinţ, destul de prost plătit de Anglia, locuieşte într-o reşedinţă măreaţă la Ramnagar, pe Gange. Este un urmaş autentic al regilor din Kaci (fostul nume al Benaresului), însă nu mai are nici o influenţă şi s-ar mângâia totuşi dacă pensia nu i-ar fi fost micşorată la un *lakh* de rupii — adică o sută de mii de rupii sau vreo două sute cincizeci de mii

de franci, care înseamnă doar banii de buzunar ai unui nabab de odinioară.

Benaresul, ca mai toate oraşele de pe valea Gangelui, a fost atins o clipă de marea insurecţie de la l857. În acel timp, garnizoana sa era alcătuită din al 37-lea regiment de infanterie nativă, dintr-un corp neregulat de cavalerie şi dintr-o jumătate de regiment de sikki. Ca trupe regale, ea nu avea decât o jumătate de baterie de artilerie europeană. Pumnul acesta de oameni nu putea avea pretenţia să-i dezarmeze pe soldaţii indigeni. Astfel încât autorităţile au aşteptat cu nerăbdare sosirea colonelului Neil, care o pornise la drum din Allahabad cu al l0-lea regiment din armata regală. Colonelul Neil a intrat în Benares cu numai două sute cincizeci de oameni şi îndată s-a dat ordin să aibă loc o paradă pe câmpul de manevre.

Când au fost strânşi toţi şipaii, li s-a comandat să depună armele. Ei au refuzat. A început o luptă între şipai şi infanteria colonelului Neil. Răsculaţilor li s-a alăturat aproape numaidecât cavaleria neregulată, apoi şi sikkii, care crezuseră că au fost trădaţi. Însă atunci jumătatea de baterie a deschis focul, i-a copleşit pe insurgenţi cu mitralii şi, în ciuda vitejiei lor, au fost cu toţii puşi în derută.

Lupta s-a dat în afara oraşului. În localitate n-a avut loc decât o tentativă de insurecţie a musulmanilor, care au înălţat drapelul verde, tentativă care a dat greş în curând. Din ziua aceea, pe toată durata insurecţiei, Benaresul n-a mai fost cuprins de tulburări, chiar şi în clipele când răscoala părea să fi triumfat în provinciile de apus.

Banks îmi dăduse aceste câteva amănunte, în timp ce gondola noastră aluneca încet pe apele Gangelui.

«Dragă prietene, oricât de străveche ar fi această capitală, n-ai să găseşti într-însa nici un monument care să numere mai mult de trei sute de ani de existenţă. Să nu te miri. Este urmarea luptelor religioase, în care focul şi sabia au jucat un rol mai mult decât regretabil. Oricum ar fi, însă, Benaresul este un oraş interesant şi n-are să-ţi pară rău că ai făcut această plimbare».

Curând gondola noastră s-a oprit la o distanţă destul de mare spre a ne îngădui să contemplăm, din fundul unui golf albastru, cum e golful Napoli, amfiteatrul pitoresc de case care se etajează pe colină şi îngrămădirea de palate, dintre care un grup întreg ameninţă cu prăbuşirea din cauza slăbirii temeliilor, măcinate pe încetul de apele fluviului. O pagodă nepaleză, în stil arhitectonic chinez închinată lui Buddha, o pădure de turnuri, de fleşe, de minarete, de pyramidioane pe care le proiectează moscheile şi templele, dominate de fleşa de aur a *lingam*-ului lui Şiva şi de cele două fleşe subţiri ale

moscheii lui Aurangzeb încununează această panoramă minunată.

În loc să debarcăm numaidecât la unul dintre *ghat*-urile sau scările care leagă malurile cu platforma taluzurilor, Banks a cerut ca gondola să treacă prin faţa cheiurilor, a căror temelie se scaldă în apele fluviului.

Am regăsit acolo reproducerea scenei de la Gaya, însă în alt peisaj. În locul pădurilor verzi de pe Phalgu, fondul tabloului era alcătuit din arierplanurile oraşului sfânt. În ceea ce priveşte subiectul, el era aproape acelaşi.

Într-adevăr, mii de pelerini acopereau taluzul şi terasele scărilor şi veneau, în şiruri de câte trei-patru, să se arunce, plini de cucernicie, în apele fluviului. Nu trebuie să credeţi însă că baia era gratuită. Paznici cu turbane roşii şi cu sabia la şold, stând pe ultimele trepte ale ghaturilor, pretindeau tributul, în tovărăşia dibacilor brahmani, care vindeau şiraguri de mătănii, amulete sau alte ustensile ale smereniei.

Mai mult decât atât, se găseau aici nu numai pelerini care se scăldau pe cont propriu, ci şi traficanţi care se îndeletniceau cu negoţul de apă sfântă luată din fluviu şi vândută în ţinuturile cele mai îndepărtate ale peninsulei. Drept garanţie, fiecare fiolă este marcată cu pecetea brahmanilor. Totuşi, este de crezut că înşelătoria se face pe scară mare, într-atât de însemnat a devenit exportul acestui lichid miraculos.

— Poate că, mi-a spus Banks, întreaga apă a Gangelui n-ar fi de ajuns pentru nevoile credincioşilor.

L-am întrebat atunci dacă «îmbăierile» nu dau naştere la accidente, căci nu se iau deloc măsuri de prevenire. Nu există înotători care să-i oprească pe cei imprudenţi să se aventureze în curentul iute al fluviului.

— Accidentele sunt într-adevăr frecvente, mi-a răspuns Banks, însă dacă trupul credinciosului s-a pierdut, el şi-a mântuit în schimb sufletul. Astfel încât nu se dă prea mare atenţie la atâta lucru.

— Şi crocodilii?

— Crocodilii, m-a lămurit Banks, se ţin în general deoparte. Tot zgomotul din jur îi înfricoşează. Nu monştrii aceştia sunt de temut, ci răufăcătorii care plonjează, se strecoară pe sub apă, înşfacă femeile şi copiii, îi târăsc şi le smulg bijuteriile. Se pomeneşte chiar de un asemenea ticălos care, purtând un cap mecanic, a jucat multă vreme rolul de fals crocodil şi care câştigase o mică avere cu meseria asta, totodată profitabilă dar şi primejdioasă. Căci, într-adevăr, într-o bună zi, intrusul a fost devorat de un aligator veritabil şi nu i s-a mai găsit decât capul din piele tăbăcită plutind la suprafaţa fluviului.

Pe deasupra, mai există şi fanatici din aceia înrăiţi care vin de bună voie să-şi găsească sfârşitul în apele Gangelui şi care o fac chiar cu oarecare rafinament. În jurul trupului îşi leagă un şir de urne goale, însă destupate. Apa pătrunde în ele puţin câte puţin şi ei se scufundă încetişor, în aplauzele credincioşilor.

Gondola ne-a purtat în curând până în dreptul lui Manmenka Ghat. Aici se suprapun în caturi rugurile pe care sunt depuse cadavrele tuturor morţilor care au avut oarecare grijă de viaţa lor viitoare. Credincioşii se dau în vânt după incinerarea în acest loc sfânt şi astfel rugurile ard zi şi noapte, fără încetare. Bogătaşii *baboo* din ţinuturi îndepărtate pun să fie transportaţi la Benares de îndată ce se simt atinşi de o boală necruţătoare. Fără doar şi poate, Benaresul este cel mai bun punct de plecare pentru «călătoria pe lumea cealaltă». Dacă defunctul n-are pe cuget decât păcate uşoare, sufletul său, purtat de fumul de la Manmenka, va merge de-a dreptul în locurile fericirii veşnice. Dimpotrivă, dacă a fost un mare păcătos, sufletul său va trebui mai întâi să se regenereze în trupul unui brahman care urmează să se nască. El trebuie să nădăjduiască atunci că, în timpul celei de a doua încarnări, viaţa fiindu-i exemplară, n-are să i se mai impună un al treilea avatar înainte de a fi primit să se bucure veşnic de desfătările cerurilor lui Brahma.

Restul zilei l-am închinat vizitării oraşului, principalelor lui monumente, bazarurilor sale tivite cu dughene întunecoase, după moda arabă. Aici se vând în special muselinuri fine dintr-o ţesătură de preţ şi *kinkob,* un soi de stofă din mătase, ţesută cu fir de aur, unul dintre principalele produse ale industriei din Benares. Străzile erau curate însă strâmte, aşa cum se cuvine în oraşele în care razele soarelui tropical izbesc aproape perpendicular suprafaţa pământului. Dacă dădeai de umbră pe undeva, căldura era acolo încă şi mai înăbuşitoare. Îi compătimeam pe purtătorii palanchinului nostru, care însă nu păreau să se plângă câtuşi de puţin.

Dealtfel, bieţii de ei aveau acum prilejul să câştige câteva rupii şi asta era de-ajuns ca să le dea forţă şi curaj. Nu acelaşi lucru se putea spune şi despre un hindus, sau mai curând un bengalez, cu privirea vie, cu o figură vicleană care, fără să încerce măcar să se ascundă, ne-a urmărit în tot timpul excursiei.

Debarcând pe cheiul Manmenka Ghat, în timp ce vorbeam cu Banks, am rostit cu voce tare numele colonelului Munro. Bengalezul, care tocmai privea cum acostează gondola noastră, nu s-a putut împiedica să nu tresară. Nu i-am dat mai multă atenţie decât se cădea, dar mi-am adus aminte de întâmplare când m-am pomenit din nou cu spionul ăsta aflat veşnic pe urmele noastre. Dacă ne mai părăsea uneori, în câteva clipe

aveai să-l vezi ori înainte, ori după noi. Era prieten, sau duşman? Nu ştiam, dar era un om pe care numele colonelului Munro cu siguranţă că nu-l lăsa nepăsător.

Palanchinul nostru s-a oprit peste puţin timp în josul scării late, cu o sută de trepte, care urcă de la chei până la moscheea lui Aurangzeb.

Odinioară, cei cucernici nu se căţărau decât în genunchi pe acest soi de *Santa Scala,* imitându-i pe credincioşii de la Roma. Pe vremea aceea, aici se înălţa templul lui Vişnu, care a fost înlocuit cu moscheea cuceritorului.

Benares: vedere generală

Mi-ar fi plăcut să contemplu Benaresul din vârful unuia dintre minaretele moscheii, a căror construcţie este socotită drept un adevărat tur de forţă arhitectural. Înalte de o sută treizeci şi două de picioare, ele abia dacă au diametrul unui coş de uzină şi, cu toate acestea, câte o scară în spirală se desfăşoară înlăuntrul fusului lor cilindric; însă nu este îngăduit să urci, şi aceasta nu fără motive întemeiate. De pe acum, cele două minarete se îndepărtează simţitor de verticală şi, mai puţin înzestrate cu putere de viaţă decât turnul din Pisa, într-o bună zi vor ajunge să se prăbuşească.

Ieşind din moscheea lui Aurangzeb, l-am văzut din nou pe bengalez, care ne aştepta la intrare. De astă dată l-am privit ţintă şi el şi-a lăsat ochii în pământ. Mai înainte de a-i atrage atenţia lui Banks asupra acestui incident, am vrut să văd dacă purtarea suspectă a individului avea să continue, aşa că n-am scos o vorbă.

În minunatul oraş Benares, pagodele şi moscheile se numără cu sutele. Tot astfel şi palatele splendide, dintre care, fără doar şi poate, cel mai frumos aparţine regelui din Nagpore. Într-adevăr, puţini rajahi scapă din vedere să aibă o locuinţă provizorie în oraşul sfânt şi vin aici în perioada marilor sărbători religioase Mela.

Nu puteam avea pretenţia să vizitez toate acele edificii în puţinul timp care ne stătea la dispoziţie. M-am mărginit deci să merg la templul lui Bicheshwar, unde se înalţă *lingam*-ul lui Şiva. Piatra aceasta informă, socotită a fi un mădular al celui mai cumplit dintre zeii mitologiei indiene, acoperă un puţ a cărui apă clocită se spune că ar avea însuşiri miraculoase. Am mai văzut şi Mankarnika sau fântâna sfântă, în care se îmbăiază drept-credincioşii întru cel mai mare profit al brahmanilor, apoi Man-Mundir, observatorul astronomic clădit acum două sute de ani de împăratul Akbar, în care toate instrumentele, de o nemişcare marmoreeană, sunt numai dăltuite în piatră.

Mai auzisem vorbindu-se despre un palat al maimuţelor, pe care turiştii nu pierd ocazia să-l viziteze când merg la Benares. Un parizian ar fi înclinat să creadă, fireşte, că are să se găsească iarăşi în faţa vestitei cuşti de la *Jardin des Plantes.* Nici vorbă de aşa ceva.

Palatul acesta nu este altceva decât un templu, Durga-Khund, aflat puţin în afara cartierelor periferice. Datează din secolul al IX-lea şi se numără printre cele mai vechi monumente ale oraşului. Maimuţele nu sunt închise într-o cuşcă cu gratii. Ele umblă libere prin curţile palatului, sar de pe un zid pe altul, se caţără până în vârful uriaşilor manghieri, se ceartă, scoţând ţipete asurzitoare, pentru grăunţele prăjite aduse de vizitatori şi care le stârnesc lăcomia. Şi aici ca pretutindeni în altă parte,

brahmanii, paznici ai Durga-Khundului, scot un mic venit, ceea ce face ca, neîndoielnic, această profesie să fie una dintre cele mai bănoase din India.

Se înţelege de la sine că eram destul de obosiţi de căldură atunci când, spre seară, ne-am gândit să ne întoarcem la *Steam House.* Prânzisem şi cinasem la Secrole, într-unul dintre cele mai bune hoteluri ale oraşului englezesc şi, cu toate acestea, bucătăria de acolo ne-a făcut să ne pară rău după mâncărurile domnului Parazard.

În clipa în care a fost iar trasă gondola în josul ghatului spre a ne duce înapoi pe malul drept al Gangelui, l-am regăsit pentru ultima oară pe bengalez, la doi paşi de ambarcaţiunea noastră. O barcă, pusă în mişcare de un hindus, îl aştepta la chei. S-a suit în ea. Voia oare să treacă fluviul şi să ne urmărească până la tabără? Acest lucru ajungea să fie foarte suspect.

— Banks, i-am spus eu atunci pe şoptite inginerului, arătându-i-l pe bengalez, iată un spion care s-a ţinut scai după noi...

— L-am văzut eu bine, mi-a răspuns Banks, şi am băgat de seamă că i-a atras atenţia numele colonelului atunci când l-ai rostit.

— N-ar fi cazul să...? am întrebat eu.

— Nu, nici să nu ne sinchisim de el, mi-a spus Banks. Ar fi mai bine să nu ştie că-l bănuim... Dealtfel, nici nu mai este aici.

Într-adevăr, barca bengalezului dispăruse printre numeroasele ambarcaţiuni de toate formele care străbăteau în lung şi-n lat apele întunecate ale Gangelui.

Apoi Banks, întorcându-se către vâslaşul nostru, l-a întrebat pe un ton care se prefăcea a fi nepăsător:

— Îl cunoşti pe omul acesta ?

— Nu, este prima dată când îl văd, i-a răspuns acesta.

Se lăsase noaptea. Sute de vase împodobite, iluminate de lanterne multicolore, pline de cântăreţi şi de instrumentişti, se încrucişau în toate direcţiile pe acest fluviu aflat în sărbătoare. De pe malul stâng se înălţau în văzduh nenumărate focuri de artificii. Ar fi greu să fac o descriere a acestui spectacol, care era cu adevărat incomparabil. Nu puteam şti în legătură cu ce se celebra sărbătoarea aceea nocturnă la care luau parte hinduşi din toate clasele. În clipa în care ea lua sfârşit, gondola noastră acosta la malul celălalt.

Totul a fost ca un fel de viziune feerică. Ea n-a durat mai mult decât focurile efemere de artificii care luminaseră timp de o clipă spaţiul şi se stinseseră în noapte. Însă, după cum am mai spus, India cinsteşte trei sute de milioane de zei şi de sub-zei, de sfinţi şi de sub-sfinţi de toate felurile şi anul nu are destule

zile, minute şi secunde care să poată fi închinate fiecăreia dintre aceste divinităţi.

Când am ajuns în tabără, colonelul Munro şi cu Mac Neil se şi întorseseră. Banks l-a întrebat pe sergent dacă nu se petrecuse nimic nou cât timp am lipsit noi.

— Nimic, a răspuns Mac Neil.

— N-ai văzut nici o figură suspectă dând târcoale pe aici?

— N-am văzut pe nimeni, domnule Banks. Aveţi vreun motiv să bănuiţi...

— Am fost spionaţi în timpul excursiei noastre la Benares, a răspuns inginerul, şi nu-mi place să fim spionaţi!

— Spionul acela era...

— Un bengalez, căruia numele colonelului Munro i-a atras atenţia.

— Şi ce-ar putea să vrea de la noi acest om ?

— Nu ştiu, Mac Neil. Va trebui să fim cu mare băgare de seamă!

— Vom fi, i-a răspuns sergentul.

Capitolul IX

ALLAHABAD

Distanţa dintre Benares şi Allahabad este cam de o sută treizeci dc kilometri. Şoseaua urmează aproape statornic malul drept al Gangelui, între *railway* şi fluviu. Storr îşi făcuse rost de cărbune în brichete şi încărcase tenderul cu el. Elefantul îşi avea deci hrana asigurată pentru mai multe zile. Bine curăţat — era să zic bine ţesălat — curat de parcă ar fi ieşit din atelierul de ajustaj, aştepta cu nerăbdare clipa plecării. Nu tropăia ca un cal, cu picioarele dinainte, dar un uşor freamăt al roţilor dovedea tensiunea vaporilor care-i umpleau plămânii de oţel.

Trenul nostru a pornit deci dis-de-dimineaţă, în ziua de 24 mai, cu o viteză de trei până la patru mile pe oră.

Noaptea trecuse fără incidente şi nu-l mai revăzusem pe bengalez.

Pomenim aici, o dată pentru totdeauna, că programul fiecărei zile, cuprinzând ore de sculare, ore de culcare, dejunuri, ore de *lunch,* de cină şi de siestă, se îndeplinea cu o exactitate militărească. Existenţa în *Steam House* se desfăşura cu aceeaşi regularitate ca şi în bungalowul din Calcutta. Peisajul se schimba neîncetat sub ochii noştri, fără ca locuinţa să fi părut

că se deplasează. Parcă eram făcuţi anume pentru acest nou fel de viaţă, întocmai ca un pasager pentru viaţa de la bordul unui transatlantic — mai puţin monotonia, căci nu eram închişi de orizontul, veşnic acelaşi, al mării.

În cursul zilei, la ora unsprezece, s-a ivit în mijlocul câmpiei un mausoleu ciudat, în stil arhitectonic mogul, ridicat în cinstea a două sfinte personaje ale Islamului, Kassim-Soliman, tatăl şi fiul. O jumătate de oră mai târziu, vedeam însemnata fortăreaţă Chanar, ale cărei metereze pitoreşti încununează o stâncă de necucerit, care se înalţă perpendicular la o sută cincizeci de picioare deasupra Gangelui.

Nici măcar n-a fost vorba să facem o haltă ca să vizităm fortăreaţa, una dintre cele mai importante de pe valea Gangelui, aşezată în aşa fel încât să poată face economie de praf de puşcă şi de ghiulele în cazul unui atac. Într-adevăr, orice coloană de asalt ar fi încercat să ajungă la zidurile sale, ar fi fost zdrobită de o avalanşă de stânci, gata pregătite în acest scop.

La picioarele fortăreţei se întinde oraşul ce-i poartă numele şi ale cărui locuinţe cochete dispar înecate în verdeaţă.

Am văzut că la Benares există mai multe locuri privilegiate, socotite de hinduşi ca fiind cele mai sfinte pe lume. Dacă ai căuta, se găsesc sute de locuri de felul acesta pe suprafaţa peninsulei. Chiar şi fortăreaţa Chanar are un asemenea loc de pelerinaj, miraculos. Acolo ţi se arată o placă de marmură, pe care un oarecare zeu vine cu regularitate să-şi facă siesta zilnică. Nu-i mai puţin adevărat că zeul este invizibil. Aşa încât, nici n-am încercat să-l vedem.

Seara, Gigantul de Oţel se oprea în apropiere de Mirzapore, ca să ne petrecem acolo noaptea. Dacă oraşul nu este lipsit de temple, el are şi uzine şi un port în care se încarcă bumbacul produs în teritoriul din jur. Într-o bună zi va fi un bogat oraş comercial.

A doua zi, în 25 mai, pe la ora două după-amiază, noi treceam prin vadul micului râu Tonsa, a cărui apă, în această epocă a anului, nu depăşeşte un picior înălţime. La ora cinci, trecusem de punctul din care începe marea ramificaţie a căii ferate Bombay-Calcutta. În apropierea locului în care Jumna se varsă în Gange, am admirat măreţul viaduct de fier care-şi moaie cei şaisprezece piloni înalţi de şaizeci de picioare în apele acestui afluent superb. Ajungând la podul de vase lung de un kilometru, care uneşte malul drept cu malul stâng al fluviului, l-am traversat fără prea mare greutate şi, în cursul serii, am poposit în marginea unei periferii a Allahabadului.

Ziua de 26 mai avea să fie închinată vizitării acestui oraş însemnat, de la care pornesc ca nişte raze principalele căi ferate ale Hindustanului. Este aşezat într-o poziţie

încântătoare, în mijlocul celui mai bogat teritoriu indian, între două mari cursuri de apă, Jumna şi Gangele.

Natura a făcut cu siguranţă totul pentru ca Allahabadul să poată fi capitala Indiei engleze, centrul guvernului, reşedinţa viceregelui. N-ar fi deci cu neputinţă ca el să şi ajungă într-o bună zi capitală, dacă cicloanele i-ar face câteva feste urâte Calcuttei, actuala metropolă. Lucru sigur, câteva minţi pline de bun-simţ au întrezărit şi au prevăzut această eventualitate. În trupul acela mare care se numeşte India, Allahabadul este aşezat în locul unde se află inima, aşa cum Parisul este inima Franţei. Ce-i drept, Londra nu se găseşte în centrul Regatului Unit, însă nici nu are faţă de celelalte oraşe mari englezeşti — Liverpool, Manchester, Birmingham — supremaţia pe care o are Parisul asupra tuturor celorlalte oraşe din Franţa.

— Şi dacă pornim din acest punct, l-am întrebat eu pe Banks, vom merge direct spre nord?

— Da, a răspuns Banks, sau măcar aproape direct. Allahabad este limita dinspre apus a primei părţi a călătoriei noastre.

— În sfârşit, a strigat căpitanul Hod, or fi ele bune marile oraşe, dar câmpiile întinse şi marea junglă sunt şi mai bune! Tot continuând astfel să urmăm căile ferate, vom ajunge să mergem pe ele şi Gigantul nostru de Oţel va sfârşi ca simplă locomotivă! Ce decădere!

— Linişteşte-te, Hod, i-a răspuns inginerul, asemenea lucru n-are să se întâmple. Vom ajunge în curând să ne aventurăm în teritoriile dumitale preferate.

— Aşadar, Banks, vom merge drept către graniţa indo-chineză fără a mai trece prin Lucknow?

— Părerea mea este să ne ferim de acest oraş şi mai cu seamă de Kanpur, prea plin de amintiri funeste pentru colonelul Munro.

— Ai dreptate, am replicat eu, şi niciodată nu vom putea trece la o distanţă îndeajuns de mare de ele.

— Spune-mi, te rog, Banks, a întrebat căpitanul Hod, în timpul vizitei dumitale la Benares n-ai aflat nimic despre Nana Sahib?

— Nimic, i-a răspuns inginerul. Se prea poate ca guvernatorul din Bombay să fi fost încă o dată indus în eroare şi ca Nana Sahib să nu mai fi reapărut nicicând prin guvernământul Bombay.

— Se prea poate, într-adevăr, a replicat căpitanul, altminteri fostul rebel ar mai fi dat ocazia să se vorbească despre el!

— Oricum ar fi, a spus Banks, sunt nerăbdător să părăsesc odată valea Gangelui, care a fost teatrul atâtor dezastre în

vremea insurecţiei şipailor, de la Allahabad şi până la Kanpur. Dar, înainte de toate, fie ca numele acestui oraş să nu-l mai rostească nimeni în faţa colonelului Munro, întocmai ca şi acela al lui Nana Sahib! Să-l lăsăm să fie stăpân pe gândurile sale.

A doua zi, Banks a vrut să mă însoţească iarăşi în cursul celor câteva ore pe care aveam să le închin vizitării Allahabadului. Poate că aş fi avut nevoie de trei zile spre a putea vedea cum se cuvine cele trei oraşe din care este el alcătuit. Însă, în definitiv, este mai puţin neobişnuit decât Benaresul, chiar dacă se numără printre oraşele sfinte ca şi acesta.

Despre partea hindusă a oraşului nu se poate spune nimic deosebit. Este o îngrămădire de case scunde, despărţite prin străzi înguste, dominate, ici şi colo, de tamarini care sunt într-adevăr măreţi.

Nici despre partea engleză şi cantonamentele armatei n-ar fi mare lucru de spus. Bulevarde frumoase şi bine plantate pe margini, locuinţe arătoase, pieţe largi, toate elementele unui oraş menit să ajungă o mare capitală.

Totul este situat în mijlocul unei câmpii întinse, mărginită la nord şi la sud de cursurile de apă ale Jumnei şi Gangelui. A fost numită «Câmpia milosteniilor», întrucât prinţii hinduşi au venit aici din toate timpurile să facă opere de caritate. După cum relatează domnul Rousselet, care citează un pasaj din *Viaţa lui Hionen Thsang,* «este mai vrednic de laudă să dai aici o monedă, decât o sută de mii în altă parte».

Câteva cuvinte despre fortul din Allahabad, care merită să fie vizitat. Este construit spre apusul acestei «Câmpii a milosteniilor», unde îşi profilează îndrăzneţele ziduri de gresie roşie, iar proiectilele sale — fie-ne iertată expresia — pot să «zdrobească braţele» celor două fluvii. În mijlocul fortului se înalţă un palat — devenit arsenal — odinioară reşedinţa preferată a sultanului Akbar; într-unui din colţuri, *Lat*-ul lui Feroz-shah — un monolit superb de treizeci şi şase de picioare care susţine un leu; nu departe de el, un mic templu, pe care hinduşii, ce nu sunt lăsaţi să intre în fort, nu-l pot vizita cu toate că este unul dintre locurile cele mai sfinte din lume. Acestea sunt principalele puncte ale fortăreţei, care atrag atenţia turiştilor.

Banks mi-a spus că fortul din Allahabad îşi are şi el legenda lui, care aminteşte de legenda biblică referitoare la reconstruirea templului lui Solomon, de la Ierusalim.

Atunci când sultanul a vrut să clădească fortul din Allahabad, se pare că pietrele s-au arătat foarte îndărătnice. Fusese înălţat un zid, dar s-a prăbuşit în curând. A fost consultat atunci oracolul. Oracolul a răspuns, ca totdeauna, că este nevoie de o victimă care să se jertfească de bunăvoie, pentru a îndupleca

ursita cea rea. S-a oferit drept jertfă un hindus. El a fost sacrificat şi construcţia fortului a fost dusă la bun sfârşit. Hindusul se numea Brog. Iată de ce oraşul mai este şi astăzi cunoscut sub dubla denumire de Brog-Allahabad.

Banks m-a condus apoi în grădinile lui Khusru, care sunt vestite şi îşi merită faima. Acolo, în umbra celor mai frumoşi tamarini din lume, se înalţă mai multe mausolee mahomedane. Unul dintre ele este ultima locuinţă a sultanului al cărui nume îl poartă aceste grădini. Pe unul dintre zidurile de marmură albă este încrustată o palmă uriaşă. Ea ne-a fost arătată cu o amabilitate de care fusesem lipsiţi în faţa urmelor sfinte de la Gaya.

Ce-i drept, nu este urma piciorului unui zeu, ci aceea a mâinii unui simplu muritor, strănepot de-al lui Mahomed.

Pe vremea insurecţiei de la 1857, nu s-a făcut mai multă economie de sânge la Allahabad decât în celelalte oraşe de pe valea Gangelui.

În timpul scurtei noastre excursii la Allahabad, Banks şi cu mine am iscodit cu luare-aminte dacă nu suntem urmăriţi ca la Benares, însă, de data aceasta, n-am mai văzut nimic suspect.

— N-are importanţă, mi-a spus inginerul, trebuie să fim cu băgare de seamă! Aş fi vrut să călătorim *incognito,* căci numele colonelului Munro este prea bine cunoscut de către nativii din această provincie.

La ora şase seara ne-am întors pentru a lua cina. Colonelul Munro, care părăsise tabăra pentru o oră-două, se întorsese şi el şi ne aştepta. Cât despre căpitanul Hod, care fusese să-şi viziteze nişte camarazi aflaţi în garnizoană prin cantonamente, a ajuns aproape în acelaşi timp cu noi.

Am băgat atunci de seamă, şi i-am spus acest lucru şi lui Banks, că sir Edward Munro părea, dacă nu mai trist, mai îngrijorat ca de obicei. Parcă surprindeam în ochii săi o văpaie pe care lacrimile ar fi trebuit s-o fi înecat de multă vreme.

— Ai dreptate, mi-a răspuns Banks, aici se petrece ceva! Oare ce s-o fi întâmplat?

— Dacă l-am întreba pe Mac Neil? am sugerat eu.

— Da, poate ştie Mac Neil...

Şi inginerul, părăsind salonul, se duse să deschidă uşa cabinei sergentului.

Sergentul nu se afla însă acolo.

— Unde este Mac Neil? l-a întrebat Banks pe Gumi, care se pregătea să ne servească masa.

— A părăsit tabăra, i-a răspuns Gumi.

— De cât timp?

— De vreo oră, din ordinul colonelului Munro.

— Nu ştii unde s-a dus ?

— Nu, domnule Banks, şi nici nu ştiu să vă spun de ce a plecat.

— S-a mai petrecut ceva pe aici după plecarea noastră?

— Nimic.

Banks s-a întors, mi-a spus că sergentul Mac Neil lipseşte dintr-un motiv pe care nimeni nu-l cunoaşte şi mi-a repetat:

— Nu ştiu ce se petrece, dar cu siguranţă că e ceva! Să aşteptăm. Ne-am aşezat la masă. De obicei, în timp ce mâncam, colonelul Munro lua parte la conversaţie. Îi făcea plăcere să-i povestim ce văzusem în excursiile noastre. Îl interesa ce făcusem în cursul zilei. Aveam totdeauna grijă să nu-i vorbesc despre nimic care ar fi putut să-i reamintească, fie şi pe departe, de insurecţia şipailor. Cred că observa acest lucru. Ţinea oare seama de rezerva mea? Dealtfel, era şi destul de greu s-o păstrez, atâta vreme cât era vorba despre oraşe ca Benares şi Allahabad, unde avuseseră loc mişcări insurecţionale.

Astăzi, însă, în timpul cinei, mă puteam teme că o să fiu nevoit să-i vorbesc despre Allahabad. Teamă lipsită de temei. Colonelul Munro nu ne-a întrebat, nici pe Banks, nici pe mine, despre felul în care ne petrecusem ziua. El a rămas tăcut pe toată durata cinei, îngrijorarea părea chiar să-i sporească odată cu trecerea timpului. Privea des înspre drumul care ducea la cantonament, ba chiar cred că a fost gata în mai multe rânduri să se ridice de la masă, spre a putea vedea mai bine în această direcţie. Era limpede că sir Edward Munro aştepta cu nerăbdare întoarcerea sergentului Mac Neil.

Cina a avut loc deci într-o atmosferă destul de tristă. Căpitanul Hod l-a întrebat din priviri pe Banks ce se petrece, însă nici Banks nu ştia mai mult decât el.

Când am isprăvit de mâncat, în loc să rămână să-şi facă siesta ca de obicei, colonelul Munro a coborât treptele verandei, a făcut câţiva paşi pe şosea şi a mai aruncat o dată o privire lungă; apoi, întorcându-se spre noi, ne-a întrebat:

— Banks, Hod şi dumneata, Maucler, n-aţi vrea să mă însoţiţi până la primele case ale cantonamentului?

Ne-am ridicat numaidecât de la masă şi l-am urmat pe colonel, care mergea încetişor, fără să scoată o vorbă.

După ce făcuse cam o sută de paşi, sir Edward Munro s-a oprit în faţa unui stâlp care se înălţa în dreapta şoselei şi pe care era prins un afiş.

— Citiţi, ne-a spus el.

Era comunicatul, vechi de peste două luni, care punea un preţ pe capul nababului Nana Sahib şi-i dezvăluia prezenţa în guvernământul Bombay.

Banks şi Hod nu şi-au putut înfrâna un gest de dezamăgire. Până atunci, atât la Calcutta, cât şi în cursul călătoriei, ei izbutiseră să facă în aşa fel încât acest comunicat să nu cadă sub ochii colonelului. O întâmplare neplăcută zădărnicea toate măsurile de precauţie pe care le luaseră.

— Banks, a întrebat sir Edward Munro, apucându-l de mână pe inginer, cunoşteai acest comunicat?

Banks n-a răspuns însă nimic.

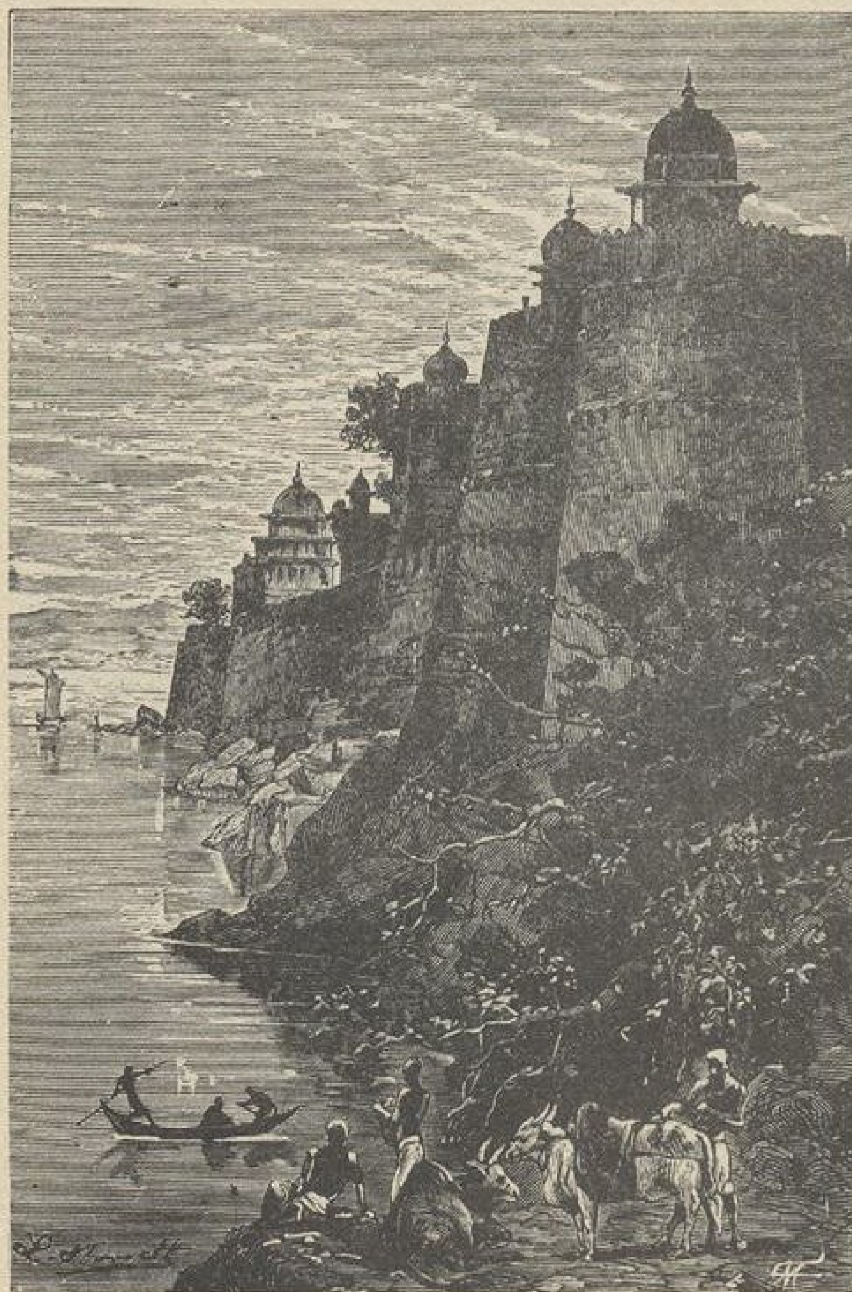
— Ştiai încă de acum două luni, a reluat colonelul, că prezenţa lui Nana Sahib fusese semnalată în guvernământul Bombay, şi nu mi-ai spus nimic.

Banks rămânea în continuare tăcut, neştiind ce să răspundă.

— Ei bine, da, domnule colonel, exclamă căpitanul Hod, da, ştiam, dar pentru ce trebuia să vă spunem? Cine ne poate dovedi că faptul pe care-l anunţă acest comunicat corespunde adevărului şi la ce bun să vă reamintim lucruri care vă fac atâta rău?

Banks, strigă colonelul Munro, care parcă începuse să se schimbe la faţă, deci ai uitat că mie îmi revine, mie mai mult decât oricui altcuiva, să-l pedepsesc pe acest om! Să ştii: dacă am căzut,de acord să părăsesc Calcutta, am făcut-o pentru că această călătorie avea să mă aducă iar în nordul Indiei, pentru că n-am crezut nici măcar o singură zi în moartea lui Nana Sahib, pentru că nu mi-am uitat nicicând datoria de a mă răzbuna! Pornind la drum împreună cu voi, n-am avut decât o singură idee, o singură speranţă! M-am bizuit, spre a mă apropia de ţel, pe întâmplările din cursul călătoriei şi pe ajutorul lui Dumnezeu! Şi iată că am avut dreptate! Dumnezeu mi-a scos în faţă acest comunicat! Nu spre nord trebuie deci să mă duc să-l caut pe Nana Sahib, ci spre sud! Fie! Voi merge spre sud!

Fortul Allahabad

Aşadar, presimţirile nu ne înşelaseră! Era adevărul adevărat! Un gând ascuns, ba mai mult decât atât, o idee fixă îl stăpânea încă, îl stăpânea mai mult ca oricând pe colonelul Munro. Şi acum, el ne-o dezvăluise pe de-a-ntregul.

— Munro, a răspuns Banks, nu ţi-am spus nimic deoarece nu credeam că Nana Sahib se găseşte în guvernământul Bombay. Neîndoios, autorităţile au fost înşelate şi de astă dată. Într-adevăr, comunicatul a fost dat în 6 martie şi de atunci încoace nu s-a petrecut nimic care să adeverească ştirea că nababul şi-ar mai fi făcut apariţia.

Mai întâi, colonelul Munro n-a răspuns nimic la observaţia inginerului. S-a mai uitat o dată în lungul şoselei, apoi ne-a spus:

— Prieteni, am să vă aduc la cunoştinţă ce se petrece. Mac Neil s-a dus la Allahabad cu o scrisoare către guvernator. Într-o clipă voi afla dacă Nana Sahib şi-a făcut într-adevăr apariţia în vreo provincie din vest, dacă se mai află acum acolo sau dacă a dispărut.

— Şi dacă el a fost văzut cu certitudine, ce-ai să faci, Munro? l-a întrebat Banks apucându-i mâna.

— Am să plec! a răspuns sir Edward Munro. Am să merg orişiunde este de datoria mea să merg, în numele justiţiei supreme.

— Eşti foarte hotărât, Munro ?

— Da, Banks, foarte hotărât. O să vă continuaţi călătoria fără mine, prieteni... Chiar în seara asta voi lua trenul de Bombay.

— Fie, dar n-ai să mergi singur! i-a răspuns inginerul întorcându-se spre noi. Te vom însoţi, Munro!

— Da, domnule colonel! a strigat căpitanul Hod. N-o să vă lăsăm să plecaţi fără noi!

— Colonele Munro, am adăugat eu, vă rog să-mi îngăduiţi să mă alătur căpitanului şi prietenilor dumneavoastră!

— Da, Maucler, chiar în această seară vom părăsi tabăra cu toţii...

— Zadarnic, făcu o voce gravă.

Ne-am întors cu toţii într-acolo. Sergentul Mac Neil ne stătea dinainte cu un ziar în mână.

— Domnule colonel, citiţi, a, adăugat el. Iată ce mi-a spus guvernatorul să vă arăt.

Şi sir Edward Munro a citit cele ce urmează:

«Guvernatorul Bombay-ului aduce la cunoştinţa populaţiei că acel comunicat din 6 martie trecut, referitor la nababul Dandu-Pant, trebuie să fie considerat ca lipsit de obiect. Ieri, Nana Sahib, atacat în defileurile munţilor Satpura unde se refugiase împreună cu trupa sa, a fost ucis în luptă. Nu există nici un fel

de îndoială asupra identităţii iui. El a fost recunoscut de către locuitorii din Kanpur şi din Lucknow. Îi lipsea un deget de la mâna stângă şi este ştiut că Nana Sahib îşi amputase unul dintre degete, în clipa când, printr-o falsă înmormântare, a vrut să facă să se răspândească ştirea morţii sale. Regatul Indiei nu mai are deci a se teme câtuşi de puţin de manevrele crudului nabab, care a făcut să-l coste atâta sânge».

Colonelul Munro citi rândurile de mai sus cu o voce surdă; apoi lăsă să-i cadă ziarul din mână.

Noi tăceam. Moartea lui Nana Sahib, de astă dată neîndoielnică, ne scutea de orice fel de temeri pentru viitor.

Colonelul Munro, după câteva clipe de tăcere, şi-a trecut mâna peste faţă, de parcă ar fi vrut să înlăture nişte amintiri înfricoşătoare. Apoi ne-a întrebat:

— Când urmează să părăsim Allahabadul ?

— Mâine, în zori, i-a răspuns inginerul.

— Banks, a reluat colonelul Munro, nu ne-am putea opri pentru câteva ore la Kanpur?

— Vrei tu?... ...

— Da, Banks, aş vrea... vreau să mai revăd o dată... pentru ultima oară, oraşul Kanpur!

— Vom fi acolo peste două zile! a răspuns simplu inginerul.

— Şi după aceea?... a mai întrebat colonelul Munro.

— După aceea, a răspuns Banks, ne vom continua expediţia spre nordul Indiei!

— Da!... Spre nord, spre nord!... a rostit colonelul cu o voce care m-a înduioşat până în adâncul inimii.

Într-adevăr, s-ar fi putut crede că sir Edward Munro mai avea unele îndoieli cu privire la sfârşitul ultimei lupte dintre Nana Sahib şi agenţii autorităţilor engleze. Putea el oare să nu creadă într-un lucru care părea neîndoielnic?

Viitorul urma să ne spună dacă avea sau nu dreptate.

Capitolul X

VIA DOLOROSA[1]

Odinioară, regatul Aud era unul dintre cele mai însemnate din întreaga peninsulă şi se numără şi astăzi printre cele mai bogate din India. Suveranii săi au fost când slabi, când puternici. Slăbiciunea unuia din ei, Wajad-Ali-Shah, a dus însă

[1] Drumul calvarului. (n.t.)

la anexarea regatului său la domeniile Companiei, la 6 februarie l857. După cum se vede, mai erau abia câteva luni până la izbucnirea insurecţiei şi tocmai pe acest teritoriu au avut loc cele mai grave incidente, urmate de cele mai groaznice represalii.

Două oraşe şi-au căpătat în acea epocă o tristă faimă: Lucknow şi Kanpur.

Lucknow este capitala, iar Kanpur unul dintre principalele oraşe ale fostului regat.

Colonelul Munro vrusese să meargă la Kanpur şi am ajuns acolo în dimineaţa zilei de 29 mai, după ce urmasem malul drept al Gangelui, trecând printr-o câmpie netedă, în care se întindeau lanuri nesfârşite de indigotieri. Timp de două zile Gigantul de Oţel mersese cu o viteză medie de trei leghe pe oră, străbătând astfel cei două sute cincizeci de kilometri ce despart Allahabadul de Kanpur.

Ne aflam atunci la aproape o mie de kilometri de Calcutta, punctul nostru de plecare. Kanpur este un oraş de vreo şaizeci de mii de suflete. El ocupă o fâşie de teren lungă de cinci mile, pe malul drept al Gangelui. Se găseşte aici un cantonament militar, în care sunt încazarmaţi şapte mii de oameni.

Turistul ar căuta zadarnic vreun monument vrednic să-i atragă atenţia, cu toate că oraşul are o origine foarte veche, după cum se spune, chiar dinaintea erei noastre. La Kanpur nu ne adusese deci vreun simţământ de curiozitate. Numai voinţa lui sir Edward Munro ne mânase într-acolo.

În dimineaţa zilei de 30 mai am părăsit cu toţii tabăra. Banks, căpitanul Hod şi cu mine îi urmam pe colonel şi pe sergentul Mac Neil de-a lungul acestui drum al calvarului pe care sir Edward Munro voia să-l străbată pentru ultima oară, să se oprească iar la fiecare popas.

Iată pe scurt ceea ce trebuie să ştiţi şi ce am a vă spune, conform istorisirii pe care mi-o făcuse Banks:

«Oraşul Kanpur, care era plin de trupe foarte sigure în clipa anexării regatului Aud, nu mai număra la începuturile insurecţiei decât două sute cincizeci de soldaţi din armata regală, faţă de trei regimente native de infanterie — I-ul, al 53-lea şi al 56-lea — două regimente de cavalerie şi o baterie de artilerie din armata Bengalului. În plus, se mai aflau aici un număr destul de mare de europeni — salariaţi, funcţionari, negustori etc. — plus opt sute cincizeci de femei şi copii ai ofiţerilor şi soldaţilor din regimentul 32 de artilerie regală, care îşi avea garnizoana la Lucknow.

De mai mulţi ani, colonelul Munro locuia la Kanpur. Aici a cunoscut-o pe tânăra care i-a devenit soţie.

Domnişoara Laurence Honlay era o englezoaică fermecătoare, inteligentă, cu un caracter plin de elevaţie, cu o inimă nobilă, cu o fire eroică, vrednică să fie iubită de un om cum era colonelul Munro, care o admira şi o adora. Locuia împreună cu maică-sa într-un bungalow aflat în împrejurimile oraşului şi acolo s-a căsătorit cu ea sir Edward Munro, în l855.

La doi ani după căsătorie, în l857, atunci când au avut loc primele acte de revoltă la Meerat, colonelul Munro a fost nevoit să se întoarcă la regimentul său, fără a mai pierde o singură zi. S-a văzut deci silit să-şi lase soţia şi soacra la Kanpur, îndemnându-le să-şi facă numaidecât pregătirile de plecare spre Calcutta. Colonelul Munro se gândea că oraşul Kanpur nu era sigur şi — vai! — faptele de mai târziu au dovedit cât de îndreptăţite îi erau presimţirile.

Doamna Honlay şi lady Munro au întârziat cu plecarea, şi acest lucru a avut urmări funeste. Nefericitele femei au fost apoi surprinse de evenimente şi n-au mai putut părăsi oraşul Kanpur.

În acel timp, divizia era comandată de generalul sir Hugh Wheeler, soldat drept şi loial, care avea să cadă în curând victimă şireteniei lui Nana Sahib.

Nababul locuia pe atunci în castelul său de la Bilhur, aflat la zece leghe de Kanpur şi, de multă vreme, se prefăcea că trăieşte în cele mai bune relaţii cu europenii.

Ştii, dragul meu Maucler, că primele tentative de insurecţie s-au produs la Meerat şi la Delhi. Ştirea despre izbucnirea lor a ajuns la Kanpur la l4 mai. Chiar în aceeaşi zi, primul regiment de şipai a dat dovadă de intenţii ostile.

Tocmai atunci, Nana Sahib şi-a oferit guvernului bunele sale oficii. Generalul Wheeler a fost de ajuns de nesocotit să se încreadă în nabab, ale cărui trupe particulare au sosit curând să ocupe clădirile Trezoreriei.

În aceeaşi zi, un regiment neregulat de şipai, în trecere prin Kanpur, şi-a ucis ofiţerii europeni la porţile oraşului.

Abia atunci toată lumea şi-a dat seama că primejdia este enormă. Generalul Wheeler a dat ordin tuturor europenilor să se refugieze în cazarma în care se găseau femeile şi copiii ofiţerilor şi soldaţilor regimentului 32 din Lucknow, cazarmă aflată în punctul cel mai învecinat cu şoseaua spre Allahabad, singura pe care putea să mai sosească vreun ajutor.

Lady Munro şi mama sa au fost nevoite să se închidă acolo. Pe toată durata acestei întemniţări, tânăra femeie a dat dovadă de un devotament nemărginit faţă de tovarăşii ei de suferinţă. I-a îngrijit cu mâinile sale, i-a ajutat băneşte, i-a încurajat cu vorba şi prin exemplul personal; s-a arătat deci întocmai aşa

cum era, bună la inimă şi, după cum am mai spus, o femeie eroică.

Între timp, arsenalul a fost pus sub paza soldaţilor lui Nana Sahib.

Nababul a desfăşurat atunci stindardul insurecţiei şi, la stăruinţele lui, la 7 iunie, şipaii au atacat cazarma, apărată de nici trei sute de soldaţi valizi.

Aceştia s-au luptat, totuşi, sub focul asediatorilor, sub ploaia de proiectile, pradă a tot soiul de boli, murind de foame şi de sete, fără alimente, căci aprovizionarea era neîndestulătoare, fără apă, întrucât puţurile au secat în curând.

Ei au rezistat până la 27 iunie.

Nana Sahib a propus atunci capitularea, pe care generalul Wheeler a făcut greşeala de neiertat s-o semneze, în ciuda rugăminţilor fierbinţi ale lady-ei Munro, care îl implora să continue lupta.

Ca urmare a capitulării, bărbaţii, femeile şi copiii, în total vreo cinci sute de persoane printre care se numărau şi lady Munro împreună cu maică-sa, au fost îmbarcaţi pe vase ce urmau să coboare pe Gange în jos şi să le ducă la Allahabad.

Abia se desprinseseră vasele de mal, că şipaii au şi deschis focul. Grindină de ghiulele şi de mitralii! Unele s-au scufundat, altele au fost incendiate. Una dintre aceste ambarcaţiuni a izbutit, totuşi, să coboare fluviul pe o distanţă de câteva mile.

Lady Munro şi maică-sa se aflau la bordul ei. O clipă au putut să creadă că sunt salvate. Însă soldaţii lui Nana Sahib i-au urmărit pe fugari, i-au prins din nou şi i-au adus înapoi la cantonament.

Acolo, prizonierii au fost strânşi laolaltă cu alţii, care scăpaseră din represaliile de la 27 iunie.

În total erau vreo două sute de victime, cărora le-a fost sortită o lungă agonie. Ele au fost închise într-un bungalow, al cărui nume, Bibi-Ghar, a căpătat o tristă faimă».

«Şi cum ai aflat aceste amănunte îngrozitoare?» l-am întrebat eu pe Banks.

«De la un fost sergent din regimentul 32 al armatei regale, mi-a răspuns inginerul. Acest om, scăpat ca prin minune, a fost adăpostit de rajahul din Raishwarah, una dintre provinciile regatului Aud, care l-a întâmpinat, ca şi pe ceilalţi fugari, cu cea mai mare omenie».

«Şi ce s-a întâmplat cu lady Munro şi cu maică-sa?»

«Dragă prietene, mi-a răspuns Banks, nu avem mărturii directe asupra a ceea ce s-a petrecut după acea dată, însă este foarte uşor să facem presupuneri. Într-adevăr, şipaii erau stăpâni pe Kanpur. Oraşul a fost pe mâna lor până la 15 iulie şi în timpul acestor nouăsprezece zile — nouăsprezece veacuri —

nefericitele victime au aşteptat în fiecare clipă un ajutor care n-avea să ajungă decât prea târziu.

Generalul Havelock, care pornise de mai mult timp din Calcutta, venea în ajutorul oraşului Kanpur şi, după ce i-a bătut pe răsculaţi în mai multe rânduri, a intrat în oraş la l7 iulie.

Însă, cu două zile mai înainte, atunci când a aflat că trupele regale trecuseră râul Pandu-Nadi, Nana Sahib a hotărât că totul îi este îngăduit faţă de invadatorii Indiei! Un pluton din cel de al 6-lea regiment de şipai a primit ordinul să ucidă pe toată lumea, trăgând prin ferestrele bungalowului.

A doua zi, victimele au fost aruncate într-un puţ din apropiere şi, atunci când au sosit soldaţii lui Havelock, puţul era umplut cu cadavre până la ghizd.

Atunci au început represaliile. Un număr oarecare de răsculaţi căzuseră în mâinile generalului Havelock. Acesta a dat următorul ordin de zi, ale cărui cuvinte n-am să le uit niciodată:

„Puţul în care se odihnesc rămăşiţele pământeşti ale sărmanelor femei şi ale copiilor masacraţi de necredinciosul Nana Sahib va fi astupat şi acoperit cu îngrijire în formă de mormânt. Această îndatorire pioasă va fi adusă la îndeplinire de către un detaşament de soldaţi europeni, sub comanda unui ofiţer. încăperile casei în care a avut loc măcelul nu vor fi curăţite şi spălate de către compatrioţii victimelor. Brigadierul va cere ca fiecare picătură de sânge nevinovat să fie curăţată sau linsă cu limba de către condamnaţi, înaintea execuţiei, proporţional cu poziţia lor de castă şi cu partea pe care au luat-o la masacru. În consecinţă, după ce a ascultat sentinţa de condamnare la moarte, fiecare condamnat va fi condus în casa măcelului şi forţat să cureţe o anumită parte de podele. Veţi avea grijă să faceţi în aşa fel încât această pedeapsă să revolte cât mai mult cu putinţă simţămintele religioase ale condamnatului, iar şeful poliţiei militare va folosi din plin cureaua dacă este nevoie. Odată pedeapsa îndeplinită, sentinţa va fi executată prin ştreang, la spânzurătoarea înălţată în apropierea casei".

Acesta a fost ordinul de zi, mi-a spus Banks foarte emoţionat. El a fost împlinit în amănunţime. Însă victimele nu mai existau!

Atunci când, după două zile, a sosit colonelul Munro şi a vrut să mai recunoască vreo rămăşiţă a lady-ei Munro sau a mamei sale, el n-a mai găsit nimic... nimic!»

Iată ceea ce îmi povestise Banks înaintea sosirii noastre la Kanpur, iar acum colonelul se îndrepta chiar spre locul în care se petrecuseră dureroasele evenimente.

Dar, mai întâi, el a vrut să vadă încă o dată bungalowul unde locuise lady Munro şi în care îşi petrecuse ea copilăria, locuinţa

unde o văzuse pentru cea din urmă oară, pragul pe care primise ultimele ei sărutări.

Bungalowul era clădit puţin în afara cartierelor mărginaşe ale oraşului, nu departe de linia cantonamentelor militare. Ruine, bucăţi de ziduri încă înnegrite, câţiva copaci culcaţi la pământ şi uscaţi, iată ce mai rămânea din fosta locuinţă. Colonelul nu îngăduise să se repare nimic. După şase ani de zile, bungalowul rămăsese întocmai ca atunci când scăpase din incendiu.

Ne-am petrecut o oră în locul acesta pustiit. Sir Edward Munro mergea tăcut printre ruinele care-i trezeau atâtea amintiri. Gândul îi evoca existenţa plină de fericire pe care nimic nu putea să i-o mai dea înapoi. O revedea pe tânăra fată, fericită, în casa aceasta în care venise pe lume şi unde el o cunoscuse şi, uneori, închidea ochii de parcă ar fi vrut s-o revadă mai bine!

Dar, în sfârşit, pe neaşteptate, ca şi cum ar fi fost nevoit să se înfrâneze, s-a întors şi ne-a târât afară.

Banks trăsese nădejde că poate colonelul se va mărgini să viziteze numai bungalowul. Nici pomeneală! Sir Edward Munro se hotărâse să guste, până la cea din urmă, toate amărăciunile pe care i le menise oraşul acela funest! După locuinţa lady-ei Munro, el a vrut să mai vadă o dată cazarma unde numeroase victime, cărora energica femeie li se devotase atât de eroic, cunoscuseră toate ororile unui asediu.

Cazarma era situată în câmpie, în afara oraşului, şi pe locul unde populaţia din Kanpur îşi căutase refugiul se clădea acum o biserică. Spre a merge într-acolo, am apucat-o pe o şosea acoperită cu macadam şi umbrită de arbori frumoşi.

Acolo se petrecuse primul act al cumplitei tragedii. Acolo trăiseră, suferiseră şi agonizaseră lady Munro şi maică-sa, până în clipa în care capitularea dăduse pe mâna lui Nana Sahib mulţimea aceasta de victime.

În jurul construcţiilor neterminate, se vedeau bucăţi de ziduri sfărâmate, urmele lucrărilor de apărare ridicate de generalul Wheeler[1].

---

[1] De la acea dată şi până astăzi, construcţia bisericii comemorative a fost terminată. Pe mai multe plăci de marmură sunt săpate inscripţii în memoria inginerilor drumului de fier *East-Indian*, care au murit de pe urma bolilor sau a rănilor căpătate în timpul marii insurecţii de la 1857, în memoria ofiţerilor, sergenţilor si soldaţilor din cel de al 34-lea regiment al armatei regale ucişi în lupta din 17 noiembrie în faţa oraşului Kanpur, a căpitanului Stuart Beatson, a ofiţerilor din regimentul 32, căzuţi în timpul asedierii oraşelor Lucknow şi Kanpur sau în timpul insurecţiei şi, în sfârşit, în memoria

Colonelul Munro a rămas multă vreme nemişcat şi tăcut în faţa ruinelor. Îi reveneau şi mai viu în amintire scenele fioroase care se petrecuseră acolo. După bungalowul în care lady Munro trăise fericită, cazarma în care suferise peste orice închipuire!

Mai rămânea de vizitat Bibi-Ghar, acea locuinţă din care Nana Sahib făcuse o închisoare, locul unde era săpat acel puţ în fundul căruia victimele fuseseră amestecate laolaltă întru aceeaşi moarte.

Îndată ce Banks l-a văzut pe colonel îndreptându-se într-acolo, l-a apucat de braţ de parcă ar fi vrut să-l oprească.

Sir Edward Munro l-a privit drept în faţă şi, cu o voce îngrozitor de calmă, i-a spus:

— Să mergem!

— Munro, te rog!...

— Atunci, am să mă duc singur. Nu ne mai puteam împotrivi.

Ne-am îndreptat deci către Bibi-Ghar, în faţa căreia se găseau grădini frumos aranjate, unde erau plantaţi arbori falnici.

Acolo se înalţă o colonadă de formă octogonală, în stil gotic. Ea înconjoară locul în care se afla puţul, a cărui gură este acum astupată cu un înveliş de pietre. El închipuie astfel un soi de soclu, pe care a fost ridicată o statuie de marmură albă, îngerul Milei, una dintre ultimele opere ale sculptorului Marochetti.

Lordul Canning, guvernator general al Indiilor în timpul insurecţiei de la 1857, a pus să fie înălţat acest monument construit după desenele colonelului de geniu Yule şi pe care a dorit să-l plătească din propriii săi bani.

Dinaintea acestui puţ, sir Edward Munro nu şi-a mai putut stăpâni lacrimile. El a căzut în genunchi pe lespedea monumentului.

Lângă el, sergentul Mac Neil plângea în tăcere.

Ne simţeam cu toţii inimile zdrobite, nu găseam nimic de spus spre a alina durerea aceasta de nemângâiat şi nădăjduiam că sir Edward Munro îşi va isprăvi aici de plâns toate lacrimile.

Ah, dacă s-ar fi aflat printre primii soldaţi ai armatei regale care au intrat în Kanpur, care au pătruns în această Bibi-Ghar, el ar fi murit de durere!

Sir Edward Munro nu fusese de faţă în primele ore în care soldaţii lui Havelock puseseră stăpânire pe oraş! El n-a ajuns decât la două zile după acea necruţătoare jertfire! Iar acum nu mai avea în faţa ochilor decât locul în care se găsea puţul acesta funest, mormânt fără nume al celor două sute de victime ale lui Nana Sahib!

---

victimelor de la Bibi-Ghar, ucise în iulie 1857. (n.a.)

De astă dată Banks, ajutat de sergent, a izbutit să-l târască de acolo cu forţa.

Colonelul Munro nu mai avea să uite vreodată cele două cuvinte pe care unul dintre soldaţii lui Havelock le zgâriase cu baioneta pe ghizdul puţului:

Remember Cawnpore!

Aminteşte-ţi de Kanpur!

Capitolul XI

SCHIMBAREA MUSONULUI

La ora unsprezece, ne şi întorsesem în tabără, fiind — după cum este şi uşor de înţeles — foarte grăbiţi să părăsim Kanpurul; însă nevoia de a face unele reparaţii la pompa de alimentare a maşinii nu ne îngăduia să plecăm mai curând decât a doua zi de dimineaţă.

Îmi rămânea deci la dispoziţie o jumătate de zi liberă. Am crezut că pot s-o folosesc cel mai bine vizitând oraşul Lucknow. Banks avea de gând să nu mai trecem prin acest oraş, în care colonelul Munro s-ar fi aflat din nou într-unul dintre principalele teatre ale războiului. Câtă dreptate avea! Doar şi aici se găseau atâtea amintiri sfâşietoare!

Aşadar la prânz, după ce am părăsit *Steam House,* am apucat-o spre mica ramificaţie de *railway* care leagă Kanpurul de Lucknow. Traseul nu depăşeşte douăzeci de leghe, astfel încât am ajuns în două ore în importanta capitală a regatului Aud, asupra căreia nu voiam decât să arunc o privire, adică să-mi fac, cum se spune, numai o impresie.

De altminteri, am avut prilejul să observ cât adevăr era în cele spuse cu privire la monumentele din Lucknow, clădite sub domnia împăraţilor musulmani din secolul al XVIII-lea.

Un francez din Lyon, pe nume Martin, simplu soldat în armata lui Lally-Tollendal şi ajuns în 1730 favoritul regelui, a fost iniţiatorul, s-ar putea spune chiar creatorul acestor pretinse minuni ale capitalei Audului. Kaiserbagh, reşedinţa oficială a suveranilor, îmbinare heteroclită a tuturor stilurilor arhitectonice care puteau să iasă din capul unui caporal, este doar o operă de suprafaţă. Nimic pe dinăuntru, totul numai pe dinafară, iar exteriorul este totodată hindus, chinezesc, mauresc şi... european. Tot astfel s-a întâmplat cu un alt palat mai mic, Farid Bakch, care este şi el opera lui Martin. Cât

despre Imambara, clădită în mijlocul fortăreţei de către Kaifiatulla, primul arhitect al Indiilor secolului al XVII-lea, ea este într-adevăr superbă şi produce o impresie măreaţă, cu miile de ornamente piramidale care îi acoperă curtinele.

N-am putut pleca din Lucknow fără să vizitez palatul Constantin, şi el tot opera personală a caporalului francez, purtând numele de *Palais de la Martiniere.* Am mai vrut să văd grădina învecinată, Sikander-Bagh, în care au fost măcelăriţi cu sutele şipaii care, înainte de a părăsi oraşul, au violat mormântul umilului soldat.

În sfârşit, după ce am admirat parcurile superbe care dăruiesc acestui oraş de cinci sute de mii de locuitori o cingătoare de flori şi verdeaţă, după ce i-am străbătut străzile principale şi măreţul bulevard Hazrat Gaudj pe spinarea unui elefant, m-am întors la *railway* şi în aceeaşi seară am ajuns din nou la Kanpur. A doua zi, 3l mai, zorile ne-au prins pe drum.

— În fine, a strigat căpitanul Hod, deci am isprăvit cu Allahabad, Kanpur, Lucknow şi alte oraşe de care nu-mi pasă nici cât de un cartuş gol!

— Da, am terminat cu ele, i-a răspuns Banks, şi acum vom merge drept spre nord, astfel încât să ajungem aproape în linie dreaptă la poalele munţilor Himalaya.

— Bravo! a reluat căpitanul. Ceea ce numesc eu India prin excelenţă nu sunt provinciile înţesate de oraşe, ci ţinutul în care trăiesc în deplină libertate prietenii mei elefanţii, leii, tigrii, panterele, gheparzii, urşii, bivolii, şerpii! Aceea este singura parte bună de locuit din întreaga peninsulă! Ai s-o vezi şi dumneata, Maucler, şi n-are să-ţi pară rău după minunăţiile văii Gangelui!

— Scumpul meu căpitan, în compania dumitale n-are să-mi pară rău după nimic, i-am răspuns.

— Totuşi, ne-a spus Banks, în nord-vest mai există şi alte oraşe foarte interesante: Delhi, Agra, Lahore...

— Eh, prietene Banks, a strigat Hod, n-am auzit niciodată vorbindu-se despre târguşoarele astea prăpădite!

— Târguşoare prăpădite, a replicat Banks, nu, câtuşi de puţin, Hod, ci nişte oraşe măreţe! Fii liniştit, dragă prietene, a adăugat inginerul întorcându-se către mine, vom încerca să ţi le arătăm, fără a strica planurile de vânătoare ale căpitanului.

— Minunat, Banks, a răspuns Hod, însă abia de astăzi începe cu adevărat călătoria noastră!

Apoi, cu o voce puternică a strigat:

— Fox!

Ordonanţa a sosit în fugă.

— Prezent, domnule căpitan! a răspuns el.

— Fox, puştile, carabinele şi revolverele să fie în bună stare!

— Aşa şi sunt.

— Controlează-le cocoşul la toate.

— Am controlat.

— Pregăteşte cartuşele.

— Le-am pregătit.

— Totul e gata?

— Totul e gata.

— Dacă este cu putinţă, să fie şi mai gata!

— Am înţeles.

— Cel de-al treizeci şi optulea nu va întârzia să treacă la rând pe lista care-ţi aduce atâta faimă, Fox!

— Al treizeci şi optulea! a strigat ordonanţa şi ochii i-au strălucit de încântare. Am să-i pregătesc o bunătate de glonţ exploziv, de care n-o să aibă motive să se plângă!

— Du-te, Fox, du-te!"

Fox a salutat milităreşte, a făcut stânga-mprejur şi s-a dus să se închidă în arsenalul lui.

Iată acum care este itinerarul celei de a doua părţi a călătoriei noastre şi care n-are să mai fie modificat, decât cel mult datorită unor evenimente cu neputinţă de prevăzut.

Drumul acesta urcă, pe o distanţă de vreo şaptezeci şi cinci de kilometri, de-a lungul cursului Gangelui, îndreptându-se spre nord-vest; însă, cu începere din punctul acela, trece, tăind-o direct spre nord, printre unul dintre afluenţii marelui fluviu şi un afluent important al râului Gutmi. El ocoleşte astfel un anumit număr de cursuri de apă care se răspândesc spre dreapta şi spre stânga şi, prin Biswah, urcă oblic până la primele ondulaţii ale munţilor Nepalului, străbătând partea vestică a regatului Aud şi a provinciei Rokilkhande.

Traseul fusese ales cu chibzuinţă de către inginer, astfel încât să facă faţă tuturor greutăţilor. Dacă în nordul Hindustanului cărbunele urma să fie mai greu de găsit, lemnul n-avea să ne lipsească niciodată. În ceea ce-l priveşte, Gigantul de Oţel putea să circule cu uşurinţă şi cu orice viteză de-a lungul şoselelor acelora atât de bine întreţinute, printre cele mai frumoase păduri ale peninsulei indiene.

Ne despărţeau cam optzeci de kilometri de micul oraş Biswah. Ne-am înţeles să-i străbatem cu o viteză foarte redusă, în şase zile. Acest lucru ne îngăduia să oprim acolo unde ne-ar fi plăcut poziţia, iar vânătorii expediţiei ar fi avut tot timpul să-şi săvârşească isprăvile de vitejie. Dealtfel, căpitanul Hod şi ordonanţa Fox, împreună cu Gumi care li se alăturase bucuros, ar fi putut să meargă în recunoaştere, în timp ce Gigantul de Oţel avea să păşească plin de gravitate. Cum nimic nu mă

împiedica să umblu cu ei în hăituială, deşi eram un vânător cam nepriceput, i-am însoţit şi eu în câteva rânduri.

Trebuie să vă spun că, din clipa în care călătoria noastră a intrat într-o nouă fază, colonelul Munro nu mai era chiar atât de retras. Mi s-a părut că a ajuns să fie mai sociabil în afara oraşelor, în mijlocul pădurilor şi câmpiilor, departe de valea Gangelui pe care de curând o străbătusem. În aceste condiţii părea că-şi găseşte iar tihna existenţei pe care o dusese la Calcutta. Putea el totuşi să uite că acea casă rulantă se îndrepta spre nordul Indiei, unde îl atrăgea parcă o ursită căreia nu i se putea împotrivi? Oricum, însă, vorbea mai cu însufleţire în timpul meselor, al siestei, adesea chiar şi în orele când făceam haltă. Conversaţia se prelungea atunci până târziu, în nopţile frumoase pe care sezonul cald încă ni le mai dăruia. În ce-l priveşte pe Mac Neil, de când vizitase puţul din Kanpur, mi se părea mai întunecat ca oricând. Oare după ce văzuse Bibi-Ghar i se trezise din nou ura pe care încă mai nădăjduia să şi-o potolească?

«Nu-i cu putinţă să ni-l fi ucis pe Nana Sahib, mi-a spus el într-o bună zi. Nu, domnule, nu!»

Prima zi s-a scurs lipsită de incidente care să merite osteneala a mai fi povestite. Căpitanul Hod şi Fox n-au avut ocazia să ochească nici cel mai mic animal. Era jalnic, ba chiar destul de extraordinar, ca să nu ne punem întrebarea dacă apariţia Gigantului de Oţel nu ţinea la distanţă îngrozitoarele fiare sălbatice din câmpiile învecinate. Într-adevăr, am trecut pe lângă câteva porţiuni de junglă, bârlogul obişnuit al tigrilor şi altor carnivore din rasa felină. Nu s-a ivit nici unul. Cei doi vânători se îndepărtaseră totuşi cu o milă sau două, de o parte şi de cealaltă a convoiului nostru. Au fost deci nevoiţi să-i ia pe Black şi pe Phann ca să doboare niscai vânat mărunt, din care domnul Parazard îşi cerea porţia zilnică. Bucătarul nostru negru nu ceda în această privinţă şi atunci când ordonanţa căpitanului îi vorbea despre tigri, gheparzi sau alte animale puţin comestibile, el înălţa dispreţuitor din umeri spunând:

«Dar ce, astea să mănânce?»

În seara aceea am poposit la adăpostul unui grup de smochini uriaşi. Noaptea a fost la fel de liniştită, pe cât de calmă fusese ziua. Nici măcar urletele fiarelor sălbatice n-au tulburat tăcerea. Şi totuşi, elefantul nostru se odihnea. Nu i se mai auzea răgetul. Focurile taberei erau stinse şi, pentru a-l mulţumi pe căpitan, Banks n-a mai dat drumul curentului electric care preschimba ochii Gigantului de Oţel în două faruri puternice. Dar nimic!

Acelaşi lucru s-a petrecut şi în cursul zilelor de 1 şi 2 iunie. Să te apuce desperarea, nu alta!

— Regatul meu Aud mi-a fost schimbat! repeta căpitanul Hod. A fost transportat în Europa. Aici nu sunt mai mulţi tigri decât în câmpiile joase ale Scoţiei!

— Dragă Hod, i-a răspuns colonelul Munro, se prea poate să fi avut loc de curând prin teritoriile astea hăituieli care să fi silit animalele să emigreze în masă. Nu despera şi aşteaptă până ajungem la poalele munţilor Nepalului. Acolo vei putea să-ţi exerciţi cu folos instinctele de vânător.

— Trebuie să nădăjduiesc, domnule colonel, a spus Hod clătinând din cap, altminteri n-o să mai avem altceva de făcut decât să ne topim gloanţele ca să le preschimbăm în alice!

Ziua de 3 iunie a fost una dintre cele mai călduroase din câte avusesem de îndurat până atunci. Dacă drumul n-ar fi fost umbrit de copaci înalţi, cred că ne-am fi copt fără doar şi poate în locuinţa noastră rulantă. Termometrul a urcat până la patruzeci şi şapte de grade la umbră şi nu sufla nici cea mai mică adiere de vânt. Aşadar, era cu putinţă ca pe asemenea căldură, în această atmosferă de foc, carnivorelor nici prin gând să le treacă să-şi părăsească ascunzătorile, nici măcar în cursul nopţii.

A doua zi, în 4 iunie, la răsăritul soarelui, pentru prima dată orizontul era destul de înceţoşat spre apus. Am văzut atunci spectacolul măreţ al unuia dintre fenomenele de miraj, care în anumite părţi ale Indiei se numeşte *seekote* sau castele aeriene, iar în altele *dessasur* sau iluzie.

Nu era câtuşi de puţin o pretinsă pânză de apă cu efectele sale curioase de refracţie care se desfăşura în faţa privirilor noastre, ci un întreg lanţ de coline scunde, încărcat cu cele mai fantastice castele de pe lume, ceva cam ca înălţimile unei văi a Rinului, cu străvechile lor bârloguri de burggrafi.

Într-o clipă ne-am aflat transportaţi nu numai în partea romană a bătrânei Europe, ci şi cu cinci sau şase sute de ani în urmă, în plin ev mediu.

Fenomenul acesta, care apărea cu o mare claritate, ne dădea simţământul unei realităţi absolute. Aşa încât, Gigantul de Oţel, cu întreg echipamentul său de maşinării moderne, mergând către un oraş din veacul al unsprezecelea, mi se părea cu mult mai înstrăinat decât atunci când alerga, împodobit cu un panaş de vapori, prin ţinuturile lui Vişnu şi Brahma.

— Mulţumesc, doamnă natură! a strigat căpitanul Hod. După atâtea minarete şi cupole, după atâtea moschei şi pagode, iată deci şi un oraş vechi de prin epoca feudală, cu minunile sale romane sau gotice pe care ni le desfăşoară în faţa ochilor!

— Ce poet mai este şi prietenul nostru Hod în dimineaţa asta! a răspuns Banks. Nu cumva ai înghiţit înaintea micului dejun vreo baladă?

— Râzi, Banks, glumeşte, bate-ţi joc cât pofteşti, dar priveşte! i-a replicat căpitanul. Iată obiectele cum se măresc în prim-planuri! Iată arbuştii cum devin arbori, colinele cum se prefac în munţi...

— Nişte simple pisici care s-ar preface în tigri, dacă ar exista pisici, nu-i aşa, Hod?

— Ah, Banks, n-ar fi ceva de dispreţuit!... Bine, a strigat căpitanul, iată-mi castelele de pe Rin cum se prăbuşesc, oraşul cum se surpă şi noi cădem iar în real, o simplă privelişte din regatul Aud în care nici măcar fiarele sălbatice nu mai vor să locuiască!

Soarele, înălţându-se deasupra orizontului la răsărit, schimbase într-o clipă jocul refracţiilor. Burgurile, întocmai ca nişte castele de cărţi de joc, se năruiau odată cu colina care se prefăcea în câmpie!

— Ei bine, întrucât mirajul a dispărut, a spus Banks, iar odată cu el a dispărut şi toată verva poetică a căpitanului Hod, vreţi să ştiţi, prieteni, ce prevesteşte acest fenomen?

— Spune, inginere! a strigat căpitanul.

— Că în curând se va schimba vremea, a răspuns Banks. Dealtfel, ne aflăm în primele zile ale lunii iunie, care pricinuiesc modificări climaterice. Schimbarea musonului va aduce după sine sezonul ploilor periodice.

— Dragul meu Banks, am spus eu, ne aflăm într-un adăpost sigur, nu-i aşa? Ei bine, n-are decât să vină ploaia! Poate să fie ea şi diluviană, tot mi se pare de preferat căldurilor acestora...

— Vei fi satisfăcut, dragă prietene, mi-a răspuns Banks. Cred că ploaia nu-i departe şi vom vedea în curând cum urcă primii nori dinspre sud-vest!

Banks nu se înşelase. Către seară, spre apus, orizontul începu să se acopere cu aburi, ceea ce arăta că musonul, după cum se întâmplă cel mai adesea, avea să se instaleze în cursul nopţii. Oceanul Indian ne trimetea de-a curmezişul peninsulei ceţurile sale, încărcate până la refuz cu electricitate, ca tot atâtea burdufuri ale zeului Eol purtând uraganul şi furtuna.

În cursul zilei îşi mai făcuseră apariţia şi alte câteva fenomene asupra cărora un anglo-indian n-ar fi putut să se înşele. Volute de praf foarte fin se învârtejiseră pe şosea în timpul mersului trenului. Cu siguranţă că mişcarea roţilor motorului şi ale celor două vagoane rulante, nu prea iute dealtfel, ar fi putut să înalţe praful acesta, dar nu cu aceeaşi intensitate. Ai fi spus că-i un nor de puf din acela pe care îl face să danseze în aer o maşină electrică pusă în mişcare. Pământul putea să fie comparat aşadar cu un uriaş receptor, în care electricitatea s-ar fi înmagazinat timp de mai multe zile. În plus, praful se colora în reflexe gălbui, ceea ce producea o impresie

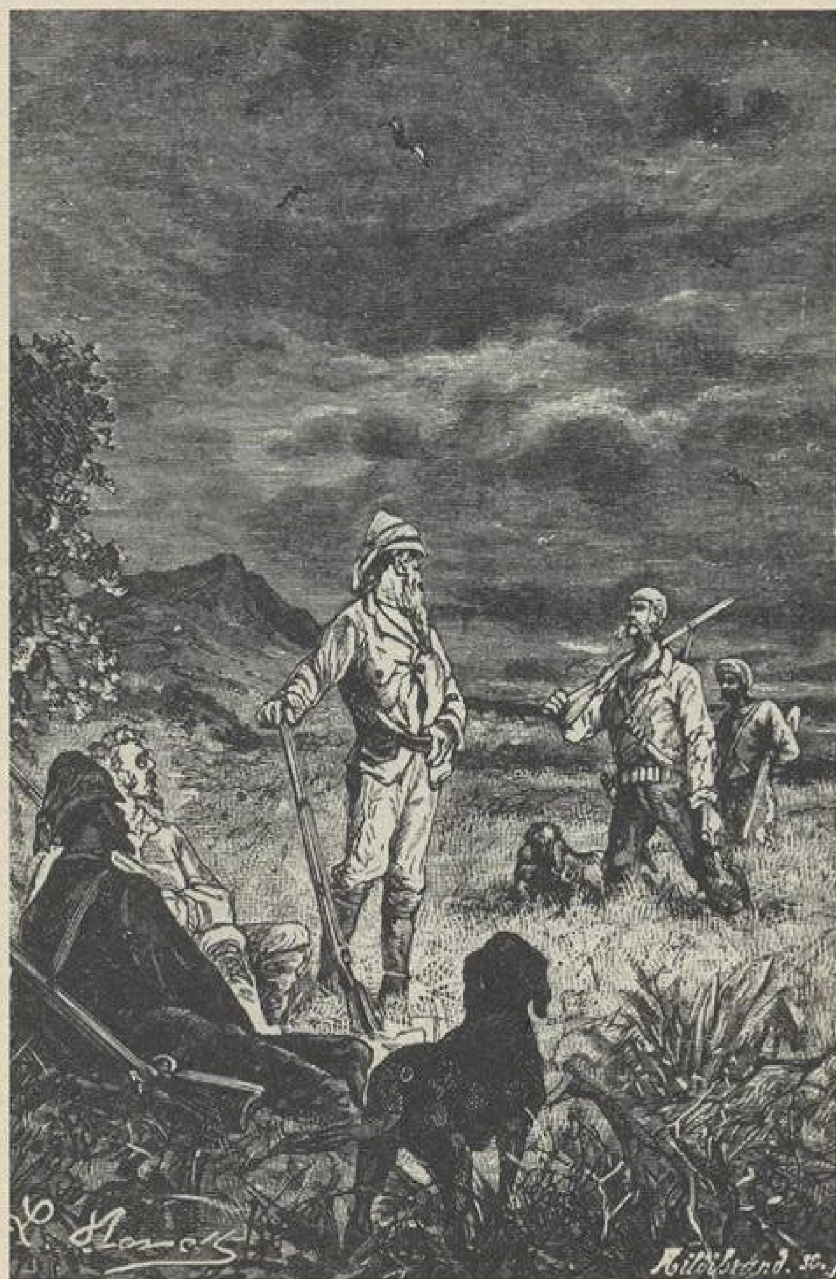
neobişnuită, iar în fiecare moleculă strălucea un mic centru luminos. Erau momente în care aparatul nostru părea să meargă prin mijlocul flăcărilor, nişte flăcări lipsite de căldură, însă care nici prin culoare, nici prin intensitate nu aminteau de acelea ale focului sfântului Elm.

Storr ne-a povestit că văzuse trenuri alergând astfel pe şine printre două garduri de praf luminos şi Banks a adeverit spusele mecanicului.

Timp de un sfert de oră am putut observa acest fenomen ciudat prin hublourile turelei, de unde vedeam şoseaua pe o distanţă de cinci, şase kilometri. Drumul, lipsit de copaci, era plin de praf, încălzit până la alb de razele verticale ale soarelui. În clipele acelea mi se părea că atmosfera era mai încinsă chiar decât focarul maşinii. Era, într-adevăr, de neîndurat şi atunci când m-am dus să respir un aer mai răcoros sub bătaia aripilor *punkăi,* mă simţeam aproape sufocat.

Seara, pe la şapte, *Steam House* s-a oprit. Locul de popas ales de Banks se găsea la marginea unei păduri de baniani măreţi, care părea să se întindă la nesfârşit înspre nord. O străbătea o şosea destul de bună, care ne făgăduia pentru a doua zi o călătorie mai uşoară pe sub bolţile de verdeaţă înalte şi întinse.

Către seară, orizontul începu să se acopere cu aburi...

Banianii, aceşti giganţi ai florei indiene, sunt adevăraţi bunici, s-ar putea spune chiar şefi ai familiei vegetale, pe care îi înconjoară copiii şi nepoţii. Aceştia din urmă, avântându-se dintr-o rădăcină comună, urcă drept primprejurul trunchiului principal de care sunt complet despărţiţi şi merg să se piardă în înaltul rămuriş părintesc. Într-adevăr, ei parcă ar fi fost clociţi sub frunzişul des, întocmai ca puii de găină sub aripile mamei lor. De aici vine şi aspectul ciudat pe care-l au pădurile acestea de mai multe ori seculare. Copacii bătrâni par a fi nişte stâlpi izolaţi, susţinând uriaşa boltă, ale cărei nervuri fine se sprijină pe banianii tineri care, la rândul lor, vor ajunge şi ei stâlpi.

Seara, tabăra a fost organizată mai cu grijă ca de obicei. Într-adevăr, dacă şi ziua următoare ar fi fost la fel de călduroasă, Banks avea de gând să prelungească halta, chiar dacă ar fi urmat să călătorim în cursul nopţii.

Colonelul Munro nici nu dorea altceva decât să petreacă vreo câteva ore în pădurea aceea frumoasă, atât de umbroasă şi atât de liniştită. Toată lumea s-a declarat de aceeaşi părere, unii pentru că aveau într-adevăr nevoie de odihnă, ceilalţi întrucât voiau să încerce să găsească în sfârşit vreun animal vrednic de împuşcătura unui Anderson sau a unui Gerard. Ghiciţi cu uşurinţă cine erau aceştia din urmă.

— Fox, Gumi, este ora şapte! a strigat căpitanul Hod. Hai să dăm o raită prin pădure până să nu se înnopteze de-a binelea! Ne însoţeşti şi dumneata, Maucler?

— Dragă Hod, i-a spus Banks mai înainte ca eu să fi avut timp să răspund, aţi face mai bine să nu vă depărtaţi de tabără. Cerul este ameninţător. Dacă se dezlănţuie furtuna, s-ar putea să vă fie destul de greu să vă întoarceţi. Mâine, dacă rămânem în locul în care am poposit, o să mergeţi...

— Mâine o să fie ziuă, a răspuns căpitanul Hod, şi aceasta este ora prielnică să ne încercăm norocul.

— Ştiu, Hod, dar noaptea care vine nu pare să fie prea liniştită, în orice caz, dacă vreţi neapărat să plecaţi, să nu vă îndepărtaţi prea mult. Peste o oră are să fie tare întuneric şi s-ar putea să vă vină greu să regăsiţi tabăra.

— Fii liniştit, Banks. Nu-i decât şapte şi eu îi cer domnului colonel doar o permisie de zece ore.

— Bine, du-te, dragă Hod, i-a răspuns sir Edward Munro, numai să ţii seama de recomandările lui Banks.

— Am înţeles, domnule colonel!

Căpitanul Hod, Fox şi cu Gumi, înarmaţi cu carabine de vânătoare excelente, au părăsit tabăra şi au dispărut printre banianii înalţi care mărgineau şoseaua pe dreapta.

Mă obosise într-atâta căldura din timpul zilei, încât preferasem să rămân la *Steam House.*

Între timp, din ordinul lui Banks, focurile, în loc să fie stinse cu totul, au fost doar micşorate în fundul focarului, astfel încât să păstreze o presiune de una-două atmosfere în cazanul locomotivei. Inginerul voia să fie, la nevoie, gata să facă faţă oricărei situaţii.

Storr şi Kaluth s-au apucat atunci să refacă rezerva de combustibil şi de apă. Un râuleţ care curgea pe stânga şoselei le-a făcut rost de lichidul trebuincios, iar arborii din apropiere de lemnul de care aveau nevoie spre a încărca tenderul. În timpul acesta, domnul Parazard îşi vedea de treburile lui obişnuite şi, strângând resturile cinei de astăzi, medita la meniul cinei de mâine.

Mai era încă destulă lumină. Colonelul Munro, Banks, sergentul Mac Neil şi cu mine ne-am dus să ne facem siesta pe malul râuleţului. Curentul apei limpezi răcorea atmosfera care era într-adevăr sufocantă chiar şi la această oră. Soarele nu apusese încă. Prin contrast, lumina lui colora într-un albastru siniliu masa de vapori pe care o vedeam, printre marile sfâşieri ale frunzişului, cum se adună încetul cu încetul la zenit. Erau nori grei, groşi, strânşi laolaltă şi care nu păreau a fi mânaţi de vânt, ci de un motor aflat în ei înşişi.

Taifasul nostru a durat până pe la opt. Din când în când, Banks se scula şi mergea să arunce o privire în zare, înaintând până la marginea pădurii, care întrerupea brusc câmpia la mai puţin de un sfert de milă de tabără. Când se întorcea, clătina din cap neliniştit.

Ultima dată l-am însoţit şi noi. Începuse să se întunece pe sub baniani. Ajuns la marginea pădurii, am văzut că înspre apus o câmpie uriaşă se întindea până la un şir de mici coline care se conturau nelămurit şi începuseră de pe acum să se confunde cu norii.

Cerul te înspăimânta prin calmul său. Nici cea mai mică adiere de vânt nu mişca frunzişul înalt al copacilor. Aceasta nu era odihna naturii adormite pe care au cântat-o atât de mult poeţii; era, dimpotrivă, un somn greu ca de om bolnav. Parcă plutea în atmosferă o stare de tensiune reţinută. N-aş putea să compar mai bine spaţiul din jur decât asemuindu-l cu cutia de vapori a unui cazan, atunci când fluidul, aflat sub o presiune prea mare, este gata să facă explozie. Explozia era iminentă.

Într-adevăr, norii aceia de furtună se aflau foarte sus pe cer, aşa cum se întâmplă de obicei deasupra câmpiilor, şi aveau margini late, alcătuite din linii curbe şi foarte bine conturate. Păreau chiar că se umflă, sporind ca număr şi crescând în mărime, dar rămânând legaţi de aceeaşi bază. Bineînţeles, în curând se vor fi contopit cu toţii într-o singură masă, ceea ce avea să sporească densitatea acestui nor unic. De pe acum,

norii mici şi groşi care i se alăturaseră, suferind un soi de atracţie, izbiţi, ciocniţi, striviţi unii de alţii, nu se mai desluşeau, fiind amestecaţi laolaltă.

Pe la opt şi jumătate, un fulger, închipuind un zigzag cu unghiuri foarte ascuţite, a sfâşiat masa aceea întunecată pe o lungime de două mii cinci sute-trei mii de metri.

După şaizeci şi cinci de secunde, s-a auzit un tunet care şi-a prelungit bubuiturile înfundate, caracteristice, timp de vreo cincisprezece secunde.

— Douăzeci şi unu de kilometri, a spus Banks, după ce şi-a privit ceasul. Este aproape distanţa maximă de la care se mai poate auzi tunetul. Însă, odată dezlănţuită, furtuna va veni repede şi nu trebuie să stăm s-o aşteptăm. Să ne întoarcem, prieteni.

— Şi căpitanul Hod? a întrebat sergentul Mac Neil.

— Tunetul îi ordonă să vină înapoi, i-a răspuns Banks. Sper că are să-i asculte ordinul.

Cinci minute mai târziu ne întorsesem în tabără şi ne-am dus să luăm loc în veranda din faţa salonului.

Capitolul XII

TRECÂND PRIN LUMINA A TREI FOCURI

India împarte cu anumite ţinuturi din Brazilia — printre care şi Rio de Janeiro — privilegiul de a fi ţara cea mai tulburată de furtuni de pe suprafaţa pământului. Dacă în Franţa, Anglia, Germania se apreciază că n-ar fi mai mare de douăzeci numărul zilelor, în decurs de un an, în care se aude bubuitul tunetului, este bine să ştiţi că în peninsula indiană acestea se ridică anual la peste cincizeci.

Astea-s datele de meteorologie, în general. În acest caz însă, datorită împrejurărilor în care se producea, trebuia să ne aşteptăm la o furtună de o violenţă nemaipomenită.

De îndată ce ne-am întors la *Steam House,* am privit barometrul. Coloana de mercur scăzuse dintr-o dată cu două degete, adică de la douăzeci şi nouă la douăzeci şi şapte de degete[1].

I-am atras atenţia colonelului Munro, care mi-a spus:

— Mă nelinişteşte lipsa căpitanului Hod şi a tovarăşilor săi. Furtuna stă să înceapă, se lasă noaptea, se întunecă din ce în

[1] Circa şapte sute treizeci de milimetri. (n.a.)

ce. Vânătorii se îndepărtează totdeauna mai mult decât făgăduiesc şi chiar decât ar vrea ei s-o facă. Oare cum au să mai găsească drumul de întoarcere pe bezna asta?

— Nişte vânători înrăiţi! a răspuns Banks. E cu neputinţă să-i faci mai înţelegători! Cu siguranţă, ar fi fost mult mai bine să nu fi plecat deloc!

— Fără îndoială, Banks, numai că tot au plecat, i-a replicat colonelul Munro, şi trebuie să facem tot ce ne stă în putinţă ca să se întoarcă.

— N-avem nici un mijloc să le facem cunoscut locul în care ne aflăm? l-am întrebat eu pe inginer.

— Ba da, mi-a răspuns Banks, aprinzând felinarele electrice care au o mare putere de iluminare şi se văd din depărtare. Mă duc să stabilesc circuitul.

— Minunată idee, Banks!

— Vreţi să mă duc în căutarea căpitanului Hod? a întrebat sergentul

— Nu, dragă Neil, i-a răspuns colonelul Munro. Nici n-ai să-l găseşti şi ai să te rătăceşti şi tu prin pădure.

Banks s-a apucat să folosească focurile pe care le avea la dispoziţie. Elementele pilei au fost puse în activitate, s-a făcut contactul şi curând cei doi ochi ai Gigantului de Oţel, întocmai ca două faruri electrice, îşi proiectau fascicolele luminoase prin bezna de sub coroanele banianilor. Desigur că în noaptea aceasta întunecoasă bătaia farurilor era foarte mare şi putea călăuzi vânătorii.

În clipa aceea s-a dezlănţuit un soi de uragan de o violenţă nemaiîntâlnită. El a rupt vârfurile copacilor, s-a îndreptat apoi spre pământ, suflând printre coloanele banianilor de parcă ar fi trecut printre tuburile sonore ale unei orgi uriaşe.

Totul s-a petrecut pe neaşteptate.

O ploaie de crengi uscate, o aversă de frunze smulse au acoperit şoseaua. Acoperişurile trenului nostru au răsunat jalnic sub această rafală care isca un uruit neîncetat. Am fost nevoiţi să ne punem la adăpost în salon şi să închidem ferestrele. Ploaia nu începuse încă.

— Este un fel de *tofan,* ne-a spus Banks.

Hinduşii numesc astfel uraganele năvalnice şi stârnite pe neaşteptate, care devastează mai cu seamă regiunile muntoase şi sunt foarte temute prin partea locului.

— Storr, l-a strigat Banks pe mecanic, ai închis cu grijă ambrazurile turelei?

— Da, domnule Banks, i-a răspuns mecanicul. N-aveţi nici o teamă în această privinţă.

— Kaluth unde este?

— Termină de stivuit combustibilul în tender.

— Mâine, făcu inginerul, n-o să ne dăm osteneala decât să strângem trunchiurile! Vântul s-a făcut tăietor de lemne şi ne scuteşte de muncă! Menţine presiunea, Storr, şi întoarce-te la adăpost.

— Îndată, domnule.

— Rezervoarele sunt pline, Kaluth? a întrebat Banks.

— Da, domnule Banks, a răspuns fochistul. Acum rezerva de apă este completă.

— Bine, întoarce-te, întoarce-te!

Mecanicul şi fochistul au dat curând fuga să se adăpostească în al doilea vagon.

Fulgera des şi explozia norilor încărcaţi cu electricitate făcea să se audă un bubuit înfundat. *Tofanul* nu răcorise atmosfera. Era un vânt dogoritor, o suflare arzătoare, care frigea de parcă ar fi ieşit pe gura unui cuptor.

Sir Edward Munro, Banks, Mac Neil şi cu mine nu mai părăseam salonul decât spre a merge în verandă. Privind rămurişul înalt al banianilor, îl vedeam ca pe o dantelărie neagră pe fondul roşu ca para al cerului. Nu se ivea fulger care să nu fi fost urmat, după câteva secunde, de bubuitul unui tunet. Abia dacă se stingea ecoul unuia, că o nouă lovitură de trăsnet era iarăşi repetată. Astfel, se auzea neîntrerupt o voce de bas profund, peste care se desluşeau acele detunături seci pe care Lucreţiu[1] le-a comparat atât de bine cu foşnetul strident al hârtiei sfâşiate.

— Cum, furtuna nu i-a făcut încă să se întoarcă? întrebă colonelul Munro.

— Poate că, a răspuns sergentul, căpitanul Hod şi însoţitorii săi şi-au găsit vreun adăpost prin pădure, într-o scorbură de copac sau în scobitura vreunei stânci, şi n-au să vină înapoi decât mâine dimineaţă! Tabăra va fi tot aici şi mereu gata să-i primească!

Banks a clătinat din cap ca un om neliniştit. Ai fi zis că nu-i de aceeaşi părere cu Mac Neil.

În clipa aceea — era aproape ora nouă — a început să plouă cu o nemaipomenită violenţă. Ploaia cădea amestecată cu bucăţi uriaşe de grindină, care ne izbeau ca nişte pietre şi trosneau pe acoperişul sonor al Casei cu aburi. Semăna cu răpăitul înfundat al unor tobe. Era cu neputinţa să auzi ce se vorbeşte, chiar dacă văzduhul n-ar mai fi răsunat de bubuiturile de tunet. Frunzele banianilor, sfâşiate de grindină, se învârtejeau în toate părţile.

---

[1] Titus Lucreţius Carus (c. 99— 55 î.e.n.), poet latin şi filozof materialist. Opera sa «De rerum natura» expune în hexametri concepţia atomistă a lui Epicur. (n.t.)

Banks nu se putea face auzit în mijlocul acestui tumult asurzitor, astfel încât a întins braţul şi ne-a arătat bucăţile de grindină care izbeau laturile Gigantului de Oţel.

Era ceva de necrezut! Totul scânteia la atingerea cu aceste corpuri dure. Ai fi zis că din nori cădeau adevărate picături de metal topit care, izbind tabla, iradiau jeturi de lumină. Fenomenul acesta arăta până în ce grad era atmosfera încărcată de electricitate. Materia fulminantă străbătea văzduhul fără încetare, astfel încât întregul spaţiu părea cuprins de flăcări.

Cu un singur gest, Banks ne-a făcut să intrăm în salon şi a închis uşa ce dădea spre verandă. Stând afară exista într-adevăr primejdia de a ne expune şocului emanaţiilor electrice.

Ne aflam înăuntru, într-o beznă pe care fulguraţia de afară o făcea să pară şi mai adâncă. Cât de miraţi am fost văzând că până şi saliva noastră era luminoasă! insemna deci că eram impregnaţi de fluidul din jur într-o măsură deosebit de mare.

S-ar putea spune că «scuipam foc», ca să folosesc expresia întrebuinţată spre a caracteriza acest fenomen, arareori observat şi totdeauna înspăimântător. Într-adevăr, în mijlocul neîncetatei arderi explozive, cu focul arzând pe dinăuntru, cu focul pe dinafară, în mijlocul acestor bubuituri sporite de loviturile de trăsnet, inima cea mai tare nu-şi putea înfrâna bătăile repezi.

— Dar ei! făcu colonelul Munro.

— Ei… da… ei! răspunse Banks.

Eram îngrozitor de neliniştiţi. Nu puteam face însă nimic spre a le veni în ajutor căpitanului Hod şi tovarăşilor săi, care se găseau poate în primejdie de moarte.

Într-adevăr, dacă găsiseră cumva vreun adăpost, el nu se putea afla decât pe sub copaci şi ştim bine, în aceste condiţii, câte pericole întâmpini pe timp de furtună. Aflându-se într-o pădure atât de deasă, cum ar fi putut ei să stea la cinci sau şase metri de verticala care trece prin vârfurile celor mai lungi ramuri — aşa cum sunt sfătuite persoanele care au fost prinse pe neaşteptate de furtună în apropierea copacilor?

Toate aceste gânduri îmi treceau prin minte când, deodată, s-a auzit bubuitul unui tunet mai înfundat decât celelalte. Nu trecuse mai mult de o jumătate de secundă de când se ivise fulgerul.

Steam House s-a cutremurat şi parcă s-ar fi săltat pe arcuri. Am crezut că trenul avea să fie răsturnat.

În acelaşi timp, văzduhul s-a umplut de un miros puternic — un miros pătrunzător de vapori nitroşi — şi cu siguranţă că apa de ploaie strânsă în timpul acestei vijelii conţinea o mare cantitate de acid azotic.

— A căzut trăsnetul... a spus Mac Neil.

— Storr, Kaluth, Parazard! a strigat Banks.

Cei trei bărbaţi au dat fuga în salon. Din fericire, nici unul dintre ei nu fusese lovit.

Inginerul a dat atunci în lături uşa dinspre verandă şi a păşit în balcon.

— Acolo! Vedeţi? făcu el.

La zece paşi în stânga şoselei fusese atins de trăsnet un banian uriaş. În razele neîncetatei lumini electrice se vedea ca ziua. Trunchiul imens, pe care lăstarii nu-l mai puteau susţine, căzuse de-a curmezişul peste copacii învecinaţi. Era cojit pe toată lungimea lui, iar o fâşie lungă de scoarţă, pe care rafala o agita ca pe un şarpe, se răsucea şfichiuind aerul. Se vede că această cojire avusese loc de jos în sus, sub acţiunea unui trăsnet ascendent de o violenţă nemaiîntâlnită.

— Dacă pica ceva mai aproape, *Steam House* ar fi fost trăsnită, a spus inginerul. Să rămânem, totuşi, înăuntru. Este măcar un adăpost mai sigur decât pe sub copaci!

— Să rămânem! a răspuns colonelul Munro.

În clipa aceea s-au auzit nişte strigăte. Oare ni se întorceau în sfârşit tovarăşii?

— Este glasul lui Parazard, a spus Storr.

Într-adevăr, bucătarul, aflat în ultima verandă, striga după noi în gura mare. Ne-am dus îndată la el.

La mai puţin de o sută de metri îndărătul şi în partea dreaptă a taberei ardea pădurea de baniani. Coroanele cele mai înalte ale copacilor dispăruseră într-o perdea de flăcări. Incendiul se întindea cu o forţă uriaşă şi se îndrepta către *Steam House* mai repede decât ne-am fi putut închipui.

Primejdia părea de neînlăturat. Seceta îndelungată şi creşterea temperaturii în timpul celor trei luni ale sezonului cald uscaseră copacii, arbuştii şi ierburile. Vâlvătaia se hrănea cu tot combustibilul acela foarte inflamabil. Aşa cum se întâmplă adesea în Indii, pădurea întreagă ameninţa să fie mistuită.

Într-adevăr, se vedea cum focul îşi întinde cercul de pălălaie şi se lăţeşte din aproape în aproape. Dacă ar fi ajuns la tabără, în câteva minute cele două vagoane ar fi fost distruse, căci panourile lor subţiri nu puteau să le apere de foc aşa cum o fac pereţii groşi ai unei case de bani.

Am rămas cu toţii fără glas în faţa acestei primejdii. Colonelul Munro şi-a încrucişat braţele la piept, apoi a rostit cu simplitate:

— Banks, numai dumneata ne poţi scoate de aici!

— Da, Munro, i-a răspuns inginerul, şi, întrucât n-avem nici un mijloc de a stinge incendiul, trebuie să fugim!

— Pe jos? am strigat eu.
— Nu, cu *Steam House.*
— Dar căpitanul Hod şi tovarăşii săi? a întrebat Mac Neil.
— Nu putem face nimic pentru ei! Dacă nu se întorc până pornim, noi tot o să plecăm!
— Nu trebuie să-i părăsim! a spus colonelul.
— Munro, a răspuns Banks, atunci când Gigantul de Oţel se va afla în siguranţă, departe de foc, ne vom întoarce şi vom răscoli pădurea până când îi vom regăsi!
— Dă-i drumul, Banks! a strigat atunci colonelul ascultând de sfatul inginerului, în realitate singurul ce putea fi urmat.
— Storr, a spus Banks, du-te la maşină! Kaluth, dă fuga la cazan şi aţâţă focurile! Ce presiune ai la manometru?
— Două atmosfere, a răspuns mecanicul.
— Trebuie ca în zece minute să avem patru! Haideţi, prieteni, hai! Mecanicul şi fochistul n-au mai pierdut o clipă. În curând trâmbe de fum negru au ţâşnit din trompa elefantului şi s-au amestecat cu şuvoaiele de ploaie, pe care gigantul părea să le înfrunte cu curaj. Fulgerelor care pârjoleau spaţiul, el le răspundea cu vârtejuri de scântei. Un jet de vapori şuiera pe coş, iar tirajul artificial aţâţa arderea lemnului pe care Kaluth îl tot îngrămădea în focar.

Sir Edward Munro, Banks şi cu mine rămăsesem în veranda din spate şi supravegheam incendiul din pădure, care înainta iute şi înspăimântător. Copacii înalţi se prăbuşeau în pojarul acela nesfârşit, crengile trosneau ca nişte focuri de revolver, lianele se răsuceau de la un trunchi la altul, vâlvătăile aţâţau numaidecât noi focare. În cinci minute pârjolul înaintase cu cincizeci de metri, iar flăcările despletite, s-ar putea spune zdrenţuite de rafale, se înălţau atât de sus, încât fulgerele le brăzdau în toate direcţiile.
— Trebuie să părăsim locul acesta în cinci minute, a spus Banks, astfel totul va lua foc!
— Repede mai înaintează incendiul! i-am răspuns eu.
— Vom merge mai iute decât el!
— Ce bine ar fi fost dacă Hod era aici, dacă tovarăşii lui s-ar fi întors! a spus sir Edward Munro.
— Sirena! Sirena! a strigat Banks. Poate că o vor auzi!

Şi, dând fuga spre turelă, a făcut să răsune văzduhul de sunete ascuţite, care contrastau cu bubuiturile profunde ale tunetelor şi mai mult ca sigur că răzbăteau până departe.

O asemenea situaţie poţi numai să ţi-o imaginezi, dar n-ai fi în stare s-o descrii.

Pe de o parte, nevoia de a fugi cât mai repede cu putinţă; pe de alta, obligaţia de a-i aştepta pe cei care nu se înapoiaseră!

Banks se întorsese în veranda din spate. Marginea incendiului se afla acum la mai puţin de cincizeci de picioare de *Steam House.* Se răspândea o căldură de neîndurat şi aerul arzător ar fi ajuns în curând irespirabil. Asupra Gigantului nostru cădeau de pe acum numeroase scântei. Din fericire, însă, aversele torenţiale îl ocroteau într-o oarecare măsură, însă ele de bună seamă că nu l-ar fi putut apăra de atacul direct al focului.

Maşina scotea în continuare şuierături stridente. Nici Hod, nici Fox şi nici Gumi nu-şi făceau însă apariţia.

În clipa aceea, mecanicul a venit lângă Banks.

— Avem presiunea necesară, a spus el.

— Ei, bine, la drum, Storr, i-a răspuns Banks, însă nu prea repede!... Numai atât cât este nevoie ca să ne ţinem la distanţă de incendiu!

— Aşteaptă, Banks, aşteaptă! l-a oprit colonelul Munro, care nu se putea hotărî să părăsească tabăra.

— Încă trei minute, i-a răspuns cu răceală Banks, însă atât şi nimic mai mult! Peste trei minute începe să ia foc partea din spate a Casei cu aburi!

S-au scurs două minute. Acum era cu neputinţă să mai rămâi în verandă. Nu puteai atinge cu mâna tablele încinse, care şi începuseră să se coşcovească. Să mai rămânem chiar şi câteva clipe în plus ar fi însemnat cea mai mare imprudenţă!

— La drum, Storr! a strigat Banks.

— Ah! a exclamat sergentul.

— Ei sunt! am spus eu.

Căpitanul Hod şi cu Fox se iviseră dinspre partea dreaptă a şoselei. Îl purtau pe braţe pe Gumi ca pe un corp inert şi au ajuns la scăriţa din spate.

— Mort? a strigat Banks.

— Nu, ci lovit de trăsnet, care i-a sfărâmat puşca în mână, i-a răspuns căpitanul Hod, şi i-a paralizat doar piciorul stâng.

— Domnul fie lăudat! a spus colonelul Munro.

— Mulţumesc, Banks, a adăugat căpitanul. Fără şuierăturile dumitale, nu mai izbuteam noi să găsim tabăra!

— La drum, a strigat Banks, la drum!

Hod şi Fox se şi aruncaseră în tren, iar Gumi, care nu-şi pierduse cunoştinţa, a fost depus în cabina lui.

— Ce presiune avem? a întrebat Banks care se dusese lângă mecanic.

— Aproape cinci atmosfere, a răspuns Storr.

— La drum! a repetat Banks.

Era ora zece şi jumătate seara. Banks şi Storr s-au dus să ia loc în turelă. Regulatorul de presiune a fost deschis, vaporii au dat buzna în cilindri, a început să se audă răgetul locomotivei, iar Casa cu aburi a pornit cu viteză mică prin acea întreită

intensitate de lumină, produsă de incendiul din pădure, de focurile electrice ale felinarelor şi de fulguraţiile cerului!

Căpitanul Hod ne-a povestit în câteva cuvinte ce se petrecuse în timpul excursiei sale. El şi tovarăşii lui nu găsiseră nici urmă de animal. Odată cu apropierea furtunii, s-a întunecat mai repede şi mai tare decât crezuseră. Primul bubuit de tunet i-a prins pe când se aflau la mai bine de trei mile de tabără. Au vrut atunci să se întoarcă, însă, oricât au încercat ei să se orienteze, s-au rătăcit în scurt timp printre grupurile de baniani atât de asemănătoare, mai ales că nu găseau nici o cărare care să le arate direcţia de urmat.

În curând a izbucnit furtuna cu o violenţă nemaipomenită. În clipa aceea, se aflau tustrei dincolo de bătaia luminilor electrice. Aşadar, n-au putut să se îndrepte spre *Steam House.* Grindina şi ploaia cădeau în torente. Nici un adăpost, cel mult bolta nesigură a copacilor, care avea să fie şi ea ciuruită în puţină vreme.

Pe neaşteptate, dintr-un fulger uriaş, o lovitură de trăsnet. Gumi a căzut secerat lângă căpitanul Hod, la picioarele lui Fox. Din puşca pe care o ţinuse în mână, nu mai rămăsese decât patul. Ţeava, cocoşul şi apărătoarea trăgaciului, tot ce fusese din metal dispăruse într-o clipită.

Tovarăşii săi au crezut că fusese ucis pe loc. Din fericire nu murise, însă piciorul lui stâng, cu toate că nu-l atinsese direct fluidul, rămăsese paralizat. Bietul Gumi nu mai putea face nici măcar un pas. Trebuia deci cărat pe braţe. Zadarnic s-a rugat el să fie lăsat acolo, urmând să vină mai târziu să-l caute. Tovarăşii săi n-au vrut să primească şi, unul apucându-l de picioare, celălalt de umeri, s-au aventurat, de bine de rău, prin pădurea întunecoasă.

Timp de două ore Hod şi Fox au rătăcit la întâmplare, şovăind, oprindu-se, reluându-şi mersul, fără nici un punct de reper care să le arate direcţia spre *Steam House.*

În sfârşit, şi din fericire, şuierăturile, mai uşor de auzit decât nişte împuşcături în mijlocul tumultului elementelor dezlănţuite, au răsunat printre rafale. Era vocea Gigantului de Oţel.

Un sfert de oră mai târziu ajungeau tustrei, chiar în clipa în care urma să părăsim locul de popas.

Era şi timpul!

Totuşi, dacă trenul alerga pe şoseaua lată şi netedă din pădure, incendiul mergea la fel de repede ca şi el. Ceea ce făcea ca primejdia să fie şi mai ameninţătoare era faptul că direcţia vântului se schimbase, aşa cum se întâmplă adesea în timpul acestor fenomene atmosferice tulburătoare, care sunt furtunile. În loc să bată dintr-o parte, el sufla acum dindărăt şi

cu violenţă, aţâţând pârjolul, întocmai ca un ventilator care saturează cu oxigen un focar. Focul ne ajungea din urmă. Ploua cu ramuri aprinse, cu scântei arzătoare, în mijlocul unui nor de cenuşă caldă, înălţată de la pământ, ca şi cum un crater ar fi împroşcat în spaţiu cu materii eruptive. Şi într-adevăr, cu ce s-ar putea compara mai bine incendiul acela decât cu înaintarea unui fluviu de lavă, desfăşurându-se de-a curmezişul câmpiei şi devorând totul în calea lui?

Banks a băgat de seamă. Nu văzuse, ci mai degrabă simţise o răsuflare dogoritoare trecând prin văzduh.

A mărit atunci viteza, cu toate că era destul de primejdios să o facă pe drumul acela necunoscut. Însă şoseaua, invadată de apele căzute din cer, era atât de desfundată, încât maşina nu putea fi condusă atât de repede pe cât ar fi vrut inginerul.

Pe la unsprezece şi jumătate, un nou bubuit de tunet, înfiorător, un nou trăsnet. Am scos cu toţii un strigăt de groază. Crezuserăm că Banks şi Storr fuseseră amândoi trăsniţi în turela din care conduceau mersul trenului.

Fusesem însă scutiţi de asemenea nenorocire. Descărcarea electrică izbise elefantul în vârful uneia dintre urechile sale clăpăuge.

Din fericire, maşina nu suferise nici o stricăciune şi se părea că Gigantul de Oţel voia să răspundă loviturilor furtunii prin răgetul lui tot mai zorit.

— Ura, a strigat căpitanul Hod, ura! Un elefant în carne şi oase ar fi căzut mort pe loc. Tu înfrunţi furtuna plin de curaj, şi nimic nu poate să te oprească! Ura, Gigantule de Oţel, ura!

Timp de încă o jumătate de oră, trenul a menţinut distanţa de care era nevoie. Din teama de a nu-l izbi prea violent de vreun obstacol, Banks nu-l gonea decât cu viteza trebuincioasă pentru a nu fi ajunşi de foc.

Din verandă, unde luasem loc colonelul Munro, Hod şi cu mine, vedeam trecând umbre mari, care săreau prin lumina incendiului şi a fulgerelor. În sfârşit, apăruseră fiarele sălbatice!

Din precauţie, Hod şi-a luat puşca. Întrucât era cu putinţă ca animalele înspăimântate să se arunce asupra Casei cu aburi, spre a găsi în ea adăpost sau refugiu.

Şi într-adevăr aşa a şi încercat să facă un tigru enorm; însă, aruncându-se într-un salt prodigios, şi-a prins capul între doi lăstari de banian. Copacul principal, aplecat de furtună, îşi întinsese lăstarii ca pe nişte sfori uriaşe, care au gâtuit sălbăticiunea.

— Sărmanul animal! a spus Fox.

— Fiarele astea sălbatice, i-a răspuns indignat căpitanul Hod, au fost făcute spre a fi ucise de un glonte cinstit de carabină! Da, sărmanul animal!

Ce-i drept, mare pacoste căzuse pe capul căpitanului Hod! Atunci când căuta tigri nu-i vedea, iar când nu-i căuta îi treceau în zbor pe dinainte sau erau sugrumaţi ca nişte şoareci în laţurile capcanei!

La ora unu noaptea, primejdia, pe cât de mare fusese ea până atunci, s-a dublat.

Vântoasa turbată, învârtejindu-se în direcţia tuturor punctelor cardinale, făcuse ca incendiul să cuprindă şi partea de şosea dinaintea noastră, astfel încât acum eram complet împresuraţi.

Cu toate acestea, violenţa furtunii scăzuse mult, aşa cum se întâmplă aproape totdeauna când asemenea fenomene atmosferice trec pe deasupra unei păduri, ai cărei copaci substrag şi epuizează puţin câte puţin materia electrică. Însă, dacă fulgerele erau mai rare şi trăsnetele cădeau la intervale mai mari, dacă ploaia se abătea cu mai puţină forţă, vântul sufla mai departe la suprafaţa pământului, cu o furie de necrezut.

Trebuia să sporim cu orice preţ iuţeala Gigantului de Oţel, cu riscul de a-l izbi de un obstacol sau de a ne prăbuşi în vreo groapă mare şi adâncă.

Banks a făcut acest lucru cu un sânge rece uimitor, ţinându-şi ochii lipiţi de sticlele lenticulare ale turelei şi stând cu mâna încleştată pe regulatorul de presiune, căruia nu-i mai dădea drumul.

Şoseaua părea încă pe jumătate liberă, între două perdele de flăcări. Era neapărat nevoie să trecem printre ele. Banks s-a aruncat cu hotărire înainte, cu o viteză de şase, şapte mile pe oră.

Am crezut că acolo ne vor rămâne oasele, mai cu seamă când a fost nevoie să străbatem un loc foarte îngust printre văpăi, pe o distanţă de cincizeci de metri. Roţile Casei cu aburi au trecut scrâşnind peste jeraticul presărat pe jos şi un aer dogoritor ne-a învăluit din toate părţile!

Izbutisem!

În sfârşit, la ora două noaptea, în licărirea rarelor luminişuri, a apărut marginea pădurii. Îndărătul nostru se desfăşura o vastă panoramă de flăcări. Incendiul nu avea să se stingă până ce nu mistuia şi ultimul banian din pădurea aceea uriaşă.

În fine, la ziuă, trenul s-a oprit; furtuna se potolise cu totul şi am pregătit o tabără provizorie.

Elefantul nostru, verificat cu multă grijă, avea vârful urechii drepte străbătut de mai multe găuri, cu marginile răsucite.

Desigur, după o asemenea lovitură de trăsnet, oricare alt animal, afară de unul de oţel, ar fi căzut ca să nu se mai scoale niciodată, iar incendiul ar fi mistuit Gigantul nostru aflat în pericol!

La ora şase dimineaţa, după o foarte scurtă odihnă, o porneam din nou la drum, iar la prânz poposeam în împrejurimile orăşelului Rewah.

Capitolul XIII

ISPRĂVILE VÂNĂTOREŞTI ALE CĂPITANULUI HOD

După-amiaza zilei de 5 iunie şi noaptea următoare, petrecute în tabără, s-au scurs în linişte. După atâtea osteneli, sporite de tot atâtea primejdii, ne meritam odihna din plin.

Dinaintea paşilor noştri nu se mai desfăşurau câmpiile bogate ale regatului Aud. *Steam House* alerga acum prin teritoriul acela, încă fertil, dar întretăiat de *nullah* sau albii de torenţi, care formează provincia Rohilkhande. Bareilly este capitala acestui pătrat întins, cu latura de o sută cincizeci şi cinci de mile, udat de numeroşii afluenţi sau subafluenţi ai râului Gogra, în care se regăsesc ici şi colo pâlcuri de manghieri măreţi, şi presărat de porţiuni de junglă deasă care tind să dea îndărăt în faţa terenurilor cultivate.

Aici a fost centrul insurecţiei după cucerirea oraşului Delhi şi s-a desfăşurat una dintre campaniile lui sir Colin Campbell; aici coloana brigadierului Walpole nu a fost, la început, lipsită de noroc, aici a pierit, în lupta de la l4 aprilie, unul din prietenii lui sir Edward Munro, colonel comandant al celui de al 93-lea regiment scoţian care se distinsese în cele două asalturi ale oraşului Lucknow.

Dată fiind alcătuirea sa, ţinutul era cum nu se poate mai prielnic pentru mersul Gigantului nostru. Şosele frumoase şi foarte egal nivelate, cursuri de apă uşor de trecut între cele două artere mai importante care coboară dinspre nord, totul contribuia să ne facă mai uşoară străbaterea acestei părţi a itinerarului. Nu ne mai rămâneau de parcurs decât câteva sute de kilometri, înainte de a da de primele ridicături de teren ce leagă câmpia de munţii Nepalului.

Atâta doar că trebuia să ţinem seama neapărat de sezonul ploilor.

Musonul, care suflă dinspre nord-est către sud-vest în timpul primelor luni ale anului, tocmai încetase să mai bată. Perioada ploioasă este mai violentă pe litoral decât în interiorul peninsulei, unde începe ceva mai târziu. Aceasta se întâmplă din cauză că norii seacă înainte de a ajunge deasupra centrului Indiei. Mai mult încă, direcţia lor este întrucâtva modificată de către bariera munţilor înalţi, care formează un fel de contracurent atmosferic. Pe coasta Malabar, musonul de vară începe în luna mai; în mijlocul provinciilor centrale şi septentrionale el nu se face simţit decât după câteva săptămâni, adică în luna iunie.

Aşadar, ne găseam în luna iunie şi călătoria noastră urma să se desfăşoare în aceste împrejurări deosebite, însă prevăzute dinainte.

Trebuie să vă spun din capul locului că, începând chiar de a doua zi, curajosului nostru Gumi, care fusese dezarmat de trăsnet într-un mod atât de neplăcut, începuse să-i meargă mai bine. Înţepeneala piciorului stâng nu fusese decât vremelnică. Nu-i mai rămăsese nici urmă de paralizie, însă mi se părea că tot mai poartă pică focului căzut din cer.

În cursul zilelor de 6 şi 7 iunie, cu ajutorul lui Phann şi Black, căpitanul Hod a avut mai mult noroc la vânătoare. A izbutit să ucidă o pereche de antilope din acelea numite în ţinut *nilgau.* Este vorba despre boii albaştri ai hinduşilor, pe care i-am putea numi mai cu temei cerbi, întrucât ei seamănă mai bine cu cerbii decât cu semenii zeului Apis. Ar trebui chiar să le spunem cerbi gri-perlat, deoarece culoarea lor aminteşte cu siguranţă mai bine pe aceea a cerului pe timp de furtună decât pe a cerului azuriu. Ni se garantează totuşi că, la unele dintre aceste minunate animale, cu coarne mici, drepte şi ascuţite, cu capul lung şi uşor bombat, părul ajunge să fie aproape albastru, culoare pe care natura a refuzat-o în mod invariabil patrupedelor, până şi vulpii albastre, a cărei blană este mai curând neagră.

Nu era încă vorba despre carnivorele la care visa căpitanul Hod. Totuşi, dacă acest *nilgau* nu este feroce, nu înseamnă că e mai puţin periculos atunci când, uşor rănit, se întoarce asupra vânătorului. Mai întâi un glonte al căpitanului, apoi altul al lui Fox au oprit în plin elan cele două superbe animale. Au fost ucise parcă în plin zbor.

Aşa încât, pentru Fox nici nu însemnau altceva decât vânat cu pene.

În schimb, domnul Parazard a fost cu totul de altă părere, iar buturile lor excelente, numai bine fripte, ne-au făcut să fim de acord cu el.

În zorii zilei de 8 iunie am părăsit tabăra, pe care o instalasem în apropierea unui sătuc din Rohilkhande. Ajunsesem acolo în seara din ajun, după ce parcursesem cei patruzeci de kilometri care îl despărţeau de Rewah. *Steam House* mersese deci cu o viteză foarte redusă, căci ploile continuau să moaie pământul. În plus, râuleţele începeau să se umfle şi mai multe vaduri ne-au pricinuit o întârziere de câteva ore. Dar, la urma urmelor, pentru noi nu mai conta o zi sau două. Eram siguri că vom ajunge până la sfârşitul lunii iunie în regiunea aceea muntoasă unde aveam de gând să ne instalăm Casa cu aburi pentru mai multe luni de zile, pe timpul sezonului de vară, întocmai ca în mijlocul unui *sanitarium.* Aşadar, nici un fel de nelinişte în această privinţă.

În ziua de 8 iunie căpitanul Hod a avut de regretat o împuşcătură de zile mari.

Drumul trecea printr-o junglă deasă de bambuşi, aşa cum se întâmplă adesea primprejurul satelor acelora, care par înălţate în mijlocul unor coşuri cu flori: încă nu era adevărata junglă, care, în înţelesul hindus, înseamnă câmpia aspră, goală, stearpă, deasupra căreia se înalţă şirurile de tufişuri bătând în cenuşiu. Ne aflam, dimpotrivă, într-o regiune cu terenuri cultivate, în mijlocul unui ţinut mănos, împărţit ca de obicei în lanuri mlăştinoase de orez.

Gigantul de Oţel mergea liniştit, condus de mâna lui Storr, scoţând drăgălaşele sale panaşuri de vapori, pe care vântul le împrăştia deasupra bambuşilor de pe marginea şoselei.

Deodată, un animal a sărit cu o sprinteneală uluitoare, repezindu-se la gâtul elefantului nostru.

— Un *cheetah!* Un *cheetah!* a strigat mecanicul.

Auzind acest strigăt, căpitanul s-a năpustit în balconul din faţă şi a înşfăcat puşca, mereu pregătită şi aflată totdeauna la îndemână.

— Un *cheetah!* a strigat şi el.

— Trage odată! am strigat eu.

— Am tot timpul! mi-a răspuns căpitanul Hod care s-a mulţumit să ţină animalul în cătarea puştii.

Cheetah este un soi de leopard specific Indiilor, mai mic decât tigrul, însă aproape la fel de primejdios, într-atâta este de sprinten, cu şira spinării mlădioasă şi mădularele vânjoase.

Colonelul Munro, Banks şi cu mine stăteam în picioare în verandă şi-l priveam, aşteptând împuşcătura căpitanului.

De bună seamă că animalul se înşelase la vederea elefantului nostru. Se năpustise în grabă asupra lui; atâta doar că, acolo unde crezuse că va găsi carne de vietate în care să-şi poată înfige colţii şi ghearele, nu dăduse decât de tablă, pe care ghearele şi colţii săi n-o puteau străpunge. Furios de asemenea

păţanie, el se agăţase acum de urechile lungi ale falsului animal şi tocmai voia să se lase păgubaş în clipa în care a dat cu ochii de noi.

Căpitanul Hod îl ţinea mai departe în cătare, ca orice vânător sigur pe lovitura lui, care nu vrea să tragă în animal decât la momentul potrivit şi să ţintească în locul cel mai nimerit. Cu un răget, fiara şi-a arcuit mândru spinarea. Fără îndoială că simţise primejdia, însă nu voia să fugă. Căuta poate momentul cel mai potrivit ca să se năpustească în verandă.

Într-adevăr, l-am văzut în curând căţărându-se pe capul elefantului, strângând între labe trompa ce-i folosea drept coş, apoi urcându-se până aproape de gaura prin care ieşeau trâmbele de vapori.

— Trage, odată, Hod! i-am spus eu iarăşi.

— Am tot timpul, mi-a repetat căpitanul.

Apoi, adresându-mi-se, dar fără să piardă din vedere leopardul care ne privea ţintă, a întrebat:

— N-ai omorât niciodată un *cheetah,* Maucler, nu-i aşa?

— Niciodată.

— Vrei să omori unul acum?

— Căpitane, i-am răspuns eu, nu vreau să te păgubesc de o împuşcătură de zile mari...

— Ei aş, ce asta-i împuşcătură de vânător? Ia, te rog, o puşcă, pune-o la umăr şi ocheşte-mi bine animalul! Dacă nu-l nimereşti, am să-l iau eu din zbor.

— Fie!

Fox, care venise şi el lângă noi, mi-a întins o carabină cu două ţevi. Am luat-o, am armat-o, am dus-o la umăr, ochind leopardul care stătea încă nemişcat, şi am tras.

Animalul, uşor rănit, a făcut un salt enorm şi, trecând peste turela mecanicului, a căzut pe primul acoperiş al Casei cu aburi.

Oricât de bun vânător era căpitanul Hod, n-ar fi mai avut timp să-l împuşte din zbor.

— E rândul nostru, Fox, e rândul nostru! a strigat el.

Şi amândoi s-au năpustit afară din verandă, spre a alerga să se posteze în turelă.

Leopardul, care alerga încolo şi încoace, a făcut un salt pe deasupra pasarelei şi s-a aruncat pe cel de al doilea acoperiş. Chiar în clipa în care căpitanul Hod apăsa pe trăgaci, animalul a sărit iarăşi aruncându-se la pământ, s-a ridicat din nou într-un avânt plin de vigoare şi a dispărut în junglă.

— Stop! Stop! i-a strigat numaidecât Banks mecanicului, care, oprind introducerea vaporilor, a blocat pe dată toate roţile trenului folosindu-se de frâna cu aer comprimat.

Căpitanul şi Fox au sărit în şosea şi s-au năpustit în hăţiş, ca să ajungă din urmă sălbăticiunea.

S-au scurs câteva minute. Ascultam cu toţii, cu oarecare nerăbdare. Nu s-a auzit nici o împuşcătură. Cei doi vânători s-au întors cu mâinile goale.

— A dispărut, a zburat, striga căpitanul Hod, şi nici urmă de sânge prin iarbă!

— Este vina mea! i-am spus eu căpitanului. Era mai bine dacă trăgeai dumneata în locul meu. N-ai fi dat greş!

— Bine, dar l-ai atins, mi-a răspuns Hod, sunt sigur de asta, însă nu în locul nimerit!

— Domnule căpitan, cu ăsta tot n-am fi ajuns nici eu la al treizeci şi optulea, nici dumneavoastră la al patruzeci şi unulea! a rostit Fox, puţin cam descumpănit.

— Aş! a spus şi Hod, prefăcându-se că nu-i prea pasă. Un *cheetah* nu-i un tigru! Altminteri, dragă Maucler, nici nu m-aş fi gândit să te las pe dumneata să tragi primul!

— La masă, prieteni, a spus atunci colonelul Munro. Ne aşteaptă dejunul, şi el are să vă mai aline...

— Cu atât mai bine, a zis Mac Neil, căci totul s-a petrecut numai din vina lui Fox!

— Din vina mea? a sărit ordonanţa, foarte tulburat de observaţia aceasta neaşteptată.

— Neîndoielnic, Fox, a reluat sergentul. Carabina pe care i-ai dat-o domnului Maucler era încărcată doar cu cartuşe numărul şase!

Şi Mac Neil i-a arătat cel de al doilea cartuş, pe care tocmai îl scosese din arma de care mă folosisem. Într-adevăr, în el erau numai alice de potârniche.

— Fox! a strigat căpitanul Hod.

— Ordonaţi, domnule căpitan!

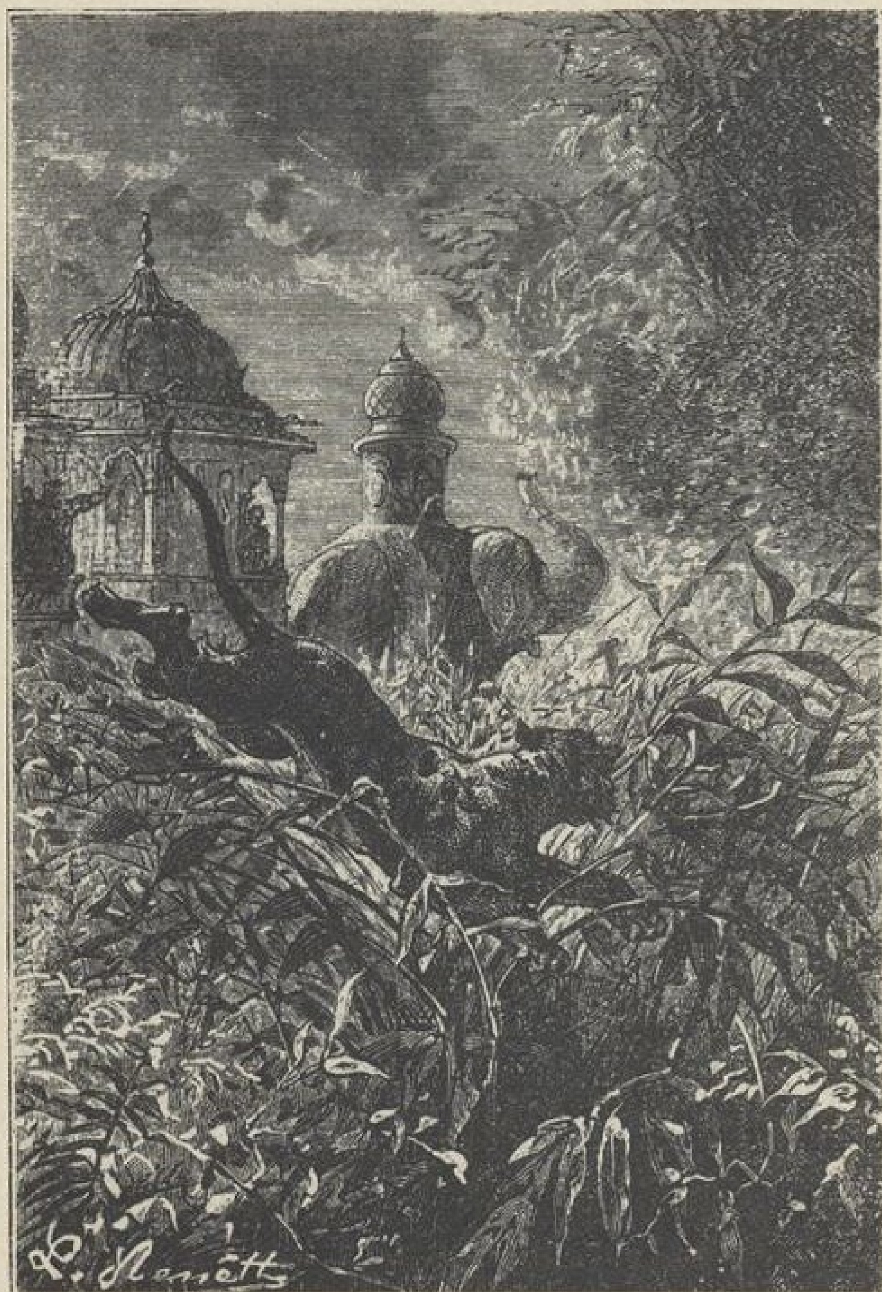
— Două zile de arest!

— Am înţeles, domnule căpitan!

Aşa încât Fox s-a dus în cabina lui, hotărât să nu mai apară înaintea noastră decât după patruzeci şi opt de ore. Era foarte ruşinat de greşeala săvârşită şi voia să se ascundă.

A doua zi, în 9 iunie, căpitanul Hod, Gumi şi cu mine am pornit să cutreierăm câmpia de-a lungul şoselei, în timpul popasului de după-amiază pe care ni-l acordase Banks. Plouase toată dimineaţa, dar spre prânz cerul se mai înseninase şi ne puteam aştepta ca vremea să se îmbunătăţească timp de câteva ore.

Animalul a sărit iarăşi şi a
dispărut în junglă

Dealtfel, nu Hod, vânătorul de fiare sălbatice, mă ducea cu el de astă dată, ci acela care trebuia să facă rost de vânat. Pornise să hoinărească agale pe marginea orezăriilor, însoţit de Phann şi de Black, în scopul aprovizionării bucătăriei. Domnul Parazard îi adusese la cunoştinţă că avea cămara goală şi că aştepta de la înălţimea sa ca înălţimea sa să binevoiască a lua măsurile necesare spre a i-o umple.

Căpitanul Hod s-a resemnat şi am plecat înarmaţi doar cu puştile de vânătoare. Timp de două ore alergătura noastră n-a avut alte urmări decât că am făcut câteva potârnichi să-şi ia zborul şi am stârnit câţiva iepuri, însă de la distanţe atât de mari, încât cu toată bunăvoinţa câinilor noştri am fost nevoiţi să renunţăm la orice speranţă de a-i mai ajunge.

De aceea, căpitanul Hod se găsea în cea mai proastă dispoziţie. De altminteri, în mijlocul acestei câmpii întinse, lipsită de jungle şi desişuri, presărată cu sate şi cu ferme, nu putea nădăjdui să întâlnească vreun animal carnivor care să-l fi despăgubit pentru leopardul ce-i scăpase în ajun. Venise doar în calitate de om însărcinat cu aprovizionarea şi se gândea la primirea pe care avea să i-o facă domnul Parazard dacă s-ar fi întors cu tolba goală.

Totuşi, nu era vina noastră. Până la ora patru încă nu avusesem ocazia să tragem un singur foc de armă. Bătea un vânt tăios şi, după cum am spus, tot vânatul se stârnea dincolo de bătaia puştilor.

— Dragă prietene, mi-a spus atunci căpitanul Hod, hotărât, lucrurile merg tare prost! Când am plecat din Calcutta ţi-am promis nişte vânători superbe, dar un nenoroc, o fatalitate stăruitoare, pe care n-o pricep, mă împiedică să-mi ţin făgăduiala!

— Bine, domnule căpitan, i-am răspuns eu, nu trebuie să desperăm, îmi pare rău mai mult pentru dumneata decât pentru mine. Dealtfel, avem să ne scoatem pârleala în munţii Nepalului!

— Da, a recunoscut căpitanul Hod, pe primele povârnişuri ale Himalayei vor fi condiţii mai bune pentru vânătoare. Vezi, dragă Maucler, aş pune prinsoare că trenul nostru, cu tot calabalâcul, cu mugetele vaporilor şi mai ales cu elefantul lui gigantic, înspăimântă fiarele astea blestemate mai ceva decât un tren pe calea ferată, şi tot aşa are să fie cât timp merge! Trebuie să sperăm că, odată ajunşi la odihnă, vom fi mai norocoşi. Într-adevăr, leopardul ăla era nebun! Se vede că murea de foame de s-a aruncat asupra Gigantului de Oţel, şi era vrednic să fie ucis cu un glonte de calibru mare! Al dracului Fox, n-am să uit niciodată ce-a făcut! Dar cât e ceasul acum?

— Aproape cinci!

— Au trecut cinci ore şi noi n-am putut trage nici măcar un cartuş!

— Suntem aşteptaţi în tabără abia pe la şapte. Poate că până atunci...

— Nu! Norocul ne este potrivnic, a strigat căpitanul Hod, şi, vezi dumneata, când ai noroc, succesul este pe jumătate asigurat!

— Şi cu stăruinţa se întâmplă la fel, i-am răspuns eu. Ei bine, căpitane, să cădem de acord că nu ne vom întoarce cu mâinile goale! Îţi convine?

— Îmi convine! a strigat Hod. Să moară cine nu s-o ţine de cuvânt!

— Ne-am înţeles.

— Să ştii, Maucler, am de gând mai degrabă să duc un şoarece de pădure sau o veveriţă, decât să mă întorc cu buzele umflate!

Căpitanul Hod, Gumi şi cu mine ne aflam în acea dispoziţie sufletească în care totul este îngăduit. Am continuat deci vânătoarea cu o încăpăţânare vrednică de o soartă mai bună; dar se părea că până şi păsările cele mai inofensive ne ghiciseră intenţiile ostile. Cu neputinţă să ne fi putut apropia măcar de una singură.

Am mers astfel printre orezării, bătând când o latură a şoselei, când pe cealaltă, luând-o înapoi, astfel încât să nu ne depărtăm prea mult de tabără. Osteneală zadarnică. La ora şase şi jumătate seara, cartuşele din puştile noastre erau încă neatinse. Am fi putut să venim şi cu câte un baston în mână, rezultatul ar fi fost acelaşi.

Îl priveam pe căpitanul Hod. Mergea cu fălcile încleştate. Pe frunte, o cută adâncă, săpată între sprâncene, vestea o furie surdă. Mormăia printre buzele strânse nu ştiu ce ameninţări zadarnice împotriva oricăror fiinţe cu blană sau cu pene, din rândul cărora în câmpia aceasta nu se ivea nici măcar una singură. De bună seamă că ar fi ajuns să-şi descarce puşca în orişice obiect întâlnit în cale — arbore sau stâncă: un mod foarte vânătoresc de a-şi descărca nervii. Se vedea limpede că arma îi frigea degetele. Parcă fără voia lui, o arunca pe braţ, o zvârlea iar înapoi în bandulieră, o ducea din nou la umăr.

Gumi îl privea cu luare-aminte.

— Pe căpitan au să-l apuce furiile dacă lucrurile merg tot aşa! mi-a spus el, clătinând din cap.

— Da, i-am răspuns eu, aş da bucuros treizeci de şilingi pe cel mai modest porumbel de casă, pe care o mână milostivă l-ar arunca la distanţa nimerită! Asta l-ar calma!

Însă nici pentru treizeci de şilingi şi nici pentru dublul sau chiar triplul acestei sume nu ne-am fi putut face rost barem de

cel mai ieftin şi mai obişnuit vânat. Câmpia era pustie şi n-am zărit nici o singură fermă sau vreun sat.

Într-adevăr, cred că, dacă asemenea lucru ar fi fost cu putinţă, l-aş fi trimis pe Gumi să cumpere la orice preţ vreo zburătoare, fie chiar şi un pui jumulit, pentru a-l supune, drept represalii, împuşcăturilor înciudatului nostru căpitan!

Între timp, se lăsa noaptea. În mai puţin de o oră n-ar mai fi fost lumină de ajuns spre a ne putea urma nefolositoarea expediţie. Deşi ne legasem să nu ne întoarcem în tabără cu tolbele goale, am fi fost fără doar şi poate siliţi s-o facem, în afară de cazul că ne-am fi hotărât să ne petrecem noaptea în câmpie. Însă, fără a mai ţine seama că noaptea ameninţa să fie ploioasă, trebuia să-i scutim de griji pe colonelul Munro şi pe Banks, care s-ar fi neliniştit văzând că nu mai venim odată.

Căpitanul Hod, cu ochii larg deschişi, aruncându-şi privirile de la dreapta la stânga şi de la stânga la dreapta cu o iuţeală de pasăre, mergea cu zece paşi înaintea noastră, într-o direcţie care în mod sigur nu ne apropia de *Steam House.*

Tocmai voiam să grăbesc pasul să-l ajung, ca să-i spun să se lase păgubaş de-a mai lupta împotriva ghinionului, când am auzit în dreapta mea un fâlfâit zgomotos de aripi. Am privit într-acolo.

O masă alburie se înălţa încet, încet pe deasupra unui hăţiş.

Iute, fără a-i mai da căpitanului Hod răgazul să se întoarcă, am dus puşca la umăr şi cele două focuri au pornit unul după altul.

Zburătoarea necunoscută în care trăsesem s-a prăbuşit greoi în marginea unei orezării.

Phann a făcut un salt, a înşfăcat vânatul pe care-l doborâsem şi i l-a adus căpitanului.

— În sfârşit, a strigat Hod, dacă domnul Parazard n-o să fie mulţumit, n-are decât să se arunce în marmită cu capul înainte!

— Însă cel puţin este un vânat care se mănâncă ?

— Cu siguranţă... în lipsă de altceva mai bun! mi-a replicat căpitanul.

— Din fericire nu v-a văzut nimeni, domnule Maucler! mi-a spus Gumi.

— Dar ce lucru vrednic de mustrare am săvârşit?

— Eh! Aţi ucis un păun şi este interzis ca păunii să fie omorâţi, aceste păsări fiind socotite sfinte în întreaga Indie.

— Dracul să le ia pe toate păsările sfinte şi pe cei ce le sfinţesc! a strigat căpitanul Hod. Ăsta-i ucis, o să-l mâncăm... Cu smerenie, dacă vrei, dar o să-l mâncăm!

Într-adevăr, în această ţară a brahmanilor, după expediţia lui Alexandru cel Mare, epocă în care s-a răspândit în peninsulă, păunul este considerat o pasăre sfântă, în toată India. Hinduşii

au făcut din el simbolul zeiţei Saravasti, protectoarea naşterilor şi a căsătoriilor. Cine distruge o asemenea zburătoare este pasibil de pedepse pe care le-a întărit şi justiţia engleză.

Exemplarul acela de galinacee care-l bucura pe căpitanul Hod era măreţ, cu aripile sale de culoare verde-închis cu reflexe metalice, mărginite de o dungă aurie. Coada lui, foarte stufoasă şi fin împodobită cu pete rotunde, alcătuia un evantai superb de pene mătăsoase.

— La drum, la drum! a spus căpitanul. Mâine domnul Parazard ne va servi păun, orişice ar putea gândi despre asta toţi brahmanii din India! Şi dacă, la urma urmelor, păunul nu-i altceva decât un pui de găină mai pretenţios, ăsta, cu penele sale scoase artistic în relief, va arăta foarte frumos pe masa noastră!

— În sfârşit, eşti mulţumit acum, domnule căpitan?

— Mulţumit... de dumneata da, dragă prietene, însă de mine câtuşi de puţin! Ghinionul nu m-a slăbit încă, dar va trebui să treacă! La drum!

Ne-am întors aşadar spre tabără, de care ne îndepărtasem probabil cu vreo trei mile. Pe şoseaua care-şi desfăşura firul şerpuitor prin jungla deasă de bambuşi, căpitanul Hod şi cu mine păşeam alături unul de altul. Gumi, care căra vânatul, venea la doi sau trei paşi în urmă. Soarele nu apusese încă, dar era acoperit de nori groşi şi am fost nevoiţi să ne căutăm drumul în semiobscuritate.

Deodată, dintr-un desiş din dreapta şoselei a izbucnit un răget formidabil. Răgetul mi s-a părut atât de îngrozitor, încât m-am oprit brusc, parcă fără voia mea.

Căpitanul Hod m-a prins de mână şi mi-a spus:

— Un tigru!

Apoi, i-a scăpat o înjurătură.

— Pe toate furtunile Indiilor! a strigat el. În puştile noastre n-avem decât alice de potârniche!

Era prea adevărat. Hod, Gumi şi cu mine n-aveam nici măcar un singur glonte!

Dealtfel, nici n-am fi mai avut vreme să ne încărcăm din nou armele. Zece secunde după ce scosese răgetul, animalul se avântase afară din hăţiş şi, dintr-un salt, ajunsese pe şosea, la douăzeci de metri de noi.

Era un tigru măreţ, dintre aceia pe care hinduşii îi numesc mâncători de oameni — *man eater* — carnivore feroce, care fac în fiecare an sute de victime. Ne aflam într-o situaţie îngrozitoare.

Priveam tigrul, îl devoram din ochi şi trebuie să mărturisesc că-mi tremura puşca în mână. Avea o lungime de nouă sau zece

picioare şi blana de culoare portocalie, vărgată cu dungi albe şi negre.

Ne privea şi el. Ochii săi de pisică sclipeau în penumbră. Coada lui bătea pământul cu nerăbdare. Se strângea şi se ghemuia de parcă ar fi vrut să se avânte. Hod nu-şi pierduse deloc sângele rece. Ţintea animalul şi şoptea cu o intonaţie cu neputinţă de redat:

— De şase! Să ucizi un tigru cu cartuşe numărul şase! Dacă nu-l împuşc foarte de-aproape şi drept între ochi, suntem...

Căpitanul n-a mai putut să încheie. Tigrul înainta nu în salturi, ci cu paşi mici.

Gumi, stând pe vine îndărătul nostru, îl luase şi el la ochi, atâta doar că puşca lui n-avea decât alice mărunte. Cât despre a mea, nici măcar nu era încărcată.

Am vrut să scot un cartuş din cartuşieră.

— Nici o mişcare! mi-a şoptit încetişor căpitanul. Tigrul ar şi sări, şi nu trebuie să sară!

Am rămas atunci tustrei neclintiţi.

Tigrul înainta încetişor. Până mai adineauri îşi legănase capul, acum nu şi-l mai mişca. Ochii săi ne priveau fix, dar parcă pe furiş. Cu falca de jos uriaşă atârnând până la pământ, părea să-i aspire emanaţiile.

În curând, formidabila fiară nu se mai afla decât la zece paşi de căpitan.

Hod, bine proptit pe picioare, nemişcat ca o statuie, îşi concentra întreaga viaţă în privire. Înspăimântătoarea luptă care se pregătea, şi de pe urma căreia poate că nici unul dintre noi n-avea să mai scape cu viaţă, nici măcar nu-l făcea să-i bată inima mai iute.

În clipa aceea am crezut că, în sfârşit, tigrul va sări.

A mai făcut încă cinci paşi. Am avut nevoie de toată energia ca să nu-i strig căpitanului Hod:

— Dar trage odată! Trage odată!

Nu! Căpitanul Hod spusese — şi era de bună seamă singura cale de scăpare — că voia să-l împuşte pe animal drept între ochi; însă pentru aceasta era nevoie să tragă foarte de aproape.

Tigrul a mai făcut trei paşi şi s-a înălţat ca să sară.

A răsunat atunci o detunătură violentă, urmată aproape numaidecât de încă una.

A doua detunătură avusese loc chiar în trupul animalului, care, după încă trei-patru tresăriri şi răgete de durere, a căzut neînsufleţit la pământ.

— O adevărată minune! a strigat căpitanul Hod. Deci, puşca mea era încărcată cu gloanţe, ba chiar cu gloanţe explozive! Ah, de data asta îţi mulţumesc, Fox, îţi mulţumesc!

— Este cu putinţă ? am strigat şi eu.

— Vezi şi dumneata!

Şi, frângându-şi arma de vânătoare, căpitanul Hod a scos cartuşul de pe ţeava din stânga. Era un glonte exploziv.

Acum totul se explica uşor:

Căpitanul Hod avea o carabină cu două ţevi şi o puşcă de vânătoare tot cu două ţevi, amândouă de acelaşi calibru. Or, atunci când Fox încărcase din greşeală carabina cu alice, el încărcase puşca de vânătoare cu gloanţe explozive. Şi dacă în ajun acest lucru salvase viaţa leopardului, astăzi ni le salvase pe ale noastre.

— Da, a spus căpitanul Hod, şi niciodată nu m-am aflat mai aproape de moarte ca astăzi!

După o jumătate de oră ajungeam înapoi în tabără. Hod a trimis după Fox şi i-a povestit tot ce se întâmplase.

— Domnule căpitan, i-a răspuns ordonanţa, asta dovedeşte că în loc de două zile de consemn merit patru, pentru că m-am înşelat de două ori!

— Sunt de aceeaşi părere cu tine, i-a răspuns la rândul său căpitanul Hod, însă, deoarece greşeala ta m-a ajutat să-l dobor pe al patruzeci şi unulea, mai sunt de părere să-ţi ofer această guinee...

— După cum şi eu sunt de părere s-o iau, a rostit Fox, care a vârât moneda de aur în buzunar.

Acestea au fost incidentele care au marcat întâlnirea căpitanului Hod cu cel de al patruzeci şi unulea tigru al său.

La l2 iunie, pe seară, *Steam House* făcea haltă în apropierea unui târguşor, iar a doua zi o porneam din nou la drum spre a străbate cei cinci sute de kilometri care ne mai despărţeau de munţii Nepalului.

Capitolul XIV

UNUL CONTRA TREI

Peste câteva zile urma să ne căţărăm în sfârşit pe primele povârnişuri ale acelor regiuni septentrionale ale Indiei care, din etaj în etaj, din şir de coline în şir de coline şi din lanţ de munţi în lanţ de munţi, urcă spre a atinge cele mai mari altitudini de pe suprafaţa globului. Până acum, pământul fusese prea puţin denivelat, iar înclinarea lui nu ni se făcea decât uşor simţită, astfel încât s-ar fi părut că Gigantul de Oţel nici nu băgase de seamă atâta lucru.

Timpul era mai cu seamă ploios, bântuiau furtuni, însă temperatura medie rămânea suportabilă. Drumurile se menţineau încă bune şi rezistau cu bine la obezile roţilor trenului, aşa greu cum era. Atunci când se ivea vreun lăgaş săpat prea adine, o mişcare uşoară a mâinii lui Storr pe maneta regulatorului de presiune, producând o împingere mai violentă a fluidului ascultător, era de-ajuns pentru depăşirea obstacolului. Se ştie că maşinii noastre nu-i lipsea puterea, şi doar un sfert de rotire imprimată valvelor de introducere a vaporilor adăuga la forţa ei efectivă câteva duzini de cai-vapori.

Într-adevăr, avusesem numai motive să ne felicităm, atât pentru acest gen de locomoţie, pentru motorul pe care i-l adaptase Banks, cât şi pentru confortul locuinţelor rulante, mereu în căutare de noi orizonturi, care se schimbau fără încetare în faţa ochilor noştri.

Trecusem de câmpia aceea nesfârşită, care se întinde din valea Gangelui până în ţinuturile Aud şi Rohilkhande. Vârfurile Himalayei alcătuiau către nord o margine gigantică, de care veneau să se izbească norii alungaţi de vântul dinspre sud-vest. Deocamdată era cu neputinţă să vezi bine profilul pitoresc al unui lanţ care se detaşează la mai bine de opt mii de metri deasupra nivelului mării; însă, în apropiere de graniţa tibetană, ţinutul căpăta o înfăţişare mai sălbatică, iar jungla cotropea tot mai mult pământul, în dauna terenurilor cultivate.

Tot astfel şi flora acestei părţi a teritoriului hindus nu mai era aceeaşi. Palmierii dispăruseră spre a face loc acelor bananieri măreţi, acelor manghieri stufoşi care dau cel mai bun fruct al Indiei şi îndeosebi grupurilor de bambuşi, al căror rămuriş se desfăşoară în formă de jerbă până la o sută de picioare deasupra solului. Mai apar aici magnolii cu flori mari, umplând văzduhul de mirosuri pătrunzătoare, arţari superbi, stejari de diferite specii, castani cu fructele încărcate de ţepi întocmai ca aricii de mare, arbori de cauciuc a căror sevă se scurge prin vasele lor întredeschise, pini cu frunze enorme din specia Pandanus; apoi, având o talie mai modestă însă culori mai bătătoare la ochi — muşcate, rododendroni, lauri, rânduiţi în răzoare pe marginea şoselelor.

Se mai vedeau, pierdute în mijlocul copacilor înalţi, câteva sate cu colibele lor de paie sau din bambus şi două sau trei ferme, aflate însă de pe acum la distanţe de mai multe mile unele de altele. Populaţia scădea pe măsură ce ne apropiam de ţinuturile înalte.

Deasupra acestor vaste peisaje trebuie să întindem de-aici înainte drept fond al cadrului un cer cenuşiu şi ceţos. Aş mai adăuga chiar că adesea cădeau averse puternice de ploaie. Timp de patru zile, între 13 şi 17 iunie, poate că nu ne-am

bucurat nici măcar de o jumătate de zi de acalmie. De aici obligaţia de a rămâne în salonul Casei cu aburi, nevoia de a ne umple orele nesfârşite — tot astfel ca şi într-o locuinţă sedentară — fumând, stând de vorbă sau jucând wist.

În vremea aceasta puştile şomau, spre marea nemulţumire a căpitanului Hod; însă, două şlemuri pe care le-a făcut într-o singură seară i-au redat obişnuita bună dispoziţie.

«Poţi să ucizi oricând un tigru, a spus el, dar nu poţi întotdeauna să faci un şlem!»

N-aveam nimic de răspuns la o propoziţie atât de întemeiată şi formulată cu atâta limpezime.

La 17 iunie am făcut tabără în apropierea unui *serai* — nume pe care-l poartă bungalowurile rezervate în mod special călătorilor. Se mai înseninase, şi Gigantul de Oţel, care muncise din greu în timpul ultimelor patru zile, avea nevoie, dacă nu de un pic de odihnă, cel puţin de câteva îngrijiri. Am căzut deci de acord să ne petrecem în acest loc după-amiaza şi noaptea următoare.

Serai vrea să zică de fapt *caravanserai,* adică hanul public al marilor şosele ale peninsulei, un patrulater de clădiri nu prea înalte înconjurând o curte interioară, având de obicei patru turnuleţe în colţuri, ceea ce-i dă o înfăţişare cu totul orientală. În asemenea seraiuri funcţionează un personal special destinat serviciului casei: *bhisti* sau sacagiul, bucătarul — o adevărată providenţă a călătorilor care, prea puţin pretenţioşi, ştiu să se mulţumească şi cu ouă sau pui de găină — şi *khansama,* adică furnizorul de merinde cu care se poate trata direct şi, îndeobşte, la preţuri mici.

Paznicul seraiului, numit şi *peon,* este pur şi simplu un agent al preaonorabilei Companii, căreia îi aparţine majoritatea acestor instituţii, inspectate de către inginerul şef al districtului.

O regulă destul de ciudată, însă aplicată cu stricteţe în seraiuri, este următoarea: orice călător poate locui aici timp de douăzeci şi patru de ore; în cazul în care vrea să rămână mai mult timp, are nevoie de o autorizaţie a inspectorului. În lipsa acestei aprobări, primul venit, fie el englez sau hindus, îi poate pretinde să-i cedeze locul.

Este de la sine înţeles că, de îndată ce am ajuns la locul de popas, Gigantul de Oţel a stârnit ca de obicei aceeaşi impresie, adică a fost foarte luat în seamă, poate chiar şi foarte invidiat. Cu toate acestea, am fost nevoit să constat că oaspeţii de acum ai seraiului îl priveau mai degrabă cu oarecare dispreţ — un dispreţ prea prefăcut însă ca să poată fi şi adevărat.

Ce-i drept, nici n-aveam de-a face cu muritori de rând, care călătoresc pentru negoţ sau pentru plăcerea lor. Nu era vorba

nici de cutare ofiţer englez întorcându-se în taberele de la graniţa nepaleză, nici de vreun negustor hindus mânându-şi caravana către stepele Afganistanului, dincolo de Lahore sau de Peshawar.

Era nici mai mult, nici mai puţin decât prinţul Guru Singh în persoană, fiul unui rajah independent din Gujarat, el însuşi rajah şi care călătorea cu mare pompă prin nordul peninsulei indiene.

Prinţul ocupa nu numai cele trei sau patru săli ale seraiului, ci şi toate împrejurimile, care fuseseră amenajate în aşa fel încât să-i găzduiască oamenii din suită.

Nu mai văzusem încă un rajah călătorind. Astfel încât, de îndată ce ne-am organizat popasul într-un loc încântător, aflat pe malul unui mic curs de apă şi la adăpostul unor pandanuşi măreţi, la vreun sfert de milă de serai, am plecat, însoţit de căpitanul Hod şi de Banks, să vizitez tabăra prinţului Guru Singh.

Fiul unui rajah, atunci când se deplasează, nu se deplasează singur. Nici pomeneală de aşa ceva! Dacă sunt pe lume oameni pe care nu-i invidiez câtuşi de puţin, ei bine, sunt tocmai aceia care nu pot să mişte un picior sau să facă un pas măcar, fără a pune numaidecât în mişcare câteva sute de oameni! Mai bine să fii simplu pieton, cu sacul în spinare, cu bastonul în mână şi puşca pe umăr, decât prinţ călătorind prin Indii, cu întregul ceremonial pe care ţi-l impune rangul.

— Nu-i un singur ins care merge dintr-un oraş în altul, mi-a spus Banks, ci un întreg târguşor care-şi schimbă coordonatele geografice!

— Îmi place mai mult *Steam House,* i-am răspuns eu, şi n-aş face schimb cu acest fiu de rajah!

— Cine ştie, a replicat căpitanul Hod, dacă şi prinţul n-ar prefera casa noastră rulantă în locul acelui stânjenitor calabalâc de campanie!

— N-are de rostit decât un cuvânt, a strigat Banks, şi am să-i fabric un întreg palat cu aburi, numai să plătească preţul cuvenit! Dar, până să facă el comanda, hai să-i vedem un pic tabăra, dacă va merita osteneala!

Suita prinţului număra nu mai puţin de cinci sute de persoane. Pe dinafară, sub copacii înalţi din câmpie, erau aşezate simetric două sute de care, întocmai ca nişte corturi într-o tabără întinsă. Unele erau trase de *zebu,* altele de bivoli, fără a mai pune la socoteală trei elefanţi măreţi care purtau în spate palanchine de o neasemuită bogăţie şi vreo douăzeci de cămile din acelea aduse de prin ţinuturile de la vest de Indus, înhămate după moda ducelui d'Aumont. Acestei caravane nu-i lipsea nimic, nici muzicanţii care să farmece auzul înălţimii

sale, nici baiaderele care să-i incinte văzul şi nici scamatorii care să-l distreze în clipele de răgaz. Personalul era întregit de trei sute de hamali şi de două sute de halebardieri, ale căror lefuri ar fi golit cu siguranţă punga oricui, în afară de aceea a unui rajah independent din India.

Muzicanţii, bătând în tamburine, în cimbale şi tam-tamuri, făceau parte dintre acei care înlocuiesc sunetele prin zgomote; alţii scârţâiau din ghitare şi viori cu patru strune, instrumente care nu trecuseră niciodată prin mâna acordorului.

Printre scamatori se găseau câţiva dintre acei *sapwallah* sau îmblânzitori de şerpi care, prin incantaţiile lor, alungă sau atrag reptilele; *nutui,* foarte îndemânatici în exerciţiile cu săbiile; acrobaţi care dansează pe sârma neîntinsă bine, purtând pe cap o stivă de vase de pământ şi drept încălţări coarne de bivol; în sfârşit, prestidigitatori care au iscusinţa de a schimba pieile vechi de şerpi în veninoase cobre şi invers, după gustul spectatorului.

În ce priveşte baiaderele, ele aparţineau acelei categorii de *bundeli* drăguţe, atât de căutate pentru *nautch* sau serate, la care ele îndeplinesc dublul rol de dansatoare şi de cântăreţe. Îmbrăcate foarte decent, unele în muselină brodată cu aur, altele în fuste plisate şi cu eşarfe pe care le desfăşoară în timpul anumitor mişcări ale corpului, aceste balerine erau împodobite cu bijuterii: brăţări de preţ, inele de aur în degetele de la picioare şi de la mâini, zurgălăi de argint prinşi la glezne. Astfel împopoţonate, ele execută faimosul dans al ouălor cu o graţie şi cu o iscusinţă într-adevăr extraordinare şi nădăjduiam mult că-mi va fi dat să le admir, ca urmare a invitaţiei speciale a rajahului.

Mai era apoi un număr oarecare de bărbaţi, femei şi copii, despre care nu ştiu ce calitate îndeplineau în rândul personalului caravanei. Bărbaţii erau învăluiţi într-o fâşie lungă de stofă numită *dhoti* sau îmbrăcaţi cu o cămaşă, *angarkah,* şi cu o rochie lungă şi albă, *jamah,* care alcătuiau laolaltă un costum foarte pitoresc.

Femeile purtau *choli,* un soi de jachetă cu mâneci scurte, şi *sari* echivalent cu acea *dhoti* a bărbaţilor, pe care ele îl înfăşoară în jurul taliei şi al cărei capăt şi-l aruncă, cochet, peste cap.

Aceşti hinduşi, întinşi pe sub copaci în aşteptarea mesei, fumau , ţigări învelite într-o frunză verde, *garguli,* menită arderii lui *gurago,* un fel de turtă negricioasă, formată din tutun, melasă şi opiu. Alţii mestecau un amestec de frunze de betel, nuci de arec şi var stins, care are cu siguranţă însuşiri digestive, foarte folositoare în climatul arzător al Indiei.

Toată lumea, deprinsă cu mişcarea caravanelor, vieţuia în bună înţelegere şi nu dădea dovadă de însufleţire decât în ceasurile de petrecere. Ai fi spus că sunt ca acei figuranţi ai unei trupe de teatru care cad în cea mai desăvârşită apatie, de îndată ce nu se mai află în scenă.

Cu toate acestea, atunci când am ajuns în tabără, hinduşii s-au grăbit să ne adreseze câteva salamalecuri, înclinându-se până la pământ. Cea mai mare parte dintre ei strigau *sahib, sahib!* ceea ce vrea să însemne «domnule, domnule!» la care noi răspundeam prin gesturi prieteneşti.

După cum am mai spus, îmi trecuse prin gând că prinţul Guru Singh va binevoi poate să dea în cinstea noastră una dintre acele serbări cu care rajahii nu se zgârcesc deloc. Curtea cea mare a bungalowului, foarte nimerită pentru o ceremonie de acest fel, mi se părea că se potriveşte de minune cu dansurile baiaderelor, incantaţiile îmblânzitorilor de şerpi şi scamatoriile acrobaţilor. Mărturisesc că aş fi fost încântat să pot lua parte la un asemenea spectacol în mijlocul unui serai, la umbra arborilor măreţi şi cu acea mizanscenă naturală pe care ar fi alcătuit-o personalul caravanei. Ar fi fost cu mult mai bine decât pe scândurile unui teatru strâmt, cu zidurile sale de pânză pictată, cu fâşiile sale false de verdeaţă şi cu figuraţia lui puţină la număr.

Le-am spus şi însoţitorilor mei ce gândisem, însă ei, împărtăşindu-mi dorinţa, nu credeau că va putea fi îndeplinită.

— Rajahul de Gujarat, mi-a spus Banks, este independent şi n-a fost supus decât abia după răscoala şipailor, în timpul căreia purtarea lui a fost cel puţin dubioasă. Nu-i iubeşte câtuşi de puţin pe englezi, iar fiul lui nu va face nimic spre a ne fi pe plac.

— Ei bine, o să ne lipsim de seratele lui! a răspuns căpitanul Hod, ridicând dispreţuitor din umeri.

Se vede că aşa stăteau lucrurile, deoarece nici măcar nu ni s-a îngăduit să vizităm interiorul seraiului. Poate că prinţul Guru Singh aştepta vizita oficială a colonelului. Numai că sir Edward Munro nu avea nimic să-i ceară acestui personaj şi, neaşteptând nimic de la el, nici nu se deranja să-l vadă.

Ne-am întors deci la locul de popas şi am făcut onoarea unei cine minunate pe care ne-a servit-o domnul Parazard. Trebuie să vă spun că grosul meniului era alcătuit din conserve. De mai multe zile timpul nu ne îngăduise să vânăm; însă bucătarul nostru era un om îndemânatic şi, sub mâna lui savantă, cărnurile şi legumele conservate şi-au recăpătat prospeţimea şi savoarea naturală.

În tot timpul serii, în ciuda a ceea ce spusese Banks, m-a stăpânit un simţământ de curiozitate, am tot aşteptat o invitaţie

care n-a sosit. Căpitanul Hod lua în râs gustul meu pentru baletele în aer liber, ba chiar a susţinut că la operă «este cu mult mai bine». Nu-mi venea să-l cred, însă, dată fiind lipsa de amabilitate a prinţului, mi-a fost cu neputinţă să constat care-i adevărul.

Pentru a doua zi, l8 iunie, totul fusese rânduit ca plecarea să aibă loc în zori.

La ora cinci, Kaluth a aprins focurile. Elefantul nostru, care fusese deshămat, se găsea la vreo cincizeci de metri depărtare de tren, iar mecanicul se îngrijea să-i refacă provizia de apă.

În timpul acesta, noi ne plimbam pe malurile râuleţului.

După patruzeci de minute, cazanul atinsese presiunea trebuincioasă şi Storr tocmai se pregătea să înceapă să-l manevreze înapoi, când s-a apropiat un grup de hinduşi.

Erau cinci sau şase, bogat înveşmântaţi cu robe albe, tunici de mătase şi turbane împodobite cu broderii de aur. Îi însoţeau vreo doisprezece ostaşi de pază, înarmaţi cu săbii şi muschete. Unul dintre soldaţi purta o cunună de frunze verzi, ceea ce arăta că se găsea de faţă un personaj important.

Într-adevăr, personajul important era prinţul Guru Singh în persoană, un bărbat cam de treizeci şi cinci de ani, cu o înfăţişare trufaşă — o figură destul de izbutită de descendent al acelor rajahi legendari, în trăsăturile căruia regăseai tipul caracteristic maharat.

Prinţul nici măcar n-a binevoit să observe că suntem de faţă. A făcut câţiva paşi înainte şi s-a apropiat de giganticul elefant pe care mâna lui Storr avea să-l pună curând în mişcare. Apoi, după ce l-a privit, nu fără un oarecare simţământ de curiozitate, cu toate că nu voia deloc să lase să se bage de seamă, l-a întrebat pe Storr:

— Cine a făcut maşina asta?

Mecanicul l-a arătat pe inginer care ni se alăturase, dar stătea câţiva paşi mai încolo.

Prinţul Guru Singh se exprima cu cea mai mare uşurinţă în limba engleză şi, întorcându-se spre Banks, a rostit din vârful buzelor:

— Dumneata, l-ai?...

— Eu l-am! a răspuns Banks.

— Mi s-a spus că era o toană a răposatului rajah al Bhutanului. Banks a făcut un semn afirmativ din cap.

— La ce bun, a reluat înălţimea sa, ridicând nepoliticos din umeri, la ce bun să te laşi tras de o maşinărie când ai la dispoziţie elefanţi în carne şi oase?

— Poate pentru că, i-a răspuns Banks, acest elefant este mai puternic decât toţi aceia de care se folosea răposatul rajah.

— Oh, a făcut Guru Singh, ţuguind dispreţuitor buzele, mai puternic!...

— Infinit mai puternic!

— Nici unul dintre elefanţii dumneavoastră, a spus atunci căpitanul Hod, n-ar fi în stare să-i clintească o singură labă din loc, dacă el n-ar vrea.

— Ce spui? şi-a arătat îndoiala prinţul.

— Prietenul meu afirmă, i-a replicat inginerul, şi afirm şi eu după dânsul, că acest animal artificial ar putea să ţină piept la tracţiunea a zece perechi de cai şi că tustrei elefanţii dumneavoastră, legaţi împreună, n-ar fi în stare să-l facă să dea înapoi nici măcar cu un pas!

— Nu cred câtuşi de puţin, a răspuns prinţul.

— Vă înşelaţi dacă nu credeţi câtuşi de puţin, a spus căpitanul Hod.

— Iar atunci când înălţimea voastră va dori să plătească preţul cuvenit, a adăugat Banks, mă oblig să-i fac unul care să aibă forţa a douăzeci de elefanţi aleşi dintre cei mai buni din grajdurile dumneavoastră!

— Uşor de zis, a replicat foarte sec Guru Singh.

— Şi uşor de făcut, i-a răspuns Banks.

Prinţul începea să se înfierbânte. Se vedea că suportă cu greu să fie contrazis.

— Am putea face experienţa chiar aici, a spus el după o clipă de gândire.

— Se poate, a consimţit inginerul.

— Ba chiar, a adăugat prinţul Guru Singh, experienţa poate prilejui un rămăşag pe o sumă considerabilă, numai dacă nu veţi da înapoi de teamă să nu pierdeţi, după cum va da înapoi, fără îndoială, elefantul vostru, dacă va avea de luptat cu ai mei.

— Gigantul de Oţel să dea înapoi! a strigat căpitanul Hod. Cine îndrăzneşte să pretindă că Gigantul de Oţel va da înapoi?

— Eu, a răspuns Guru Singh.

— Şi pe cât ar pune rămăşag înălţimea voastră? a întrebat inginerul încrucişându-şi braţele.

— Pe patru mii de rupii, a răspuns prinţul, dacă aveţi de pierdut patru mii de rupii!

Aceasta însemna vreo zece mii de franci. Miza era foarte mare şi am văzut bine că Banks, oricâtă încredere ar fi avut în reuşită, nici nu se gândea să rişte o asemenea sumă.

Căpitanul Hod ar fi pus la bătaie de două ori mai mult, dacă solda lui modestă i-ar fi îngăduit acest lucru.

— Refuzaţi! a spus atunci înălţimea sa, pentru care patru mii de rupii abia dacă însemnau preţul unui capriciu de moment. Vă este teamă să riscaţi patru mii de rupii?

— Accept, a rostit colonelul Munro care se apropiase şi intervenea prin acest singur cuvânt, care-şi avea însemnătatea lui.

— Colonelul Munro pariază pe patru mii de rupii? a întrebat prinţul Guru Singh.

— Chiar şi pe zece mii, a răspuns sir Edward Munro, dacă înălţimii voastre îi convine.

— Fie! a acceptat Guru Singh.

Într-adevăr, lucrurile începeau să devină interesante. Inginerul îi strânse colonelului mâna, parcă pentru a-i mulţumi că nu l-a lăsat să fie jignit de dispreţuitorul rajah, însă sprâncenele i se încruntară o clipă şi mă întrebam dacă nu se încrezuse prea tare în puterea mecanică a aparatului său. Cât priveşte pe căpitanul Hod, el strălucea de bucurie, îşi freca mâinile şi, înaintând spre elefant, strigă:

— Atenţie, Gigantule de Oţel! Este vorba să munceşti pentru onoarea bătrânei noastre Anglii!

Toţi oamenii noştri se rânduiseră pe una dintre laturile şoselei. Vreo sută de hinduşi părăsiseră tabăra din serai şi dădeau fuga ca să asiste la lupta care se pregătea.

Banks ne părăsi ca să urce în turelă lângă Storr, care, printr-un tiraj artificial, aţâţa focul, scoţând o trâmbă de vapori prin trompa Gigantului de Oţel.

Între timp, la un semn al prinţului Guru Singh, câţiva dintre servitorii săi se duseseră în serai şi aduceau de acolo cei trei elefanţi, liberaţi de tot echipamentul de călătorie. Erau trei animale măreţe, de obârşie bengaleză şi având statura mai înaltă decât semenii lor din India meridională. Aceste făpturi superbe, aflate în deplinătatea forţelor lor, m-au făcut să mă simt cuprins de un soi de nelinişte.

Pe gâtul enorm al fiecăruia dintre ei se afla căţărat câte un *mahout.* Aceştia îi călăuzeau cu mâna şi-i stârneau prin strigăte.

Atunci când elefanţii au trecut prin faţa înălţimii sale, cel mai mare dintre ei — un adevărat gigant al speciei — s-a oprit, a îndoit genunchii dinainte şi şi-a înălţat trompa, salutându-l pe prinţ ca un curtean bine stilat ce era. Apoi, el şi cei doi tovarăşi ai săi s-au apropiat de Gigantul de Oţel, pe care păreau că-l privesc cu o uimire amestecată cu oarecare spaimă.

Nişte lanţuri groase au fost atunci fixate la batiul tenderului, prinse de cârligele de legătură ascunse de partea din spate a elefantului nostru.

Mărturisesc că inima îmi bătea mai tare. Căpitanul Hod îşi muşca mustaţa şi nu-şi mai găsea locul de nerăbdare.

Cât despre colonelul Munro, era la fel de calm, aş spune că era chiar şi mai calm decât prinţul Guru Singh.

— Noi suntem gata, a spus inginerul. Când binevoieşte înălţimea sa?...

— Binevoiesc, a răspuns prinţul.

Guru Singh a făcut un semn, cei trei *mahout* au scos un şuierat special, iar elefanţii, proptindu-şi picioarele în pământ, au tras cu toţii în acelaşi timp. Maşina începea să dea câţiva paşi îndărăt.

Am scos un strigăt. Hod a bătut din picior.

— Calează roţile! a spus inginerul cu simplitate, întorcându-se spre mecanic.

Şi, cu o mişcare rapidă urmată de şuierul vaporilor, frâna cu aer comprimat a blocat instantaneu roţile.

Gigantul de Oţel s-a oprit şi a rămas neclintit.

Mahouţii i-au stârnit din nou pe elefanţi care, cu muşchii încordaţi, au făcut o nouă sforţare.

Zadarnic însă. Elefantul nostru părea înrădăcinat în sol.

Prinţul Guru Singh şi-a muşcat buzele până la sânge.

Căpitanul Hod a bătut din palme.

— Înainte! a strigat Banks.

— Da, înainte, a repetat căpitanul, înainte!

Regulatorul de presiune a fost larg deschis, volute groase de aburi au ieşit prin vârful trompei, roţile decalate s-au învârtit încetişor muşcând macadamul şoselei, şi iată-i pe tustrei elefanţii, în ciuda înspăimântătoarei lor rezistenţe, târâţi de-andăratelea, săpând făgaşuri adânci în pământ.

— *Go ahead, go ahead!* urla căpitanul Hod.

Şi Gigantul de Oţel mergând mereu înainte, cele trei animale au picat pe o parte şi au fost târâte vreo douăzeci de paşi, fără ca elefantul nostru să fi părut măcar că bagă de seamă.

— Ura, ura, ura! striga căpitanul Hod, care nu se mai putea stăpâni. Puteţi să aduceţi lângă elefanţi întregul serai al înălţimii sale! Gigantului nostru de Oţel n-o să-i pese de asta nici cât negru sub unghie!

Colonelul Munro a făcut un semn cu mâna. Banks a închis regulatorul de presiune şi aparatul s-a oprit.

Nimic nu era mai vrednic de milă decât să-i vezi pe cei trei elefanţi ai înălţimii sale dând înnebuniţi din trompă, cu picioarele în sus şi agitându-se ca nişte scarabei gigantici răsturnaţi pe spate.

Cât despre prinţ, pe cât de enervat, tot pe atâta şi de ruşinat, plecase fără să mai aştepte sfârşitul experienţei.

În sfârşit, cei trei elefanţi au fost deshămaţi. S-au ridicat, vădit umiliţi de înfrângerea pe care o suferiseră. Atunci când au trecut din nou prin faţa Gigantului de Oţel, cel mai mare dintre ei, în ciuda coniacului, nu s-a putut împiedica să nu

îndoaie genunchii dinainte şi să nu salute cu trompa, aşa cum făcuse şi în faţa prinţului Guru Singh.

Un sfert de oră mai târziu, un hindus — *kamdar,* adică secretarul înălţimii sale — sosea în tabără şi înmâna colonelului un sac conţinând zece mii de rupii, banii pe care prinţul îi pierduse punând rămăşag cu noi.

Colonelul Munro a apucat sacul şi, aruncându-i-l înapoi cu dispreţ, a spus:

— Pentru oamenii înălţimii sale!

Apoi s-a îndreptat liniştit spre *Steam House.*

Ar fi fost cu neputinţă să-l pună mai bine la locul lui pe prinţul acesta înfumurat, care ne provocase într-un mod atât de dispreţuitor.

Între timp, Gigantul de Oţel fiind iarăşi înhămat, Banks a dat curând semnalul de plecare şi, trecând prin mijlocul unei mari mulţimi de hinduşi uluiţi, trenul nostru a pornit în mare viteză.

Trecerea lui a fost salutată cu strigăte şi, în scurt timp, după o curbă a şoselei, am pierdut din vedere seraiul lui Guru Singh.

A doua zi, *Steam House* a început să se caţăre pe primele povârnişuri ce leagă regiunea de şes cu poalele graniţei himalayene. Nu era decât o joacă pentru Gigantul nostru de Oţel, ai cărui optzeci de cai-vapori, închişi între coastele sale, îi îngăduiseră să lupte lesne împotriva celor trei elefanţi ai prinţului Guru Singh. El s-a avântat, aşadar, cu uşurinţă pe şoselele povârnite ale acestui ţinut, fără a mai fi nevoie să fie depăşită presiunea obişnuită a aburilor.

Era, într-adevăr, un spectacol ciudat să vezi colosul vărsând jerbe de scântei, trăgând după el, cu un răget mai puţin grăbit dar mai vioi, cele două vagoane care urcau pe serpentinele drumurilor. Obezile, vrâstate de crestături, zgâriau macadamul care scrâşnea, dezghiocându-se sub roţi. Trebuie să mărturisim că animalul nostru greoi lăsa în urma lui făgaşuri adânci şi strica şoseaua, pe care ploile torenţiale o înmuiaseră.

Oricum ar fi fost, *Steam House* urca puţin câte puţin; în spate priveliştea se lărgea neîncetat, câmpia cobora tot mai mult, iar spre sud orizontul, desfăşurându-se pe un perimetru mai întins, se depărta cât vedeai cu ochii.

Impresia produsă era şi mai puternică atunci când, timp de câteva ore, şoseaua avea de trecut pe sub copacii unei păduri dese. Se deschidea câte un luminiş întins, ca o fereastră uriaşă înspre coama muntelui, şi trenul se oprea — pentru o clipă dacă vreo perdea de pâclă umedă înceţoşa priveliştea, pentru o jumătate de zi dacă peisajul ni se zugrăvea mai limpede privirilor. Şi tuspatru, stând rezemaţi în coate în veranda dindărăt, contemplam îndelung măreaţa panoramă care se desfăşura sub ochii noştri.

Urcuşul, întrerupt de halte mai scurte sau mai lungi, după cum era cazul, şi de popasurile de noapte, n-a durat mai puţin de şapte zile, adică de la l9 la 25 iunie.

— Cu puţină răbdare, spunea căpitanul Hod, trenul nostru va sui până pe cele mai înalte culmi ale Himalayei!

— Să nu avem ambiţii chiar atât de mari, domnule căpitan! îi răspundea inginerul.

— Ar putea s-o facă, Banks!

— Da, Hod, ar putea s-o facă, numai că şoseaua în curând n-are să mai fie în stare bună, fără a mai vorbi de condiţia să cărăm cu noi combustibilul pe care nu-l vom mai găsi printre gheţari, ca şi de aerul respirabil care ne va lipsi la peste două mii de stânjeni înălţime. Dar noi n-avem altceva de făcut decât să trecem de regiunea locuibilă a Himalayei. De îndată ce Gigantul de Oţel va fi ajuns la altitudinea medie a acelor *sanitarium,* el se va opri într-un loc plăcut, la marginea unei păduri alpine, unde văzduhul este împrospătat de curenţii din partea superioară a atmosferei. Prietenul nostru Munro îşi va fi transportat astfel bungalowul de la Calcutta în munţii Nepalului şi vom şedea acolo atâta timp cât va voi el, asta-i tot.

Din fericire, în ziua de 25 iunie am găsit locul de popas unde aveam să stăm în tabără timp de câteva luni. De patruzeci şi opt de ore încoace, şoseaua începuse să fie din ce în ce mai proastă, fie din cauză că nu fusese îndeajuns de bine construită, fie pentru că ploile o desfundaseră. Gigantul de Oţel a avut acolo «de tras», cum se spune în mod obişnuit. A scăpat, devorând doar ceva mai mult combustibil. Câteva bucăţi de lemn în plus, puse de Kaluth în focar, erau de ajuns ca să-i sporească presiunea vaporilor, însă n-a fost nevoie niciodată să-i fie puse prea mult la încercare supapele, ale căror clape nu lăsau să scape fluidul decât la o presiune de şapte atmosfere — presiune care n-a fost depăşită niciodată.

De patruzeci şi opt de ore încoace, trenul nostru se aventura într-un teritoriu aproape pustiu. Nu mai întâlnisem târguşoare ori sate. Abia dacă mai vedeam câteva locuinţe izolate, uneori câte o fermă pierdută în pădurile acestea mari de pin, care năpădesc povârnişul sudic. În trei sau patru rânduri, munteni răzleţi ne-au salutat prin interjecţii pline de admiraţie. Văzând aparatul acela miraculos suind în munţi, nu credeau ei cumva că lui Brahma îi venise toana să transporte o pagodă întreagă pe vreo înălţime inaccesibilă de la graniţa nepaleză? În sfârşit, în ziua de 25 iunie, Banks şi-a aruncat pentru ultima oară cuvântul «Opreşte!», care încheia această primă parte a călătoriei noastre prin India septentrională. Trenul se oprea în mijlocul unui luminiş întins, în apropierea unui torent, a cărui apă limpede avea să ne ajungă pentru toate nevoile, timp de

câteva luni. Din acest loc, privirea putea îmbrăţişa câmpia pe un perimetru de cincizeci până la şaizeci de mile.

Steam House se găsea atunci la trei sute douăzeci şi cinci de leghe de punctul său de plecare, la vreo două mii de metri deasupra nivelului mării şi la poalele muntelui Dhaulagiri, al cărui pisc se pierdea în văzduh la douăzeci şi cinci de mii de picioare înălţime.

Capitolul XV

PALUL TANDIT

Trebuie să-i părăsim o clipă pe colonelul Munro şi pe tovarăşii săi, inginerul Banks, căpitanul Hod şi francezul Maucler şi să întrerupem pentru câteva pagini povestirea acestei călătorii, a cărei primă parte, cuprinzând itinerarul de la Calcutta până la frontiera indo-chineză, ia sfârşit la poalele munţilor Tibetului. Ne reamintim de întâmplarea petrecută în timpul trecerii Casei cu aburi pe la Allahabad. Un număr al ziarului local, purtând data de 25 mai, îl încunoştiinţa pe colonelul Munro despre moartea lui Nana Sahib. Ştirea aceasta, răspândită adesea şi dezminţită întotdeauna, va fi fost acum adevărată? După nişte amănunte atât de precise, mai putea oare sir Edward Munro să se îndoiască? N-avea el să renunţe în sfârşit să se mai răzbune pe răsculatul de la l857?

Veţi judeca singuri.

Iată ce se mai petrecuse cu începere din noaptea aceea de 7 spre 8 martie, în timpul căreia Nana Sahib, însoţit de fratele său Balao Rao, escortat de cei mai credincioşi tovarăşi de arme şi urmat de hindusul Kalagani, părăsise peşterile de la Ajanta.

Şaizeci de ore mai târziu, nababul ajungea la defileurile înguste ale munţilor Satpura, după ce traversase fluviul Topi care vine să se arunce pe coasta de vest a peninsulei, în apropiere de Surat. Se găsea atunci la o sută de mile depărtare de Ajanta, într-o porţiune mai puţin umblată a regiunii, lucru care, pentru moment, îi asigura o oarecare securitate.

Locul era într-adevăr bine ales.

Din munţii Satpura, mijlocii ca înălţime, ia naştere bazinul fluviului Nerbudda, a cărui limită septentrională este încununată de munţii Vindhya. Cele două lanţuri, aflate aproape paralel unul faţă de celălalt, îşi împletesc ramificaţiile şi închipuie, în ţinutul acesta accidentat, ascunzători greu de dibuit. Dar dacă

munţii Vindhya, în dreptul paralelei de douăzeci şi trei de grade latitudine nordică, taie aproape întreaga Indie de la vest la est formând una dintre laturile mari ale triunghiului central al peninsulei, nu acelaşi lucru se poate spune şi despre lanţul Satpura, care nu trece dincolo de meridianul de şaptezeci şi cinci grade longitudine vestică şi vine să se alipească muntelui Kaligong.

Aici, Nana Sahib se afla la intrarea în ţara gonzilor, triburi de temut din seminţiile acelea de rasă veche şi supuse numai pe jumătate, pe care el voia să le aţâţe la revoltă.

Ţinutul Gondwana este un teritoriu de două sute de mile pătrate şi cu o populaţie de trei milioane de locuitori, pe care domnul Rousselet îi consideră băştinaşi şi în rândul cărora fermenţii răscoalei sunt totdeauna gata să dospească. Aici se află o însemnată parte a Hindustanului şi, la drept vorbind, ea nu se găseşte decât cu numele sub dominaţia engleză. Calea ferată Bombay—Allahabad străbate ţinutul dinspre sud-vest spre nord-est şi trimite chiar o ramificaţie până în centrul provinciei, la Nagpur, însă triburile au rămas ostile, nerăbdătoare să scuture jugul european, într-un cuvânt foarte greu de supus în munţii lor — şi Nana Sahib ştia acest lucru foarte bine.

Aici a vrut el mai întâi să caute adăpost spre a scăpa de urmărirea poliţiei engleze, în aşteptarea clipei în care să provoace mişcarea insurecţională.

Dacă nababul ar fi izbutit să facă ce-şi pusese în gând, dacă gonzii s-ar fi răsculat la chemarea lui şi l-ar fi urmat, revolta ar fi putut să capete în scurtă vreme o extindere foarte mare.

După cum se vede, Nana Sahib făcuse o alegere bună. În această regiune centrală a peninsulei, în locul unei simple insurecţii militare, el trăgea de astă dată nădejde să provoace o mişcare naţională, la care să ia parte hinduşii din toate castele.

Însă, înainte de orice, s-a hotărât să se stabilească în ţinut spre a putea înrâuri mai cu folos populaţia, în măsura în care împrejurările i-ar fi îngăduit-o. De unde şi nevoia de a găsi, măcar pentru moment, un adăpost sigur, chiar dacă avea să-l părăsească mai târziu în cazul când ar fi devenit suspect.

Iată lucrul de care s-a îngrijit mai întâi Nana Sahib. Hinduşii care veniseră împreună cu el de la Ajanta puteau să umble încolo şi încoace prin tot guvernământul. Chiar şi Balao Rao, pe care comunicatul guvernatorului nu-l privea în nici un fel, s-ar fi putut bucura de acelaşi privilegiu, dacă n-ar fi semănat atât de mult cu fratele său. Încă de pe vremea când fugise până la graniţele Nepalului, nimeni nu mai atrăsese atenţia asupra persoanei lui şi existau motive ca lumea să-l creadă mort. Însă,

dacă era luat drept Nana Sahib, ar fi fost cu siguranţă arestat, lucru pe care trebuia să-l evite cu orice preţ.

Aşadar, cei doi fraţi, uniţi de acelaşi gând şi păşind spre acelaşi ţel, erau nevoiţi să stea laolaltă în acelaşi adăpost. N-aveau nici mult de căutat şi nici nu era greu să şi-l găsească prin defileurile munţilor Satpura.

Şi, într-adevăr, adăpostul acesta le-a fost pomenit de la bun început de către unul dintre hinduşii din trupă, un gond, care ştia până şi cele mai tăinuite ascunzişuri din acea vale.

Pe malul drept al unui mic afluent al Nerbuddei se găsea un *pal* părăsit, şi anume, palul Tandit.

Un pal este o aşezare mai mică decât un sat, abia un cătun alcătuit din câteva colibe, ba adesea este vorba doar de o locuinţă izolată, îl ocupă o familie nomadă care a venit să se stabilească aici numai pentru o vreme. După ce a dat foc câtorva copaci, a căror cenuşă întremează pământul pentru un scurt sezon, gondul şi ai săi îşi clădesc locuinţa. Dar, întrucât ţinutul nu este nici pe departe sigur, casa capătă înfăţişarea unei mici fortăreţe. Înconjurată de un şir de palisade, ea se poate apăra împotriva unui atac prin surprindere. Dealtfel, ascunsă cum este într-un desiş, îngropată, ca să spunem aşa, sub o boltă de cactuşi şi mărăciniş, nu-ţi este deloc uşor s-o descoperi.

De cele mai multe ori, palul încununează un muncel, în spatele unei văi înguste, între două povârnişuri, în mijlocul unor codri de nepătruns. Nici n-ai crede că nişte fiinţe omeneşti au venit aici să caute adăpost. De drumuri care să ducă până acolo, nici pomeneală; de cărări care să-ţi îngăduie să te apropii, nici urmă. Ca să ajungi la pal este uneori nevoie să păşeşti pe fundul râpos al albiei unui torent, a cărui apă şterge orice urmă. Cine o străbate nu lasă după el nici un semn. În timpul sezonului cald te uzi până la glezne, în timpul sezonului rece până la genunchi şi nimic nu arată că o fiinţă vie a trecut pe acolo. Mai mult, o avalanşă de stânci, care poate fi stârnită chiar şi de mâna unui copil, l-ar strivi pe orişicine ar încerca să ajungă la pal împotriva voinţei celor ce-l locuiesc.

Cu toate acestea, oricât de răzleţi s-ar afla ei în cuiburile lor de vulturi, gonzii pot comunica iute de la un pal la altul. Din înaltul spinărilor inegale ale munţilor Satpura, semnalele lor se răspândesc prin ţinut la douăzeci de leghe depărtare. Fie un foc aprins pe creasta unei stânci ascuţite, fie un copac preschimbat într-o torţă gigantică, fie o simplă dâră de fum care împodobeşte ca un panaş vârful unui povârniş, toată lumea ştie ce înseamnă acest lucru: duşmanul, adică un detaşament de soldaţi din armata regală sau o patrulă de agenţi ai poliţiei engleze, a pătruns în vale, urcă pe cursul

Nerbuddei, cercetează cu de-amănuntul prin trecătorile lanţului muntos în căutarea vreunui urmărit, căruia acest ţinut îi oferă cu dragă inimă găzduire. Strigătul de război, cu care auzul muntenilor este atât de deprins, devine acum strigăt de alarmă. Un străin l-ar confunda cu ţipătul păsărilor de noapte sau cu şuieratul reptilelor. Gondul, însă, nu se înşeală niciodată. Dacă este nevoie să stea de veghe, veghează, dacă trebuie să fugă, fuge. Palurile suspecte sunt părăsite, ba chiar li se dă foc. Nomazii se refugiază în alte ascunzători, părăsindu-le şi pe acelea, dacă sunt urmăriţi îndeaproape, şi, pe terenurile acoperite cu cenuşă, agenţii autorităţilor nu mai găsesc decât ruine.

Într-unul dintre aceste paluri, şi anume în palul Tandit, veniseră să se ascundă Nana Sahib şi ai săi. Acolo îi condusese dintru început credinciosul gond, devotat persoanei nababului. Acolo s-au instalat cu toţii în ziua de l2 martie.

Prima grijă a celor doi fraţi, de îndată ce au pus stăpânire pe palul Tandit, a fost să facă o recunoaştere atentă a împrejurimilor. Au observat astfel în ce direcţie şi până unde puteai ajunge cu privirea. Au întrebat care erau locuinţele cele mai apropiate şi s-au interesat de persoanele care le ocupau. Au studiat poziţia acestei culmi izolate, încununată de palul Tandit şi aflată în mijlocul unui desiş, şi şi-au dat până la urmă seama că era cu neputinţă să ajungi până acolo fără a urma albia unui torent numit Nazzur, albie prin care, de fapt, urcaseră şi ei.

Palul Tandit oferea deci toate condiţiile de siguranţă, cu atât mai mult cu cât era înălţat deasupra unei subterane ale cărei ieşiri tainice se deschideau pe panta muntelui şi le îngăduiau, la nevoie, să scape cu fuga.

Nana Sahib şi fratele său n-ar fi putut găsi un adăpost mai sigur.

Însă lui Balao Rao nu-i ajungea să ştie ce era acum palul Tandit. Voia să afle şi ce fusese el mai înainte, astfel încât, în timp ce nababul vizita interiorul micii fortăreţe, el continua să-l interogheze pe gond:

— Îţi mai pun câteva întrebări. De câtă vreme a fost părăsit acest pal?

— De mai bine de un an de zile, i-a răspuns gondul.

— Cine locuia aici?

— O familie de nomazi, care n-a rămas decât câteva luni.

— Şi de ce l-a părăsit?

— Pentru că pământul care trebuia să-i hrănească nu le mai putea asigura hrana.

— Dar, după plecarea lor, n-ai cunoştinţă dacă a mai căutat cineva refugiu aici?

— Nimeni.

— N-a călcat niciodată pe aici picior de soldat din armata regală sau de poliţist?

— Niciodată.

— Nu l-a vizitat nici un străin?

— Nici unul... i-a răspuns gondul, afară numai de o femeie.

— O femeie? a întrebat cu vioiciune Balao Rao.

— Da, o femeie care de vreo trei ani rătăceşte prin valea Nerbuddei.

— Cine este femeia asta?

— Ce-i cu ea, habar n-am, i-a răspuns gondul. De unde vine, n-aş putea spune şi, în toată valea, nimeni nu ştie mai mult decât mine în ceea ce-o priveşte! C-o fi străină, c-o fi hindusă, n-a putut afla nimeni, niciodată!

Balao Rao a căzut o clipă pe gânduri, apoi a reluat:

— Ce face această femeie?

— Vine, se duce... i-a răspuns gondul. Trăieşte numai din pomeni. Toată lumea de pe vale are faţă de ea un soi de veneraţie superstiţioasă. În mai multe rânduri am primit-o în palul meu. Nu vorbeşte niciodată. Ai putea crede că este mută şi nici nu m-aş mira dac-ar fi. O vezi noaptea plimbându-se cu o creangă răşinoasă, aprinsă, în mână. Aşa că nu este cunoscută decât sub numele de «Flacăra Rătăcitoare»!

— Bine, a întrebat Balao Rao, dar dacă această femeie cunoaşte palul Tandit n-ar putea să se întoarcă aici şi în timp ce locuim noi în el? Şi chiar n-avem deloc a ne teme de ea?

— Deloc, i-a răspuns gondul. Femeia asta este cu minţile rătăcite. Capul parcă nici n-ar mai fi al ei; ochii nu privesc la ceea ce văd, urechile nu ascultă la ce aud; limba ei nu mai ştie să rostească nici un cuvânt! Este ca şi cum ar fi oarbă, surdă şi mută pentru toate lucrurile din afară. Este nebună şi o nebună este o moartă care continuă să rămână în viaţă.

În limbajul specific hinduşilor de la munte, gondul zugrăvise portretul unei făpturi ciudate, foarte cunoscută în acea vale, Flacăra Rătăcitoare a Nerbuddei.

Era o femeie a cărei figură palidă, încă frumoasă, nici tânără dar nici bătrână, însă lipsită de orice expresie, nu-i arăta nici originea şi nici vârsta. Ai fi spus că privirile sale rătăcite s-au închis pentru viaţa conştientă, rămânând aţintite asupra cine ştie cărei scene înfiorătoare, şi nu mai vedeau în continuare decât «înăuntru».

Muntenii îi făcuseră o bună primire făpturii acesteia inofensive şi cu minţile pierdute. Pentru gonzi, ca dealtfel pentru toate populaţiile de aici, nebunii sunt fiinţe sfinte, ocrotite cu un respect superstiţios. Astfel încât, Flacăra Rătăcitoare era întâmpinată cu ospitalitate pretutindeni pe

unde se înfăţişa. Nu i se închidea uşa nici unui pal. I se dădea să mănânce când îi era foame, era poftită să se culce atunci când pica de oboseală, fără ca să aştepte cineva vreun cuvânt de mulţumire, pe care gura ei nu mai era în stare să-l rostească.

De câtă vreme ducea ea acest fel de viaţă? De unde venea femeia? Cam în ce timp apăruse ea prin Gondwana? Ar fi fost greu de aflat. Pentru ce se plimba cu o flacără în mână? Pentru ca să vadă pe unde merge? Ori pentru ca să alunge fiarele sălbatice? Nu s-ar fi putut spune. Se întâmpla să dispară luni în şir. Ce se petrecea cu ea atunci? Pleca oare de prin defileurile munţilor Satpura ca să colinde trecătorile lanţului Vindhya? Rătăcea oare dincolo de Nerbudda, până în Malwa sau în Bundelkund? Nu ştia nimeni. În mai multe rânduri lipsise atât de multă vreme, încât s-ar fi putut crede că trista-i viaţă luase sfârşit. Nici vorbă! O vedeai întorcându-se, mereu aceeaşi, de parcă nici oboseala, nici boala sau lipsa de îmbrăcăminte n-ar fi pus la încercare această fiinţă atât de plăpândă în aparenţă.

Balao Rao îl ascultase pe hindus cu foarte mare atenţie. Se tot întreba dacă faptul că Flacăra Rătăcitoare cunoştea palul Tandit, că aflase adăpost aici şi că era posibil ca instinctul s-o mai călăuzească încoace, nu putea fi primejdios.

S-a întors deci la acest subiect şi l-a întrebat pe gond dacă el sau ai săi nu ştiu pe unde se află în clipa de faţă nebuna.

— Habar n-am, i-a răspuns gondul. Sunt mai bine de şase luni de când nimeni n-a mai văzut-o prin vale. Se prea poate deci să fi murit. Dar, la urma urmelor, dacă s-ar ivi din nou şi s-ar întoarce la palul Tandit, n-am avea de ce ne teme de prezenţa ei. Nu-i decât o statuie însufleţită. Nici nu v-ar vedea, nici nu v-ar auzi, n-ar şti cine sunteţi. Ar intra, s-ar aşeza în faţa vetrei pentru o zi, pentru două zile, poate, apoi şi-ar aprinde din nou torţa de răşină, v-ar părăsi şi ar începe iar să rătăcească din casă în casă. Asta-i toată viaţa ei. De altminteri, lipseşte acum de atâta vreme, încât este cu putinţă să nu se mai întoarcă niciodată. Cea care şi-a pierdut minţile se prea poate să-şi fi pierdut acum şi viaţa.

Balao Rao n-a crezut că este nevoie să-i vorbească despre aceste lucruri lui Nana Sahib şi el însuşi nu le-a mai dat în scurt timp nici cea mai mică importanţă.

La o lună după ce ajunseseră la palul Tandit, încă nu se auzise nimic pe valea Nerbuddei despre întoarcerea Flăcării Rătăcitoare.

Capitolul XVI

FLACĂRA RĂTĂCITOARE

Timp de o lună de zile, între l2 martie şi l2 aprilie, Nana Sahib a rămas ascuns în pal. Voia ca în vremea asta autorităţile engleze să se lase trase pe sfoară şi, fie să renunţe la cercetări, fie s-o apuce pe o pistă falsă.

Însă, dacă în timpul zilei cei doi fraţi nu ieşeau din casă, tovarăşii lor credincioşi străbăteau valea, treceau prin sate şi cătune şi vesteau pe ocolite apropiata venire a unui *mulţi* de temut — pe jumătate zeu, pe jumătate om — şi pregăteau spiritele pentru o revoltă naţională.

La căderea nopţii, Nana Sahib şi Balao Rao se încumetau să-şi părăsească ascunzătoarea. Ei se aventurau până pe malurile Nerbuddei. Mergeau din sat în sat, din pal în pal, în aşteptarea orei când aveau să poată străbate în oarecare siguranţă domeniul rajahilor înfeudaţi englezilor. Dealtfel, Nana Sahib ştia că mulţi dintre ei, pe jumătate independenţi, nerăbdători să scuture jugul străin, i se vor alătura de îndată ce-i vor auzi vocea. Însă în clipa de faţă nu era vorba decât despre populaţiile din Gondwana.

Atunci când cei doi fraţi se întorceau în palul Tandit, îşi dădeau socoteală unul celuilalt despre toate cele auzite, văzute şi făcute. Li se adăugau atunci şi tovarăşii, care aduceau din toate părţile ştirea că spiritul revoltei bătea ca un vânt vestitor de furtună prin valea Nerbuddei. Gonzii nu cereau nimic altceva decât să scoată din gâtlej acel *kisri,* strigătul de război al muntenilor, şi să se năpustească asupra cantonamentelor militare ale guvernământului.

Nu sosise însă momentul potrivit.

Într-adevăr, n-ar fi fost de ajuns ca întreg ţinutul dintre munţii Satpura şi Vindhya să fie cuprins de flăcări. Mai trebuia ca pojarul să se poată întinde din aproape în aproape. De unde şi nevoia de a îngrămădi elemente inflamabile în provinciile învecinate văii Nerbuddei, care se găseau direct sub stăpânirea engleză. Se cuvenea să facă din fiecare sat sau târguşor din Bhopal, Malwa, Bundelkund, ca si din acel întins regat al Sindului un uriaş focar gata să se aprindă. Însă, pe bună dreptate, Nana Sahib voia să ia asupra lui grija de a-i vizita pe foştii partizani ai insurecţiei de la l857, pe toţi aceşti nativi care, rămaşi credincioşi cauzei sale şi necrezând niciodată în ştirea morţii lui, se aşteptau de pe o zi pe alta să-l vadă că-şi face iarăşi apariţia.

La o lună după sosirea sa la palul Tandit, Nana Sahib a crezut că poate să acţioneze în deplină siguranţă. Gândea că ştirea reapariţiei sale prin provincie fusese recunoscută drept falsă. Persoane de încredere îl ţineau la curent cu tot ceea ce făcuse guvernatorul Bombay-ului spre a-l putea captura. Ştia astfel că, în primele zile, autorităţile întreprinseseră cercetări dintre cele mai energice, însă fără nici un rezultat. O săptămână mai târziu zvonurile se potoliseră, cei ce năzuiau la premiul de două mii de lire sterline pierduseră orice speranţă, iar numele lui Nana Sahib căzuse din nou în uitare.

Nababul a putut aşadar să acţioneze personal şi, fără teama de a fi recunoscut, şi-a început iar campania în vederea provocării insurecţiei. Când deghizat în *pars,* când umblând îmbrăcat ca un simplu *raiot,* într-o zi singur, în alta însoţit de fratele lui, a început să se îndepărteze de palul Tandit, să urce iarăşi spre nord, de cealaltă parte a Nerbuddei, ba chiar şi dincolo de povârnişul septentrional al munţilor Vindhya.

Un spion care ar fi vrut să-l urmărească în toate peregrinările sale l-ar fi găsit la Indore cu începere de la l2 aprilie.

Aici, în capitala regatului Holkar, Nana Sahib, păstrând în continuare cel mai strict *incognito,* a intrat în legătură cu numeroasa populaţie rurală, folosită pentru cultivarea câmpurilor de mac. Se găsea printre rihillaşi, mekranişi, valayalişi, oameni înfocaţi, curajoşi, fanatici, cea mai mare parte dintre ei fiind şipai care dezertaseră din armata nativă, ascunşi sub veşmântul ţăranului hindus.

Apoi Nana Sahib a trecut râul Betwa, afluent al Jumnei, care curge către nord pe graniţa de vest a Bundelkundului şi, străbătând o vale măreaţă, plină de curmali şi manghieri, la l9 aprilie ajungea la Suari.

Acolo se înalţă nişte construcţii ciudate, având o foarte mare vechime. Sunt *tope,* un fel de tumuli[1] având în creştet câte o boltă emisferică şi care alcătuiesc grupul principal de la Saldhara, în partea de nord a văii. Din aceste monumente funerare, din aceste sălaşuri ale morţilor, ale căror altare sunt adăpostite de umbrele de soare dăltuite din piatră, de prin mormintele acestea golite de atâtea secole, la auzul glasului lui Nana Sahib au ieşit sute de fugari. Ascunşi printre ruine pentru a scăpa de înspăimântătoarele represalii ale englezilor, le-a fost de ajuns un singur cuvânt ca să înţeleagă ce aştepta de la ei nababul; iar el, în clipa cuvenită, n-ar fi avut nevoie să facă decât un gest spre a-i arunca în masă asupra cotropitorilor.

---

[1] Movile (din pamânt sau piatră), înălţate pe morminte de unele populaţii din antichitate. (n.t.)

La 24 aprilie, Nana Sahib se găsea la Bhilsa, capitala unui district însemnat al Malwei şi, în ruinele vechiului oraş, strângea elemente gata să se revolte, pe care nu le-ar fi găsit în cartierele noi.

La 27 aprilie Nana Sahib ajungea la Raygurh, în apropiere de graniţa regatului Panna, iar la data de 30 poposea lângă rămăşiţele vechii cetăţi Sanghar, în apropierea locului în care generalul sir Hugh Rose a purtat o bătălie sângeroasă cu insurgenţii, câştigând, odată cu trecătoarea Maudanpore, cheia defileurilor lanţului Vindhya.

Aici, nababului i s-a alăturat fratele lui care venise însoţit de Kalagani. Amândoi şi-au dezvăluit identitatea şefilor principalelor triburi în care aveau deplină încredere. În timpul consfătuirilor, au discutat şi au hotărât pregătirea unei insurecţii generale. În vreme ce Nana Sahib şi Balao Rao aveau să opereze în sud, aliaţii lor urmau să manevreze dincolo de povârnişul septentrional al munţilor Vindhya.

Înainte de a se întoarce în valea Nerbuddei, cei doi fraţi au vrut să viziteze şi regatul Panna. Ei s-au aventurat de-a lungul râului Keyne, pe sub acoperământul giganticilor arbori de teck, al bambuşilor uriaşi, la adăpostul nenumăraţilor *multiplianţi,* a căror menire pare a fi aceea de a invada întreaga Indie. Au fost înrolaţi acolo numeroşi şi dârji adepţi din rândul muncitorilor sărmani care exploatează, în folosul rajahului, bogatele mine de diamante din ţinut. Rajahul acesta, spune domnul Rousselet, «înţelegând poziţia în care îi pune dominaţia engleză pe prinţii din Bundelkund, a preferat să joace rolul unui mare proprietar funciar, decât pe acela al unui prinţişor neînsemnat». El este într-adevăr un mare proprietar! Regiunea diamantiferă pe care o posedă se întinde pe o lungime de treizeci de kilometri în nordul regatului Panna, iar pentru exploatarea minelor sale de diamante, cele mai apreciate pe pieţele din Benares şi Allahabad, sunt folosiţi un mare număr de hinduşi. Însă, printre aceşti nenorociţi, supuşi la cele mai grele munci şi cărora rajahul pune să li se taie capul de îndată ce randamentul minei scade, Nana Sahib avea să găsească mii de partizani gata să se lase ucişi pentru independenţa ţării lor, lucru care s-a şi întâmplat.

Pornind de aici, cei doi fraţi au coborât din nou spre Nerbudda, ca să se întoarcă la palul Tandit. Totuşi, mai înainte de a provoca o răscoală în sud — care trebuia să înceapă odată cu aceea din nord — au vrut să se oprească la Bhopal. Acesta este un important oraş musulman, capitala islamismului din India; *beguma* de aici a rămas credincioasă englezilor în toată perioada insurecţională.

Nana Sahib şi Balao Rao, însoţiţi de vreo doisprezece gonzi, au ajuns la Bhopal la 24 mai, ultima zi a sărbătorilor Moharum, menite să celebreze începutul noului an musulman. Amândoi se îmbrăcaseră ca nişte *joghi,* siniştri cerşetori religioşi înarmaţi cu pumnale lungi cu lama rotunjită, cu care se lovesc din fanatism, însă fără a-şi pricinui vreodată prea mult rău.

Cei doi fraţi, care deghizaţi astfel erau de nerecunoscut, urmaseră procesiunea pe străzile oraşului, printre numeroşii elefanţi care cărau în spinare *tadzia,* un fel de mici temple înalte de douăzeci de picioare; se putuseră amesteca printre musulmanii înveşmântaţi în tunici brodate cu aur şi purtând toci de muselină; se pierduseră printre şirurile de muzicanţi, de soldaţi, de baiadere, de tineri travestiţi în femei — îngrămădire ciudată care dădea ceremoniei un aspect de carnaval. Cu hinduşii aceştia de toată mâna, printre care aveau numeroşi oameni de încredere, ei izbutiseră să-şi facă un soi de semne cabalistice, bine cunoscute foştilor răsculaţi de la l857.

La căderea serii, toată mulţimea se îndreptase către lacul care scaldă mahalaua dinspre răsărit a oraşului.

Acolo, printre ţipetele asurzitoare, în mijlocul detunăturilor armelor de foc, al trosniturilor de petarde şi la lucirea a mii de torţe, credincioşii au prăvălit acele *tadzia* în apele lacului. Sărbătorile Moharum luaseră sfârşit.

În aceeaşi clipă, Nana Sahib a simţit cum o mână i se aşază pe umăr. S-a întors pe dată. Lângă el se afla un bengalez.

Nana Sahib a recunoscut în acel hindus pe unul dintre foştii săi tovarăşi de arme de la Lucknow. L-a întrebat din priviri ce s-a întâmplat.

Bengalezul s-a mărginit să-i şoptească următoarele cuvinte, pe care Nana Sahib le-a ascultat fără să-şi trădeze emoţia prin cel mai mic gest:

— Colonelul Munro a părăsit Calcutta.

— Şi unde-i acum?

— Ieri era la Benares.

— Unde se duce?

— Spre graniţa cu Nepalul.

— În ce scop?

— Ca să şadă acolo câteva luni.

— Şi după aceea?

— Merge la Benares.

A răsunat atunci o şuierătură. Strecurându-se prin mulţime, un hindus s-a apropiat de Nana Sahib. Era Kalagani.

— Pleci niunaidecât, i-a spus nababul. Îl ajungi din urmă pe colonelul Munro, care merge spre nord. Ţine-te scai de el. Caută să i te impui făcându-i un serviciu oarecare, la nevoie primejduieşte-ţi chiar şi viaţa. Să nu-l părăseşti până nu apucă

să coboare dincoace de munţii Vindhya, până în valea Nerbuddei. Atunci şi numai atunci vino să-mi dai de ştire unde se află.

Kalagani s-a mulţumit să răspundă printr-un semn afirmativ şi s-a pierdut în mulţime. Un gest al nababului însemna pentru el un ordin. După zece minute, părăsise oraşul Bhopal.

În clipa aceea, Balao Rao s-a apropiat de fratele său.

— Este timpul s-o pornim, i-a spus el.

— Da, i-a răspuns Nana Sahib, până la ziuă trebuie să ajungem la palul Tandit.

— La drum.

Amândoi, urmaţi de gonzii care-i însoţeau, au mers de-a lungul malului de nord al lacului până la o fermă izolată. Îi aşteptau acolo cai pentru ei şi pentru cei din escortă. Erau nişte cai din aceia iuţi, hrăniţi cu nutreţuri foarte pipărate şi care pot să străbată cincizeci de mile într-o singură noapte. La ora opt seara, ei galopau pe şoseaua dintre Bhopal şi munţii Vindhya.

Dacă nababul voia să ajungă până în zori la palul Tandit, o făcea numai ca o măsură de prevedere. Ar fi fost mai bine, într-adevăr, ca întoarcerea lui în valea Nerbuddei să treacă neobservată.

Mica trupă a mers aşadar cu toată iuţeala de care erau în stare caii.

Unul lângă altul, Nana Sahib şi Balao Rao nu-şi vorbeau, dar erau însufleţiţi de acelaşi gând. Din excursia aceasta dincolo de lanţul Vindhya ei se întorceau nu cu o simplă speranţă, ci asiguraţi că nenumăraţi partizani se alăturau cauzei lor. Podişul central al Indiei se găsea în întregime în mâinile celor doi fraţi. Cantonamentele militare, răspândite pe acest teritoriu întins, nu puteau ţine piept primelor asalturi ale insurgenţilor. Nimicirea lor ar fi dat cale liberă revoltei, care n-ar fi întârziat să înalţe, de la un ţărm la celălalt, un zid de hinduşi hotărâţi, dinaintea căruia ar veni să se zdrobească armata regală.

Dar, în acelaşi timp, Nana Sahib se gândea la întâmplarea fericită care avea să i-l dea pe mână pe Munro. Colonelul părăsise în sfârşit Calcutta, unde ar fi fost greu să ajungă până la el. De acum înainte, nababului n-avea să-i mai scape nici o mişcare a acestuia. Fără ca el să-şi poată închipui măcar, mâna lui Kalagani urma să-l călăuzească spre ţinuturile sălbatice ale munţilor Vindhya şi, odată ajuns acolo, nimeni nu l-ar mai fi putut scăpa de răzbunarea pe care i-o menise ura lui Nana Sahib.

Balao Rao încă nu ştia nimic despre cele vorbite de bengalez cu fratele său. Abia în apropiere de palul Tandit, în timp ce

opriseră caii să mai răsufle un pic, Nana Sahib s-a mărginit să-l încunoştiinţeze, folosind următoarele cuvinte:

— Munro a părăsit Calcutta şi se îndreaptă spre Bombay.

— Şoseaua către Bombay, a strigat Balao Rao, duce până la ţărmul Oceanului Indian!

— De astă dată, drumul către Bombay se va opri în munţii Vindhya, i-a răspuns Nana Sahib.

Răspunsul acesta spunea totul.

Caii au pornit-o din nou la galop, străbătând în goană desişul care se înălţa pe marginea văii Nerbudda.

Era ora cinci dimineaţa. Începea să se lumineze de ziuă. Nana Sahib, Balao Rao şi însoţitorii lor tocmai ajunseseră pe calea râpoasă a torentului Nazzur care urca spre pal.

Caii s-au oprit în acel loc şi au fost lăsaţi în grija a doi gonzi care aveau să-i ducă în satul cel mai apropiat. Ceilalţi gonzi i-au urmat pe cei doi fraţi, care suiau treptele nesigure de sub apa torentului.

Domnea o linişte desăvârşită. Primele zgomote ale zilei încă nu întrerupseseră tăcerea nopţii. Deodată a răsunat o împuşcătură, urmată de multe altele. În acelaşi timp se auzeau strigăte:

— Ura! Ura! înainte!

Un ofiţer, mergând în fruntea a vreo cincizeci de soldaţi din armata regală, s-a ivit pe creasta pe care era înălţat palul.

— Foc! Nici unul să nu ne scape! a mai strigat el.

A urmat o nouă salvă, ţintind aproape direct grupul de gonzi care-i înconjurau pe Nana Sahib şi pe fratele lui.

Au căzut cinci sau şase hinduşi. Ceilalţi, aruncându-se în albia torentului Nazzur, au dispărut îndărătul primilor copaci din pădure.

— Nana Sahib! Nana Sahib! au strigat englezii, apucând-o şi ei prin râpa îngustă.

Atunci, unul dintre aceia care fuseseră împuşcaţi mortal s-a ridicat, aţintindu-i cu mâna.

— Moarte cotropitorilor! a strigat el cu o voce ameninţătoare şi a căzut nemişcat la pământ.

Ofiţerul s-a apropiat de cadavru şi a întrebat:

— Este într-adevăr Nana Sahib ?

— El este, i-au răspuns doi soldaţi din detaşament care, întrucât fuseseră în garnizoană la Kanpur, îl cunoşteau bine pe nabab.

— După ceilalţi, acum! a strigat ofiţerul.

Şi întregul detaşament s-a năpustit în pădure pe urmele gonzilor. Abia dispăruseră ei şi o umbră s-a strecurat pe panta abruptă care înconjura palul.

Era Flacăra Rătăcitoare, înfăşurată într-o bucată lungă de pânză cafenie, strânsă la brâu cu cordonul unui *langouti*[1].

Cu o seară înainte, nebuna îl călăuzise, fără să-şi dea seama, pe ofiţerul englez cu oamenii lui. Se întorsese pe vale încă din ajun şi se îndreptase maşinal către palul Tandit, spre care o aducea înapoi un fel de instinct. Însă, de astă dată, ciudata fiinţă, despre care se credea că este mută, a lăsat să-i scape de pe buze un nume, doar unul singur, acela al nababului!

— Nana Sahib! Nana Sahib! repeta ea, de parcă, prin cine ştie ce presimţire de neexplicat, i-ar fi răsărit în minte chipul nababului.

Numele acesta îl făcuse pe ofiţer să tresară. S-a luat deci după nebună. Ea nu părea nici măcar să-i vadă, nici pe el, nici pe soldaţii care-au urmărit-o până la pal. Oare aici să se fi ascuns nababul, pe al cărui cap se pusese un premiu? Ofiţerul a luat măsurile necesare şi a pus să fie păzită valea Nazzur, aşteptând să se lumineze de ziuă. Atunci când Nana Sahib şi gonzii săi au luat-o prin albia torentului, i-au întâmpinat cu o salvă care a doborât pe câţiva dintre ei, printre care şi pe conducătorul insurecţiei şipailor.

---

[1] Sau *pagne* (fr.) — bucată de pânză cu care negrii şi indienii îşi înfăşoară coapsele. (n.t.)

Flacăra Rătăcitoare a îngenuncheat...

Aşa s-a desfăşurat ciocnirea care, în aceeaşi zi, a fost adusă telegrafic la cunoştinţa guvernatorului Bombay-ului. Textul telegramei s-a răspândit în întreaga peninsulă, ziarele l-au reprodus numaidecât şi în acest fel a putut lua cunoştinţă de el colonelul Munro, din *Gazeta Allahabadului,* la 26 mai.

De astă dată, moartea lui Nana Sahib nu mai putea fi pusă la îndoială. Identitatea lui fusese stabilită şi, pe bună dreptate, ziarul putea scrie următoarele: «Regatul Indiei nu mai are a se teme de acum înainte de crudul rajah care a făcut să-l coste atâta sânge!»

Între timp nebuna, după ce părăsise palul, cobora prin albia torentului Nazzur. Privirile sale rătăcite erau parcă luminate de strălucirea unui foc lăuntric, aprins pe neaşteptate şi, în mod mecanic, de pe buze i s-a desprins iarăşi numele nababului.

A ajuns astfel în locul unde zăceau cadavrele şi s-a oprit dinaintea aceluia recunoscut de către soldaţii din Lucknow. Figura contractată a mortului părea încă să ameninţe. Ai fi zis că, după ce nu trăise decât pentru răzbunare, ura lui supravieţuia încă.

Nebuna a îngenuncheat şi a atins cu mâinile trupul acela ciuruit de gloanţe, mânjindu-şi cu sânge cutele veşmântului de pânză. L-a privit îndelung, apoi, ridicându-se şi clătinând din cap, a coborât încet-încet albia torentului Nazzur.

Numai că, atunci, Flacăra Rătăcitoare căzuse din nou în nepăsarea obişnuită şi gura ei nu mai repeta numele lui Nana Sahib.

PARTEA A DOUA

Capitolul I

ÎN SANITARIUM

«Incomensurabilii creaţiei!» — acea splendidă expresie de care s-a slujit mineralogul Hauy spre a caracteriza Anzii americani n-ar fi oare mai potrivită dacă am folosi-o pentru ansamblul lanţului Himalaya, pe care omul nu este încă în stare să-l măsoare cu precizie matematică?

Un atare simţământ încerc în faţa priveliştei acestei regiuni incomparabile, în mijlocul căreia colonelul Munro, căpitanul Hod, Banks şi cu mine am venit să ne stabilim pentru câteva săptămâni.

«Nu numai că munţii aceştia sunt incomensurabili, ne-a spus inginerul, dar piscurile lor trebuie socotite într-adevăr inaccesibile, întrucât organismul uman nu poate să funcţioneze la asemenea înălţimi, unde aerul nu mai este îndeajuns de dens spre a face faţă nevoilor respiraţiei».

O barieră de roci primitive — granit, gnais şi micaşist — lungă de două mii cinci sute de kilometri, care se înalţă între meridianele de şaptezeci şi două şi de nouăzeci şi cinci de grade longitudine estică, acoperind două provincii, Agra şi Calcutta, două regate, Bhutanul şi Nepalul; un lanţ a cărui înălţime medie, superioară cu o treime vârfului Mont-Blanc, cuprinde trei zone distincte: prima, înaltă de cinci mii de picioare, mai temperată decât câmpia din josul ei, dând o recoltă de grâu în timpul iernii şi o recoltă de orez în timpul verii; a doua, între cinci şi nouă mii de picioare, unde zăpada se topeşte odată cu venirea primăverii; a treia între nouă mii şi douăzeci şi cinci de mii de picioare, acoperită de gheţuri groase care sfidează razele soarelur chiar, şi în sezonul cald. Această umflătură a globului e străbătută de unsprezece trecători, dintre care unele găuresc muntele la douăzeci de mii de picioare altitudine şi care, ameninţate neîncetat de avalanşe, surpate de torenţi, nu-ţi îngăduie, să treci din India în Tibet decât înfruntând nişte greutăţi nemaipomenite; deasupra acestei creste, când rotunjită în largi cupole, când netedă ca

Masa de la Capul Bunei Speranţe[1], şapte sau opt piscuri ascuţite, unele dintre ele vulcanice, domină izvoarele Gogrei, Jumnei şi ale Gangelui: Dukia şi Kanchenjanga, care se înalţă la peste şapte mii de metri, Dhiodunga la opt mii, Dhaulagiri la opt mii cinci sute, Chomo Lhari la opt mii şapte sute, muntele Everest, înălţându-şi la nouă mii de metri piscul, din creştetul căruia ochiul unui observator ar străbate o circumferinţă egală cu aceea a întregii Franţe; în sfârşit, o îngrămădire de munţi pe care Alpii, puşi deasupra Alpilor, Pirineii deasupra Anzilor nu i-ar depăşi în scara altitudinilor terestre — aceasta este înălţarea colosală a scoarţei, pe ale cărei ultime culmi piciorul celor mai îndrăzneţi alpinişti nu va păşi poate nicicând, cunoscută sub numele de Himalaya.

Primele trepte ale acestor propilee[2] sunt puternic împădurite. Se mai găsesc aici reprezentanţi ai bogatei familii a palmierilor care, într-o zonă superioară, vor ceda locul unor păduri întinse de stejari, chiparoşi şi de pini, unor desişuri îmbelşugate de bambuşi şi de plante erbacee.

Banks, care ne-a dat toate amănuntele de mai sus, ne mai spune că, dacă limita inferioară a zăpezilor coboară pe povârnişul hindus până la patru mii de metri, ea urcă până la şase mii pe versantul tibetan, din cauză că vaporii, aduşi de vânturile sudului, sunt opriţi de uriaşa barieră muntoasă. De aceea, în cealaltă parte, satele au putut fi întemeiate până la o altitudine de cincisprezece mii de picioare, în mijlocul câmpurilor de orz şi a unor pajişti măreţe. Dacă i-ai crede pe indigeni, ar fi de ajuns o singură noapte pentru ca aceste păşuni să se acopere cu iarbă bună de cosit.

În zona mijlocie, lumea înaripatelor este reprezentată de păuni, potârnichi, fazani, dropii şi prepeliţe. Capre se găsesc din belşug, oile mişună. În zona înaltă nu mai întâlneşti decât mistreţul, cămila, pisica sălbatică, iar vulturul planează singuratic deasupra rarelor vegetale, care nu mai sunt decât umilele eşantioane ale florei arctice.

Atâta doar că aici n-avea ce să-l ispitească pe căpitanul Hod. Pentru ce ar mai fi venit acest Nemrod în regiunea himalayană, dacă n-ar fi fost vorba decât să-şi urmeze îndeletnicirea de vânător de animale domestice? Însă, din fericire pentru el, n-aveau să lipsească marile carnivore demne de carabina sa Enfield şi de gloanţele ei explozive.

---

[1] Stâncă denumită astfel datorită formei sale. (n.t.)

[2] Intrare monumentală (ca de ex. la Acropole), alcătuită dintr-un ansamblu de porţi şi vestibuluri, legate între ele prin porticuri si scări. (n.t.)

Într-adevăr, la poalele primelor povârnişuri ale lanţului de munţi, se întinde o zonă mai joasă, pe care hinduşii o numesc «cingătoarea lui Tarryani». Este o câmpie lungă şi înclinată, lată de şapte sau opt kilometri, umedă, călduroasă, cu o vegetaţie întunecată, acoperită de păduri, în care fiarele sălbatice îşi caută adăpost cu dragă inimă. Tabăra noastră nu domina decât cu o mie cinci sute de metri acest paradis al vânătorului îndrăgostit de emoţiile puternice ale luptei. Era deci uşor de coborât în rezervaţia aceea de vânătoare, care n-avea nevoie de nici un fel de pază.

Aşa încât, părea cu neputinţă ca Hod să nu viziteze mai cu plăcere treptele de jos ale Himalayei decât zonele sale superioare. Cu toate acestea, acolo, chiar şi după părerea celui mai umorist dintre călătorii vestiţi, Victor Jacquemont, mai rămân încă de făcut importante descoperiri geografice.

— Deci, cunoştinţele noastre privind acest uriaş lanţ de munţi sunt foarte incomplete? l-am întrebat eu pe Banks.

— Foarte incomplete, mi-a răspuns inginerul. Himalaya este parcă un soi de mică planetă, care s-a alipit globului nostru şi continuă să-şi păstreze tainele.

— A fost totuşi străbătută, am obiectat eu, ba chiar scotocită, pe cât a fost cu putinţă.

— Oh, lumea n-a dus lipsă de călători himalayeni! mi-a răspuns Banks. Fraţii Gerard de Webb, ofiţerii Kirpatrik şi Fraser, Hogdson, Herbert, Lloyd, Hooker, Cunningham, Strabing, Skinner, Johnson, Moorcroft, Thomson Griffith, Vigne, Hugel, misionarii Hue şi Gabet, şi, mai de curând, fraţii Schlagintweit, colonelul Wangh, locotenenţii Reuillier şi Montgomery, ca urmare a unor lucrări remarcabile, au făcut cunoscută, într-o mare măsură, dispoziţia orografică a acestei ridicături a scoarţei pământului. Totuşi, prieteni, mai rămân de îndeplinit multe deziderate. Înălţimea exactă a principalelor piscuri a dat loc la nenumărate rectificări. Astfel, altădată, Dhaulagiri era socotit regele întregului lanţ; apoi, după noi măsurători, el a fost nevoit să cedeze locul Kanchenjangăi, care ar părea să fie detronată acum de către vârful Everest. Până una-alta, acesta din urmă îşi biruie toţi rivalii. Totuşi, după spusa chinezilor, Kunlunul[1] — la care, ce-i drept, metodele precise ale geometrilor europeni n-au fost încă aplicate — ar depăşi puţin piscul Everest, deci n-ar mai trebui să căutăm în Himalaya punctul cel mai înalt de pe glob. Însă, în realitate,

---

[1] Sau Kunlunshan — sistem muntos din Asia Centrală, alcătuind limita de N. şi de E. a podişului Tibet. Înălţimea maximă: 7 723 m (vârful Ulugh Muz Tagh din culmea Prjevalsk). (n.t.)

asemenea măsurători nu vor putea fi socotite matematice decât în ziua în care ele vor fi obţinute barometric şi cu toate precauţiile cerute de asemenea mod de determinare directă. Şi cum să le obţii fără a căra cu tine un barometru până în vârful extrem al acelor piscuri aproape inaccesibile? Or, iată un lucru care nu s-a putut face încă.

— Se va face, i-a replicat căpitanul Hod, după cum se vor face, într-o bună zi, călătorii la Polul Sud şi la Polul Nord!

— Bineînţeles!

— Călătoria până în străfundurile oceanelor!

— Fără nici o îndoială!

— Călătoria în centrul Pământului!

— Bravo, Hod!

— Aşa cum se va face orişice pe lume! am adăugat eu.

— Chiar şi o călătorie în fiecare dintre planetele sistemului nostru solar, a răspuns căpitanul Hod, pe care nimic nu-l mai putea opri.

— Nu, căpitane, i-am răspuns eu. Omul, simplu locuitor al Pământului, nu va putea să-i depăşească graniţele! Însă, deoarece tot se află ţintuit de scoarţa lui, poate să-i pătrundă toate tainele!

— Poate că o şi datorează! a reluat Banks. Tot ceea ce se află în limita posibilului trebuie să fie şi va fi îndeplinit! Apoi, atunci când omul nu va mai avea nimic de aflat despre globul pe care-l locuieşte...

— Va dispărea odată cu sferoidul care nu va mai păstra nici un fel de mistere pentru el, a răspuns căpitanul Hod.

— Ba nu, a replicat Banks, se va bucura de pe urma lui ca un adevărat stăpân şi va obţine astfel un profit mai mare. Însă, prietene Hod, pentru că ne aflăm în ţinuturile himalayene, ţi-aş indica să faci, ca şi alţii, o descoperire ciudată, care cu siguranţă că te va interesa.

— Despre ce este vorba, dragă Banks ?

— În însemnările sale de călătorie, misionarul Hue vorbeşte despre un copac neobişnuit, numit în Tibet *arborele cu zece mii de imagini.* După o legendă hindusă, Tong Kabac, reformatorul religiei budiste, ar fi fost prefăcut în copac, la câteva mii de ani după ce trăiseră această aventură Filemon, Baucis şi Dafne, ciudate fiinţe vegetale ale florei mitologice. Părul lui Tong Kabac s-ar fi transformat în frunzişul arborelui sfânt şi, pe frunzele acelea, misionarul afirmă că a văzut — a văzut cu ochii lui — litere tibetane, alcătuite distinct din liniile nervurilor.

— Un copac care produce litere tipărite! am strigat eu.

— Şi pe care se pot citi cugetări ale moralei celei mai pure! a răspuns inginerul.

— Merită osteneala să verificăm, am adăugat eu râzând.

— Atunci, verificaţi, prieteni, mi-a răspuns Banks. Dacă se găsesc arbori din aceştia în partea meridională a Tibetului, neapărat că s-or găsi şi în zona superioară, pe versantul sudic al Himalayei. Aşadar, în timpul excursiilor voastre, căutaţi acel... cum să-i spun?... acel copac «aforistic».

— Nu, pe legea mea! a răspuns căpitanul Hod. Mă aflu aici ca să vânez şi n-am nimic de câştigat de pe urma meseriei de alpinist!

— Bine, prietene Hod! a reluat Banks, un căţărător curajos ca dumneata să nu facă nici o ascensiune în acest lanţ muntos?

— Niciodată! a strigat căpitanul.

— De ce?

— Am renunţat la ascensiuni!

— De când?

— Din ziua în care, după ce-mi primejduisem viaţa de douăzeci de ori, a răspuns căpitanul Hod, am izbutit să ating vârful Vrigel în regatul Bhutan. Se spunea că niciodată un picior de fiinţă omenească n-a călcat pe creştetul acestui pisc. Aveam şi eu cu ce mă mândri! În sfârşit, după o mie de primejdii, ajung în vârf şi ce văd ? Următoarele cuvinte, săpate într-o stâncă: «Durand, dentist, strada Caumartin l4, Paris»! De atunci nu mă mai caţăr pe munţi.

Un adevărat viteaz, căpitanul! Trebuie totuşi să mărturisesc că, povestindu-ne pătărania lui, Hod făcea o strâmbătură atât de comică, încât ar fi fost cu neputinţă să nu râzi din toată inima!

V-am vorbit în mai multe rânduri despre acele *sanitarium* ale peninsulei. Asemenea staţiuni climaterice, aflate la munte, sunt foarte frecventate vara de către rentierii, funcţionarii şi comercianţii din India, pe care îi mistuie canicula de la şes.

În primul rând se cuvine să numesc Simla, situată la treizeci şi unu de grade latitudine nordică şi ceva mai spre apus de meridianul de şaptezeci şi cinci de grade longitudine estică. Este parcă un colţişor din Elveţia, cu torenţii, pârâiaşele şi vilele sale plăcut aşezate la umbra cedrilor şi a pinilor, la peste două mii de metri deasupra nivelului mării.

După Simla aş cita Darjeeling, cu casele lui albe, dominate de piscul Kanchenjanga, la cinci sute de kilometri nord de Calcutta şi la două mii trei sute de metri altitudine, în apropierea meridianului de optzeci şi şase de grade longitudine estică şi la o latitudine nordică de douăzeci şi şapte de grade, o poziţie încântătoare în cel mai frumos ţinut din lume.

Au mai fost întemeiate şi alte asemenea *sanitarium,* în diferite puncte ale lanţului himalayan.

Şi acum, la staţiunile sănătoase şi răcoroase pe care climatul arzător al Indiei le face de-a dreptul indispensabile, trebuie să mai adăugăm şi *Steam House.* Atâta doar că aceasta este numai a noastră.

Ea oferă tot confortul, ca în cele mai luxoase locuinţe din întreaga peninsulă. Vom găsi aici, într-o zonă minunată, pe lângă cerinţele vieţii moderne, tihna pe care zadarnic am căuta-o la Simla sau la Darjeeling, unde dai de nenumăraţi anglo-indieni.

Locul a fost ales cu chibzuinţă. Şoseaua, care serveşte partea inferioară a muntelui, se bifurcă aici, legând între ele câteva târguşoare risipite spre răsărit şi spre apus. Cel mai apropiat dintre aceste sătucuri se află la cinci mile de *Steam House.* Este locuit de un neam de munteni primitori, crescători de oi şi capre, cultivatorii unor lanuri bogate de grâu şi de orz.

Mulţumită muncii pline de rîvnă a personalului nostru sub conducerea lui Banks, a fost nevoie de numai câteva ore pentru a organiza o tabără, în care aveam să ne petrecem vremea cinci sau şase săptămâni de zile.

Unul dintre contraforturi, desprins din acele ciudate lanţuri secundare de munţi care proptesc uriaşa osatură a Himalayei, ne-a pus la dispoziţie un podiş puţin încreţit, lung de vreo milă şi lat de o jumătate de milă. Covorul de verdeaţă care îl acoperă este ca o mochetă de iarbă tunsă scurt, deasă, pluşată s-ar putea spune, şi presărată cu violete. Tufe de rododendroni arborescenţi de înălţimea unor stejari mici, ronduri naturale de camelii alcătuiesc vreo sută de ciucuri ce produc o impresie fermecătoare. Natura n-a avut nevoie de lucrători din Ispahan sau Smirna ca să fabrice acest covor din lână vegetală de prima calitate. Câteva mii de seminţe aduse de vântul dinspre sud într-un teren roditor, un pic de apă şi un strop de soare au fost de ajuns ca să-i alcătuiască ţesătura plăcută la pipăit şi care nu se toceşte.

Pe podişul nostru cresc vreo douăsprezece pâlcuri de copaci măreţi. S-ar putea spune că s-au răzleţit, ca nişte partizani, din uriaşa armată a pădurii care acoperă flancurile contraforturilor, urcând şi pe lanţurile de munţi învecinate, până la o înălţime de şase sute de metri. Cedri, stejari, pandanuşi cu frunzele lungi, fagi, arţari erau amestecaţi cu bananieri, bambuşi, magnolii, roşcovi şi smochini japonezi. Unii dintre aceşti giganţi îşi întindeau ultimele crengi la mai bine de o sută de picioare deasupra solului. Ai fi zis că fuseseră plantaţi aici dinadins, spre a umbri cine ştie ce locuinţă forestieră. Sosită la ţanc, *Steam House* a venit să întregească priveliştea înconjurătoare. Acoperişurile rotunjite ale celor două pagode se potriveau de minune cu tot rămurişul acela variat — crengi

ţepene sau flexibile, frunze mici şi gingaşe ca aripile fluturilor, ori lungi şi late ca nişte pagaie polineziene. Casa cu aburi a dispărut sub o îngrămădire de verdeaţă şi de flori. Nimic nu dă în vileag o casă mobilă; aici nu se mai află decât o locuinţă sedentară, fixată în pământ, făcută spre a nu se mai clinti din loc.

Îndărăt, un torent, căruia îi poţi urmări firul argintat până la mai multe mii de picioare înălţime, curge în dreapta peisajului pe latura contrafortului şi se aruncă într-un bazin natural umbrit de un grup de copaci frumoşi. Din bazin, prisosul scapă într-un pârâiaş, aleargă de-a curmezişul pajiştii şi sfârşeşte într-o cascadă zgomotoasă care-şi aruncă apa într-o prăpastie adâncă de nu-i poţi vedea fundul.

Iată cum a fost aşezată Casa cu aburi, pentru a face cât mai lesnicioasă viaţa noastră comună şi spre cea mai desăvârşită încântare a ochilor.

Dacă te îndrepţi către creasta care mărgineşte podişul dinainte, vezi că el se înalţă deasupra altor culmi, mai scunde, ale temeliilor Himalayei, care coboară în trepte gigantice până la şes. Distanţa este îndeajuns de mare spre a-ţi îngădui să poţi îmbrăţişa întregul ansamblu cu privirea.

În dreapta, prima dintre casele trenului este aşezată oblic, astfel încât din verandă ca şi prin ferestrele laterale ale salonului, sufrageriei şi ale cabinelor de pe partea stângă să poţi privi orizontul dinspre miazăzi. Cedri falnici par că planează deasupra lui şi se desprind ca nişte viguroase siluete negre pe fondul îndepărtat al marelui lanţ muntos, acoperit cu zăpezi veşnice.

În stânga, cea de a doua casă stă parcă rezemată cu spatele de coasta unei uriaşe stânci de granit, aurită de lumina soarelui. Stânca aceasta, atât prin forma ei ciudată, cât şi datorită culorii sale calde, îţi aduce aminte de acele gigantice *plum-pudding* din piatră, despre care vorbeşte domnul Russel-Killough în istorisirea călătoriei sale prin India meridională. Nu vezi decât o latură a locuinţei, cea rezervată sergentului Mac Neil şi tovarăşilor săi din rândul personalului de serviciu. Aşezată la douăzeci de paşi de locuinţa principală, ea este parcă anexa unei pagode mai însemnate. La marginea acoperişului care o încununează, scapă un firicel de fum albăstrui, ieşit din laboratorul culinar al domnului Parazard. Mai spre stânga, un pâlc de copaci abia răzleţiţi din pădure urcă pe brâna dinspre apus şi alcătuieşte planul lateral al peisajului.

În fund, între cele două locuinţe, se înalţă un mastodont gigantic. Este Gigantul de Oţel. A fost adăpostit sub o boltă de pandanuşi mândri. Cu trompa-i ridicată, ai spune că «paşte»

ramurile cele mai de sus. Atâta doar că stă nemişcat. Se odihneşte, cu toate că n-are nevoie de odihnă. Acum, paznic neclintit al Casei cu aburi, aidoma unui enorm animal antediluvian, el apără intrarea dinspre capătul drumului pe care a remorcat întregul nostru cătun mobil.

În schimb, oricât de colosal ne-ar fi elefantul, dacă nu-l desprinzi cu gândul de lanţul muntos ce se înalţă la şase mii de metri deasupra podişului, el n-ar părea să mai aibă nimic din gigantul acela artificial cu care mâinile lui Banks au îmbogăţit fauna indiană.

— O muscă pe faţada unei catedrale, spune Hod, puţin înciudat.

Şi este cum nu se poate mai adevărat. Îndărătul lui se află un bloc de granit din care ai putea ciopli cu uşurinţă o mie de elefanţi de aceeaşi mărime cu al nostru, iar blocul însuşi nu este decât o simplă treaptă, una din cele o sută, ale acestei scări uriaşe care urcă până pe creasta lanţului de munţi şi pe care Dhaulagiri o domină cu piscul său ascuţit.

Uneori parcă vezi cum cerul tabloului nostru se lasă în jos. Pentru o clipă dispar nu numai piscurile semeţe, ci şi creasta lanţului. Straturi groase de vapori străbat zona mijlocie a Himalayei şi-i învăluie în ceaţă partea de sus. Priveliştea se micşorează şi, printr-un efect de optică, ai spune atunci că locuinţele, copacii, culmile învecinate şi însăşi *Steam House* îşi recapătă mărimea lor adevărată.

Se mai întâmplă ca norii, împinşi din spate de anumite vânturi umede la o înălţime şi mai mică, să se desfăşoare dedesubtul podişului. Ochiul nu mai vede atunci decât o mare vălurită de nori albi, iar soarele dă naştere la suprafaţa lor unor uimitoare jocuri de lumină. Orizontul a dispărut, atât deasupra cât şi dedesubt, iar noi parcă am fi fost transportaţi în cine ştie ce regiune aeriană, dincolo de marginile Pământului.

Însă vântul îşi schimbă direcţia, o boare dinspre nord, dând năvală prin spărturile lanţului muntos, vine să mături toată ceaţa aceea, marea de aburi se condensează aproape numaidecât, spre sud câmpia urcă din nou către orizont, contururile sublime ale Himalayei se profilează iarăşi pe cerul limpezit de nori, cadrul tabloului îşi regăseşte mărimea normală, iar privirea, căreia nimic nu-i mai stă în cale, desluşeşte toate amănuntele unei vederi panoramice al cărei orizont se întinde pe o distanţă de şaizeci de mile.

Capitolul II

MATHIAS VAN GUITT

A doua zi, 26 iunie, un zgomot binecunoscut de glasuri m-a deşteptat încă din zori. M-am sculat numaidecât. Căpitanul Hod şi ordonanţa sa Fox tăifăsuiau în gura mare în sufrageria Casei cu aburi. M-am dus îndată după ei.

În aceeaşi clipă, Banks ieşea din camera lui şi căpitanul i s-a adresat cu vocea sa răsunătoare:

— Ei bine, prietene Banks, i-a spus el, iată că până la urmă am izbutit! Şi, de astă dată, definitiv. Nu mai este vorba să facem o haltă de câteva ore, ci să şedem aici câteva luni de zile.

— Da, dragul meu Hod, i-a răspuns inginerul, şi-ţi vei putea organiza vânătorile după cum îţi va fi voia. Şuieratul Gigantului de Oţel n-are să te mai cheme înapoi în tabără.

— Tu auzi, Fox?

— Da, domnule căpitan, i-a răspuns ordonanţa.

— Cerul să mă ajute, a strigat Hod, însă n-am să plec din acest *sanitarium,* numit *Steam House,* până când nu-l voi fi doborât pe al cincizecilea! Al cincizecilea, Fox! Parcă îmi trece mie prin gând că pe acela am să-l dibuiesc cu foarte mare greutate!

— Tot o să-l dibuiţi până la urmă, i-a răspuns ordonanţa.

— De unde-ţi vin ideile astea, căpitane Hod? l-am întrebat eu.

— Oh, Maucler, este o presimţire... o presimţire de vânător!

— Aşadar, a întrebat Banks, chiar începând de astăzi veţi părăsi tabăra şi veţi porni în campanie?

— Chiar de astăzi, i-a răspuns căpitanul Hod. Vom începe mai întâi cu o recunoaştere a terenului, aşa încât să explorăm zona inferioară, coborând până la pădurile din Tarryani. Numai să nu-şi fi părăsit tigrii reşedinţa!

— Ai putea să crezi asemenea lucru ?

— Ei, cu ghinionul meu!...

— Ghinion în Himalaya! i-a răspuns inginerul Banks. Să fie oare cu putinţă?

— În sfârşit, vom vedea! Dumneata ne însoţeşti, Maucler? m-a întrebat căpitanul Hod întorcându-se spre mine.

— Da, desigur.

— Dar dumneata, Banks?

— Şi eu, i-a răspuns inginerul, ba cred că şi Munro ţi se va alătura, tot astfel ca şi mine... ca amator!

— Oh, a exclamat căpitanul Hod, ca amatori, fie! însă ca nişte amatori bine înarmaţi! Nici vorbă să ieşim la plimbare cu bastonul în mână! Iată un lucru care ar umili fiarele sălbatice din Tarryani!

— De acord! i-a răspuns inginerul.

— Aşa încât, vezi, Fox, a reluat căpitanul adresându-se ordonanţei sale, de data asta să nu mai faci nici o greşeală! Ne aflăm doar în ţara tigrilor! Patru carabine Enfield pentru colonel, Banks, Maucler şi cu mine, două puşti cu gloanţe explozive pentru tine şi pentru Gumi.

— Fiţi pe pace, domnule căpitan, i-a răspuns Fox. Vânatul n-are să aibă de ce se plânge!

Ziua aceea avea să fie deci consacrată recunoaşterii pădurii Tarryani, care acoperă partea de sub *sanitarium.* Aşadar, pe la ora unsprezece, după micul dejun, sir Edward Munro, Banks, Hod, Fox, Gumi şi cu mine, bine înarmaţi cu toţii, am coborât pe şoseaua ce duce spre câmpie, după ce ne îngrijisem să-i lăsăm în tabără pe cei doi câini, cu care n-aveam ce face în acea expediţie.

Sergentul Mac Neil rămăsese la *Steam House* împreună cu Storr, Kaluth şi cu bucătarul, ca să isprăvească lucrările de instalare a taberei. După o călătorie de două luni, Gigantul de Oţel avea nevoie să fie cercetat şi curăţit, atât pe dinăuntru cât şi pe dinafară, şi pus în stare de funcţionare. Era o operaţiune de lungă durată, migăloasă şi gingaşă, care avea să le dea mult de lucru «cornacilor» săi obişnuiţi, fochistul şi mecanicul.

La ora unsprezece plecasem din *sanitarium* şi, câteva minute mai târziu, după primul cot al şoselei, *Steam House* se pierdea îndărătul unei perdele groase de arbori.

Ploaia încetase. Împinşi de un vânt răcoros dinspre nord-est, norii, mai în neorânduială acum, gonind prin părţile de sus ale atmosferei, erau mânaţi cu iuţeală. Cerul era cenuşiu, temperatura numai bună pentru cei porniţi la plimbare; lipseau însă acele jocuri de umbre şi lumini care-ţi farmecă privirile în pădurile mari.

Pe un drum drept n-am fi avut nevoie decât de douăzeci şi cinci sau treizeci de minute ca să coborâm două mii de metri, însă şerpuirile şoselei, care îmblânzeau astfel povârnişurile, ne-au făcut calea mai lungă. Am mers deci nu mai puţin de o oră şi jumătate ca să ajungem în partea de sus a pădurilor Tarryani, la cinci-şase sute de picioare deasupra câmpiei. Am umblat pe drum plini de voie bună. «Atenţie, ne-a spus căpitanul Hod. Intrăm în domeniul tigrilor, leilor, panterelor, gheparzilor şi altor animale binecuvântate ale regiunii himalayene! Este bine să distrugi fiarele sălbatice, dar e şi mai bine să nu te distrugă

ele pe tine! Deci, să nu ne depărtăm unii de alţii şi să fim cu multă băgare de seamă!»

O asemenea povaţă din gura unui vânător temerar era de o valoare deosebită. Astfel încât fiecare dintre noi am ţinut seama de ea. Ne-am încărcat puştile şi carabinele, le-am controlat cocoşul, le-am pus suportul cremenii în poziţia de siguranţă. Eram gata pregătiţi pentru orice fel de întâmplare.

Voi mai adăuga că trebuia să ne păzim nu numai de carnivore, ci şi de şerpi, cei mai periculoşi dintre ei găsindu-se tocmai prin pădurile Indiei. *Belonga* — şerpii verzi, şerpii-bici şi mulţi alţii sunt extrem de veninoşi. An de an, numărul persoanelor care mor de pe urma muşcăturilor acestor reptile este de cinci-şase ori mai mare decât acela al animalelor domestice sau al oamenilor care pier sfâşiaţi de fiarele sălbatice.

Aşadar, în regiunea Tarryani, cea mai severă prudenţă înseamnă să fii atent în toate părţile, să te uiţi bine pe unde calci şi pe ce-ţi sprijini mâna, să pândeşti cu urechile ciulite cel mai mic zgomot care se aude prin iarbă sau se răspândeşte prin tufişuri.

La douăsprezece şi jumătate intrasem sub umbrarul copacilor falnici, grupaţi în marginea pădurii. Rămurişul lor înalt se desfăşura deasupra câtorva alei late, pe care ar fi trecut cu uşurinţă Gigantul de Oţel, urmat de trenul pe care-l căra de obicei. Într-adevăr, partea aceasta a pădurii era de multă vreme amenajată pentru cărăuşia cu lemne, pe care o fac muntenii. Asta se vedea după făgaşurile de roţi proaspăt săpate în huma moale.

Aleile principale mergeau în acelaşi sens cu lanţul de munţi şi, străbătând pădurile din Tarryani în lung, legau între ele luminişurile făcute ici şi colo de toporul tăietorilor de lemne; însă, de o parte şi de cealaltă, nu porneau din ele decât poteci înguste, care se pierdeau în codrii de nepătruns.

Am urmat deci şi noi aleile, mai curând ca nişte geometri decât ca vânători, astfel încât să le recunoaştem direcţia generală. Nici un urlet nu tulbura tăcerea pădurii. Cu toate acestea, urme late, proaspăt întipărite pe pământ, dovedeau că marile carnivore nu plecaseră din Tarryani.

Pe neaşteptate, în clipa în care dădeam cotul unei alei, aruncată spre dreapta de piciorul unui contrafort, o exclamaţie a căpitanului Hod, care mergea înaintea noastră, ne-a făcut să ne oprim locului.

La vreo douăzeci de paşi, în colţul unei poieni mărginite de pandanuşi înalţi, se ridica o construcţie cu o formă cel puţin ciudată. Nu era casă: n-avea nici coş şi nici ferestre. Nici cabană de vânător nu era: nu avea nici ferestruici şi nici

ambrazuri prin care să se poată trage. Ai fi spus mai curând că-i un mormânt hindus rătăcit în adâncurile pădurii.

Închipuiţi-vă într-adevăr un soi de cub lung, alcătuit din trunchiuri alăturate vertical, înfipte solid în pământ, unite în partea de sus cu o legătură groasă din crengi. Drept acoperiş, alte trunchiuri aşezate transversal, fixate solid în găuri făcute în capetele trunchiurilor verticale. Era foarte limpede că acela care meşterise construcţia voise s-o facă foarte rezistentă pe toate cele cinci laturi ale sale. Măsura vreo şase picioare înălţime, douăsprezece lungime şi zece picioare lăţime. Nici urmă de deschizătură, cel puţin dacă ea n-o fi fost acoperită pe latura dinainte de o bârnă groasă, al cărei capăt rotunjit depăşea puţin în înălţime întreaga construcţie.

Deasupra acoperişului se ridicau nişte prăjini flexibile, aşezate ciudat şi legate între ele. De capătul unei pârghii orizontale, care susţinea această armătură, spânzura un laţ sau mai degrabă o buclă, formată dintr-o împletitură groasă de liane.

— Eh, dar ce-i asta? am strigat eu.

— Asta, mi-a răspuns Banks după ce s-a uitat bine, asta este pur şi simplu o cursă de şoareci, însă vă las, prieteni, să ghiciţi pentru ce fel de şoareci este ea făcută!

— O capcană pentru tigri? a strigat căpitanul Hod.

— Da, a răspuns Banks, o capcană pentru tigri, închisă cu bârna aceea pe care o ţinea ridicată în sus bucla din liane împletite, deoarece bascula dinăuntru a fost atinsă de un animal oarecare.

— Văd pentru prima oară într-o pădure din India o asemenea capcană, a spus Hod. Într-adevăr, o cursă de şoareci! Iată un lucru nedemn de un vânător!

— Sau de un tigru! a adăugat Fox.

— Neîndoielnic, a răspuns Banks, însă dacă este vorba să distrugi aceste animale feroce şi nu să le vânezi de plăcere, cea mai bună capcană este aceea care prinde cât mai multe. Or, cea de faţă mi se pare destul de dibaci întocmită spre a atrage şi a opri pe loc fiarele sălbatice, oricât de neîncrezătoare şi de viguroase ar fi ele!

— Aş mai adăuga, a spus atunci colonelul Munro, că, întrucât bascula care ţinea ridicată uşa capcanei nu se mai află în echilibru, se prea poate ca vreun animal să fi picat în cursă.

— Vom afla noi, a strigat căpitanul Hod, şi dacă şoarecele n-a murit...

Căpitanul, însoţindu-şi vorbele cu gesturi pe potrivă, a făcut să-i ţăcăne cocoşul carabinei. Toată lumea a făcut la fel, fiind gata să tragă la nevoie.

Desigur, nimeni nu putea pune la îndoială faptul că această construcţie era o capcană de felul acelora care se întâlnesc frecvent prin pădurile Malaysiei. Însă, chiar dacă nu fusese ridicată de un hindus, ea întrunea toate condiţiile care fac din asemenea maşinării de distrugere nişte lucruri foarte practice: sunt din cale afară de sensibile şi rezistă la orice.

După ce am isprăvit cu pregătirile, căpitanul Hod, Fox şi Gumi s-au apropiat de capcană, vrând mai întâi să-i dea ocol. Printre trunchiurile aşezate vertical nu era nici o crăpătură care să le îngăduie să privească înăuntru.

Au ascultat atunci cu atenţie. Nu se auzea nici cel mai mic zgomot care să trădeze prezenţa vreunei fiinţe vii în cubul acela de lemn, la fel de mut ca şi un mormânt.

Căpitanul Hod şi tovarăşii săi s-au întors în partea din faţă a capcanei. Ei s-au încredinţat că bârna mobilă lunecase prin cele două uluce late, săpate vertical. Era deci de ajuns ca s-o ridice, spre a pătrunde înăuntru.

— Nu se aude nici cel mai mic zgomot, a spus căpitanul Hod, care-şi lipise urechea de uşă, nici măcar o răsuflare! Cursa de şoareci este goală!

— N-are importanţă, trebuie să fim prevăzători, a răspuns colonelul Munro. Şi s-a dus să se aşeze pe un trunchi de copac, în stânga luminişului. M-am dus şi eu lângă el.

— Haide, Gumi, l-a îndemnat căpitanul Hod.

Gumi, vioi, bine făcut în ciuda faptului că era scund, sprinten ca o maimuţă, mlădios ca un leopard, un adevărat clovn hindus, a înţeles îndată ce dorea căpitanul. Îndemânarea sa îl menise din capul locului şi în chip firesc pentru serviciul pe care acesta îl aştepta din partea lui. Dintr-un salt se şi suise pe acoperişul capcanei şi, întinzând mâna, atinsese într-o clipă una dintre prăjinile ce alcătuiau armătura superioară. Apoi, a lunecat în lungul pârghiei orizontale până la inelul de liane, îndoind-o până la capătul bârnei care închidea intrarea capcanei.

El a trecut apoi inelul pe după un ieşind aflat în capătul bârnei. Nu mai era nevoie decât să facă o mişcare de basculare, apăsând pe capătul celălalt al pârghiei.

Însă a trebuit atunci să cheme în ajutor forţele unite ale micii noastre trupe. Colonelul Munro, Banks, Fox şi cu mine ne-am dus deci îndărătul capcanei, spre a face această mişcare.

Gumi rămăsese călare pe armătură, ca să degajeze pârghia în cazul când vreun obstacol oarecare i-ar fi împiedicat funcţionarea.

— Prieteni, ne-a strigat căpitanul Hod, dacă este nevoie să vin şi eu cu voi, eu vin, dar, dacă vă puteţi lipsi de mine, prefer să rămân în faţa capcanei. Cel puţin, dacă iese un tigru, va fi salutat în trecere cu un glonte!

— Şi acela va fi socotit drept al patruzeci şi doilea? l-am întrebat eu pe căpitan.

— De ce nu? a răspuns Hod. Dacă va fi doborât de împuşcătura mea, măcar va muri în libertate.

— Să nu vindem pielea ursului... până când nu-l vom vedea doborât! i-a replicat inginerul.

— Mai cu seamă când ursul s-ar putea prea bine să fie un tigru! a adăugat colonelul Munro.

Bârna era grea şi nu luneca uşor prin uluce. Am izbutit totuşi s-o urnim din loc. S-a legănat o clipă, apoi a rămas suspendată, la nici două palme deasupra pământului.

Căpitanul Hod, aplecat înainte, cu carabina lipită de falcă, se căznea să vadă dacă nu cumva vreo labă uriaşă sau vreun bot gâfâitor îşi va face apariţia prin deschizătura capcanei. Nu se ivea însă nimic.

— Încă o sforţare, prieteni! a strigat Banks.

Şi, datorită lui Gumi care zgâlţâise de câteva ori partea dindărăt a pârghiei, bârna a început să urce, puţin câte puţin. În curând, deschizătura se făcuse de ajuns de încăpătoare spre a îngădui chiar şi trecerea unui animal de talie mare.

Nu se arăta nici un fel de animal.

Era însă cu putinţă, la urma urmelor, ca, din cauza zgomotului făcut în jurul capcanei, prizonierul să se fi retras în partea cea mai îndepărtată a închisorii sale. Poate că nu aştepta decât clipa cea mai favorabilă ca să se năpustească dintr-un salt, să răstoarne pe oricine nu l-ar fi lăsat să fugă, apoi să se piardă în adâncul pădurii.

Era o situaţie destul de palpitantă.

L-am văzut atunci pe căpitanul Hod făcând câţiva paşi înainte, cu degetul pe trăgaciul carabinei şi umblând în aşa fel încât să poată străpunge cu privirea până în fundul capcanei.

Acum bârna era ridicată cu totul şi lumina intra în voie prin deschizătură.

În clipa aceea s-a auzit un zgomot uşor între pereţii cuştii, apoi un sforăit surd sau mai curând un căscat formidabil, care mi s-a părut foarte suspect.

De bună seamă că acolo se găsea un animal care dormea şi pe care noi îl trezisem pe neaşteptate.

Căpitanul Hod s-a apropiat mai tare şi a luat la ţintă cu carabina sa o masă pe care o văzuse foindu-se în penumbră.

Deodată înăuntru s-a produs o mişcare. A răsunat un strigăt de groază, urmat numaidecât de aceste cuvinte, pronunţate în cea mai curată limbă engleză:

— Nu trageţi, pentru numele lui Dumnezeu! Nu trageţi! Şi un bărbat a dat buzna afară din capcană.

Am fost cuprinşi de o uimire atât de mare, încât, scăpând din mâini armătura, bârna a căzut cu un zgomot înfundat dinaintea deschizăturii, pe care a astupat-o din nou.

În acest timp, personajul atât de neaşteptat, care îşi făcuse apariţia, înainta spre căpitanul Hod a cărui carabină îi ţintea pieptul şi, pe un ton destul de pretenţios, însoţit de un gest plin de emfază, i-a spus:

Binevoiţi, vă rog, a înălţa arma, domnule. Nu aveţi câtuşi de puţin de-a face cu un tigru de Tarryani!

După o scurtă şovăire, căpitanul Hod şi-a mutat carabina într-o poziţie mai puţin ameninţătoare.

— Cu cine avem cinstea să stăm de vorbă ? a întrebat Banks, mergând în întâmpinarea acestui personaj.

— Cu naturalistul Mathias Van Guitt, furnizor dc pahiderme, tardigrade, plantigrade, proboscidieni, carnivore şi alte mamifere, pentru casa Charles Rice din Londra şi casa Hagenbeck din Hamburg!

Apoi, indicându-ne pe toţi cu un gest circular:

— Domnii?

— Colonelul Munro şi tovarăşii săi de călătorie, i-a răspuns Banks, arătându-ne pe rând cu mâna.

— În promenadă prin pădurile Himalayei, a reluat furnizorul de animale. Pe legea mea, încântătoare excursie! Omagiile mele, domnilor, omagiile mele!

Cine era originalul cu care aveam de-a face? Nu puteam crede oare că se smintise în timp ce stătuse închis în capcana pentru tigri? Să fi fost nebun, sau plin de bun-simţ? În sfârşit, din ce categorie de bimani făcea parte individul nostru?

Aveam să aflăm şi, mai târziu, urma să învăţăm să-l cunoaştem mai îndeaproape pe acest personaj ciudat care spunea despre sine că este naturalist, ceea ce într-adevăr şi fusese. Dumnealui, Mathias Van Guitt, furnizor de animale pentru menajerii, era un bărbat cu ochelari, în vârstă de cincizeci de ani. Faţa lui spânatică, ochii săi clipind des, nasul în vânt, mişcarea neîncetată a întregii lui persoane, gesturile din cale afară de expresive corespunzătoare fiecăreia din frazele care ieşeau din gura lui mare, toate acestea făceau din el tipul foarte cunoscut al vechiului comediant de provincie. Cine nu s-a întâlnit, oriunde pe faţa pământului, cu unul dintre acei foşti actori a căror existenţă, mărginită în întregime la orizontul unei rampe şi al unei perdele din fundul scenei, s-a scurs între «uşa spre curte» şi «uşa spre grădină» din decorul unui teatru de melodramă? Vorbăreţi neobosiţi, gesticulând întruna şi în chip supărător, înfumuraţi, plini de ifose, ei îşi ţin capul sus şi dat mult pe spate, un cap prea sec la bătrâneţe ca să fi fost cu adevărat plin în anii maturităţii. Cu siguranţă, acest

Mathias Van Guitt amintea întrucâtva de un asemenea actor bătrân.

Am auzit uneori povestindu-se anecdota aceea hazlie în legătură cu un biet cântăreţ care credea că trebuie să-şi sublinieze printr-un gest special fiecare dintre cuvintele rolului.

Astfel, în opera *Masaniello,* în timp ce cânta cât îl ţinea gura:

Dacă dintr-un pescar napolitan...

braţul său drept, întins către sală, se mişca febril, de parcă ar fi ţinut în capătul undiţei o ştiucă după ce înghiţise cârligul. Apoi, continuând:

Cerul voia să facă un monarh,

una dintre mâini i se înălţa către zenit spre a arăta cerul, cealaltă, trasând un cerc în jurul capului înălţat cu mândrie, închipuia o coroană regală.

Nesupus sentinţelor soartei.

Tot corpul rezista cu violenţă unei împingeri care tindea să-l arunce îndărăt.

El zicea, călăuzindu-şi luntrea...

Şi atunci, braţele amândouă, duse cu vioiciune de la stânga spre dreapta şi de la dreapta spre stânga, de parcă ar fi mânuit vâsla, mărturiseau îndemânarea cu care ştia el să conducă o barcă.

Ei bine, asemenea comportări, cunoscute cântăreţului despre care vorbeam, găseai şi la furnizorul Mathias Van Guitt. În limbajul său, nu folosea decât cuvinte înadins căutate şi se vede treaba că era foarte stânjenitor pentru interlocutori, care nu puteau să se ţină în afara razei gesturilor sale.

După cum aveam să aflăm mai târziu chiar din propria-i gură, Mathias Van Guitt fusese profesor de Istorie naturală la Muzeul din Rotterdam, însă profesoratul nu-i prea izbutise. Cu siguranţă că omul acesta demn oferea adesea prilejul să se râdă de el, şi dacă elevii se îmbulzeau la catedra lui, ei veneau aici ca să se distreze, nu ca să înveţe. În cele din urmă, împrejurările l-au făcut ca, sătul de a mai profesa fără succes zoologia teoretică, să vină în India spre a face zoologie practică. Soiul ăsta de negoţ îi reuşea mai bine, aşa încât a ajuns furnizorul, recunoscut ca atare, al acelor case importante din Hamburg şi Londra, de la care îşi făceau rost de animale mai toate menajeriile publice şi particulare din cele două Lumi.

Şi dacă în clipa de faţă Mathias Van Guitt se găsea în Tarryani. Îl adusese aici o însemnată comandă de fiare sălbatice. Într-adevăr, tabăra lui nu se afla la mai mult de două mile de capcana din care noi tocmai îl scosesem.

Dar de ce se găsea înăuntru? Banks i-a pus de la bun început această întrebare şi iată ce ne-a răspuns el, într-un limbaj susţinut de o mare varietate de gesturi.

— Lucrurile s-au petrecut ieri. Soarele îşi împlinise semicercul rotaţiei sale diurne. M-am gândit atunci să merg să vizitez una dintre capcanele pentru tigri, înălţată cu mâinile mele. Mi-am părăsit deci *kraalul,* pe care veţi binevoi să-l onoraţi cu vizita dumneavoastră, domnilor, şi am ajuns în acest luminiş. Eram singur; personalul meu de serviciu se îndeletnicea cu lucrări urgente şi nu voisem să-l deranjez. Era, desigur, o imprudenţă. De îndată ce m-am aflat în faţa capcanei, am constatat mai întâi că trapa, alcătuită din bârna mobilă, este ridicată. De unde am conchis, nu lipsit de oarecare logică, faptul că nici o fiară sălbatică nu se lăsase prinsă. Cu toate acestea, am dorit să verific dacă momeala se mai afla la locul ei şi dacă buna funcţionare a basculei era asigurată. Tocmai de aceea, printr-o îndemânatică mişcare de reptaţie, m-am strecurat prin deschizătura îngustă.

Mâna lui Mathias Van Guitt indica, printr-o ondulare elegantă, mişcarea unui şarpe care se strecoară printre ierburile înalte.

— Atunci când am ajuns în fundul capcanei, a reluat furnizorul de animale, am examinat ciozvârta de capră, ale cărei emanaţii urmau să atragă pe locuitorii acestei părţi a pădurii. Momeala era intactă. Mă pregăteam să mă retrag, când o izbitură involuntară cu mâna a făcut bascula să joace; armătura s-a destins, trapa a căzut la loc şi m-am găsit prins în propria mea capcană, fără vreun mijloc de-a mai putea ieşi.

Ajuns aici, Mathias Van Guitt s-a oprit o clipă, spre a ne face să pricepem întreaga gravitate a situaţiei în care se aflase.

— Cu toate acestea, domnilor, a reluat el, n-am să vă ascund faptul că luam în considerare întâmplarea, în primul rând sub latura ei comică. Eram întemniţat, fie! Nu se găsea nici un fel de temnicer care să-mi deschidă uşa închisorii, de acord! Mă gândeam însă că pe oamenii mei, văzând că nu mă mai întorc în *kraal,* îi va nelinişti absenţa mea îndelungată şi că vor întreprinde căutări, care, mai curând sau mai târziu, vor fi încununate de succes. Nu era decât o chestiune de timp.

Căci, ce poţi face într-o vizuină, decât să visezi, a spus un fabulist francez. Am visat deci şi s-au scurs ore întregi fără ca situaţia mea să se fi modificat. La căderea serii, s-a făcut resimţită foamea. Mi-am imaginat că n-aveam altceva mai bun de făcut decât s-o înşel dormind. M-am resemnat, aşadar, ca un filozof şi am adormit profund. Noaptea a fost liniştită, în mijlocul marilor tăceri ale pădurii. Nimic nu mi-a tulburat somnul şi poate că aş mai fi dormit încă, dacă nu m-ar fi deşteptat un zgomot insolit. Trapa capcanei se înălţa, lumina zilei pătrundea în valuri în colţişorul meu întunecos, nu-mi mai rămânea decât să mă năpustesc afară! Dar ce tulburare m-a

cuprins când am văzut instrumentul morţii îndreptat spre pieptul meu! Încă o clipă şi aş fi fost împuşcat! Ora eliberării mele ar fi fost şi ultima oră a vieţii!… Însă domnul căpitan a binevoit să recunoască în mine o creatură de specia domniei-sale… şi nu-mi mai rămâne decât să vă mulţumesc, domnilor, pentru că m-aţi redat libertăţii!

Aceasta a fost istorisirea furnizorului de animale. Trebuie să vă mărturisesc că numai cu greu am izbutit să ne stăpânim zâmbetele pricinuite de tonul şi de gesturile lui.

— Aşadar, domnule, l-a întrebat Banks, v-aţi stabilit tabăra prin porţiunea aceasta a ţinutului Tarryani?

— Da, domnule, i-a răspuns Mathias Van Guitt. După cum am avut plăcerea să vă aduc la cunoştinţă, *kraalul* meu nu se află la mai mult de două mile de aici, şi, dacă veţi binevoi să-l onoraţi cu prezenţa, eu aş fi fericit să vă primesc în el.

— Vom veni cu siguranţă, domnule Van Guitt, să vă facem o vizită! a spus colonelul Munro.

— Noi suntem vânători, a adăugat căpitanul Hod, şi felul cum este instalat un *kraal* are să ne intereseze.

— Vânători, a strigat Mathias Van Guitt, vânători!

Şi nu şi-a putut împiedica fizionomia să exprime faptul că avea o stimă foarte moderată pentru fiii lui Nemrod.

— Fără îndoială că dumneavoastră vânaţi fiarele sălbatice… spre a le ucide? a reluat el, adresându-se căpitanului.

— Numai spre a le ucide, i-a răspuns Hod.

— Iar eu, numai spre a le prinde! i-a replicat furnizorul, luând o atitudine plină de mândrie.

— Ei bine, domnule Van Guitt, n-o să ne facem concurenţă! a ripostat căpitanul Hod.

Furnizorul de animale a clătinat din cap. Totuşi, calitatea noastră de vânători nu l-a făcut să-şi retragă invitaţia.

— Când veţi dori, poftiţi, domnilor! a spus el, înclinându-se cu graţie.

Însă, în aceeaşi clipă, s-au auzit prin pădure mai multe glasuri şi vreo jumătate de duzină de hinduşi s-au ivit la cotitura aleii celei mari care se desfăşura în partea cealaltă a luminişului.

— Ah, iată-i pe oamenii mei, a spus Mathias Van Guitt. Apoi, întorcându-se spre noi, ducând un deget la gură şi ţuguindu-şi un pic buzele, a adăugat:

— Nici un cuvânt despre aventura mea! Nu trebuie ca personalul *kraalului* să ştie că m-am lăsat prins în capcană ca un vulgar animal! Aceasta ar putea slăbi prestigiul pe care întotdeauna trebuie să-l păstrez în ochii lor!

Un semn de încuviinţare din partea noastră l-a liniştit pe furnizorul de animale.

— Stăpâne, a spus atunci unul dintre hinduşi, a cărui figură inteligentă şi impasibilă mi-a atras îndată atenţia, stăpâne, vă căutăm de mai bine de un ceas, fără să avem...

— Eram împreună cu aceşti domni, care binevoiesc să mă însoţească până în *kraal,* i-a răspuns Van Guitt. Însă, mai înainte de a părăsi luminişul, se cuvine să punem iar capcana în stare de funcţionare.

La porunca furnizorului s-au apucat deci să ridice din nou trapa.

În acest timp, Mathias Van Guitt ne-a poftit să vizităm interiorul capcanei. Căpitanul Hod s-a strecurat pe urmele lui, iar eu l-am urmat.

Locul era puţin cam strâmt pentru gesturile largi ale gazdei noastre, care se comporta aici de parcă s-ar fi aflat într-un salon.

— Felicitările mele, a spus căpitanul Hod, după ce a cercetat maşinăria. Este foarte bine imaginată.

— Să nu vă îndoiţi de asta, domnule căpitan, i-a răspuns Mathias Van Guitt. Acest gen de capcană este infinit preferabil vechilor gropi garnisite cu ţăruşi din lemn tare, cât şi copacilor flexibili, îndoiţi în formă de arcuri şi menţinuţi în poziţie de laţ. În primul caz, animalul îşi sfârtecă pântecele; în al doilea, este ştrangulat. Evident, acest lucru are prea puţină importanţă atunci când nu este vorba decât de a distruge fiarele sălbatice! Însă aceluia care vă vorbeşte, ele îi trebuie vii, intacte, fără nici o deteriorare!

— Fără îndoială, a ripostat căpitanul Hod, noi nu folosim aceleaşi metode!

— Poate că a mea este cea bună! a replicat furnizorul de animale. Dacă am întreba fiarele sălbatice...

— Eu nu le întreb! a răspuns căpitanul.

Hotărât lucru, căpitanului Hod şi lui Mathias Van Guitt nu prea le era dat să se înţeleagă.

— Dar, l-am întrebat eu pe furnizor, atunci când animalele au căzut în capcană, cum faceţi ca să le scoateţi de acolo?

— O cuşcă rulantă este adusă până lângă trapă, mi-a răspuns Mathias Van Guitt, prizonierii se năpustesc înăuntru din proprie iniţiativă şi nu mai am altceva de făcut decât să-i transport în *kraal,* în pasul lent şi liniştit al bivolilor mei domestici.

Nici nu sfârşise bine fraza, că în luminiş s-au auzit nişte strigăte. Prima noastră mişcare, a căpitanului Hod şi a mea, a fost aceea de a da buzna afară din capcană. Oare ce se întâmplase?

Un şarpe-bici, din soiul cel mai primejdios, tocmai fusese rupt în două de băţul pe care-l ţinea în mână un hindus şi acest

lucru se petrecuse chiar în clipa în care veninoasa reptilă se năpustea asupra colonelului.

Hindusul era acela pe care-l remarcasem mai înainte. Intervenţia lui rapidă îl salvase pe sir Edward Munro, care ar fi murit pe loc, după cum ne-a fost dat să vedem numaidecât.

Într-adevăr, strigătele pe care le auzisem erau scoase de unul dintre servitorii *kraalului,* care se zvârcolea pe jos, cuprins de ultimele spasme ale agoniei.

Printr-o groaznică nenorocire, capul şarpelui, retezat cu totul, îi sărise în piept, colţii se fixaseră acolo şi nefericitul, îmbibat de o otravă care pătrunde cu uşurinţă în corp, îşi dădu sufletul în mai puţin de un minut, fără să mai fi fost cu putinţă să i se dea ajutor.

În prima clipă am rămas încremeniţi de acest spectacol înspăimântător, apoi ne-am năpustit spre colonelul Munro.

— Tu n-ai fost atins? l-a întrebat Banks, prinzându-l iute de mână.

— Nu, Banks, linişteşte-te, i-a răspuns sir Edward Munro.

Pe urmă, ridicându-se în picioare şi mergând spre hindusul căruia îi datora viaţa, i-a spus:

— Mulţumesc, prietene.

Printr-un gest, hindusul i-a dat de înţeles că nu-i datoreşte nici un fel de mulţumire pentru asta.

— Cum te numeşti? l-a întrebat colonelul Munro.

— Kalagani, i-a răspuns hindusul.

Capitolul III

KRAALUL

Moartea acelui nefericit ne mişcase foarte tare, mai cu seamă date fiind împrejurările în care avusese loc întâmplarea. Însă muşcătura şarpelui-bici, unul dintre cei mai veninoşi din întreaga peninsulă, nu iartă. La miile de victime pe care le fac an de an în India aceste reptile de temut[1], mai trebuia adăugată una.

S-a spus — bănuiesc că numai în glumă — că, odinioară, în Martinica nu existau şerpi şi că englezii i-au adus aici atunci

[1] În 1877, 1 677 de fiinţe omeneşti au pierii datorită muşcăturilor de şarpe. Premiile plătite de guvern pentru distrugerea acestor reptile arată că în cursul aceluiaşi an au fost ucise 127 295. (n.a.)

când au fost nevoiţi să-i dea Franţei insula înapoi. Francezii însă nu s-au folosit de asemenea gen de represalii când şi-au părăsit teritoriile din India. Ar fi fost şi zadarnic şi trebuie să cădem de acord că natura s-a arătat foarte darnică în această privinţă.

Sub înrâurirea veninului, corpul hindusului intra repede în descompunere. A fost nevoie să fie înmormântat numaidecât. Tovarăşii săi s-au apucat de treabă şi l-au depus în fundul unei gropi îndeajuns de adânci pentru ca fiarele carnivore să nu ajungă la el.

Îndată ce trista ceremonie s-a încheiat, Mathias Van Guitt ne-a poftit să-l însoţim în *kraal,* invitaţia lui fiind acceptată cu amabilitate.

N-am avut nevoie decât de o jumătate de oră ca să ajungem la aşezarea furnizorului de animale, care îşi merita într-adevăr numele de *kraal,* folosit mai mult de către colonii din sudul Africii.

Era un loc mare, împrejmuit, având o formă alungită, aflat în străfundurile pădurii, într-o poiană întinsă. Mathias Van Guitt îl rânduise cu o desăvârşită înţelegere a trebuinţelor meseriei. Locul era înconjurat pe tuspatru părţile de un gard înalt, străpuns de o poartă de ajuns de largă spre a putea lăsa loc de trecere carelor. În fund, la mijloc, o casă lungă, alcătuită din trunchiuri de copaci şi din scânduri, slujea drept adăpost pentru toţi locuitorii *kraalului.* Şase cuşti, împărţite în mai multe compartimente, fiecare dintre ele urcată pe patru roate, erau aşezate în formă de echer în ungherul cel mai îndepărtat dinspre stânga al împrejmuirii. După răgetele care se auzeau dintr-acolo, puteai socoti că nu duceau lipsă de oaspeţi. Spre dreapta, o duzină de bivoli, hrăniţi cu iarba grasă de la munte, se aflau într-un ţarc sub cerul liber. Ei alcătuiau atelajul obişnuit al menajeriei rulante. Şase căruţaşi însărcinaţi să mâne carele şi zece hinduşi special instruiţi pentru vânătoarea de fiare sălbatice întregeau personalul aşezării.

Căruţaşii erau angajaţi numai pe perioada campaniei. Slujba lor consta în a mâna carele spre locurile de vânătoare şi a le duce apoi la cea mai apropiată staţie de *railway.* Acolo, carele luau loc pe *truck-uri* şi, prin Allahabad, puteau ajunge repede, fie la Bombay, fie la Calcutta.

Vânătorii, hinduşi de neam, aparţineau categoriei de *shikari.* Aceştia au sarcina să caute urmele animalelor sălbatice, să le scoată din bârlog şi să le prindă de vii.

Acesta era personalul *kraalului.* Mathias Van Guitt şi oamenii săi locuiau aici de câteva luni de zile. Erau expuşi nu numai atacurilor fiarelor sălbatice, ci şi frigurilor, căci ţinutul Tarryani este foarte infestat. Umezeala nopţilor, evaporarea fermenţilor

primejdioşi din sol, căldura umedă dezvoltată sub acoperământul copacilor, pe care razele solare nu-l străbat decât incomplet, fac din zona inferioară a Himalayei o regiune nesănătoasă.

Cu toate acestea, furnizorul şi hinduşii săi erau bine aclimatizaţi, întrucât malaria nu-i atingea mai mult decât pe tigri sau pe alţi locuitori obişnuiţi ai ţinutului Tarryani. Nouă, însă, nu ne-ar fi fost îngăduit să şedem mai multă vreme în *kraal* fără să fim scutiţi de urmări grave. Dealtfel, aşa ceva nici nu intra în planurile căpitanului Hod. În afară de cele câteva nopţi petrecute la pândă după vânat, aveam să locuim în *Steam House,* în zona aceea superioară până la care aburii câmpiei nu puteau ajunge.

Sosisem deci la tabăra lui Mathias Van Guitt. Poarta s-a deschis spre a ne îngădui să intrăm.

Mathias Van Guitt părea deosebit de măgulit de vizita noastră.

— Acuma, domnilor, ne-a spus el, permiteţi-mi să vă fac onorurile *kraalului.* Aşezarea de faţă corespunde tuturor exigenţelor artei mele. În realitate, nu este altceva decât o colibă de proporţii mai mari, ceea ce în peninsula indiană vânătorii numesc un *huddi.*

În timp ce vorbea, furnizorul ne-a deschis uşile cabanei, locuită laolaltă de oamenii lui şi de el însuşi. Departe de a fi luxoasă, nici pomeneală de aşa ceva. Prima cameră pentru stăpân, a doua pentru *shikari,* cea de a treia pentru căruţaşi; în fiecare, nu găseai drept mobilier decât câte un pat de campanie; o a patra încăpere, o sală mai mare, slujea totodată drept bucătărie şi sală de mese. După cum se vede, locuinţa lui Mathias Van Guitt era destul de primitivă şi merita pe drept cuvânt denumirea de *huddi.* Un «colibar» în coliba lui, atât şi nimic mai mult.

După ce am vizitat locuinţa acestor bimani aparţinând primului grup al mamiferelor, am fost invitaţi să vedem mai de aproape sălaşul patrupedelor.

Era partea cea mai interesantă din tot *kraalul.* Îţi aducea aminte mai degrabă de orânduirea unei menajerii de bâlci decât de instalaţiile confortabile ale unei grădini zoologice. Într-adevăr, nu lipseau decât pânzele pictate cu tempera, atârnate deasupra scenei şi reprezentând, în culori violente, un îmblânzitor cu maiou roz şi frac de catifea, în mijlocul unei hoarde ţopăitoare de fiare sălbatice, care, cu boturile însângerate şi cu ghearele scoase, se încovoaie sub biciul unui Bidel ori a unui Pezon eroic! Ce-i drept, nu se găsea aici nici publicul care să dea năvală în lojă.

La câţiva paşi se aflau strânşi laolaltă bivolii domestici. Ei ocupau, spre dreapta, o parte laterală a *kraalului,* în care li se aducea zilnic raţia de iarbă proaspătă. Ar fi fost cu neputinţă să laşi animalele astea să rătăcească prin păşunile învecinate. După cum se exprima în mod elegant Mathias Van Guitt, «libertatea aceasta de a păşuna, îngăduită prin ţinuturile Regatului Unit, este incompatibilă cu primejdiile pe care le prezintă pădurile himalayene».

Menajeria propriu-zisă cuprindea şase cuşti, înălţate fiecare pe câte patru roţi. Fiecare cuşcă, prevăzută cu grilaj în partea din faţă, era împărţită în trei compartimente. Nişte uşi, sau mai curând pereţi despărţitori mobili de jos în sus, îngăduiau să fie trecute animalele dintr-un compartiment într-altul, după nevoile serviciului. Cuştile acestea cuprindeau atunci şapte tigri, doi lei, trei pantere şi doi leoparzi.

Mathias Van Guitt ne-a informat că stocul său nu va fi complet decât după ce va mai fi capturat doi leoparzi, trei tigri şi un leu. Atunci el va părăsi tabăra, va merge la cea mai apropiată staţie de *railway* şi se va îndrepta în direcţia Bombay.

Fiarele sălbatice din cuşti, după cum puteai vedea cu uşurinţă, erau măreţe, însă deosebit de feroce. Fuseseră prinse de prea puţină vreme spre a se fi putut obişnui să fie ţinute sechestrate. Recunoşteai asta după răgetele lor înspăimântătoare, după salturile bruşte de la un perete despărţitor la celălalt, după loviturile lor de labă, violente, printre gratii, care erau strâmbate în mai multe locuri.

Când am ajuns dinaintea cuştilor, furia animalelor mai că s-a dublat, însă Mathias Van Guitt nu părea să se emoţioneze câtuşi de puţin.

— Bietele animale! a spus căpitanul Hod.

— Bietele animale! a repetat şi Fox.

— Credeţi, aşadar, că ele sunt mai vrednice de plâns decât acelea pe care le ucideţi dumneavoastră? a întrebat furnizorul pe un ton destul de sec.

— Mai puţin de plâns, cât de condamnat... că s-au lăsat prinse! a ripostat căpitanul Hod.

Dacă uneori carnivorele din anumite ţări, cum ar fi acelea ale continentului african, sunt supuse unui post îndelungat, întrucât acolo sunt rare rumegătoarele care alcătuiesc singura lor hrană, nu acelaşi lucru se întâmplă si în zona aceasta a ţinutului Tarryani. Aici se găsesc din belşug bizoni, bivoli, zebuşi, mistreţi, antilope, pe care leii, tigrii şi panterele le vânează neîncetat. Pe deasupra, caprele şi oile, fără a mai vorbi despre raioţii care le păzesc, le oferă o pradă sigură şi uşoară. Deci, fiarele găsesc lesne prin pădurile Himalayei cu ce să-şi

potolească foamea. Astfel încât cruzimea lor, niciodată domolită, nu are nici o scuză.

Furnizorul de animale îi hrănea pe pensionarii menajeriei cu carne de bizon şi de zebu, iar *shikarilor* le revenea sarcina să le aprovizioneze în anumite zile.

V-aţi înşela dacă aţi crede că vânătoarea unor asemenea animale este lipsită de primejdii. Chiar dimpotrivă, însuşi tigrul are mult a se teme de bivolul sălbatic, care devine îngrozitor atunci când este rănit. Mulţi vânători l-au văzut dezrădăcinând cu lovituri de coarne copacul în care ei căutaseră refugiu. Fără îndoială, se spune că ochiul rumegătorului este o adevărată lentilă măritoare, că văzul său triplează mărimea obiectelor, că omul, apărindu-i sub acest aspect gigantic, îl ţine la respect. Se mai pretinde că poziţia verticală a fiinţei umane aflată în mers este de natură să înspăimânte animalele sălbatice, şi că este mai bine să le înfrunţi în picioare decât stând pe vine sau culcat.

Nu ştiu cât adevăr s-o afla în aceste observaţii, însă este lucru sigur că omul, chiar şi atunci când se ridică în picioare, nu-l impresionează câtuşi de puţin pe bivolul sălbatic şi, dacă-i lipseşte arma, el se poate socoti ca şi pierdut.

Tot astfel se petrec lucrurile şi cu bizonul din India, care are capul scurt şi pătrat, coarnele subţiri şi lăţite spre bază, spatele ghebos — această conformaţie apropiindu-l de semenii săi din America — picioarele albe de la copite şi până la genunchi şi o lungime care, măsurată de la rădăcina cozii şi până la vârful botului, atinge uneori patru metri. Şi el, chiar dacă este mai puţin violent atunci când paşte împreună cu turma prin ierburile înalte de la şes, ajunge să fie cumplit pentru vânătorul care îl atacă în mod imprudent.

Acestea erau deci rumegătoarele folosite îndeosebi pentru hrana carnivorelor din menajeria Van Guitt. Astfel încât, pentru a pune mâna pe ele mai în siguranţă sau aproape fără primejdie, *shikarii* căutau mai degrabă să le prindă în capcane cu basculă, de unde nu le scoteau decât moarte sau când puţin mai lipsea să nu moară.

De altminteri, furnizorul de animale, ca om care-şi cunoştea meseria, nu le împărţea hrana pensionarilor săi decât cu foarte mare zgârcenie. O dată pe zi, la prânz, li se dădeau câte patru sau cinci livre de carne, atât şi nimic mai mult. Ba chiar — cu siguranţă că datorită «repaosului duminical» — le lăsa să postească de sîmbăta şi până lunea. Într-adevăr, tristă duminică de dietă! Aşa încât atunci când, după patruzeci şi opt de ore, le sosea micul tain, izbucnea o furie turbată, cu neputinţă de potolit, un concert de urlete, o agitaţie de temut,

nişte salturi formidabile, care imprimau cuştilor rulante o mişcare de du-te-vino de-ţi era frică să nu se dărâme!

Ai fi fost ispitit să repeţi odată cu căpitanul Hod: «Da, bietele animale!»

Însă Mathias Van Guitt nu se purta astfel fără o pricină anume. Ţinându-şi fiarele sălbatice nemâncate în condiţii de sechestrare, el le scutea de boli de piele şi făcea să le crească preţul pe pieţele Europei.

Totuşi, ne putem închipui cu uşurinţă că, în timp ce Mathias Van Guitt îşi arăta colecţia, mai curând ca naturalist decât ca prezentator de animale, gura nu-i stătea de pomană. Ba dimpotrivă, vorbea, povestea, istorisea şi, întrucât carnivorele din Tarryani formau principalul subiect al frazelor sale bombastice, aceasta ne interesa într-o oarecare măsură. Aşadar, nu urma să mai părăsim *kraalul* decât atunci când zoologia Himalayei ne va fi încredinţat şi cele din urmă taine ale sale.

— Dar, domnule Van Guitt, l-a întrebat Banks, m-aţi putea informa dacă beneficiile aduse de meserie sunt pe măsura primejdiilor întâmpinate ?

— Domnule, i-a răspuns furnizorul, pe vremuri ele erau foarte avantajoase. Cu toate acestea, de câţiva ani încoace, sunt silit s-o mărturisesc, costul animalelor sălbatice este în scădere. Vă puteţi da seama după cotele ultimelor preţuri curente. Principala noastră piaţă este grădina zoologică din Anvers. Fiinţe volatile, ofidieni, eşantioane de familii de simieni şi saurieni, reprezentanţi ai carnivorelor din cele două Lumi, acolo expediez eu consuetudinar...

Căpitanul Hod s-a înclinat dinaintea acestui cuvânt.

— ...produsele aventuroaselor noastre hăituieli prin pădurile peninsulei. Oricum ar fi, însă, gustul publicului pare să se schimbe, iar preţul de vânzare va ajunge să fie inferior preţului de cost! Astfel, recent, un struţ mascul nu s-a vândut decât cu o mie o sută de franci, iar femela numai cu opt sute. O panteră neagră n-a găsit cumpărător decât cu o mie şase sute de franci, o tigroaică de Java cu două mii patru sute, iar o familie de lei — tată, mamă, un unchi şi doi leişori plini de viitor — cu şapte mii de franci laolaltă!

— Într-adevăr, pe o nimica toată! a răspuns Banks.

— Cât despre proboscidieni... a reluat Mathias Van Guitt.

— Proboscidieni? a întrebat căpitanul Hod.

— Desemnăm cu acest nume ştiinţific pahidermele cărora natura le-a încredinţat o trompă.

— Elefanţii, deci!

— Da, elefanţii, începând din era cuaternară, mastodonţii în perioadele preistorice...

— Vă mulţumesc, a răspuns căpitanul Hod.

— Cât despre proboscidieni, a reluat Mathias Van Guitt, trebuie să renunţăm de a-i mai captura decât cel mult spre a le recolta colţii, deoarece consumul de fildeş n-a diminuat. Însă, de când autorii dramatici, ajunşi la epuizarea procedeelor scenice, au născocit să-i expună în piesele lor, impresarii îi plimbă din oraş în oraş şi acelaşi elefant, străbătând provincia cu o trupă ambulantă, este de ajuns spre a satisface curiozitatea unei ţări întregi. Astfel încât elefanţii sunt mai puţin vânaţi ca altădată.

Dar, l-am întrebat eu, nu furnizaţi, deci, aceste eşantioane ale faunei indiene decât menajeriilor din Europa?

Mă veţi ierta, mi-a răspuns Mathias Van Guitt, dacă în această privinţă, domnule, îmi permit, fără a fi prea curios, să vă pun o simplă întrebare. M-am înclinat, în chip de încuviinţare.

— Sunteţi francez, domnule, a reluat furnizorul de animale. Acest lucru se recunoaşte nu numai după accent, ci şi după figura dumneavoastră, care este un amestec agreabil de tip galo-roman şi celt. Or, ca francez, se vede că nu aveţi decât prea puţină înclinare pentru călătoriile îndepărtate şi, fără îndoială, nu aţi făcut ocolul Pământului?

Ajuns aici, gestul lui Mathias Van Guitt a descris unul dintre marile cercuri ale sferei terestre.

— N-am avut încă plăcerea, i-am răspuns eu.

— V-aş întreba, deci, domnule, a reluat furnizorul, nu dacă aţi venit în Indii, întrucât vă aflaţi aici, ci dacă aţi ajuns să cunoaşteţi temeinic peninsula indiană?

— Încă incomplet, i-am răspuns eu. Am vizitat totuşi Bombay, Calcutta, Benares, Allahabad, valea Gangelui. Le-am văzut monumentele, am admirat...

— Eh! Şi ce-i cu asta, domnule, ce-i cu asta! a răspuns Mathias Van Guitt întorcând capul, în timp ce mâna lui, agitată cu febrilitate, exprima un suprem dispreţ.

Apoi, procedând prin hipotipoză, adică dedându-se la o descriere vie şi animată:

— Da, ce-i cu asta, atâta vreme cât dumneavoastră nu aţi vizitat încă menajeriile acelor rajahi puternici care au păstrat cultul acelor animale superbe, onorate pe teritoriul sfânt al Indiei! Atunci, domnule, apucaţi iarăşi bastonul de turist! Mergeţi în Guicowar să vă prezentaţi omagiile regelui din Baroda! Vedeţi-i menajeriile, care îmi datoresc cea mai mare parte a pensionarilor — lei de Kathiawar, urşi, pantere, *cheetah,* lincşi, tigri! Asistaţi la celebrarea căsătoriei celor şaizeci de mii de porumbei ai săi, care se oficiază cu pompă în fiecare an! Admiraţi-i cele cinci sute de *bulbul*—privighetorile

peninsulei, a căror educaţie este făcută cu atâta grijă de parcă ar fi moştenitoarele tronului! Contemplaţi-i elefanţii, dintre care unul, menit meseriei de călău, are drept misiune să strivească ţeasta condamnatului pe piatra de supliciu! Apoi transportaţi-vă la aşezămintele rajahului din Mysore, cel mai bogat dintre suveranii Asiei! Pătrundeţi în palatul său în care se pot număra cu sutele rinocerii, elefanţii, tigrii şi toate fiarele sălbatice de rang înalt, care fac parte din aristocraţia animalieră a Indiei! Şi, după ce veţi fi văzut toate acestea, domnule, poate abia atunci nu veţi mai putea fi acuzat de ignoranţă în privinţa minunilor acestei ţări incomparabile!

Nu puteam decât să mă înclin în faţa observaţiilor lui Mathias Van Guitt. Modul său pasionat de a prezenta lucrurile de bună seamă că nu îngăduia discuţii.

Totuşi, căpitanul Hod a stăruit într-un chip mai direct asupra faunei speciale din regiunea Tarryani.

— V-aş ruga, i-a cerut el, să-mi daţi câteva informaţii în legătură cu carnivorele după care am venit în această parte a Indiei. Vă repet, chiar dacă nu sunt decât un simplu vânător, n-am să vă fac concurenţă, domnule Van Guitt, ba chiar, dacă pot să vă ajut să prindeţi câţiva dintre tigrii care vă lipsesc din colecţie, m-aş strădui bucuros. Însă, odată menajeria completată, nu veţi găsi poate nelalocul său să mă consacru distrugerii acestor animale, pentru plăcerea mea personală.

Mathias Van Guitt a luat atitudinea unui om resemnat să sufere un lucru pe care-l dezaprobă, însă pe care nu-l poate împiedica. A recunoscut, de altminteri, că Tarryani cuprindea un număr considerabil de animale dăunătoare, în general puţin cerute pe pieţele Europei şi a căror sacrificare i se părea îngăduită.

— Ucideţi mistreţii, accept, a răspuns el. Cu toate că aceste suine din ordinul pahidermelor nu sunt carnare...

— Carnare? a întrebat căpitanul Hod.

— Înţeleg prin aceasta că sunt ierbivore; ferocitatea lor este atât de mare, încât îi fac să treacă prin cele mai cumplite primejdii pe vânătorii îndeajuns de îndrăzneţi ca să-i atace!

— Şi lupii ?

— Lupii sunt numeroşi în întreaga peninsulă şi foarte de temut atunci când se năpustesc în haite asupra câte unei ferme solitare. Animalele acestea se aseamănă puţin cu lupul chel din Polonia şi, în ce mă priveşte, nu fac mai mult caz de ei decât de şacali sau de câinii sălbatici. Dealtfel, nu neg câtuşi de puţin ravagiile pe care le comit, însă, întrucât nu au nici o valoare comercială şi sunt nedemni de a figura printre zoocraţii claselor înalte, vi-i abandonez şi pe ei, căpitane Hod.

— Dar urşii? l-am întrebat eu.

— Urşii au părţile lor bune, domnule, mi-a răspuns furnizorul de animale, dând din cap în semn de încuviinţare. Dacă aceia din India nu sunt vânaţi cu aceeaşi aviditate ca semenii lor din familia ursinelor, ei au, totuşi, o anumită valoare comercială, ceea ce îi recomandă binevoitoarei atenţii a cunoscătorilor. Gustul poate ezita între cele două tipuri pe care le datorăm văilor Kaşmirului şi colinelor Rajmahalului. Însă, în afară poate de perioada de hibernare, animalele acestea sunt aproape inofensive, în definitiv, şi nu pot ispiti instinctele cinegetice ale unui adevărat vânător, aşa cum se prezintă în ochii mei căpitanul Hod.

Căpitanul s-a înclinat, cu o înfăţişare care arăta că, fie cu, fie fără permisiunea lui Mathias Van Guitt, în problemele acestea speciale nu s-ar bizui decât pe sine însuşi.

— Dealtfel, a adăugat furnizorul, urşii aceştia nu sunt decât nişte animale botanofage...

— Botanofage? a întrebat căpitanul Hod.

— Da, a răspuns Mathias Van Guitt, ei nu trăiesc decât cu vegetale şi nu au nimic comun cu speciile feroce, cu care peninsula se mândreşte pe drept cuvânt.

— Număraţi şi leopardul printre aceste fiare sălbatice? l-a mai întrebat căpitanul Hod.

— Fără doar şi poate, domnule. Este o felină agilă, îndrăzneaţă, plină de curaj, care se caţără în copaci şi, prin însuşi acest lucru, este mai de temut chiar decât tigrul...

— Oh! a exclamat căpitanul Hod.

— Domnule, i-a răspuns Mathias Van Guitt pe un ton sec, atunci când un vânător nu mai este sigur că va găsi refugiu în copaci, este foarte aproape de a fi vânat şi el, la rândul său.

— Dar pantera? a întrebat căpitanul Hod, care voia să termine cât mai iute cu această conversaţie.

— Superbă, pantera, a răspuns Mathias Van Guitt, şi puteţi vedea, domnilor, că am aici specimene magnifice! Uimitoare animale, care, printr-o ciudată contradicţie, o antilogie spre a folosi un cuvânt mai puţin uzual, pot fi dresate pentru vânătoare! Da, domnilor, în special în Guicowar, rajahii antrenează panterele pentru acest nobil exerciţiu! Sunt aduse într-un palanchin, cu capul acoperit cu o glugă, întocmai ca ereţii sau ca şoimii. Ce-i drept, ele sunt adevăraţi şoimi pe patru picioare! De îndată ce vânătorii văd o turmă de antilope, pantera, căreia i se scoate capişonul, se năpusteşte asupra timidelor rumegătoare, ale căror picioare, oricât ar fi ele de sprintene, nu le pot scăpa de ghearele sale îngrozitoare! Da, domnule căpitan, da! Veţi găsi şi pantere în Tarryani. Veţi găsi poate chiar mai multe decât v-aţi dori-o, însă vă previn în mod caritabil că acelea nu sunt îmblânzite!

— Aşa sper şi eu, a răspuns căpitanul Hod.

— Ca şi leii dealtfel, a adăugat furnizorul de animale, destul de jignit de acest răspuns.

— Ah, leii! a exclamat din nou căpitanul Hod. Să vorbim un pic despre lei, vă rog!

— Ei bine, domnule, a reluat Mathias Van Guitt, eu îi privesc pe aceşti pretinşi regi ai animalităţii drept inferiori semenilor lor din antica Libie. Aici masculii nu poartă coama aceea care este apanajul leului african şi ei nu mai sunt, după părerea mea, decât nişte Samsoni tunşi în mod regretabil! Dealtfel, au dispărut aproape cu totul din India centrală, spre a se refugia în Kathiawar, în deşertul Theil şi în Tarryani. Aceste feline degenerate, trăind acum singuratice ca nişte pustnici, nu mai pot să se oţelească pentru întâlnirile cu semenii lor. Astfel încât eu nu-i plasez în primul loc pe scara patrupedelor. Într-adevăr, domnilor, de leu mai poţi scăpa; de tigru, însă, niciodată!

— Ah, tigrii! a strigat căpitanul Hod.

— Da, tigrii! a repetat Fox.

— Tigrul, a răspuns Mathias Van Guitt însufleţindu-se, el merită coroana! Se spune tigru regal şi nu leu regal, şi pe bună dreptate! India îi aparţine în întregime şi se rezumă la el! N-a fost el oare primul ocupant al acestor pământuri? Nu este el adevăratul copil al pământului sfânt al lui Aryavarta? Vedem astfel aceste admirabile fiare răspândite pe toată suprafaţa peninsulei — căci ele nu au părăsit nici unul dintre districtele locuite de strămoşii lor, de la capul Comorin şi pină la bariera himalayană.

Şi braţul lui Mathias Van Guitt, după ce a închipuit un promontoriu înaintat din sud, a urcat iar spre nord, spre a desena un întreg lanţ de munţi.

— În Sanderband, a reluat el, se află la ei acasă! Domnesc acolo în chip de stăpâni şi nenorocire aceluia care ar vrea să le dispute acest teritoriu! În Nilgiri ei vagabondează în masă, întocmai ca pisicile sălbatice. *Si parva licet componere magnis*[1]*!* Înţelegeţi, în consecinţă, pentru ce aceste feline superbe sunt cerute pe toate pieţele Europei şi constituie mândria îmblânzitorilor de fiare sălbatice! Care este marea atracţie a menajeriilor publice sau private? Tigrul! Când vă temeţi pentru viaţa îmblânzitorului? Atunci când îmblânzitorul intră în cuşca tigrului! Ce animal plătesc rajahii cu greutatea sa

---

[1] Dacă este îngăduit sa compari lucrurile mici cu cele mari (lat.)- Sfârşitul unui vers de Vergiliu (*Georgicele,* IV. l76), în care este comparată munca tenace a albinelor cu aceea a Ciclopilor, făuritori de fulgere. (n.t.)

în aur pentru împodobirea grădinilor lor regale? Tigrul! Cine este foarte căutat la bursele animaliere de la Londra, Anvers şi Hamburg? Tigrul! În ce fel de vânătoare se disting vânătorii indieni, ofiţeri în armata regală sau în armata nativă? În vânătoarea de tigri. Ştiţi dumneavoastră, domnilor, ce plăcere le oferă oaspeţilor lor suveranii din India independentă? Este adus un tigru regal într-o cuşcă. Cuşca este aşezată în mijlocul unei câmpii întinse. Rajahul, invitaţii, ofiţerii săi, străjile sunt înarmaţi cu lăncii, revolvere şi carabine şi majoritatea dintre ei călăresc pe viteze solipede...

— Solipede? a întrebat căpitanul Hod.

— Caii lor, dacă preferaţi acest cuvânt, puţin cam vulgar. Însă, de îndată, solipedele acestea, înspăimântate de vecinătatea felinei, de mirosul ei de sălbăticiune şi de fulgerul care-i ţâşneşte din priviri, se cabrează şi este nevoie de întreaga îndemânare a călăreţilor pentru a le ţine în frâu. Deodată este deschisă uşa cuştii! Monstrul îşi ia avânt, zboară, se năpusteşte asupra grupurilor risipite ici şi colo, jertfeşte furiei sale o hecatombă de victime! Dacă uneori izbuteşte să sfarme cercul de fier şi de foc care-l cuprinde, cel mai adesea sucombă luptând unul contra o sută! însă, cel puţin, moartea lui este glorioasă şi dinainte răzbunată!

— Bravo, domnule Mathias Van Guitt! a strigat căpitanul Hod, care se înflăcărase la rândul său. Da, de bună seamă că este un spectacol frumos! Da, tigrul este regele animalelor! Dacă dumneavoastră aţi prins, domnule Van Guitt, eu am ucis tigri şi sper să nu plec din Tarryani până când al cincizecilea nu va fi căzut sub loviturile mele!

— Căpitane, a rostit furnizorul de animale încruntându-se, v-am lăsat mistreţii, lupii, urşii, bivolii! Aceştia nu ajung oare ca să vă potolească furia de vânător?

Am văzut cum prietenul nostru Hod începea «să se ambaleze» cu tot atâta zel ca şi Mathias Van Guitt în legătură cu întrebarea pasionantă: prinsese unul mai mulţi tigri decât ucisese celălalt? Ce mai subiect de discuţie! Era oare mai bine să-i capturezi decât să-i distrugi? Ce mai teză de susţinut cu pasiune!

Căpitanul şi furnizorul de animale începeau de pe acum să schimbe fraze rapide şi, ca să spunem întregul adevăr, să vorbească amândoi odată, fără a se mai înţelege unul cu celălalt.

Banks a intervenit în discuţie.

— Tigrii, a spus el, sunt regii creaţiei, bineînţeles, domnilor, însă mi-aş îngădui să adaug că sunt nişte regi foarte primejdioşi pentru supuşii lor. În 1862, dacă nu mă înşel, aceste admirabile feline au devorat pe toţi telegrafiştii staţiei din

insula Sangor. Se mai citează cazul unei tigroaice care, în trei ani, a făcut nu mai puţin de o sută optsprezece victime şi al alteia care, în acelaşi interval de timp, a distrus o sută douăzeci şi şapte de persoane. Este prea mult, chiar şi pentru nişte regine! În sfârşit, după dezarmarea şipailor, într-un răstimp de trei ani, douăsprezece mii cinci sute cincizeci şi patru de indivizi au pierit de colţii tigrilor.

— Dar, domnule, a răspuns Mathias Van Guitt, se pare că dumneavoastră uitaţi că aceste animale sunt omofage?

— Omofage? a întrebat căpitanul Hod.

— Da, mâncătoare de carne crudă; ba chiar hinduşii pretind că, după ce au gustat o singură dată din carnea de om, nu mai vor alta cu nici un chip!

— Ei bine, domnule...? a întrebat Banks.

— Ei bine, domnule, i-a răspuns surâzând Mathias Van Guitt, se supun firii lor!... Doar trebuie şi ele să mănânce!

Capitolul IV

O REGINĂ DIN TARRYANI

Această observaţie a furnizorului de animale a pus capăt vizitei noastre în *kraal.*

Sosise ora să ne întoarcem înapoi la *Steam House.*

Într-un cuvânt, căpitanul Hod şi Mathias Van Guitt nu erau, la despărţire, cei mai buni prieteni de pe lume. Dacă unul voia să distrugă fiarele sălbatice din Tarryani, celălalt dorea să le prindă — şi, cu toate acestea, existau acolo destule ca să-i mulţumească pe amândoi.

Au căzut totuşi de acord să se ţină des legătura între *kraal* şi *sanitarium.* Urmau să se înştiinţeze unul pe celălalt când puteau da o lovitură bună. *Shikarii* lui Mathias Van Guitt, deprinşi cu soiul acesta de expediţii, cunoscând toate ascunzişurile din Tarryani, erau şi ei în stare să-i fie de folos căpitanului Hod, facându-i cunoscute locurile de trecere ale animalelor.

Îndatoritor, furnizorul i-a pus oamenii săi la dispoziţie şi, în mod deosebit, pe Kalagani. Hindusul, chiar dacă intrase de curând în serviciul *kraalului,* se dovedea foarte destoinic şi te-ai fi putut bizui pe el întru totul.

În schimb, căpitanul Hod a făgăduit să-i dea o mână de ajutor lui Mathias Van Guitt spre a captura fiarele sălbatice ce-i mai lipseau din stoc.

Înainte de a părăsi *kraalul,* pe care probabil nu se gândea să-l viziteze prea des, sir Edward Munro i-a mai mulţumit o dată lui Kalagani, a cărui intervenţie îl salvase de la moarte, şi i-a spus că va fi întotdeauna binevenit la *Steam House.*

Hindusul s-a înclinat plin de nepăsare. Nu lăsa să se vadă câtuşi de puţin simţământul de satisfacţie pe care-l încerca auzindu-l vorbind astfel pe acela care îi datora viaţa.

Ne-am întors acasă la ora cinci. Vă puteţi închipui că Mathias Van Guitt a fost subiectul conversaţiei.

— Mii de draci, ce gesturi frumoase are şi furnizorul ăsta de animale! tot repeta căpitanul Hod. Ce mai cuvinte alese! Ce de-a întorsături de frază! Atâta doar că se înşeală socotind că fiarele sălbatice sunt vrednice numai să fie expuse în public!

În zilele următoare, 27, 28 şi 29 iunie, a plouat aşa de tare, încât vânătorii noştri, oricât de furioşi erau, n-au putut părăsi *Steam House.* Dealtfel, pe o vreme atât de îngrozitoare, este cu neputinţă să recunoşti urmele, iar carnivorele, cărora apa nu le place mai mult decât pisicilor, nu-şi părăsesc de bună voie culcuşurile.

Pe 30 iunie, timpul a fost mai bun, cerul se mai înseninase, în acea zi, căpitanul Hod, Fox, Gumi şi cu mine ne-am pregătit de drum ca să coborâm la *kraal.*

În timpul dimineţii, au venit să ne viziteze câţiva munteni. Auziseră spunându-se că o pagodă miraculoasă fusese transportată în regiunea Himalayei şi un viu simţământ de curiozitate îi împingea către *Steam House.*

Dacă aşa-zisa pagodă i-a uluit, Gigantul de Oţel i-a tulburat până într-atâta, încât au început să dea semne de adoraţie. Şi unde mai pui că atunci el se odihnea! Oare ce-ar fi mai simţit oamenii aceştia de treabă dacă l-ar fi văzut vărsând flăcări şi fum, căţărându-se cu pas sigur pe povârnişurile repezi din munţii lor?

Colonelul Munro le-a făcut o bună primire acestor localnici, dintre care unii străbat în mod obişnuit teritoriile Nepalului, la hotarul indo-chinez.

Un răstimp, conversaţia s-a purtat asupra acelei părţi de graniţă unde, după înfrângerea şipailor, îşi căutase refugiu Nana Sahib, pe vremea când era urmărit pe întreg teritoriul Indiei.

Într-un cuvânt, muntenii nu ştiau mai multe decât noi înşine. Zvonul morţii nababului ajunsese până la ei şi nu păreau să-l fi pus la îndoială. Cât priveşte pe tovarăşii care-i supravieţuiseră, despre ei nici măcar nu mai era vorba. Se prea poate că or fi

căutat un adăpost mai sigur prin străfundurile Tibetului, însă ar fi fost foarte greu să-i mai găseşti prin partea locului.

Dacă într-adevăr gândul colonelului Munro fusese ca, urcând spre nordul peninsulei, să lămurească tot ce avea vreo legătură, oricât de îndepărtată, cu Nana Sahib, răspunsul era foarte nimerit ca să-l întoarcă din drum. Totuşi, după ce i-a ascultat pe munteni, el a rămas pe gânduri şi n-a mai luat parte la conversaţie.

Le-a pus şi căpitanul Hod câteva întrebări, însă din cu totul alt punct de vedere. Ei l-au încunoştiinţat că fiarele sălbatice, tigrii îndeosebi, făceau ravagii înspăimântătoare în zona inferioară a Himalayei. Locuitorii fuseseră nevoiţi să-şi lase fermele, ba chiar să părăsească sate întregi. Fuseseră distruse mai multe turme de capre şi de oi şi existau numeroase victime şi printre localnici. În ciuda premiului însemnat oferit în numele guvernului — trei sute de rupii pe cap de tigru — numărul acestor feline nu părea să scadă şi se punea întrebarea dacă în curând omul nu va fi silit să dea înapoi din faţa lor.

Muntenii au mai adăugat următoarea informaţie: că tigrii nu se limitează numai la Tarryani. Pretutindeni acolo unde câmpia le oferă ierburi înalte, jungle, crânguri în care să poată sta la pândă, îi poţi întâlni în număr mare.

«Răufăcătoare animale!» spuneau ei.

Oamenii aceştia cumsecade — din motive temeinice, după cum se vede — nu vădeau aceleaşi idei în legătură cu tigrii ca furnizorul Mathias Van Guitt şi prietenul nostru, căpitanul Hod.

Muntenii s-au retras încântaţi de primirea care li se făcuse şi au făgăduit să mai vină în vizită la *Steam House.*

După plecarea lor, pregătirile noastre de drum fiind încheiate, căpitanul Hod, cei doi tovarăşi ai noştri şi cu mine, bine înarmaţi, gata să facem faţă oricărei întâlniri, am coborât către Tarryani.

Ajungând în luminişul în care se înălţa capcana din care-l scosesem într-un mod atât de fericit pe Mathias Van Guitt, acesta ni s-a înfăţişat privirilor, nu lipsit de oarecare pompă.

Cinci sau şase dintre oamenii săi, printre care şi Kalagani, se îndeletniceau cu trecerea din capcană într-o cuşcă pe roate a unui tigru care se lăsase prins în cursul nopţii.

Măreţ animal, pe legea mea, şi care se înţelege de la sine că l-a făcut invidios pe căpitanul Hod!

— Unul mai puţin în Tarryani! a şoptit el între două suspine, care au găsit îndată ecou în pieptul lui Fox.

— Unul în plus în menajerie, a răspuns furnizorul. Încă doi tigri, un leu, doi leoparzi şi voi fi în măsură să-mi onorez

angajamentele înainte de sfârşitul campaniei. Mergeţi cu mine la *kraal,* domnilor?

— Vă mulţumim, a spus căpitanul Hod, dar astăzi vânăm pe contul nostru.

— Kalagani vă stă la dispoziţie, căpitane Hod, i-a răspuns furnizorul de animale. El cunoaşte bine pădurea şi vă poate fi de folos.

— Îl primim bucuroşi drept călăuză.

— Acum, domnilor, a adăugat Mathias Van Guitt, vă urez mult noroc! însă făgăduiţi-mi să nu masacraţi totul!

— O să vă mai lăsăm şi dumneavoastră, i-a răspuns căpitanul Hod.

Şi Mathias Van Guitt, salutându-ne cu un gest teatral, a dispărut pe sub copaci, pe urmele cuştii rulante.

— La drum, a strigat căpitanul Hod, la drum, prieteni! Pentru al patruzeci şi doilea!

— Pentru al treizeci şi optulea! a răspuns Fox.

— Pentru primul! am adăugat eu.

Însă tonul cu care am rostit aceste cuvinte l-a făcut pe căpitanul Hod să zâmbească. Fără doar şi poate, eram lipsit de focul sacru! Hod s-a întors spre Kalagani.

— Cunoşti bine Tarryani? l-a întrebat el.

— L-am străbătut de douăzeci de ori, atât ziua cât şi noaptea şi în toate direcţiile, i-a răspuns hindusul.

— Ai auzit cumva spunându-se că prin împrejurimile *kraalului* a fost semnalat în mod mai deosebit vreun tigru?

— Da, însă tigrul ăsta este o tigroaică. Ea a fost văzută la două mile depărtare de aici, în susul pădurii, şi de vreo câteva zile vrem să punem mâna pe ea. Doriţi ca...

— Ne mai întrebi dacă dorim! a răspuns căpitanul Hod, fără a-i mai lăsa hindusului răgazul să-şi încheie fraza.

Într-adevăr, n-aveam altceva mai bun de făcut decât să-l urmăm pe Kalagani; astfel încât am pornit-o la drum după el.

Faptul că fiarele sălbatice sunt foarte numeroase în ţinutul Tarryani nu este câtuşi de puţin îndoielnic şi, aici ca şi altundeva, n-au nevoie de mai puţin de doi boi pe săptămână pentru consumul lor particular!

Socotiţi dar cât de costisitoare este pentru întreaga peninsulă această «întreţinere»!

Dar dacă tigrii se găsesc în număr mare prin partea locului, să nu vă închipuiţi cumva că ei cutreieră teritoriile fără ca să fie nevoiţi s-o facă. Atâta vreme cât foamea nu-i mână de la spate, rămân ascunşi în vizuine şi ar fi o adevărată greşeală să credeţi că-i poţi întâlni la tot pasul. Câţi călători n-au străbătut păduri şi jungle, fără să fi văzut măcar unul! Aşa încât, atunci când se organizează o vânătoare, este nevoie ca mai întâi să fie

cunoscute locurile de trecere obişnuite ale acestor animale şi, mai cu seamă, să fie descoperit pârâul sau izvorul la care vin de obicei să-şi potolească setea.

Nici măcar atâta nu este de ajuns, ci mai trebuie ca tigrii să fie şi momiţi.

Este un lucru destul de uşor de făcut, punând un sfert de bou atârnat de un stâlp într-un loc înconjurat de copaci sau de stânci, care pot sluji drept adăpost vânătorilor. Cel puţin aşa se procedează în pădure.

La câmpie e cu totul altceva şi aici elefantul ajunge să fie ajutorul cel mai de folos al omului în vânătorile cu gonaci. Numai că animalele acestea trebuie să fie perfect dresate pentru asemenea manevră. Oricum, însă, ele sunt uneori cuprinse de panică, ceea ce face foarte primejdioasă poziţia vânătorilor căţăraţi în spatele lor.

Se mai cuvine să spunem că tigrul nu şovăie să se năpustească asupra elefantului. Lupta dintre el şi om se dă atunci în spinarea giganticului pahiderm, care se înfurie, şi nu rareori ea se încheie în avantajul fiarei.

Totuşi, aşa se desfăşoară marile vânători ale rajahilor şi sportivilor bogaţi din India, vrednici a figura în analele cinegetice.

Nu tot astfel obişnuia să procedeze şi căpitanul Hod. El mergea pe jos în căutarea tigrilor şi avea obiceiul să se lupte cu ei stând în picioare.

Între timp, noi îl urmam pe Kalagani, care mergea în ritm susţinut. Rezervat ca orice hindus, vorbea puţin şi se mărginea să răspundă pe scurt la întrebările care-i erau puse.

După o oră poposeam lângă un pârâu vijelios, pe ale cărui maluri se vedeau urme de animale, încă proaspete. În mijlocul unei poieniţe se înălţa un stâlp de care atârna un sfert de bou.

Momeala nu rămăsese cu totul neatinsă. Fusese ciopârţită de curând de dinţii şacalilor, acei hoţomani ai faunei indiene, mereu în căutarea unei prăzi care nu le este destinată. O duzină de carnivore dintr-acestea a luat-o la fugă când ne-am apropiat, lăsându-ne locul liber.

— Căpitane, a spus Kalagani, aici vom aştepta tigroaica. Veţi vedea că locul este potrivit pentru pândă.

Într-adevăr, era uşor să te urci în copaci sau să te postezi îndărătul stâncilor, în aşa fel încât focurile de armă să se încrucişeze în dreptul stâlpului, izolat în mijlocul poieniţei.

Ceea ce am şi făcut numaidecât. Gumi şi cu mine ne-am aşezat pe aceeaşi ramură. Căpitanul Hod şi Fox, călare pe prima bifurcaţie a crengilor câte unui stejar falnic şi verde, şedeau faţă în faţă, în aşteptare.

Kalagani se ascunsese pe jumătate îndărătul unei stânci mai răsărite, pe care ar fi putut să se caţăre dacă primejdia avea să devină de neînlăturat.

Animalul urma să fie prins astfel într-un cerc de foc din care n-ar mai fi putut ieşi.

Toate şansele erau deci împotriva lui, cu toate că trebuia să ţinem seama şi de neprevăzut.

Nu mai aveam altceva de făcut decât să aşteptăm.

Şacalii, risipiţi ici şi colo, făceau să li se mai audă lătrăturile răguşite prin desişurile învecinate, însă nu mai îndrăzneau să vină să atace sfertul de bou.

Nu se scursese o oră şi lătrăturile au încetat deodată. Aproape numaidecât doi sau trei şacali au ţâşnit din hăţiş, au străbătut în goană poiana şi au dispărut în adâncul pădurii.

Un semn al lui Kalagani, care se pregătea să se caţăre pe stâncă, ne-a prevenit să fim atenţi.

Într-adevăr, fuga aceea zorită a şacalilor nu se putea datora decât apropierii vreunei fiare sălbatice — tigroaica, fără îndoială — şi trebuia să ne aşteptăm s-o vedem apărând dintr-o clipă în alta în vreo parte a poienii.

Armele ne erau pregătite. Carabinele căpitanului Hod şi a ordonanţei sale, aţintite de pe acum asupra acelei părţi a desişului de unde fugiseră şacalii, aşteptau doar apăsarea degetului ca să verse foc.

Curând mi s-a părut că văd cum ramurile de sus ale hăţişului se mişcă uşor. În aceeaşi clipă s-a auzit un trosnet de lemn uscat. Un animal, oricare ar fi fost acela, înainta, însă cu băgare de seamă şi fără grabă. Neîndoielnic, nu-i zărise pe vânătorii care-l pândeau ascunşi în frunzişul des. Se vede totuşi că instinctul îl făcea să presimtă că locul unde se găsea nu era prea sigur pentru el. Este de la sine înţeles că, dacă nu-l împingea foamea de la spate şi dacă sfertul de bou nu l-ar fi atras cu mirosul său, nu se încumeta el să meargă mai departe.

Şi-a făcut totuşi apariţia printre ramurile unui tufiş şi s-a oprit locului, dintr-un simţământ de neîncredere.

Era într-adevăr o tigroaică mare, cu cap puternic şi trupul mlădios. A început să înainteze târându-se pe burtă, mişcându-se şerpuitor ca o reptilă.

De comun acord, am lăsat-o să se apropie de stâlp. Ea mirosea pământul, se înălţa pe labe, îşi arcuia spinarea ca o pisică enormă care nu caută să sară. Deodată au răsunat două focuri de carabină.

— Patruzeci şi doi! a strigat căpitanul Hod.

— Treizeci şi opt! a strigat şi Fox.

Căpitanul şi ordonanţa trăseseră amândoi în acelaşi timp şi ochiseră atât de bine, încât tigroaica, atinsă drept în inimă de un glonte — dacă nu chiar de două — se rostogolea pe pământ.

Kalagani a dat fuga spre animal. De îndată am sărit şi noi din copaci.

Tigroaica nu se mai mişca.

Cui îi revenea însă cinstea de a fi lovit-o de moarte? Căpitanului sau lui Fox? Lucru de mare importanţă, vă daţi bine seama.

A fost spintecat deci animalul. Inima îi fusese străbătută de două gloanţe.

— Haide, a rostit căpitanul, nu fără oarecare părere de rău, câte o jumătate pentru fiecare.

— O jumătate, domnule căpitan! a răspuns Fox pe acelaşi ton. Şi cred că nici unul dintre ei n-ar fi cedat în ruptul capului partea pe care se cuvenea să şi-o treacă în cont.

Aceasta a fost, aşadar, lovitura miraculoasă a cărei urmare firească fusese aceea că fiara murise fără luptă şi, prin urmare, fără primejdii pentru atacatori, rezultat foarte rar în asemenea gen de vânătoare.

Fox şi Gumi au rămas pe câmpul de bătaie spre a jupui animalul de blana sa superbă, în timp ce căpitanul şi cu mine ne-am întors la *Steam House.*

Nu am intenţia să notez în amănunt toate incidentele expediţiei noastre în Tarryani, în afara acelora care prezintă un caracter mai deosebit. Mă voi mărgini deci să spun că atât căpitanul Hod cât şi Fox n-au mai avut de ce să se plângă.

La l0 iulie, în cursul unei vânători din *huddi,* adică din cabană, norocul le-a surâs iarăşi, fără ca ei să fi întâmpinat primejdii adevărate. De altminteri, un *huddi* este bine orânduit pentru pânda fiarelor mari. Este un soi de micuţă fortăreaţă crenelată, ai cărei pereţi, străpunşi de ambrazuri, domină malurile unui pârâu unde animalele au obiceiul să vină să se adape. Deprinse să vadă asemenea construcţii, ele nu se pot arăta neîncrezătoare şi se expun direct împuşcăturilor.

Însă şi aici, ca pretutindeni altundeva, este vorba să le loveşti mortal de la primul glonte, altfel lupta devine primejdioasă, căci un *huddi* nu-l pune întotdeauna la adăpost pe vânător de salturile formidabile ale fiarelor, pe care rănile le fac să devină de-a dreptul furioase.

Tocmai astfel s-a întâmplat cu acest prilej, după cum veţi vedea mai departe.

Mathias Van Guitt ne însoţise şi el. Poate că trăgea nădejde ca vreun tigru, uşor rănit, să poată fi dus la *kraal,* unde şi-ar fi dat osteneala să-l îngrijească şi să-l vindece.

Or, în ziua aceea, trupa noastră de vânători a avut de-a face cu trei tigri, pe care cea dintâi salvă nu i-a putut împiedica să se năpustească asupra pereţilor *huddi-ului.* Primele două animale, spre marea supărare a furnizorului, au fost ucise de un al doilea rând de gloanţe, pe când străbăteau incinta crenelată. Cât despre al treilea tigru, el a sărit înăuntru cu un umăr însângerat, însă nu rănit de moarte.

— Pe acesta îl vom avea, a strigat Mathias Van Guitt, care se cam hazarda vorbind astfel, îl vom avea viu!...

Nici n-apucase să-şi încheie fraza imprudentă, că animalul se şi năpustea asupra lui, îl dobora la pământ şi s-ar fi zis cu furnizorul dacă un glonte al căpitanului Hod n-ar fi nimerit drept în cap tigrul, care a căzut fulgerat la pământ. Mathias Van Guitt a sărit sprinten în picioare.

— Ei, căpitane, a strigat el în loc să-i mulţumească tovarăşului nostru, ai fi putut să mai aştepţi!...

— Să aştept? Ce să aştept? i-a replicat căpitanul Hod. Ca animalul să vă fi sfâşiat pieptul cu o lovitură de gheară?

— O lovitură de gheară nu este mortală!...

— Fie, a replicat liniştit căpitanul Hod. Altă dată am să aştept!

Oricum ar fi, animalul, care n-ar mai fi putut face parte din menajeria *kraalului,* nu mai era bun decât să i se aştearnă blana pe lângă vreun pat; însă această fericită expediţie a ridicat la patruzeci şi doi numărul tigrilor ucişi de căpitan şi la treizeci şi opt al acelora doborâţi de ordonanţă, fără a mai socoti jumătatea de tigroaică figurând dinainte la activul lor.

Nu trebuie să credem că marile vânători ne-au făcut să le uităm pe acelea de mai mică importanţă. Domnul Parazard nu ne-ar fi îngăduit aşa ceva. Antilope, capre negre, dropii mari — foarte numeroase prin împrejurimile Casei cu aburi potârnichi, iepuri de câmp asigurau meselor noastre o mare varietate de vânat.

Când porneam să străbatem Tarryani, rareori ni se alătura şi Banks. Dacă pe mine expediţiile acestea începeau să mă intereseze, el nu se lăsa deloc atras. Zonele superioare ale Himalayei îl atrăgeau cu siguranţă mai mult şi-i plăceau asemenea excursii, mai cu seamă când colonelul Munro era de acord să ne însoţească.

Însă numai o dată sau de două ori plimbările inginerului au avut loc în astfel de condiţii. El putuse să bage de seamă că, după instalarea sa în *sanitarium,* sir Edward Munro începuse iar să fie îngrijorat. Vorbea mai puţin, se ţinea mai la o parte, purta uneori discuţii cu sergentul Mac Neil. Se gândeau ei oare la vreun proiect pe care voiau să-l ţină ascuns până şi faţă de Banks?

La l3 iulie, Mathias Van Guitt a venit să ne facă o vizită. Mai puţin norocos decât căpitanul Hod, el nu izbutise să adauge vreun nou pensionar la menajeria sa. Nici tigrii, nici leii şi nici leoparzii nu mai păreau dispuşi să se lase prinşi. Fără îndoială că ideea de a merge să se expună în public prin părţile extremului Occident nu le surâdea câtuşi de puţin. De aici şi ciuda prea justificată a furnizorului de animale, pe care nici măcar nu încerca să şi-o ascundă.

Kalagani şi doi *shikari* din personalul său îl însoţeau pe Mathias Van Guitt în cursul vizitei.

Modul în care fusese instalat *sanitariumul* în poziţia aceasta fermecătoare i-a plăcut nespus de mult. Colonelul Munro l-a rugat să rămână la cină. El a acceptat, plin de amabilitate, şi a tăgăduit să ne onoreze masa.

În aşteptarea cinei, Mathias Van Guitt a dorit să viziteze *Steam House,* al cărei confort contrasta cu modesta întocmire a *kraalului.* A lăudat întrucâtva cele două case rulante; însă trebuie să mărturisesc că Gigantul de Oţel nu i-a stârnit câtuşi de puţin admiraţia. Un naturalist ca el nu putea să nu rămână nepăsător în faţa unei asemenea capodopere de mecanică. Şi cum ar fi putut aproba crearea unui atare animal artificial, oricât de remarcabilă ar fi fost o astfel de realizare!

— Să nu gândiţi lucruri rele despre elefantul nostru, domnule Mathias Van Guitt! i-a spus Banks. Este un animal puternic şi, dacă ar fi nevoie, nu i-ar veni greu să care, odată cu vagoanele noastre, şi toate cuştile menajeriei dumneavoastră rulante!

— Eu am bivolii mei, a răspuns furnizorul, şi prefer mersul lor liniştit şi plin de siguranţă.

— Gigantul de Oţel nu se teme nici de gheare, nici de colţi! a strigat căpitanul Hod.

— Fără îndoială, domnilor, a răspuns Mathias Van Guitt, însă pentru ce l-ar ataca fiarele sălbatice? Nu prea fac ele caz de carnea de tablă!

Dar dacă naturalistul nu-şi ascundea nepăsarea faţă de elefantul nostru, în schimb hinduşii săi, şi îndeosebi Kalagani, îl mâncau din ochi. Simţeai că în admiraţia lor pentru giganticul animal intră şi o anumită doză de respect superstiţios.

Kalagani a părut chiar foarte mirat atunci când inginerul a repetat că Gigantul de Oţel este mai puternic decât întregul atelaj al *kraalului.* A fost un prilej pentru căpitanul Hod să povestească, nu fără oarecare mândrie, aventura noastră cu cei trei *proboscidieni* ai prinţului Guru Singh.

Un uşor zâmbet de neîncredere a fluturat pe buzele furnizorului, însă el n-a stăruit asupra acestui lucru.

Cina s-a desfăşurat în condiţii excelente. Mathias Van Guitt a onorat-o cu prisosinţă. Trebuie să spunem că oficiul era bine garnisit cu produsele ultimelor noastre partide de vânătoare şi că domnul Parazard ţinuse să se depăşească pe sine.

Pivniţa Casei cu aburi a oferit câteva feluri de băuturi pe care oaspetele a părut că le apreciază, mai cu seamă cele două sau trei pahare de vin franţuzesc, a căror absorbţie a fost urmată de un incomparabil plescăit.

Atât de mult le apreciase, încât, după cină, în clipa despărţirii, ne-am putut da seama văzând «incertitudinea deambulării sale» că dacă vinul i se urcase la cap, i se lăsase şi în picioare.

La căderea nopţii ne-am luat rămas bun ca şi cum am fi fost cei mai buni prieteni din lume şi, mulţumită tovarăşilor săi de drum, Mathias Van Guitt s-a putut întoarce la *kraal* fără a întâmpina necazuri.

Totuşi, la l6 iulie, un incident era cât pe ce să ducă la o ceartă între furnizorul de animale şi căpitanul Hod.

Un tigru a fost ucis de căpitan tocmai în clipa în care avea să intre într-una dintre capcanele cu basculă. Iar dacă acesta a fost cel de al patruzeci şi treilea al lui Hod, n-a fost în schimb cel de al optulea al furnizorului.

Însă, după un schimb de explicaţii cam aprinse, au fost reluate bunele raporturi, graţie intervenţiei colonelului Munro, astfel încât căpitanul Hod s-a angajat să respecte fiarele sălbatice care «ar avea intenţia» să se lase prinse în capcanele lui Mathias Van Guitt.

În timpul zilelor următoare, vremea a fost mizerabilă. De voie, de nevoie, a trebuit să rămânem în *Steam House.* Începeam să fim zoriţi, întrucât sezonul ploios se apropia de sfârşit — fapt ce nu putea întârzia prea mult, căci dura de pestre trei luni. Dacă programul călătoriei noastre avea să fie executat în condiţiile pe care le stabilise Banks, nu ne mai rămâneau de petrecut în *sanitarium* decât şase săptămâni de zile.

La 23 iulie, câţiva munteni de la graniţă au venit să-l viziteze pentru a doua oară pe colonelul Munro. Satul lor, numit Suari, era situat la numai cinci mile de tabăra noastră, aproape de limita superioară a ţinutului Tarryani.

Unul dintre ei ne-a încunoştiinţat că, de vreo câteva săptămâni, o tigroaică făcea ravagii înspăimântătoare prin acea parte a teritoriului. Turmele fuseseră decimate şi se vorbea de pe acum ca satul Suari, care ajunsese de nelocuit, să fie părăsit. Nu mai exista nici un pic de siguranţă nici pentru animalele domestice, nici chiar pentru oameni. Capcane, trape, pânde, nimic nu i-a venit de hac acestei jivine feroce, care şi

fusese rânduită printre cele mai de temut fiare sălbatice de care auziseră vreodată vorbindu-se muntenii cei mai bătrâni.

Vă daţi seama că povestea asta era foarte nimerită să aţâţe peste măsură instinctele căpitanului Hod. S-a oferit numaidecât să-i însoţească pe munteni în satul Suari, hotărât să-şi pună experienţa de vânător şi siguranţa privirii în slujba acestor oameni cumsecade, care, după câte îmi închipui, se şi bizuiseră puţin pe o asemenea promisiune.

— Mergi şi dumneata cu noi, Maucler? m-a întrebat căpitanul Hod, pe tonul unui om care nu vrea să te influenţeze să iei o anumită hotărâre.

— Desigur, i-am răspuns eu. Nu vreau să lipsesc de la o expediţie atât de interesantă.

— De astă dată cred că am să vă însoţesc şi eu, a spus inginerul.

— Ţi-a venit o idee excelentă, Banks!

— Oare n-am să merg şi eu, domnule căpitan? a întrebat Fox.

— Ah, intrigantul! a strigat căpitanul Hod. N-ar fi câtuşi de puţin supărat să-şi completeze jumătatea de tigroaică. Da, Fox, da! Ai să mergi şi tu!

Întrucât era vorba să părăsim *Steam House* pentru trei sau patru zile, Banks l-a întrebat pe colonel dacă nu i-ar fi pe plac să ne însoţească până în satul Suari.

Sir Edward Munro i-a mulţumit. El avea însă de gând să se folosească de absenţa noastră spre a vizita regiunea mijlocie a Himalayei, din sus de Tarryani, împreună cu Gumi şi cu sergentul Mac Neil.

Banks n-a mai stăruit.

Ne-am hotărât să plecăm în cursul aceleiaşi zile spre *kraal,* ca să împrumutăm de la Mathias Van Guitt câţiva *shikari,* care ne-ar fi putut da o mână de ajutor.

După o oră, către prânz, ajunsesem. Furnizorul de animale a fost pus la curent cu planurile noastre. Nu şi-a ascuns satisfacţia tainică la auzul isprăvilor acestei tigroaice «foarte binevenită, cum a spus el, pentru a reînălţa în spiritul cunoscătorilor reputaţia felinelor peninsulei». Apoi ne-a pus la dispoziţie trei dintre hinduşii săi, fără a-l mai pune la socoteală pe Kalagani, totdeauna gata să meargă acolo unde era primejdia mai mare.

Atâta doar că a rămas stabilit cu căpitanul Hod ca dacă, prin imposibil, tigroaica s-ar fi lăsat prinsă de vie, ea ar aparţine de drept menajeriei lui Mathias Van Guitt. Ce mai punct de atracţie, atunci când o notiţă atârnată de barele cuştii ar povesti prin cifre elocvente înaltele fapte ale «uneia dintre

reginele din Tarryani, care a devorat nu mai puţin de o sută treizeci şi opt de persoane de ambele sexe!»

Mica noastră trupă a părăsit *kraalul* pe la două după-amiază. Înainte de ora patru, după ce urcasem pieziş şi înapoi spre răsărit, ajungeam la Suari fără să fi întâmpinat vreun incident neplăcut.

Acolo, panica era la culme. Chiar în cursul dimineţii, o nefericită de hindusă, surprinsă pe neaşteptate lângă un pârâu, fusese târâtă de fiară în pădure.

Casa unuia dintre munteni, un bogat fermier englez din partea locului, ne-a primit cu ospitalitate.

Gazda avea mai mult decât orişicine dreptul să se plângă de jivina aceasta care nu putea fi nicidecum prinsă şi ar fi dat pe blana ei mai multe mii de rupii.

— Căpitane Hod, a spus el, cu câţiva ani în urmă, în provinciile din centru, o tigroaică a silit locuitorii din treisprezece sate s-o ia la fugă, şi două sute cincizeci de mile pătrate de pământ au rămas înţelenite! Ei bine, aici, dacă lucrurile merg tot aşa încă puţin timp, va trebui părăsită întreaga provincie.

— Aţi folosit toate mijloacele de distrugere cu putinţă împotriva acestei tigroaice? l-a întrebat Banks.

— Toate, domnule inginer: capcane, gropi, ba chiar şi momeli otrăvite cu stricnină! N-a ajutat la nimic!

— Prietene, i-a spus căpitanul Hod, nu afirm că vom izbuti să vă dăm satisfacţie, însă vom face tot ce ne va sta în putinţă!

De îndată ce ne-am instalat în Suari; în aceeaşi zi am şi organizat o hăituială. Nouă, oamenilor noştri şi *shikarilor* din *kraal* ni s-au alăturat vreo douăzeci de munteni, care cunoşteau perfect teritoriul în care urma să ne desfăşurăm operaţiile.

Banks, oricât de puţin îl atrăgea vânătoarea, mi s-a părut că urmăreşte cu cel mai viu interes expediţia noastră.

Timp de trei zile, 24, 25 şi 26 iulie, am răscolit toată partea aceea a muntelui, fără ca să obţinem vreun rezultat de pe urma cercetărilor, în afară de alţi doi tigri la care nici nu visam şi care au căzut sub gloanţele căpitanului.

«Patruzeci şi cinci!» s-a mulţumit să spună Hod, fără a mai da acestui fapt o importanţă cât de mică.

În sfârşit, la 27 iulie, tigroaica şi-a făcut cunoscută apariţia printr-o nouă fărădelege. Un bivol, aparţinând gazdei noastre, a dispărut dintr-o păşune de lângă Suari şi nu i s-au mai găsit decât rămăşiţele, la un sfert de milă de sat. Asasinatul — omor cu premeditare, cum ar fi spus un om al legii — fusese înfăptuit cu puţin înainte de revărsatul zorilor. Asasinul nu putea să se afle prea departe.

Însă autorul principal al crimei era oare tigroaică aceea, căutată atât de zadarnic până acum?

Hinduşii din Suari nu se îndoiau de acest lucru.

«Unchiul a făcut isprava! Nu poate fi nimeni altul vinovat!» mi-a spus unul dintre munteni.

Unchiul! Aşa îi desemnează în general hinduşii pe tigri, în majoritatea teritoriilor peninsulei. Aceasta vine de la credinţa că fiecare dintre strămoşii lor este găzduit pentru vecie în trupul unuia dintre membrii familiei felinelor.

De astă dată însă ar fi putut spune mai curând «mătuşa mea!»

Ne-am hotărât pe loc să pornim în căutarea animalului, fără a mai aştepta căderea nopţii, întrucât noaptea i-ar fi îngăduit să scape mai uşor de urmărire.

Dealtfel, va fi fost acum ghiftuit şi nu avea să-şi mai părăsească bârlogul decât peste două sau trei zile. Am plecat, aşadar, în campanie.

Pornind din locul în care fusese înşfăcat bivolul, urme însângerate marcau drumul urmat de tigroaică. Urmele duceau spre un mic hăţiş, care mai fusese scotocit de câteva ori fără ca noi să fi putut descoperi ceva.

Am hotărât deci să împresurăm hăţişul, astfel încât să alcătuim un cerc pe care animalul să nu-l poată străbate fără ca măcar să poată fi văzut.

Muntenii s-au răspândit în aşa fel încât să se îndrepte puţin câte puţin spre centru, strângând cercul din ce în ce mai mult. Căpitanul Hod, Kalagani şi cu mine ne aflam pe o parte, Banks şi Fox pe cealaltă, dar ţinând mereu legătura cu oamenii din *kraal* şi cu cei din sat. De bună seamă că fiecare punct al circumferinţei era primejdios, deoarece tigroaica putea încerca s-o spargă în orişicare dintre ele.

Dealtfel, nu aveam nici o îndoială că animalul se găsea în hăţiş. Într-adevăr, urmele, care ajungeau aici dintr-o parte, nu mai reapăreau în cealaltă. Nu fusese dovedit faptul că aici se retrăgea de obicei, întrucât mai fusese căutată fără succes, însă în clipa de faţă toată lumea presupunea că hăţişul pe care îl încercuiam îi slujea drept adăpost.

Era opt dimineaţa. Toate pregătirile fiind încheiate, am început să înaintăm puţin câte puţin şi fără zgomot, strângând tot mai mult cercul asediului. După o jumătate de oră ne aflam în dreptul primilor copaci.

Nu se produsese nici un incident, nimic nu vestea prezenţa animalului şi, în ceea ce mă priveşte, mă întrebam dacă noi, cu toţii, nu făceam această manevră absolut de pomană.

În clipa aceea nu mai era cu putinţă să vezi decât o parte din tovarăşii de hăituială, care ocupau un mic arc al circumferinţei; era însă nevoie să mergem toţi într-un ansamblu perfect.

Fusese dinainte stabilit să se tragă un foc de armă în clipa în care primul dintre noi va pătrunde în hăţiş.

Semnalul a fost dat de căpitanul Hod, aflat mereu în frunte, şi am trecut cu toţii liziera.

M-am uitat atunci la ceas.

Arăta opt şi treizeci şi cinci de minute.

Peste un sfert de oră, cercul se strânsese într-atâta, încât ne atingeam coatele unii altora şi ne oprisem în partea cea mai deasă a hăţişului, fără să fi dat încă de nimic.

Tăcerea nu fusese tulburată până atunci decât de zgomotul ramurilor uscate, care, oricât de multe precauţii am fi luat, trosneau zdrobite sub picioarele noastre.

În acel moment s-a auzit un răget.

— Animalul se află aici! a strigat căpitanul Hod arătând spre intrarea unei peşteri scobită într-o îngrămădire de stânci, deasupra cărora creştea un pâlc de copaci înalţi.

Căpitanul Hod nu se înşelase.

Dacă n-o fi fost vorba de bârlogul obişnuit al tigroaicei, era cel puţin acela în care se refugiase ea acum, simţindu-se hăituită de o ceată întreagă de vânători.

Hod, Banks, Fox, Kalagani, mai mulţi oameni din *kraal* şi cu mine ne apropiasem de deschizătura îngustă până la care duceau urmele însângerate.

— Ar trebui să pătrundem înăuntru, a spus căpitanul Hod.

— Manevră periculoasă! a observat Banks. Primul care va intra riscă să fie rănit grav.

— Am să intru eu, totuşi! a anunţat Hod, după ce s-a asigurat că arma îi este pregătită pentru tragere.

— După mine, domnule căpitan, i-a răspuns Fox, care s-a şi aplecat spre deschizătura peşterii.

— Nu, Fox, nu! a strigat Hod. Asta mă priveşte pe mine!

— Ah, domnule căpitan, a rostit Fox cu blândeţe şi pe un ton mustrător, sunt în urma dumneavoastră cu şapte!...

Într-o asemenea clipă, lor le ardea să-şi numere tigrii doborâţi!

— N-o să intre nici unul şi nici celălalt dintre voi! a strigat Banks. Nu! N-am să vă las să...

— Poate că ar mai fi o cale, a spus atunci Kalagani, întrerupându-l pe inginer.

— Care?

— Să afumăm bârlogul, a răspuns hindusul. Animalul ar fi silit să iasă. Am avea de înfruntat mai puţine primejdii şi ne-ar veni şi mai uşor să-l ucidem afară.

— Kalagani are dreptate, a spus Banks. Haide, prieteni, să aducem lemne şi ierburi uscate! Astupaţi cum trebuie

deschizătura! Vântul o să vâre flăcările şi fumul înăuntru. Va trebui ca animalul ori să se lase prăjit, ori să fugă!

— Are să fugă, a reluat hindusul.

— Fie, a răspuns căpitanul Hod. Doar ne aflăm aici ca să-l salutăm când trece!

Într-o clipă, din mărăcini, ierburi şi lemne uscate — care se găseau din belşug prin hăţiş — a fost înălţată o grămadă de materiale inflamabile înaintea intrării în peşteră.

Dinăuntru nu se auzea nici o mişcare. Din această galerie întunecoasă, care se vede că era destul de adâncă, nimic nu-şi făcea apariţia. Şi totuşi nu cred că ne înşelaseră urechile. Răgetul pornise cu siguranţă de acolo.

S-a dat foc ierburilor şi totul a fost cuprins de flăcări. Din mormanul aprins ieşea un fum gros şi acru, pe care vântul îl mâna în jos şi care probabil că avea să facă aerul dinăuntru de nerespirat.

A izbucnit atunci un al doilea răget, mai furios decât primul. Animalul se simţea încolţit pe ultima lui linie de apărare şi, ca să nu se lase sufocat, era silit să se năpustească afară.

Îl aşteptam postaţi în unghi drept pe părţile laterale ale stâncii, ascunşi pe jumătate de trunchiurile copacilor, astfel încât să ne ferim de izbitura primei sărituri.

Căpitanul îşi alesese alt loc, care, trebuie să recunoaştem, era şi cel mai primejdios. Acesta se afla la intrarea unei spărturi prin hăţiş, singura cale pe unde putea să treacă tigroaica atunci când avea să încerce să fugă în pădure. Hod pusese un genunchi în pământ spre a fi mai sigur de lovitură şi carabina îi era sprijinită bine în umăr; stătea nemişcat, ca un bloc de marmură.

Abia se scurseseră trei minute din clipa în care fusese aprinsă grămada de lemne, că un al treilea răget sau mai curând un horcăit de sufocare a răsunat în gura bârlogului. Focul a fost risipit într-o clipă şi un trup enorm s-a ivit printre vârtejurile de fum.

Era, într-adevăr, tigroaică.

«Foc!» a strigat Banks.

Au răsunat zece împuşcături, însă am putut constata că nici un glonte nu atinsese animalul. Îşi făcuse prea repede apariţia. Cum ai fi putut să-l ţinteşti cât de cât bine în mijlocul rotocoalelor de fum care îl învăluiau?

Însă, după primul salt, dacă tigroaica ar fi atins pământul, şi-ar fi luat un punct de sprijin spre a se avânta spre hăţiş printr-o săritură şi mai lungă.

Căpitanul Hod aştepta animalul cu cel mai mare sânge rece şi prinzându-l — ca să spun aşa — din zbor, i-a trimis un glonte care nu l-a atins decât în scobitura umărului.

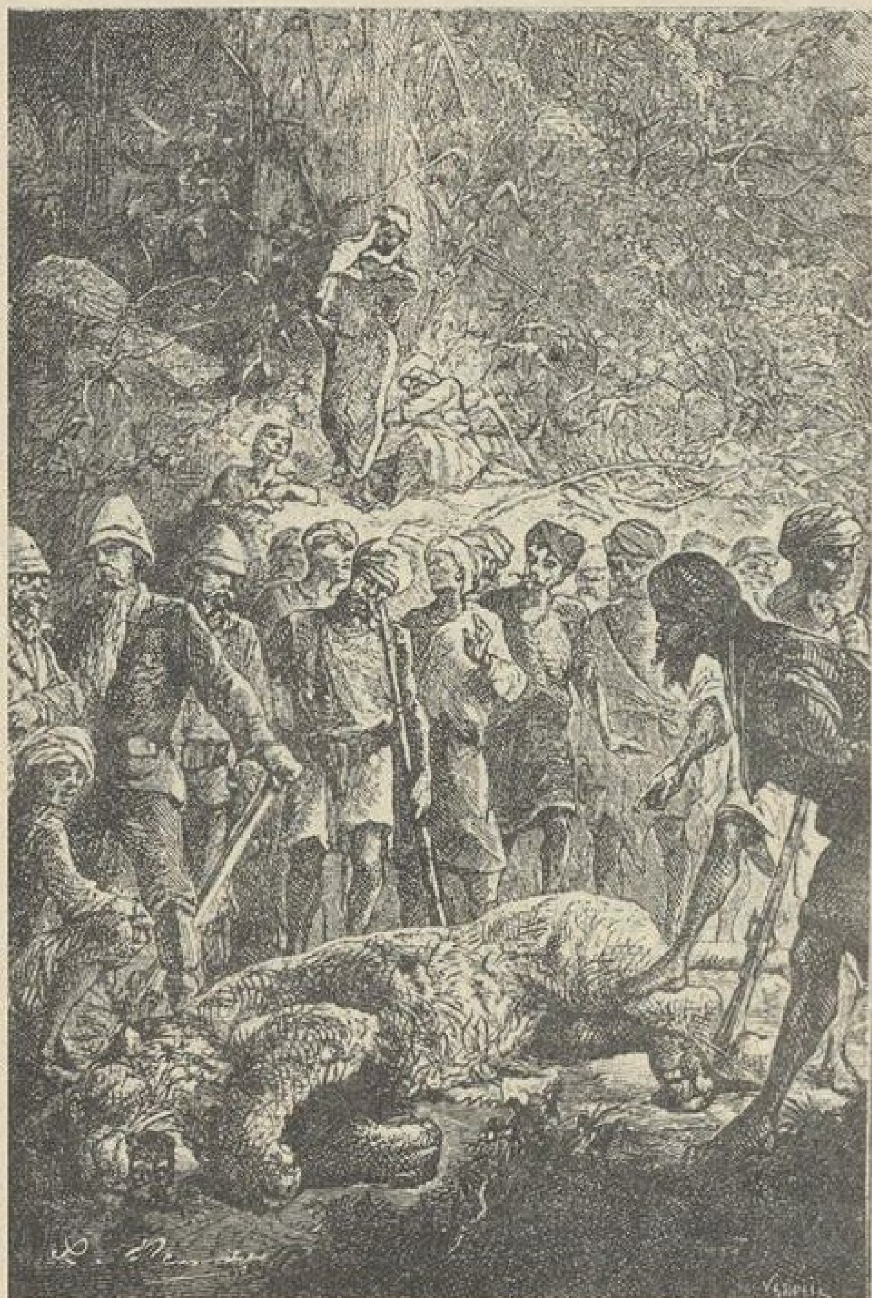
Cât ai clipi, tigroaică se şi năpustise asupra tovarăşului nostru, îl doborâse la pământ şi i-ar fi zdrobit ţeasta dintr-o lovitură cu una dintre labele-i formidabile.

Kalagani a ţâşnit, ţinând în mână un cuţit lat.

Strigătul care ne scăpase încă nu se stinsese în clipa în care curajosul hindus, căzând asupra fiarei, o apuca de gâtlej, tocmai când laba ei dreaptă avea să se abată asupra craniului căpitanului.

Animalul, surprins de acest atac neaşteptat, i-a doborât pe hindus cu o lovitură de labă şi s-a înverşunat împotriva lui.

În timp ce noi admiram fiara...

Însă căpitanul se ridicase dintr-o săritură şi, apucând cu o mână sigură cuţitul pe care Kalagani îl scăpase pe jos, l-a împlântat până la plasele în inima jivinei. Tigroaica s-a rostogolit la pământ.

Cel mult cinci secunde fuseseră de ajuns pentru feluritele peripeţii ale acestei scene emoţionante.

Căpitanul Hod se găsea încă în genunchi când ne-am apropiat de el. Kalagani, cu un umăr însângerat, tocmai se ridica în picioare.

«Bag mahryaga! Bag mahryaga!» au strigat hinduşii, ceea ce însemna: tigroaica a murit!

Da, era moartă de-a binelea! Şi ce animal superb! Zece picioare lungime de la bot până în vârful cozii, înălţimea pe potrivă, labe enorme înarmate cu lungi gheare oţelite, care păreau ascuţite pe piatra tocilarului!

În timp ce noi admiram fiara, trei hinduşi, care pe bună dreptate erau foarte ranchiunoşi, o copleşeau cu ocări. Cât despre Kalagani, el se apropiase de căpitanul Hod.

— Mulţumesc, căpitane, i-a spus hindusul.

— Cum, mulţumesc? a strigat Hod. Eu, viteazule, îţi datorez mulţumiri! Fără ajutorul tău s-ar fi isprăvit cu unul dintre căpitanii întâiului escadron de carabinieri din armata regală!

— Fără dumneavoastră aş fi fost mort! a răspuns cu răceală Kalagani.

— Ei, mii de draci! Nu te-ai aruncat tu cu cuţitul în mână ca să înjunghii tigroaica, în clipa când ea mi-ar fi zdrobit capul?

Dumneavoastră aţi omorât-o, domnule căpitan, şi cu aceasta aţi ajuns la patruzeci şi şase!

— Ura! Ura! au strigat hinduşii. Ura pentru căpitanul Hod!

Şi într-adevăr căpitanul avea tot dreptul să-şi treacă tigroaica în cont, însă l-a răsplătit pe Kalagani cu o vânjoasă strângere de mână.

— Vino cu noi la *Steam House,* i-a spus Banks lui Kalagani. Ai umărul sfâşiat de o lovitură de gheară, dar vom găsi în farmacia de voiaj cu ce să-ţi îngrijim rana.

Kalagani s-a înclinat în semn de încuviinţare şi cu toţii, după ce ne-am luat rămas bun de la muntenii din Suari, care nu mai ştiau cum să ne mulţumească, ne-am îndreptat către *sanitarium.*

Shikarii ne-au părăsit spre a se întoarce la *kraal.* Şi de astă dată se întorceau cu mâinile goale şi dacă Mathias Van Guitt se bizuise pe «regina din Tarryani», ar fi trebuit să poarte acum doliu după ea. Nu-i mai puţin adevărat că, în condiţiile acelea, ar fi fost cu neputinţă s-o prindem vie.

Spre prânz ajunsesem la *Steam House.* Acolo, un incident neaşteptat. Spre marea noastră dezamăgire, colonelul Munro, sergentul Mac Neil şi Gumi erau plecaţi.

Un bilet, lăsat pentru Banks, îi spunea să nu se nelinişte ască din cauza absenţei lor, că sir Edward Munro, dornic să facă o recunoaştere până la frontiera Nepalului, voia să-şi mai clarifice unele îndoieli cu privire la tovarăşii lui Nana Sahib şi că se va întoarce înainte de data la care urma să părăsim Himalaya.

În timp ce se citea biletul cu voce tare, mi s-a părut că lui Kalagani i-a scăpat, aproape fără voia lui, un gest de nemulţumire.

Oare chiar făcuse gestul acela? Fără îndoială că mă înşelasem.

Capitolul V

UN ATAC NOCTURN

Plecarea colonelului a trezit în noi vii nelinişti. Bineînţeles, el se lega iar de un trecut pe care-l crezusem încheiat o dată pentru totdeauna, însă ce era de făcut? Să ne repezim pe urmele lui sir Edward Munro? Nici măcar nu ştiam în ce direcţie o apucase, în care punct al graniţei nepaleze voia să ajungă. Pe de altă parte, nici nu ne puteam face că n-am băgat de seamă că nu-i spusese nimic lui Banks, tocmai pentru că se temea de observaţiile prietenului său, de care dorise să scape. Lui Banks îi părea nespus de rău că ne urmase în expediţie.

Eram deci nevoiţi să ne resemnăm şi să aşteptăm. Colonelul Munro avea să se întoarcă desigur până la sfârşitul lunii august, ultima lună pe care aveam s-o mai petrecem în *sanitarium* înainte de a apuca, prin sud-vest, drumul spre Bombay.

Kalagani, bine îngrijit de către Banks, n-a rămas decât douăzeci şi patru de ore la *Steam House.* Rana avea să i se cicatrizeze iute, astfel încât el ne-a părăsit spre a se întoarce să-şi reia serviciul la *kraal.*

Şi luna august a început cu ploi violente — o vreme, să facă guturai până şi broaştele — cum spunea căpitanul Hod; dar, pe scurt, avea să fie mai puţin ploioasă decât luna iulie şi prin urmare mai prielnică excursiilor noastre prin Tarryani.

Între timp, ţineam des legătura cu *kraalul.* Mathias Van Guitt nu era din cale afară de satisfăcut. Socotea şi el să părăsească tabăra în primele zile ale lunii septembrie. Însă îi mai lipseau din menajerie un leu, doi tigri şi doi leoparzi şi se întreba dacă va mai putea să-şi completeze trupa.

În schimb, în absenţa actorilor pe care voia să-i angajeze pe socoteala comitenţilor[1] săi, au venit să se prezinte la agenţia lui alţii, cu care nici măcar n-avea ce să facă.

Astfel, în ziua de 4 august, un urs frumos s-a lăsat prins într-una dintre capcane.

Tocmai ne aflam la *kraal,* atunci când *shikarii* au adus în cuşca rulantă un prizonier de talie mare, cu blana neagră, gheare ascuţite, urechi lungi şi garnisite cu peri — un amănunt deosebit la reprezentanţii din Indii ai familiei ursinelor.

— Eh, ce nevoie am eu de acest tardigrad inutil? a strigat furnizorul de animale înălţând din umeri.

— Fratele Balon! Fratele Balon! repetau hinduşii.

S-ar părea că hinduşii, dacă nu le sunt tigrilor decât nepoţi, în schimb sunt fraţi cu urşii.

Mathias Van Guitt, în ciuda acestui grad de rudenie, l-a întâmpinat pe fratele Balon cu un simţământ de proastă dispoziţie prea puţin echivoc. Să prindă urşi câtă vreme avea nevoie de tigri, iată un lucru care nu-l putea mulţumi. Ce să facă el cu animalul ăsta inoportun? Nu prea îi convenea să-l hrănească, fără speranţa că-şi va scoate cheltuielile. Ursul indian este prea puţin cerut pe pieţele Europei, căci n-are valoarea comercială a ursului grizzly din America şi nici cea a ursului polar. Tocmai de aceea, Mathias Van Guitt, ca un bun negustor ce era, nu se sinchisea de un animal stânjenitor, de care nu ştia însă cum să scape!

— Nu-l doriţi dumneavoastră? l-a întrebat pe căpitanul Hod.

— Şi ce-aţi vrea să fac cu el? i-a răspuns căpitanul.

— Aţi putea face biftecuri, a spus furnizorul, dacă aş putea să mă folosesc totuşi de această catahreză!

— Domnule Van Guitt, i-a răspuns cu seriozitate Banks, catahreză este o figură de stil îngăduită când, în lipsa oricărei alte expresii, ea redă gândirea în mod mulţumitor.

— Este şi părerea mea, a replicat furnizorul de animale.

— Ei bine, Hod, a intervenit Banks, iei sau nu iei ursul domnului Mathias Van Guitt?

— Nu, pe legea mea! a răspuns căpitanul Hod. Să mănânci biftecuri de urs atunci când ursul este gata ucis, mai treacă-

---

[1] Persoane ce încredinţează altora grija propriilor lor interese. (n.t.)

meargă; dar să omori ursul înadins ca să-l mănânci biftecuri, asta-mi taie pofta de mâncare!

— Atunci, să i se redea acestui plantigrad libertatea, a spus Mathias Van Guitt, întorcându-se spre *shikari.*

I s-a dat ascultare. Cuşca a fost cărată în afara *kraalului.* Unul dintre hinduşi a deschis uşa.

Fratele Balon, care părea foarte ruşinat de situaţia în care se găsea, nu s-a lăsat rugat de două ori. A ieşit liniştit din cuşcă, a dat un pic din cap, lucru ce putea să fie înţeles ca o mulţumire, şi a spălat putina, scoţând un mormăit de satisfacţie.

— Aţi făcut o faptă bună, a spus Banks. Asta are să vă aducă noroc, domnule Van Guitt!

Banks nu putea vorbi mai cu temei. Ziua de 6 august avea să-l răsplătească pe furnizor, procurându-i una dintre fiarele sălbatice care-i lipseau din menajerie.

Iată în ce împrejurări s-au petrecut lucrurile:

Mathias Van Guitt, căpitanul Hod şi cu mine, însoţiţi de Fox, de mecanicul Storr şi de Kalagani, cutreieram încă din zori un hăţiş des de cactuşi şi de arbuşti de fistic, când deodată s-au auzit nişte urlete pe jumătate înăbuşite.

Numaidecât, cu puştile gata de tragere, tusşase, bine grupaţi în aşa fel încât să ne apărăm împotriva unui atac izolat, ne-am îndreptat către locul suspect.

După cincizeci de paşi, furnizorul ne-a făcut semn să ne oprim. După felul răgetelor, părea că şi-a dat seama despre ce este vorba şi, adresându-se îndeosebi căpitanului Hod, a spus:

— Mai cu seamă, nici o împuşcătură de prisos!

Apoi, făcând câţiva paşi înainte în timp ce noi, la un semn al lui, rămăsesem pe loc, a strigat:

— Un leu!

Într-adevăr, la capătul unei frânghii groase, legată de bifurcaţia unei crengi solide, se zbătea un animal.

Era chiar un leu, unul dintre leii aceia fără coamă — particularitate care-i deosebeşte de semenii lor din Africa — însă un leu adevărat, leul pe care-l căuta Mathias Van Guitt. Cumplita fiară, atârnată de una dintre labele dinainte, strânsă în laţul frânghiei, se smucea îngrozitor, fără a izbuti să se elibereze.

În ciuda recomandării furnizorului de animale, prima mişcare a căpitanului Hod a fost să tragă.

— Nu trageţi, domnule căpitan! a strigat Mathias Van Guitt. Vă conjur să nu trageţi!

— Dar...

— Nu, nu! Ascultaţi ce vă spun! Leul a căzut într-una dintre capcanele mele şi îmi aparţine!

Era într-adevăr o capcană — o capcană-spânzurătoare, pe cât de simplă, pe atât de ingenioasă.

O frânghie rezistentă este fixată de o ramură a unui copac puternic şi flexibil. Ramura este îndoită spre pământ, astfel încât capătul de jos al frânghiei, terminat cu un laţ, poate fi vârât în crestătura unui ţăruş împlântat bine în pământ. În ţăruş este înfiptă o momeală, în aşa fel încât, dacă un animal vrea să o atingă, va fi silit să-şi vâre în laţ fie capul, fie o labă. Abia dac-a facut-o, că momeala, oricât de puţin ar fi fost clintită din loc, dă drumul sforii din crestătură, ramura se ridică iarăşi, animalul este săltat în sus şi, în aceeaşi clipă, un cilindru gros de lemn, alunecând de-a lungul frânghiei, cade pe nodul laţului, îl fixează puternic şi nu-l mai lasă să se desfacă, în ciuda sforţărilor celui spânzurat.

Sistemul acesta de capcană este folosit des prin pădurile Indiei şi fiarele sălbatice se lasă prinse mult mai frecvent decât am fi înclinaţi s-o credem.

Se întâmplă cel mai adesea că animalul este apucat de gât şi sugrumat aproape numaidecât, în acelaşi timp capul fiindu-i pe jumătate zdrobit de cilindrul greu de lemn. Însă leul care se zbătea sub ochii noştri nu-şi prinsese în laţ decât o labă. Era deci în viaţă, teafăr şi vrednic să figureze printre pensionarii furnizorului.

Încântat de aventură, Mathias Van Guitt l-a trimis în grabă pe Kalagani la *kraal,* cu ordinul să aducă de acolo cuşca rulantă, mânată de un căruţaş. Între timp, am putut observa în voie animalul, pe care prezenţa noastră îl făcea de două ori mai furios.

Furnizorul nu-l slăbea din ochi. Se învârtea în jurul copacului, având grijă, dealtfel, să se ţină la distanţă de loviturile de gheară pe care animalul le dădea în dreapta şi în stânga.

După o jumătate de oră a fost adusă cuşca, trasă de doi bivoli. Spânzuratul a fost dat jos destul de greu şi noi ne-am reluat drumul spre *kraal.*

— Începeam într-adevăr să desperez, ne-a spus Mathias Van Guitt. Leii nu figurează cu o cifră importantă printre animalele nemorale ale Indiei...

— Nemorale? a întrebat căpitanul Hod.

— Da, animalele care frecventează pădurile, şi mă felicit că am putut captura această fiară, care va face onoare menajeriei mele!

De altminteri, începând din acea zi, Mathias Van Guitt n-a mai avut a se plânge de nenoroc.

La ll august au fost prinşi dintr-o dată doi leoparzi, în capcana aceea pentru tigri din care-l scosesem pe furnizor.

Erau doi *cheetah,* asemănători aceluia care atacase cu atâta curaj Gigantul de Oţel în câmpiile Rohilkhandei şi pe care nu izbutisem să punem mâna.

Nu mai lipseau decât doi tigri pentru ca stocul lui Mathias Van Guitt să fie complet.

La l5 august, colonelul Munro încă nu se întorsese. N-aveam nici cea mai neînsemnată ştire de la el. Banks era mai neliniştit decât ar fi vrut s-o arate. L-a întrebat pe Kalagani, care cunoştea graniţa nepaleză, în legătură cu primejdiile pe care putea să le întâmpine colonelul aventurându-se prin acele teritorii independente. Hindusul l-a încredinţat că nu mai rămăsese nici un partizan de al lui Nana Sahib la hotarele Tibetului. Totuşi, părea că regretă faptul că sir Edward Munro nu-l alesese drept călăuză. Serviciile lui i-ar fi fost folositoare colonelului, într-o ţară în care el cunoştea până şi cele mai neînsemnate poteci. însă acum nu trebuia să ne gândim câtuşi de puţin să-l regăsim pe colonel.

În acest timp, căpitanul Hod şi cu Fox, îndeosebi, îşi continuau excursiile prin Tarryani. Ajutaţi de *shikarii kraalului,* au izbutit să mai ucidă trei tigri de talie mijlocie, având însă de înfruntat mari primejdii. Două dintre acele fiare au fost trecute în contul căpitanului, a treia în acela al ordonanţei.

— Patruzeci şi opt! a spus Hod, care ar fi dorit tare mult să atingă cifra rotundă de cincizeci înainte de a părăsi Himalaya.

— Treizeci şi nouă! spusese Fox, fără să mai pomenească o panteră de temut care căzuse sub gloanţele sale.

La 20 august, penultimul dintre tigrii pretinşi de Mathias Van Guitt s-a lăsat prins într-una dintre gropile acelea, de care, fie din instinct, fie din întâmplare, fiarele se feriseră. Animalul, aşa cum se întâmplă cel mai adesea, se rănise în cădere, însă rana nu era câtuşi de puţin gravă. Câteva zile de odihnă îi erau de ajuns ca să se vindece şi mai mult ca sigur că nu mai avea să se observe nimic atunci când va fi livrat în contul lui Hagenbeck din Hamburg.

Folosirea acestor gropi este socotită de către cunoscători drept o metodă barbară. Atunci când nu este vorba decât să distrugi animalele, cu siguranţă că orice mijloc este bun; însă când vrei să le prinzi vii, cel mai adesea urmarea căderii este moartea fiarelor, mai cu seamă atunci când pică în gropi dintr-acelea adânci de cincisprezece până la douăzeci de picioare, menite capturării elefanţilor. Poţi trage nădejde că, din zece, abia vei găsi una care să nu aibă vreo fractură mortală. Astfel încât, chiar şi în Mysore, unde sistemul era preconizat mai cu seamă, el începe să fie părăsit.

Până la urmă, din menajeria *kraalului* nu mai lipsea decât un tigru şi Mathias Van Guitt ar fi vrut tare mult să-l aibă în cuşcă. Era grăbit să plece spre Bombay.

N-avea să mai dureze mult până să pună stăpânire pe acest din urmă tigru, dar cu ce preţ! Întâmplarea merită să fie povestită mai în amănunt, căci animalul a fost scump, chiar prea scump plătit.

Prin grija căpitanului Hod, fusese organizată o expediţie pentru noaptea de 26 august. Timpul părea potrivit pentru ca vânătoarea să poată avea loc în împrejurări prielnice: cerul limpezit de nori, atmosferă calmă, luna în descreştere. Atunci când este întuneric beznă, fiarele sălbatice îşi părăsesc mai puţin bucuroase bârlogurile, în timp ce semi-obscuritatea parcă le pofteşte afară. *Meniscul* — un cuvânt al lui Mathias Van Guitt pe care îl aplica semilunii — meniscul, deci, avea să arunce câteva luciri palide tocmai după miezul nopţii.

Căpitanul Hod şi cu mine, Fox şi cu Storr, care începea să prindă şi el gust, alcătuiam nucleul acestei expediţii, căruia urma să i se mai adauge furnizorul de animale, Kalagani şi câţiva dintre hinduşi.

Aşadar am cinat şi, după ce ne-am despărţit de Banks care refuzase să ne însoţească, am părăsit *Steam House* pe la şapte seara şi la ora opt am ajuns la *kraal,* fără să fi avut vreo întâlnire neplăcută.

În clipa aceea, Mathias Van Guitt tocmai îşi termina masa de seară. Ne-a întâmpinat cu demonstraţiile lui obişnuite. Am ţinut sfat şi curând a fost întocmit planul de vânătoare.

Era vorba să mergem să stăm la pândă pe malul unui torent ce curgea în fundul unei râpe din acelea care se numesc *nullah,* aflat la două mile depărtare de *kraal,* într-un loc pe care-l vizita destul de regulat în cursul nopţii o pereche de tigri. Nu fusese pusă dinainte nici un fel de momeală. După spusele hinduşilor, ar fi fost şi de prisos. O hăituială organizată de curând în acea parte a ţinutului Tarryani dovedise că nevoia de a bea apă atrăgea animalele în fundul sus-pomenitei *nullah.*

Se mai ştia şi faptul că era destul de uşor să stai la pândă într-un loc favorabil.

N-aveam să părăsim *kraalul* înainte de miezul nopţii. Or, acum nu era decât ora opt.

— Domnilor, ne-a spus Mathias Van Guitt, locuinţa mea vă stă în întregime la dispoziţie. Vă sfătuiesc să faceţi ca mine, adică să vă culcaţi. Este vorba să fim mai mult decât matinali şi câteva ore de somn nu pot decât să ne pregătească mai bine pentru luptă.

— Îţi vine să dormi, Maucler? m-a întrebat căpitanul Hod.

— Nu, i-am răspuns eu, şi mi-ar plăcea mai mult să aştept ora cuvenită plimbându-mă, decât să fiu silit să mă trezesc pe neaşteptate din somn.

— Cum doriţi, domnilor, a spus furnizorul. În ceea ce mă priveşte, am şi început să simt cum îmi clipesc spasmodic pleoapele, ceea ce provoacă nevoia de a dormi. Vedeţi şi dumneavoastră, mă şi aflu la mişcările de pendiculaţie[1].

Şi Mathias Van Guitt, înălţându-şi braţele, dând capul pe spate şi trunchiul îndărăt printr-o extensie involuntară a muşchilor abdominali, a căscat semnificativ de câteva ori în şir.

Deci, după ce a «pendiculat» în tihnă, ne-a făcut un ultim gest de adio, a intrat în cabana lui şi fără îndoială că a adormit curând.

— Şi noi ce-o să facem? l-am întrebat eu pe căpitan.

— Hai să ne plimbăm, Maucler, mi-a răspuns Hod, să ne plimbăm prin *kraal.* Noaptea este frumoasă şi am să fiu mai bine dispus la plecare decât dacă mi-aş oferi trei sau patru ore de somn. Dealtfel, dacă somnul este cel mai bun prieten al meu, el este un prieten care adesea se lasă aşteptat!

Iată-ne aşadar umblând cu paşi mari prin *kraal.* Storr, «pe care cel mai bun prieten al său nu avea obiceiul să-l facă să aştepte», era culcat sub un copac şi adormise de pe acum. *Shikarii* şi căruţaşii se ghemuiseră şi ei prin colţurile lor şi, în întreaga curte, nu mai stătea nimeni de veghe.

Ar fi fost şi zadarnic, la urma urmelor, întrucât *kraalui,* împrejmuit cu un gard solid, era perfect închis.

Kalagani s-a dus el însuşi să se asigure că poarta a fost încuiată cum se cuvine; apoi, după ce ne-a spus în trecere bună seara, a intrat în încăperea pe care o împărţea cu tovarăşii lui.

Căpitanul Hod şi cu mine rămăsesem cu totul singuri.

Nu numai oamenii lui Mathias Van Guitt, ci şi animalele domestice şi fiarele sălbatice dormeau, unele în cuştile lor, celelalte grupate pe sub copacii înalţi din capătul curţii. Tăcerea era deplină atât înăuntrul, cât şi în afara *kraalului.*

În plimbarea noastră am ajuns mai întâi dinaintea spaţiului ocupat de bivoli. Aceste rumegătoare măreţe, blânde şi ascultătoare, nici măcar nu erau împiedicate. Obişnuite să se odihnească sub frunzişul arţarilor gigantici, le vedeam acolo culcate tihnit, cu capetele apropiate, cu coarnele învălmăşite, cu picioarele îndoite dedesubt, iar din trupurile lor enorme, puternice, auzeai ieşind o răsuflare liniştită şi zgomotoasă.

---

[1] Sau pandiculaţie (de la lat. pandiculari — a se întinde): mişcare de înălţare a braţelor si de întindere a gambelor, cascând. (n.t.)

Nu s-au trezit nici atunci când ne-am apropiat. Numai unul şi-a ridicat o clipă capul mare, ne-a aruncat o privire dintre acelea lipsite de fixitate, caracteristică animalelor din această specie, apoi s-a confundat din nou cu masa.

— Iată în ce stare îi aduce traiul domestic sau, mai degrabă, domesticirea, i-am spus eu căpitanului.

— Da, mi-a răspuns Hod. Şi totuşi bivolii sunt nişte animale îngrozitoare când trăiesc în sălbăticie. Însă, dacă au de partea lor forţa, sunt lipsiţi de supleţe, încât ce pot face ei cu coarnele împotriva colţilor leilor sau a ghearelor tigrilor? Hotărât lucru, avantajul este de partea fiarelor sălbatice.

Tot vorbind, am ajuns în dreptul cuştilor. Şi aici, odihnă desăvârşită. Tigri, lei, pantere, leoparzi dormeau în compartimentele lor separate. Mathias Van Guitt nu-i strângea laolaltă decât atunci când ajungeau mai supuşi după câteva săptămâni de captivitate, şi era îndreptăţit să procedeze astfel. Cu siguranţă că aceste animale feroce s-ar fi devorat într-adevăr între ele, în primele zile după sechestrare.

Cei trei lei, cu totul nemişcaţi, erau încovrigaţi întocmai ca nişte pisici uriaşe. Nu li se mai vedea capul, pierdut într-un manşon gros de blană neagră, şi dormeau adânc şi fără vise.

Somn mai puţin adânc în compartimentele tigrilor. Ochi arzători scânteiau în întuneric. Câte o labă groasă se întindea din când în când şi zgâria barele de fier. Era somnul unor carnivore care «îşi rod frâul».

— Au visuri urâte şi înţeleg acest lucru, a rostit căpitanul, compătimitor.

Fără îndoială, unele doruri le agitau şi pe cele trei pantere sau, cel puţin, unele păreri de rău. La ora asta, dacă ar fi fost libere, ar fi alergat prin pădure! Ar fi dat târcoale în jurul pajiştilor în căutare de carne de vietate!

Cât priveşte pe cei patru leoparzi, nici un coşmar nu le tulbura somnul. Dormeau liniştit. Două dintre acele feline, masculul şi femela, ocupau acelaşi dormitor şi se simţeau aici la fel de bine ca şi în fundul unui bârlog.

Nu mai rămăsese gol decât un singur compartiment, pe care urma să-l ocupe cel de al şaselea tigru, care nu se lăsa odată prins şi a cărui capturare o mai aştepta Mathias Van Guitt ca să poată părăsi Tarryani.

Plimbarea noastră a durat aproape o oră. După ce am făcut înconjurul curţii *kraalului,* ne-am dus să ne aşezăm sub o mimoză uriaşă.

O linişte desăvârşită domnea peste întreaga pădure. Vântul, care în amurg mai fremătase prin frunziş, încetase să mai bată. În copaci nu se clintea nici o frunză. Atmosfera era la fel de liniştită aproape de suprafaţa pământului ca şi în regiunile

înalte şi lipsite de aer, peste care luna îşi plimba discul ros pe jumătate.

Căpitanul Hod şi cu mine, aşezaţi unul lângă altul, nu mai vorbeam. Şi totuşi nu ne cuprinsese somnul. Era mai curând starea aceea de absorbire, mai mult morală decât fizică, pe care o încerci în timpul odihnei desăvârşite a naturii. Atunci gândeşti, însă nu-ţi formulezi gândul. Visezi, întocmai aşa cum ar visa un om care nu doarme şi privirea, pe care pleoapele încă n-o acoperă, tinde mai degrabă să se rătăcească în cine ştie ce viziune fantastică.

Totuşi, o ciudăţenie îl uimea pe căpitan şi, vorbind pe şoptite, aşa cum ar face-o cineva aproape în mod inconştient, atunci când totul tace în jurul său, mi-a spus:

— Maucler, o linişte ca asta are de ce să mă surprindă! De obicei fiarele sălbatice rag pe întuneric şi, în timpul nopţii, pădurea este plină de zgomote. În lipsa tigrilor sau a panterelor, măcar şacalii nu stau de pomană. *Kraalul* plin de fiinţe vii ar trebui să le atragă încoace cu sutele şi totuşi n-auzim nimic, nici trosnetul unui lemn uscat pe pământ, nici un urlet din afară. Dacă Mathias Van Guitt s-ar trezi din somn, fără îndoială că el n-ar fi mai puţin mirat decât mine şi ar găsi vreun cuvânt uluitor spre a-şi exprima surprinderea!

— Observaţia dumitale este întemeiată, dragă Hod, i-am răspuns eu, şi nu ştiu pe seama cărei cauze să pun lipsa acestor vagabonzi nocturni. Dar să luăm seama la noi înşine, căci, de atâta linişte, o să ne fure somnul.

— Să rezistăm, să rezistăm! mi-a spus căpitanul Hod, întinzându-se. Se apropie ora plecării.

Şi am început iar să stăm de vorbă, cu fraze tărăgănate, întretăiate de lungi tăceri.

Cât timp a durat această reverie n-aş putea spune; însă, pe neaşteptate, a izbucnit o agitaţie surdă care m-a deşteptat din somnolenţa aceea.

Căpitanul Hod, trezit şi el din starea lui de torpoare, se ridicase odată cu mine.

Nu mai era nici o îndoială, agitaţia avusese loc în cuştile fiarelor sălbatice.

Leii, tigrii, panterele, leoparzii, până mai adineauri atât de liniştiţi, scoteau acum un murmur surd de mânie. Ridicaţi în picioare, în despărţiturile lor, umblau încolo şi încoace cu paşi mărunţi, inspirau puternic nişte mirosuri din afară şi se săltau sforăind, sprijinindu-se cu labele din faţă de barele de fier ale compartimentelor.

— Ce-or avea? am întrebat eu.

— Nu ştiu, mi-a răspuns căpitanul Hod, însă mă tem să nu fi simţit apropierea unor...

Deodată, nişte răgete formidabile au izbucnit în jurul împrejmuirii *kraalului.*

— Tigri! a strigat căpitanul Hod, năpustindu-se spre cabana lui Mathias Van Guitt.

Însă răgetele fuseseră atât de violente, încât întregul personal al *kraalului* se şi afla în picioare, iar furnizorul, urmat de oamenii lui, se ivea în cadrul uşii.

— Un atac!... a strigat el.

— Aşa cred, a răspuns căpitanul Hod.

Şi fără să-şi mai isprăvească fraza, Mathias Van Guitt a înşfăcat o scară şi a rezemat-o de gard. Cât ai clipi, se şi afla pe ultima treaptă.

— Zece tigri şi o duzină de pantere! a strigat el.

— Are să fie primejdios, a răspuns căpitanul Hod. Voiam să mergem să-i vânăm, şi iată că ne vânează ei pe noi.

— Puştile! Puştile! a strigat furnizorul de animale.

Şi ascultând de ordinele sale, în douăzeci de secunde eram cu toţii gata să tragem.

Atacurile unei haite de fiare sălbatice sunt destul de dese în Indii. De câte ori locuitorii unor ţinuturi bântuite de tigri, în special cei din Sanderband, n-au fost luaţi cu asalt în propriile lor locuinţe! Este o împrejurare de temut şi, foarte des, avantajul rămâne de partea asediatorilor!

Între timp, la răgetele din afară se adăugaseră urletele dinlăuntru. *Kraalul* răspundea pădurii. În curte nu ne mai puteam înţelege unii cu alţii.

— La palisade! a strigat Mathias Van Guitt, care s-a făcut înţeles mai mult prin semne decât prin cuvinte.

Şi fiecare dintre noi s-a repezit la gardul împrejmuitor.

În clipa aceea, bivolii, cuprinşi de spaimă, se zbăteau să părăsească ţarcul în care stătuseră închişi. Căruţaşii zadarnic se străduiau să-i ţină pe loc.

Fără veste, poarta, a cărei bară fusese fără îndoială prost fixată, s-a deschis cu violenţă şi o haită de fiare sălbatice a dat buzna în *kraal.* Şi totuşi Kalagani închisese poarta cu cea mai mare grijă, aşa cum făcea în fiecare seară!

— În cabană, în cabană! a strigat Mathias Van Guitt! repezindu-se către casă, singura care putea oferi un refugiu.

Vom avea noi oare timp să ajungem până acolo?

De pe acum doi *shikari,* atinşi de tigri, se rostogoliseră la pământ. Ceilalţi, nemaiputând ajunge la cabană, fugeau prin curtea *kraalului,* în căutarea unui adăpost oarecare.

Furnizorul, Storr şi şase hinduşi se şi aflau în casă, a cărei uşă a fost închisă chiar în clipa în care două pantere voiau să se năpustească înăuntru.

Kalagani, Fox şi ceilalţi care mai rămăseseră teferi, căţărându-se în copaci, se aciuaseră pe primele ramuri.

Căpitanul Hod şi cu mine nu mai avusesem nici timpul şi nici posibilitatea să ne ducem după Mathias Van Guitt.

— Maucler, Maucler! a strigat căpitanul Hod, care avea braţul drept sfâşiat de o lovitură de gheară.

Cu o izbitură de coadă, un tigru uriaş mă aruncase la pământ. M-am ridicat în clipa în care animalul se întorcea iar spre mine şi am alergat în ajutorul căpitanului Hod.

Nu ne mai rămânea decât un singur refugiu: compartimentul rămas gol din cea de a şasea cuşcă. Într-o clipă, Hod şi cu mine ne şi ghemuisem înăuntru şi, cu uşa închisă, ne aflam pentru moment la adăpost de fiarele sălbatice, care s-au năpustit asupra barelor de fier.

Animalele acestea feroce erau atât de îndârjite, iar tigrii închişi în compartimentele vecine atât de furioşi, încât cuşca, oscilând pe roate, era cât pe ce să se dea peste cap.

Însă tigrii au părăsit-o curând, ca să atace o pradă mai sigură.

La ce scenă asistam privind printre gratiile compartimentului şi văzând-o în toate amănuntele!

— S-a întors lumea pe dos! a strigat căpitanul Hod, care turba de furie. Ei afară şi noi înăuntru!

— Şi rana dumitale? l-am întrebat eu.

— E un fleac!

În clipa aceea au răsunat cinci sau şase focuri de puşcă. Ele porneau din cabana ocupată de Mathias Van Guitt, împotriva căreia se înverşunau doi tigri şi trei pantere.

Unul dintre animale a căzut fulgerat de un glonte exploziv, ieşit se vede din carabina lui Storr.

Cât despre celelalte, ele se repeziseră mai întâi asupra turmei de bivoli şi nefericitele rumegătoare se găseau lipsite de apărare împotriva unor asemenea adversari.

Fox, Kalagani şi hinduşii, care fuseseră nevoiţi să-şi arunce armele spre a se căţăra mai iute în copaci, nu le puteau veni în ajutor.

În acest timp, căpitanul Hod, trecându-şi ţeava carabinei printre gratiile cuştii, a tras. Deşi braţul său drept, pe jumătate paralizat din cauza rănii, nu-i îngăduia să împuşte cu precizia obişnuită, a avut norocul să doboare cel de al patruzeci şi nouălea tigru.

În clipa aceea, bivolii înnebuniţi au alergat mugind de-a curmezişul curţii. Încercau zadarnic să facă faţă tigrilor, care prin salturi formidabile scăpau de loviturile lor de coarne. Unul dintre ei, purtând pe cap o panteră ale cărei gheare îi sfâşiau greabănul, a ajuns în dreptul porţii *kraalului* şi s-a năpustit afară.

Alţi cinci sau şase bivoli, urmăriţi îndeaproape de fiarele sălbatice, au luat-o la goană pe urmele lui şi au dispărut.

Câţiva tigri au dat fuga după ei; însă bivolii ce nu putuseră părăsi *kraalul,* care cu beregatele sfâşiate, care cu burţile spintecate, zăceau morţi la pământ.

În răstimp, au izbucnit alte împuşcături prin ferestrele cabanei. Dinspre partea noastră, căpitanul Hod şi cu mine făceam şi noi ce puteam. Însă ne pândea o altă primejdie.

Animalele închise în cuşti, foarte aţâţate de înverşunarea luptei, de mirosul de sânge, de urletele semenilor lor, se zbăteau cu o furie de nedescris. Aveau oare să izbutească să sfarme gratiile? Ar fi fost într-adevăr un lucru de temut.

Ce-i drept, o cuşcă de tigri s-a răsturnat. O clipă am crezut că pereţii, rupându-se, aveau să le îngăduie să iasă!

Din fericire, nu s-a întâmplat nimic, ba chiar prizonierii nu mai puteau să vadă ce se petrece afară, întrucât cuşca a căzut cu peretele zăbrelit în jos.

— Hotărât, asta-i prea mult! şoptea căpitanul Hod încărcându-şi iar carabina.

În clipa aceea, un tigru a făcut un salt prodigios şi, ajutându-se de gheare, a reuşit să se agaţe de bifurcaţia crengilor unui copac, pe care se refugiaseră doi sau trei *shikari.*

Unul dintre acei nefericiţi, înşfăcat de gâtlej, a încercat zadarnic să reziste şi a fost aruncat la pământ.

O panteră a venit să-şi dispute cu tigrul trupul de pe acum lipsit de viaţă, ale cărui oase trosneau în mijlocul unei bălţi de sânge.

— Dar trageţi, trageţi odată! striga căpitanul Hod, de parcă Mathias Van Guitt şi tovarăşii săi l-ar fi putut auzi.

În ceea ce ne priveşte, ne era cu neputinţă să mai intervenim! Isprăvisem cartuşele şi nu puteam fi decât spectatorii neputincioşi ai luptei.

Dar iată că, în compartimentul vecin cu al nostru, un tigru, care încerca să sfarme gratiile, a izbutit printr-o zgâlţâitură violentă să strice echilibrul cuştii. Ea s-a clătinat o clipă şi, aproape numaidecât, s-a răsturnat.

Loviţi uşor în cădere, ne-am ridicat în genunchi. Pereţii rezistaseră, însă nu mai puteam vedea nimic din ceea ce se petrecea afară.

Dacă nu vedeam, cel puţin auzeam tot! Ce vacarm de urlete în curtea *kraalului!* Ce miros de sânge îmbiba văzduhul! Se părea că lupta devenise mai violentă. Oare ce se petrecuse? Scăpaseră şi prizonierii din alte cuşti? Atacau ei cabana lui Mathias Van Guitt? Tigrii şi panterele se năpusteau asupra copacilor ca să-i smulgă de acolo pe hinduşi?

— Şi să nu poţi ieşi din cutia asta! striga căpitanul Hod, pradă unei furii turbate.

În aceste condiţii s-a scurs cam un sfert de oră — un sfert de oră căruia îi număram minutele nesfârşite.

Apoi zgomotul luptei a început, încet, încet să scadă. Urletele se auzeau tot mai slab. Salturile tigrilor care ocupau celelalte compartimente ale cuştii noastre se răriseră.

Oare măcelul luase sfârşit?

Deodată, poarta *kraalului* s-a închis iar, cu zgomot. Apoi Kalagani ne-a strigat în gura mare. Vocea lui Fox repeta mereu:

— Domnule căpitan, domnule căpitan!

— Aici sunt! a răspuns Hod.

A fost auzit şi aproape numaidecât am simţit cum cuşca se ridică la loc. O clipă mai târziu, eram liberi.

— Fox, Storr! a strigat căpitanul Hod, care s-a gândit în primul rând la tovarăşii săi.

— Prezent! au răspuns mecanicul şi ordonanţa.

Nu erau nici măcar răniţi. Mathias Van Guitt şi Kalagani scăpaseră şi ei vii şi nevătămaţi. Doi tigri şi o panteră zăceau pe jos, lipsiţi de viaţă. Celelalte fiare părăsiseră *kraalul* şi Kalagani închisese poarta. Ne aflam cu toţii în siguranţă.

Nici una dintre fiarele menajeriei nu izbutise să scape în timpul luptei, ba chiar furnizorul număra un prizonier în plus. Era un tigru tânăr, prins în cuşca rulantă care se răsturnase peste el şi sub care fusese închis ca într-o capcană.

Stocul lui Mathias Van Guitt era, aşadar, complet. Însă cât de scump îl costase acest lucru! Cinci bivoli fuseseră ucişi, ceilalţi fugiseră, iar trei dintre hinduşii săi, mutilaţi îngrozitor, înotau în propriul lor sânge pe pământul *kraalului.*

Capitolul VI

DESPĂRŢIREA DE MATHIAS VAN GUITT

În restul nopţii n-a mai avut loc vreun incident, nici în curte, nici în afară. De data aceasta, poarta fusese închisă bine. Oare cum de se putuse ea deschide în clipa când haita de fiare sălbatice dădea târcoale palisadei? Era un lucru de-a dreptul inexplicabil, întrucât însuşi Kalagani împinsese înapoi în ulucele lor stinghiile solide care asigurau închizătoarea.

Rana îl făcea pe căpitanul Hod să sufere destul de mult, cu toate că nu-i era zgâriată decât pielea. Însă puţin a lipsit să nu se mai poată folosi de braţul drept.

În ceea ce mă priveşte, nu mai simţeam nimic de pe urma acelei violente lovituri de coadă care mă doborâse la pământ.

Ne-am hotărât deci să ne întoarcem la *Steam House,* de îndată ce avea să se lumineze de ziuă.

Cât despre Mathias Van Guitt, dacă nu ţinem seama de părerile lui de rău după cei trei oameni pe care îi pierduse, nu se vădea desperat de situaţie, chiar dacă lipsa bivolilor avea să-l pună într-o oarecare încurcătură în clipa plecării.

«Iată care sunt riscurile meseriei, ne-a spus el. Aveam un fel de presentiment că am să trec printr-o aventură de genul acesta».

Apoi, a pus să fie înmormântaţi cei trei hinduşi. Rămăşiţele lor au fost depuse într-un colţ al curţii *kraalului* şi înhumate destul de adânc pentru ca fiarele sălbatice să nu le poată dezgropa.

În răstimp, lumina zorilor începuse să albească spaţiul de sub copacii din Tarryani şi, după multe strângeri de mână, ne-am luat rămas bun de la Mathias Van Guitt.

Furnizorul de animale a vrut să ni-i pună la dispoziţie pe Kalagani şi pe doi dintre hinduşii săi, ca să ne însoţească măcar în timpul trecerii noastre prin pădure. Oferta lui a fost primită şi, la ora şase dimineaţa, am ieşit din curtea *kraalului.*

În cursul întoarcerii n-am avut nici o întâlnire neplăcută. Nu mai era nici urmă de tigri sau de pantere. Fiarele, ghiftuite, se întorseseră fără îndoială în bârlogurile lor şi nu era momentul să mergem să le stârnim.

Cât despre bivolii care fugiseră din *kraal,* fuseseră fie ucişi şi zăceau printre ierburile înalte, fie rătăceau prin străfundurile ţinutului Tarryani şi nu mai puteai nădăjdui decât că instinctul are să-i aducă înapoi. Furnizorul trebuia deci să-i socotească pierduţi o dată pentru totdeauna.

În marginea pădurii, Kalagani şi cei doi hinduşi ne-au părăsit. O oră mai târziu, Phann şi Black vesteau cu lătrăturile lor întoarcerea noastră la *Steam House.*

I-am povestit lui Banks aventurile prin care trecusem. După cum se înţelege de la sine, ne-a felicitat că scăpasem atât de ieftin. Foarte des, după atacuri de felul acesta, nici unul dintre cei asediaţi nu s-a putut întoarce ca să povestească ispràvile asediatorilor!

În ceea ce-l priveşte pe căpitanul Hod, el a trebuit, de voie, de nevoie, să-şi poarte braţul în eşarfă; însă inginerul, care era adevăratul medic al expediţiei, a găsit că rana lui nu era gravă şi a afirmat că în câteva zile n-o să-i mai rămână nici o urmă.

De fapt, căpitanul Hod se simţea foarte umilit că a primit o lovitură pe care n-a putut s-o dea înapoi. Şi totuşi, el mai adăugase un tigru la cei patruzeci şi opt care figurau dinainte la activul său!

A doua zi, în după-amiaza de 27 august, câinii au început să latre tare, dar cu voioşie.

Colonelul Munro, Mac Neil şi Gumi se întorceau în *sanitarium.* Revenirea lor ne-a produs o adevărată uşurare. Să-şi fi dus sir Edward Munro expediţia la bun sfârşit? Nu ştiam încă. Lucrul cel mai important era însă că se întorsese viu şi nevătămat.

Din prima clipă, Banks a alergat spre el, i-a strâns mâinile şi l-a întrebat din priviri ce a reuşit să afle.

«Nimic», s-a mulţumit colonelul Munro să răspundă, clătinând din cap.

Aşadar, cercetările întreprinse pe graniţa nepaleză nu duseseră la nici un rezultat şi orice conversaţie privind acest subiect devenea zadarnică. Printr-un singur cuvânt, el părea să ne spună că nici nu mai era cazul să vorbim despre acest lucru.

Mac Neil şi Gumi, pe care Banks i-a interogat în cursul aceleiaşi seri, au fost mai expliciţi. Ei i-au adus la cunoştinţă că sir Edward Munro dorise într-adevăr să vadă din nou porţiunea aceea a Hindustanului în care se refugiase Nana Sahib după reapariţia sa în guvernământul Bombay; să se intereseze ce se petrecuse cu însoţitorii nababului, să cerceteze dacă nu mai rămăsese nici o urmă a trecerii lor prin acel punct al frontierei indo-chineze, să încerce să afle dacă, în lipsa lui Nana Sahib, fratele său Balao Rao nu se ascundea cumva prin ţinutul menţionat mai sus, nesupus încă dominaţiei engleze — acesta fusese scopul colonelului Munro. Or, din cercetările sale rezulta, fără nici o îndoială, că răzvrătiţii părăsiseră ţara. Nu mai rămăsese nici urmă din tabăra în care înfăptuiseră falsa înmormântare menită să facă demnă de crezare moartea lui Nana Sahib. Nici o ştire despre Balao Rao. Cât despre tovarăşii acestora, n-a aflat nimic care să-i poată îngădui s-o apuce pe urmele lor. Odată nababul ucis în defileul munţilor Satpura şi oamenii săi risipiţi probabil dincolo de limitele peninsulei, răzbunarea nu mai putea fi îndeplinită. Singurul lucru la care trebuia să ne mai gândim era cum să părăsim graniţa himalayană şi să ne urmăm călătoria întorcându-ne spre sud, în sfârşit, cum să ne isprăvim itinerarul de la Calcutta la Bombay.

Am hotărât deci data plecării, pe care am fixat-o peste o săptămână, adică la 3 septembrie. Se cuvenea să-i lăsăm căpitanului Hod timp suficient ca să i se vindece complet rana. Pe de altă parte, colonelul Munro, vizibil ostenit de pe urma

obositoarei sale excursii printr-o ţară greu de străbătut, avea nevoie de câteva zile de odihnă.

Între timp, Banks îşi începea pregătirile de plecare. Pentru a repune trenul în stare de funcţionare spre a putea coborî iar în câmpie şi a străbate ruta Himalaya-guvernământul Bombay, avea multe de făcut timp de o săptămână întreagă.

Mai întâi, am căzut de acord să schimbăm pentru a doua oară itinerarul, astfel încât să ocolim marile oraşe din nord-vest — Meerat, Delhi, Agra, Gwalior, Jhansi şi altele, în care revolta de la l857 lăsase prea multe nenorociri în urma ei. Tot ceea ce ar fi putut să i le recheme în amintire colonelului Munro trebuia să dispară, odată cu ultimii rebeli ai insurecţiei. Locuinţele noastre rulante urmau aşadar să străbată provinciile fără a se opri în oraşele principale, însă ţinutul merita osteneala de a fi vizitat numai pentru frumuseţile lui naturale, în această privinţă, uriaşul regat al Sindului nu se compară cu nici un altul. Dinaintea Gigantului nostru de Oţel aveau să se deschidă cele mai pitoreşti căi din întreaga peninsulă.

Musonul încetase odată cu sezonul ploilor, a cărui perioadă nu se prelungeşte niciodată după luna august. Primele zile ale lunii septembrie făgăduiau o temperatură plăcută, care avea să facă mai puţin grea cea de a doua parte a călătoriei.

În timpul ultimei săptămâni a şederii noastre în *sanitarium,* Fox şi Gumi au fost nevoiţi să aprovizioneze zilnic cămara. Însoţiţi de cei doi câini, ei au străbătut zona aceea de mijloc în care mişună potârnichile, fazanii şi dropiile. Zburătoarele, păstrate în gheţăria Casei cu aburi, aveau să procure o excelentă carne de vânat pentru drumul de întoarcere.

Am mai mers de două sau trei ori în vizită la *kraal.* Acolo, şi Mathias Van Guitt se pregătea de plecare spre Bombay, privind necazurile ca un filozof care se înalţă deasupra mizeriilor mai mici sau mai mari ale existenţei.

După cum ştiţi, prin capturarea celui de al zecelea tigru care costase atât de scump, menajeria era completă. Lui Mathias Van Guitt nu-i rămânea deci altceva mai bun de făcut decât să se îngrijească să-şi refacă atelajele de bivoli. Nici una dintre rumegătoarele care fugiseră în timpul atacului fiarelor sălbatice nu se mai întorsese la *kraal.* După toate probabilităţile, risipite prin pădure, animalele pieriseră de moarte violentă. Era aşadar nevoie să le înlocuiască, ceea ce în asemenea împrejurări părea un lucru greu de îndeplinit. În acest scop, furnizorul îl trimisese pe Kalagani să umble prin fermele şi târguşoarele învecinate ţinutului Tarryani şi-l aştepta cu destulă nerăbdare să se întoarcă.

Cea din urmă săptămână a şederii noastre în Tarryani a trecut fără incidente. Rana căpitanului Hod se vindeca încet,

încet. Poate că el socotea să-şi încheie campania printr-o ultimă expediţie; însă a fost nevoit să renunţe, la stăruinţele colonelului Munro. Întrucât nu mai era atât de sigur pe braţul său, la ce bun să se expună riscurilor? Dacă vreo fiară sălbatică i s-ar fi ivit în drum în restul călătoriei, n-ar fi avut atunci ocazia să-şi ia revanşa?

— Dealtfel, i-a atras atenţia Banks, te mai afli în viaţă, domnule căpitan, şi patruzeci şi nouă de tigri au murit de mâna dumitale, ca să nu-i mai socotim şi pe cei răniţi. După cum se vede, balanţa atârnă încă în favoarea dumitale!

— Da, patruzeci şi nouă, a răspuns oftând căpitanul Hod, dar eu tare aş mai fi vrut să ajung la cincizeci!

Era limpede că ţinea foartea mult la acest lucru. A sosit şi ziua de 2 septembrie. Ne aflam în ajunul plecării. În cursul dimineţii, Gumi a venit să ne anunţe vizita furnizorului de animale.

Într-adevăr, Mathias Van Guitt, însoţit de Kalagani, venise la *Steam House.* Fără îndoială, în clipa plecării, el voia să-şi ia rămas bun de la noi după toate regulile de bună cuviinţă.

Colonelul Munro l-a întâmpinat în mod cordial. Mathias Van Guitt s-a lansat într-un şir de fraze în care regăseai întreg neprevăzutul vorbăriei sale obişnuite. Parcă ghiceam însă că în spatele cuvintelor lui politicoase se afla un gând ascuns, pe care şovăia să-l rostească.

Şi tocmai Banks a atins miezul problemei, atunci când l-a întrebat pe Mathias Van Guitt dacă avusese norocul să-şi facă rost de atelaje.

— Nu, domnule Banks, a răspuns furnizorul de animale, Kalagani a străbătut zadarnic satele învecinate. Cu toate că a fost învestit de mine cu depline puteri, nu a reuşit să procure nici măcar o pereche din aceste utile rumegătoare. Sunt deci nevoit să mărturisesc, cu părere de rău, că, pentru a-mi conduce menajeria către cea mai apropiată gară, îmi lipseşte cu desăvârşire forţa motrice. Dispersarea bivolilor mei, provocată de neaşteptatul atac din noaptea de 25 spre 26 august, mă pune astfel într-o oarecare încurcătură... Cuştile, împreună cu pensionarii lor cu patru picioare, sunt grele şi...

— Şi cum veţi face ca să le duceţi până la gară? l-a întrebat inginerul.

— Nu prea ştiu, a şovăit Mathias Van Guitt. Caut... chibzuiesc... ezit... Cu toate acestea... clipa plecării a sunat şi la 20 septembrie, adică peste optsprezece zile, trebuie să livrez la Bombay comanda de feline...

— Optsprezece zile! a spus Banks. Păi atunci, nu mai aveţi nici o oră de pierdut!

— Ştiu, domnule inginer. Astfel încât nu mai am decât un singur mijloc, doar unul...

— Care?

— Fără să vreau să-l deranjez în vreun fel, acela de a adresa domnului colonel o rugăminte foarte îndrăzneaţă... fără îndoială...

— Vorbiţi, dar, domnule Van Guitt, a spus colonelul Munro, şi dacă vă pot ajuta, fiţi încredinţat că am s-o fac cu plăcere.

Mathias Van Guitt s-a înclinat, şi-a îndreptat mâna dreaptă spre buze, partea superioară a corpului i s-a legănat încetişor şi întreaga lui atitudine era aceea a unui om care se simte copleşit de o amabilitate neaşteptată.

Pe scurt, furnizorul întreba, dată fiind puterea de tracţiune a Gigantului de Oţel, dacă n-ar fi cu putinţă să-şi lege cuştile rulante în coada trenului nostru, care să le remorcheze până la Etawah, cea mai apropiată staţie de *railway,* pe linia Delhi-Allahabad.

Era un traseu care nu depăşea trei sute cincizeci de kilometri, pe o şosea destul de bună.

— Este cu putinţă să-l satisfacem pe domnul Van Guitt? l-a întrebat colonelul pe inginer.

— Nu văd nici o greutate în asta, a răspuns Banks, şi Gigantul de Oţel nici măcar n-are să bage de seamă creşterea încărcăturii.

— S-a făcut, domnule Van Guitt, a spus colonelul Munro. Vă vom duce materialul până la Etawah. Trebuie să ştim să ne ajutăm ca între vecini, chiar şi în Himalaya.

— Domnule colonel, a răspuns Mathias Van Guitt, vă cunoşteam bunătatea şi, ca să fiu sincer, contasem şi eu puţin pe amabilitatea dumneavoastră.

— Aţi avut dreptate, a spus colonelul Munro.

Totul fiind astfel stabilit, Mathias Van Guitt s-a pregătit să se întoarcă la *kraal,* pentru a-şi concedia o parte din personal care devenise acum de prisos. Găsea cu cale să nu mai păstreze decât patru *shikari,* de care avea nevoie pentru întreţinerea cuştilor.

— Pe mâine, deci, a rostit colonelul Munro.

— Pe mâine, domnilor, a răspuns Mathias Van Guitt. Am să aştept la *kraal* sosirea Gigantului dumneavoastră de Oţel.

Şi furnizorul de animale, foarte fericit de reuşita vizitei sale la *Steam House,* s-a retras, nu fără a-şi fi făcut o ieşire în stilul unui actor care intră înapoi în culise, urmând toate tradiţiile comediei moderne.

Kalagani, după ce l-a privit îndelung pe colonelul Munro, a cărui călătorie la frontierele Nepalului părea să-l fi îngrijorat în mod serios, l-a urmat pe furnizor.

Ultimele noastre pregătiri fuseseră terminate. Toate materialele fuseseră puse la locul lor. Din *sanitarium* nu mai rămânea nimic. Cele două vagoane rulante nu-l mai aşteptau decât pe Gigantul nostru de Oţel. Elefantul trebuia să le coboare mai întâi până în câmpie, apoi să meargă până la *kraal* ca să ia cuştile şi să le aducă, spre a forma trenul. După aceea, urma să străbată de-a dreptul câmpiile Rohilkhandei.

A doua zi, în 3 septembrie, la ora şapte dimineaţa, Gigantul de Oţel era gata să-şi reia funcţiile pe care le îndeplinise atât de conştiincios până atunci. Însă, în clipa aceea, spre marea noastră uluire, s-a produs un incident neaşteptat.

Focarul cazanului, închis între coastele animalului, fusese umplut cu combustibil. Lui Kaluth, care tocmai îi dăduse foc, i-a venit atunci ideea să deschidă cutia de fum — între pereţii căreia se îmbină tuburile prin care trec produsele arderii şi străbat tot cazanul — ca să vadă dacă nimic nu împiedica tirajul.

Însă abia deschisese uşile cutiei, că a şi dat numaidecât îndărăt şi vreo douăzeci de curele au fost proiectate afară cu un şuierat neobişnuit.

Banks, Storr şi cu mine ne-am privit miraţi, fără să putem ghici cauza acestui fenomen.

— Ei, Kaluth, ce se întâmplă? a întrebat Banks.

— O ploaie de şerpi, domnule, a strigat fochistul.

Într-adevăr, curelele acelea erau nişte şerpi care-şi aleseseră drept domiciliu tuburile cazanului, fără îndoială ca să poată dormi mai bine. Îi atinseseră primele flăcări din focar. Câteva reptile căzuseră la pământ gata arse şi, dacă n-ar fi deschis Kaluth cutia de fum, într-o clipă ar fi fost prăjite cu toatele.

— Cum, a strigat căpitanul Hod dând fuga într-acolo. Gigantul nostru de Oţel are un cuib de şerpi în măruntaie?

Da, pe legea mea, şi încă dintre cei mai primejdioşi, unii dintre acei *whip snakes* — şerpi-bici, *gulabi,* cobre negre, şerpi cu ochelari, aparţinând celor mai veninoase specii.

Şi, în acelaşi timp, un superb piton-tigru, din familia boa, îşi scotea capul ascuţit prin orificiul de sus al coşului, adică prin extremitatea trompei elefantului, care se ridica în mijlocul primelor rotocoale de fum.

Şerpii care ieşiseră vii din tuburi se risipiseră iute printre mărăcini, fără ca noi să fi avut timpul să-i distrugem.

Însă pitonul n-a putut s-o şteargă la fel de uşor din tubul de tablă. Astfel încât căpitanul Hod s-a repezit să-şi ia carabina şi, cu un singur glonte, i-a sfarâmat capul.

Gumi, căţărându-se atunci pe Gigantul de Oţel, s-a cocoţat în partea de sus a trompei şi, cu ajutorul lui Kaluth şi a lui Storr, a izbutit să tragă afară uriaşa reptilă.

Nimic mai măreţ ca acest boa cu pielea verde-albastră, împodobită cu inele regulate, care părea tăiat dintr-o blană de tigru. Măsura nu mai puţin de cinci metri lungime şi avea grosimea unui braţ de om.

Era deci un exemplar superb al ofidienilor din India şi ar fi făcut parte într-un mod profitabil din menajeria lui Mathias Van Guitt, dat fiind numele de şarpe-tigru care i se dă de obicei. Trebuie să mărturisesc că, totuşi, căpitanul Hod n-a crezut că se cuvine să şi-l treacă în cont.

După scoaterea şarpelui, Kaluth a închis la loc cutia de fum, tirajul a ajuns să se facă regulat, curentul de aer a aţâţat focul din focar, în curând cazanul a început să duduie înăbuşit şi, după trei sferturi de oră, manometrul arăta că presiunea vaporilor este îndestulătoare. Nu mai aveam altceva de făcut decât să pornim la drum.

Cele două vagoane au fost legate unul de celălalt şi Gigantul de Oţel a manevrat în aşa chip, încât să se aşeze în fruntea trenului.

Ne-am mai aruncat o privire asupra încântătoarei panorame care se desfăşura spre miazăzi, o ultimă privire asupra minunatului lanţ muntos al cărui profil împodobea ca o dantelă cerul spre miazănoapte, am adresat un ultim bun-rămas lui Dhaulagiri care domină cu piscul său întregul teritoriu al Indiei septentrionale şi o şuierătură ne-a vestit plecarea.

Coborârea pe şoseaua şerpuitoare a avut loc fără nici o dificultate. Frâna cu aer comprimat stopa cu o putere roţile pe pantele prea abrupte. După o oră, trenul nostru oprea la limita inferioară a ţinutului Tarryani, în marginea câmpiei.

Gigantul de Oţel a fost atunci dezlegat şi, sub conducerea lui Banks, a mecanicului şi a fochistului, s-a înfundat încetişor într-una dintre largile alei ale pădurii.

Gumi a izbutit să tragă afară uriaşa reptilă

Două ore mai târziu, răgetul său se făcea auzit iarăşi: ieşea din desişul pădurii, remorcând cele şase cuşti ale menajeriei.

De cum a sosit, Mathias Van Guitt şi-a reînnoit mulţumirile faţă de colonelul Munro. Cuştile, în frunte cu un vagon menit să-i găzduiască pe furnizorul de animale şi pe oamenii săi, au fost legate de trenul nostru, alcătuind acum un adevărat convoi, format din nouă vagoane.

Un nou semnal al lui Banks, o nouă şuierătură reglementară şi Gigantul de Oţel, punându-se în mişcare, a început să înainteze cu măreţie pe şoseaua minunată care coboară spre miazăzi. *Steam House* şi cuştile lui Mathias Van Guitt, încărcate cu fiare sălbatice, nu păreau pentru el mai grele decât un simplu vagon de marfă.

— Ei bine, ce credeţi, domnule furnizor? a întrebat căpitanul Hod.

— Cred, domnule căpitan, i-a răspuns destul de îndreptăţit Mathias Van Guitt, că, dacă elefantul acesta ar fi fost un animal în carne şi oase, era cu mult mai extraordinar.

Şoseaua nu mai era aceeaşi cu cea pe care venisem până la poalele Himalayei. Ea se îndrepta înspre sud-vest, către Philibit — un mic oraş aflat la o sută cincizeci de kilometri de noul nostru punct de plecare.

Traseul a fost străbătut în tihnă, cu o viteză moderată, fără necazuri şi fără piedici.

Mathias Van Guitt lua loc zilnic la masa Casei cu aburi şi minunata sa poftă de mâncare onora mereu bucătăria domnului Parazard.

În curând a fost nevoie ca obişnuiţii noştri furnizori să-şi aducă aportul la întreţinerea cămării şi căpitanul Hod, acum vindecat — după cum o dovedise împuşcătura cu care ucisese pitonul — şi-a reluat puşca de vânătoare.

Dealtfel, odată cu oamenii personalului, era nevoie să fie hrăniţi şi pensionarii menajeriei, lucru de care se îngrijeau *shikarii.* Hinduşii aceştia îndemânatici, sub conducerea lui Kalagani — el însuşi un ţintaş foarte iscusit — n-au lăsat niciodată să scadă rezerva de carne de bizon şi de antilopă. Kalagani era într-adevăr un om deosebit. Cu toate că avea o fire puţin sociabilă, colonelul Munro se purta foarte prietenos cu el, deoarece nu făcea parte dintre aceia care uită cu uşurinţă un serviciu făcut.

La l0 septembrie, trenul ocolea localitatea Philibit fără să oprească, dar nu s-a putut feri de o mare adunare de hinduşi care au venit să-l viziteze.

Hotărât lucru, fiarele lui Mathias Van Guitt, oricât de remarcabile ar fi fost ele, nu puteau suporta nici o comparaţie cu Gigantul de Oţel. Nimeni nu le-a aruncat măcar o privire

printre gratiile cuştilor, întreaga admiraţie a hinduşilor fiind îndreptată asupra elefantului de oţel.

Steam House continua să coboare prin lungile şesuri ale Indiei septentrionale, lăsând la câteva leghe spre apus Bareilly, unul dintre principalele oraşe ale Rohilkhandei. Înainta când printre păduri populate de o lume întreagă de păsări, cărora Mathias Van Guitt ne făcea să le admirăm «penajul strălucitor», când prin câmpie, străbătând hăţişurile acelea de salcâmi spinoşi, înalţi de doi până la trei metri, numiţi de către englezi *wait-a-bit-bush.* Se găseau acolo în număr mare porci mistreţi care mâncau cu lăcomie bacele gălbui produse de aceşti arbori. Câteva asemenea suine au fost ucise — nu fără primejdii, căci sunt într-adevăr nişte animale foarte sălbatice şi periculoase. În mai multe rânduri, căpitanul Hod şi Kalagani au avut prilejul să dea dovadă de acel sânge rece şi de acea iscusinţă care făceau din ei doi vânători fără seamăn.

Între Philibit şi gara Etawah, trenul a avut de trecut peste o porţiune a cursului superior al Gangelui şi, după puţin timp, peste albia unuia dintre afluenţii săi importanţi, Kali-Nadi.

Întregul material rulant al menajeriei a fost dezlegat şi *Steam House,* transformată în aparat plutitor, a trecut cu uşurinţă de pe un mal pe celălalt, peste suprafaţa fluviului.

Nu tot astfel s-au petrecut lucrurile şi cu trenul lui Mathias Van Guitt. A fost rechiziţionat bacul şi cuştile au fost trecute pe rând peste cele două cursuri de apă. Dacă trecerea ne-a luat ceva timp, măcar ea s-a tăcut fără dificultăţi prea mari. Furnizorul de animale nu se afla la prima încercare de acest fel şi oamenii săi avuseseră de străbătut mai multe fluvii atunci când merseseră către graniţa himalayană.

Pe scurt, fără incidente vrednice de-a fi povestite, la data de l7 septembrie am ajuns la linia de cale ferată Delhi-Allahabad, la mai puţin de o sută de paşi de gara Etawah.

Aici, convoiul nostru avea să se împartă în două, cele două părţi urmând să nu se mai reunească niciodată.

Cea dintâi, trebuia să-şi continue coborârea spre sud prin teritoriile întinsului regat al Sindului, astfel încât să ajungă la munţii Vindhya şi să treacă în guvernământul Bombay.

Cea de a doua, urcată pe vagoane-platformă, avea să ajungă la Allahabad şi de acolo, cu railwayul de Bombay, să atingă litoralul Mării Arabiei.

Ne-am oprit deci şi am organizat tabăra pentru noapte. A doua zi în zori, în timp ce furnizorul trebuia să apuce calea spre sud-est, noi urma ca, tăind drumul acesta în unghi drept, să călătorim aproape de-a lungul meridianului de şaptezeci şi şapte de grade longitudine estică.

Însă, părăsindu-ne, Mathias Van Guitt se vedea nevoit să se despartă de o parte a personalului, care nu-i mai era de nici un folos. Cu excepţia a doi hinduşi care să se îngrijească de cuştile animalelor în timpul unei călătorii ce nu putea să dureze mai mult de două sau trei zile, el nu mai avea nevoie de nimeni. Odată ajuns la Bombay, unde îl aştepta o navă aflată pe punctul de plecare spre Europa, transbordarea mărfurilor sale urma să fie făcută de către hamalii din port.

Astfel, câţiva dintre *shikarii* lui rămâneau liberi şi, printre ei, Kalagani.

Aţi aflat cum şi de ce ne legasem sufleteşte de hindusul acesta, după serviciile aduse colonelului Munro şi căpitanului Hod.

Atunci când Mathias Van Guitt şi-a concediat oamenii, lui Banks i s-a părut că hindusul nu prea ştie ce-o să mai facă pe viitor şi l-a întrebat dacă nu i-ar fi pe plac să ne însoţească până la Bombay.

Kalagani, după ce a stat o clipă pe gânduri, a primit oferta inginerului, iar colonelul Munro şi-a mărturisit mulţumirea pe care o încerca venindu-i în ajutor în această împrejurare. Hindusul urma deci să facă parte din personalul Casei cu aburi şi, întrucât cunoştea bine toată partea aceea a Indiei, ne putea fi de mare ajutor.

A doua zi am ridicat tabăra. Nu mai aveam nici un interes să ne prelungim şederea. Gigantul de Oţel se afla sub presiune. Banks i-a dat ordin lui Storr să fie gata de plecare.

Nu ne mai rămânea decât să ne luăm rămas bun de la prietenul nostru, furnizorul de animale. Pentru noi a fost un lucru foarte simplu. Fireşte că, pentru el, a fost cu mult mai teatral.

Mulţumirile lui Mathias Van Guitt pentru serviciile pe care i le făcuse colonelul Munro au luat în mod necesar o formă amplificată. A «jucat» ultimul act în mod admirabil şi a fost desăvârşit în marea scenă a despărţirii.

Printr-o mişcare a muşchilor antebraţului, mâna lui dreaptă a fost întoarsă în pronaţie, astfel încât palma privea spre pământ. Acest lucru voia să spună că aici, jos, el n-avea să uite nicicând ceea ce-i datora colonelului Munro şi că, dacă recunoştinţa avea să fie izgonită din lumea aceasta pământească, ea îşi va găsi un ultim refugiu în inima sa.

Apoi, printr-o mişcare inversă, el şi-a readus mâna în supinaţie, adică şi-a întors palma, înăltând-o spre zenit, ceea ce însemna că şi acolo sus, pe lumea cealaltă, simţămintele dinlăuntrul lui nu se vor stinge şi că nici măcar printr-o recunoştinţă veşnică nu se va putea achita de obligaţiile pe care le contractase.

Colonelul Munro i-a mulţumit lui Mathias Van Guitt după cum se cuvenea şi, după câteva minute, furnizorul de animale al caselor din Hamburg şi din Londra dispăruse din faţa privirilor noastre.

Capitolul VII

TRECEREA RÂULUI BETWA

La data de l8 septembrie, iată care era poziţia noastră exactă, calculată faţă de punctul de plecare, de locul de popas şi de punctul de destinaţie:

1. De la Calcutta, o mie trei sute de kilometri.
2. De la *sanitariumul* din Himalaya, trei sute optzeci de kilometri.
3. Până la Bombay, o mie şase sute de kilometri.

Dacă n-am socoti decât distanţele, nu străbătusem nici jumătate din itinerar; însă, ţinând seama de cele şapte săptămâni pe care *Steam House* le petrecuse pe frontiera himalayană, se scursese mai mult de jumătate din timpul ce trebuia dedicat călătoriei. Părăsisem Calcutta la 6 martie. În mai puţin de două luni, dacă nimic n-avea să ne împiedice mersul, socoteam că vom ajunge pe litoralul apusean al Hindustanului.

De altminteri, itinerarul nostru avea să fie într-o oarecare măsură scurtat. Hotărârea de a ocoli marile oraşe distruse în timpul revoltei de la l857 ne silea să coborâm mai de-a dreptul spre sud. Prin minunatele provincii ale Sindului se deschideau frumoase şosele carosabile şi Gigantul de Oţel n-avea să întâlnească nici o piedică, cel puţin până la munţii din regiunea sa centrală. Călătoria făgăduia aşadar să se desfăşoare în cele mai bune condiţii, uşor şi în deplină siguranţă.

Ceea ce avea s-o facă şi mai lesnicioasă era prezenţa lui Kalagani în rândul personalului Casei cu aburi. Hindusul cunoştea de minune toată partea aceasta a peninsulei. Banks urma s-o constate în cursul aceleiaşi zile. După prânz, în timp ce colonelul Munro şi căpitanul Hod îşi făceau siesta, Banks l-a întrebat în ce calitate străbătuse el atât de des acele provincii.

— Umblam, i-a răspuns Kalagani, cu una din numeroasele caravane de *banjari* care cară pe spinările boilor provizii de cereale, fie pe seama guvernului, fie pe seama unor particulari.

Astfel, am urcat şi am coborât de douăzeci de ori prin ţinuturile din nordul Indiei.

— Asemenea caravane mai străbat şi acum partea aceasta a peninsulei? l-a întrebat inginerul.

— Da, domnule, i-a răspuns Kalagani, şi, în anotimpul în care ne găsim, aş fi foarte mirat dacă nu ne-am întâlni cu o trupă de *banjari* mărşăluind către nord.

— Ei bine, Kalagani, faptul că dumneata cunoşti atât de bine ţinuturile de primprejur ne va fi de mare folos. În loc să trecem prin marile oraşe ale regatului Sindului, vom traversa de-a curmezişul câmpiile şi dumneata ai să ne călăuzeşti.

— Cu dragă inimă, domnule, i-a răspuns hindusul, pe tonul acela rece cu care răspundea el de obicei şi cu care nu izbutisem încă să mă deprind.

Apoi, a adăugat:

— N-aţi vrea să vă arăt în linii mari direcţia pe care va trebui s-o urmăm?

— Te rog, chiar.

Şi vorbind astfel, Banks a desfăşurat pe masă o hartă la scară mică a acestei părţi a Indiei, spre a verifica exactitatea informaţiilor lui Kalagani.

— Nimic mai simplu, a reluat hindusul. O linie aproape dreaptă are să ne conducă de la calea ferată spre Delhi până la calea ferată către Bombay, care se-ntâlnesc la Allahabad. De la gara Etawah, pe care tocmai am părăsit-o, şi până la graniţa Bundelkundului, nu vom avea de trecut decât peste un singur curs de apă mai însemnat, şi anume Jumna, iar între graniţă şi munţii Vindhya, peste un al doilea curs de apă, Betwa. Chiar şi în cazul când amândouă râurile ar fi ieşit din matcă de pe urma sezonului ploilor, trenul plutitor n-are să fie stânjenit, cred, în trecerea lui de pe un mal pe celălalt.

— Nu are să întâmpine nici o dificultate mai serioasă, i-a răspuns inginerul. Şi, odată ajunşi în munţii Vindhya?...

— Ne vom îndrepta puţin spre sud-est, ca să alegem un defileu uşor de străbătut. Chiar şi acolo, nici o piedică nu ne va sta în cale. Cunosc un loc de trecere ale cărui pante sunt destul de blânde. Este pasul Sirgur, pe unde sunt mânate de preferinţă atelajele.

— Pretutindeni pe unde trec caii, am întrebat eu, poate să treacă şi Gigantul nostru de Oţel?

— Poate cu siguranţă să treacă, mi-a răspuns Banks. Numai că, dincolo de pasul Sirgur, ţinutul este foarte accidentat. N-ar fi mai bine să ne îndreptăm spre munţii Vindhya mergând de-a curmezişul prin Bhopal?

— Acolo sunt numeroase oraşe, a răspuns Kalagani, şi va fi greu să le ocolim, iar şipaii s-au distins în mod deosebit în acea zonă în timpul războiului de independenţă.

Am fost puţin cam mirat de această denumire — «războiul de independenţă» — pe care o dădea Kalagani insurecţiei de la l857. Însă nu trebuie să uităm că vorbea un hindus şi nu un englez. De altminteri, se părea că el nu luase parte la revoltă sau, cel puţin, nu spusese niciodată nimic care să ne facă să credem aşa ceva.

— Fie, a răspuns Banks, să lăsăm oraşele Bhopalului spre vest, şi dacă eşti sigur că prin pasul Sirgur ajungem la o şosea practicabilă...

— O şosea pe care am umblat des, domnule, şi care, după ce dă ocol lacului Puturia, ajunge, la patruzeci de mile depărtare, la calea ferată Bombay-Allahabad, în apropiere de Jabalpur.

— Într-adevăr, a răspuns Banks, care urmărea pe hartă indicaţiile date de hindus. Şi pornind din acel punct?...

— Şoseaua cea mare se îndreaptă spre sud-vest şi, ca să spun aşa, merge de-a lungul căii ferate până la Bombay.

— Ne-am înţeles, a răspuns Banks. Nu văd nici o piedică serioasă în traversarea munţilor Vindhya şi itinerarul acesta ne convine. La serviciile pe care ni le-ai mai făcut, Kalagani, mai adaugi unul, pe care nu-l vom uita.

Kalagani s-a înclinat şi s-ar fi retras dacă, răzgândindu-se, nu s-ar fi întors spre inginer.

— Ai să-mi pui vreo întrebare? a spus Banks.

— Da, domnule, i-a răspuns hindusul. Aş putea să vă întreb de ce ţineţi în mod deosebit să ocoliţi principalele oraşe din Bundelkund?

Banks s-a uitat spre mine. Nu era nici un motiv să-i ascundă lui Kalagani cele privitoare la sir Edward Munro, astfel încât hindusul a fost pus la curent cu situaţia colonelului. Kalagani a ascultat foarte atent ceea ce-i aducea la cunoştinţă inginerul. Apoi, cu un ton care vădea o oarecare uimire, a spus:

— Colonelul Munro nu mai are a se teme de Nana Sahib, cel puţin în provinciile acestea.

— Nici în provinciile acestea şi nici prin alte părţi, i-a răspuns inginerul. Dar, de ce zici «în provinciile acestea»?

— Pentru că, dacă nababul a reapărut, aşa cum s-a spus acum câteva luni, în guvernământul Bombay, a răspuns Kalagani, cu toate cercetările făcute, nu i s-a putut descoperi locul de refugiu şi ar fi foarte posibil să fi trecut din nou frontiera indo-chineză.

Răspunsul lui părea să dovedească un lucru: Kalagani n-avea ştiinţă de cele petrecute în zona munţilor Satpura şi de faptul

că, în luna mai, Nana Sahib fusese ucis de către nişte soldaţi din armata regală la palul Tandit.

— După câte văd, Kalagani, a spus atunci Banks, ştirile care străbat India ajung mai greu până în pădurile Himalayei.

Hindusul ne-a aţintit cu privirea şi n-a răspuns nimic, întocmai ca un om care nu pricepe despre ce este vorba.

— Da, a reluat Banks, s-ar părea că nu ştii că Nana Sahib a murit.

— A murit Nana Sahib? a strigat hindusul.

— Fără îndoială, a răspuns Banks. Guvernul a făcut cunoscute împrejurările în care a fost ucis.

— Ucis? a întrebat Kalagani clătinând din cap. Unde anume ar fi fost ucis Nana Sahib?

— La palul Tandit, în munţii Satpura.

— Şi când?..

— Acum aproape patru luni, a răspuns inginerul, la 25 mai... Kalagani, a cărui privire mi s-a părut în clipa aceea ciudată, a încrucişat braţele la piept şi n-a spus nimic.

— Ai motive, l-am întrebat eu, să nu crezi în moartea lui Nana Sahib?

— Nici unul, domnilor, s-a mulţumit să-mi răspundă Kalagani. Cred ce-mi spuneţi dumneavoastră.

După o clipă, Banks şi cu mine rămăsesem singuri şi inginerul adăuga:

— Toţi hinduşii gândesc la fel! Conducătorul şipailor răsculaţi a ajuns legendar. Superstiţioşii ăştia n-au să creadă niciodată că a murit, pentru că nu l-au văzut spânzurat!

— Fac şi ei, i-am răspuns, întocmai ca bătrânii de pe vremea Imperiului, care, la douăzeci de ani după moartea lui, susţineau că Napoleon mai trăieşte!

După ce *Steam House* trecuse cu cincisprezece zile în urmă peste Gangele de Sus, un ţinut fertil îşi desfăşura şoselele minunate dinaintea Gigantului de Oţel. Era Doab, teritoriu cuprins în unghiul dintre Gange şi Jumna, mai înainte ca aceste cursuri de apă să se unească în apropiere de Allahabad. Câmpii aluvionare desţelenite de brahmani cu douăzeci de secole înaintea erei creştine, procedee de cultivare a pământului încă foarte rudimentare la ţărani, mari lucrări de irigaţii datorate inginerilor englezi, câmpuri de bumbac deosebit de înfloritoare, gemetele presei de balotat bumbac lângă fiecare sat, cântecele muncitorilor care le puneau în mişcare, iată impresiile care mi-au rămas despre ţinutul Doab, în care a fost întemeiată odinioară biserica primitivă.

Călătoria se desfăşura în cele mai bune condiţii. Priveliştile se schimbau, s-ar putea zice, după bunul plac al fanteziei noastre.

Locuinţa se deplasa fără osteneală, pentru plăcerea ochilor noştri. Nu era oare acesta, aşa cum pretindea Banks, ultimul cuvânt al progresului în arta locomoţiei? Care cu boi, căruţe cu cai sau cu catâri, vagoane de *railway* — ce însemnaţi voi pe lângă casele noastre rulante?

La l9 septembrie, *Steam House* se oprea pe malul stâng al Jumnei, însemnat curs de apă care delimitează în partea centrală a peninsulei ţara rajahilor propriu-zisă sau Rajahstanul de Hindustan, care este mai ales ţara hinduşilor.

Apele Jumnei prindeau să se umfle. Începea să se simtă cum curentul devine mai iute; însă, chiar dacă ne făcea trecerea puţin mai grea, de împiedicat tot nu putea s-o împiedice. Banks a luat câteva măsuri de precauţie. A fost nevoie să căutăm un loc mai bun unde să tragem la mal. L-am găsit. După o jumătate de oră, *Steam House* urca pe malul celălalt al râului. Trenurile căilor ferate au nevoie de poduri înălţate cu cheltuieli mari şi unul dintre aceste poduri, de formă tubulară, păşeşte peste Jumna în apropierea fortăreţei Selimargh, lângă Delhi. Gigantului nostru de oţel şi celor două vagoane ale sale cursurile de apă le ofereau o cale la fel de lesnicioasă ca şi cele mai bune şosele cu macadam din peninsulă.

Dincolo de râul Jumna, ţinuturile Rajahstanului cuprind un anumit număr de oraşe dintre acelea pe care, din spirit de prevedere, inginerul a vrut să le îndepărteze din itinerarul său. În stânga se găseşte Gwalior, pe malul râului Sawunrika, aşezat pe un bloc de bazalt, cu superba moschee a lui Musjid, cu palatul Palului, cu ciudata sa Poartă a Elefanţilor, cu renumita ei fortăreaţă, cu vihara ei de creaţie budistă; cetate veche, căreia oraşul modern Lashkar, clădit la doi kilometri depărtare, îi face o concurenţă serioasă. Acolo, în fundul acestui Gibraltar al Indiei, *rani* din Jhansi, tovarăşa devotată a lui Nana Sahib, luptase eroic până în ultimul ei ceas. Acolo, în lupta cu două escadroane ale regimentului al 8-lea de husari din armata regală, ea a fost ucisă, după cum se ştie, chiar de mâna colonelului Munro, care luase parte la acţiune împreună cu un batalion din propriul lui regiment. Se mai ştie că din ziua aceea dura ura neîndurătoare a lui Nana Sahib, ură pe care nababul căutase să şi-o astâmpere, până şi-a dat ultima suflare! Da, ar fi fost mai bine ca sir Edward Munro să nu meargă, spre a-şi mai reînsufleţi amintirile, la porţile oraşului Gwalior!

După Gwalior, spre apus de noul nostru traseu, se află Antri şi câmpia sa întinsă din care ţâşnesc, ici şi colo, numeroase piscuri, întocmai ca insuliţele unui arhipelag. Se mai găseşte şi Datia, ce numără o existenţă de nici cinci secole şi în care poţi admira casele cochete, fortăreaţa centrală, templele cu fleşe felurite, palatul părăsit al lui Birsing-Deo, arsenalul lui Tope-

Kana — tot acest întreg alcătuind capitala regatului Datia, tăiat din colţul nordic al Bundelkundului şi care s-a pus sub protecţia Angliei. Ca şi Gwalior, Antri şi Datia fuseseră grav lovite de mişcarea insurecţională de la 1857.

Se mai află în sfârşit Jhansi, pe lângă care am trecut la mai puţin de patruzeci de kilometri, la data de 22 septembrie. Oraşul adăposteşte cea mai importantă garnizoană militară din întreg Bundelkundul, şi spiritul revoltei a rămas mereu viu în rândul poporului de jos. Jhansi, oraş relativ modern, face un comerţ însemnat cu muselină indigenă şi cu stămburi albastre. Nu se găseşte aici nici un monument dinaintea întemeierii sale, care nu datează decât din secolul al XVII-lea. Totuşi, merită să-i vizitezi cetăţuia, ale cărei ziduri exterioare n-au putut fi distruse de proiectilele englezeşti, şi necropola rajahilor, cu un aspect deosebit de pitoresc. Aceasta a fost principala fortăreaţă a şipailor revoltaţi din India centrală. Aici, cutezătoarea *rani* a provocat prima răscoală, care avea în curând să cuprindă întregul Bundelkund. Aici, sir Hugh Rose a fost nevoit să dea o bătălie care a durat nu mai puţin de şase zile şi în timpul căreia şi-a pierdut cincisprezece la sută din efectiv. Aici, în ciuda înverşunării lor, Tantia Topi, Balao Rao — fratele lui Nana Sahib — şi în sfârşit acea *rani,* deşi erau ajutaţi de o garnizoană de douăsprezece mii de şipai şi sprijiniţi de o armată de douăzeci de mii de oameni, au fost siliţi să cedeze în faţa superiorităţii armelor engleze! Aici, după cum ne povestise Mac Neil, colonelul Munro îi salvase viaţa sergentului său, dăruindu-i ultima picătură de apă care-i mai rămăsese. Da! Jhansi, mai mult decât orişicare dintre oraşele pline de amintiri funeste, trebuia ţinut la distanţă într-un traseu ale cărui etape fuseseră alese de către cei mai buni prieteni ai colonelului!

A doua zi, în 23 septembrie, o întâlnire care ne-a întârziat timp de câteva ore a îndreptăţit o observaţie făcută mai înainte de Kalagani.

Era ora unsprezece dimineaţa. După ce ne-am isprăvit micul dejun, ne aşezasem să ne facem siesta, care în verandă, care în salonul Casei cu aburi. Gigantul de Oţel mergea cu o viteză de nouă până la zece kilometri pe oră. O şosea măreaţă, umbrită de arbori frumoşi, se desena în faţa lui, printre câmpuri de bumbac şi lanuri de cereale. Timpul era frumos, soarele strălucea cu putere. Trebuie să vă spun însă că drumului acestuia mare nu i-ar fi stricat o stropire «municipală», căci vântul înălţa trâmbe de praf fin, alb, dinaintea trenului nostru.

Însă, un lucru cu totul deosebit s-a petrecut atunci când, pe o distanţă de două sau trei mile, atmosfera ni s-a părut plină de vârtejuri de praf, cum nici măcar un *simun* violent n-ar fi ridicat în deşertul libian.

— Nu pricep cum de se poate produce un asemenea fenomen, a spus Banks, întrucât abia adie un vânt uşor.

— Are să ne explice Kalagani, i-a răspuns colonelul Munro.

A fost chemat hindusul care a venit până în verandă, s-a uitat pe şosea înainte şi, fără să şovăie, ne-a spus:

— Este o caravană lungă care urcă spre nord şi, după cum v-am prevenit, domnule Banks, este o caravană de *banjari.*

— Ei bine, Kalagani dragă, l-a întrebat Banks, fără îndoială că ai să-ţi regăseşti acum vreunul dintre vechii tovarăşi?

— Se prea poate, domnule, i-a răspuns hindusul, deoarece am trăit multă vreme printre triburile acestea nomade.

— Ai de gând atunci să ne părăseşti ca să pleci cu ei? l-a întrebat căpitanul Hod.

— Nicidecum, a replicat Kalagani.

Hindusul nu se înşelase. După o jumătate de oră, aşa puternic cum era, Gigantul de Oţel a fost silit să se oprească din mers în faţa unui zid de rumegătoare.

Nu aveam însă de ce să regretăm întârzierea. Spectacolul care se desfăşura în faţa ochilor noştri merita osteneala de a fi privit.

O turmă, numărând pe puţin patru sau cinci mii de boi, năpădise şoseaua spre sud, pe o distanţă de mai mulţi kilometri. După cum ne anunţase Kalagani, convoiul de rumegătoare aparţinea unei caravane de *banjari.*

— *Banjarii,* ne-a spus Banks, sunt adevăraţii nomazi ai Hindustanului. Mai curând popor decât trib, fără domiciliu stabil, ei trăiesc vara în corturi, iarna în colibe. Sunt hamalii peninsulei şi i-am văzut la treabă în timpul insurecţiei de la l857. Printr-un soi de convenţie tacită între beligeranţi, convoaiele lor erau lăsate să treacă prin provinciile tulburate de revoltă. Într-adevăr, ei aprovizionau ţara şi hrăneau la fel de bine armata regală ca şi armata nativă. Dacă ar trebui cu tot dinadinsul să le atribuim acestor nomazi o patrie în India, aceea ar fi Rajputana şi îndeosebi, poate, regatul Milwar. Dar, întrucât vor defila prin faţa noastră, te sfătuiesc, dragă Maucler, să-i examinezi cu atenţie pe aceşti *banjari.*

Trenul se trăsese prevăzător la o margine a şoselei. N-ar fi putut să ţină piept avalanşei de animale cornute, dinaintea cărora nici măcar fiarele sălbatice n-ar fi şovăit să se cărăbănească.

Am observat cu atenţie acel lung cortegiu, aşa cum mă povăţuise Banks; însă, mai înainte, se cuvine să constat că, în împrejurarea de faţă, *Steam House* nu părea să-şi producă efectul obişnuit. Gigantul de Oţel, atât de deprins să provoace admiraţia generală, abia dacă a atras atenţia *banjarilor,* învăţaţi fără îndoială să nu se mire de nimic.

Bărbaţii şi femeile din neamul acesta erau admirabili: ei — mari de stat, viguroşi, cu trăsături fine, cu nasul acvilin, părul buclat, având culoarea bronzului în care arama roşie ar precumpăni asupra cositorului, îmbrăcaţi cu tunică lungă şi purtând turban pe cap, înarmaţi cu lance, scut, pavăză rotundă şi cu spada aceea mare care se poartă cruciş peste piept; ele — de statură înaltă, bine proporţionate, mândre ca şi bărbaţii din tribul lor, cu bustul strâns într-un pieptăraş, cu partea de jos a corpului ascunsă sub cutele unei fuste largi, cu tot trupul înveşmântat din creştet şi până-n tălpi într-un soi de draperie elegantă, purtând cercei în urechi, coliere la gât, brăţări la mâini şi inele la glezne, din aur, din fildeş, din scoici.

Pe lângă bărbaţi, femei, bătrâni şi copii, mergeau cu pas tihnit mii de boi, fără şei sau căpestre, scuturându-şi ciucurii roşii sau făcând să le sune clopoţeii de pe cap, purtând în spinare desagi cu grâu sau alte cereale. Trecea un trib întreg, plecat cu caravana, sub conducerea unui şef ales, un *naik,* a cărui putere este nemărginită pe durata mandatului său. Numai el conduce convoiul, fixează orele de popas, dispune şirurile de corturi din tabără.

În frunte păşea un taur de talie mare, având o înfăţişare superbă, învăluit în stofe strălucitoare, împodobit cu un ciorchine de clopoţei şi de ornamente din scoici. L-am întrebat pe Banks dacă nu ştie care sunt funcţiile acestui animal măreţ.

— Kalagani ar putea să ni le spună cu precizie, mi-a răspuns inginerul. Unde o fi?

A fost chemat Kalagani. Nu şi-a făcut apariţia. A fost căutat. Nu se mai găsea pe lângă *Steam House.*

— Fără îndoială, s-a dus spre a-şi reînnoi cunoştinţa cu vreunul dintre foştii săi tovarăşi, a spus colonelul Munro, însă se va întoarce înainte de plecare.

Nimic mai firesc, dealtfel. Aşadar, n-avea de ce să ne neliniştească absenţa momentană a hindusului; cu toate acestea, în ceea ce mă priveşte, era un lucru care mă îngrijora.

— Ei bine, a spus atunci Banks, dacă nu mă înşel, taurul acesta este, în caravanele *banjarilor,* reprezentantul divinităţii lor. Pe unde calcă el, pe acolo păşesc cu toţii. Când se opreşte, fac tabără, însă îmi închipui că taurul ascultă în taină de instrucţiunile *naikului.* Pe scurt, la el se rezumă întreaga religie a acestor nomazi.

Abia la două ore după ce începuse defilarea, am început să zărim capătul nesfârşitului alai. Îl căutam pe Kalagani în ultimele rânduri, când s-a ivit însoţit de un hindus care nu semăna la înfăţişare cu *banjarii.* Era, fără îndoială, unul dintre indigenii aceia care se angajează pentru o vreme în serviciul caravanelor, aşa cum făcuse şi Kalagani în mai multe rânduri.

Stăteau de vorbă cu răceală, de parcă abia rosteau cuvintele, aş putea spune. Despre cine sau despre ce or fi vorbit? Se prea poate că despre ţinutul pe care tocmai îl străbătuse tribul aflat în marş, ţinut în care urma să pătrundem sub conducerea noii noastre călăuze.

Indigenul, care rămăsese în coada caravanei, trecând pe lângă Casa cu aburi, s-a oprit o clipă. S-a uitat cu interes la trenul dinaintea căruia se găsea elefantul artificial şi mi s-a părut că îl priveşte mai cu osebire pe colonelul Munro, însă n-a intrat în vorbă cu noi. Apoi, făcându-i un semn de rămas-bun lui Kalagani, a ajuns din urmă cortegiul şi s-a pierdut curând într-un nor de praf.

Atunci când Kalagani s-a apropiat de noi, el i s-a adresat colonelului Munro, fără a mai aştepta să i se pună întrebări:

— Unul dintre foştii mei tovarăşi, care se află în slujba caravanei de două luni de zile, s-a mulţumit el să spună.

Asta a fost tot. Kalagani şi-a reluat locul în trenul nostru şi, în curând, *Steam House* alerga pe şoseaua însemnată de urmele lungi lăsate de copitele miilor de boi.

A doua zi, la 24 septembrie, Gigantul de Oţel s-a oprit ca să înnoptăm la vreo cinci sau şase kilometri spre răsărit de Urcha, pe malul stâng al râului Betwa, unul dintre principalii afluenţi ai Jumnei.

Despre Urcha nu se poate spune nimic: n-ai ce vedea acolo. Este fosta capitală a Bundelkundului, un oraş care era înfloritor în prima jumătate a secolului al şaptesprezecelea. Însă, mogulii pe de o parte, maharaţii pe de alta i-au dat lovituri îngrozitoare, de pe urma cărora ea nu şi-a mai revenit niciodată. Şi acum, unul dintre cele mai mari oraşe ale Indiei centrale nu mai este decât un târguşor, locuit de câteva sute de ţărani care trăiesc in mizerie.

Am spus că venisem să poposim pe malurile râului Betwa. Mai exact ar fi să spun că *Steam House* s-a oprit la oarecare distanţă de malul stâng al râului.

Ce-i drept, acest însemnat curs de apă, aflat în plină creştere, îşi ieşea atunci din matcă şi se revărsa din belşug peste maluri. De aceea, am fi putut să ne izbim de unele greutăţi vrând să trecem peste el. Rămânea însă de văzut pentru a doua zi ce puteam face. Noaptea devenise prea întunecoasă pentru ca Banks să mai poată lua atunci o hotărâre.

Urma aşadar ca, îndată după siesta de seară, fiecare dintre noi să meargă în cabina lui şi să se culce.

Niciodată, nici chiar în împrejurări deosebite, nu puneam să fie păzită tabăra pe timpul nopţii. La ce bun, dealtfel ? Ar fi putut oare cineva să ne fure locuinţele rulante? Nu. Ar fi putut cineva să ne fure elefantul? Nici atât. El s-ar fi apărat numai şi

numai prin propria-i greutate. Cât priveşte posibilitatea unui atac din partea tâlharilor care bântuie prin aceste provincii, ar fi fost un lucru de necrezut. Dealtfel, dacă nici unul dintre oamenii noştri nu stătea noaptea de gardă, erau aici cei doi câini, Phann şi Black, care ne-ar fi vestit orişice apropiere suspectă.

Tocmai un asemenea lucru s-a şi întâmplat în acea noapte. Pe la două dimineaţa, ne-au trezit nişte lătrături. M-am sculat numaidecât şi mi-am găsit tovarăşii în picioare.

— Ce se petrece? a întrebat colonelul Munro.

— Latră câinii, i-a răspuns Banks, şi, cu siguranţă, nu pe de pomană.

— O fi tuşit vreo panteră prin hăţişurile învecinate! şi-a dat cu părerea căpitanul Hod. Hai să coborâm să ne uităm pe la marginea pădurii şi, ca măsură de prevedere, să ne luăm puştile cu noi.

Sergentul Mac Neil, Kalagani, Gumi se şi aflau pe linia din faţă a taberei, ascultând, discutând şi încercând să-şi dea seama de ceea ce se petrecea în umbră. Ne-am dus lângă ei.

— Ei bine, a întrebat căpitanul Hod, nu cumva avem de-a face cu două sau trei fiare sălbatice care au venit la mal să se adape?

— Kalagani nu crede aşa ceva, a răspuns Mac Neil.

— Atunci, dumneata ce crezi că se petrece? l-a întrebat colonelul Munro pe hindus, care tocmai ni se alăturase.

— Nu ştiu, domnule colonel, i-a răspuns Kalagani, însă nu este vorba nici despre tigri, nici despre pantere, nici măcar despre şacali.

Mi se pare că zăresc o masă nelămurită pe sub copaci...

— O să vedem noi! a strigat căpitanul Hod, visând mereu la cel de-al cincizecilea tigru care-i mai lipsea.

— Aşteaptă, Hod, i-a spus Banks. În Bundelkund este întotdeauna bine să te fereşti de tâlharii de drumul mare.

— Suntem destul de numeroşi şi bine înarmaţi! a răspuns căpitanul Hod. Eu nu vreau să am conştiinţa încărcată.

— Fie! a făcut Banks.

Cei doi câini lătrau mai departe, însă fără să arate prin vreun semn că sunt cuprinşi de furia aceea pe care le-ar fi pricinuit-o în mod inevitabil apropierea fiarelor sălbatice.

— Munro, a spus atunci Banks, rămâi în tabără împreună cu Mac Neil şi cu ceilalţi. În vremea asta, Hod, Maucler, Kalagani şi cu mine ne vom duce în recunoaştere.

— Mergem? a strigat căpitanul Hod şi, în acelaşi timp, i-a făcut semn lui Fox să-l însoţească.

Phann şi Black, care şi ajunseseră sub acoperământul primilor copaci, ne arătau drumul. N-aveam altceva de făcut decât să-i urmăm.

Abia intrasem în pădure că s-a şi auzit zgomot de paşi. Fără îndoială, o trupă numeroasă iscodea pe lângă tabăra noastră. Se întrezăreau câteva umbre tăcute, care alergau prin hăţişuri.

Cei doi câini lătrau şi alergau înainte şi înapoi, la câţiva paşi în faţa noastră.

— Cine-i acolo? a strigat căpitanul Hod. Nici un răspuns.

— Fie că oamenii aceia nu vor să răspundă, a spus Banks, fie că nu ştiu englezeşte.

— Ei bine, atunci ştiu hindusa, i-am răspuns eu.

— Kalagani, a reluat Banks, strigă-le în limba hindi, că, dacă nu răspund, tragem.

Kalagani, folosind limbajul specific indigenilor din India centrală, le-a ordonat vagabonzilor să înainteze.

Dar, la fel ca şi prima dată, n-am auzit nici un răspuns.

A răsunat atunci o împuşcătură. Nerăbdătorul căpitan Hod trăsese în direcţia unei umbre care se furişa printre copaci.

Detunătura carabinei a fost urmată de o forfoteală nedesluşită. Ni s-a părut că o trupă întreagă de indivizi se împrăştia, apucând-o care spre dreapta, care spre stânga. Ceea ce s-a şi dovedit a fi sigur atunci când Phann şi Black, care se repeziseră înainte, s-au întors liniştiţi, nemaidând nici un semn de tulburare.

— Orice ar fi ei, vagabonzi sau tâlhari, a spus căpitanul Hod, oamenii aceia au bătut repede în retragere!

— Desigur, i-a răspuns Banks, şi n-avem altceva mai bun de făcut decât să ne întoarcem la *Steam House.* Însă, ca măsură de prevedere, tabăra va fi păzită până în zori.

După câteva clipe ne şi întorsesem la tovarăşii noştri. Mac Neil, Gumi şi Fox s-au înţeles între ei să facă pe rând de gardă, în timp ce noi ceilalţi ne-am retras în cabinele noastre.

În restul nopţii nu s-au produs alte tulburări. Aveam deci motive să credem că, văzând Casa cu aburi bine apărată, musafirii renunţaseră să-şi mai prelungească vizita.

A doua zi, în 25 septembrie, în timp ce se făceau pregătirile de plecare, colonelul Munro, căpitanul Hod, Mac Neil, Kalagani şi cu mine am vrut să explorăm pentru ultima dată liziera pădurii.

Banda care se aventurase în timpul nopţii nu lăsase nici o urmă. În orice caz, nu aveam de ce să ne facem griji din pricina ei.

Când ne-am întors, Banks lua măsurile de prevedere pentru trecerea Betwei. Râul, revărsat pe o mare întindere, îşi plimba apele gălbui cu mult dincolo de maluri. Curentul era extrem de

iute şi ar fi fost nevoie ca Gigantul de Oţel să-i ţină piept, ca să nu fie târât la vale.

Inginerul s-a îngrijit mai întâi să găsească locul cel mai nimerit pentru debarcare. Privind cu luneta, el încerca să descopere punctul unde ar fi fost cel mai bine să tragem la malul drept. Albia Betwei se desfăşura în această porţiune pe o lărgime de vreo milă. Era, aşadar, cel mai lung traiect nautic pe care trenul plutitor avusese să-l străbată până acum.

— Dar, am întrebat eu, ce fac călătorii sau comercianţii când se găsesc în faţa unor cursuri de apă umflate aşa de tare? Mi se pare că bacurile ar putea cu greu să ţină piept unor curenţi atât de iuţi, de parcă ar fi nişte şuvoaie repezi.

— Ei bine, mi-a răspuns căpitanul Hod, nimic mai simplu! Nici nu trec peste ele.

— Ba da, a spus Banks, trec, însă atunci când au elefanţi la dispoziţie.

— Cum! Elefanţii pot străbate înot asemenea distanţe?

— Fără îndoială, şi iată cum se procedează, a răspuns inginerul. Toate bagajele sunt urcate în spinarea acestor...

— Proboscidieni! a rostit căpitanul Hod, în amintirea prietenului său Mathias Van Guitt.

— Iar *mahouţii* îi silesc să intre în curent, a reluat Banks. Mai întâi, animalul şovăie, dă înapoi, rage; însă, resemnându-se, intră în fluviu, începe să înoate şi traversează vitejeşte cursul de apă. Recunosc că unii sunt uneori târâţi şi dispar în mijlocul şuvoaielor repezi, însă asemenea lucruri se petrec rar dacă sunt mânaţi de călăuze iscusite.

— Bine! a spus căpitanul Hod. Dacă n-avem *nişte* elefanţi, avem în schimb unul...

— Şi acesta ne va fi de ajuns, i-a răspuns Banks. Nu se aseamănă el cu acel *Oructor Amphibolis* al americanului Evans care, încă în l804, mergea pe pământ şi plutea pe ape?

Fiecare dintre noi şi-a reluat locul în tren şi Kaluth s-a dus la focarul lui, Storr în turelă, iar Banks lângă el, îndeplinind funcţia de timonier.

Trebuia să străbatem vreo cincizeci de picioare de mal inundat înainte de a ajunge la primele întinderi de ape. Gigantul de Oţel s-a zguduit uşor şi s-a pus în mişcare. Picioarele sale lungi au intrat în apă, dar n-au început încă să înoate. Era nevoie ca trecerea de pe terenul solid la suprafaţa lichidă să fie făcută cu oarecare prevedere.

Deodată, zgomotul acelei forfoteli care se produsese în cursul nopţii a ajuns iarăşi până la noi.

Vreo sută de indivizi ieşeau din pădure gesticulând şi strâmbându-se în fel şi chip.

— Mii de draci! Erau maimuţe! a strigat căpitanul Hod, râzând din toată inima.

Şi într-adevăr, o turmă întreagă de reprezentanţi ai neamului simiesc înaintau spre *Steam House* în rânduri strânse.

— Ce vor? a întrebat Mac Neil.

— Să ne atace, fără îndoială! a răspuns căpitanul Hod, totdeauna gata de apărare.

— Nu! N-avem a ne teme de nimic, a spus Kalagani, care avusese destul timp să observe banda de maimuţe.

— Dar, în sfârşit, ce vor? a întrebat pentru a doua oară sergentul Mac Neil.

— Să treacă râul în tovărăşia noastră, atât şi nimic mai mult! a răspuns hindusul.

Kalagani nu se înşelase. N-aveam de-a face cu giboni cu braţele lungi şi păroase, supărători şi neruşinaţi, nici cu acei «membri ai aristocraticei familii» care locuiesc în palatul de la Benares. Erau maimuţe din specia langurilor, cele mai mari din întreaga peninsulă, cvadrumane mlădioase, cu pielea neagră şi cu faţa spână, înconjurată de un colier de favoriţi albi care le dau înfăţişarea unor avocaţi bătrâni. În ce priveşte atitudinile lor ciudate şi gesturile exagerate, ele ar fi putut să-i dea lecţii până şi lui Mathias Van Guitt. Aveau blana ca de şinşila, cenuşie pe spate şi albă pe burtă, şi îşi purtau coada ridicată în sus.

Am aflat atunci că langurii sunt animale sfinte în întreaga Indie. O legendă spune că ele se trag din războinicii lui Rama, care au cucerit insula Ceylon. La Amber ocupă un întreg palat, Zenanah, în care, în mod prietenesc, le fac turiştilor onorurile casei. Uciderea lor este oprită cu desăvârşire şi nerespectarea acestei legi a costat până acum viaţa mai multor ofiţeri englezi.

Maimuţele acestea, cu o fire destul de blândă şi uşor de domesticit, sunt foarte primejdioase atunci când le ataci şi, dacă sunt numai rănite, ajung la fel de redutabile ca şi hienele sau panterele, după cum afirmă, pe drept cuvânt, domnul Louis Rousselet.

Însă nu era deloc vorba să-i atacăm pe languri, aşa încât căpitanul Hod şi-a pus puşca la loc.

Deci Kalagani avea dreptate când pretindea că întreaga trupă, neîndrăznind să înfrunte şuvoiul apelor revărsate, voia să se folosească de aparatul nostru plutitor ca să treacă peste Betwa?

Era cu putinţă să fie adevărat, lucru pe care aveam să-l vedem în curând.

Gigantul de Oţel, care străbătuse malul, atingea acum albia râului. Curând şi trenul a început să plutească odată cu el. Un cot al râului dădea naştere în acest loc unui soi de contracurent

de apă stătătoare; aşadar, în primul moment, *Steam House* a rămas aproape nemişcată.

Turma de maimuţe se apropiase şi se bălăcea în pânza puţin adâncă de apă care acoperea malul. Nici un fel de demonstraţii duşmănoase.

Însă, deodată, iată-le — masculi, femele, tineri şi bătrâni — ţopăind, sărind, prinzându-se de mână şi, până la urmă, săltând până pe acoperişul trenului care părea că le aşteaptă.

În câteva secunde se şi găseau — zece pe spinarea Gigantului de Oţel, câte treizeci pe fiecare casă, cu totul vreo sută, vesele, familiare, ai putea spune vorbăreţe — cel puţin ele între ele — şi felicitându-se fără îndoială de a fi găsit, aşa, la ţanc, un aparat de navigaţie care să le îngăduie să-şi urmeze călătoria.

Gigantul de Oţel a pătruns curând în curent şi, întorcându-se înspre amonte, a ţinut piept şuvoiului.

Banks s-ar fi putut teme în prima clipă că trenul va fi prea greu din cauza încărcăturii acesteia sporite de pasageri. Dar nu s-a întâmplat nimic. Maimuţele se împărţiseră în mod foarte chibzuit. Le vedeai pe crupă, pe turelă, pe gâtul elefantului, ba chiar şi în vârful trompei, căci nu se speriau câtuşi de puţin de şuvoiul de vapori. Le vedeai şi pe acoperişurile rotunjite ale pagodelor noastre, care stând chincite, care în picioare, unele proptite pe labe, altele spânzurând atârnate de coadă, ba până şi în balcoane.

Însă *Steam House* se menţinea pe linia ei de plutire mulţumită fericitei aşezări a cutiilor cu aer şi n-avea câtuşi de puţin a se teme din cauza excesului de greutate.

Căpitanul Hod şi cu Fox erau uluiţi — şi mai cu seamă ordonanţa. El aproape că ar fi făcut onorurile Casei cu aburi acestei trupe care se maimuţărea fără ruşine. Le vorbea langurilor, le strângea mâna, îi saluta scoţându-şi pălăria. Ar fi golit cămara de toate zaharicalele, dacă domnul Parazard, scandalizat de faptul că se găseşte într-o asemenea societate, n-ar fi pus lucrurile la punct.

În acest timp, Gigantul de Oţel muncea din greu dând din cele patru labe care băteau apa şi funcţionau ca nişte pagaie[1] lungi. Mergând în derivă, el urma linia oblică după care trebuia să ajungem la punctul de acostare.

După o jumătate de oră ajunsesem; abia trăsesem la mal şi toată trupa aceasta de clovni cvadrumani a sărit pe pământ şi a dispărut, făcând salturi mari.

---

[1] Pagaie — vâslă (ramă) lungă cu care se vâsleşte la canoe pe un singur bord, fără a fi sprijinită de ambarcaţiune. (n.t.)

— Ar fi putut măcar să spună mulţumesc! a strigat Fox, nemulţumit de lipsa de bună creştere a tovarăşilor noştri de traversare.

I s-a răspuns printr-un hohot de râs. Observaţia ordonanţei nici nu merita mai mult.

Capitolul VIII

HOD CONTRA BANKS

Trecusem peste râul Betwa. De gara Etawah ne despărţeau acum doar o sută de kilometri.

S-au scurs patru zile lipsite de incidente, chiar şi de incidente de vânătoare. Fiarele sălbatice erau puţin numeroase prin partea aceea a regatului Sindului.

— Hotărât lucru, repeta destul de înciudat căpitanul Hod, am să ajung la Bombay fără să-l fi ucis pe al cincizecilea!

Kalagani ne călăuzea cu o uimitoare isteţime de-a curmezişul acelui ţinut, cel mai puţin populat din întregul teritoriu, a cărui topografie o cunoştea de minune, astfel încât, la 29 septembrie, trenul începea să suie povârnişul septentrional al munţilor Vindhya, ca s-o apuce prin pasul Sirgur.

Până acum, traversarea Bundelkundului se făcuse fără nici o piedică. Totuşi, regiunea aceasta este una dintre cele mai suspecte din întreaga Indie. Criminalii caută aici refugiu cu dragă inimă. Tâlharii de drumul mare sunt nelipsiţi.

Este aşadar bine să fii prevăzător şi să te păzeşti foarte serios când străbaţi ţinutul.

Partea cea mai primejdioasă din întregul Bundelkund este zona munţilor Vindhya, în care tocmai pătrundea *Steam House.* Traseul nu era lung — cel mult o sută de kilometri până la Jabalpur, cea mai apropiată staţie de cale ferată pe linia Allahabad-Bombay. Însă nu mai puteam trage speranţe să mergem la fel de iute şi cu aceeaşi uşurinţă ca prin câmpiile Sindului. Povârnişuri destul de abrupte, şosele trasate doar în parte, un pământ stâncos, cotituri bruşte, anumite porţiuni ale drumului strâmte, totul avea să tindă să ne micşoreze viteza. Banks nu se gândea să «scoată» mai mult de cincisprezece, douăzeci de kilometri în cele zece ore care alcătuiau o zi de mers. Voi mai adăuga şi faptul că, zi şi noapte, urma să supraveghem cu grijă împrejurimile drumurilor şi locurilor de popas, dând dovadă de o vigilenţă deosebită.

Kalagani s-a grăbit să ne dea asemenea sfaturi. Nu că am fi fost lipsiţi de forţă şi că n-am fi fost bine înarmaţi. Mica noastră trupă, împreună cu cele două case şi cu turela aceea — o adevărată cazemată pe care o purta în spate Gigantul de Oţel — oferea o oarecare «suprafaţă de rezistenţă», ca să folosim o expresie la modă. Tâlharii, dacoiţi sau de alt neam, ba chiar şi thugi, dacă vor mai fi rămas prin porţiunea aceasta sălbatică a Bundelkundului, fără îndoială că ar fi şovăit să ne ia cu asalt. În sfârşit, niciodată nu-i rău să fii prevăzător şi era mai bine să fim pregătiţi să facem faţă oricărei situaţii.

Am ajuns la pasul Sirgur în timpul primelor ore ale aceleiaşi zile şi trenul a început să-l străbată fără prea mare greutate. Din când în când, urcând prin defileuri ceva mai povârnite, a fost nevoie să fie crescută presiunea vaporilor; însă, mânuit de Storr, Gigantul de Oţel desfăşura numaidecât puterea necesară şi, în mai multe rânduri, au fost urcate pante cu o înclinare de doisprezece până la cincisprezece centimetri la metru.

În privinţa greşelilor de itinerar, se părea că nu aveam de ce ne teme. Kalagani cunoştea de minune toate trecătorile acelea şerpuitoare din regiunea munţilor Vindhya şi în mod deosebit pasul Sirgur. Astfel încât nu şovăia niciodată, nici chiar atunci când mai multe drumuri porneau din vreo răspântie pierdută în înaltul stâncilor, în fundul unor chei adânci ori în mijlocul acelor păduri dese de arbori alpini, care nu-ţi îngăduiau să vezi la mai mult de două sau trei sute de paşi. Dacă ne părăsea uneori, dacă o lua înainte, când singur, când însoţit de Banks, de mine sau de oricare altul dintre tovarăşii noştri de călătorie, o făcea nu ca să recunoască drumul, ci starea în care se afla el.

Şi într-adevăr, ploile din timpul sezonului umed, care abia luase sfârşit, mai stricaseră şoselele şi surpaseră pământul, împrejurări de care trebuia să ţinem seama înainte de-a o apuca pe drumuri pe care n-ar mai fi fost deloc uşor să dăm înapoi.

Deci, în ceea ce priveşte numai locomoţia, totul mergea cât se poate de bine. Ploile încetaseră cu desăvârşire. Cerul, pe jumătate acoperit de ceţuri uşoare care cerneau lumina soarelui, nu mai ameninţa cu vreuna din acele furtuni a căror violenţă este atât de temută în regiunea centrală a peninsulei. Căldura, fără să fi fost prea mare, ne punea totuşi răbdarea la încercare timp de câteva ore pe zi; dar, de fapt, temperatura nu depăşea o medie foarte uşor de îndurat pentru nişte călători aflaţi într-un loc cu desăvârşire închis şi bine acoperit. De vânatul mărunt nu duceam lipsă, aşa încât vânătorii asigurau nevoile mesei fără a fi siliţi să se îndepărteze de *Steam House* mai mult decât s-ar fi cuvenit.

Numai căpitanului Hod — şi lui Fox, fără îndoială — putea să le pară rău din cauza lipsei fiarelor sălbatice, atât de numeroase în Tarryani. Însă cum de s-ar fi putut ei aştepta să întâlnească lei, tigri şi pantere, acolo unde nu se găseau rumegătoarele de care acestea ar fi avut nevoie pentru hrană?

Totuşi, dacă asemenea carnivore lipseau din fauna munţilor Vindhya, ni s-a ivit prilejul să facem cunoştinţă mai îndeaproape cu elefanţii Indiei — vreau să spun cu elefanţii sălbatici, din care nu întâlnisem până atunci decât arareori câte un exemplar.

În ziua de 30 septembrie, pe la prânz, o pereche de asemenea animale superbe a fost văzută umblând înaintea trenului nostru. Când ne-am apropiat, elefanţii au dat buzna spre laturile şoselei spre a face loc acestui echipaj, nou pentru ei şi care fără îndoială că îi înspăimânta.

La ce bun să vânezi fără a fi nevoit s-o faci, numai pentru simpla plăcere a vânătorului? Căpitanului Hod nici prin cap nu-i trecea un asemenea gând. El s-a mulţumit să admire cele două animale măreţe hălăduind prin cheile acelea pustii, unde pâraiele, torentele şi păşunile le îndestulau toate nevoile.

«Ce ocazie frumoasă ar fi avut acum prietenul nostru Mathias Van Guitt să ne ţină un curs de zoologie practicată!» a spus el.

Se ştie că India este, prin excelenţă, patria elefanţilor. Pahidermele acestea fac parte cu toatele din aceeaşi specie — întrucâtva inferioară aceleia a elefanţilor din Africa — atât acelea care străbat diferitele provincii ale peninsulei, cât şi cele cărora li se caută urmele prin Birmania, în regatul Siam şi până departe, prin toate ţinuturile aflate la răsărit de golful Bengal.

Cum sunt prinse? Cel mai adesea într-un *kiddah,* adică o curte împrejmuită cu un gard. Când este vorba să fie capturată o turmă întreagă, vânătorii, în număr de trei până la patru sute, sub conducerea specială a unui *jemadar* sau sergent indigen, îi dau îndărăt, încet, încet, până în *kiddah,* îi închid acolo, îi despart unii de alţii cu ajutorul elefanţilor domestici, dresaţi *ad hoc;* li se leagă apoi picioarele dindărăt şi capturarea a luat sfârşit.

Însă metoda aceasta, care cere timp şi o oarecare desfăşurare de forţe, este, de cele mai multe ori, lipsită de eficienţă atunci când este vorba să fie prinşi masculi mari. Ei sunt, într-adevăr, animale mai şirete, destul de inteligente ca să spargă încercuirea hăitaşilor şi care se pricep de minune cum să facă să nu fie închise în *kiddah.* Astfel încât un număr de femele îmblânzite sunt puse să-i urmărească timp de câteva zile pe masculi. Ele cară în spinare *mahouţi* înveliţi în pături închise la culoare, şi atunci când elefanţii, care nu bănuiesc nimic, se

dedau în tihnă desfătărilor somnului, sunt luaţi fără veste, puşi în lanţuri şi târâţi, fără a fi mai avut timpul să-şi vină în fire.

Odinioară — şi am mai avut prilejul s-o spun — elefanţii erau capturaţi prin mijlocirea gropilor, adânci de vreo cincisprezece picioare, săpate prin locurile pe unde obişnuiau ei să umble; însă, în cădere, animalele se răneau ori erau ucise, astfel încât s-a renunţat la asemenea procedee barbare.

În sfârşit, prin Bengal şi prin Nepal se mai foloseşte încă lasoul. Este vorba de o adevărată vânătoare, cu peripeţii interesante. Sunt aduşi elefanţi bine dresaţi, care poartă în spinare câte trei oameni: pe gât un *mahout* care-i mână; deasupra picioarelor dindărăt un om care-i îmboldeşte cu un ciocan de lemn cu două capete sau cu un cârlig; în spinare, un hindus, pus să mânuiască lasoul, înzestrat cu un laţ. Echipate astfel, pahidermele îl urmăresc pe elefantul sălbatic, uneori ore în şir, prin câmpii şi păduri, adesea spre vătămarea serioasă a celor pe care-i poartă în spinare şi, până la urmă, animalul, odată prins în laţ, cade greoi la pământ, la discreţia vânătorilor.

Cu ajutorul unor asemenea metode sunt prinşi anual în India un mare număr de elefanţi. Nu este o afacere proastă. Pe o femelă se pot obţine până la şapte mii de franci, un mascul se vinde cu douăzeci de mii, ba chiar cu cincizeci de mii de franci, atunci când este de rasă pură.

Sunt deci într-adevăr aşa de folositoare aceste animale pentru care se plătesc preţuri atât de mari? Da, şi cu condiţia să fie hrănite cum se cuvine — cam cu şase sau şapte sute de livre de furaje verzi în optsprezece ore, adică aproape aceeaşi greutate pe care pot ele s-o care într-o etapă de drum mijlocie — se pot obţine reale servicii: transport de trupe şi de provizii pentru armată, transportul artileriei prin ţinuturile muntoase sau prin junglele inaccesibile cailor, lucrări de forţă executate pe seama unor particulari care le folosesc drept animale de corvoadă. Giganţii aceştia, puternici şi ascultători, care pot fi dresaţi uşor şi repede ca urmare a unui instinct special care-i îndeamnă la ascultare, sunt folosiţi peste tot în diferitele provincii ale Hindustanului. Însă, întrucât ei nu se înmulţesc în stare domestică, trebuie vânaţi fără încetare ca să ajungă pentru nevoile peninsulei şi să acopere cererile din străinătate.

Astfel încât elefanţii sunt urmăriţi, hăituiţi şi prinşi prin mijloacele pomenite mai sus. Şi cu toate acestea, în ciuda unui consum atât de mare, numărul lor nu pare să scadă defel; în diferite teritorii ale Indiei ei continuă să rămână foarte numeroşi.

Ba, aş adăuga eu, rămân chiar prea mulţi, după cum veţi vedea în curând.

Cei doi elefanţi se trăseseră la o parte, aşa cum v-am mai spus, spre a lăsa trenul să treacă; însă, îndărătul lui, şi-au reluat mersul întrerupt pentru o clipă. Aproape numaidecât s-au ivit după ei alţi elefanţi şi, zorind pasul, au ajuns din urmă perechea pe care tocmai o depăşisem. După un sfert de oră puteai număra vreo duzină.

Supravegheau Casa cu aburi, ne urmăreau, rămânând la o distanţă de cel mult cincizeci de metri. Nu păreau deloc dornici să ne ajungă din urmă, dar nici să se lase păgubaşi. Or, ar fi putut să facă acest lucru cu atât mai uşor cu cât, pe povârnişurile care înconjurau coamele munţilor Vindhya, Gigantul de Oţel nu putea să-şi iuţească mersul.

Dealtfel, un elefant poate să se mişte cu o viteză mai mare decât am fi înclinaţi s-o credem — viteză care, după domnul Sanderson, foarte competent în materie, depăşeşte uneori douăzeci şi cinci de kilometri pe oră. Prin urmare, pentru cei de faţă, nimic n-ar fi fost mai simplu decât, fie să ne ajungă, fie să ne lase în urmă.

Se părea însă că n-aveau de gând aşa ceva, cel puţin pentru moment. Fără îndoială că voiau să se adune în număr mai mare. Într-adevăr, la anumite strigăte, lansate ca o chemare prin gâtlejurile lor uriaşe, răspundeau strigătele celor întârziaţi, dar care urmau acelaşi drum.

Pe la ora unu după-amiază, vreo treizeci de elefanţi, strânşi laolaltă pe şosea, păşeau în urma noastră. Alcătuiau acum o bandă întreagă. Nimic nu dovedea faptul că numărul lor n-ar fi putut să mai crească. Dacă o turmă de asemenea pahiderme se compune de obicei din treizeci până la patruzeci de indivizi, care alcătuiesc o familie cu rude mai mult sau mai puţin apropiate, se întâmplă destul de des să întâlneşti turme de vreo sută de animale, şi călătorii nu se pot gândi la o atare posibilitate fără un oarecare simţământ de nelinişte.

Colonelul Munro, Banks, Hod, sergentul, Kalagani şi cu mine luasem loc în veranda celui de al doilea vagon şi observam ceea ce se petrecea în spatele nostru.

— Numărul lor sporeşte mereu, a spus Banks, şi are să crească, fără îndoială, dacă ţinem seama de cei răspândiţi pe întreg teritoriul!

— Totuşi, am băgat eu de seamă, nu se pot auzi între ei decât de la o distanţă destul de mică.

— Nu, mi-a răspuns inginerul, însă se miros unul pe altul şi au un simţ atât de ascuţit, încât elefanţii domestici recunosc prezenţa elefanţilor sălbatici, chiar şi de la o depărtare de până la trei sau patru mile.

— Este o adevărată migraţie, a spus atunci colonelul Munro. Priviţi! Se află aici, îndărătul trenului nostru, o turmă

întreagă, împărţită în grupuri de câte zece până la doisprezece elefanţi, şi grupurile acestea vin să ia parte la mişcarea generală. Trebuie să mergem mai repede, Banks.

— Gigantul de Oţel face tot ce poate, i-a răspuns inginerul. Presiunea a ajuns la cinci atmosfere, tiraj avem, dar şoseaua este foarte povârnită!

— Păi, la ce bun să ne grăbim? a strigat căpitanul Hod, căruia astfel de incidente îi stârneau totdeauna buna dispoziţie. Să le lăsăm pe animalele acestea prietenoase să ne însoţească! Este un alai vrednic de trenul nostru! Ţinutul era pustiu, acum nu mai este şi iată-ne cum mergem escortaţi întocmai ca rajahii în călătorie!

— Să-i lăsăm, dar, a răspuns Banks, aşa şi trebuie. Dealtfel, nici nu văd cum i-am putea împiedica să ne urmeze!

— Dar de ce te temi? l-a întrebat căpitanul Hod. Ştiu că o turmă este întotdeauna mai puţin de temut decât un elefant singuratic! Sunt nişte animale foarte bune!... Ca oile, nişte oi mari cu trompă, nimic altceva!

— Bun! Hod s-a şi entuziasmat! a spus colonelul Munro. Sunt întru totul de acord că, dacă turma rămâne îndărăt şi păstrează distanţa de acum, n-avem a ne teme de nimic; însă, dacă îi vine cheful să vrea să ne depăşească pe şoseaua asta îngustă, *Steam House* ar putea suferi numeroase stricăciuni!

— Fără să mai punem la socoteală, am adăugat eu, că, atunci când se vor găsi pentru prima oară faţă-n faţă cu Gigantul nostru de Oţel, nu se ştie cum îl vor întâmpina!

— Îl vor saluta, mii de draci! a strigat căpitanul Hod. Îl vor saluta, tot aşa cum l-au salutat şi elefanţii prinţului Guru Singh!

— Aceia erau elefanţi îmblânziţi, a observat, pe bună dreptate, sergentul Mac Neil.

— Ei bine, a ripostat căpitanul Hod, se vor îmblânzi şi ăştia, sau, mai degrabă, vor fi cuprinşi de o uimire care se va preface în respect!

După cum vedeţi, prietenul nostru nu pierduse câtuşi de puţin din entuziasmul său pentru «această capodoperă a creaţiei mecanice, înfăptuită de mâna unui inginer englez!»

— De altminteri, a adăugat el, proboscidienii ăştia — ţinea într-adevăr la acel cuvânt — proboscidienii ăştia sunt foarte inteligenţi: gândesc, judecă şi compară, fac asociaţii de idei, dau dovadă de o inteligenţă aproape omenească!

— Este un lucru contestabil, i-a răspuns Banks.

— Cum, contestabil! a strigat căpitanul Hod. Păi, nici nu este nevoie să fi trăit în Indii ca să gândeşti astfel! Oare nu sunt folosite aceste vrednice animale la tot soiul de treburi casnice? Se mai găseşte vreun servitor cu două picioare şi lipsit de pene în stare să-i egaleze? Nu este gata elefantul, în casa stăpânului

său, să-i facă toate serviciile? Ştii, oare, Maucler, ce spun despre el autorii care l-au cunoscut cel mai bine? Dacă stai să-i crezi, elefantul este îndatoritor cu cei care-l iubesc, le poartă poverile, culege pentru ei flori sau fructe, face chetă pentru comunităţile religioase, ca elefanţii renumitei pagode Willenoor din apropiere de Pondicherry, le cumpără de prin bazare trestie de zahăr, banane sau fructe de manghier pe care le plăteşte pe socoteala lui, apără în Sanderband turmele şi locuinţa stăpânului împotriva fiarelor sălbatice, pompează apa din cisterne, plimbă copiii care-i sunt încredinţaţi, cu mai multă grijă decât cea mai bună servitoare din Anglia! Şi uman, recunoscător — căci memoria sa este prodigioasă — el nu uită niciodată nici binefacerile, nici nedreptăţile! Ascultaţi-mă pe mine, prieteni, pe aceşti giganţi ai umanităţii — da, spun ai *umanităţii* — nu i-ai putea face să strivească o insectă nevătămătoare! Unul dintre prietenii mei — sunt lucruri care nu se pot uita — a văzut cum era pusă o buburuză pe o piatră şi unui elefant domestic i s-a poruncit s-o strivească! Ei bine, minunatul pahiderm ţinea piciorul ridicat ori de câte ori trecea pe deasupra pietrei aceleia şi nici poruncile, nici loviturile nu l-au putut face s-o pună peste insectă! Dimpotrivă, dacă i se poruncea să o aducă, el o apuca delicat cu mâna aceea miraculoasă pe care o are în capătul trompei şi îi reda libertatea! Mai spune dumneata, acum, Banks, că elefantul nu este bun, generos, superior tuturor celorlalte animale, chiar şi maimuţei, ba până şi câinelui, şi că nu trebuie să recunoaştem că hinduşii au dreptate atunci când îi acordă aproape tot atâta inteligenţă ca şi omului?

Şi căpitanul Hod, ca să-şi încheie tirada, n-a găsit altceva mai bun de făcut decât să-şi scoată pălăria spre a saluta turma aceea de temut, care ne urma păşind cu gravitate.

— Bine zis, căpitane Hod! a răspuns surizând colonelul Munro. Elefanţii au în dumneata un apărător plin de căldură.

— Hod s-ar putea doar să aibă dreptate, a răspuns Banks, pe când eu o am în mod cert, împreună cu Sanderson, un vânător de elefanţi, foarte priceput în tot ceea ce-i priveşte.

— Ei, şi ce spune acel Sanderson al dumitale ? a strigat căpitanul Hod, pe un ton destul de dispreţuitor.

— El pretinde că elefantul are o inteligenţă foarte de rând, că faptele cele mai uimitoare pe care le îndeplinesc aceste animale nu decurg decât dintr-o ascultare destul de slugarnică a poruncilor date, mai mult sau mai puţin în secret, de către cornaci!

— Asta-i bună! a ripostat căpitanul Hod, care se înfierbânta.

— În plus, a reluat Banks, el observă cu justeţe că hinduşii n-au ales niciodată elefantul drept simbol al inteligenţei în sculpturile sau desenele lor sacre, acordând în schimb preferinţă vulpii, corbului şi maimuţei!

— Protestez! a strigat căpitanul Hod, al cărui braţ, gesticulând, căpăta mişcarea unduită a unei trompe.

— Protestează, domnule căpitan, dar ascultă-mă! a reluat Banks. Sanderson adaugă că lucrul care îi caracterizează pe elefanţi este acela că au în cel mai înalt grad «bosa» supunerii, care probabil că le apare ca un cucui de toată frumuseţea pe ţeastă! El mai face observaţia că elefantul se lasă prins în capcane copilăreşti — iată cuvântul nimerit — cum ar fi gropile acoperite cu crengi, şi că nu face nici o sforţare spre a ieşi din ele! Tot Sanderson bagă de seamă că el se lasă gonit în ţarcuri în care ar fi cu neputinţă să mâni alte animale sălbatice! În sfârşit, Sanderson constată că elefanţii captivi, care izbutesc să fugă, se lasă prinşi iar, cu o uşurinţă care nu face cinste bunului lor simţ! Nici măcar experienţa nu-i învaţă să fie prevăzători!

— Biete animale, a ripostat căpitanul Hod pe un ton ironic, cum vă mai scarmănă inginerul ăsta!

— Mai adaug, în fine, şi acesta este cel din urmă argument în favoarea tezei mele, a răspuns Banks, că elefanţii rezistă des oricăror încercări de domesticire, datorită unei inteligenţe neîndestulătoare, şi adesea e foarte greu să-i supui, mai cu seamă atunci când sunt foarte tineri sau aparţin sexului slab!

— O asemănare în plus cu fiinţele omeneşti! a râs căpitanul Hod. Oare bărbaţii nu sunt mai uşor de condus decât femeile şi copiii?

— Domnule căpitan, i-a răspuns Banks, prea suntem amândoi burlaci ca să fim pricepuţi în atare problemă!

— Bun răspunsul!

— Ca să închei, a adăugat Banks, voi spune că nu trebuie să te încrezi în bunătatea exagerată a elefantului, că ar fi cu neputinţă să ţii piept unei turme de asemenea giganţi dacă s-ar înfuria din cine ştie ce cauză şi mi-ar fi plăcut tare mult ca aceia care ne escortează să fi avut în clipa asta treabă înspre nord, de vreme ce noi mergem spre sud!

— Cu atât mai mult, Banks, a răspuns colonelul Munro, cu cât, în timp ce dumneata discutai cu Hod, numărul lor a sporit într-o proporţie îngrijorătoare!

Capitolul IX

O SUTĂ CONTRA UNUL

Sir Edward Munro nu se înşelase. O turmă de cincizeci până la şaizeci de elefanţi mergea acum în spatele trenului. Umblau în rânduri strânse, iar primii dintre ei se şi apropiaseră de *Steam House* — la mai puţin de zece metri — astfel încât era uşor să-i observi cu de-amănuntul.

În frunte păşea unul dintre cei mai mari, însă înălţimea lui, măsurată vertical până la umăr, nu depăşea cu siguranţă trei metri. După cum am mai spus, talia acestor animale este mai mică decât aceea a elefanţilor din Africa, dintre care unii ajung la o înălţime de patru metri. Colţii sunt şi ei mai scurţi decât ai semenilor lor africani, măsurând cel mult un metru şi jumătate pe curbura exterioară şi având o circumferinţă de patruzeci de centimetri la ieşirea din pivotul osos care le serveşte drept bază. Dacă în insula Ceylon pot fi întâlniţi un număr oarecare de elefanţi lipsiţi de asemenea apendice — *mukna,* cum mai sunt numiţi colţii, armă formidabilă de care ştiu a se folosi cu dibăcie — ei sunt destul de rari în teritoriile propriu-zise ale Hindustanului.

Îndărătul elefantului din frunte veneau mai multe femele, care sunt de obicei adevăratele conducătoare ale caravanei. De n-ar fi fost prezenţa Casei cu aburi, ele ar fi alcătuit avangarda iar masculul ar fi rămas cu siguranţă în urmă, în rând cu ceilalţi tovarăşi ai săi. Ce-i drept, masculii nu se pricep deloc să conducă turma. Nu li se încredinţează câtuşi de puţin grija celor mici, căci nu ştiu când să facă haltă pentru nevoile acestor «bebeluşi», nici ce fel de loc de popas le-ar trebui. Aşa încât, din punct de vedere moral, femelele sunt acelea care «poartă colţii» în căsnicie şi conduc marile migraţii.

Acum ar fi fost greu de răspuns la întrebarea din ce cauză umbla astfel turma aceasta, adică dacă nevoia de-a părăsi anumite păşuni secătuite, necesitatea de-a scăpa de înţepăturile vreunor muşte foarte primejdioase sau poate cheful de a urma ciudatul nostru echipaj o împingea să străbată defileurile munţilor Vindhya. Ţinutul era destul de golaş şi, după cum au obiceiul, atunci când nu se află prin regiuni împădurite, elefanţii călătoresc ziua-n amiaza mare. Aveau să se oprească la căderea nopţii, aşa cum vom fi şi noi siliţi s-o facem? Asta rămânea de văzut.

— Căpitane Hod, l-am întrebat eu pe prietenul nostru, iată că ariergarda de elefanţi sporeşte! Stărui să crezi că n-avem a ne teme de nimic? /

— Bineînţeles! a răspuns căpitanul Hod. De ce ne-ar vrea răul animalele astea? Doar nu sunt tigri. Nu-i aşa, Fox?

— Nici măcar pantere, a răspuns ordonanţa care, fireşte, se alătura totdeauna ideilor stăpânului său.

Însă, auzind acest răspuns, l-am văzut pe Kalagani clătinând din cap în semn de dezaprobare. Era lucru sigur că el nu împărtăşea desăvârşita seninătate a celor doi vânători.

— Nu pari prea liniştit, Kalagani, i-a spus Banks, care se uitase la el în aceeaşi clipă.

— Nu s-ar putea iuţi puţin mersul Gigantului? s-a mulţumit să răspundă hindusul.

— Este un lucru destul de greu, a replicat inginerul. Cu toate acestea, vom încerca.

Şi Banks, părăsind veranda din spate, s-a întors în turelă, unde se găsea Storr. Aproape numaidecât Gigantul de Oţel a început să ragă mai des şi viteza trenului a crescut.

Nu însemna însă mare lucru, deoarece şoseaua era povârnită. Trenul mergea acum de două ori mai repede, dar situaţia nu se schimbase câtuşi de puţin. Turma de elefanţi zorise pasul şi atâta tot. Oricum ar fi fost, distanţa care o despărţea de *Steam House* nu se micşorase.

Au trecut astfel mai multe ore, fără vreo schimbare mai importantă. După cină, ne-am întors să luăm loc în veranda celui de al doilea vagon.

În clipa aceea, îndărătul nostru şoseaua se întindea în linie dreaptă pe o lungime de cel puţin două mile. Privirea nu ne mai era deci stânjenită de cotituri bruşte.

Cât de îngrijoraţi am fost când am văzut că, în ultima oră, turma elefanţilor sporise şi mai mult! Puteai număra acum cel puţin o sută.

Animalele mergeau în rânduri de câte două sau trei, după lăţimea drumului, în tăcere, cu acelaşi pas, ca să spun aşa, unii cu trompa înălţată, alţii cu colţii în vânt. Erau ca tălăzuirea unei mări, care înalţă valuri mari de la fundul apei. Încă nu se rostogoleau spărgându-se — ca să continui metafora — însă, dacă o furtună avea să dezlănţuie masa aceea mişcătoare, la ce primejdii nu ne-am fi putut aştepta ?

Între timp, se lăsa încet noaptea — o noapte care urma să fie lipsită de lumina lunii şi de strălucirea stelelor. În zonele de sus ale atmosferei se mişca un soi de ceaţă.

După cum ne spusese Banks, când avea să se întunece de tot, nu ne mai puteam încăpăţâna să umblăm pe drumurile acelea rele şi trebuia să ne oprim. Inginerul a hotărât deci să facă

haltă, de îndată ce o lărgire a văii sau fundul vreunor chei mai puţin înguste ar fi putut să îngăduie turmei ameninţătoare să treacă pe laturile trenului şi să-şi urmeze migraţia spre sud.

Dar oare turma avea să plece, ori, mai curând, va poposi în locul unde vom face noi tabăra?

Iată marea întrebare.

Dealtfel, începea să se bage de seamă, odată cu căderea nopţii, că elefanţii erau cuprinşi de o oarecare teamă, de care, în cursul zilei, nu-i văzusem să dea nici un semn. Din plămânii lor uriaşi a ieşit un fel de muget, puternic, însă înfundat. Acest vacarm a fost urmat de un al doilea zgomot, de un soi mai deosebit.

— Ce fel de zgomot mai e şi ăsta? a întrebat colonelul Munro.

— Este sunetul pe care-l scot elefanţii atunci când în preajma lor se găseşte vreun duşman! a răspuns Kalagani.

— Şi poate că pe noi şi numai pe noi ne socotesc astfel ? a întrebat Banks.

— Mă tem că da! i-a răspuns hindusul.

Atunci, zgomotul era asemănător unui tunet îndepărtat. El reamintea de acela stârnit, în culisele unui teatru, de vibraţiile unei bucăţi de tablă atârnată într-un cui. Frecându-şi capetele trompelor de pământ, elefanţii scoteau pale uriaşe de aer, strânse printr-o inspiraţie prelungită. De aici şi sonoritatea aceea puternică şi adâncă — de făcea să ţi se strângă inima — întocmai ca un bubuit de tunet.

Era ora nouă seara.

Ne aflam într-un loc, un soi de câmpie mică şi aproape circulară lată de o jumătate de milă, la capătul şoselei ce ducea spre lacul Puturia, în apropierea căruia avusese de gând Kalagani să ne aşeze tabăra, însă până la lac mai aveam de străbătut cincisprezece kilometri şi trebuia să renunţăm a mai merge într-acolo înainte de căderea nopţii.

Banks a dat deci semnalul de oprire. Gigantul de Oţel a rămas nemişcat, însă n-a fost dezlegat de vagoane. Nici măcar focurile nu au fost micşorate spre fundul focarului. Storr a primit ordinul să ţină cazanul sub presiune, astfel încât trenul să fie gata s-o pornească la primul semnal. Trebuia să fim pregătiţi pentru orice eventualitate.

Colonelul Munro s-a retras în cabina lui. Cât despre Banks şi căpitanul Hod, n-au vrut să se culce şi eu am preferat să rămân împreună cu ei. Dealtfel, întregul personal era în picioare. Însă ce am fi putut noi face dacă elefanţilor le venea pofta să se năpustească asupra Casei cu aburi?

În timpul primei ore de veghe, în jurul taberei a continuat să se audă un freamăt înăbuşit. Cu siguranţă că acele namile se

răspândeau prin câmpie. Aveau oare s-o traverseze şi să-şi urmeze drumul spre sud?

— La urma urmelor, este cu putinţă, a spus Banks.

— Ba, probabil că aşa şi este, a adăugat căpitanul Hod, al cărui entuziasm rămânea neclintit.

Pe la ora unsprezece, freamătul a scăzut puţin câte puţin şi, după zece minute, încetase cu desăvârşire.

Noaptea era foarte liniştită. Până şi cel mai mic zgomot străin ar fi putut ajunge până la urechile noastre. Din întuneric nu se auzea nimic în afara sforăitului aceluia înfundat al Gigantului de Oţel. Nu se vedea nimic în afara jerbei de scântei care îi scăpa din când în când prin trompă.

— Ei, a întrebat căpitanul Hod, n-aveam eu dreptate? Elefanţii noştri cei cumsecade au plecat!

— Drum bun! am replicat eu.

— Au plecat? s-a mirat Banks, clătinând din cap. O să aflăm noi, îndată!

Apoi, chemându-l pe mecanic, i-a spus:

— Storr, felinarele.

— Îndată, domnule Banks.

După douăzeci de secunde, două şuvoaie electrice ţâşneau din ochii Gigantului de Oţel şi, datorită unui mecanism automat, se plimbau în toate direcţiile orizontului.

Elefanţii se aflau aici, într-un cerc mare de jur împrejurul Casei cu aburi, nemişcaţi de parcă ar fi fost adormiţi, poate chiar dormind. Focurile acestea, care luminau nedesluşit masa lor întunecată, păreau să-i trezească la o viaţă supranaturală. Printr-o simplă iluzie optică, acei monştri pe care cădeau puternicele discuri de lumină căpătau proporţii uriaşe, vrednice să rivalizeze cu acelea ale Gigantului de Oţel. Izbiţi de aceste proiecţii orbitoare, ei se ridicau brusc în picioare, de parcă ar fi fost atinşi de o ţepuşă de foc. Trompa şi-o întindeau înainte, colţii li se înălţau în aer. Ai fi spus că au să treacă la asaltul trenului. Mugete răguşite le ieşeau dintre fălcile uriaşe. În curând, chiar, furia aceasta neaşteptată li s-a transmis tuturor şi în jurul taberei noastre s-a înălţat un asurzitor concert, de parcă o sută de trâmbiţe ar fi izbucnit laolaltă, într-o chemare răsunătoare.

— Stinge! a strigat Banks.

Curentul electric a fost întrerupt deodată şi, aproape numaidecât, hărmălaia a încetat.

— Se află aici, aşezaţi în cerc, a spus inginerul, şi tot aici se vor găsi şi în zori!

— Hm! a făcut căpitanul Hod, a cărui încredere mi s-a părut că începea să se zdruncine.

Ce hotărâre să luăm? I s-a cerut părerea şi lui Kalagani. El nu şi-a ascuns îngrijorarea de care era cuprins.

Ne puteam gândi să părăsim tabăra în cursul acestei nopţi întunecoase? Ar fi fost cu neputinţă. Şi, dealtfel, la ce ne-ar fi folosit? Turma de elefanţi ne-ar fi urmat fără îndoială, iar greutăţile ar fi fost şi mai mari decât ziua.

Am hotărât, dar, să nu plecăm decât la revărsatul zorilor. Urma să mergem cu multă băgare de seamă şi cu toată viteza posibilă, însă fără a speria acel cortegiu de temut.

— Şi dacă animalele se încăpăţânează să ne escorteze ? am întrebat eu.

— Vom încerca să ajungem în vreun loc în care ei să nu se poată atinge de *Steam House.*

— Şi oare vom găsi un asemenea loc înainte de a ieşi din munţii Vindhya? a întrebat căpitanul Hod.

— Există unul, a răspuns hindusul.

— Care? a întrebat Banks.

— Lacul Puturia.

— La ce distanţă se află de aici?

— La vreo nouă mile.

— Numai că elefanţii înoată, i-a răspuns Banks, ba poate chiar mai bine decât oricare alte patrupede. Unii au fost văzuţi menţinându-se la suprafaţa apei mai mult de o jumătate de zi! Or, nu e de temut că au să ne urmeze pe lacul Puturia şi că acolo situaţia Casei cu aburi va fi şi mai primejduită?

— Nu văd alt mijloc de a scăpa de atacul lor, a spus hindusul.

— Să încercăm să ne folosim de el, a răspuns inginerul.

Era, într-adevăr, singura hotărâre vrednică de luat în seamă. Speram că elefanţii nu vor îndrăzni să se aventureze înot în aceste condiţii şi că, poate, vom izbuti să-i întrecem în viteză.

Am aşteptat cu nerăbdare sosirea zilei. Ea nu a întârziat să se arate. În tot restul nopţii nu mai avusese loc nici o demonstraţie duşmănoasă; însă, la răsăritul soarelui, am văzut că nici un elefant nu se clintise şi că *Steam House* era înconjurată din toate părţile.

La locul de popas s-a produs atunci o mişcare generală. Ai fi zis că elefanţii ascultă de un cuvânt de ordine. Şi-au scuturat trompele, şi-au frecat colţii de pământ, şi-au făcut toaleta stropindu-se cu apă proaspătă, au păscut de ici şi colo câţiva pumni de iarbă deasă care se găsea din belşug pe pajişte şi, la urmă, s-au apropiat de *Steam House* până într-atâta, încât i-ai fi putut atinge cu o suliţă scoasă pe fereastră.

Banks ne-a îndemnat anume să nu-i provocăm câtuşi de puţin. Era de mare importanţă să nu le dăm nici un pretext pentru o agresiune neaşteptată.

Între timp, o parte din elefanţi se trăgeau mai aproape de Gigantul de Oţel. Cu siguranţă că ţineau să-şi dea seama ce era animalul acela uriaş care stătea acum neclintit. Îl socoteau ca pe unul dintre semenii lor? Bănuiau oare că în el sălăşluieşte o forţă miraculoasă? În ajun nu avuseseră prilejul să-l vadă la treabă, deoarece primele lor rânduri se ţinuseră mereu la oarecare distanţă în spatele trenului.

Însă ce vor face atunci când îi vor auzi răgetul, când din trompă îi vor ţâşni torente de aburi, când îi vor vedea lungile picioare articulate ridicându-se şi coborând, când se va pune în mişcare, trăgând după sine cele două vagoane rulante?

Colonelul Munro, căpitanul Hod, Kalagani şi cu mine luasem loc în partea din faţă a trenului. Sergentul Mac Neil şi tovarăşii săi se aflau în spate.

Kaluth stătea dinaintea focarului şi îl tot umplea cu combustibil, cu toate că presiunea vaporilor ajunsese de pe acum la cinci atmosfere. Banks, în turelă lângă Storr, ţinea mâna pe regulatorul de presiune.

Clipa plecării sosise. La un semn al lui Banks, mecanicul a apăsat pe pârghia sirenei şi a răsunat o şuierătură foarte puternică.

Elefanţii au ciulit urechile; apoi, dându-se puţin îndărăt au lăsat calea liberă pe o distanţă de câţiva paşi.

Fluidul a fost introdus în cilindri, un şuvoi de vapori a ţâşnit prin trompă, roţile maşinii puse în mişcare au acţionat labele Gigantului de Oţel şi tot trenul s-a zguduit dintr-o dată.

Nici unul dintre tovarăşii mei de călătorie n-are să mă contrazică dacă afirm că, mai întâi, printre animalele care se înghesuiau în primele rânduri s-a produs o mişcare vie, datorită surprizei. Printre ele s-a deschis un loc de trecere mai larg şi şoseaua părea îndeajuns de liberă spre a îngădui Casei cu aburi să capete o viteză egală cu aceea a unui cal mergând la trap.

Însă, numaidecât, întreaga «masă proboscidiană» — o expresie a căpitanului Hod — a început să se mişte înainte şi îndărăt. Primele grupuri au trecut în fruntea alaiului, celelalte urmau trenul. Cu toţii păreau foarte hotărâţi să nu-l părăsească.

În acelaşi timp, pe laturile şoselei, mai lată în acest loc, ne însoţeau alţi elefanţi, întocmai ca nişte cavaleri pe lângă uşile unui rădvan. Masculi şi femele mergeau amestecaţi laolaltă. Erau de toate mărimile şi de toate vârstele, adulţi de douăzeci şi cinci de ani alături de «bărbaţi maturi» de şaizeci, de bătrâne pahiderme mai mult decât centenare, de copilaşi pe lângă mamele lor, care, cu buzele lipite de mamele şi nu cu trompele — aşa cum s-a crezut uneori — sugeau din mers. Întreaga

turmă păstra o anumită ordine, nu se grăbea mai mult decât ar fi fost nevoie, îşi potrivea paşii după aceia ai Gigantului de Oţel.

— Să ne escorteze astfel până în lac, a spus colonelul Munro, sunt de acord...

— Da, i-a răspuns Kalagani, însă ce are să se întâmple atunci când şoseaua se va îngusta din nou?

Aceasta era primejdia.

Nu s-a produs nici un incident în timpul celor trei ore în care am străbătut doisprezece din cei cincisprezece kilometri cât măsura distanţa de la tabăra de noapte şi până la lacul Puturia. Numai în două sau trei rânduri câţiva elefanţi se aşezaseră de-a curmezişul şoselei, ca şi cum ar fi avut de gând să ne taie drumul; însă Gigantul de Oţel, cu colţii îndreptaţi orizontal, a mers spre ei, le-a scuipat vaporii în faţă, iar ei s-au dat la o parte ca să-i facă loc să treacă.

La ora zece dimineaţa mai aveam de mers patru sau cinci kilometri până să ajungem pe malul lacului. Acolo — cel puţin aşa trăgeam nădejde — urma să ne aflăm în relativă siguranţă.

Se înţelege de la sine că, dacă demonstraţiile duşmănoase ale uriaşei turme n-aveau să sporească înainte de a ajunge la malul lacului, Banks gândea să-l lase în urmă spre apus, fără să se mai oprească, astfel încât să ieşim a doua zi din regiunea munţilor Vindhya. De acolo şi până la gara Jabalpur n-ar mai fi fost de mers decât câteva ore.

Voi adăuga aici că ţinutul nu numai că era foarte sălbatic, ci şi cu totul pustiu. Nici un sat, nici o fermă — lucru explicat de puţinătatea păşunilor — nici o caravană, nici măcar un singur călător. De când intrasem în partea muntoasă a Bundelkundului, nu întâlnisem suflet de om în cale.

Pe la ora unsprezece, valea prin care umbla *Steam House,* între cele două contraforturi ale lanţului muntos, începea să se îngusteze. După cum ne spusese Kalagani, şoseaua ajungea din nou să fie foarte strâmtă până în locul unde dădea spre lac.

Situaţia noastră, şi aşa foarte neliniştitoare, avea să ajungă încă şi mai gravă.

Într-adevăr, dacă şirurile de elefanţi s-ar fi alungit pur şi simplu înaintea şi îndărătul trenului, greutăţile n-ar fi crescut. însă cei ce mergeau pe de lături n-ar fi putut să rămână astfel şi mai departe. Ori ne-ar fi strivit de pereţii stâncoşi ai şoselei, ori s-ar fi prăvălit în prăpăstiile care o mărgineau în mai multe locuri. Din instinct, ei au încercat deci să treacă fie în faţă, fie în spate. De aceea, în curând n-am mai fost în stare nici să înaintăm, nici să dăm înapoi.

— Lucrurile se complică, a spus colonelul Munro.

— Da, a răspuns Banks, şi iată-ne siliţi să străpungem masa din faţa noastră.

— Ei bine, s-o împungem, s-o străpungem! a strigat căpitanul Hod. Ce dracu'! Colţii de oţel ai elefantului nostru gigant fac cât colţii de fildeş ai acestor animale proaste!

Pentru nestatornicul şi schimbătorul căpitan, proboscidienii nu mai erau acum decât nişte «animale proaste».

— Fără îndoială, a răspuns sergentul Mac Neil, însă suntem unul contra o sută!

— Înainte, totuşi, a strigat Banks, ori, dacă nu, toată turma aceasta are să ne calce în picioare!

O uşoară creştere a presiunii vaporilor a făcut ca Gigantul de Oţel să se mişte mai repede. Colţii săi au atins crupa unuia dintre elefanţii din faţă.

A urmat strigătul de durere al animalului, căruia i-au răspuns urletele de furie ale întregii turme. Era inevitabilă o luptă, al cărei rezultat nu putea fi prevăzut dinainte.

Ne-am luat armele — puştile încărcate cu gloanţe conice, carabinele încărcate cu gloanţe explozive, revolverele prevăzute cu cartuşele lor. Trebuia să fim gata să respingem orice agresiune.

Primul atac a venit din partea unui mascul gigantic, care, cu o înfăţişare cumplită, ţinând colţii gata pregătiţi să izbească şi picioarele dindărăt proptite bine în pământ, s-a întors împotriva Gigantului de Oţel.

— Un *gunesh!* a strigat atunci Kalagani.

— Aş, n-are decât un colţ! a replicat căpitanul Hod, ridicând din umeri în semn de dispreţ.

— Aşa este şi mai îngrozitor! i-a răspuns hindusul.

Kalagani dăduse elefantului numele de care se folosesc vânătorii spre a desemna pe masculii cărora nu le-a mai rămas decât un singur colţ. Asemenea animale sunt ţinute la mare cinste de către hinduşi, mai cu seamă atunci când le lipseşte colţul drept. Aşa era şi cel de faţă şi, după cum ne spusese Kalagani, el era foarte de temut, ca toţi cei de acest soi.

Ne-am dat seama numaidecât. *Guneshul* a scos un sunet lung ca de trâmbiţă, şi-a îndoit trompa, căci elefanţii nu se folosesc niciodată de ea pentru luptă, şi s-a năpustit asupra Gigantului nostru de Oţel.

După cum era şi firesc, colţul său i-a lovit tabla de pe piept şi a străbătut-o dintr-o parte în cealaltă; însă, dând înăuntru de armătura groasă a focarului, el s-a rupt dintr-o dată în timpul izbiturii.

Tot trenul a resimţit zguduitura. Totuşi, impulsia căpătată l-a târât înainte şi l-a respins pe *gunesh,* care, ţinându-i piept, încerca zadarnic să reziste.

Însă chemarea sa fusese auzită şi înţeleasă. Toată partea dinainte a turmei s-a oprit şi a alcătuit un obstacol viu, de

neînvins. În aceeaşi clipă, grupurile dindărăt, urmându-şi mersul, s-au năpustit cu violenţă asupra verandei din spate. Cum să rezişti la asemenea forţă de strivire?

Totodată, câţiva dintre elefanţii pe care îi aveam în coaste, cu trompele înălţate, s-au apucat de stâlpii vagoanelor, pe care îi zgâlţâiau cu violenţă.

Trebuia să nu ne oprim şi asta era treaba trenului, însă mai trebuia să ne şi apărăm. Nici cea mai mică şovăială nu ne era îngăduită. Puştile şi carabinele au fost aţintite asupra atacanţilor.

— Să nu trageţi nici un foc de pomană! a strigat căpitanul Hod. Prieteni, ochiţi acolo unde începe trompa sau în scobitura de sub ochi. N-o să daţi greş!

I s-a dat ascultare. Au răsunat mai multe detunături, urmate de urlete de durere.

Trei sau patru elefanţi, loviţi în locul vulnerabil, căzuseră îndărătul sau pe laturile trenului, împrejurare fericită, întrucât cadavrele lor nu astupau şoseaua. Primele grupuri dăduseră puţin înapoi şi trenul şi-a putut urma drumul.

— Încărcaţi iar armele şi aşteptaţi! a strigat căpitanul Hod.

Dacă intenţiona să aştepte atacul întregii turme, aşteptarea n-a durat mult. Asaltul a fost dat cu o asemenea violenţă, încât am crezut că suntem pierduţi.

Deodată a izbucnit un concert de urlete furioase şi răguşite. Ai fi zis că sunt acei elefanţi de luptă pe care hinduşii, printr-un tratament special, îi aduc într-o stare de paroxism a furiei, numită *musth.* Nimic nu este mai îngrozitor şi, până şi cei mai îndrăzneţi «elefantadori», special pregătiţi în Guicowar ca să lupte împotriva acestor animale de temut, ar fi dat cu siguranţă îndărăt dinaintea asediatorilor Casei cu aburi.

— Înainte! a strigat Banks.

— Foc! a strigat la rândul său Hod.

La răgetul tot mai zorit al maşinii se adăugau detunăturile armelor, însă, în masa aceea nedesluşită, era foarte greu să ţinteşti bine, aşa cum ne sfătuise căpitanul. Fiecare glonte găsea o bucată de carne de găurit, însă nu lovea mortal. Astfel încât elefanţii răniţi deveneau de două ori mai furioşi şi răspundeau împuşcăturilor noastre cu lovituri de colţ care spărgeau pereţii Casei cu aburi.

Între timp, la detunăturile carabinelor, descărcate în faţa şi în spatele trenului, la trosnetul gloanţelor explozive în trupul animalelor, se adăugau şuierăturile aburilor, supraîncălziţi de tirajul artificial. Presiunea creştea mereu. Gigantul de Oţel intra în grămadă, o împrăştia, o dădea îndărăt. Totodată, trompa lui mobilă, ridicându-se şi coborând ca o măciucă

formidabilă, izbea cu lovituri înspăimântătoare în masa de carne pe care colţii săi o sfâşiau.

Înaintam astfel pe şoseaua îngustă. Uneori, roţile patinau, însă până la urmă muşcau iar pământul cu obezile lor vrâstate cu şănţuleţe, astfel încât am ajuns în apropierea lacului.

— Ura! a strigat căpitanul Hod, întocmai ca un soldat care se avântă acolo unde învălmăşeala luptei este mai mare.

— Ura! Ura! am repetat şi noi după el.

Însă, în curând, o trompă s-a năpustit asupra verandei din faţă. Parcă şi aveam în faţa ochilor clipa în care colonelul Munro, ridicat de acest laţ viu, ar fi fost aruncat sub picioarele elefanţilor. Şi aşa s-ar fi şi întâmplat, fără intervenţia lui Kalagani, care a tăiat trompa cu o viguroasă lovitură de secure.

Aşadar, deşi lua parte la apărarea comună, hindusul nu-l pierdea din ochi pe sir Edward Munro. Devotamentul de care dădea dovadă faţă de persoana colonelului nu se dezminţise niciodată; părea deci să înţeleagă că, dintre noi toţi, el trebuia, în primul rând, să fie ocrotit.

Ah, ce mai putere ascundea între coaste Gigantul de Oţel! Cu câtă siguranţă se înfunda el în masa aceea de animale, întocmai ca o pană a cărei forţă de pătrundere este, ca să spun aşa, infinită! Şi întrucât, în acelaşi timp, elefanţii din ariergardă ne împingeau cu capetele, trenul înainta necontenit, aproape fără zguduituri, mergând chiar mai repede decât am fi putut noi să nădăjduim.

Deodată, în mijlocul vacarmului general, s-a auzit un nou zgomot.

Un grup de elefanţi strivea de pietrele şoselei cel de al doilea vagon.

— Veniţi la noi, veniţi la noi! le-a strigat Banks tovarăşilor noştri de călătorie care apărau partea din spate a Casei cu aburi.

Gumi, sergentul şi Fox au trecut iute din al doilea vagon în cel dintâi.

— Şi Parazard ? a întrebat căpitanul Hod.

— Nu vrea să-şi părăsească bucătăria, a răspuns Fox.

— Luaţi-l pe sus, luaţi-l pe sus!

Neîndoielnic, şeful nostru bucătar gândea că ar fi fost pentru el o dezonoare să-şi părăsească postul care-i fusese încredinţat. Însă, mai degrabă ar fi putut avea pretenţia să scape din fălcile unui cleşte decât să ţină piept braţelor vânjoase ale lui Gumi, atunci când aceste braţe se puneau pe treabă. Domnul Parazard a fost, aşadar, depus în sufragerie.

— Sunteţi toţi? a strigat Banks.

— Da, domnule, a răspuns Gumi.

— Tăiaţi bara de legătură.

— Să părăsim o jumătate de tren!... a strigat căpitanul Hod.

— Aşa trebuie! a răspuns Banks.

Şi, odată bara tăiată şi pasarela sfărâmată cu lovituri de secure, cel de al doilea vagon al nostru a rămas în urmă.

Era şi timpul. Vagonul tocmai era zguduit, ridicat pe sus, apoi răsturnat, iar elefanţii, năpustindu-se şi lăsându-se asupra lui cu toată greutatea, l-au zdrobit cu devăvârşire. Acum nu mai rămăsese din el decât o ruină fără nici o formă, care astupa şoseaua îndărătul nostru.

— Hm, a făcut căpitanul Hod pe un ton care ne-ar fi făcut să râdem dacă situaţia ne-ar fi îngăduit-o, şi să mai spui că animalele astea n-ar strivi nici măcar o buburuză! Dacă elefanţii, care deveniseră de-a dreptul feroci, ar fi ajuns să se comporte şi faţă de primul vagon aşa cum se purtaseră cu cel de al doilea, nu ne mai puteam face nici o iluzie asupra soartei care ne aştepta

— Forţează focurile, Kaluth! a strigat inginerul.

Am ajuns la malul lacului...

Încă o jumătate de kilometru, un ultim efort şi poate că ajungeam pe malul lacului Puturia!

Ultima sforţare, pe care o aşteptam de la Gigantul de Oţel, puternicul animal a făcut-o sub mâna lui Storr, care a deschis până la capăt regulatorul de presiune. El a produs o adevărată spărtură prin acest meterez de elefanţi, ale căror şolduri se desenau mai sus de suprafaţa masei lor, întocmai ca acele uriaşe crupe de cai pe care le putem vedea în tablourile cu scene de bătălie ale lui Salvator Rosa. Apoi, Gigantul de Oţel nu s-a mai mulţumit să-i străpungă cu colţii: a aruncat asupra lor trâmbe de vapori fierbinţi, i-a şfichiuit cu jeturi de apă clocotită!... Era de-a dreptul măreţ!

În sfârşit, după ultima cotitură a şoselei, s-a ivit lacul.

Dacă mai putea să reziste încă zece minute, trenul nostru s-ar fi aflat în relativă siguranţă.

Fără îndoială că elefanţii au simţit acest lucru, fapt care aducea dovezi în favoarea inteligenţei lor, a cărei cauză o susţinuse căpitanul Hod. Pentru ultima dată, ei au încercat să ne răstoarne vagonul.

Însă armele de foc au bubuit iarăşi. Gloanţele s-au abătut ca o grindină asupra primelor grupuri. Abia dacă vreo cinci sau şase elefanţi ne mai împiedicau mersul înainte. Cea mai mare parte dintre ei au fost doborâţi şi roţile au scrâşnit muşcând pământul înroşit de sânge.

La o sută de paşi de lac, a fost nevoie să-i alungăm pe ultimii elefanţi care alcătuiau cel din urmă obstacol.

— Mai tare, mai tare! i-a strigat Banks mecanicului.

Gigantul de Oţel huruia de parcă ar fi avut între coaste un atelier de depanatoare mecanice. Vaporii ţâşneau prin supape cu o presiune de opt atmosfere. Dacă ar fi fost încărcate oricât de puţin în plus, ele ar fi făcut să explodeze cazanul, al cărui înveliş de tablă fremăta. Din fericire, n-a mai fost nevoie. Forţa Gigantului de Oţel era acum irezistibilă. Ai fi putut crede că saltă sub loviturile de piston. Partea de tren care mai rămăsese îl urma, strivind membrele elefanţilor aruncaţi la pământ, cu riscul de a se da peste cap. Dacă ar fi avut loc un asemenea accident, se isprăvea cu toţi pasagerii Casei cu aburi.

Numai că accidentul nu s-a produs; am ajuns la malul lacului şi în curând trenul plutea pe apele sale liniştite.

— Domnul fie lăudat! a spus colonelul Munro.

Orbiţi de furie, doi sau trei elefanţi s-au năpustit în apele lacului şi au început să-i urmărească la suprafaţa lui pe cei pe care nu izbutiseră să-i nimicească pe uscat.

Însă labele Gigantului de Oţel şi-au îndeplinit menirea. Trenul s-a îndepărtat puţin câte puţin de mal şi câteva gloanţe, bine ţintite, ne-au eliberat de ultimii «monştri marini», în clipa în

care trompele lor erau cât pe ce să se repeadă asupra verandei din spate.

— Ei bine, domnule căpitan, a strigat Banks, ce crezi despre blândeţea elefanţilor din India?

— Pfui, a făcut căpitanul Hod, tot nu fac cât fiarele sălbatice! Doar vreo treizeci de tigri să fi fost în locul acestei sute de elefanţi şi să-mi pierd eu slujba dacă, la ora asta, ar mai fi rămas măcar unul dintre noi în viaţă ca să poată povesti aventura prin care am trecut!

Capitolul X

LACUL PUTURIA

Lacul Puturia, pe suprafaţa căruia îşi găsise un refugiu vremelnic *Steam House,* este situat la vreo patruzeci de kilometri spre răsărit de Damoh. Oraşul, capitală a provinciei engleze cu acelaşi nume, se află pe calea bunăstării şi, cu cei douăsprezece mii de locuitori la care se adaugă o mică garnizoană, domină această primejdioasă porţiune a Bundelkundului. Însă, dincolo de zidurile sale şi mai cu seamă în partea orientală a ţării, în regiunea cea mai pustie a munţilor Vindhya, în centrul căreia se află lacul, înrâurirea sa nu se face simţită decât anevoie.

Dar, la urma urmelor, ce putea să ni se mai întâmple mai rău decât întâlnirea cu elefanţii, de pe urma căreia scăpasem vii şi nevătămaţi?

Situaţia era însă îngrijorătoare, întrucât cea mai mare parte a materialelor noastre dispăruse. Unul dintre vagoanele care alcătuiau trenul Casei cu aburi fusese nimicit. Nu mai exista nici un mijloc să-l «repunem pe linia de plutire», ca să folosesc o expresie marinărească. Răsturnat la pământ şi strivit de stânci; din carcasa lui, peste care în mod inevitabil trecuseră elefanţii, se prea poate să nu mai fi rămas decât nişte rămăşiţe informe.

Şi acest vagon, în afară de faptul că slujea drept locuinţă pentru personalul expediţiei, cuprindea nu numai bucătăria şi cămara, ci şi rezervele de hrană şi de muniţii. Nu ne mai rămăseseră decât vreo duzină de cartuşe, dar nu prea părea probabil să avem nevoie a ne folosi de armele de foc înainte de a ajunge la Jabalpur.

Cât priveşte hrana, aceasta era o altă problemă, ba încă una şi mai greu de rezolvat.

Într-adevăr, din proviziile din cămară nu ne mai rămăsese nimic. Chiar admiţând că în seara zilei următoare am fi putut ajunge la gara Jabalpur, aflată la o distanţă de şaptezeci de kilometri, trebuia să ne resemnăm să stăm nemâncaţi timp de douăzeci şi patru de ore.

Pe legea mea, nici n-aveam altceva de făcut!

În această împrejurare, cel mai mâhnit dintre toţi a fost, fireşte, domnul Parazard. Pierderea cămării, distrugerea laboratorului său culinar, risipirea rezervelor îl loviseră drept în inimă. Nu şi-a ascuns desperarea şi, uitând de primejdiile din care scăpasem ca prin minune, el nu s-a arătat preocupat decât de situaţia personală în care se afla.

Astfel încât, în clipa în care, strânşi în salon, ne pregăteam să discutăm hotărârea pe care urma s-o luăm în împrejurările de faţă, domnul Parazard, solemn ca totdeauna, s-a ivit în prag şi a cerut să ne «facă o comunicare de cea mai mare gravitate».

— Vorbiţi, domnule Parazard, i-a răspuns colonelul Munro, invitându-l să intre.

— Domnilor, a rostit cu gravitate bucătarul nostru, ştiţi, desigur, că întregul material pe care îl transporta cea de a doua locuinţă a Casei cu aburi a fost distrus în această catastrofă! Chiar şi în cazul în care ne-ar mai fi rămas provizii, m-aş fi văzut foarte stânjenit, în lipsa bucătăriei, să vă pregătesc o masă, oricât de modestă ar fi fost ea.

— Ştim, domnule Parazard, a răspuns colonelul Munro. Este un lucru regretabil, însă vom face şi noi ce vom putea şi, dacă va fi nevoie să postim, vom posti.

— Într-adevăr, faptul este cu atât mai regretabil, a reluat bucătarul nostru, cu cât, văzând cetele acelea de elefanţi care ne asaltaseră şi dintre care mulţi au căzut sub gloanţele dumneavoastră ucigătoare...

— Frumoasă frază, domnule Parazard! a exclamat căpitanul Hod. După câteva lecţii, aţi fi ajuns să vă exprimaţi cu aceeaşi eleganţă ca şi prietenul nostru Mathias Van Guitt.

Domnul Parazard s-a înclinat în faţa acestui compliment pe care îl luase foarte în serios şi, după un suspin, a urmat astfel:

— Vă spun deci, domnilor, că mi s-a oferit o ocazie unică de a mă distinge în meseria mea. Carnea de elefant, după câte am putut judeca, nu este bună în toate părţile sale, dintre care unele sunt, incontestabil, tari ca o talpă; se pare însă că Autorul Tuturor Lucrurilor a vrut să păstreze în această masă cărnoasă două bucăţi de prima calitate, vrednice a fi servite pe masa viceregelui Indiilor. Mă refer la limba animalului, care este extraordinar de savuroasă atunci când e preparată după o

reţetă a cărei aplicare îmi aparţine în exclusivitate, şi la picioarele pahidermului...

— Pahiderm?... Prea bine, deşi proboscidian ar fi mai elegant, a spus căpitanul Hod, aprobându-l cu un gest.

— ...picioare, a reluat domnul Parazard, din care se poate face una dintre cele mai bune ciorbe cunoscute în arta culinară al cărei reprezentant sunt la *Steam House.*

— Ne faceţi să ne lase gura apă, domnule Parazard, a răspuns Banks. Din nefericire pe de o parte şi din fericire pe de alta, elefanţii nu ne-au urmat pe suprafaţa lacului şi mă tem că va trebui să renunţăm, cel puţin pentru câtva timp, la ciorba şi la mâncarea pregătite din picioarele şi din limba acestui animal savuros, dar redutabil.

— N-ar fi cu putinţă, a întrebat bucătarul, să ne întoarcem pe uscat şi să ne procurăm...?

— Nu este cu putinţă, domnule Parazard. Oricât de perfecte ar fi preparatele dumneavoastră culinare, nu putem înfrunta un asemenea risc.

— Ei bine, domnilor, a reluat bucătarul nostru, binevoiţi a primi expresia tuturor regretelor pe care mă face să le încerc această regretabilă aventură.

— Regretele dumneavoastră au fost exprimate, domnule Parazard, i-a răspuns colonelul Munro, şi luăm act de ele. Cât despre cină şi dejun, nu vă mai preocupaţi de ele până la sosirea noastră la Jabalpur.

— Nu-mi mai rămâne, deci, decât să mă retrag, a rostit domnul Parazard înclinându-se, fără a pierde nimic din gravitatea sa obişnuită.

Am fi râs din toată inima de atitudinea bucătarului nostru, dacă n-am fi dat ascultare altor preocupări.

Într-adevăr, la atâtea alte complicaţii, venea să se mai adauge una. Banks ne-a adus la cunoştinţă că, în clipa aceea, lucrul cel mai regretabil nu era nici lipsa merindelor şi nici aceea a muniţiilor, ci lipsa de combustibil. Nici nu era de mirare, deoarece, de douăzeci şi patru de ore, nu fusese posibil să reînnoim provizia de lemne necesară alimentării maşinii. Întreaga rezervă se epuizase odată cu sosirea pe lac. Dacă am mai fi avut o oră de mers în plus, n-am mai fi ajuns până acolo şi primul dintre vagoanele Casei cu aburi ar fi avut aceeaşi soartă ca şi cel de al doilea.

— Acum, a adăugat Banks, nu mai avem nimic de ars; presiunea scade, a şi coborât la două atmosfere şi nu mai există nici un mijloc s-o facem să urce!

— Situaţia este, aşadar, atât de gravă precum crezi, Banks? a întrebat colonelul Munro.

— Dacă n-ar fi vorba decât să ne întoarcem la mal, de care încă nu ne-am depărtat prea mult, ar mai fi putinţă, a răspuns Banks. Am ajunge până acolo într-un sfert de oră. Dar, să ne întoarcem într-un loc în care — fără îndoială — turma de elefanţi a rămas strânsă laolaltă, ar fi prea imprudent. Nu, dimpotrivă, trebuie să traversăm lacul Puturia şi să căutăm un loc de debarcare pe malul său dinspre sud.

— Cât de lat ar putea să fie lacul în partea aceasta? a întrebat colonelul Munro.

— Kalagani evaluează distanţa la vreo şapte sau opt mile. Or, în condiţiile în care ne aflăm, am avea nevoie de mai multe ore ca s-o străbatem şi, vă repet, în mai puţin de patruzeci de minute, maşina nu se va mai afla în stare de funcţionare.

— Ei bine, a răspuns sir Edward Munro, să ne petrecem liniştiţi noaptea pe lac. Aici ne aflăm în siguranţă. Mâine vom lua o hotărâre.

Era lucrul cel mai bun pe care-l puteam face. Dealtfel, aveam mare nevoie de odihnă. La ultimul loc de popas, înconjuraţi de cercul elefanţilor, nici unul dintre locatarii Casei cu aburi nu putuse dormi, iar noaptea, după cum se spune, fusese o noapte albă.

Însă dacă aceea fusese albă, aceasta avea să fie neagră, ba încă mai mult decât ne-ar fi convenit nouă.

Într-adevăr, pe la şapte, o ceaţă uşoară începea să se ridice deasupra lacului. Ne reamintim că în timpul nopţii precedente neguri groase întunecau zonele superioare ale atmosferei. Datorită diferenţei dintre cele două locuri, aici se petrecuse o schimbare. Dacă în tabăra elefanţilor vaporii se menţinuseră la câteva sute de picioare deasupra pământului, nu acelaşi lucru se petrecea şi la suprafaţa lacului Puturia, datorită evaporării apei. După o zi destul de călduroasă, straturile de sus şi cele de jos ale atmosferei se amestecaseră şi întregul lac n-a întârziat să dispară sub o perdea de ceaţă, la început mai rară, dar care din clipă în clipă devenea tot mai groasă.

Aceasta era deci, aşa cum bine spusese Banks, o complicaţie de care trebuia să ţinem seama.

Tot astfel, după cum ne mai anunţase el, pe la şapte şi jumătate s-au făcut auzite ultimele gemete ale Gigantului de Oţel; loviturile pistonului s-au încetinit, picioarele articulate au încetat să mai bată apa, presiunea a scăzut la mai puţin de o atmosferă. Nu mai aveam combustibil şi nici vreun mijloc de a ne mai procura.

Gigantul de Oţel şi unicul vagon pe care-l mai remorca atunci pluteau liniştite pe apele lacului, dar fără să se mai deplaseze.

În aceste condiţii, în mijlocul ceţurilor, ar fi fost şi greu să determinăm cu precizie poziţia în care ne găseam. În puţinul

timp cât maşina mai funcţiona, trenul se îndreptase către malul dinspre sud al lacului, în căutarea unui punct de debarcare. Or, întrucât Puturia ia forma unui oval destul de alungit, se prea poate ca *Steam House* să nu se fi aflat atunci prea departe de unul dintre maluri.

Se înţelege de la sine că strigătele elefanţilor, care ne urmăriseră timp de aproximativ o oră, se stinseseră acum în depărtare.

Stăteam aşadar de vorbă cu privire la diferitele eventualităţi pe care ni le punea în faţă noua noastră situaţie. Banks a pus să fie chemat Kalagani, cu care ţinea să se sfătuiască.

Hindusul a venit îndată şi a fost poftit să-şi spună părerea.

Ne strânsesem în sufragerie care, primind lumina zilei prin luminatorul de sus, nu avea ferestre laterale. În felul acesta, strălucirea lămpilor aprinse nu se putea vedea din afară. O precauţie folositoare, la urma urmelor, căci era mai bine ca poziţia Casei cu aburi să nu poată fi cunoscută de tâlharii care poate că dădeau târcoale pe malurile lacului.

La întrebările care i-au fost puse, Kalagani — cel puţin aşa mi s-a părut mie — dădea impresia că mai întâi şovăie să răspundă. Fiind vorba să determine poziţia pe care o ocupa trenul plutitor pe apele Puturiei, sunt de acord că era un lucru care putea să-l pună în încurcătură. Poate că o briză slabă dinspre nord-vest acţionase asupra Casei cu aburi? Sau poate că un curent uşor ne-a târât înspre capătul cel mai de jos al lacului?

— Haide, Kalagani, a insistat Banks, dumneata ştii exact ce întindere are lacul Puturia?

— Fără îndoială, domnule, a răspuns hindusul, însă e tare greu pe o ceaţă ca asta...

— Ai putea să apreciezi cu aproximaţie la ce distanţă ne aflăm acum de cel mai apropiat mal?

— Da, a răspuns hindusul, după ce a rămas un timp pe gânduri. Distanţa nu poate depăşi o milă şi jumătate.

— Spre răsărit? l-a întrebat Banks.

— Spre răsărit.

— Atunci, dacă am acosta la acest mal, ne-am găsi mai aproape de Jabalpur decât de Damoh?

— Cu siguranţă.

— Şi chiar la Jabalpur ar trebui să ne aprovizionăm, a spus Banks însă, cine ştie când şi cum vom putea ajunge la mal! Asta poate să dureze o zi, poate două, şi proviziile noastre s-au isprăvit!

— Dar, a sugerat Kalagani, n-am putea încerca, sau măcar unul dintre noi să încerce să ajungă la mal chiar în cursul nopţii?

— Cum?
— Înotând până acolo.
— O milă şi jumătate pe ceaţa asta! a răspuns Banks. Ar însemna să-şi rişte viaţa...
— Nu-i un motiv ca să nu încercăm, a spus hindusul.
Nu ştiu de ce, dar din nou mi s-a părut că vocea lui Kalagani nu era sinceră ca de obicei.
— Ai încerca să traversezi lacul înot? l-a întrebat colonelul Munro, care-l observa pe hindus cu atenţie.
— Da, domnule colonel, şi am motive să cred că voi izbuti.
— Ei bine, prietene, a reluat Banks, ne-ai face un mare serviciu! Odată ajuns pe uscat, ţi-ar veni uşor să mergi în gară la Jabalpur şi să ne aduci de acolo ajutorul de care avem nevoie.
— Sunt gata să pornesc! a răspuns simplu Kalagani.
Mă aşteptam ca sir Edward Munro să-i mulţumească ghidului nostru, care se oferea să îndeplinească o sarcină destul de primejdioasă, la urma urmelor; însă, după ce l-a privit cu şi mai mare atenţie, colonelul l-a chemat pe Gumi la el.
Gumi şi-a făcut îndată apariţia.
— Gumi, i-a spus colonelul Munro, dumneata eşti un înotător excelent, nu-i aşa?
— Da, domnule colonel.
— Nu te-ar stânjeni prea mult să înoţi o milă şi jumătate, în noaptea asta, pe apele liniştite ale lacului?
— Nici o milă şi nici două.
— Ei bine, a reluat colonelul, iată despre ce este vorba: Kalagani se oferă să ajungă înot până la malul cel mai apropiat de Jabalpur. Însă şi pe lac, ca şi prin părţile acestea ale Bundelkundului, doi oameni inteligenţi şi îndrăzneţi, în stare să se ajute unul pe celălalt, au mai multe şanse de reuşită. Vrei să-l însoţeşti pe Kalagani?
— Pe dată, domnule colonel, a răspuns Gumi.
— Nu am nevoie de ajutorul nimănui, a spus Kalagani, însă dacă domnul colonel Munro ţine neapărat, îl primesc cu dragă inimă pe Gumi drept însoţitor.
— Porniţi atunci, prieteni, şi, pe cât sunteţi de curajoşi, pe atâta să fiţi şi cu băgare de seamă, a rostit Banks.
După ce s-a luat această hotărâre, colonelul Munro, luându-l pe Gumi la o parte, i-a dat pe scurt câteva sfaturi. Cinci minute mai târziu, cei doi hinduşi, cu legătura de veşminte pe cap, îşi dădeau drumul în apele lacului. Ceaţa era foarte deasă şi câteva mişcări de braţe au fost de ajuns ca ei să se facă nevăzuţi.
L-am întrebat atunci pe colonelul Munro pentru ce păruse atât de dornic să-i dea un însoţitor lui Kalagani.

— Prieteni, a răspuns sir Edward Munro, răspunsurile acestui hindus, a cărui fidelitate n-am suspectat-o până acum, nu mi s-au părut a fi sincere!

— Şi eu am avut aceeaşi impresie, am zis.

— În ceea ce mă priveşte, eu n-am remarcat nimic, a observat Banks.

— Ascultă, Banks, a reluat colonelul Munro, oferindu-se să meargă pe uscat, Kalagani avea un gând ascuns.

— Care anume?

— Nu ştiu, dar, dacă a cerut să debarce, n-a făcut-o ca să se ducă să ceară ajutor la Jabalpur.

— Hm! a făcut căpitanul Hod.

Banks l-a privit pe colonel, încruntându-se. Apoi i-a spus:

— Munro, până acum Kalagani s-a arătat totdeauna foarte devotat şi îndeosebi faţă de tine! Astăzi tu pretinzi că acest hindus ne trădează! Ce dovadă ai?

— În timp ce Kalagani vorbea, a răspuns colonelul Munro, i-am văzut pielea înnegrindu-i-se şi atunci când oamenii cu pielea arămie se înnegresc la faţă, înseamnă că mint! Îţi repet că, în ciuda tuturor presupunerilor în favoarea lui, Kalagani nu a spus adevărul.

Observaţia lui sir Edward Munro — după cum aveam să constat adesea după aceea — era întemeiată.

Atunci când mint, hinduşii se înnegresc uşor la faţă, întocmai cum oamenii cu pielea albă se roşesc. Acest semn n-a putut scăpa perspicacităţii colonelului şi trebuia să ţinem seama de observaţia lui.

— Dar care ar putea să fie planurile lui Kalagani, a întrebat Banks, şi pentru ce ne-ar trăda?

— Vom afla mai târziu... i-a răspuns colonelul Munro, poate chiar prea târziu!

— Prea târziu, domnule colonel! a strigat căpitanul Hod. Ei! Doar nu ne-o paşte pierzania!

— În orice caz, Munro, a reluat inginerul, ai făcut bine că l-ai trimis pe Gumi să-l întovărăşească. Iată un om care ne va fi devotat până la moarte. Îndemânatic şi inteligent cum este, dacă va bănui vreo primejdie, va şti...

— Cu atât mai mult cu cât este prevenit şi nu se va încrede în însoţitorul său.

— Bine, a spus Banks. Acum, nu avem altceva mai bun de făcut decât să aşteptăm ziua de mâine. Ceaţa se va ridica fără îndoială odată cu răsăritul soarelui şi vom vedea atunci ce hotărâre să luăm!

Să aşteptăm, într-adevăr! Aşadar, şi noaptea aceasta urma să ne-o petrecem fără să închidem ochii o clipă.

Ceaţa se făcuse şi mai deasă, însă nimic nu prevestea că s-ar putea strica vremea. Era o adevărată fericire, căci, dacă trenul nostru putea să plutească, el nu fusese făcut şi ca «să navigheze»! Puteam deci trage nădejde că toate acele băşicuţe de aburi se vor condensa în zori, ceea ce ne va asigura pentru mâine o zi frumoasă.

Deci, în timp ce personalul nostru lua loc în sufragerie, noi ne-am instalat pe divanurile din salon, vorbind şi ciulind urechea la toate zgomotele de afară.

Deodată, pe la ora două, un concert de fiare sălbatice a început să tulbure tăcerea nopţii.

Malul se afla deci într-acolo, în direcţia sud-est, însă se vede că era încă destul de îndepărtat. Urletele jivinelor se auzeau foarte slab din cauza depărtării. Distanţa până la mal, Banks n-o evalua la mai puţin de o milă. Fără îndoială, o turmă de animale sălbatice venise să-şi potolească setea în unghiul cel mai îndepărtat al lacului.

Însă am băgat în curând de seamă că, sub influenţa unei brize uşoare, trenul nostru plutitor mergea în derivă către mal, încet, dar neîntrerupt. Într-adevăr, nu numai că strigătele ajungeau mai desluşit la urechile noastre, dar se şi distingea răgetul grav al tigrului de urletul răguşit al panterelor.

— Hm, nu s-a putut stăpâni căpitanul Hod să exclame, ce mai ocazie să mi-l ucid pe al cincizecilea!

— Altă dată, domnule căpitan, i-a răspuns Banks. Îmi place să cred că la ziuă, în clipa în care vom acosta la mal, banda asta de fiare sălbatice ne va fi cedat locul!

— S-ar ivi vreun inconvenient, am întrebat eu, dacă am pune în activitate felinarele electrice?

— Nu cred, a răspuns Banks. Foarte probabil că partea aceasta a malului nu este ocupată decât de animalele care se adapă. Nu există deci nici un neajuns dacă încercăm să-l cercetăm.

Şi, din ordinul lui Banks, două fascicule luminoase au fost proiectate în direcţia sud-est. Însă lumina electrică, neputând străbate negura opacă, n-a izbutit să lumineze decât un scurt sector dinaintea Casei cu aburi, iar malul a rămas cu totul invizibil privirilor noastre.

Între timp, urletele, a căror intensitate creştea puţin câte puţin, dovedeau că *Steam House* nu înceta să plutească în derivă pe suprafaţa lacului. De bună seamă că animalele adunate în acel loc se aflau în număr mare. Nimic de mirare, dealtfel, deoarece lacul Puturia este ca un fel de adăpătoare naturală pentru fiarele sălbatice din această parte a Bundelkundului.

— Numai să nu fi picat Gumi şi Kalagani în mijlocul haitei! a exclamat căpitanul Hod.

— Nu de tigri mă tem eu pentru Gumi! a răspuns colonelul Munro. Hotărât lucru, în mintea colonelului bănuielile nu făcuseră decât să sporească. În ce mă priveşte, începeam şi eu să i le împărtăşesc. Cu toate acestea, bunele oficii ale lui Kalagani, încă de la sosirea noastră în regiunea Himalayei, serviciile de netăgăduit pe care ni le făcuse, devotamentul său în acele două împrejurări în care îşi riscase viaţa pentru sir Edward Munro şi pentru căpitanul Hod, totul pleda în favoarea lui. Însă atunci când mintea se lasă târâtă pe panta îndoielilor, valoarea faptelor îndeplinite se modifică, înfăţişarea lor se schimbă, astfel încât uiţi trecutul şi te temi pentru viitor.

Şi totuşi, ce temei l-ar fi putut împinge pe acest hindus să ne trădeze? Avea oare motive de ură personală împotriva gazdelor Casei cu aburi? Cu siguranţă că nu! Pentru ce să-i fi atras într-o capcană? Era de-a dreptul inexplicabil. Fiecare dintre noi a fost cuprins atunci de gânduri foarte încâlcite şi nimeni nu mai avea răbdare să aştepte deznodământul acestei situaţii.

Pe neaşteptate, pe la patru dimineaţa, strigătele animalelor au încetat dintr-o dată. Ceea ce ne-a izbit pe toţi a fost faptul că nu păreau să se fi îndepărtat puţin câte puţin, unele după altele, scoţând un ultim răget după ultima înghiţitură de apă. Nu, totul s-a petrecut instantaneu. Ai fi spas că o împrejurare neprevăzută le tulburase în timpul adăpatului şi le pusese pe fugă. Cu siguranţă că ele se întorceau la bârlog nu ca nişte fiare care merg acasă, ci care-şi salvează pielea.

Aşadar, fără nici o tranziţie, după zgomot urmase tăcerea cea mai deplină. Exista acolo un efect a cărui cauză ne scăpa, dar care făcea să ne sporească neliniştea.

Din spirit de prevedere, Banks a dat ordin să se stingă felinarele.

Dacă animalele fugiseră cumva dinaintea vreunei bande de tâlhari de drumul mare care bântuiau prin Bundelkund şi munţii Vindhya, era nevoie să ascundem cu grijă poziţia Casei cu aburi.

Acum liniştea nu mai era tulburată nici măcar de clipocitul uşor al apei. Briza încetase. Era cu neputinţă să ştim dacă trenul continua să plutească în derivă, târât de vreun curent. Însă nu peste mult timp trebuia să se lumineze de ziuă şi fără îndoială că zorile aveau să mături ceţurile, care nu se găseau decât în straturile de jos ale atmosferei.

Mi-am privit ceasul. Era ora cinci. Dacă n-ar fi fost ceaţă, lumina dimineţii ar fi îngăduit să se poată vedea pe o distanţă de câteva mile de jur împrejur. Însă perdeaua de negură nu se spărgea. Trebuia să mai avem răbdare.

Colonelul Munro, Mac Neil şi cu mine stând în partea din faţă a salonului, Fox, Kaluth şi cu domnul Parazard în partea dindărăt a sufrageriei, Banks şi Storr în turelă, căpitanul Hod căţărat în spinarea giganticului animal în apropierea trompei, întocmai ca un matelot de cart în partea dinainte a navei, aşteptam cu toţii ca unul dintre noi să strige: «Pământ!»

Pe la şase s-a pornit o briză uşoară, abia simţită, dar care s-a înteţit curând. Primele raze de soare au străbătut ceaţa şi orizontul s-a dezvăluit în faţa privirilor noastre.

Malul a apărut înspre sud-est. El alcătuia în capătul lacului un soi de mic golf ascuţit, în spatele căruia se afla o pădure deasă. Vaporii s-au înălţat puţin câte puţin, lăsând să se vadă în fund munţii, ale căror piscuri s-au ivit şi ele curând.

— Pământ! a strigat căpitanul Hod.

Trenul plutitor nu se afla atunci la mai mult de două sute de metri distanţă de fundul micului golf al lacului Puturia şi mergea mai departe în derivă, mânat de briza care sufla dinspre nord-vest.

Pe acest mal nu se vedea nimic, nici animal, nici vreo fiinţă omenească: părea să fie cu desăvârşire pustiu. Nici măcar o locuinţă, nici o fermă nu se zărea pe sub frunzişul des al primilor arbori. Însemna deci că puteam coborî pe pământ fără nici o grijă.

Cu ajutorul vântului am acostat cu uşurinţă lângă un mal cu pantă lină, ca o plajă de nisip. Însă, din lipsa aburilor, nu era posibil nici să-l urcăm, nici să ieşim pe o şosea care — uitându-ne după direcţia indicată de busolă — părea să fie şoseaua spre Jabalpur.

Fără să mai pierdem măcar o clipă, l-am urmat cu toţii pe căpitanul Hod, care sărise primul pe mal.

— Haidem după combustibil! a strigat Banks. Peste o oră vom avea presiunea necesară, şi la drum!

Lemnul era uşor de strâns: se găsea răspândit peste tot pe jos şi era îndeajuns de uscat ca să poată fi folosit numaidecât. Nu trebuia deci decât să umplem focarul şi să încărcăm tenderul.

Toată lumea s-a pus pe treabă. Numai Kaluth a rămas în faţa cazanului, în timp ce noi strângeam combustibil pentru douăzeci şi patru de ore. Era mai mult decât am fi avut nevoie ca să ajungem în gară la Jabalpur, unde puteam face rost de cărbune. În ce priveşte hrana a cărei nevoie se făcea simţită şi încă foarte tare, nimeni nu i-ar fi oprit pe vânătorii noştri să ne aprovizioneze în timpul drumului. Domnul Parazard ar fi împrumutat foc de la Kaluth şi, de bine de rău, ne-am fi potolit foamea.

După trei sferturi de oră, presiunea vaporilor ajunsese suficient de mare. Gigantul de Oţel se punea în mişcare şi

începea, în sfârşit, să urce taluzul malului înspre capătul şoselei.

— La Jabalpur! a strigat Banks.

Însă nici n-a apucat Storr să răsucească pe jumătate maneta regulatorului de presiune, că, la marginea pădurii, au izbucnit nişte strigăte furioase. Un grup alcătuit din cel puţin o sută cincizeci de hinduşi s-a năpustit asupra Casei cu aburi. Până să ne venim în fire, turela Gigantului de Oţel, ca şi vagonul — atât înainte cât şi îndărăt — fuseseră invadate.

Îndată după aceea, hinduşii ne-au târât la vreo cincizeci de paşi depărtare de tren, astfel încât eram puşi în imposibilitatea de-a mai fugi! .

Vă puteţi închipui ce furie, ce turbare ne-a cuprins în faţa scenei de distrugere care a urmat. Hinduşii, cu topoarele în mâini, s-au năpustit la atac împotriva Casei cu aburi. Totul a fost devastat, nimicit. În curând, din mobilierul interior nu mai rămăsese nici urmă! Apoi, focul a desăvârşit opera ruinei şi, în câteva minute, tot ce mai putea arde din ultimul nostru vagon a fost mistuit de flăcări!

— Netrebnicii! Canaliile! a strigat căpitanul Hod, pe care câţiva hinduşi abia izbuteau să-l ţină locului.

Dar, ca şi noi, dealtfel, el nu era în stare decât să le arunce în faţă câteva injurii inutile, pe care aceşti hinduşi nici măcar nu păreau să le priceapă. Nici pomeneală să fi putut scăpa de cei care ne păzeau.

Ultimele flăcări s-au stins şi, în curând, din pagoda aceea pe roate care străbătuse o jumătate de peninsulă, nu mai rămânea decât o carcasă lipsită de orice formă!

Apoi, hinduşii atacară Gigantul de Oţel. Şi pe el ar fi vrut să-l distrugă! însă, de astă dată, s-au dovedit neputincioşi. Topoarele şi focul n-aveau nici cea mai mică putere asupra armăturii groase de tablă care alcătuia corpul elefantului artificial şi nici asupra maşinăriei pe care o purta într-însul. În ciuda strădaniilor lor, el a rămas neatins, în aplauzele căpitanului Hod care tot striga ura! — de plăcere şi de furie totodată.

În clipa aceea şi-a făcut apariţia un om. Se vede treaba că era şeful acelor hinduşi.

Numaidecât, toată ceata i s-a rânduit dinainte.

Îl mai însoţea o persoană. Acum totul se explica de la sine, căci aceasta era însăşi călăuza noastră, era Kalagani.

De Gumi, nici urmă. Omul nostru credincios dispăruse. Duşmanul rămăsese însă. Fără îndoială că devotamentul îl costase viaţa pe bravul nostru servitor şi că nu aveam să-l mai revedem nicicând!

Kalagani a înaintat spre colonelul Munro şi, fără să-şi plece privirea, l-a arătat, rostind cu sânge rece:

— Acesta este!

La un gest, sir Edward Munro a fost înşfăcat, târât, şi a dispărut în mijlocul cetei care apuca drumul către sud, fără ca noi să fi putut măcar să-i strângem mâna pentru ultima oară şi să-i spunem adio!

Căpitanul Hod, Banks, sergentul Fox, noi cu toţii am încercat să ne eliberăm spre a-l putea smulge din mâinile acestor hinduşi!

Cincizeci de braţe ne doborâră la pământ. Încă o mişcare dacă mai făceam, am fi fost măcelăriţi pe loc.

— Nici un fel de rezistenţă! a spus Banks.

Inginerul avea dreptate. În clipa aceea nu puteam face nimic spre a-l elibera pe colonelul Munro. Era deci mai bine să aşteptăm, în vederea evenimentelor care aveau să urmeze.

După un sfert de oră, la rândul lor, hinduşii ne părăseau şi o luau pe urmele primului grup. Să-i fi urmărit ar fi însemnat o adevărată catastrofă, fără vreun folos pentru colonelul Munro. Şi, cu toate acestea, am fi încercat să facem orice ca să-l ajungem...

— Nici un pas în plus! a spus Banks. I-am dat ascultare cu toţii.

Aşadar, pe colonelul Munro şi numai pe îl îl voiau hinduşii aceştia, aduşi de Kalagani. Ce intenţii aveau ? Kalagani cu siguranţă că nu acţiona pe cont propriu. însă de cine să fi ascultat? Mi-a trecut atunci prin minte numele lui Nana Sahib!

....

Aici se sfârşeşte manuscrisul redactat de Maucler. Tânărul francez n-avea să mai scrie nimic despre evenimentele care urmau să precipite deznodământul dramei. Însă acele evenimente aveau să fie cunoscute mai târziu şi, strânse laolaltă sub forma unei povestiri, completează relatarea acestei călătorii de-a curmezişul Indiei septentrionale.

Capitolul XI

FAŢĂ ÎN FAŢĂ

S-ar părea că Hindustanul a scăpat de acei thugi de cumplită şi sângeroasă amintire, care au lăsat totuşi nişte urmaşi

vrednici de ei şi anume dacoiţii, un soi de thugi transformaţi. Fără îndoială, însă, că nu mai este vorba să fie oferită o victimă cumplitei Kali, zeiţa morţii. Dacoiţii, care alcătuiesc grupuri aparte în anumite teritorii ale peninsulei, umblă zi şi noapte la drumul mare, mai cu seamă în regiunile cele mai sălbatice, şi se ştie că Bundelkundul oferă teatre de operaţii gata-facute, parcă, pentru scenele de violenţă şi de prădăciune. Atunci, populaţia nu mai are decât o singură scăpare: să o ia la fugă.

Colonelul Munro picase tocmai în mâinile unei cete de dacoiţi, aduşi de Kalagani. Până să fi avut el timp să-şi vină în fine, fusese despărţit cu brutalitate de tovarăşii săi şi târât pe drumul spre Jabalpur.

Purtarea lui Kalagani, începând chiar din ziua în care intrase în legătură cu gazdele de la *Steam House,* a fost aceea a unei iscoade. Fusese trimis anume de către Nana Sahib. El şi numai el îl alesese spre a-şi pregăti răzbunarea.

Ne reamintim că, la 24 mai, în timpul ultimelor sărbători Moharum, când umblase plin de îndrăzneală prin mulţime, nababul fusese prevenit cu privire la plecarea lui sir Edward Munro prin provinciile septentrionale ale Indiei. Din ordinul lui, Kalagani, unul dintre hinduşii cei mai devotaţi cauzei şi persoanei sale, părăsise oraşul Bhopal cu misiunea să se arunce pe urmele colonelului, să-l urmeze pas cu pas, să nu-l piardă din ochi şi, la nevoie, să-şi rişte viaţa pentru a se vedea primit în anturajul acestui duşman implacabil al lui Nana Sahib.

Kalagani a pornit numaidecât, îndreptându-se către ţinuturile din nord. La Kanpur izbutise să ajungă din urmă trenul Casei cu aburi. Din acel moment, fără a se lăsa observat, a pândit nişte ocazii prielnice, care însă nu s-au ivit. De aceea, în timp ce colonelul Munro şi însoţitorii săi se instalaseră în acel *sanitarium* din Himalaya, el s-a hotărât să intre în slujba lui Mathias Van Guitt.

Instinctul îi spunea lui Kalagani că între *kraal* şi *sanitarium* legăturile vor fi, în mod obligatoriu, aproape zilnice. Ceea ce s-a şi întâmplat şi, încă din prima zi, a fost de ajuns de norocos nu numai ca să se impună atenţiei colonelului Munro, ci şi să capete dreptul la recunoştinţa acestuia.

Greul fusese trecut. Restul îl cunoaştem. Hindusul a venit adesea la *Steam House* şi a fost pus la curent cu proiectele viitoare ale gazdelor, a aflat itinerarul pe care Banks îşi propunea să-l urmeze. Toate actele sale erau stăpânite de o singură idee: aceea de a ajunge să fie acceptat drept ghid al expediţiei în clipa când ea avea să coboare iar spre sud.

Şi, ca să-şi atingă ţelul, Kalagani n-a lăsat nimic la voia întâmplării. El n-a şovăit să rişte nu numai viaţa altora, ci însăşi propria sa viaţă. Vă reamintiţi cu toţii în ce împrejurări.

Într-adevăr, i-a trecut prin gând că, dacă avea să însoţească expediţia încă de la începutul călătoriei, rămânând însă mai departe în slujba lui Mathias Van Guitt, acest lucru ar înlătura orişice bănuială şi l-ar face poate pe colonelul Munro să-i ofere exact ceea ce voia el însuşi să obţină.

Dar, ca să ajungă până acolo, trebuia ca furnizorul, lipsit de atelajele sale de bivoli, să fie nevoit să ceară ajutorul Gigantului de Oţel. De unde şi acel atac al fiarelor sălbatice — atac ce-i drept neaşteptat — însă de pe urma căruia Kalagani a ştiut să tragă foloase. Cu riscul de a provoca un dezastru, el n-a şovăit ca, neluat în seamă, să scoată barele care fixau poarta *kraalului.* Tigrii şi panterele au dat buzna în curte, bivolii au fost risipiţi sau nimiciţi, mai mulţi hinduşi şi-au pierdut viaţa, însă planul lui Kalagani a izbutit: Mathias Van Guitt a fost silit să recurgă la colonelul Munro spre a-şi putea relua, împreună cu menajeria sa pe roate, drumul către Bombay.

Ce-i drept, ar fi fost foarte greu să-şi facă rost de alte atelaje în acea regiune aproape pustie a Himalayei. În orice caz, Kalagani şi-a asumat el sarcina aceasta în contul furnizorului. Se înţelege de la sine că nu a izbutit câtuşi de puţin şi aşa s-a făcut că Mathias Van Guitt, mergând la remorca Gigantului de Oţel, a coborât cu întreg personalul până la gara Etawah.

De aici, materialul menajeriei avea să fie transportat pe drumul de fier. *Shikarii* au fost aşadar concediaţi şi Kalagani, care nu mai era de folos, urma să le împărtăşească soarta. S-a arătat atunci foarte îngrijorat de viitorul lui. Banks s-a lăsat păcălit. Şi-a spus că hindusul acesta, inteligent şi devotat, cunoscând la perfecţie toată partea aceea a Indiei, ar putea să le aducă adevărate servicii. Lui Kalagani i s-a oferit posibilitatea să le fie ghid până la Bombay şi, cu începere din acea zi, soarta expediţiei s-a aflat în mâinile sale.

Nimeni nu putea bănui că acest hindus, gata oricând să-şi rişte viaţa, este o iscoadă.

O clipă, Kalagani fusese cât pe ce să se trădeze: atunci când Banks i-a vorbit despre moartea lui Nana Sahib. Nu şi-a putut înfrâna un gest de îndoială şi a dat din cap ca un om care nu putea să creadă o asemenea veste. Atâta doar că acelaşi lucru s-ar fi întâmplat cu orice hindus, pentru care legendarul nabab făcea parte dintre fiinţele acelea supranaturale pe care moartea nu le poate atinge!

În această privinţă, lui Kalagani ştirea i-a fost confirmată atunci când — lucru deloc întâmplător — s-a întâlnit cu unul dintre foştii săi tovarăşi, care însoţea caravana de *banjari.* Nu se ştie, dar este de presupus că el a aflat exact despre ce fusese vorba.

Oricum ar fi însă, Kalagani nu şi-a părăsit planurile, de parcă ar fi vrut să reia pe seama lui proiectele nababului.

Tocmai de aceea, *Steam House* îşi urmase drumul prin defileurile munţilor Vindhya şi, după peripeţiile pe care le cunoaşteţi, călătorii au ajuns pe malurile lacului Puturia, unde au fost nevoiţi să caute adăpost.

Acolo, pe când voia să părăsească trenul plutitor sub pretextul de a se duce la Jabalpur, s-a dat de gol. Oricât de stăpân pe sine era el, un simplu fenomen fiziologic care nu putea scăpa perspicacităţii colonelului îl făcuse suspect şi acum ştim că bănuielile lui sir Edward Munro erau cât se poate de îndreptăţite.

Fusese lăsat să plece, însă Gumi a fost pus să-l întovărăşească. Amândoi s-au aruncat în apă şi, după o oră, ajunseseră pe malul dinspre sud-est al lacului Puturia.

Iată-i deci mergând alături în noaptea aceea întunecoasă, unul suspectându-l pe celălalt, celălalt neştiindu-se bănuit. Avantajul era aşadar de partea lui Gumi, credincios colonelului Munro de parcă ar fi fost un al doilea Mac Neil.

Cei doi hinduşi au umblat astfel timp de trei ore pe şoseaua aceea mare care traversează lanţurile meridionale ale munţilor Vindhya, spre a ajunge la gara Jabalpur. În câmpie, ceaţa era cu mult mai subţire decât deasupra apelor lacului. Gumi îşi supraveghea tovarăşul de drum cu atenţie. Purta un cuţit mare atârnat la centură. Cum era foarte iute din fire, la prima mişcare suspectă, îşi pusese în gând să se năpustească asupra lui Kalagani şi să-l lipsească de posibilitatea de-a mai face rău.

Din nefericire, devotatul hindus n-a mai avut timp să acţioneze după cum nădăjduise.

Era o noapte neagră, fără lună. N-ai fi putut desluşi silueta unui om mergând la douăzeci de paşi înainte.

Aşa s-a făcut că, la o cotitură a drumului, s-a auzit pe neaşteptate o voce care-l chema pe Kalagani.

«Da, Nassim!» a răspuns hindusul.

Şi, în aceeaşi clipă, un strigăt ascuţit, foarte ciudat, a răsunat dinspre partea stânga a şoselei.

Era *ksiri,* strigătul acelor triburi sălbatice ale populaţiilor din Gondwana, pe care Gumi îl cunoştea atât de bine!

Luat pe neaşteptate, Gumi n-a mai putut încerca să facă nimic. Dealtfel, chiar dacă murea Kalagani, ce-ar fi făcut el singur împotriva unei bande întregi de hinduşi, care tocmai urma să se adune auzind strigătul? A avut intuiţia să fugă, ca să facă în aşa fel încât să-şi prevină tovarăşii. Da, mai întâi să rămână liber, iar apoi n-ar mai fi avut altceva mai bun de făcut decât să se întoarcă spre lac şi să caute să ajungă înot la Gigantul de Oţel, spre a-l împiedica să tragă la mal.

Gumi n-a stat mult la gânduri. În clipa în care Kalagani se ducea după acel Nassim căruia îi răspunsese, el s-a repezit într-o parte şi a dispărut în jungla care mărginea şoseaua.

Astfel încât, atunci când Kalagani s-a întors însoţit de complicele său, cu intenţia să se descotorosească de acest tovarăş pe care i-l impusese colonelul Munro, Gumi nu se mai afla acolo.

Nassim era şeful unei cete de dacoiţi şi foarte devotat cauzei lui Nana Sahib. Cum a aflat de dispariţia lui Gumi, şi-a şi trimis oamenii să răscolească jungla în cruciş şi-n curmeziş. Voia cu orice preţ să pună mâna pe îndrăzneţul servitor care fugise.

Căutările au fost însă zadarnice. Fie că se pierduse în întuneric, fie că vreo gaură oarecare îi slujea drept adăpost, Gumi dispăruse şi ei au fost nevoiţi să se lase păgubaşi.

Dar, la urma urmelor, de ce le-ar fi fost teamă dacoiţilor de Gumi, rămas de unul singur în această regiune sălbatică, la o distanţă de trei ore de mers de lacul Puturia, unde, oricât s-ar fi grăbit el de tare, n-ar fi putut ajunge înaintea lor?

Prin urmare, Kalagani s-a resemnat. A discutat câteva clipe cu căpetenia dacoiţilor, care părea să-i asculte ordinele. Apoi, coborând înapoi spre şosea, s-au îndreptat cu toţii, cu paşi mari, în direcţia lacului.

Trupa aceasta care părăsise trecătorile munţilor Vindhya, unde făcea tabără de câtăva vreme, se afla acolo deoarece Kalagani izbutise să vestească sosirea apropiată a colonelului Munro în împrejurimile lacului Puturia. Prin cine anume? Prin hindusul acela care însoţea caravana *banjarilor,* nimeni altul decât Nassim. Şi cui? Ei bine, aceluia a cărui mână conducea din umbră întreaga operaţie!

Într-adevăr, tot ceea ce se întâmplase mai înainte ca şi ceea ce se întâmpla atunci era urmarea unui plan bine pus la punct, de care colonelul Munro şi tovarăşii săi nu se puteau feri nicicum, incât, în clipa în care trenul acosta în unghiul sudic al lacului, dacoiţii au fost gata să-l atace, la ordinele lui Nassim şi ale lui Kalagani.

Însă ei nu-l voiau decât pe colonelul Munro şi numai pe el. Tovarăşii săi, părăsiţi în acest ţinut, cu ultima locuinţă distrusă, nu mai erau câtuşi de puţin de temut. Colonelul a fost aşadar târât cu forţa şi, la ora şapte dimineaţa, se şi afla la şase mile de lacul Puturia.

Ar fi fost greu de crezut că sir Edward Munro o să fie condus de către Kalagani în gara Jabalpur. Astfel încât el îşi zicea că nu mai avea, cu siguranţă, să părăsească regiunea munţilor Vindhya şi că, odată căzut în puterea duşmanilor săi, nu urma să mai scape.

Şi totuşi, acest om curajos îşi păstrase ca totdeauna sângele rece. Păşea, în mijlocul hinduşilor acelora sălbatici, pregătit să facă faţă oricăror împrejurări. Se prefăcea chiar că nici nu-l vede pe Kalagani. Acesta mergea în fruntea trupei, al cărei şef şi era, într-adevăr. Cât despre fugă, nici pomeneală de aşa ceva. Cu toate că nu era legat fedeleş, colonelul Munro nu vedea nici înainte, nici îndărăt şi nici pe flancurile escortei sale un loc cât de mic pe unde ar fi putut scăpa. Dealtfel, ar fi fost prins numaidecât.

Se gândea deci la urmările situaţiei în care se afla. Putea el crede că mâna lui Nana Sahib era amestecată în toate aceste întâmplări? Nu! Pentru el nababul era mort şi gata. Numai dacă vreun tovarăş al fostului şef al rebelilor — poate Balao Rao — nu s-o fi hotărât să-şi potolească ura împlinind o răzbunare căreia fratele lui îşi închinase viaţa. Sir Edward Munro presimţea că era vorba despre o manevră de acest gen.

În acelaşi timp, se gândea la nefericitul Gumi, care se afla în mâinile dacoiţilor. Izbutise oare să scape? Era cu putinţă. Sau fusese ucis de la bun început? Era şi mai probabil. Se putea bizui pe ajutorul său în cazul în care ar fi fost viu şi nevătămat? Iată un lucru greu de crezut.

Într-adevăr, dacă Gumi ar fi socotit că trebuie să meargă la Jabalpur în gară după ajutoare, ar fi ajuns acolo prea târziu.

Dacă, dimpotrivă, s-ar fi dus să i se alăture lui Banks şi tovarăşilor săi în capul sudic al lacului, ce-ar fi putut face ei, aproape lipsiţi de muniţii cum erau? Să se repeadă pe şoseaua spre Jabalpur?... Dar, mai înainte ca ei să fi izbutit să ajungă acolo, prizonierul ar fi fost târât în cine ştie ce tainiţă de negăsit de prin munţii Vindhya!

Astfel încât, dinspre partea aceasta, nu trebuia să mai tragă nici o nădejde.

Colonelul Munro privea întreaga situaţie cu răceală. Nu despera, nefiind el omul care să se lase doborât, însă prefera să vadă lucrurile în adevărata lor lumină, în loc să se legene în cine ştie ce iluzii nevrednice de un spirit pe care nimic nu-l putea tulbura.

Între timp, trupa mergea cu cea mai mare iuţeală. Cu siguranţă că Nassim şi Kalagani voiau să ajungă, înainte de apusul soarelui, la vreun loc de întâlnire unde avea să se hotărască soarta colonelului. Dacă paznicii erau grăbiţi, tot astfel şi sir Edward Munro, care voia să se termine odată cu această situaţie, indiferent care avea să fie sfârşitul care-l aştepta.

Doar o dată, către prânz, timp de o jumătate de oră, Kalagani a îngăduit să se facă haltă. Dacoiţii aveau la ei merinde şi au mâncat pe malul unui pârâiaş.

Puţină pâine şi un pic de carne uscată au fost puse la dispoziţia colonelului, care nu le-a refuzat. Nu mai mâncase nimic încă din ajun şi nu dorea să le facă duşmanilor săi bucuria de a-l vedea slăbit fiziceşte în clipa supremă.

Până atunci, fuseseră străbătute în marş forţat aproape şaisprezece mile.

Din ordinul lui Kalagani au pornit iar la drum, mergând în continuare spre Jabalpur.

Abia pe la cinci seara, ceata de dacociţi a părăsit şoseaua şi a apucat-o spre stânga. Dacă până atunci colonelului Munro îi mai rămăsese o umbră de speranţă — atâta vreme cât merseseră pe drumul mare — el a înţeles că se afla acum în mâinile Providenţei.

După un sfert de oră, Kalagani şi ai săi străbăteau un defileu îngust pe care-l forma extrema limită a văii Nerbuddei, înspre partea cea mai sălbatică a Bundelkundului.

Trecătoarea se afla situată la vreo trei sute cincizeci de kilometri de palul Tandit, la răsăritul munţilor Satpura, care pot fi socotiţi drept prelungirea apuseană a lanţului Vindhya.

Acolo, pe unul dintre ultimele contraforturi, se ridica străvechea fortăreaţă Ripore, părăsită de multă vreme, deoarece nu mai putuse fi aprovizionată, întrucât defileurile dinspre apus fuseseră ocupate de şipai.

Fortăreaţa domina una dintre ultimele culmi ale lanţului muntos, un soi de redan natural, înalt de cinci sute de picioare, care se apleca peste o deschizătură largă a trecătoarei, printre povârnişurile învecinate Acolo nu se putea ajunge decât pe o cărare îngustă, tăiată şerpuit în masivul stâncos, o potecă de care drumeţii abia mai puteau umbla.

Pe platoul acela, se mai profilau câteva curtine dărăpănate, câteva bastioane căzute în ruină. În mijlocul esplanadei, mărginită înspre abis de un parapet de piatră, se înălţa o construcţie pe jumătate năruită, care slujise odinioară drept cazarmă pentru mica garnizoană din Ripore şi pe care n-ai mai fi putut s-o foloseşti acum nici măcar drept staul.

În mijlocul platoului central, din toate maşinăriile de război, culcate altădată în ambrazurile parapetului, nu mai rămăsese decât una. Era un tun uriaş, cu ţeava spre partea din faţă a esplanadei. Prea greu ca să mai poată fi coborât de acolo, fusese lăsat pe loc, pe afetul lui, în seama muşcăturilor ruginei care îi rodea învelişul de fier.

Prin lungimea şi grosimea sa, el era vrednica pereche a tunului de bronz din Bhilsa, turnat în vremea lui Jehanghir[1], o piesă enormă, lungă de şase metri, cu un calibru de patruzeci şi

[1] Sau Jahangir, împărat mogul (1605-1627).(n.t.)

patru. Ai mai fi putut să-l compari cu vestitul tun din Bidjapur, al cărui bubuit, după spusa localnicilor, n-ar fi mai lăsat în picioare nici unul dintre monumentele cetăţii.

Aşa arăta fortăreaţa Ripore, în care fusese adus prizonierul de către trupa lui Kalagani. Au ajuns la ora cinci seara, după o zi în care merseseră mai bine de douăzeci şi cinci de mile.

Cu care dintre duşmanii săi avea colonelul Munro să dea faţă? Avea s-o afle în curând.

Un grup de hinduşi ocupa atunci clădirea ruinată care se înălţa în fundul esplanadei. Grupul s-a apropiat, în timp ce ceata de dacoiţi se rânduia în cerc de-a lungul parapetului.

Colonelul Munro ocupa centrul acestui cerc. Aştepta, cu braţele încrucişate la piept.

Kalagani a părăsit locul în care se aflase în şir şi a făcut câţiva paşi înainte. În fruntea grupului păşea un hindus, îmbrăcat simplu.

Kalagani s-a oprit în faţa lui şi s-a înclinat. Hindusul i-a întins o mână, pe care Kalagani a sărutat-o cu respect. Un simplu semn din cap îi dovedise că acela era mulţumit de serviciile sale.

Apoi hindusul a înaintat spre prizonier, încet, însă cu ochii aruncând fulgere, cu toate semnele unei mânii cu greu înfrânate. Ai fi zis că-i o fiară năpustindu-se asupra prăzii.

Colonelul Munro l-a lăsat să se apropie, fără să dea nici un pas înapoi, privindu-l la fel de fix cum era şi el privit.

Atunci când hindusul nu se mai afla decât la cinci paşi de el, colonelul, pe un ton care era dovada celui mai profund dispreţ, a spus:

— Nu este decât Balao Rao, fratele nababului!

— Uită-te mai bine! a răspuns hindusul.

— Nana Sahib! a strigat colonelul Munro, de astă dată dând îndărăt, fără voia lui. Nana Sahib, viu!…

Da, era însuşi nababul, fostul conducător al revoltei şipailor, duşmanul neîndurător al lui Munro!

Deci, cine murise în ciocnirea de la palul Tandit? Fratele său, Balao Rao.

Asemănarea extraordinară dintre cei doi oameni, ambii cu faţa ciupită de vărsat, amândoi cu acelaşi deget tăiat la aceeaşi mână, îi înşelase pe soldaţii din Lucknow şi din Kanpur. Ei nu şovăiseră să-l recunoască drept nababul Dandu Pant pe cel care nu era decât fratele acestuia şi le-ar fi fost cu neputinţă să nu facă asemenea greşeală. Astfel încât, atunci când au comunicat autorităţilor moartea nababului, Nana Sahib era în viaţă; cel care nu mai exista era Balao Rao.

Nana Sahib avusese mare grijă să exploateze această nouă împrejurare prielnică. Ea îi asigura încă o dată o securitate

aproape absolută. Într-adevăr, fratele lui nu ar fi putut să fie urmărit de către poliţia engleză cu aceeaşi înverşunare, şi tocmai aşa s-a şi întâmplat. Nu numai că lui Balao Rao nu-i fusese pusă în seamă rezistenţa de la Kanpur, dar el nu avea asupra hinduşilor din centrul peninsulei influenţa primejdioasă pe care o exercita nababul.

Nana Sahib, văzându-se hăituit atât de tare, se hotărâse deci să o facă pe mortul până în clipa în care avea să poată acţiona o dată pentru totdeauna şi, renuntând pe moment Ia planurile sale de insurecţie, se dăruise cu trup şi suflet răzbunării. De altminteri, niciodată împrejurările nu-i fuseseră mai prielnice. Colonelul Munro, supravegheat în permanenţă de agenţii săi, părăsise Calcutta pentru o călătorie care avea să-l ducă până la Bombay. N-ar fi fost oare cu putinţă să-l ademenească în regiunea munţilor Vindhya, de-a curmezişul provinciilor Bundelkundului? Nana Sahib s-a gândit s-o facă, şi, în acest scop, l-a trimis în grabă pe urmele lui pe inteligentul Kalagani.

Nababul a părăsit atunci palul Tandit, care nu-i mai oferea un adăpost sigur. El s-a înfundat în valea Nerbuddei, până la ultimele trecători ale munţilor Vindhya. Acolo se înălţa fortăreaţa Ripore, care i s-a părut un loc de refugiu unde poliţia nu s-ar fi gândit să-l hăituiască, deoarece îl credea cu siguranţă mort.

Nana Sahib s-a instalat deci acolo, împreună cu câţiva hinduşi devotaţi persoanei sale. Le-a întărit în curând rândurile cu o ceată de dacoiţi şi a rămas în aşteptare.

Dar ce anume aştepta el de patru luni încoace? Să-şi îndeplinească misiunea Kalagani, să-i anunţe apropiata sosire a colonelului prin părţile munţilor, Vindhya, unde l-ar fi avut la mână.

Totuşi, Nana Sahib a fost cuprins de o anume teamă: aceea ca nu cumva ştirea morţii sale, răspândită prin toată peninsula, să nu ajungă la urechile lui Kalagani. Dacă acesta i-ar fi dat crezare, nu şi-ar fi încetat opera de atragere a colonelului Munro?

De aici şi trimiterea unui alt hindus de-a lungul şoselelor Bundelkundului, a acelui Nassim care, amestecat în caravana *banjarilor,* s-a întâlnit cu trenul Casei cu aburi pe şoseaua Sindului, a intrat în legătură cu el şi l-a pus la curent cu adevărata stare de lucruri.

Toate acestea odată îndeplinite, Nassim, fără a mai pierde măcar o oră, s-a întors la fortăreaţa Ripore şi l-a informat pe Nana Sahib în legătură cu cele petrecute începând din ziua în care Kalagani părăsise oraşul Bhopal. Colonelul Munro şi tovarăşii săi înaintau în etape scurte către munţii Vindhya.

Kalagani îi călăuzea, iar oamenii nababului trebuiau să-l aştepte în împrejurimile lacului Puturia.

Totul izbutise, aşadar, după pofta inimii nababului. Răzbunarea lui nu putea să mai întârzie.

Şi, într-adevăr, în seara aceea, colonelul Munro se afla singur, dezarmat, în prezenţa lui, la discreţia lui.

După primul schimb de cuvinte, cei doi oameni s-au privit o clipă fără a mai rosti o vorbă.

Însă, deodată, imaginea lady-ei Munro trecându-i iar şi parcă şi mai viu pe dinainte, colonelului i s-a urcat sângele la cap de mânie. El s-a năpustit asupra celui ce ordonase execuţiile prizonierilor din Kanpur.

Nana Sahib s-a mărginit să facă doi paşi îndărăt.

Trei hinduşi tăbărâră asupra colonelului şi-l ţinură locului, nu fără oarecare greutate.

Între timp, sir Edward Munro îşi recăpătase stăpânirea de sine. Fără îndoială că nababul a înţeles pe dată acest lucru, întrucât, printr-un gest, i-a îndepărtat pe tustrei hinduşii.

Cei doi duşmani s-au regăsit iarăşi faţă-n faţă.

— Munro, a rostit Nana Sahib, englezii au legat la gura tunurilor pe cei o sută douăzeci de prizonieri din Peshawar şi, începând din ziua aceea, mai bine de o mie două sute de şipai au pierit de această moarte înspăimântătoare! Ai tăi i-au măcelărit fără milă pe fugarii din Lahore, ei au ucis, după luarea oraşului Delhi, trei prinţi şi alţi douăzeci şi nouă de membri ai familiei regale, ei au masacrat Ia Lucknow şase mii dintre ai noştri şi încă trei mii după campania din Punjab. Cu totul, fie cu tunul, cu puşca sau sabia, fie prin spânzurare, o sută douăzeci de mii de ofiţeri şi soldaţi nativi şi două sute de mii de indigeni au plătit cu viaţa participarea la această răscoală pentru independenţa naţională!

— La moarte, la moarte! au strigat dacoiţii şi hinduşii strânşi în jurul lui Nana Sahib.

Colonelul n-a răspuns nimic.

— În ceea ce te priveşte pe tine, Munro, a reluat nababul, ai ucis-o cu mâna ta pe *rani* din Jhansi, credincioasa mea tovarăşă de viaţă ...şi ea încă n-a fost răzbunată!

Nici un răspuns din partea colonelului Munro.

— În sfârşit, acum patru luni, a spus Nana Sahib, fratele meu Balao Rao a căzut sub gloanţele englezilor îndreptate împotriva mea... şi fratele meu încă nu este răzbunat!

— La moarte! La moarte!

Strigătele izbucniră cu şi mai mare violenţă de astă dată şi întreaga ceată a făcut o mişcare ca pentru a se năpusti asupra prizonierului.

— Tăcere! a strigat Nana Sahib. Aşteptaţi ora dreptăţii! Au tăcut cu toţii, numaidecât.

— Munro, a reluat nababul, unul dintre strămoşii tăi, acel Hector Munro, a îndrăznit să aplice pentru întâia oară înspăimântătorul supliciu pe care ai tăi l-au folosit atât de necruţător în timpul războiului din l857! El a dat poruncă să fie legaţi de vii, la gura tunurilor sale, hinduşi — părinţii noştri, fraţii noştri...

Noi strigăte, noi demonstraţii de ură, pe care de astă dată Nana Sahib n-a izbutit să le mai potolească. Astfel încât a adăugat:

— Represalii pentru represalii! Munro, vei pieri întocmai cum au pierit atâţia dintre ai noştri!

Apoi, întorcându-se:

— Vezi tunul de colo ?

Şi nababul, arătând piesa uriaşă, lungă de mai bine de cinci metri, care ocupa centrul esplanadei, a adăugat:

— Vei fi legat la gura acestui tun! Este încărcat şi, mâine, la răsăritul soarelui, detunătura lui, prelungindu-se până în străfundul munţilor Vindhya, îi va anunţa pe toţi că răzbunarea lui Nana Sahib este, în sfârşit, împlinită!

Colonelul Munro îl privea ţintă pe nabab, cu un calm pe care vestea viitorului său supliciu nu putea să-l tulbure.

— Este bine, a spus el. Tu faci ceea ce ţi-aş fi făcut şi eu, dacă mi-ai fi încăput în mână!

Şi de bună voie, colonelul Munro s-a dus să se aşeze în faţa gurii tunului, de care, cu mâinile prinse la spate, a fost legat cu sfori groase.

...La căderea nopţii, Nana Sahib, Kalagani şi Nassim s-au retras în fosta cazarmă. Oamenii lor au părăsit locul şi şi-au urmat şefii.

Sir Edward Munro a rămas faţă în faţă cu moartea.

Capitolul XII

LA GURA UNUI TUN

Liniştea n-a durat însă multă vreme. Dacoiţilor le fuseseră puse la dispoziţie merinde. În timp ce mâncau, ei puteau fi auziţi strigând şi vociferând sub influenţa acelei licori numită arak, din care se înfruptau fără măsură.

Încet, încet, tămbălăul s-a potolit. În curând, somnul avea să pună stăpânire pe întregul grup, foarte istovit după o zi întreagă de osteneală.

Aşadar, sir Edward Munro avea să fie lăsat fără pază până în ceasul morţii? Oare Nana Sahib n-avea să mai dea poruncă să-i fie vegheat prizonierul, în ciuda faptului că, fiind legat zdravăn cu o frânghie trecută de trei ori peste piept şi braţe, el nu era în stare să se mişte?

Colonelul îşi punea asemenea întrebări când, pe la opt, a văzut un hindus părăsind cazarma şi înaintând pe esplanadă.

Hindusul avea consemn să rămână toată noaptea lângă colonelul Munro.

Mai întâi, după ce a străbătut platoul pieziş, a mers drept către tun, ca să se încredinţeze că prizonierul se mai află acolo. Cu o mişcare viguroasă a încercat frânghiile, care n-au cedat. Apoi, fără a se adresa colonelului, ci vorbindu-şi sieşi, a spus:

«Zece livre de pulbere a-ntâia! De multă vreme n-a mai glăsuit tunul din Ripore, dar mâine are să cuvânte el!»

Această reflexie a flcut ca pe figura mândră a colonelului Munro să se ivească un zâmbet dispreţuitor. Oricât de înspăimântătoare ar fi fost, moartea nu era în stare să-l înfricoşeze.

Hindusul, după ce a cercetat partea din faţă a gurii de foc, s-a dat puţin îndărăt, a mângâiat chiulasa groasă şi degetul său a atins o clipă golul ţevii, pe care pulberea amorsei o umplea până la orificiu.

După care, s-a rezemat de butonul chiulasei. Părea să fi uitat cu totul că prizonierul se află acolo întocmai ca un condamnat la picioarele spânzurătorii, aşteptând ca trapa să se caşte dedesubtul lui.

Din nepăsare, sau sub influenţa arakului, el îngâna printre dinţi un cântec vechi din Gondwana. Se oprea şi o lua iarăşi de la capăt, ca un om pe jumătate beat, ale cărui gânduri încep, încet-încet, să i se învălmăşească.

Peste un sfert de oră, hindusul s-a îndreptat din spate. Mâna lui s-a plimbat pe partea dinapoi a tunului. I-a dat apoi ocol şi, oprindu-se înaintea colonelului Munro, l-a privit şoptind vorbe fără şir. Din instinct, a înşfăcat pentru ultima oară frânghiile, de parcă ar fi vrut să le strângă mai tare; pe urmă, dând din cap ca un om ce şi-a luat grija, s-a dus să se rezeme cu coatele de parapet, la vreo zece paşi înspre stânga gurii de foc.

Hindusul a mai rămas încă zece minute în această poziţie, când întors către platou, când aplecat în afară, cufundându-şi privirile în hăul căscat la picioarele fortăreţei.

Se vedea bine că face o ultimă sforţare ca să nu-l fure somnul, însă, până la urmă, doborât de oboseală, s-a lăsat să alunece la

pământ, s-a întins pe jos şi a dispărut cu totul în umbra parapetului.

Dealtfel, noaptea se făcuse întunecoasă. Nori groşi se întindeau nemişcaţi pe cer. Atmosfera era atât de liniştită, de parcă moleculele de aer ar fi fost sudate unele de altele. Zgomotele din vale nu ajungeau până la înălţimea aceea. Liniştea era desăvârşită.

Trebuie s-o spunem, întru cinstirea acestui om energic, că noaptea care se lăsase ar fi putut să fie plină de nelinişti pentru colonelul Munro. El nu s-a gândit însă nici măcar o clipă la acea ultimă secundă a vieţii, în timpul căreia ţesuturile corpului său, sfâşiate cu violenţă, membrele risipite în chip înspăimântător aveau să se piardă în spaţiu. La urma urmelor nu avea să fie decât o lovitură de trăsnet, ceea ce nu putea zgudui o fire pe care teama fizică sau morală nu putuseră s-o înrâurească niciodată. Îi mai rămâneau doar câteva ore de trăit: ele aparţineau acestei existenţe care, în cea mai mare parte a ei, fusese atât de fericită! Îşi retrăia toată viaţa cu o precizie extraordinară. Întregul său trecut îi revenea în amintire.

I se înălţa dinainte imaginea lady-ei Munro. O revedea, o auzea pe nefericita lui soţie pe care o plângea, ca şi în primele zile, nu cu ochii, ci cu inima! O regăsea, tânără fată, în mijlocul acelui funest oraş Kanpur, în locuinţa în care o admirase pentru prima dată, o cunoscuse şi o iubise! Cei câţiva ani de fericire, încheiaţi brusc prin cea mai înspăimântătoare dintre catastrofe, i-au revenit în memorie cu asemenea limpezime, că însăşi realitatea lor parcă n-ar fi putut să fie mai «reală»! Trecuse de miezul nopţii şi sir Edward Munro nici nu băgase de seamă. Fusese cu totul cufundat în amintirile sale, acolo, lângă femeia adorată, fără ca nimic altceva să-i mai fi putut abate atenţia. În trei ore se rezumaseră cei trei ani pe care-i trăise lângă ea! Da! Imaginaţia îl târâse în mod irezistibil de pe acel platou al fortăreţei Ripore, îl smulsese de la gura acestui tun căruia, ca să spunem aşa, prima rază de soare avea să-i aprindă capsa!

Însă atunci i-a apărut cu limpezime groaznicul deznodământ al asediului oraşului Kanpur, întemniţarea lady-ei Munro şi a mamei sale la Bibi-Ghar, uciderea nenorocitelor lor tovarăşe şi, în sfârşit, puţul acela, mormântul a două sute de victime, deasupra căruia plânsese pentru ultima dată cu patru luni în urmă.

Şi acel Nana Sahib care se afla aici, la câţiva paşi numai, îndărătul zidurilor acestei cazarme năruite, omul care ordonase execuţiile în urma cărora murise lady Munro! Şi căzuse în mâinile sale tocmai el, care voise să-l pedepsească.

Cuprins de o mânie turbată, sir Edward Munro a făcut o sforţare deznădăjduită ca să-şi rupă legăturile. Funiile au

trosnit, iar nodurile, bine strânse, i-au intrat în carne. A scos atunci un strigăt, nu de durere, ci de furie neputincioasă.

Auzind strigătul, hindusul întins în umbra parapetului a înălţat capul. Fusese cuprins iar de simţământul rolului pe care-l avea: şi-a adus aminte că este păzitorul prizonierului.

S-a ridicat, deci, a înaintat şovăind spre colonelul Munro, i-a pus o mână pe umăr spre a se asigura că se mai află încă acolo şi, pe tonul unui om pe jumătate adormit, a spus:

— Mâine, la răsăritul soarelui... Bum!

Apoi, s-a întors către parapet ca să găsească un punct de sprijin. De cum l-a atins, s-a şi culcat pe jos şi a aţipit numaidecât.

Ca urmare a sforţării sale zadarnice, pe colonelul Munro l-a cuprins după aceea un soi de linişte. Şirul gândurilor i s-a schimbat şi n-a mai stat să cugete la soarta care-l aştepta. Printr-o asociaţie de idei cu totul firească, s-a gândit la prietenii, la tovarăşii săi. S-a întrebat dacă nu cumva şi ei or fi căzut în mâinile vreunei cete de dacoiţi care forfotesc prin munţii Vindhya, dacă nu li se menise şi lor o soartă identică, şi i s-a strâns inima.

Însă, aproape numaidecât şi-a spus că asemenea lucru nu se putuse întâmpla. Într-adevăr, dacă nababul s-ar fi hotărât să-i omoare, i-ar fi strâns laolaltă pentru acelaşi supliciu; ar fi vrut cu siguranţă să-i dubleze temerile, adăugându-le pe acelea ale prietenilor săi. Nu, doar asupra lui şi numai a lui — încerca sir Edward Munro să nădăjduiască — voia Nana Sahib să-şi reverse ura, ca să şi-o potolească.

Totuşi, admiţând prin absurd că Banks, căpitanul Hod şi Maucler erau liberi, ce făceau ei acum? Or fi luat-o pe şoseaua spre Jabalpur unde Gigantul de Oţel, pe care dacoiţii nu fuseseră în stare să-l distrugă, îi putea transporta repede? Iar acolo ajutoarele nu lipseau! Dar, la ce bun? Cum ar fi putut afla ei unde se află colonelul Munro? Nimeni nu ştia că fortăreaţa Ripore este ascunzătoarea lui Nana Sahib. Şi de ce le-ar fi venit în minte numele nababului? Pentru ei Nana Sahib nu era mort? Nu pierise el în cursul atacului de la palul Tandit? Nu, ei nu puteau face nimic pentru prizonier!

Nici o nădejde nici dinspre partea lui Gumi. Kalagani avusese tot interesul să se descotorosească de acest slujitor devotat şi, întrucât Gumi nu se afla aici, înseamnă că murise înaintea stăpânului său!

Ar fi fost deci zadarnic să mai creadă că ar exista sorţi de salvare! Colonelul Munro nu era câtuşi de puţin omul care să se amăgească. Vedea lucrurile în adevărata lor lumină, astfel încât s-a întors la gândurile de la început, la amintirea zilelor fericite care îi umpleau inima de bucurie.

I-ar fi venit greu să-şi dea seama câte ore se scurseseră în timp ce visa astfel. Noaptea era tot întunecoasă. Pe deasupra culmii munţilor dinspre răsărit nu se ivea încă nimic care ar fi putut să vestească primele luciri ale zorilor.

Totuşi, să fi fost cam pe la patru dimineaţa când atenţia colonelului Munro a fost atrasă de un fenomen destul de ciudat. Până în acea clipă, timp în care se întorsese la existenţa lui trecută, el privise mai curând înlăuntrul decât în afara lui. Obiectele exterioare, prea puţin desluşite în mijlocul întunecimii aceleia, nu i-ar fi putut abate gândurile; deodată, însă, privirea lui deveni mai fixă şi toate imaginile evocate în amintire i s-au şters brusc, dinaintea unui soi de apariţie, pe cât de neaşteptată, pe atât de inexplicabilă.

Într-adevăr, colonelul Munro nu mai era singur pe platoul fortăreţei Ripore. Încă şovăielnică, o lumină se ivea dinspre capătul cel mai îndepărtat al potecii, în portiţa secretă a fortăreţei. Umbla încolo şi încoace, pâlpâitoare, tulbure, gata să se stingă, recăpătându-şi strălucirea, de parcă ar fi fost ţinută de o mână nesigură.

În situaţia în care se găsea prizonierul, orice incident îşi putea avea însemnătatea lui. Astfel încât n-a mai slăbit din ochi flacăra. A băgat de seamă că iese din ea un fel de abur ca de funingine şi că era mişcătoare. De unde a tras concluzia că nu era închisă într-un felinar.

«Unul dintre tovarăşii mei, şi-a spus colonelul Munro. Poate Gumi! Ba nu... Nu s-ar afla el aici cu o lumină care să-l trădeze. Atunci, cine să fie?»

Flacăra se apropia încet, încet. Mai întâi s-a strecurat de-a lungul zidului vechii cazărmi şi sir Edward Munro s-a temut să n-o fi zărit careva dintre hinduşii care dormeau înăuntru.

Nu s-a întâmplat însă nimic. Flacăra a trecut neobservată. Uneori, când mâna care o purta era agitată de o mişcare febrilă, ea începea să ardă mai puternic şi strălucea mai viu.

În curând flacăra a ajuns la zidul parapetului şi i-a urmat muchea, întocmai ca focurile Sfântului Elm[1] din nopţile cu furtună.

Atunci colonelul Munro a început să distingă un soi de fantomă, lipsită de o formă definită, o «umbră» pe care acea flacără o lumina nedesluşit. Fiinţa, oricare ar fi fost ea, se vede că era înveluită într-o bucată lungă de pânză sub care îi erau ascunse braţele şi capul.

---

[1] Scîntei, mici egrete luminoase, datorate electricităţii atmosferice, apărute uneori la extremitatea vergilor sau a catargelor unei corăbii cu pânze. (n.t.)

Prizonierul nici nu clintea, îşi ţinea până şi răsuflarea. Se temea să nu înspăimânte această apariţie, să n-o facă să stingă flacăra care îi călăuzea paşii în întuneric. Era la fel de nemişcat ca şi piesa aceea grea de metal care părea că-l ţine în gura ei uriaşă.

între timp, fantoma continua să lunece de-a lungul parapetului. Nu s-ar fi putut întâmpla să se izbească de trupul hindusului ador7 mit? Nu. Hindusul era lungit în stânga tunului, iar apariţia venea din dreapta. Se oprea din când în când, apoi îşi relua mersul, cu paşi mărunţi.

în sfârşit, s-a apropiat îndeajuns de mult încât colonelul Munro să o poată desluşi mai limpede.

Era o fiinţă de înălţime mijlocie, cu trupul acoperit, într-adevăr, în întregime de o bucată lungă de pânză. De sub pânză ieşea o mână, care ţinea o torţă de răşină aprinsă.

«Vreun nebun care are obiceiul să viziteze tabăra dacoiţilor, şi-a spus colonelul Munro, şi care nici nu mai este luat în seamă! În loc de flacără, de ce n-are el un pumnal în mână? Poate că aş izbuti?»...

Deşi nu era «un» nebun, colonelul Munro aproape că ghicise.

Era nebuna din valea Nerbuddei, creatura aceea inconştientă care de patru luni încoace rătăcea străbătând munţii Vindhya, totdeauna respectată şi primită cu ospitalitate de gonzii aceştia superstiţioşi. Nici Nana Sahib şi nici unul dintre tovarăşii săi nu ştiau în ce parte o apucase Flacăra Rătăcitoare după atacul palului Tandit. O întâlniseră adesea prin partea aceea muntoasă a Bundelkundului şi prezenţa ei nu-i nelinişte a niciodată. În timpul necurmatelor sale drumuri, ea îşi purtase paşii, în mai multe rânduri, până la fortăreaţa Ripore şi nimeni nu se gândise s-o alunge. Doar întâmplarea făcuse ca, în peregrinările ei nocturne, să ajungă aici chiar în acea noapte.

Colonelul Munro nu ştia nimic cu privire la nebună. Nu auzise niciodată vorbindu-se despre Flacăra Rătăcitoare şi totuşi, fiinţa necunoscută care se apropia, care avea să-l atingă, să-i vorbească, poate, îl făcea să-i bată inima cu o violenţă inexplicabilă.

Încet, încet, nebuna se apropiase de tun. Torţa de răşină nu mai arunca decât palide luciri şi ea părea că nici nu-l vede pe prizonier, cu toate că se afla în faţa lui şi că ochii aproape că i se zăreau prin pânza străpunsă de găuri, întocmai ca o cagulă[1] de penitent.

---

[1] Gluga acoperind şi faţa, cu deschizături numai în dreptul ochilor. (n.t.)

Sir Edward Munro nici nu clintea. Nu încerca să-i atragă atenţia acelei creaturi stranii nici prin mişcări ale capului, nici prin cuvinte.

Dealtfel, ea s-a întors aproape numaidecât ca să dea ocol uriaşei piese de artilerie, pe suprafaţa căreia flacăra răşinii desena mici umbre plutitoare.

Înţelegea, oare, smintita, la ce avea să slujească tunul, lungit ca un monstru, pentru ce era legat acest om la gura lui care avea să verse tunete şi trăsnete la primele raze ale dimineţii?

Fără îndoială că nu. Flacăra Rătăcitoare se afla aici aşa cum umbla pretutindeni, în mod inconştient. Rătăcea în această noapte pe platoul fortăreţei Ripore, aşa cum o făcuse în mai multe rânduri până atunci. Avea oare să-l părăsească, să coboare cărăruia şerpuită, să ajungă iar în vale şi să-şi poarte iar paşii pe unde o va împinge închipuirea ei zănatică?

Colonelul Munro, care îşi putea întoarce nestingherit capul în toate direcţiile, îi urmărea toate mişcările. A văzut-o trecând prin spatele piesei de artilerie. De acolo ea a pornit astfel încât să ajungă iarăşi lângă zidul parapetului, pentru ca să-i urmeze fără îndoială conturul până în locul unde se deschidea portiţa secretă.

Într-adevăr, Flacăra Rătăcitoare a mers în felul acesta, însă, oprindu-se deodată la câţiva paşi de hindusul adormit, s-a întors. Ce legătură nevăzută o împiedica să meargă mai departe? Oricum ar fi fost, un instinct inexplicabil a mânat-o din nou spre colonelul Munro şi ea a rămas iar nemişcată dinaintea lui.

De astă dată, inima lui sir Edward Munro bătea cu asemenea forţă, încât el ar fi vrut să-şi ducă mâinile la piept ca s-o domolească!

Flacăra Rătăcitoare se apropiase şi mai mult. Îşi înălţase făclia de răşină în dreptul feţei prizonierului, de parcă ar fi vrut să i-o vadă mai bine. Prin găurile pânzei ochii îi străluceau aprinşi de o sclipire arzătoare.

Colonelul Munro, fascinat fără voia lui de acest foc, o sorbea din priviri.

Atunci, mâna stânga a nebunei a îndepărtat puţin câte puţin cutele pânzei. Curând i s-a văzut faţa toată şi în acel moment a agitat cu mâna dreaptă torţa de răşină, care a aruncat o lucire şi mai vie.

Un strigăt — un strigăt pe jumătate înăbuşit — a scăpat din pieptul prizonierului.

— Laurence! Laurence!

S-a crezut şi el nebun!... O clipă, ochii i s-au închis. Era lady Munro! Da, cea care stătea în faţa lui era însăşi lady Munro!

— Laurence, tu, tu! a repetat el.

– Laurence! Laurence!

Lady Munro n-a răspuns nimic. Ea nu-l recunoştea. Nici măcar nu părea să-l fi auzit.

— Laurence! Nebună! Da, nebună... dar vie!

Sir Edward Munro nu se putea înşela datorită unei posibile asemănări. Imaginea tinerei sale soţii era prea adânc întipărită în mintea lui. Nu, chiar şi după nouă ani de la despărţirea pe care o crezuse veşnică, cea care se afla în faţa lui era lady Munro, schimbată, fără îndoială, însă frumoasă încă, era lady Munro, scăpată ca prin minune din mâna soldaţilor lui Nana Sahib!

Nefericita, după ce făcuse totul ca să-şi apere mama, ucisă sub ochii ei, căzuse. Lovită, dar nu de moarte, şi amestecată cu atâtea alte femei, fusese aruncată printre ultimele în puţul din Kanpur, deasupra victimelor îngrămădite, care îl şi umpluseră. La căderea nopţii, un suprem instinct de conservare a readus-o la ghizdul puţului — doar instinctul, căci raţiunea, ca urmare a acelor scene înspăimântătoare, o şi părăsise. După toate cele suferite de la începutul asediului, în închisoarea de la Bibi-Ghar şi în timpul luptelor, după ce-şi văzuse mama ucisă, îşi pierduse minţile. Era nebună, nebună, dar vie, întocmai cum recunoscuse Munro. Nebună, ea se târâse afară din puţ, dăduse târcoale prin împrejurimi şi izbutise să plece din oraş în clipa în care Nana Sahib şi ai săi îl părăseau. Nebună, se salvase în întuneric, mergând la întâmplare prin câmpie. Evitând oraşele, ferindu-se de ţinuturile locuite, găzduită ici şi colo de raioţii sărmani, respectată ca o fiinţă lipsită de raţiune ce era, biata nebună mersese astfel până în munţii Satpura, până în munţii Vindhya! Şi, moartă pentru toată lumea de nouă ani încoace, însă cu mintea mereu biciuită de amintirea incendiilor asediului, ea rătăcea necontenit!

Da, într-adevăr, ea era!

Colonelul Munro a strigat-o iarăşi. Ea nu i-a răspuns. Cât n-ar fi dat ca să o poată strânge în braţe, să o ia pe sus, să o ducă, să înceapă lângă ea o nouă existenţă, să facă să-i revină judecata cu ajutorul îngrijirilor şi a dragostei!... Dar era legat de masa aceasta de metal, cu sângele curgându-i din braţe prin tăieturile pe care i le tăcuseră frânghiile, şi nimic nu-l putea smulge, împreună cu ea, din locul acela blestemat!

Ce cazně, ce tortură, pe care nici măcar ura lui Nana Sahib n-o putuse imagina!

— Laurence! Laurence! repeta sir Edward Munro.

Şi o striga în gura mare, cu riscul de a-l trezi pe hindusul adormit câţiva paşi mai încolo, cu riscul de a-i atrage pe dacoiţii culcaţi în vechea cazarmă şi pe însuşi Nana Sahib!

Dar lady Munro, fără să înţeleagă, continua să se uite la el cu privirile rătăcite. Ea nu vedea nici una dintre înspăimântătoarele suferinţe pe care le avea de îndurat acel nefericit, care o regăsea în clipa în care el însuşi urma să moară! Clătina din cap de parcă n-ar fi vrut să-i răspundă!

S-au scurs astfel câteva minute; apoi mâna i-a căzut la loc, vălul i-a acoperit iar faţa şi ea a făcut un pas îndărăt.

Colonelul Munro a crezut că are să fugă!

— Laurence! a strigat el pentru ultima oară, de parcă i-ar fi spus adio.

Dar nu! Lady Munro nu se gândea să părăsească platoul fortăreţei Ripore şi situaţia, destul de înspăimântătoare cum era, avea să se agraveze şi mai mult.

Într-adevăr, lady Munro s-a oprit. De bună seamă că tunul îi atrăsese atenţia. Poate că se trezea în ea cine ştie ce amintire întunecată din timpul asediului oraşului Kanpur. S-a întors aşadar cu paşi mărunţi. Mâna care ţinea torţa de răşină plimba flacăra pe tubul de metal şi ar fi fost de ajuns o singură scânteie care să aprindă amorsa, pentru ca lovitura să pornească!

Munro avea deci să moară de această mână?

El n-a putut îndura o asemenea idee. Mai bine era să piară sub ochii lui Nana Sahib şi alor săi!

Munro se pregătea tocmai să strige, să-i trezească din somn!

Deodată, el a simţit cum, dinlăuntrul tunului, o mână îi apasă mâinile legate la spate. Era apăsarea unei mâini prieteneşti, care căuta să-i taie legăturile. Curând, răceala unei lame de oţel, strecurându-se cu grijă printre frânghii şi încheieturile mâinilor, l-a vestit că în chiar inima acelei uriaşe piese de artilerie se găsea — dar prin ce minune? — un eliberator.

Nu se putea înşela! Frânghiile care îl legau erau tăiate!…

Într-o secundă, gata! A putut face un pas înainte. Era liber!

Oricât de stăpân era el pe sine, un strigăt ar fi putut să-l piardă.

O mână ieşea din piesa de artilerie. Munro a apucat de ea, a tras-o şi un bărbat, care cu un ultim efort ieşea din gura tunului, i-a căzut la picioare.

Era Gumi!

Credinciosul servitor, după ce scăpase, urmase mai departe drumul către Jabalpur în loc să se întoarcă spre lac, unde se îndrepta trupa lui Nassim. Ajuns la şoseaua spre Ripore, a fost nevoit să se ascundă pentru a doua oară. Se afla acolo un grup de hinduşi, vorbind despre colonelul Munro pe care dacoiţii, conduşi de Kalagani, aveau să-l aducă la fortăreaţă, unde Nana Sahib îl sortea morţii cu tunul. Fără să şovăie, Gumi se strecurase prin întuneric până la poteca şerpuită, ajunsese pe

esplanadă, pustie în clipa aceea. Şi atunci, i-a venit ideea eroică să intre în uriaşa maşinărie de război, ca un adevărat clovn ce era, cu gândul să-şi elibereze stăpânul dacă împrejurările aveau să se dovedească prielnice, sau, dacă nu putea să-l salveze, să aibă parte de aceeaşi moarte cu el

— Vin zorile! a rostit Gumi în şoaptă. Să fugim!

— Şi lady Munro?

Colonelul o arăta pe nebună, în picioare, nemişcată. În clipa aceea, mâna ei se sprijinea de chiulasa tunului.

— În braţele noastre... stăpâne, a răspuns Gumi, fără să mai aştepte altă explicaţie.

Era însă prea târziu!

În clipa în care colonelul şi Gumi se apropiau de ea ca s-o apuce, lady Munro, vrând să scape, s-a apucat cu mâna de piesa de artilerie; făclia de răşină a căzut peste amorsa şi o detunătură înspăimântătoare, repercutată de ecourile munţilor Vindhya, a umplut cu o bubuitură de tunet întreaga vale a Nerbuddei.

Capitolul XIII

GIGANTUL DE OŢEL

La zgomotul acestei detunături, lady Munro căzuse leşinată în braţele soţului ei.

Fără să mai piardă o clipă, colonelul a ţâşnit de-a curmezişul esplanadei, urmat de Gumi. Hindusul, înarmat cu cuţitul său cel lung, l-a dat gata într-o clipă pe paznicul năucit, pe care detunătura îl făcuse să sară în picioare. Apoi, amândoi s-au năpustit pe cărarea îngustă care ducea la drumul spre Ripore.

Sir Edward Munro şi Gumi abia trecuseră prin portiţa secretă, că întreaga trupă a lui Nana Sahib a şi invadat platoul.

Hinduşii au avut o clipă de şovăială care putea să le fie prielnică fugarilor.

Într-adevăr, Nana Sahib îşi petrecea arareori întreaga noapte în fortăreaţă. În ajun, după ce pusese să-l lege pe colonelul Munro la gura tunului, se dusese la o întâlnire cu câţiva şefi de trib din Gondwana, pe care nu-i vizita niciodată ziua nămiaza mare. Acum era ora la care obişnuia să se întoarcă, astfel încât nu putea să mai întârzie mult.

Kalagani, Nassim, hinduşii şi dacoiţii, laolaltă peste o sută de oameni, erau gata să se năpustească pe urmele prizonierilor.

Un singur gând îi mai ţinea locului: acela că nu ştiau câtuşi de puţin ce se întâmplase. Cadavrul hindusului care fusese însărcinat cu paza colonelului nu le mai putea spune nimic.

Or, din toate probabilităţile, se vede că pentru ei una singură rămânea în picioare: printr-o împrejurare neprevăzută se dăduse foc încărcăturii tunului înainte de ora fixată pentru supliciu şi din prizonier nu mai rămăseseră decât rămăşiţe informe!

Kalagani şi ceilalţi şi-au manifestat furia printr-un adevărat concert de blesteme. Nici Nana Sahib şi nici măcar unul dintre ei nu avuseseră bucuria să ia parte la ultimele clipe ale colonelului Munro!

Însă nababul nu era departe. De bună seamă că auzise detunătura şi avea să se întoarcă în mare grabă la fortăreaţă. Oare ce au să-i răspundă ei atunci când le va cere socoteală pentru prizonierul pe care li-l lăsase?

Acest lucru i-a făcut pe toţi să şovăie şi le-a dat fugarilor timp să capete un oarecare avans asupra lor, mai înainte de a fi observaţi.

Astfel încât, sir Edward Munro şi Gumi, plini de speranţe după acea eliberare miraculoasă, coborau cu toată iuţeala cărarea şerpuită. Deşi leşinată, lady Munro nu atârna prea greu în braţele vânjoase ale colonelului. De altminteri, servitorul său era de faţă, gata să-i sară în ajutor.

Cinci minute după ce trecuseră prin portiţa secretă, se găseau amândoi la jumătatea drumului dintre platou şi vale. Însă începea să se lumineze de ziuă şi primele luciri ale zorilor pătrundeau de pe acum până în fundul trecătorii înguste.

Deasupra capetelor lor au izbucnit strigăte asurzitoare.

Aplecat peste parapet, Kalagani zărise vag siluetele celor doi bărbaţi care fugeau. Unul dintre ei nu putea fi altul decât prizonierul lui Nana Sahib!

— Munro! Este Munro! a strigat Kalagani, beat de furie.

Şi, trecând prin portiţa secretă, s-a repezit să-i urmărească, urmat de întreaga lui ceată.

— Am fost observaţi! a spus colonelul Munro, fără a-şi încetini paşii.

— Am să-i opresc pe primii dintre ei! i-a răspuns Gumi. Mă vor ucide, însă veţi izbuti poate să câştigaţi timp ca să ajungeţi la şosea!

— Ne vor ucide pe amândoi, sau vom scăpa împreună! a strigat colonelul.

Colonelul şi Gumi îşi iuţiseră mersul. Ajunşi acum în partea de jos a potecii, mai puţin abruptă, puteau s-o ia la fugă. Nu mai aveau decât vreo patruzeci de paşi până la drumul către

Ripore care urma să-i scoată în şosea, unde fuga le-ar fi fost mult uşurată.

Însă şi urmărirea avea să fie mai uşoară. Zadarnic ar fi căutat ei o ascunzătoare: ar fi fost amândoi descoperiţi numaidecât. De unde şi nevoia de a se distanţa de hinduşi şi, în plus, de a ieşi din ultimul defileu al munţilor Vindhya înainte de a fi ajunşi.

Colonelul Munro s-a hotărât pe loc: el nu are să mai cadă viu în mâinile lui Nana Sahib. Pe aceea care-i fusese redată mai curând avea s-o ucidă cu pumnalul lui Gumi decât să i-o predea nababului şi, cu acelaşi pumnal, avea să-şi ia şi el zilele!

Amândoi aveau un avans de aproape cinci minute. În clipa în care primii hinduşi ieşeau prin portiţa secretă, colonelul Munro şi Gumi vedeau drumul care se unea cu poteca, iar şoseaua nu mai era decât la un sfert de milă.

— Ţine-te tare, stăpâne! spunea Gumi, gata să-i facă meterez din trupul său colonelului. Nici cinci minute şi ajungem la şoseaua spre Jabalpur!

— Dar-ar Domnul să găsim ajutoare! a şoptit colonelul Munro. Urletele hinduşilor deveneau tot mai desluşite.

În clipa în care fugarii ajungeau în drum, doi bărbaţi care mergeau iute soseau în partea de jos a potecii.

Lumina era îndestulătoare spre a se putea recunoaşte, şi două nume, întocmai ca două strigăte pline de ură, au răsunat în acelaşi timp:

— Munro!

— Nana Sahib!

La auzul zgomotului detunăturii, nababul dăduse fuga şi se întorcea în graba mare la fortăreaţă. Nu putea pricepe de ce ordinele i-au fost executate înainte de vreme.

Îl însoţea un hindus, însă, mai înainte ca acesta să fi putut face măcar un singur gest, el şi cădea la picioarele lui Gumi, lovit de moarte cu acelaşi cuţit care tăiase legăturile colonelului.

— Spre mine! a strigat Nana Sahib, chemând toată trupa care cobora poteca.

— Da, spre tine! a răspuns Gumi.

Şi, mai iute ca fulgerul, s-a năpustit asupra nababului.

Avusese de gând — chiar dacă n-ar fi izbutit să-l ucidă din prima lovitură — să se lupte cel puţin cu el, în aşa fel încât să-i dea timp colonelului Munro să ajungă până la şosea; însă mâna de fier a nababului o oprise pe a sa şi-l făcuse să scape cuţitul pe jos.

Furios că se vede dezarmat, Gumi şi-a înşfăcat atunci adversarul de centură şi, strângându-l la piept, l-a purtat în

braţele lui vânjoase, hotărât să se arunce cu el în prima prăpastie întâlnită în cale.

Între timp, Kalagani şi tovarăşii săi se apropiau, gata să ajungă şi ei în partea de jos a potecii; aşadar, nu mai aveau nici o speranţă să scape!

— Încă un efort! a repetat Gumi. Am să rezist eu câteva minute, făcându-mi scut din nababul lor. Fugi, stăpâne, fugi fără mine!

Numai că, acum, doar trei minute îi mai despărţeau pe fugari de urmăritori şi nababul îl striga pe Kalagani cu o voce înăbuşită. Deodată, la douăzeci de paşi în faţă, au răsunat nişte strigăte:

— Munro! Munro!

Pe drumul către Ripore, se afla Banks, împreună cu căpitanul Hod, Maucler, sergentul Mac Neil, Fox, Parazard şi, la o sută de paşi mai departe, pe şosea, Gigantul de Oţel, scoţând trâmbe de fum, aşteptându-i, împreună cu Storr şi Kaluth.

După distrugerea ultimei locuinţe a Casei cu aburi, nu avuseseră altă hotărâre de luat decât să folosească drept vehicul elefantul, pe care banda de dacoiţi nu izbutise să-l distrugă. Deci, căţăraţi pe Gigantul de Oţel, părăsiseră îndată lacul Puturia şi o apucaseră pe şoseaua spre Jabalpur. Însă, în clipa în care treceau prin dreptul drumului ducând către fortăreaţă, pe deasupra capetelor lor răsunase o detunătură formidabilă şi ei se opriseră.

O presimţire, un instinct, dacă vreţi, îi împinsese să se repeadă pe drumul acesta. Ce sperau? Nici ei n-ar fi putut să spună.

Fapt este că, după câteva minute, colonelul se afla dinaintea lor şi le striga:

— Salvaţi-o pe lady Munro!

— Şi ţineţi-l bine pe Nana Sahib cel adevărat! ţipa Gumi. Într-o ultimă sforţare plină de furie, îl aruncase la pământ pe nababul pe jumătate sufocat, iar căpitanul Hod, Mac Neil şi Fox au pus mâna pe el.

Apoi, fără a mai cere vreo explicaţie, Banks şi toţi ai săi s-au îndreptat către Gigantul de Oţel, aflat în şosea.

Din ordinul colonelului, care voia să-l predea justiţiei engleze, Nana Sahib a fost legat de gâtul elefantului. Lady Munro a fost culcată în turelă, iar soţul ei s-a aşezat alături de ea.

Preocupat numai de soţia lui care începea să-şi revină în simţiri, el îi pândea cea mai mică licărire de raţiune.

Inginerul şi tovarăşii săi se căţăraseră iute pe spinarea Gigantului de Oţel.

— Cu toată viteza! a strigat Banks.

Se făcuse ziuă. Primul grup de hinduşi se şi ivea la vreo sută de paşi în urmă. Trebuia cu orice preţ ca fugarii să ajungă înaintea lor până la postul înaintat al cantonamentului militar din Jabalpur, care apăra ultimul defileu al munţilor Vindhya.

Gigantul de Oţel avea asigurate din belşug apa şi combustibilul, adică tot ce era necesar pentru a-i menţine presiunea şi a-i îngădui maximum de viteză posibil. Însă, pe şoseaua aceea, cu cotituri bruşte, el nu se putea arunca orbeşte înainte.

Strigătele hinduşilor au răsunat atunci de două ori mai puternic; întreaga trupă se apropia văzând cu ochii.

— Va trebui să ne apărăm, a spus sergentul Mac Neil.

— Ne vom apăra! i-a răspuns căpitanul Hod.

Le mai rămăseseră vreo douăzeci de cartuşe. De unde şi nevoia să nu irosească nici un glonte, întrucât hinduşii erau înarmaţi şi trebuia să fie ţinuţi la distanţă.

Căpitanul Hod şi Fox, cu carabinele în mâini, s-au postat pe crupa elefantului, un pic îndărătul turelei. Gumi, în faţă, cu puşca la umăr, stătea în aşa fel încât să poată trage pieziş. Mac Neil, lângă Nana Sahib, cu un revolver într-o mână şi cu un pumnal în cealaltă, era gata să-l lovească de moarte dacă hinduşii ar fi ajuns până la el. Kaluth şi Parazard, stând dinaintea focarului, îl încărcau cu combustibil. Banks şi Storr supravegheau mersul Gigantului de Oţel.

Urmărirea dura de zece minute. Cel mult două sute de paşi îi mai despărţeau pe hinduşi de Banks şi ai săi. Dacă urmăritorii erau în stare să meargă mai iute, elefantul artificial putea merge mai mult timp decât ei. Toată tactica era deci să-i împiedice să ia avans.

În clipa aceea au răsunat vreo zece focuri de armă. Gloanţele au trecut şuierând pe deasupra Gigantului de Oţel, în afară doar de unul care i-a izbit vârful trompei.

— Nu trageţi! Va trebui să tragem numai la sigur! a strigat căpitanul Hod. Să ne economisim gloanţele! Ei sunt încă prea departe!

Banks, văzând atunci în faţă că şoseaua este aproape în linie dreaptă pe distanţă de o milă, a deschis larg regulatorul de presiune şi Gigantul de Oţel, sporindu-şi viteza, i-a lăsat pe urmăritori la mai multe sute de metri în urmă.

— Ura, ura pentru Gigantul nostru! a strigat căpitanul Hod, care nu se mai putea stăpâni. Ah, canaliile! N-au să pună mâna pe el!

Însă, după acea porţiune în linie dreaptă a şoselei, un soi de defileu urcând şi şerpuind, ultima trecătoare a versantului meridional al munţilor Vindhya, avea negreşit să încetinească

din nou mersul lui Banks şi al tovarăşilor săi. Kalagani şi ceilalţi, ştiind bine acest lucru, şi-au continuat urmărirea.

Gigantul de Oţel a ajuns iute la gâtuitura aceea a drumului, care se strecura printre două taluzuri înalte de stâncă.

Au fost nevoiţi atunci să micşoreze viteza şi să nu mai înainteze decât cu extremă precauţie. Din cauza întârzierii, hinduşii au recâştigat tot terenul pierdut. Dacă nu mai trăgeau nădejde să-l salveze pe Nana Sahib, aflat la discreţia unei lovituri de pumnal, cel puţin aveau să-i răzbune moartea.

În curând au răsunat noi detunături, însă fără să atingă pe vreunui dintre cei pe care îi căra Gigantul de Oţel în spinare.

— Situaţia începe să devină serioasă! a spus căpitanul Hod, ducând carabina la umăr. Atenţie!

Gumi şi el au tras în acelaşi timp. Izbiţi în piept, doi dintre hinduşii care se apropiaseră mai mult s-au prăbuşit la pământ.

— Doi mai puţin! a făcut Gumi, reîncărcându-şi arma.

— Doi la sută! a strigat căpitanul Hod. Nu-i de ajuns! Trebuie să le luăm un preţ mai mare!

Ca urmare, carabinele căpitanului şi lui Gumi, la care s-a adăugat puşca lui Fox, au lovit de moarte alţi trei hinduşi.

Înaintând însă prin defileul acela şerpuit, nu mergeau prea repede. După cum ştim, drumul, pe măsură ce se îngusta, urca într-o pantă foarte abruptă. Totuşi, încă o jumătate de milă şi ultimul povârniş al munţilor Vindhya urma să fie depăşit, iar Gigantul de Oţel avea să ajungă la o sută de paşi de postul militar, aflat aproape în faţa gării Jabalpur!

Hinduşii nu erau ei oamenii să dea îndărăt în faţa focurilor de armă ale căpitanului Hod şi tovarăşilor săi. Viaţa lor nu mai conta atunci când era vorba să-l salveze sau să-l răzbune pe Nana Sahib. Zece, douăzeci dintre ei dac-ar fi căzut sub gloanţe, şi tot mai rămâneau optzeci spre a se năpusti asupra Gigantului de Oţel şi a infrânge mica trupă, căreia elefantul îi slujea drept cetăţuie pe roate. Astfel încât şi-au dublat sforţările ca să-i ajungă pe aceia pe care-i urmăreau.

Dealtfel, Kalagani şi ceilalţi ştiau că, mai mult ca sigur, căpitanul Hod şi ai săi se aflau la ultimele cartuşe şi că, în curând, puştile şi carabinele vor ajunge în mâinile lor nişte arme nefolositoare.

într-adevăr, fugarii epuizaseră jumătate din muniţia rămasă şi aveau să se afle în imposibilitatea de a se mai apăra.

Au mai răsunat patru împuşcături şi alţi patru hinduşi au fost doborâţi.

Căpitanului Hod şi lui Fox nu le mai rămâneau de tras decât două focuri.

În clipa aceea, Kalagani, care până atunci se cruţase, s-a repezit înainte mai mult decât prudenţa lui i-ar fi îngăduit-o.

— Ah, el e! îl am la mână! a strigat căpitanul Hod, ţintindu-l cu cel mai mare calm posibil.

Glontele n-a părăsit carabina căpitanului decât spre a se duce să-l izbească pe urmăritor drept în mijlocul frunţii. Mâinile lui s-au mai agitat o clipă, s-a răsucit pe călcâie şi s-a prăbuşit.

În clipa aceea s-a ivit capătul dinspre miazăzi al defileului. Gigantul de Oţel a făcut un efort suprem. Carabina lui Fox s-a mai auzit detunând, pentru ultima dată.

Un ultim hindus s-a rostogolit la pământ.

Însă hinduşii au băgat de seamă aproape numaidecât că focul încetase şi s-au năpustit la asaltul elefantului, aflat la numai cincizeci de paşi de ei.

— La pământ! La pământ! a strigat Banks.

Da! Aşa cum stăteau lucrurile, sosise momentul să părăsească Gigantul de Oţel şi să alerge spre postul militar care nu se găsea prea departe.

Colonelul Munro, purtându-şi cu grijă soţia pe braţe, a coborât pe şosea.

Căpitanul Hod, Maucler, sergentul şi toţi ceilalţi au sărit numaidecât la pământ. Doar Banks rămăsese singur în turelă.

— Şi prizonierul? a strigat căpitanul Hod, arătându-l pe Nana Sahib, legat de gâtul elefantului.

— Nu te amesteca, domnule căpitan! i-a răspuns Banks pe un ton ciudat.

Apoi, răsucind pentru ultima oară regulatorul de presiune, a coborât şi el.

Au fugit atunci cu toţii, cu pumnalele în mână, gata să-şi vândă scump viaţa.

Între timp, sub presiunea vaporilor, Gigantul de Oţel, deşi lăsat de capul lui, continua să urce povârnişul; însă, nemaifiind cârmuit, a mers să se izbească de taluzul din partea stângă a şoselei, întocmai ca un berbec lovind cu coarnele şi, oprindu-se pe neaşteptate, a astupat aproape tot drumul.

Banks şi ai săi se găseau la o depărtare de vreo treizeci de paşi, atunci când hinduşii s-au năpustit în masă asupra Gigantului de Oţel, spre a-l elibera pe Nana Sahib.

Deodată, un zgomot înspăimântător, asemeni celor mai groaznice bubuituri de tunet, a zguduit straturile de aer cu o violenţă de nedescris.

Mai înainte de a părăsi turela, Banks închisese bine supapele aparatului. Vaporii au atins deci o densitate extrem de mare şi, atunci când Gigantul de Oţel s-a izbit de peretele de stâncă, aburii aceştia, nemaigăsind loc de ieşire prin cilindri, au făcut să explodeze cazanul, ale cărui sfărâmături s-au împrăştiat în toate direcţiile.

— Bietul Gigant, a strigat căpitanul Hod, a murit ca să ne salveze pe noi!

Capitolul XIV

CEL DE-AL CINCIZECILEA TIGRU AL CĂPITANULUI HOD

Colonelul Munro împreună cu prietenii şi însoţitorii săi nu mai aveau acum a se teme nici de nabab, nici de hinduşii care îşi legaseră viaţa de soarta acestuia şi nici de dacoiţii din rândul cărora Nana Sahib îşi alcătuise o gardă de temut prin părţile acelea ale Bundelkundului.

La auzul zgomotului exploziei, soldaţii din postul de la Jabalpur ieşiseră în număr mare. Aceia dintre tovarăşii lui Nana Sahib care mai rămăseseră în viaţă, lipsiţi de conducător, o luaseră numaidecât la fugă.

Colonelul Munro şi-a făcut cunoscut numele. După o jumătate de oră ajungeau cu toţii în gară, unde au găsit din abundenţă tot ceea ce le lipsise şi mai cu seamă alimente, de care aveau cea mai mare nevoie.

Lady Munro a fost găzduită într-un hotel confortabil până în clipa când avea să fie condusă la Bombay. Acolo, sir Edward Munro spera să redea viaţă sufletului aceleia care nu mai trăia decât cu trupul şi care urma să fie veşnic moartă pentru el, atâta vreme cât nu avea să-şi recapete raţiunea!

La drept vorbind, nici unul dintre prietenii săi nu se resemnase să nu mai spere în apropiata vindecare a lady-ei Munro. Toţi aşteptau plini de încredere un eveniment care — numai el — ar fi putut să transforme din temelii existenţa colonelului.

A rămas lucru stabilit ca, încă de a doua zi, s-o pornească spre Bombay. Primul tren i-ar fi dus pe toţi locatarii Casei cu aburi către capitala Indiei occidentale. De astă dată i-ar fi purtat cu toată viteza vulgara locomotivă şi nu neobositul Gigant de Oţel, din care nu mai rămăseseră acum decât nişte rămăşiţe informe.

Însă nici căpitanul Hod, fanaticul său admirator, nici Banks, ingeniosul lui creator, şi nici unul dintre membrii expediţiei nu aveau să-l uite vreodată pe «credinciosul animal» căruia ajunseseră până la urmă să-i acorde o viaţă reală. În memoria

lor avea să răsune multă vreme zgomotul exploziei care l-a nimicit.

Astfel încât nu ne vom mira dacă, înainte de a părăsi Jabalpur, Banks, căpitanul Hod, Maucler, Fox şi Gumi au dorit să se mai întoarcă la locul catastrofei.

Era vădit că nu mai aveau deloc a se teme de fugarii dacoiţi. Totuşi, din mai mare spirit de prevedere, atunci când inginerul şi însoţitorii săi au ajuns la postul militar din munţii Vindhya, li s-a alăturat un detaşament de soldaţi şi, pe la ora unsprezece, soseau la intrarea în defileu.

Mai întâi, au găsit risipite pe pământ cinci sau şase cadavre mutilate. Erau trupurile acelora care asaltaseră Gigantul de Oţel, năpustindu-se asupra lui spre a-l elibera pe Nana Sahib.

Asta era tot. Nici urmă de dacoiţi. În loc să se întoarcă în ascunzătoarea lor de la Ripore, acum cunoscută, ultimii credincioşi ai lui Nana Sahib fuseseră nevoiţi să se risipească prin valea Nerbuddei.

Cât priveşte Gigantul de Oţel, el fusese cu totul distrus datorită exploziei cazanului. Unul dintre picioarele sale lungi fusese aruncat la mare distanţă. O bucată de trompă, izbită de taluz, se înfipsese acolo şi ieşea din el ca un braţ gigantic. Pretutindeni se vedeau bucăţi de tablă îndoite, piuliţe, buloane, grătare, rămăşiţe de cilindri, articulaţii de bielă.

În clipa exploziei, atunci când supapele închise nu mai puteau să le îngăduie ieşirea, tensiunea vaporilor fusese înspăimântătoare şi poate chiar depăşise douăzeci de atmosfere.

Şi acum, din elefantul artificial de care locatarii Casei cu aburi se arătaseră atât de mândri, din acel colos care stârnea admiraţia superstiţioasă a hinduşilor, din capodopera mecanică a inginerului Banks, din acest vis înfăptuit al rajahului Bhutanului, nu mai rămânea decât o carcasă de nerecunoscut, lipsită de valoare!

— Bietul animal! nu s-a putut împiedica să nu strige căpitanul Hod dinaintea cadavrului iubitului său Gigant de Oţel.

— Se poate fabrica altul... altul care să fie şi mai puternic! a spus Banks.

— Neîndoielnic, a răspuns căpitanul, lăsând să-i scape un oftat adânc, dar n-o să mai fie el!

În timp ce-şi desfăşurau cercetările, inginerului şi tovarăşilor săi le-a venit ideea să caute dacă nu se mai găseau ceva resturi din trupul lui Nana Sahib. În lipsa figurii nababului, uşor de recunoscut, s-ar fi mulţumit şi cu mâinile lui, unde lipsa unui deget le-ar fi fost de ajuns ca să-i constate identitatea. Ar fi vrut tare mult să aibă dovada incontestabilă a morţii aceluia care nu mai putea fi confundat cu fratele său Balao Rao.

Însă nici unul dintre resturile însângerate care zăceau presărate pe pământ nu părea să-i fi aparţinut lui Nana Sahib. Fanaticii săi tovarăşi i-or fi transportat până la ultima rămăşiţele pământeşti? Era mai mult decât posibil.

Într-adevăr aşa şi păreau să se fi petrecut lucrurile; întrucât nu exista nici o dovadă sigură asupra morţii lui Nana Sahib[1], legenda avea să reintre în drepturile sale; fapt este că în mintea populaţiilor din India centrală nababul acela care nu putea fi prins ar fi fost socotit totdeauna ca fiind în viaţă, până în clipa în care s-ar fi făcut din fostul şef al şipailor un zeu nepieritor.

Însă Banks şi ai săi nu puteau admite ca Nana Sahib să fi supravieţuit exploziei.

S-au întors în gară, dar nu mai înainte ca Hod să fi luat o bucată dintr-un colţ al Gigantului de Oţel — rămăşiţă de preţ, din care el voia să-şi facă un *souvenir.*

A doua zi, la 4 octombrie, părăseau cu toţii gara Jabalpur, într-un vagon pus la dispoziţia colonelului Munro şi a personalului său. După douăzeci şi patru de ore ei străbăteau munţii Ghaţii occidentali, aceşti Anzi hinduşi care se desfăşoară pe o lungime de trei sute şaizeci de leghe în mijlocul unor păduri dese de baniani, sicomori, arbori de teck, palmieri,

---

[1] Nana Sahib, pe adevăratul său nume Dandu Pant, prinţ hindus de origine mahrată (1825 — probabil 1862), a fost unul dintre conducătorii răscoalei şipailor de la 1857-1859, întrucît interesele sale de mare feudal coincideau, în acel moment, cu ţelurile mişcării anticolonialiste.

Fiu adoptiv al lui Baji Rao, ultimul peishawa (preşedinte al Uniunii Maharat) deposedat de teritoriu şi trăind la Bilhour dintr-o pensie de 80 000 de rupii anual, oferită de guvernul lordului Dalhousie, Nana Sahib se văzuse la moartea lui Baji Rao (1853) lipsit de mijloace, întrucît înfierea nu fusese recunoscută de autorităţile britanice.

La începutul insurecţiei a preluat comanda unei trupe de şipai care l-au proclamat peishawa, apoi a asediat Kanpurul, pe care l-a cucerit, dar nu l-a putut apăra multă vreme.

Împreună cu Tantia Topi, primul său căpitan, Nana Sahib a organizat mai târziu o nouă rezistenţă în împrejurimile capitalei fostului regat Aud, oraşul Lucknow. Luptele au durat pînă in iulie 1858, când Tantia Topi a fost făcut prizonier si ulterior executat cu alţi două mii de răsculaţi, iar Nana Sahib a fost nevoit să se refugieze în munţi, trecând în Nepal.

Nu se cunosc amănunte asupra restului vieţii sale, fapt care-1 determină pe Jules Verne să lase sub semn de întrebare moartea lui Nana Sahib, în episodul final al romanului său.

cocotieri, arbori de piper, de santal şi de bambuşi. După alte câteva ore, trenul îi depunea în insula Bombay care, împreună cu Insulele Salcette, Insulele Elefanţilor şi altele, alcătuieşte o minunată radă şi găzduieşte, la extremitatea de sud-est, capitala guvernământului.

Colonelul Munro nu avea să rămână în acest oraş mare, în care se întâlnesc arabi, persani, baniani, abisinieni, parşi sau ghebri, sindi, europeni de toate naţionalităţile, ba — se pare — chiar şi hinduşi.

Consultaţi asupra stării lady-ei Munro, medicii i-au recomandat să o instaleze într-o vilă de prin împrejurimi, unde liniştea, la care să se adauge îngrijirile lor zilnice şi necurmatul devotament al soţului ei, urmau să producă un efect salutar.

A trecut o lună. Nici unul dintre tovarăşii colonelului, nici unul dintre servitorii săi nu se gândiseră să-l părăsească. Voiau cu toţii să fie de faţă în acea zi, nu prea îndepărtată, în care să poată fi întrevăzută vindecarea tinerei femei.

Şi, în sfârşit, ei au avut această bucurie. Încet, încet, lady-ei Munro i-a revenit judecata. Femeia cu un spirit atât de fermecător odinioară a început iarăşi să gândească. Din aceea care fusese *Flacăra Rătăcitoare* nu mai rămăsese nimic, nici măcar amintirea.

«Laurence! Laurence!» strigase colonelul Munro şi lady Munro, recunoscându-l în sfârşit, îi căzuse în braţe.

După o săptămână, foştii locatari ai Casei cu aburi se strângeau cu toţii în bungalowul din Calcutta. Aveau să înceapă aici o viaţă cu totul diferită de aceea care existase până atunci în bogata locuinţă. Banks urma să-şi petreacă aici clipele de răgaz pe care i le îngăduiau lucrările lui, căpitanul Hod concediile de care putea dispune. Cât despre Mac Neil şi Gumi, ei erau de-ai casei şi nu aveau să se mai despartă niciodată de colonelul Munro.

La acea epocă, Maucler a fost silit să plece din Calcutta spre a se reîntoarce în Europa. A făcut-o odată cu căpitanul Hod care îşi terminase concediul şi pe care credinciosul său Fox avea să-l urmeze în cantonamentele militare din Madras.

— La revedere, căpitane, i-a spus colonelul Munro. Aş fi fericit să cred că nu ai nimic de regretat de pe urma călătoriei prin India septentrională, decât — cel mult — că nu ai ucis şi pe cel de al cincizecilea tigru.

— Ba l-am ucis, domnule colonel.

— Cum! L-ai ucis?

— Fără îndoială, i-a răspuns căpitanul Hod cu un gest superb. Patruzeci şi nouă de tigri şi ...cu Kalagani... nu fac cincizeci?

Cuprins

JULES VERNE

1. O CĂLĂTORIE SPRE CENTRUL PĂMÎNTULUI
2. OCOLUL PĂMÎNTULUI ÎN OPTZECI DE ZILE
3. CINCI SĂPTĂMÎNI ÎN BALON
4. STEAUA SUDULUI
5. CĂPITANUL HATTERAS
6. ŞCOALA ROBINSONILOR. RAZA VERDE
7. DOCTORUL OX
8. DOI ANI DE VACANTĂ
9. UN BILET DE LOTERIE. FARUL DE LA CAPĂTUL LUMII
10. UIMITOAREA AVENTURĂ A MISIUNII BARSAC
11. CELE 500 MILIOANE ALE BEGUMEI. ŞARPELE DE MARE
12. VULCANUL DE AUR
13. 20 000 DE LEGHE SUB MĂRI
14. DE LA PĂMÎNT LA LUNĂ. ÎN JURUL LUMII
15. UIMITOARELE PERIPEŢII ALE JUPÎNULUI ANTIFER
16. INSULA CU ELICE
17. BURSE DE CĂLĂTORIE
18. CASA CU ABURI
19. INDIILE NEGRE. GOANA DUPĂ METEOR
20. INSULA MISTERIOASĂ (voL. I)
21. INSULA MISTERIOASĂ (voL. II)
22. MINUNATUL ORINOCO
23. CASTELUL DIN CARPAŢI. ÎNTÎMPLĂRI NEOBIŞNUITE
24. ŢINUTUL BLĂNURILOR (voL. I)
25. ŢINUTUL BLĂNURILOR (voL. II)
26. CĂPITAN LA CINCISPREZECE ANI
27. 800 LEGHE PE AMAZON
28. COPIII CĂPITANULUI GRANT (voL. I)
29. COPIII CĂPITANULUI GRANT (voL. II)
30. TESTAMENTUL UNUI EXCENTRIC
31. ROBUR CUCERITORUL. STĂPÎNUL LUMII
32. CLOVIS DARDENTOR. SECRETUL LUI WILHELM STORITZ
33. AGENJIA THOMPSON
34. HECTOR SERVADAC
35. UN ORAŞ PLUTITOR. SPĂRGĂTORII BLOCADEI. INVAZIA MĂRII
36. PILOTUL DE PE DUNĂRE
37. SATUL AERIAN. ÎNCHIPUIRILE LUI JEAN MARIE CABIDOULIN
38. PRICHINDEL
39. CESAR CASCABEL
40. CLAUDIUS BOMBARNAC. KERABAN ÎNCĂPĂŢÎNATUL

EDITURA ION CREANGĂ